

RIMANTAS SLIUŽINSKAS

LIETUVIŲ IR LENKŲ

LIAUDIES DAINŲ

SĄSAJOS

MONOGRAFIJA

KLAIPĖDOS UNIVERSITETAS

RIMANTAS SLIUŽINSKAS

LIETUVIŲ IR LENKŲ

LIAUDIES DAINŲ

SĄSAJOS

MONOGRAFIJA

Klaipėda, 2006

UDK 784.4(474.5+438)

SI-26

Leisti rekomendavo:

Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos
institutas 2004 11 18, protokolo Nr. 2

Recenzavo: R. Apanavičius, habilituotas daktaras, profesorius (humanitari-
niai mokslai – etnologija), Vytauto Didžiojo universitetas

R. Astrauskas, daktaras, docentas (humanitariniai mokslai –
menotyra), Lietuvos muzikos ir teatro akademija

Monografijos parengimą rėmė

Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas
Lenkų institutas Vilniuje

Monografijos leidybą rėmė:

Lietuvos švietimo ir mokslo ministerija
Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direkcija

© Rimantas Sliužinskas, 2006

© Klaipėdos universiteto leidykla, 2006

ISBN 9955-18-149-4

Turinys

IVADAS.....	9
1. Lietuvių ir lenkų liaudies dainų skelbimo bei tyrimų istorinės paralelės	14
2. Lietuvių ir lenkų liaudies dainų tyrimų metodologinės nuostatos	24
2.1. Lokalinė liaudies dainų užrašymo klasifikacija	24
2.2. Žanrinės liaudies dainų klasifikacijos paralelės	27
2.3. Nacionalinio tapatumo ir vertinių problema	28
2.4. Regioninio dainų paplitimo ribų problema	30
2.5. Dainų poetinių tekstų suvokimo problema.....	31
LIETUVIŲ IR LENKŲ LIAUDIES DAINŲ MELODIKOS, POETINIŲ TEKSTŲ SĄSAJOS	33
1. Darbo dainos	37
1.1. Rugiapjūtės dainos	37
1.1.1. „Pūtė vėjas“	37
1.1.2. „Oi aš pjaunu, pjovėjėlė“	46
1.1.3. „Pabėk, bareli“	48
1.1.4. „Pjauk rugius, pjauk“	50
1.2. Avižapjūtės dainos.....	55
1.2.1. „Išlėk, sakale“.....	55
1.3. Naktigonių dainos	62
1.3.1. „Žalioj lanko, dobilynuos“	62
1.4. Medžioklės dainos.....	65
1.4.1. „Plaukė pylėlė“	65
2. Kalendorinių apeigų dainos	69
2.1. Užgavėnių dainos	69
2.1.1. „Aš užgimiau prasčiokėlis“	69
2.2. Velykų lalavimai.....	72
2.2.1. „(...) vynelis vyno žaliasai“	72
3. Vaikų dainos	85
3.1. Lopšinės	85
3.1.1. „A-a a-a liūli (...)“	85
4. Jaunimo ir meilės dainos.....	92
4.1.1. „Oi, jojau jojau, dūmojau“	92
4.1.2. „Anoj pusėj ežero“	98
4.1.3. „Bijūnėlis žalias“	105
4.1.4. „Už jūrių marių, už vandenėlių“	108

4.1.5. „Ant kalno gluosnys“	111
4.1.6 „Kas subatos vakarėlį“	125
4.1.7. „Kai aš turėjau kaime mergelę“	131
4.1.8. „Kai aš jojau per žalią girelę“	135
4.1.9. „Tekėjo saulelė pro debesėlį“	140
5. Vestuvinės dainos	144
5.1. Piršlybų dainos	144
5.1.1. „Sėdžiu už stalėlio“	144
5.1.2. „Susvartyk, anteke“	152
5.2. Sutartuvių dainos	155
5.2.1. „Prajodžiau žirgelį“	155
5.3. Jaunosios išvažiavimo dainos	159
5.3.1. „Sėskis, sesute, sėskis, jaunoji“	159
5.4. Sugrįžimo iš jungtinių dainos	169
5.4.1. „Oi tu sakal sakalėli“	169
5.5. Grįžtinių dainos	175
5.5.1. „O aš viena dukrelė“ („Ir nudavė motulė“)	175
5.6. Vestuvinės baladės	179
5.6.1. „Oi ant kalno, ant aukštojo“	179
6. Šeimos dainos	184
6.1. Vyras ir žmona	184
6.1.1. „Kukavo gegutė vyšnelių sodely“	184
6.2. Marčios dalia	188
6.2.1. „Oi, aš vakar labai girta buvau“	188
6.3. Našlaičių dalia	191
6.3.1. „Saulelė raudona“	191
7. Vaišių dainos	194
7.1.1. „Pan do pani gordej“	194
8. Karinės-istorinės dainos	197
8.1. Žygio dainos	197
8.1.1. „Augo girioj ažuolėlis“	197
8.2. Dainos apie karinę tarnybą carinės Rusijos kariuomenėje	201
8.2.1. „Ateis visų šventė“	201
9. Literatūrinės kilmės dainos	205
9.1.1. „Ant krašto marių“	205
10. Lietuvių ir lenkų kalbomis dainuojamų liaudies dainų parodijos	209
10.1. Lietuvių ir lenkų liaudies dainų parodijos	209
10.1.1. „Oi tu Onyt, Onytėle“	209
10.1.2. „Ja siedziała w ogradecku“	211

Išvados	212
Literatūra.....	214
Šaltinių santrumpos.....	222
 PRIEDAI.....	 227
Darbo dainos	229
Kalendorinių apeigų dainos.....	283
Vaikų dainos	309
Jaunimo ir meilės dainos.....	316
Vestuvinės dainos	369
Šeimos dainos.....	438
Vaišių dainos	450
Karinės-istorinės dainos	452
Literatūrinės kilmės dainos	458
Parodijuojančios dainos.....	461
 Summary	 463
Streszczenie	487
Pavardžių rodyklė.....	510
Vietovardžių rodyklė	512
Dainų pateikėjų pavardžių rodyklė	519
Dainų užrašinėtojų pavardžių rodyklė.....	523
Dainų tekstų transkribuotojų pavardžių rodyklė	526
Dainų melodijų transkribuotojų pavardžių rodyklė	528

IVADAS

Per pastaruosius dešimtmečius lietuvių etnomuzikologijos mokslas yra pasiekęs ženklių rezultatų tiriant konkrečių Lietuvos etnografinių regionų muzikinio folkloro ypatumus. Tuo tarpu lyginamieji lietuvių ir kaimyninių tautų etnomuzikologiniai tyrimai dar nėra populiarūs. O juk tik taip įmanoma atsekti savo krašto tradicinio meloso ištakas, raidą, nustatyti įvairias istorines ir regionines įtakas, pagaliau – mūsų krašto liaudies muzikinės kūrybos lokalinio unikalumo ir tarptautinių bruožų santykį.

Savitomis liaudies dainomis garsėjanti tradicinė aukštaičių, žemaičių, dzūkų muzikinė kultūra atrodo unikali tol, kol nesužinome, kad ir kitose šalyse yra populiarios dvibalsės liaudies dainos, kaip ir mūsų sustartinės skambančios sekundų intervalais, o dzūkų rugiapjūtės giesmių melodijos giedamos ir kur nors prie Adrijos jūros. Nevalia nematyti ir negirdėti faktų, liudijančių, kad mūsų liaudies dainos glaudžiai susijusios su kaimyninių kraštų (kartais net gana tolimų) liaudies muzikiniu mąstymu. Turime domėtis kitų tautų liaudies dainomis, ieškoti faktų, kurie paliudytų sąsajas su tradicinėmis lietuvių dainomis.

Monografijos autorius 1995 metais buvo pakviestas apsilankyti Lenkijos mokslų akademijos Muzikologijos instituto Muzikinio folkloro archyvuose Varšuvoje, kur galėjo susipažinti su 1959 metais Suvalkų vaivadijoje užrašytų liaudies dainų rinkinių medžiaga. Vienos dainos įdainuotos lenkiškai, kitos – lietuviškai. Lietuviškos jau beveik 40 metų gulėjo magnetofono juostose nedešifruotos. Popieriuje teko išguldyti keletą šimtų lietuviškų liaudies dainų tekstų ir melodijų, išversti jų siužetus į lenkų kalbą. Tada kartu su šio archyvo direktoriumi profesoriumi Ludvigu Bielawskiu, profesore Anna Czekanowska ir menotyros daktaru Piotru Dahligu susimąstyta apie abipusiai aktualias lyginamąsias lietuvių ir lenkų liaudies dainų studijas. Gavus leidimą į Lietuvą parsivežti visų sutvarkytų lenkiškų ir lietuviškų dainų įrašų, šifruočių kopijas, teko šį darbą tęsti. Taip prasidėjo monografijos rengimo darbai, kurie yra didelio ir sunkiai aprėpiamo darbo pradžia.

Šios mokslinės monografijos temos aktualumas: lietuvių ir kaimyninių tautų etninės muzikos lyginamųjų studijų reikmė. Lietuvių ir lenkų (taip pat lietuvių ir latvių, lietuvių ir baltarusių, lietuvių ir rusų, t. t.) liaudies dainų paralelių paieškos yra mūsų muzikologijos mokslo

raidos būtinybė, deja, iki šiol tam skirta neleistinai mažai dėmesio. Darbo objektas – lietuvių ir lenkų liaudies dainos, jų poetiniai tekstai, melodijos. Tyrimo metodas – lyginamasis, kartu ir visuminis analitinis požiūris į tiriamąjį objektą, jo stabilius ir mobilius elementus tiek laiko (istoriniu), tiek regioniniu (geografinio išsidėstymo) aspektais. Svarbus čia ir socialinis aspektas, leidžiantis suvokti, kas ugdė minėtų dainų pateikėjų tautinę savimonę, jų estetinių vertybių suvokimą abiejų tautų etninės kultūros raidos kontekste.

Tyrimo šaltiniai: Lietuvos ir Lenkijos tautosakos ir folkloro archyvuose saugomi abiejų šalių mokslinėse publikacijose skelbti lietuvių ir lenkų liaudies dainų melodijų bei poetinių tekstų variantai.

Tyrimo novatoriškumas: pirmą kartą Lietuvos ir Lenkijos etnomuzikologijos istorijoje rasti, sugretinti ir detaliai aptarti abiejų tautų giminingų liaudies dainų tekstų, melodijų, įvairių jų sąsajų pavyzdžiai, kurie leidžia toliau ieškoti bendrų istorinių jų kilmės bei raidos ištakų. Su tuo tiesiogiai susijęs ir darbo tikslas – padėti metodologinį pagrindą lyginamiesiems lietuvių ir lenkų liaudies dainų tyrimams, rasti bendrų šių dainų istorinės raidos sąlyčio taškų, numatyti gaires tolesnėms abiejų tautų muzikinio folkloro sąsajų paieškoms.

Tyrimo uždaviniai: sudaryti giminingų dainų žanrinių tipų sąrašus, nustatyti šių tipų žinomų variantų ir jų versijų paralelių ribas, paliekant erdvės naujiems moksliniams faktams. Svarbu suvokti pradėtų lyginamųjų tyrimų svarbą, visų galimų paralelių ir sąsajų daugiaplaniškumą, sudėtingą sociokultūrinę jų raidos visumą.

Lietuvių ir lenkų muzikinio folkloro istorijos tyrimai – bene sudėtingiausia mūsų krašto ir kitų daugiau ar mažiau giminingų, istoriškai persipynusių tautų bei kultūrų liaudies meloso sąsajų dalis. Kad šios sąsajos būtų atskleistos įvairiais aspektais, prireiks dar daug mokslinių tyrimų, kurių autoriai (tikimės) bus jaunosios kartos lietuvių ir lenkų etnomuzikologai. Taip pat tikimės, kad juos sies mokslinių tyrimų projektai, bendra Europos Sąjungos erdvė skatins aktyviau ir nuosekliau bendradarbiauti, keistis savo tyrimų rezultatais. Tai svarbi išsamių lyginamųjų etnomuzikologijos tyrimų sąlyga, ir tam yra visas būtinas mokslinis potencialas.

Už galimybę susipažinti su Lietuvos ir Lenkijos tautosakos bei folkloro archyvuose kaupiama medžiaga knygos autorius nuoširdžiai

dėkoja visiems šių institucijų vadovams, mokslo darbuotojams, visu pirma prof. Annai Czekanowskai (Varšuvos universiteto Muzikologijos institutas), prof. Ludwigui Beliawskiui, dr. Piotrui Dahligui, dr. Ewai Dahlig-Turek, dr. Zbigniewui Przerembskiui, prof. Sławomirai Żerańskai-Kominek (Lenkijos mokslų akademijos Muzikologijos institutas), Povilui Krikščiūnui, dr. Rūtai Žarskienei, dr. Austei Nakienei (Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Vilnius), dr. Daliai Urbanavičienei, dr. Gailai Kirdienei (Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Muzikologijos instituto Etnomuzikologijos skyrius) ir daugeliui kitų kolegų. Taip pat Lenkijos St. Batoro fondui (Varšuva), 1994 m. rėmusiam autoriaus tyrimus Varšuvos universitete ir Lenkijos mokslų akademijos Muzikologijos institute.

Už pateiktas vertingas pastabas dėkojame ir kitų Lietuvos bei Lenkijos mokslo ir studijų institucijų mokslininkams: prof. Janui Stęszewskiui (Poznanės universiteto Muzikologijos institutas), doc. dr. Laimai Burkšaitienei, doc. dr. Rimantui Astrauskui (Lietuvos muzikos akademija), prof. habil. dr. Romualdai Apanavičiui (Vytauto Didžiojo universitetas). Už konsultacijas verčiant tekstus iš lenkų kalbos dėkoju savo buvusiai studentei Vidai Staskelūnas, kilusiai iš Punsko krašto. Už dainų lenkiškų tekstų transkripcijas – tuometinei Varšuvos universiteto studentei Malgorzatai Litwinowicz.

Monografija pradėta rengti 2000 m., autoriui dirbant mokslinį darbą Klaipėdos universiteto Muzikologijos institute. Nuo 2003 m. darbas tęsiamas ir užbaigtas Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institute.

Dalykines ir kritines pastabas, papildymus, atsiliepimus, pasiūlymus prašome siųsti adresu: Klaipėdos universitetas, Herkaus Manto g. 84, LT-92294 Klaipėda.

Rimantas Sliužinskas

1. LIETUVIŲ IR LENKŲ LIAUDIES DAINŲ SKELBIMO BEI TYRIMŲ ISTORINĖS PARALELĖS

Lietuvių ir lenkų liaudies dainos – svarbi šių tautų muzikinio folkloro sudėtinė dalis, atskleidžianti tiek bendratautinius, tiek ir lokalius konkrečių šalių tautosakos pateikėjų meninės išraiškos bei pasaulėžiūros bruožus. Lietuvių ir lenkų liaudies dainos jau nuo XVIII a. skelbiamos įvairiuose leidiniuose, nuo XIX a. leidžiamos solidžiuose daugiatomiuose dainynuose. Tai gausi, įvairialypė ir daugiaplanė folklorinė medžiaga, atskirai tyrinėjama jau keletą šimtmečių. Tuo tarpu lyginamieji abiejų tautų liaudies dainų, jų poetinių tekstų, melodijų tyrimai – dar nepradėtas baras.

Tokią situaciją lėmė objektyvios istorinės priežastys. Lietuvių etnomuzikologijos istorija dar gana trumpa. XIX a. pirmosios pusės (anksityvieji) liaudies dainų rinkiniai ir tyrimai (L. Rėza¹, S. Stanevičius²) dar nebuvo pribrendę lyginamiesiems darbams. Jų vertė – faktografinės medžiagos skelbimas, dainų poetinių tekstų pažinimo ir bendrų melodikos bruožų nustatymo proceso pradžia. Tekstų vertimų į vokiečių kalbą XIX a. vidurio ir antrosios pusės publikacijose (G. H. F. Nesselmann³, Ch. Bartsch⁴ ir kt.) dar negalėtumėme vadinti lyginamaisiais tyrimais. Tokių leidinių reikšmė – galimybė su lietuvių liaudies dainomis susipažinti kitų Europos tautų mokslininkams, tyrinėjantiems folklorą. Dainų melodikos, poetikos lokalinių ypatumų tyrimai pradėti tik XX a. pirmojoje pusėje (M. K. Čiurlionis⁵, M. Petrauskas⁶, T. Brazys⁷, A. Saba-

¹ Žr.: Rhesa, 1825 ir čia skelbiamus L. Rėzos „Lietuvių liaudies dainų tyrinėjimus“ (Rhesa, 1825a).

² Stanevičius, 1929.

³ Nesselmann, 1853.

⁴ Žr.: Bartsch, 1886–1889; J. Čiurlionytės, L. Burkšaitienės (ir kt.) parengtą šio leidinio II leidimą (Bartschas, 2000).

⁵ Čiurlionis, 1910.

⁶ Petrauskas, 1909.

⁷ Brazys, 1920; Brazys, 1924 ir kt.

liauskas⁸; vėliau – Z. Slaviūnas⁹, J. Čiurlionytė¹⁰ ir kt.). Tuo metu pasirodė svarbūs darbai, kur nagrinėjami pavienių Lietuvos etnografinių regionų liaudies dainų bruožai. Bene nuosekliausiai jie apibendrinti Jadvygos Čiurlionytės leidiniuose (1938, 1955 ir 1969 m.). XX a. antrojoje pusėje lietuvių etnomuzikologai nemažai nuveikė: atskleidė dzūkų (G. Četkauskaitė¹¹), aukštaičių (L. Burkšaitienė¹²), žemaičių, suvalkiečių, Mažosios Lietuvos liaudies dainų ypatumus. Vis dėlto lyginamųjų tyrimų su kaimyninių tautų liaudies melosu tuo metu dar nebuvo. Manytume, kad trūko ne tik mokslininkų, bet ir nebuvo galimybių geriau susipažinti su nelietuviška medžiaga. Lietuvių ir baltarusių liaudies dainų tyrimai kol kas tebėra epizodinio pobūdžio (J. Razmukaitė¹³), nors Lietuvoje šio krašto liaudies dainų rinkiniai puikiai žinomi. Sovietmečiu su žinomais baltarusių etnomuzikologais mažai bendradarbiauta (L. S. Mucharinskaja, Z. Možeiko ir kt.), o dabar bendrauti su rytiniais kaimynais dar sudėtingiau. Tokie pat pabiri yra lyginamieji lietuvių ir latvių dainų tyrimai, kuriuos dažniau rengia latvių, o ne lietuvių mokslininkai (V. Muktupavels¹⁴, M. Boiko¹⁵). Eilės laukia lietuvių ir rusų, ukrainiečių, čekų, slovākų ir kitų tautų liaudies dainų tyrimai.

Lietuvių liaudies dainų publikavimo ir tyrimo sąsajos su Lenkijos istorikų bei įvairių kultūros veikėjų darbais yra akivaizdžios. Lenkų istoriniuose šaltiniuose pateikta nemažai informacijos apie lietuvių liaudies dainas, jų ypatumus. Verta paminėti J. Dlugošo (1415–1480) pastabas apie lietuvių (jotvingių) istorines dainas veikale „Lenkų istorija“ („Historia Polonica“)¹⁶. M. Mechovita (1456–1523) knygoje „Traktatas apie sarmatų vadus“ („Tractatus de duabus Sarmatiis“), kuri 1517 m. išspausdinta Krokuvoje, mini, kad jo laikais lietuviai dainavę „liūdną dainą“ apie didžiojo Lietuvos kunigaikščio Žygimanto nužudymą 1440

⁸ Sabaliauskas, 1911; Sabaliauskas, 1916.

⁹ Slaviūnas, 1958–1959.

¹⁰ Čiurlionytė, 1938; Čiurlionytė, 1955; Čiurlionytė, 1969.

¹¹ Četkauskaitė, 1981.

¹² Burkšaitienė, Krištopaitė, 1990.

¹³ Razmukaitė, 1976.

¹⁴ Muktupavels, 2000; Muktupavels, 2001 (ir kt.).

¹⁵ Boiko, 1992; Boiko, 1992a; Boiko, 1996; Boiko, 2000 (ir kt.).

¹⁶ Kraszewski, 1847, s. 294.

metais¹⁷. Tyrinėjant lietuvių liaudies dainas svarbus M. Strykowski (1547 – po 1586) istorinis veikalas „Kronika“¹⁸, kuriame pateikta ne tik vertingos medžiagos apie Lietuvos praeitį, bet ir folkloristikos mokslui svarbių žinių apie istorines lietuvių liaudies dainas. Čia minima, kad lietuvių valstiečiai dainavę dainą apie kunigaikštį Gurdą Gentvilaitį Giedraitį, kuris pasižymėjo 1362 m. nuo kryžiuočių ginant Kauno pilį. M. Strykowski lenkų kalba cituoja dainos eilutes: „Ne taip man gaila pilies, kaip narsių riterių ir bajorų, ugnyje degančių“.¹⁹ Darkyta lietuvių kalba jis cituoja ir kitos lietuvių istorinės dainos apie narsų kunigaikštį Daumantą pradžią: „Dowmantas, Dowmantas Gedrotos Kunigos, labos Rajtos luguje“.²⁰ M. Strykowski buvo pramokęs lietuvių kalbos ir galėjo susikalbėti su lietuvių valstiečiais, taigi „Kronikoje“ jis aprašė apeigas, kuriose skambėdavusios dainos, kai kuriuos muzikos instrumentus, taip pat paprotį su dainomis pasitikti kunigaikščius.²¹

J. Čiurlionytė taikliai pastebi, kad „(...) XVI a. istoriniai šaltiniai mažai domėjosi įvairiomis kitomis lietuvių liaudies dainomis. Daugiausia jaudino politiniai įvykiai, ypač Liublino unija su Lenkija (1569), prieš kurią buvo kovingai nusiteikusi didžioji Lietuvos feodalų dalis. Norėdami įrodyti savo valstybinio savarankiškumo teises, jie visaip skatino Lietuvos istorinės praeities tyrinėjimus. (...) Sudarius uniją su Lenkija, domėjimasis Lietuvos istorija ir liaudies kūryba sumažėjo. Lietuvos dvarininkai, gavę tokias pat privilegijas kaip lenkų šlėkta, pradėjo mėgdžioti lenkų papročius ir greitai pasidavė svetimos kultūros įtakai“.²² Iki pat XIX a. pradžios lietuvių tautinio sąmoningumo lygis apibūdinamas kaip pavojingai žemas. Tokie patys buvo ir folkloristikos saitai su Lenkija. Galima pastebėti tik tai, kad lenkų ir lietuvių dvarininkai buvo išvien su carine valdžia – slopino kovą už baudžiavos panaikinimą. Tik sustiprėjus nacionalinio išsivadavimo sąjūdžiui vėl atgijo domėjimasis Lietuvos praeitimi, kalba, etnografija ir folkloru. Didžiojoje Lietuvoje toks sąjūdis labiausiai reiškėsi Vilniuje. Domėjimosi lietuvių kultūriniu paveldu centru tapo tuo metu glaudžiai su lenkų kultūra susijęs Vilniaus

¹⁷ Čiurlionytė, 1969, p. 7–8.

¹⁸ Žr.: Strykowski, 1582. Cituojama iš: Čiurlionytė, 1969, p. 8.

¹⁹ Žr.: Strykowski, 1582, p. 443. Cituojama iš: Čiurlionytė, 1969, p. 8.

²⁰ Žr.: Strykowski, 1582, p. 320. Cituojama iš: Čiurlionytė, 1969, p. 8.

²¹ Čiurlionytė, 1969, p. 8.

²² Čiurlionytė, 1969, p. 8–9.

universitetas. Pradėtos rengti kraštotyrinės ekspedicijos, kuriose kartu su lietuviais dalyvavo ir lenkų kilmės Vilniaus universiteto švietimo – profesoriai ir studentai. Lietuvos istorinė praeitis, folkloras tapo rašytojų ir poetų Adomo Mickevičiaus, J. Kraševskio, Vl. Sirokomlės kūrybos šaltiniais. Lietuvių ir lenkų kultūriniai ryšiai populiarino lietuvių folkloristiką tiek lietuvių, tiek lenkų kalbomis. J. Čiurlionytė pastebi, kad po nesėkmingo 1831 m. sukilimo, 1832 m. carinei vyriausybei uždarius Vilniaus universitetą, „jo auklėtiniai ir toliau dirbo įvairiose mokslo šakose, palikdami vertingų istorijos, etnografijos, folkloro, mitologijos tyrinėjimų. Periodinėje spaudoje vėl ėmė rodytis lietuvių liaudies dainų vertimų į lenkų kalbą, šalia kurių neretai buvo dedami ir originalai lietuvių kalba. 1844 m. Poznanėje išleistas K. Bžozovskio dainų rinkinys „Panemuniečių dainos iš Aleksoto apylinkių“ („Pieśni ludu nadniemeńskiego z okolic Aleksoty“), kuriame pateikta 51 daina, išversta į lenkų kalbą (tarp jų įdėtos 8 dainos su lietuviškais tekstais ir melodijomis“.²³ Tais pačiais 1844 metais P. Zatorskis knygoje „Vytautas prie Vorkslės“ („Witold nad Workslą“) paskelbė nemažai Liudviko Rėzos 1825 m. pasirodžiusio rinkinio dainų, kurios buvo išverstos į lenkų kalbą.²⁴

Negalima nepaminėti Liudviko Jucevičiaus (1813–1846), žinomo Liudviko iš Pakėvio slapyvardžiu, folkloristinių ir etnografinių darbų, kurie išspausdinti lenkų kalba. Svarbiausias jų – „Lietuva, jos senovės paminklai, butis ir papročiai“.²⁵ Čia sukaupta nemažai etnografinės medžiagos, pateikti detalūs vestuvinių apeigų, papročių, šokių ir žaidimų, muzikos instrumentų aprašymai, dainų pavyzdžių.

Vilniuje leistame lenkų žurnale „Athenaeum“ 1844 m. išspausdintas įžymaus lenkų rašytojo J. Kraševskio darbas „Dainos. Pieśni litewskie“. Autorius čia aptaria lietuvių folkloro bruožus, pabrėžia folkloro visapusiško tyrinėjimo svarbą tautos kultūros istorinės raidos kontekste.²⁶

Nuslopinus 1863 m. valstiečių sukilimą, 1864 m. Didžiojoje Lietuvoje carinė vyriausybė uždraudė lietuviškąją spaudą lotyniškėmis raidėmis. Keturis dešimtmečius (iki spaudos draudimo panaikinimo

²³ Čiurlionytė, 1969, p. 28.

²⁴ Čiurlionytė, 1969, p. 28.

²⁵ Žr.: Jucewicz, 1846. Cituojama iš: Čiurlionytė, 1969, p. 28–29.

²⁶ Čiurlionytė, 1969, p. 29.

1904 metais) lietuviškos knygos spausdintos užsienyje, slapta gabentos į Lietuvą ir čia platintos. Lenkijos leidyklose tuo metu išleista nemažai svarbių XIX a. pabaigos lietuvių muzikinės folkloristikos darbų. Taip Krokuvos mokslų akademijoje 1900 m. paskelbtos 1785-ios dainų melodijos iš Antano ir Jono Juškų lietuvių liaudies dainų rinkinių (tekstai paskelbti Kazanėje, 1880–1883 m.): pirmojo posmo tekstas pateiktas po gaidomis.²⁷ Šiame darbe dalyvavo žymūs lenkų mokslininkai: O. Kolbergas, I. Kopernickis, Z. Noskovskis. Rinkinio pratarmė, kurioje ryškus ne tik redaktorių entuziazmas ir žavėjimasis lietuviškomis melodijomis, bet ir jų atsakingumas, rimtas požiūris į atliekamą darbą, pateikta ne tik lenkų, bet ir vokiečių kalbomis. Lietuviškai, deja, – nė žodžio.

XIX a. antrojoje pusėje domėjimasis lietuvių liaudies kūryba buvo didžiulis. Kartu su pasirodančia vis gausesne spausdinta dainų repertuaro medžiaga plėtėsi ir jos mokslinių tyrimų apimtys. Lietuvių liaudies dainomis jau domėjosi ne tik lenkų, bet ir rusų, čekų, kitų šalių mokslininkai.

Lietuvių folkloristika domėjosi periodinio leidinio „Liaudis“ („Lud“) ilgametis leidėjas, žymus lenkų folkloristas, muzikologas O. Kolbergas (1814–1890). 22-uose šio leidinio tomuose buvo spausdinama įvairių tautų folklorinė ir etnografinė medžiaga. O. Kolbergas lietuvių liaudies dainoms skyrė keletą savo darbų. Pasinaudojęs išspausdintomis P. Zatorskio ir K. Bžozovskio dainomis, taip pat dainomis, kurias gavo iš kitų asmenų, 1847 metais jis paskelbė pirmąjį savo lietuvių liaudies dainų rinkinį,²⁸ kurį sudaro 15 liaudies dainų melodijų, 11 jų tekstų lietuvių ir lenkų kalbomis, įžanginės ir baigiamosios pastabos. Kadangi O. Kolbergas nemokėjo lietuvių kalbos,²⁹ daugiausia dėmesio jis skyrė melodijoms: bandė jas apibūdinti, išvelgdamas tariamą panašumą su lenkų, slavų, vokiečių melodijomis ir net italų kantilena. Tokią lietuvių liaudies dainų melodijų charakteristiką lėmė tai, kad O. Kolbergui tuo metu buvo žinoma vos keletas atsitiktinio pobūdžio dainų, neturėjusių lietuvių melodikai būdingų bruožų.³⁰

²⁷ Žr.: Juskiewicz, 1900. Cituojama iš: Čiurlionytė, 1969, p. 29–35.

²⁸ Žr.: Kolberg, 1847. Cituojama iš: Čiurlionytė, 1969, p. 37.

²⁹ Armon, 1957, p. 432. Cituojama iš: Čiurlionytė, 1969, p. 37.

³⁰ Čiurlionytė, 1969, p. 37.

J. Čiurlionytė rašo: „1856 m. J. Javorskio kalendoriuje O. Kolbergas paskelbė 4 lietuvių liaudies dainų tekstus ir 3 melodijas. Norėdamas giliau susipažinti su liaudies melodijomis, 1860 m. jis nuvyko į Augustavo (vėliau – Suvalkų) guberniją, kuri tuo metu priklausė Lenkijai. Šios kelionės rezultatas buvo 1879 m. pasirodęs liaudies dainų rinkinys, kuriame pateikta 76 dainų tekstai lietuvių ir lenkų kalbomis ir 59 melodijos [žr.: Kolberg, 1879]. Didžioji šio rinkinio melodijų dalis (41), kaip pažymima pratarinėje, užrašyta paties rinkinio sudarytojo 18-je kaimų. Tuo būdu iš paskirų vietovių jis užrašė tik po vieną kitą dainą su melodija. Suprantama, kad turėdamas tokį negausų melodijų skaičių, Kolbergas jų negalėjo giliau analizuoti ir apibendrinti. Dėl to šiame rinkinyje jis apsiribojo tik kai kuriomis melodijomis liečiančiomis pastabomis, visą dėmesį sutelkdamas į tekstus, kurie ir buvo plačiausiai anuo metu spausdinama folklorinė medžiaga. Kolbergo manymu, lietuvių liaudies melodijos santūraus tempo; daugeliui jų būdingas trijų dalių metras, kai kurios savo charakteriu primenančios menuetus ar polonezus. Dalis melodijų, kaip pažymi Kolbergas, yra atėjusios iš Lenkijos, Rusijos (Krivičių) ir Vokietijos“.³¹

O. Kolbergą galima vadinti pirmuoju mokslininku, kuris lyginamuoju metodu tyrinėjo lietuvių ir kitų tautų liaudies dainų ypatybes. Nepaisant nelabai tikslų ir nelabai teisingų išvadų (šių dienų akimis žiūrint), jo pastebėjimai yra vertingi istoriniu folkloristikos mokslo raidos aspektu. J. Čiurlionytė jo nuopelnus šioje srityje taip vertina: „Jei Kolbergo pastabos apie melodijas nereikšmingos, tai pasisakymai apie dainų tekstus turi mokslinę vertę. Būdamas daugelio tautų folkloro žinovas, savo darbe jis rėmėsi lyginamuoju metodu. Naudodamasis lietuvių liaudies dainų rinkiniais (Rėzos, Neselmano, Daukanto, Jucevičiaus ir kt.), išverstais į svetimas kalbas, Kolbergas lygina lietuvių folkloro tematiką, tradicinius meninius vaizdus su kitų tautų, ypač slavų, folkloru, nurodydamas paraleles, tarpusavio ryšius ir skolinius“.³²

O. Kolbergo indėlis į XIX a. vidurio ir antrosios pusės lietuvių folkloristiką yra nemažas. Savo darbais jis pelnytai gali būti gretinamas su L. Rėza, Ch. Barču, kitais žymiausiais minėto laikotarpio lietuvių liaudies dainų tyrinėtojais.

³¹ Čiurlionytė, 1969, p. 37–38.

³² Čiurlionytė, 1969, p. 38.

Verta pažymėti ir lenkų mokslininko bei kompozitoriaus Z. Noskovskio (1846–1909) straipsnį, paskelbtą A. Juškos liaudies dainų melodijų rinkinio (Juszkiewicz, 1900) įžangoje. Pasak J. Čiurlionytės, tai glausta lietuvių liaudies melodijų charakteristika, kur ne tik apibūdintos dermės, ritmika, metras, bet yra ir naujų dalykų. Lygindamas lietuvių ir lenkų liaudies dainų melodijas, Z. Noskovskis pastebi, kad pastarųjų ritmika gerokai turtingesnė, tuo tarpu lietuvių liaudies melodijos įvairesnės derminiu aspektu. Savitas lietuvių liaudies melodijų bruožas, Z. Noskovskio nuomone, yra trijų dalių ritmas (metras), kuris kartais taip paveikia melodijos sandarą, kad ji išsidėsto į tritaktes eilutes, kas, jo manymu, retai pasitaiko liaudies muzikoje.³³ Minėtos išvados dažnai neatitinka tiesos. Tyrinėtojas teisus, kad lietuvių liaudies dainų derminė sandara yra labai įvairi, bet klysta, apibūdindamas ritmines lietuviškosios melodikos sekas. Trijų dalių ritmas ir metras, be abejo, būdingas lenkiškajam melosui, tuo tarpu lietuvių liaudies dainų ritmika neapsiriboja trijų dalių metru. Čia žinomos ir trijų, ir dviejų ar keturių, ir kitų sudėtinių dalių mišrios bei kintamos ritminės sekos.

1910 metais paskelbtas Mikalojaus Konstantino Čiurlionio (1875–1911) straipsnis „Apie muziką“³⁴, kuriame autorius siekė pagrįsti liaudies muzikos reikšmę nacionalinės profesinės muzikos raidai. Čia yra ir lietuvių bei lenkų liaudies dainų lyginamosios analizės apraiškų. Pasak J. Čiurlionytės, lygindamas lietuvių ir kitų tautų liaudies melodijas, M. K. Čiurlionis pastebi, kad yra „keliaujančių“ melodijų, kurias nesunku išgirsti dainuojant ne tik su lietuviškais, bet ir su vokiškais, lenkiškais, ukrainietiškais ar rusiškais tekstais. Jų nedaug, bet jos greitai plinta, nes yra mėgstamos įvairių kraštų liaudies dainininkų. M. K. Čiurlionis kritikuoja su lietuvių liaudies dainų melosu nesusipažinusių to meto jaunųjų kompozitorių kūrybą. Kadangi puikiai pažino lenkų, rusų, vokiečių, italų populiariąją muziką, pastebėjo, kad čia „ypač negeistina ir pavojinga lenkų miesčioniškosios (neliaudinės) saloninės, populiarios patriotinės dainos, o taip pat religinių giesmių įtaka“.³⁵ M. K. Čiurlionis pateikia konkrečius lenkų romansų ir patriotinių dainų skolinius ir teigia, kad jie visiškai neatitinka lietuvių liaudies dainų charakterio ir nederą su pagrindinėmis jų ypatybėmis.

³³ Čiurlionytė, 1969, p. 61.

³⁴ Čiurlionis, 1910.

³⁵ Čiurlionytė, 1969, p. 66.

Kaip tokių skolinių pavyzdį jis nurodo lietuvių dainą Maironio žodžiais, kurios pradžia sutampa su lenkų patriotinės dainos „**Jeszcze Polska nie zginęła**“ melodija:³⁶

[mel. pavyzdys iš: Čiurlionytė, 1969, p. 66, Nr. 15 ab]

M. K. Čiurlionis nurodo būdingas miestietiškoje lenkų aplinkoje susikūrusių liaudies dainų melodijų kadencijas, atkreipia dėmesį į punktyrinį ritmą ir šias melodines sekas:³⁷

[mel. pavyzdys iš: Čiurlionytė, 1969, p. 66, Nr. 16 ab]

Minėtame straipsnyje M. K. Čiurlionis jauniems muzikams siūlo nuo pradžios iki galo išdainuoti visą A. Juškos keturių tomų lietuvių liaudies dainų rinkinį su melodijomis, kurį 1900 metais jau buvo išleidusi Krokuvos mokslų akademija.³⁸ Jo teigimu, „tai leis pajauti liaudies dainų prasmingumą ir jų esmę, o taip pat suvokti Z. Noskovskio redakcinius netikslumus“.³⁹ J. Čiurlionytė apibendrina: „Aukštai vertindamas šio žymaus lenkų muziko profesionalo (savo mokytojo) nuveiktą didžiulį darbą, rengiant spaudai painius A. Juškos melodijų užrašymus, Čiurlionis kartu pareiškia ir kritiškų minčių dėl rinkinio melodijų redagavimo. Teisingai nurodomas netikslus metrinis melodijų suskirstymas, o taip pat keistos baigiamosios kadencijos, kurios jam

³⁶ Žr.: Čiurlionis, 1910, p. 310. Cituojama iš: Čiurlionytė, 1969, p. 66.

³⁷ Žr.: Čiurlionis, 1910, p. 312. Cituojama iš: Čiurlionytė, 1969, p. 66.

³⁸ Kalbama apie leidinį: Juskiewicz, 1900.

³⁹ Čiurlionytė, 1969, p. 67.

atrodo paties redaktoriaus sugalvotos“.⁴⁰ M. K. Čiurlionis objektyviai vertina šią situaciją, supranta, kad „atsitiko tai ne dėl to, kad nebuvo gero noro, bet dėl to, kad nei vienas iš anų redaktorių [lenkai O. Kolbergas ir Z. Noskovskis – R. S.] nežinojo (...) lietuvių dainų, mūsų kalbos dargi nežinojo...“.⁴¹

Vėliau (iki 1940 m.) lietuvių ir lenkų muzikai folkloristai taip aktyviai nebebendradarbiavo. Nedaug yra duomenų ir apie lietuvių etnomuzikologų profesinius ryšius su lenkų kolegomis sovietiniu laikotarpiu (1940–1990).

Lietuvių ir lenkų etnomuzikologų ryšiai atsinaujino atkūrus Lietuvos nepriklausomybę – nuo 1990 metų. Prasiskleidus sovietinės blokados uždangai, lietuvių mokslininkai kviečiami dalyvauti įvairių tarptautinių etninės muzikos tyrimo organizacijų (*International Council for Traditional Music*, ICTM; *European Seminar for Ethnomusicology*, ESEM, etc.) rengiamose konferencijose. Taip susidarė palankios sąlygos bendrauti ir bendradarbiauti su artimais kaimynais – lenkų etnomuzikologais, apie kurių darbus pusšimtį metų žinota labai nedaug. Žymiausi šių dienų Lenkijos etnomuzikologai prof. Anna Czekanowska, prof. Jan Stęszewski, prof. Ludwig Bielawski domisi lietuvių etnomuzikologų darbais, mielai dalijasi savo mokslinio darbo patirtimi, kviečiasi lietuvių etnomuzikologus į žymiausius Lenkijos muzikinio folkloro archyvus, studijų bei mokslinių tyrimų centrus Varšuvoje, Poznanėje, Liubline ir kt. Jaunesnės kartos lietuvių etnomuzikologai (R. Sliužinskas, R. Astrauskas, D. Račiūnaitė-Vyčnienė, R. Ambrazevičius, D. Urbanavičienė, G. Kirdienė, A. Nakienė, R. Žarskienė ir kt.) nuolat bendrauja su kolegomis iš Varšuvos universiteto Muzikologijos instituto (P. Dahlig), Lenkijos mokslų akademijos Menų instituto Etnomuzikologijos skyriaus (E. Dahlig-Turek, Z. Przerembski, S. Žeranska-Kominek), Lublino Kresų fondo, Poznanės universiteto Muzikologijos katedros (B. Muszkalska) ir kt.

1995 metais knygos autorius keletui mėnesių buvo pakviestas apsilankyti Lenkijos mokslų akademijos Muzikologijos instituto Muzikinio folkloro archyvuose Varšuvoje. Ypač susidomėta 1959 metais Suvalkų vaivadijoje surinktais liaudies dainų rinkiniais. Vienos dainos įdainuo-

⁴⁰ Čiurlionytė 1969, p. 67.

⁴¹ Žr.: Čiurlionis 1910, p. 312. Cituojama iš: Čiurlionytė 1969, p. 67.

tos lenkiškai, kitos – lietuviškai. Lietuviškosios 36 metus gulėjo magnetofono juostose nedešifruotos, nes lenkų folkloristai nemokėjo lietuviškai. Popieriuje užrašyti 276 lietuviškų dainų tekstai ir melodijos, jų siužetai pateikti lenkų kalba. Tada su šio archyvo direktoriumi profesoriumi Ludvigu Bielawskiu, profesore Anna Czekanowska ir menotyros daktaru Piotru Dahligu ir aptarta galimybė tęsti abipusiai svarbias lyginamąsias lietuvių ir lenkų liaudies dainų studijas. Kadangi lenkai leido į Lietuvą parsivežti visų sutvarkytų lenkiškų ir lietuvių dainų įrašų bei šifruočių kopijas, teko šį darbą tęsti.

2001–2002 metais išnaršyti lietuvių tautosakos archyvai Vilniuje, kur rasta dar beveik 400 lyginamiesiems tyrimams tinkamų lietuviškų ir lenkiškų dainų, kas ir sudaro šios monografijos tyrimų medžiagą.

2. LIETUVIŲ IR LENKŲ LIAUDIES DAINŲ TYRIMŲ METODOLOGINĖS NUOSTATOS

Lyginamieji lietuvių ir lenkų liaudies dainų tyrimai dar tik pradėti, laukia ilgas, sudėtingas kelias. Kad šis darbas būtų produktyvus ir naudingas lietuvių bei lenkų etnomuzikologijos ir muzikinės folkloristikos mokslui, nepakanka vien teoriškai ir praktiškai susipažinti su abiejų šalių muzikinio folkloro archyvuose saugoma medžiaga, paskelbtomis publikacijomis. Reikėtų sukurti bendrą šiuo darbu susidomėjusių lietuvių ir lenkų mokslininkų darbo grupę, susitarti dėl darbo uždavinių, tikslų, apimties, trukmės ir kitų detalių. Parengus išsamią mokslinių tyrimų programą ir gavus materialinę paramą jai vykdyti, reikėtų sudaryti detalų šios darbo grupės darbo planą ir tik tada pradėti nuoseklius, planingus lyginamosios medžiagos paieškos darbus. Būtų puiku, kad tokios darbo grupės dalyviai bent minimaliai mokėtų abi – lietuvių ir lenkų – kalbas, turėtų pakankamą etnomuzikologinį išsilavinimą.

Lietuvių ir lenkų liaudies dainų lyginamąsias studijas galima pradėti nustačius tam tikras metodologines pozicijas.

2.1. Lokalinė liaudies dainų užrašymo klasifikacija

Vienas svarbiausių tiek lietuvių, tiek lenkų liaudies dainų klasifikacijos kriterijų yra aiškus jų užrašymo vietovės nustatymas. Lietuvos muzikinio folkloro archyvuose visada nurodomas kaimas, apylinkė, rajonas (arba miestelis, miestas), kuriame užrašyta konkreti daina. Taip pat nurodoma tiksli pateikėjo gimimo vieta, pažymint, kuriais metais jis persikėlė gyventi kitur. Taip apibrėžiamas etnografinis regionas, kurio tradicijai atstovauja liaudies dainininkas. Lenkijos folkloro archyvuose galioja tie patys reikalavimai. Dainų užrašinėtojams, jei tiksliai laikosi nurodymų, problemų nekyla.

Lietuviškojo folkloro užrašyta ne tik Lietuvoje, lenkiškojo – Lenkijoje. Nemažai lietuvių liaudies dainų užrašyta Lenkijos teritorijoje (Punsko, Seinų ir kt. apylinkėse)⁴². Užrašytojų bei archyvavimo aspektu jos sudaro dvi grupes: Lietuvos folkloristų užrašyta ir parsivežta

⁴² Veverskytė, Vaicekauskienė, 1994 (ir kt.).

folklorinė medžiaga gali būti gretinama su lietuviškąja Dzūkijos ar Suvalkijos dainų tradicija ir papildyti mūsų krašto archyvuose kaupiamą tautosakos lobyną arba tokia pat Lenkijos teritorijoje užrašyta lietuviška folklorinė medžiaga gali būti saugoma ir Lenkijos archyvuose. Pastaruoju atveju svarbus abiejų šalių mokslininkų bendradarbiavimas, kad informacija būtų visuotinai prieinama. Lietuvių etnomuzikologai galėtų pasirūpinti lietuviškos medžiagos tekstų vertimais ir paaiškinimais lenkų kalba. Tuo tarpu lenkų mokslininkai ir archyvarai galėtų leisti į Lietuvą parsivežti įrašų kopijų. Lietuvos archyvuose saugomos kopijos turėtų būti su Lenkijos archyvų originalų signatūromis.

Lietuvoje užrašyta ir lenkų kalba dainuojamų liaudies dainų. Tokių įrašų padaryta Vilnijos krašte – Vilniaus, Trakų, Šalčininkų ir kituose rajonuose, kur istoriškai gyventojai kalba vietos lenkų kalbos dialektu, nepaisant to, kurią tautybę (lietuvių ar lenkų) oficialiai yra pasirinkę. Dauguma šių įrašų saugomi Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto, Lietuvos muzikos akademijos Muzikologijos instituto Etnomuzikologijos skyriaus Tautosakos archyvuose. Lenkų (kaip ir baltarusių, rusų, žydų ir kt.) dainos kataloguose išskirtos į atskirus skyrius ir vis dar laukia lietuvių ir lenkų mokslininkų dėmesio. Tai dažniausiai atsitiktinio pobūdžio užrašymai, nurodantys galimas kompleksinių lietuvių ir lenkų mokslininkų folklorinių ekspedicijų vietas (kol nevėlu). Tokias ekspedicijas reikėtų rengti kuo greičiau, o užrašytą medžiagą bei kopijas kaupti ir saugoti abiejų šalių archyvuose.

Lietuvos ir Lenkijos folkloro archyvuose esanti liaudies dainų įrašų medžiaga (poetiniai tekstai, melodijos) pagal aukščiau pateiktus kriterijus gali būti skirstoma į 12 grupių, naudojant šiuos simbolius:

- L* – lietuviškai dainuojamos liaudies dainos;
- P* – lenkiškai dainuojamos liaudies dainos;
- (L)* – Lietuvos teritorijoje užrašytos liaudies dainos;
- (P)* – Lenkijos teritorijoje užrašytos liaudies dainos;
- t* – poetiniai tekstai;
- m* – melodijos.

L(L)t – lietuviškai dainuojamų Lietuvos teritorijoje užrašytų liaudies dainų tekstai

- L(L)m – lietuviškai dainuojamų Lietuvos teritorijoje užrašytų liaudies dainų melodijos
- L(L)tm – lietuviškai dainuojamų Lietuvos teritorijoje užrašytų liaudies dainų tekstai su melodijomis
- L(P)t – lietuviškai dainuojamų Lenkijos teritorijoje užrašytų liaudies dainų tekstai
- L(P)m – lietuviškai dainuojamų Lenkijos teritorijoje užrašytų liaudies dainų melodijos
- L(P)tm – lietuviškai dainuojamų Lenkijos teritorijoje užrašytų liaudies dainų tekstai su melodijomis
- P(L)t – lenkiškai dainuojamų Lietuvos teritorijoje užrašytų liaudies dainų tekstai
- P(L)m – lenkiškai dainuojamų Lietuvos teritorijoje užrašytų liaudies dainų melodijos
- P(L)tm – lenkiškai dainuojamų Lietuvos teritorijoje užrašytų liaudies dainų tekstai su melodijomis
- P(P)t – lenkiškai dainuojamų Lenkijos teritorijoje užrašytų liaudies dainų tekstai
- P(P)m – lenkiškai dainuojamų Lenkijos teritorijoje užrašytų liaudies dainų melodijos
- P(P)tm – lenkiškai dainuojamų Lenkijos teritorijoje užrašytų liaudies dainų tekstai su melodijomis

Kiekvienas užrašytas dainos variantas gali būti priskirtas vienai šių grupių. Kiekvienoje grupėje esantys užrašymai gali atskleisti įvairaus lygmens bei pobūdžio lietuviškąją ar lenkiškąją folklorinę tradiciją, kas detaliai bus aptarta pristatant konkrečius dainų žanro tipus ar jų variantus kitame darbo skyriuje.

Lokalinė lietuvių ir lenkų liaudies dainų poetinių tekstų bei melodijų klasifikacija svarbi, sisteminant abiejų šalių archyvuose saugomus folklorinės medžiagos užrašymus. Kita vertus, ji rodo, kad folklorinė tradicija nepaiso vienu ar kitu istoriniu laikotarpiu nustatytų valstybių sienų. Lokaliniai lietuvių ar lenkų liaudies dainų ypatumai abiejų valstybių ir jų pasienio sričių žemėlapiuose gali būti apibrėžiami tik remiantis konkrečios folklorinės tradicijos arealinio paplitimo ribomis.

2.2. Žanrinės liaudies dainų klasifikacijos paralelės

Svarbus liaudies dainų klasifikavimo aspektas yra jų žanrinė įvairovė. Tiek lenkų, tiek lietuvių dainų užrašymai grupuojami į žanrines grupes, kuriose priskiriami konkretiems melodiniams arba poetinio teksto tipams. Liaudies dainų žanrus, jų grupes, pogrupius lemia istorinės ir socialinės aplinkybės, kurioms kintant susiformuoja folklorinė tradicija.

Lenkų ir lietuvių gyvenimo būdas, buitis, verslai, tikėjimai, moralinės nuostatos, taigi ir folklorinės tradicijos yra artimi, dažnai – ir tapatūs dalykai. Todėl žanrinė lietuvių ir lenkų liaudies dainų sudėtis yra artimos viena kitai, apima šias apeiginio ir neapeiginio folkloro sritis:

Vaikų	– <i>dziecięce</i> ;
Lopšinės	– <i>kołysanki</i> ;
Kalendorinės-apeiginės	– <i>kalendarno-obrzędowe, doroczne</i> ;
Kalėdinės	– <i>kolędy</i> ;
Pavasario	– <i>wiosenne</i> ;
Užgavėnių	– <i>zapustne</i> ;
Sūpuoklinės	– <i>huśtawkowe</i> ;
Lalavimai	– <i>łатыnki, konopielki, włoczebne</i> ;
Darbo	– <i>robocze, przy robocie</i> ;
Laukų darbų	– <i>polne</i> ;
Piemenų	– <i>pasterskie</i> ;
Rugiapjūtės	– <i>żniwne</i> ;
Rugiapjūtės pabaigtuvių	– <i>dożynkowe</i> ;
Šienapjūtės	– <i>przy sianokosac</i> ;
Linų darbų	– <i>przy lnu</i> ;
Namų darbų	– <i>domowe</i> ;
Vestuvinės	– <i>weselne</i> ;
Apdainavimai	– <i>przyśpiewki weselne</i> ;
Meilės	– <i>miłosne (zalatne, powszednie)</i> ;
Meilės romansai	– <i>romansy miłosne</i> ;
Jaunimo	– <i>młodzieżowe</i> ;
Šeimos	– <i>rodzinne</i> ;
Krikštyną	– <i>chrzinowe</i> ;
Našlaičių	– <i>sieroce</i> ;
Vaišių	– <i>balowe (pijackie, biesiadne)</i> ;

Lyrinės	– <i>liryczne</i> ;
Apie gamtą	– <i>o przysrodzie</i> ;
Balladės	– <i>ballady</i> ;
Karinės	– <i>żołnierskie</i> ;
Rekrūtų	– <i>rekruckie</i> ;
Patriotinės	– <i>patriotyczne</i> ;
Emigrantų	– <i>emigrantów</i> ;
Humoristinės	– <i>humorystyczne</i> ;
Šokių	– <i>korowodowe</i> ;
Žaidimų	– <i>przy zabawach</i> ;
Raudos	– <i>lamenty, lamentowe</i> ;
Laidotuvių	– <i>pogrzebowe</i> ;
Religinės	– <i>kościelne</i> ;
Ubagų	– <i>żebrackie-dziadowskie</i> ;
Literatūrinės kilmės	– <i>literaturne</i> ;
Parodijos	– <i>parodie</i> .

Kadangi lietuvių ir lenkų liaudies dainų žanrinės grupės beveik sutampa, galima atlikti jų folklorinės tradicijos paralelių tyrimus. Tapačias žiemos ir pavasario kalendorines šventes, vestuvių, šeimos, lauko ar namų darbų apeigas lydi meniniu ir poetiniu požiūriais panašios liaudies dainos: vienais atvejais pastebimos melodinės, kitais – įvairaus lygio poetinio teksto, jo siužetų (personažų, vyksmo, dialogų ir pan.) paralelės. Nestebina ir pasitaikantys gana tikslūs (pažodiniai) lietuviškų bei lenkiškų dainų tekstų sutapimai, leidžiantys daryti prielaidą, kad šių dainų tipų istorinė kilmė ir raida sutampa.

2.3. Nacionalinio tapatumo ir vertinių problema

Aptikus aiškius lietuvių ir lenkų liaudies dainų, jų melodijų ar poetinių tekstų tapatumo atvejus, verta visų pirma išsiaiškinti, kiek toks faktas yra dėsningas (ar atsitiktinis). Jei tos pačios dainos tipo variantų yra pakankamai (užrašytų apibrėžtame abiejų šalių lokaliniame areale abiem kalbomis), tikslinga atlikti detalų šių variantų tyrimą, kuris parodytų jų kilmę. Tai gali būti:

- a) lietuviškosios tradicijos apraiškos lenkų liaudies dainų tradicijos kontekste;

- b) lenkiškosios tradicijos apraiškos lietuvių liaudies dainų tradicijos kontekste;
- c) bendros lietuvių ir lenkų tradicijos apraiškos, istoriškai išlikusios abiejų tautų kultūrose.

Pirmaisiais dviem atvejais fiksuojame anksčiau ar vėliau įvykusį folklorinės medžiagos perkėlimo faktą – iš vienos šalies etninių tradicijų aplinkos į kitą. Dažnai tokiais atvejais vartojamą tautosakos *skolinių* terminą traktuotume kaip netikslų ir neetišką. Tai jokia skola, kurią būtina anksčiau ar vėliau grąžinti. Įvairiais istoriniais laikotarpiais, esant palankiai situacijai, lietuviška liaudies dainos melodija gali būti perimta lenkų dainininkų, lenkiška melodija – patikti lietuviams. Lygiai taip pat abi kalbas mokantys dainininkai galėjo dainų tekstus paprasčiausiai išsiversti iš vienos kalbos į kitą. „Pasigavę“ tokius variantus kitos šalies dainininkai paskleidė juos naujame areale, kur vyrauja kita folklorinė tradicija. Tokių atvejų pasitaiko ir dabar. Prie pat Lietuvos sienos esančiame Suvalkų vaivadijos Šypliškių (*Szypliszki*) miestelio lenkų folkloro ansamblio „Porganicze“ (vad. J. Mórąwski) repertuare – ne tik senosios šios vietovės lenkų liaudies dainos, bet ir ansamblio vadovo inicijuoti lietuvių liaudies dainų vertiniai, dainuojami lenkų kalba. Dainuojama savaip interpretuojant dvibalsį-tribalsį homofoninio mažoro lietuvių liaudies dainų perteikimo būdą, kurio atitikmenų lenkų etnomuzikologai senosiose šios šalies folklorinėse tradicijose neranda. Kas tai – teisėta ar neteisėta, plagiatas ar nauja meninės raiškos forma?

Tautosakos kūrinių autorius – liaudis, t. y. istoriniu ir geografiniu požiūriu apibrėžta bendruomenė, kurią sieja bendri socialiniai interesai, meninės pasaulėžiūros bruožai. Nuolatinio tautosakos variantiškumo kontekste ji yra esminė šios tautosakos egzistavimo (kitais tarant, jos elementų pastovumo ir nuolatinės kaitos) prielaida. Bendruomenė natūraliai priima arba atmeta nuojoves, kurias pateikia vietos ar gretimų (artimesnių ar tolesnių) bendruomenių atstovai. Tautosakos atsinaujinimo procese svarbus ryškių meninių individualybių veiksnys, veikiantis vietos folklorinę tradiciją. Net ir neįprasta naujovė lokalinės tradicijos ribose yra lengviau priimama, jeigu jai pritaria ar net skatina šią tradiciją puoselėjantys lyderiai. Tokio individualaus ir bendruomeninio prado meninės raiškos kontekste gimsta individualūs kūriniai, tampantys tau-

tosaka, jei plačiau paplinta vietos (vėliau – gal ir kitų vietovių) tradicijos ribose. Lygiai taip pat vietinė folklorinės tradicijos perteikėjų bendruomenė priima, jos nuomone, vertus dėmesio ir atmeta nevisaverčius liaudies dainų vertinius iš kitų kalbų. Taigi Šypliškių atveju lietuviškos naujovės gyvuos tol, kol bus priimtinos vietos folklorinės tradicijos perteikėjams. Tolesnė jų istorinė raida gali būti trejopa: 1) toliau puoselėti lietuviškų vertinių tradiciją; 2) atėjus tam tikram laikui, jas atmesiti ir užmiršti; 3) atgaivinti jau užmirštą tradiciją. Geografiniu požiūriu taip pat tik laikas parodys, ar nauji lietuviškų dainų lenkiškieji vertiniai paplis kitose Lenkijos etnografinėse vietovėse, ar tai bus tik Šypliškių fenomenas. Valstybinės, politinės ar kultūrinės institucijos šiam natūraliam folklorinio gyvenimo procesui negali turėti jokios įtakos.

Neturėtų stebinti lenkiškų dainų melodijų variantai, lietuviškai užrašyti Lietuvoje. Ir Lietuvoje užfiksuota lenkų dainų poetinių tekstų arba jų siužetų lietuviškų vertinių. Tai natūralus procesas, kurį mokslininkai turi fiksuoti, pažinti ir vertinti, neveikdami jo raidos.

2.4. Regioninio dainų paplitimo ribų problema

Kaip ir kitų tautų muzikinio folkloro apraiškos, lietuvių ir lenkų liaudies dainos nėra unikali, tik uždaro folklorinės bendruomenės rato ribose gyvuojanti meninė kūryba. Pavieniais melodijų ar poetinių tekstų elementais, kartais ir jų visuma jos siejasi su kitomis (artimesnėmis ar tolimesnėmis) lokalinėmis tradicijomis. Vietinių ir gretimų lokaliųjų tradicijų ryšiai yra netolygūs ir sudaro sudėtingą folkloro meninės raiškos ypatybių kompleksą. Viena sudėtingiausių etnomuzikologijos ir folkloristikos mokslo problemų – vietos folkloro tradicijų ryšių su kitomis tradicijomis arealinio paplitimo ribų nustatymas. Fiksuojant naujus mokslinius faktus, jie dažnai peržengia konkrečios tautos ar valstybės ribas ir tampa tarptautinių etninės muzikos tyrimų objektu.

Liaudies dainų vietos tradicijos variantiškumo tyrimai pradedami to paties pateikėjo įdainuotų kelių tos pačios dainos variantų tyrimais. Kitas lygmuo – dainos, atliktos laikantis vietos tradicijos, kitas variantas. Kiti lygmenys: ta pati daina, dainuojama gretimo kaimo, gretimų vietovių, kitos (tolimesnės) vietovės folklorinės tradicijos, pagaliau kito Lietuvos etnografinio regiono, kitos tarmės dainininkų. Dar toliau peržengiamos kalbos, tautų kultūrų, valstybių ribos. Galima rasti dainos

melodijos ar poetinio teksto variantų, dainuojamų kaimyninių ir kitų tautų folkloro atlikėjų. Taip pereinama į tarptautinį dainos tipo paplitimo tyrimo lygmenį.

Taigi neatsargu būtų aptinkamas lietuvių ir lenkų liaudies dainų sąsajas vadinti tik šių dviejų tautų folklorinės medžiagos paralelėmis. Gali būti, kad konkrečios dainos (arba jos tipo) melodiniai ar poetinio teksto variantai (arba bent jau pavieniai meninės raiškos elementai) žinomi ir kitų tautų (greičiausiai baltarusių, ukrainiečių, čekų, slovākų, slovėnų, kroatų, bulgarų, rusų ir kt.) folklore.

Tarptautiniai tyrimai gali tęstis be galo. Kiekvienu atveju įmanoma užfiksuoti tik tam tikrą nuolat istoriškai ir geografiškai kintančio proceso momentą. Tokių sąsajų gali būti nesuskaičiuojama daugybė ir tik pačios bendriausios gali atskleisti didesnės ar mažesnės tautų grupės kultūrinių ryšių savitumą.

Kita vertus, kiekvienas ištirtas konkrečių tautų folklorinės medžiagos sąsajų atvejis – nors ir kuklus, bet svarbus įnašas, praturtinantis visuotinį etnomuzikologijos ir folkloristikos mokslo žinių lobyną. Tai leidžia toliau tirti sąsajas su kitų tautų folkloru.

2.5. Dainų poetinių tekstų suvokimo problema

Lenkijos tautosakos archyvuose saugomi atsitiktinio pobūdžio lietuvių liaudies dainų įrašai lenkų folkloristų praktiškai netyrinėjami. Taip yra visų pirma dėl to, kad jie nemoka lietuvių kalbos ir negali suprasti dainų tekstų. Lietuvos archyvuose yra gerokai daugiau lenkų kalba padainuotų dainų garso įrašų, jų poetinių tekstų ir melodijų transkripcijų. Tai istoriškai nulemta situacija. Lietuvos teritorijoje gyvena santykinai daugiau lenkiškai kalbančių žmonių, negu Lenkijoje bendraujančių lietuviškai. Kai kuriose vietovėse (Vilnijos krašte, Trakų, Jonavos rajono apylinkėse ir kt.) užrašyti lenkų folkloro pavyzdžiai turi tautosakos archyvų signatūras, inventorių numerius. Laikantis Lenkijos tautosakos archyvų medžiagos tvarkymo tradicijų, tautosakos rankraštyno rinkiniuose dažnai pateikiami transkribuoti tokių dainų poetiniai tekstai ir melodijos. Vis dėlto būtent čia iškyla elementari techninė problema. Ne visomis dainų tekstų transkripcijomis galima besąlygiškai tikėti – pasitaiko nemažai elementarių klaidų. Lenkiškus tekstus transkribavo prastai lenkų kalbą mokantys transkribuotojai, tad ne visur sugebėjo

teisingai suprasti dainų tekstų prasmę. Taip vietoj „W tamtej stronie jeziora“ (liet. – „anoj pusėj ežero“) atsiranda „W tamtej stronie jezdil raz“ (liet. – „anoj pusėj važiavau kartą“) ir pan. Transkripcijas, kuriose yra nurodyta garso įrašo signatūra, galima perklausyti dar kartą ir tokias klaidas ištaisyti. Sudėtingiau, jei dainų tekstai užrašyti tik popieriuje, o garsas neįrašytas. Pateikėjai, tas dainas dainavę prieš 40–50 metų, jau yra mirę. Tikrai nelengva bandyti užrašyti naujus ginčytinų tekstų variantus iš šių laikų pateikėjų, kurie vargu ar beatsimena senųjų dainų variantus.

LIETUVIŲ IR LENKŲ LIAUDIES
DAINŲ MELODIKOS, POETINIŲ
TEKSTŲ SAŠAJOS

Lietuvių ir lenkų liaudies dainų sąsajos gali būti įvairios kokybiniu ir kiekybiniu aspektais. Tapačios jų melodikos ir poetinio teksto paralelės fiksuojamos gana retai. Dažniau pastebime pavienių melodijos paralelių ar teksto siužeto, jo epizodų panašumų.

Šioje studijoje siekiama minėtas sąsajas kuo išsamiau aptarti, lyginant variantus. Tai pirmasis lyginamųjų studijų darbo etapas. Atsekti galimas regionines ir chronologines šių sąsajų ribas nelengva, šiuo aspektu galimos tik gana atsargios, hipotetinio pobūdžio išvados. Lygiai taip pat, remiantis pradėta rinkti medžiaga, atskirai reikėtų nagrinėti lietuviškosios ar lenkiškosios folklorinės tradicijos pirmapradiškumo problemą. Kiekvienu atveju teoriškai galimos abipusės sąsajos: tiek lietuviškosios liaudies dainų tradicijos įtaka lenkiškajai, tiek ir lenkiškosios – lietuviškajai. Galimi ir archajiški bendros istorinės tradicijos atvejai, vėliau išsiskyrę į atskiras nacionalines liaudies muzikinės kūrybos sritis.

Melodikos sąsajos dažniausiai randamos šiomis formomis:

1. Ta pati melodija, bet skirtingi poetiniai tekstai (lietuvių ir lenkų kalbomis).
2. Ta pati melodija ir tie patys poetiniai tekstai (lietuvių ir lenkų kalbomis).
3. Pavieniai tapatūs dainų melodijų epizodai – melodinės intonacijos, motyvai, frazės.

Verta pastebėti, kad visiškai tapačių lietuviškų ir lenkiškų liaudies dainų melodijų pasitaiko retai. Tai natūralus gyvos folklorinės tradicijos melodinių tipų, jų daugiavariantiškumo dėsnis. Šiuo atveju svarbu rasti bendrų tokių melodijų elementų – metroritminių sekų, tapačią muzikinę formą, melodinės linijos panašumų (ir t. t.), kas sudaro to paties melodinio tipo variantų visumą tiek konkrečios nacionalinės folklorinės tradicijos ribose, tiek ir lyginant abiejų tautų liaudies dainų melodikas.

Dainų poetinio teksto paralelės gali būti fiksuojamos šiais lygmenimis:

1. Tapatūs lietuviškai ir lenkiškai dainuojamų liaudies dainų tekstai, išlaikantys tapačias poetinės eilėdaros formas (vienodą pos-

mo struktūrą, skiemenų skaičių eilutėje, kirčiuotų ir nekirčiuotų skiemenų sekas).

2. Tapatūs tekstai (dainų siužetai) lietuvių ir lenkų kalbomis, esant skirtingai poetinio teksto eilėdaros formai.
3. Tapatūs teksto siužeto epizodai.
4. Bendro pobūdžio dainų poetikos elementai (tapatūs vardai, poetiniai simboliai, panašūs veiksmai, apeigos), randami skirtingos sandaros dainų tekstuose.

Svarbi lietuvių ir lenkų folklorinės medžiagos lyginamųjų tyrimų perspektyva – jos sąsajų paieškos arčiau ir toliau gyvenančių tautų liaudies muzikinės kūrybos kloduose. Visų pirma čia vertėtų pasidomėti lenkiškajai tradicijai giminingų slavų tautų (baltarusių, ukrainiečių, rusų, čekų, slovākų, bulgarų, slovėnų, kroatų, serbų ir kt.) liaudies dainų melodikos bei poetinių tekstų variantais. Lietuvių ir lenkų etnomuzikologai, tautosakininkai turėtų domėtis savo ir germanų, romanų, ugrofinų tautų liaudies dainų bruožų lyginamaisiais tyrimais.

Išeities taškas šiems lyginamiesiems tyrimams atlikti galėtų būti aptariamoms lietuvių ir lenkų liaudies dainų melodikos bei poetinių tekstų sąsajoms.

1. DARBO DAINOS

Melodikos ar poetinių tekstų sąsajos visų pirma pastebimos pavienėse lietuviškai bei lenkiškai dainuojamų lauko darbų dainų tipų ir jų variantų apraiškose: lietuviškose ir lenkiškose rugiapjūtės dainose „Pūtė vėjas“, „Oi aš pjaunu, pjovėjėlė“, „Pabėk, bareli“, rugiapjūtės pa- baigtuvių „Pjauk rugius, pjauk“, avižapjūtės „Išlėk, sakale“, naktigonių „Žalioj lankoj, dobilynuos“ ir medžioklės „Plaukė pylėlė“.

1.1. Rugiapjūtės dainos

1.1.1. „Pūtė vėjas“

Vienos archajiškiausių lietuvių liaudies dainų – rugiapjūtės melodijos, žinomos tik Dzūkijoje ir (gerokai rečiau) Rytų Aukštaitijoje, Baltarusijos pasienio apylinkių ruože. Dzūkės labai mėgsta šias tiesiogiai su darbo apeigomis susijusias melodijas, jas vadina ne dainomis, bet giesmėmis. Rugiapjūtės giesmių melodijų ir poetinių tekstų analizei skirta nemažai etnomuzikologinių bei tautosakinių studijų. Įdomios medžiagos randame tyrinėdami lietuvių ir lenkų muzikinio folkloro sąsajas.

Visų pirma žvilgtelėkime į rugiapjūtės giesmių melodiką. Melizmatinio pobūdžio variantų gausa išsiskiria siauros apimties (mažosios arba didžiosios tercijos ambitus su subkvarta ir subsekunda) dzūkų rugiapjūtės giesmių melodinis tipas, dažniausia giedamas tekstais „Pūtė vėjas“, „Dai skraidžiojo“, „Vai tu varna“ (ir t. t.). Jam būdinga pradinė intonacija iš subkvartos į I ir II laipsnius, mažiau derminės atramos paliekant mažajai arba didžiajai subsekundai ir mažaterciniam bei dižiaterciniam III laipsniui:

KTR 77(119)

♩ = 84 ① ————— ② ————— ③ —————

Pū - tē vė - jas pū - tē vė - jas vė - je - lis a - žuo - lė - lin.

① 3-5 ② 2, 5 ③ 3-5

KTR 159(99)

Tempo rubato

① Pū-tė vė-jas, ② pū-tė vė-jas ③ ū-žuo-la, ū-žuo-lė-lj.

① 3, 7, 8 4-6, 9, 10 ② 6-9

③ 3, 5, 8, 9 4

KTR 77(1)

♩ = 108 ① — ② 3 ③ — ④

Pū-tė vė-jas, pū-tė vė-jas

⑤ ⑥ — ⑦ — ⑧ — ⑨ — ⑩ —

vė-je-lis ū-žuo-lė-lin, ū-žuo-lė-lin.

① 2, 4, 6 ② 2 3-6 ③ 3 ④ 3 ⑤ 7 ⑥ 2 ⑦ 3

5 6 7 8 ⑦ 2-6 7, 8

⑧ 7 5 6 ⑨ 6 7 8 ⑩ 6, 7

Dainininkų liudijimu, šios giesmės buvo giedamos pradedant pirmąjį pradalį. Tai vadinamosios rugių „ryto giesmės“, kurias atlikdavo

ypatingai: pirmą posmą – pirma plovėja, antrą – antra ir taip toliau pailiui, o paskutinį posmą – visos kartu.

KTR 54(8)

$\text{♩} = 84$ ① —

Pū - tē vė - jas pū - tē vė - jas a - žuo - la,

a - žuo - lė - lį.

6 4 ③ 2, 3, 5, 6

KTR 77(68)

$\text{♩} = 54$

Pū - tē vė - jas pū - tē vė - jas vė - jė - lis a - žuo - lė - lin.

① 2 ② 2

Tiek Lietuvos pusėje (Trakų rajono Aukštadvario apylinkėse), tiek ir Lenkijos krašte (Seinų, Suvalkų apylinkėse) užrašyta nemažai lenkiškai giedamų šio melodinio tipo rugiapjūtės giesmių. Pateikiame keletą Lietuvoje užrašytų variantų:

LTR 4562(128)

① —

Wy - la - ta - ła, wy - la - ta - ła las - tań - ka bia - lo - piór - ka.

① 3

KTR 178(70)

$\text{♩} = 108$

① ② ③ ④

O - bu - dza - ła o - bu - dza - ła ta - tu - ni

⑤ ⑥

ra - niu - sień - ko.

① 2, 4, 5, 7, 8 ② 2, 4-8, 10 ③ 9 ④ 3, 5, 8 4 ⑤ 3 9, 10, 11 ⑥ 3, 9, 10, 11

Lenkijos krašte užrašytos šio melodinio tipo giesmės giedamos skirtingais poetiniais tekštais, kuriems būdingas ir melizmatinio pobūdžio variantiškumas:

AFT 5016(11)

[18"] $\text{♩} = 100 - 120$

① ② ③-④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧

Po - wa - łem żył - ko, po - wa - łem, po - wa - łem żył - ko,

⑨ ⑩ ⑪ ⑫ ⑬

po - wa - łem, o swo - im pa - nem nied-ba - łem.

① 5, 9, 10 ② 6, 10 ③ 2-5, 7, 9, 10 ④ 9, 10 ⑤ 2-10 ⑥ 4-7, 9 ⑦ 10

⑧ 2-9 ⑨ 7 ⑩ 3 ⑪ 2, 4, 6, 10 3, 5, 7-9 ⑫ 3 ⑬ 2, 3, 5-10

Kiti pavyzdžiai, nors ir fragmentiški, papildoma šio melodinio tipo variantų įvairovę:

AFT 5019-5(7)

[21"] ♩ = 100-120

Po-wa-łem ży-to, po-wa-łem, po-wa-łem ży-to, po-wa-łem, za na-szem pa-nem

nie-dba - łem.

① 2, 3 ② 3 ③ 3

AFT 5019-5(2)

[23"] ♩ = 180-100

Po-wa-łem ży-tko, po-wa-łem, po-wa-łem ży-tko, po-wa-łem, za na-szym pa-nem

nie-dba - łem.

① 2, 3 ② 2

AFT 5017(41)

[19"] ♩ = 100-120

Po - wa - łem żył - ko, po - wa - łem, po - wa - łem żył - ko,

po - wa - łem, po na-szem pa - nu nied-ba - łem.

① 3 ② 3 ③ 3 ④ 3 ⑤ 2 ⑥ 2, 3 ⑦ 3 ⑧ 3

AFT 2350(18)

[16"] = 100-120

♩ = 100-120

The musical score is written on two staves in G major (one sharp) and 2/4 time. The tempo is marked as 100-120. The melody consists of eighth and quarter notes, with some beamed eighth notes. The lyrics are written below the notes, with some words in bold. The first staff ends with a double bar line, and the second staff continues the melody.

Do do - mu żyt - ko w gos - ci - na, do do - mu żyt - ko

w gos - ci - na, pój - dziez na po - le na zi - ma.

Minėjome, kad šio melodinio tipo variantų užfiksuota ir Baltarusijos pasienio apylinkėse. Galima daryti prielaidą, kad tradicija dainuoti mišria lenkų-baltarusių tarme tęsiama ir Baltarusijoje. Tai liudija turbūt baltarusių šnektos paveikti giesmių tekstai lenkų kalba (ypač KTR 178(70) „Abudziała, abudziała tatuni“, LTR 4561(48) „Wylatała, wylatała ptaszeńka“ ir kt.).

Verta pastebėti, kad ir lietuviški Baltarusijos pasienio (Gervėčiai) giesmės variantai prasideda panašiai: „Dai skraidžiojo graži maža paukštelė“:

KTR 126(1)

♩ = 58 ①

♩ = 58 ①

Dai skra - džio - jo gra-ži, ma-ža pau-kšće - lè

po ly - gu lau - ke - li, da skra - džio - jo.

KTR 126(85)

♩ = 176

Dai skre - dzio - jo ma - ža gra - ži pau - kšte - lė,

po ly - giu lau - ke - liu, dai skre - dzio - jo.

1 2 2, 3 3 2, 3 4 3 5

KTR 128(39)

Poco rubato *♩ ≈ 160*

Dai skra - dzio - jo gra - ži ma - ža pau - kšte - lė po

ly - giu lau - ke - liu, dai skra - dzio - jo.

1 2, 4, 5 2, 3, 5 3, 4 2, 5 3, 4 5 5 6 4 7 3, 5 8 3

Įdomus yra lietuviškų ir lenkiškų melodinių variantų derminis labilumas: subsekunda čia gali būti tiek mažoji, tiek didžioji. Trečiasis laipsnis – tiek mažatercinis, tiek didžiatercinis. Šio laipsnio gali ir visai nebūti – kaip viršutinis dermės laipsnis tokiu atveju lieka antrasis laipsnis. Plačiausias garsaeilis – ne tik mažaterciniu trečiuoju, bet ir ketvirtuoju (dažniausia – nestruktūriniu, pagalbiniu) laipsniu. Taip susidaro gana skirtingos derminės struktūros:

- *d-fis-g-a* [KTR 178(70), KTR 128(39)];
- *d-fis-g-a-b* [AFT 2350(18), AFT 5016(11),
AFT 5019–5(7)];
- *d-fis-g-a-b-c* [AFT 5017(41)];
- *d-f-g-a* [KTR 126(1)];
- *d-f(fis)-g-a* [KTR 126(85)];
- *d-f(fis)-g-a-b* [KTR 120(42), KTR 77(1), KTR 54(8)];
- *d-f(fis)-g-a-b-c* [AFT 5019–5(2)];
- *d-fis-g-a-h* [KTR 77(149), KTR 159(99), KTR 77(68),
KTR 77(119)];
- *fis-g-a-b-c* [LTR 4562(128)].

Lietuviškajai šio rugiapjūtės giesmių tipo tradicijai būdingi gana stabilūs poetinio teksto siužetai: „Pūtė vėjas ažuola, ažuolėlį“ [KTR 159(99), KTR 77(1), KTR 54(8), KTR 77(68), KTR 77(119)], „Dai skraidžiojo maža graži paukštelė“ [KTR 126(85), KTR 128(39), KTR 126(1)], „Vai tu varna“ [KTR 77(149)], „Jau nupjovėm, jau nupjovėm jūsų rugelius“ [KTR 120(42)] ir kt. Tiesioginių teksto paralelių lenkiškai giedamuose jų melodiniuose variantuose neaptikta.

Populiariausi šių giesmių tekstai lenkų kalba taip pat gana pastovūs:

1. „Powiałem żytko, powiałem“ [AFT 5016(11), AFT 5017(41), AFT 5019–5(7), AFT 5019–5(2)]. Giedama apie rugių pjovėjas, kurios nekreipia dėmesio į savo prievaizdą/poną/šeimininką (jo nebijo): „Jeigu mūsų ponas būtų rūpestingesis, jau seniai rugius savo kluone būtų turėjęs. Deja, mūsų ponas nėra geras (rūpestingas), tad jo rugiai dar laukuose (užmiršti) tebestovi“ [AFT 5017(4)]. „Pjaukite, pjovėjos, nestovėkite, mūsų pono nebijokite. Mūsų pjovėjos savo rugius gerai (greitai) pjau-na, o kaimyno laukuose – vos velkasi“ [AFT 5019–5(7)].
2. „Do domu żytko w goscina“ [AFT 2350(18)]. Į rugį pjovėjos kreipiasi kaip į mielą draugą: „Namo, rugeli, namo, sveteli! Pasisvečiuosi ir vėl eisi į laukus žiemoti. Neilgai svečiuosiesi – eisi ten žiemą žiemoti. Namo, rugeli, gubomis – į laukus keliausi sėtuvėse!“
3. „Abudziała, abudziała tatuni“ [KTR 178(70)] ir „Wylatała, wylatała ptaszeńka (lastańka)“ [LTR 4562(128)]. Putpelė paukštelė (sūnaus var-du – ?) žadina savo tėvą ankstų rytą: „Kelkis, kelkis, tėveli, ankstų rytą ir skirki man mano dalia – tavo žirgus!“ Tėvas atsako: „Tai žirgai, ei-

kleiji žirgai, tau yra skirti!“ Kita teksto šaka – putpelės paukštelės balsu (?) išsakomas dukros prašymas: „Kelkis, kelkis, motuše, ankstų rytą ir skirki man mano dalią – tavo karvytes! Nebūsiu visą amželį pas savo močiutę – tik vieną naktelę jau beliko čia nakvoti“. Kitu atveju putpelė paukštelė panašiai anksti rytą žadina mamužę ir prašo savo dalies – karvyčių, tėvelio – jautelių, brolelio – žirgelių [LTR 4561(48)]. Šis siužetas visų pirma sietinas su baltarusiškąja tradicija.

Tekstuose lenkų kalba dažniau, lyginant su lietuvių, pastebima netikėtos kontaminacijos atvejų. Štai „Powalęm żytko, powalęm“ variantas: „Pjauname (guldome) rugelius, ir savo pono visai nebijome. Jeigu mūsų ponas būtų rūpestingesnis, jau seniai rugius savo suvežtus į kluoną būtų turėjęs. Mūsų ponas nėra geras, ir savo rugiais jis visai nesirūpina“. Šis tiesiogiai su rugiapjūte susijęs tekstas netikėtai pratęsiamas nauju, savarankišku jaunimo-meilės dainos siužetu: Tarnavo Kasia Lvove, o Jasiunis – Krokuvoje. Kasia Jasiaus labai ilgėjosi, iš to ilgesio keletą vainikų nupynė. Nupynė ir į greitus Dunojaus vandenį paleido: „Plaukite, vainikėliai, iki malūno – ten, kur dabar yra mano Jasius“. Jasius, girdydamas žirgus, pamatė Dunojumi plaukiančius vainikėlius: „Tai mano Kasios rankų darbas – keletas ilgesio vainikėlių! Tai mano Kasios pinti vainikai – kelių bemiegių naktų darbas!“ [AFT 5016(11)].

Šių lenkiškai giedamų poetinių tekstų atitikmenų tekstuose lietuvių kalba nepastebėta.

Gausūs lietuviškai bei lenkiškai giedami ir abiem atvejais su rugiapjūtės papročiais pačių dainininkių siejami šio melodinio tipo variantai liudija bendrą apeiginę šių darbo dainų kilmę. Abiejų tautų pateikėjai nurodo ir gana plačią šių apeigų funkciją – nuo ryto iki vakaro (ir net pabaigtuvių) giesmių. Šiuo atveju neatsargu būtų liudyti neabejotinas vien lietuvių ir lenkų muzikinio folkloro sąsajas. Tyrimą reikėtų tęsti, įtraukiant platų slavišųjų kultūrų etoso regioną – Baltarusijos, Ukrainos, gal ir Bulgarijos, Čekijos, Slovakijos, Slovėnijos, Kroatijos, Serbijos ir kitų pietryčių Europos tautų liaudies dainų kodus.

Verta pasidomėti ne tik neabejotinai tapačių melodinių tipų variantais, bet ir kol kas neužfiksuotomis daugiau ar mažiau ryškiomis šių rugiapjūtės giesmių poetinių tekstų paralelėmis.

1.1.2. „Oi aš pjaunu, pjovėjėlė“

Antras dzūkų rugiapjūtės giesmės būdingas melodinis tipas – „Oi aš pjaunu, pjovėjėlė“. Tai kvartos apimties mažorinės melodijos, kurioms būdinga ryški dermės atrama I bei IV laipsniuose ir baigiamoji dermės atrama II laipsnyje. Pavieniais atvejais žinomas ir V (nestruktūrinis, pagalbinis) laipsnis. Kaip ir daugelyje kitų rugiapjūtės melodijų, čia gausu melizmatinio pobūdžio variantų.

Tokios melodijos Rytų Aukštaitijos, Baltarusijos pasienio apylinkių ruožams nebūdingos. Dauguma variantų užrašyta Varėnos rajono apylinkėse:

ČtDzM 51 = KF 4343(4)

Tempo rubato ♩ = 63

Vai aš pjaunu ru - gc - lius ja - n kal -

ne - lio, an a - ukš - to - jo.

Trakų rajono Aukštadvario ir Vievio apylinkėse užrašyti šie lenkiškai giedami rugiapjūtės giesmės variantai:

LTR 4562(127)

♩ = 74

Jak ja bę-dę żyt - ka za - ła, na tej gó-rze, na wy-so - kiej.

1 2-5 2 4 5

KTR 77(85)

♩ = 100

① Jak ja bę - dę ② ży - ta ③ ża - ła na tci gór - ze,

④ na wy - so - kiej.

① 2 4 ②

③ 2 3, 4 ④ 2, 3

Šių lietuviškai ir lenkiškai giedamų rugiapjūtės giesmių melodinis tapatumas yra akivaizdus.

Sutampa ir poetinio teksto siužetai. Lietuviškuosiuose variantuose mergelė gieda apie jos ant kalno pjaunamus rugelius. Iš pakalnės atjoja baltas gražus bernelis, tradiciškai sveikinas, prašydamas Dievo padėti mergelei pjauti rugius. Mergelė išdidi, į kalbas nesileidžia – atsako, kad Dievas jai padės ir be bernelio prašymo. Bernelis išsikeičia: „Palūkėk, mergužele, kai tu grėbsi šienelį (lygioj lankoj dobilėlį), aš atminsiau, neužmiršiu!“ Ši atsikerta: „Nors aš ir grėbsiu, bet ne viena – grėbs ir devyni jauni jos broleliai. Aš – dešimta jų jauna sesulė“.

Lenkiškųjų variantų siužetas tas pats. Mergelė gieda: „Kaip aš pjaučiau rugelius ant to kalno, ant aukštojo. Ir atjoja jaunas gražus bernelis iš po kalno, iš po aukštojo. – Padėk, Dieve, mergužele, rugelius pjauti! – Ponas Dievas padės man ir be tavęs!“ [KTR 77(85)]. Kitas panašus siužetas: „Kaip aš pjaučiau rugelius ant to kalno, ant aukštojo. Ir atjoja mano mielas bernelis iš lygumėlės, pakalnėlės. – Padėk, Dieve, mergužele, rugelius pjauti! – Ponas Dievas padės man ir be tavęs! Aš ne viena – turiu du brolelius, o aš – trečia“ [LTR 4562(127)].

Šiuo atveju akivaizdus ne tik melodikos, bet ir poetinio teksto tapatumas abiem kalbomis – lietuviškai ir lenkiškai – Lietuvoje (Dzūkijoje ir lenkiškai kalbančiuose jos pakraščiuose) giedamuose šio rūgiapjūtės giesmių tipo variantuose. Vadinasi, tai panašios bendros dvikalbės folklorinės tradicijos apraiškos.

Kol kas nėra aptikta žinių apie lenkiškųjų šio tipo variantų užrašymus pačioje Lenkijoje. Be to, šiuo atveju taip pat derėtų pasidomėti galimu šių melodijų ir poetinių tekstų paplitimu Baltarusijos, Ukrainos, kitų Rytų bei Pietų slavų tautų rūgiapjūtės apeiginiame folklore.

1.1.3. „Pabėk, bareli“

Galima būtų atkreipti dėmesį ir į trečią dzūkų rūgiapjūtės giesmių melodinį tipą – „Pabėk, bareli“. Tipiškomis mažatercinėmis šios melodijos intonacijomis žavėjosi ir Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, šiuos motyvus citavęs savo kūryboje (simfoninės variacijos liaudies dainos „Pabėk, bareli“ tema). Šio tipo rūgiapjūtės giesmių melodijos ir poetinių tekstų variantų užrašyta nemažai.

Lenkų kalba giedamų šios rūgiapjūtės giesmių kol kas neaptikta. Meniškai išbaigti šio tipo melodijos variantai 1957 ir 1978 metais Lenkijos Seinų apylinkėse (lietuviškuosiuose Žagarių ir Vidugirių kaimuose) užrašyti lietuvių kalba:

AFT 2338(4)

[12"] $\text{♩} = 90$

Oi tu, eg-le-le, oi tu, eg-le-le, tu siū-buo-nė-le.

① 2-4 ② 3

1. – Oi tu, eglele, Oi tu, eglele, Tu siūbuonėle.	3. Kol i(š)siūbavai, Kol i(š)siūbavai Jauną dukrelį.
2. Tai tu siūbavai, Tai tu siūbavai Dieną, naktelį.	4. Jauną dukrelį, Jauną dukrelį Nuog motinėlės.

AFT 5021–7(2)

[20"] ♩ = 90

1. Oi tu, ru - ge - li, tu siū - buo - nė - li. 2. O ko pa - bo - jai, bal - tas ru - ge - li?

3, 6 -----> 4, 5, 7 ----->

8-11 ----->

1. – Oi tu, rugeli, Tu siūbuonėli. 7. Š(i)os dienos darbo, Š(i)os dienos darbo.

1. – Oi tu, rugeli, Tu siūbuonėli.	7. Š(i)os dienos darbo, Š(i)os dienos darbo.
2. O ko pabojai, Baltas rugelį?	8. Du šimtai kapų Baltų rugelių.
3. Ar kirtėjėlio, Ar grėbėjėlės?	9. Trys šimtai kapų Gelsvų kvietelių.
4. – Nei kirtėjėlio, Nei grėbėjėlės.	10. Leidos saulelė, Vakarėliuose.
5. Tik aš pabojau Plieno dalgelės.	11. Atidyrėjo Pusrytėliuose.
6. Klausė baralis, Klausė baralis.	

Kadangi šiuos variantus lietuvių kalba pateikė mišrias ir lenkiškas pavardes turinčios dainininkės Ewa Wojlanis (g. 1885 m.) ir Anna

Chmielewska (g. 1901 m.), galima būtų daryti prielaidą, kad tiek šios, tiek ir kitos dviem kalbomis kalbančios Lenkijos paribio krašto dainininkės galėjo mokėti ir lenkiškus šių rugiapjūtės giesmių variantus. Taigi reikia mėginti apčiuopti ir galimą lenkiškąją šios tradicijos tęsinį.

Šių variantų reikėtų ieškoti ne tik Lenkijos muzikinio folkloro archyvuose, bet ir Baltarusijos, Ukrainos, kitų (visų pirma – slavų) tautų rugiapjūtės apeiginės tautosakos klotuose.

1.1.4. „Pjauk rugius, pjauk“

Paskutinis, ketvirtas, rugiapjūtės giesmių tipas, kuriame ryškiai pasitebimos lietuviškosios ir lenkiškosios folklorinės tradicijos paralelės – laukų darbų pabaigtuvių melodijos, kurioms būdingas refrenas kiekvieno posmo pabaigoje: „Pjauk rugius, pjauk!“, „Pjauk rugius, pjauk, ir į kluoną krauk!“ ar pan.

KTR 118(65)

Nu - pjo - vėm ru - gius, nu - pjau - sim kvie - čius, ci - sim pas po - nus

pa - ka - juos pa - čiuos. Pjauk ir į ru - gius, pjauk kluo - ną krauk.

① 4, 6, 8, 12, 14 ② 5, 9, 11 ③ 5-14 ④ 8, 10, 12-14 ⑤ 2, 4-6, 8, 11-13 ⑥ 2-9, 11-13

⑦ 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 ⑧ 2, 6, 8-10 ⑨ 3

Lietuvoje (Širvintų, Trakų raj.) ir lietuviškojoje Lenkijos pusėje (Seinų apylinkėse) gerai žinomi lenkiškai giedami rugiapjūtės pabaigtuvių giesmių variantai. Tradicinis refrenas kiekvieno posmo pabaigoje – „Plon niesem, plon“ („Vainiką nešame, vainiką“), „Plon, mamy plon“ („Vainiką turime, vainiką“), „Plon żyta, plon, ze wszystkich stron“ („Vainikas rugių, vainikas iš visų [lauko] pusių“).

Širvintų raj. Grinių k. užrašytas giesmės variantas:

KTR 117(150)

Po-ža-li ży-to, to chwa-ła Bo-gu, pój-dziem do pa-na dzię-ko-wać Bo-gu.

Plon ży - ta, plon ze wszyst - kich stron.

Lenkijoje, Seinų apylinkėse, užrašyti šie giesmės melodijos variantai:

AFT 2350(19)

Do-żc-li żyt-ka aż do ot-ło-gu, po - dzien-ku - je - my

Pa - nu Bo-gu. Plon ma - my, plon.

AFT 5021–7(1)

[13"] ♩ = 78

Do - że - li ży - to aż do ot - ło - gu, po - dzien - ku - je - my

Pa - ne - mu Bo - gu. Plon ma - my, plon.

① 4, 5, 7, 8 ② 3 ③ 2, 4, 6, 8 ④ 3, 7 ⑤ 2, 4, 6, 8 3, 5, 7 ⑥ 3 ⑦ 3-8

Ankstyviausias iš šiuo metu žinomų yra 1944–1945 m. Bialystoko apylinkėse užrašytas variantas:

ZUSM I 1, s. 88

[16"]

Do-żę-li ży-tka do ot-ło-gu, po-dzię-kuj-my Pa-nu Bo-gu, Plon, nie-siem plon!

Verta pažymėti, kad šiuo atveju sutampa ne tik melodijos, bet ir poetiniai giesmių tekstai. Lenkiškai giedamų giesmių siužetai visiškai atitinka lietuviškus tekstus. Talkininkės, grįždamos iš nupjauto rugių lauko ir nešdamos šeimininkui (ponui, gaspadoriui) Jievarą (lenkiškasis atitikmuo – *plon* „vainikas“), lenkiškai gieda: „Jau nupjovėm rugelius, ačiū Dievui. Eisim pas savo poną dar kartą Dievui padėkoti [vainikas rugių, vainikas iš visų pusių]. Nupjovėm rugelius iki pat (lauko) vidurio, mūsų ponai (šeimininkai) apie tai dar nežino [vainikas (...)]. Nupjovėm rugius, surinkom varpas, paleidome savo balsus iki pat dangaus [vainikas (...)]. Nupjovėm rugelius iki pat (lauko) pakraščių, eisim pas poną į pono dvarą (palivarką) [vainikas (...)]. Nepagailėk, ponuli, sviesto kruopelės, duos Dievas poniai (šeimininkei) gražią dukrelę [vainikas (...)]. Nepagailėk, ponuli, balto sūrio, duos Dievas ponuliui gražų sū-

nelį [vainikas (...)]. Nepagailėk, ponuli, žirgo driganto, siųsk pakvies-
ti muzikantų [vainikas (...)]. Nepagailėk, ponuli, žirgo eikliojo, siųsk
pakviesiti mums vaikinų (kavalielių) [vainikas (...)]“ [KTR 117(150),
Širvintų raj., Grinių k.].

Lenkijoje, Seinų apylinkėse, lenkiškai giedama: „Jau nupjovėm ru-
gelius iki pat pakalnės, eisim ponui Dievui padėkoti [vainiką turime,
vainiką]. Jau nupjovėm rugelius iki pat lauko ribos, nepagailėk, gaspa-
doriau, alučio skleinyčios [vainiką (...)]. Oi, išėik, pone (gaspadoriau)
nors į prievartę, priimk iš mūsų šį auksinį vainiką [vainiką (...)]. Atkelk,
gaspadoriau, plačiai vartus, nes eina pas tave brangus svetys – kaip ir
kasmet [vainiką (...)]“ [AFT 2350(19)].

„Jau nupjovėm rugelius iki pat pakalnės, eisim ponui Dievui padė-
koti [vainiką turime, vainiką]. Duok, Dieve, kad mes ir kitąmet rugelius
pjautume, kitų metelių sulauktume [vainiką (...)]. Nupjovėm rugelius,
nupjovėm (surinkom) grūdelius, nepagailėk, gaspadoriau, alaus skleiny-
čios [vainiką (...)]. Duok, Dieve, kad mes ir kitąmet rugelius pjautume,
kitų metelių sulauktume [vainiką (...)]. O žarde strikinėja maži ožiukai,
pabaigė rugius pjauti jauni vaikinai (kavaleriai) [vainiką (...)]. Duok,
Dieve, kad mes ir kitąmet rugelius pjautume, kitų metelių sulauktume
[vainiką (...)]. O žarde strikinėja mažos avytės, pabaigė rugius pjauti
jaunos merginos (panelytės) [vainiką (...)]. Duok, Dieve, kad mes ir ki-
tąmet rugelius pjautume, kitų metelių sulauktume [vainiką (...)]“ [AFT
5021–7(1)].

„Jau nupjovėm rugelius iki pat pakalnės, eisim ponui Dievui padė-
koti [vainiką nešame, vainiką]. Nupjovėm rugelius, nepaliksime ir nuo-
baigų, nepagailėk, pone (gaspadoriau), saldžios arielkėlės [vainiką (...)].
Negailėk, gaspadoriau, savo ristūno, jok parvežti alaus, kad ir iš Kara-
liaučiaus [vainiką (...)]. Ten, prie tvarto, laksto avytės, pabaigė rugius
pjauti skaisčios panelytės [vainiką (...)]. O mūsų ponias turi didį rūpes-
tį – išdžiaustė savo suknias per visą tvorą [vainiką (...)]. Atverk, ponias,
atverk vartus – parnešame vainiką iš tikro aukso [vainiką (...)]. Oi, išlėk,
išlėk, pilka putpelyte – mes jau negrįšime į tą (rugių) laukelį [vainiką
(...)]. Skraido paukštelės po žydą dangų – pabaigėm pjauti rugius dar
turėdami senos (senų metų) duonos [vainiką (...)] [ZUSM I 1, s. 88].

Šie rugiapjūtės pabaigtuvių giesmių tekstai iš esmės sutampa su
lietuviškais teksta. Čia lygiai taip pat prašoma gaspadoriaus plačiai

atkelti vartus, negailėti vaišių, apdainuojamas kartu su talka iš laukų namo grįžtantis brangus svečias – pabaigtuvių vainikas (Jovaras). Lygiai taip pat dėkojama Dievui už tai, kad leido sveikiems užbaigti rugiapjūtę, prašoma leisti sulaukti kitų metų darbų.

Yra ir dar viena teksto paralelė. Tiek lietuviškai, tiek ir lenkiškai giedamose giesmėse minėto teksto kontekste apdainuojama ir pilka katelė, kurios prašoma plačiai atverti vartus pareinančiam namo rugių vainikui:

(...)

– Prašom išsiųsti pilkų katelį,
Prašom atdaryt plačiai vartelius,
Vainikas mūsų, vainikas gražus.

(...)

[KTR 161(27)]

Kiekvieno posmo pabaigos refrenas šiuo atveju dažniausiai giedamas žodžiais: „Vainikas mūsų, vainikas gražus“.

Lenkų kalba Trakų ir Širvintų apylinkėse panašiai apgiedamas pilkas katinas: „Išleisk, gaspadoriau, pilką katiną – tegul jis atveria mums plačiai vartus [vainiką nešam, vainiką iš visų (lauko) pusių]. Kad mes visi sveiki ir toliau galėtume rugelius pjauti, kitų metų sulaukti [vainiką (...)]“ [LTR 4562(22)]. Toliau tradiciškai gaspadorius prašomas negailėti balto sūrio (Dievas duos jam gražų sūnų), kviesti muzikantus, įpilti talkininkams alaus ar arielkos (ir pan.) [žr.: „Požali žyta, bobrali kłosy“, MFA A 14(40); „Požali žyto, aż do otłogu“, LTR 4561(46)].

Taigi apibendrinami šį rugiapjūtės pabaigtuvių giesmių tipą drąsiai galime teigti, kad lietuviškos ir lenkiškos sąsajos yra gana ryškios tiek melodikoje, tiek ir poetiniuose tekstuose. Būdingas šio giesmių tipo bruožas – toks pat teksto ir melodinis refrenas, pasikartojantis kiekvieno posmo pabaigoje.

Ir šiuo atveju reikėtų tęsti lyginamuosius tyrimus, apimant jau minėtą platų slaviškųjų kultūrų etoso regioną – Baltarusiją, Ukrainą, gal ir Bulgariją, Čekiją, Slovakiją, Slovėniją, Kroatiją, Serbiją, kitų pietryčių Europos tautų liaudies dainų folklorą. Reikėtų patikrinti, ar atitinka šių tautų rugiapjūtės giesmių folklorinė medžiaga (kaip lietuvių ir lenkų folklorinių sąsajų atveju) – melodinių tipų ir poetinių tekstų variantai.

1.2. Avižapjūtės dainos

1.2.1. „Išlėk, sakale“

Tai Dzūkijos krašte dainuotos vasaros laukų darbų dainos. Daugelis pateikėjų liudija, kad jos dainuotos avižapjūtės metu (žr.: LLD VI 434). Taip teigia ir J. Čiurlionytė (žr.: ČLLD 79), taip įvardinta ir oficiali šio tipo žanrinės klasifikacijos vieta (žr.: LLDK I, p. 130). Kita vertus, šio dainos tipo vieta lietuvių liaudies dainų klasifikacijos sistemoje nėra nusistovėjusi. Dar 1938 m. užrašyta dainos variantų, kur nurodyta, kad pateikėjos dainuodavo „rugių talkos metu“ (M. Rimienė, LLD VI 435), „pjaunant rugius, saulei leidžiantis“ (O. Grigaliūnienė, LLD VI 433). Taigi šis dainos tipas galėtų atstovauti ir rugiapjūtės (vakaro) dainoms.

Dauguma senųjų lauko darbų dainų, 1940 m. iš esmės pasikeitus istorinei ir socialinei situacijai, tradiciškai laukuose nebedainuotos, kaimo žmonių šiuo metu jau užmirštos ir dažniausiai išliko tik tautosakos archyvų rankraščiuose. Dainų tipo „Išlėk, sakale“ likimas dėkingesnis. Apie 1976–1985 m. (ir vėliau) ji dažnai skambėjo Vilniaus universiteto studentų kraštotyros klubo „Ramuva“ sueigose, jaunimas ją pamėgo ir dažnai dainuodavo naujame kontekste – kaip atsisveikinimo dainą vėlai vakare. Dėl ryškios dainos poetinio teksto vestuvinės simbolikos ji skambėdavo (dar ir dabar skamba) ne tik šių laikų Lietuvos folkloro ansamblių programose, bet ir etnografinių vestuvių apeigose:

LLD VI 433 = LTR 1650(19)

[16"] ♩ = 108 (*Ekspessione*)

O - i, lėk, sa - ka - le, ne - si - vė - lin - ki, //
in sa-va ge - gu - lį pa - si - sku - bin - ki,

o - i vė - lus vė - lus, vė - lus va - ka - rė(lis).

1. – (m) Oi, lėk, sakale, Nesivėlinki, In sava gegužį Pasiskubinki, Oi, vėlus vėlus, Vėlus vakarėl(is).	8. O tava mergelą Berneliai apsėdę, Oi vėlus (...)
2. Ba tava gegužį Sakalai apsėdi, Oi, vėlus vėlus, Vėlus vakarėl(is).	9. – Aš sava mergelą Tarpu jų pažinsiu, Oi vėlus (...)
3. – Aš sava gegužį Terpu jų pažinsiu, Oi vėlus (...)	10. Ba mana mergelas Raudoni veideliai, Oi vėlus (...)
4. Ba mana gegulas Reibojos plūksnelas, Oi vėlus (...)	11. Ba mana mergelas Mėlynas akelas, Oi vėlus (...)
5. Ba mano gegulas Geltonas kojelas Oi vėlus (...)	12. Ba mana mergelas Geltonas kaselas, Oi vėlus (...)
6. Ba mana gegulas Tai garsus balselis, Oi vėlus (...)	13. Ba mana mergelas Tai gražus balselis, Oi vėlus (...)
7. – Oi, jok, berneli, Nesivėlinki, In sava mergelą Pasiskubinki, Oi vėlus (...)	14. Ba mana mergelas Tai meilūs žodeliai, Oi vėlus (...)

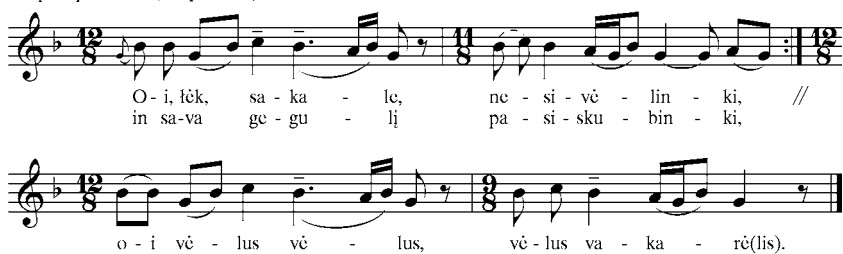
Šio dainos tipo poetinio teksto siužeto esmė – dvi paralelinės (saka-lo–gegulės, bernelio–mergelės) šakos, siejamos nuolat pasikartojančių refrenų, kur ryškūs vėlaus vakaro poetiniai įvaizdžiai („Vai, vėlų vėlų, vėlų vakarėlį“ [LLD VI 435]; „Vai, vėlus vėlus, vėlus vakarėlis“ [LLD VI 434]; „Oi vėlus vėlus, vėlus vakarėlis“ [LLD VI 733] ir pan.). Kartais, dažniausiai to tiesiogiai nesiejant su siužeto veiksmu, dainuojamas priešingos prasmės refrenas – minimas ryto laikas („Oi anksti, anksti“

[ČLLD 79]; „Vai, anksti anksti“ [LLD VI 437] ir kt.). Bet kuriuo atveju vyrauja išpėjimo motyvas: „Išlėk, sakale, nesivėlink! Tavo gegutę sakalai apšėdo!“ Sakalas ramiai atsako, kad gegulė gali būti rami: „Aš savo gegutę tarpe jų pažinsiu: manosios gegutės raibosios plunksnėlės, geltonos kojelės, garsus balselis“. Kitoje dainos šakoje lygiai taip pat išdėstytas bernelio ir mergelės rūpestis: „Išjok, berneli, nesivėlink! Tavo mergelę piršleliai apšėdo!“ Bernelis atsako: „Aš savo mergelę tarpe jų pažinsiu: manosios mergelės raudoni veideliai, mėlynos akelės, geltonos kaselės, meilūs žodeliai, gražus balselis“.

Šio dainų tipo variantų bendrumą pabrėžia ir aiškus dviejų eilučių formos melodinis tipas, kuriam būdingos neryškios melodinės linijos variacijos:

LLD VI 433

[16"] ♩ = 108 (*Ekspessione*)

O - i, lėk, sa - ka - le, ne - si - vė - lin - ki, //
in sa-va ge - gu - lį pa - si - sku - bin - ki,
o - i vė - lus vė - lus, vė - lus va - ka - rė(lis).

LLD VI 434

Lė - kie, sa - ka - le, tu ne - si - bo - vy - kie,
vai, vė - lus vė - lu - s, vė - lus va - ka - rė(lis).

LLD VI 435

$\text{♩} = 120$

Two staves of music in 4/4 time. The melody is in a minor key (one flat). The lyrics are written below the notes.

Lék, sa - ka - lé - li, pa - si - sku - by - ki, vai, vė - lų vė - lų,
vė - lų va - ka - rė - lį, vai, vė - lų vė - lų, vė - lų va - ka - rėl(į).

LLD VI 437

$\text{♩} = 66$

Two staves of music in 3/4 time. The melody is in a major key (one sharp). The lyrics are written below the notes.

iš - lėk, sa - ka - le, iš - lė - k, pil - ka - sai
vai, anks - ti a - nks - ti iš - lė - k, pil - ka - sai.

ČLLD 79

Two staves of music in 3/4 time. The melody is in a major key (two sharps). The lyrics are written below the notes.

iš - jok, ber - ne - li, iš - jok, jau - na - sai,
oi anks - ti, anks - ti, iš - jok, jau - na - sai.

Lietuvoje užrašyti trys lenkiškai dainuojami šio dainų tipo variantai. Įdomu pažymėti, kad visų trijų variantų teksto refrenuose minimas ne vėlus vakarėlis, o ankstyvas rytas: „Oi rano rano“. Du variantai užrašyti Širvintų rajono Musninkų, vienas – Trakų rajono Aukštadvario apylinkėse. Žemiau pateikiamų dainų lenkiški poetiniai tekstai gali būti vertinami kaip lietuviškų tekstų paralelės, tik savita, lietuviškajai tradicijai nebūdinga siužeto pabaiga:

1. – Wyletaj, sokole, Da nie zabawliaj się, Oi rano rano, Da nie zabawliaj się.	1. – Wyletaj, sokole, Da nie zabawliaj się, Do swojej sokółki Prędeż pośpieszaj się, Oi rano rano, Prędeż pośpieszaj się,
2. Do swojej sokółki Prędeż pośpieszaj się, Oi rano rano, Prędeż pośpieszaj się,	2. Bo twojej sokółki Sokóły osiadli, Oi rano rano, Sokóły osiadli.
3. Bo twoja sokółka Załatyje piórka, Oi rano rano, Załatyje piórka,	3. – Niechaj osiadają, Bo swojej nie mają, Ja swoją sokółkę Między wsiach poznaju.
4. Bo twoją sokółką Sokóły obsiedli, Oi rano rano, Sokóły obsiedli.	
5. – Niechaj obsiadają, Bo swojej nie mają, Oi rano rano, Bo swojej nie mają.	

KTR 117 (151)

KTR 117(121)

Sakalas raginamas negaišti ir kuo greičiau lėkti saugoti savo auksaplunksnės (nebūdinga lietuvių dainoms) sakalytės (ne gegiulės, kaip lietuviškuose tekstuose), nes ją sakalai apsėdo. Sakalas atsako šiek tiek kitaip negu lietuviškuose variantuose: „Jeigu savo neturi – tegul apsėda“.

Tokia atsaini sakalo pozicija lietuvių dainose nežinoma. Nėra ir antrosios – bernelio ir mergelės – šakos.

Trečiajame (Aukštadvario apylinkių) variante išlaikytos teksto formos ir siužeto pradinio atskaitos taško sąsajos, bet jam būdingas savarankiškas, su lietuviškais variantais netiesiogiai sietinas teksto siužetas:

1. – Wyleć, sokole, Wyleć, sinięki, Oi rano rano, Wyleć, sinięki.	5. Ciebie Kasiunia Dawno czekała, Oi rano rano, Dawno czekała.
2. Ciebie ziaziula Dawno czekała, Oi rano rano, Dawno czekała.	6. Dawno czekała, Na ganeczku stała, Oi rano rano, Na ganeczku stała.
3. W wiśniowym sadzie Na winogradzie, Oi rano rano, Na winogradzie.	7. Na ganeczku stała, Złotni kubek miała, Oi rano rano, Złotni kubek miała.
4. – Wyleć, Jasiunia, Wyleć, miłęki, Oi rano rano, Wyleć, miłęki.	8. A w tym kubeczku Zielona wino, Oi rano rano, Zielona wino.

KTR 178(128)

Kaip ir abiejuose aukščiau pateiktuose variantuose, sakalas (čia jis – mėlynasis, kas nebūdinga lietuvių liaudies dainų poetikai) raginamas lėkti pas savo gegulę (tai jau tiesioginės paralelės su lietuviškąja poetika, plg. su minėta sakalyte). Sakalėlio gegulė jau seniai laukia vyšnių sodelyje, tarp vynuogių krūmelių (nelietuviškas peizažas). Tuo pirmoji teksto šaka ir baigiasi. Antrajai šakai būdingi įprasti Jasiunio ir Kasiunės personažai. „Išlėk [? ne atjok (...)], Jasiunia, išlėk mielasis (senosioms lietuvių dainoms neįprastas sentimentalus epitetas), tavęs Kasiunia jau seniai laukia. Seniai laukia, ant gonkelių išėjusi, aukso taurę (puodelį?) rankose laiko. Tame inde – žalias vynas“.

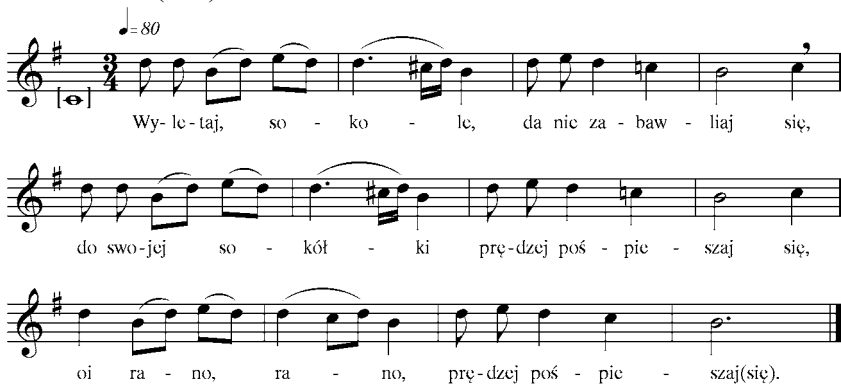
Žalias vynas (kaip refrenas) – įprastas lietuvių velykinių lalavimų poetinis simbolis. Čia jis, matyt, tokios simbolinės prasmės neturi. Kita vertus, būtent toks „žalio vyno“ poetinis įvaizdis būdingas lietuvių ir lenkų dainuojamajai tautosakai.

Tiesioginių šio lenkiško poetinio teksto atitikmenų lietuvių liaudies dainų tekstuose nerandame, bet siužetas ir veiksmo dvasia gana artimi tradicinei lietuvių dainininkų pasaulėžiūrai.

Aukščiau pateiktą lietuviškų dainų melodinį tipą papildoma ir lenkiški melodijos variantai:

KTR 117(151)

$\text{♩} = 80$

Wy - le - taj, so - ko - le, da nie za - baw - liaj się,
do swo - jej so - kół - ki prę - dzej poś - pie - szaj się,
oi ra - no, ra - no, prę - dzej poś - pie - szaj(się).

KTR 117(121)

$\text{♩} = 66$

Wy - le - taj, so - ko - le, da nie za - baw - liaj się,
oi ra - no ra - no, da nie za - baw - liaj(się).

KTR 178(128)

$\text{♩} = 76$

Wy - leć, so - ko - le, wy - leć, si - nię - ki,
oi, ra - no ra - no, wy - leć si - nię - ki.

Deja, šių tik Lietuvoje užrašytų lietuviškų ir lenkiškų minėto dainų tipo tekstų bei melodijų negalime palyginti su Lenkijos teritorijoje anksčiau ar vėliau užrašyta (tikėkimės) ir šios šalies folkloro archyvuose ieškotina lenkiškąja medžiaga. Aptikus tokių poetinio teksto ar melodijų faktų, šio tipo dainų paralelės galėtų atskleisti mūsų folklorinės medžiagos sąsajas.

1.3. Naktigonių dainos

1.3.1. „Žalioj lankoj, dobilynuos“

Tai visų pirma Dzūkijos ir Aukštaitijos etnografiniuose regionuose žinomas dainos tipas, dažnai vadinamas „Aukšti kalnai, kadagynai“. Poetinio teksto siužetas artimas meilės, jaunimo ir vestuvinėms dainoms. Populiariausiai šio tipo melodijai šiek tiek būdingos slaviškos intonacijos:

Užrašė R. Sliužinskas, 1980 m.

♩ = 66

Aukš - ti kal - nai, ka - da - gy - nai, ly - gios lan - kos, ža - lu - my - nai,

pp < *p* < *f*

ten Ka..., ten Ka..., tan Ka-siu - nė jau - čius ga - nė.

1. Aukšti kalnai, kadagynai, Lygios lankos, žalumynai, Ten Ka ..., ten Ka ..., Ten Kasiunė jaučius ganė.	3. Ir sutiko šviesų Jasių, Klausinėjo šėmų jaučių, Klausi ..., klausi ..., Klausinėjo šėmų jaučių.
2. Ganydama sublūdijo, Šėmus jaučius patrotijo, Šėmus ..., šėmus ..., Šėmus jaučius patrotijo.	4. – Tava jaučiai abariuosi, Mes juos radom dobiluosi, Mes juos ..., mes juos ..., Mes juos radom dobiluosi.

5. – Aš tau duosiu du doreliu, Išleisk jaučius iš abarių, Išleisk ..., išleisk ..., Išleisk jaučius iš abarių.	6. – Man nereikia piningų, Aš bagotas iš namų, Aš ba ..., aš ba ..., Aš bagotas iš namų!

Lenkijoje, Punsko apylinkėse, 1978 m. užrašytas lietuviškas šio dainų tipo variantas:

AFT 5022–8(6)

[10"] ♩ = 96

① — ② — ③ —

Ga - nė pa - na pal - šus jau - čius, ga - ny - da - ma ji už - mi - go,

④ —

ram ta ti - dra, ram ta ti - dra, ram ta ti - dra, ti - dra ra.

① 2, 4 3, 6 5 ② 4 ③ 2-6 ④ 2, 4, 6

1. Ganė pana palšus jaučius, Ganydama ji užmigo, Ram ta tidra, ram ta tidra, Ram ta tidra, tidra ra.	4. Ir ateina ponas Jasius: – Ar nematei mano jaučių? Ram ta (...).
2. Ganydama ji užmigo, Miegodama pablūdijo, Ram ta (...).	5. – Tavo jaučiai mano tėvo Abar(i)uose uždaryti, Ram ta (...).
3. Miegodama pablūdijo, Palšus jaučius pražudino, Ram ta (...).	6. Abar(i)uose uždaryti, Aukso raktais užrakyti, Ram ta (...).

Čia tekstas kitaip žaismingas – tai ypač būdinga dažnai kartojamam refrenui „ram ta tidra“. Tekstas neišbaigtas: trūksta derybų išsi-

perkant jaučius, nepamirėtas mergelės vardas. Paprastesnė, visiškai kito tipo yra šio varianto melodija. Ji aptinkama lietuvių humoristinėse dainose, talalinėse, žaidimų ar šokių melodijose. Melodijos sąsają čia nėra, bet poetinio teksto paralelės su Lietuvoje užrašytais šio tipo variantais – akivaizdžios.

Pabradės apylinkėse 1959 m. užrašytas lenkiškas šios dainos teksto variantas (be melodijos):

LTR 3208(14)

1. Kasiuniuta woły pasła, Aż jej ciemna noczka zaszła, W olszynie, w dolinie.	4. Wyszedł chłopiec Jaś na imię, Znalazł woły na dolinie, W olszynie, w dolinie.
2. Pasła, pasła i straciła, I tak sobie mówiła, W olszynie, w dolinie.	5. – Pasiesz, Kasia, woły długo, Wypłacaj się z tego długu, W olszynie, w dolinie.
3. – Kto by te mnie woły znalazł, Dałaby busiaka zaraz, W olszynie, w dolinie.	6. – Padni, Jasiu, na kolany, Dam busiaka bez odmiany, W olszynie, w dolinie.

Dainuojama apie Kasiunę, kuri atsirado jau ir lietuviškuose šio tipo tekstuose, ir apie tą patį Jasių. Beje, galima numanyti, kad Kasės ir Jasiaus personažai tiek lietuviškuose, tiek lenkiškuose dainų tekstuose liudija lenkišką siužeto kilmę. Kasiunė ganė jaučius, užėjo tamsi naktelė. Ganė, ganė ir praganė. Sako sau: „Tą, kas mano jaučius surastų – pabučiuočiau“. Atėjo vaikinąs, vardu Jasius, surado jaučius klonyje. Sako: „Kasia, tu per ilgai ganai savo jaučius – atsimokėk, kuo skolinga“. Ši nesispyrioja: „Klaupkis prieš mane, Jasiau, ant kelių – pabučiuosiu tave, kaip žadėjau“.

Tai gana vėlyvos kilmės, sentimentalizmo estetikos paveiktas poetinis tekstas. Tie patys bruožai būdingi ir lietuviškiems tekstams.

Žaismingų pavienių žodžių ar skiemenų pakartojimų lietuviško teksto kiekvieno posmo trečiojoje eilutėje lenkiškuose tekstuose nėra. Vietoj to kiekvieno posmo paskutinėje eilutėje atsiranda refrenas „wolszynie w dolinie“ („jauteliai klonyje“). Lenkiško teksto siužetas iš

esmės atitinka žinomus lietuviškus jo variantus. Poetinio teksto sąsajos čia akivaizdžios.

Kalbėti apie melodikos sąsajas šiuo atveju nėra galimybių, nes kol kas nei Lietuvoje, nei Lenkijoje neaptikta lenkiškų šio dainų tipo tekstų variantų su melodijomis.

1.4. Medžioklės dainos

1.4.1. „Plaukė pylėlė“

Tai prof. J. Čiurlionytės pamėgta ir dažnai cituota daina (žr.: ČLDMB, p. 220), žinoma Dzūkijoje ir Rytų Aukštaitijoje. Poetinio teksto simbolika artima šeimos, vestuvinėms ar meilės dainoms, tačiau LLDK santykinai priskiriama medžioklės dainų žanrui. Ji rečiau aptinkama ir iš esmės skiriasi nuo Žemaitijos krašte ypač populiarus panašaus varianto „Plaukia pylėlė per ežerėlį, nendres lankstydama“, kur mažorinėje dvibalsėje melodijoje ypač pabrėžiamos viršutinės kvintos laipsnio intonacijos. Šios melodijos sandara – anhemitoninė, ji vienbalsė, šiek tiek liūdno, minorinės nuotaikos:

ČLLD 173 = ČLLM 18

Andantino

1. Plau - kia an - te - lė, plau - kia rai - bo - ji
per vi - dų e - žc - rė - lio. Plau - kia an - te - lė,
plau - kia rai - bo - ji per vi - dų e - žc - rė(lio).

1. Plaukia antelė,
Plaukia raiboji
Per vidų ežerėlio.

2. – Neplauk, ante,le,
Neplauk, raiboji,
Per vidų ežerėlio.

3. Užmesiu tinklą Raudono šilko, Su aušra nepažinsi.	10. Tinklą maurynėn, Vaikus meldynan, O pati karklynėlin.
4. – Tinklą pakelsiu, Vaikus paleisiu, O pati paskrydėsiu.	11. Plaukia antelė, Plaukia raiboji Per vidų ežerėlio.
5. Tinklą maurynėn, Vaikus meldynan, O pati karklynėlin.	12. – Neplauk, antele, Neplauk, raiboji, Per vidų ežerėlio.
6. Plaukia antelė, Plaukia raiboji Per vidų ežerėlio.	13. Užmesiu tinklą Juodojo šilko, Su nakčia nepažinsi.
7. – Neplauk, antele, Neplauk, raiboji, Per vidų ežerėlio.	14. – Tinklą pakelsiu, Vaikus paleisiu, O pati paskrydėsiu.
8. Užmesiu tinklą Baltojo šilko, Su diena nepažinsi.	15. Tinklą maurynėn, Vaikus meldynan, O pati karklynėlin.
9. – Tinklą pakelsiu, Vaikus paleisiu, O pati paskrydėsiu.	

Anksčiau (1938 m.) paskelbtame ČLLM 18 variante pateikiama identiška tos pačios pateikėjos įdainuota dainos melodija, tas pats ir tekstas. Išsaugoti tik ČLLD 173 (1955 m.) pakeisti kai kurie tarmiški žodžiai (raiboji – *sieroji*, aušra – *zaria*).

Trakų rajono Aukštadvario apylinkėse 1973 m. užrašytas šio dainų tipo variantas, dainuojamas lenkiškai su sunkiai nusakoma baltarusiškos šnektos priemaiša. Vis dėlto manytina, kad tai labiau lenkiška, o ne baltarusiška daina:

LTR 4562(123)

♩ = 94

①

Ply - ła u - toń - ka, ply - ła sie - ra - ja, z kry - ni - cy do je - zio -

② — ③ — ④ —

ra, z kry - ni - cy do je - zio - ra.

① 2, 7 ② 2-9 ③ 9, 10 ④ 2-10

1. Płyła utońka, Płyła sieraja, Z krynicy do jeziora.	6. Płaczy dziewczyna, Płaczy młoda, Od rana do wieczora.
2. Sama nie znaju, Daj nie zgadaju, Jak mnie lepiej będzie.	7. Sama nie znaju, Daj nie zgadaju, Jak mnie lepiej będzie.
3. Czy w Dunaj łyć, Czy w Dunaj łyć, Czy na brzegu sięści.	8. Czy za mąż iśći, Czy za mąż iśći, Czy panieńkaju byći.
4. W Dunaj popływszy, W Dunaj popływszy, Niet czego żyrowaci.	9. Za mąż paszouszi, Za mąż paszouszi, Biedna ja gałowieńka.
5. Na brzegu siewszy, Na brzegu siewszy, Niet czego papiwaci.	10. Za mąż nie szouszi, Za mąż nie szouszi, Ludzkąja obmowieńka.

Kaip ir lietuviškuose variantuose, yra kelios šios dainos poetinio teksto šakos. Skirtingai nuo lietuviškų, kur yra trys šakos vien apie tą pačią tykojamą nušauti antelę, čia yra dvi šakos: pirmoji – apie antelę, antroji – apie mergele. Pradedama dainuoti apie pilkąją (sierają) antelę, plaukiojančią šaltinio ežerėlyje. Tolesnis tekstas nebesusijęs su lietuviškų dainų siužetais. Antelė garsiai mąsto: „Pati nežinau, neapsisprendžiu, kaip man geriau būtų – ar Dunojun lėkti, ar ant krantelio pasilikti? Nulėkus (nuskridus) Dunojun – nėra ką lesti (nėra kuo maitintis). Pasilikus krante – nėra ką gerti (nėra vandenėlio)“. Antroji šaka – tiesioginė pirmosios paralelė. Dainuojama apie jaunąją mergele, verkiančią nuo

ryto iki vakarėlio: „Pati nežinau, neapsisprendžiu, kaip geriau būtų – ar už vyro tekėti, ar toliau panele pasilikti? Ištekėjus – vargšė mano galvelė. Netekėjus – vis žmonių apkalbama“.

Tokios abiejų teksto šakų paralelės yra visiškai priimtinos ir suprantamos dėl lietuviškos liaudies dainų poetikos simbolikos, nors tiesioginių tokio siužeto vertinių būtų nelengva rasti. Tas pats peizažas, ta pati problematika, tie patys veiksmo sprendimo variantai, tas pats socialinės aplinkos vertinimas.

Melodika panaši metroritminėmis sekomis, tik yra paprastesnės formos (trijų eilučių ABB¹ vietoj lietuviškos keturių eilučių ABCB¹). Šiek tiek panašios B ir B¹ dalių melodinės intonacijos:

ČLLD 173

LTR 4562(123)

ČLLD 173

LTR 4562(123)

Skiriasi ir šių melodijų dermė (mažoras vietoj liūdnos anhemitoninės pentatonikos).

Vertėtų paieškoti daugiau lenkiškų šio dainų tipo variantų tiek Lietuvoje, tiek ir Lenkijoje. Tada šios dainos poetinio teksto ir melodikos sąsajos, savitumai leistų daryti išsamesnes išvadas dėl jų giminystės.

2. KALENDORINIŲ APEIGŲ DAINOS

Senosios kalendorinių apeigų dainos lietuviškai ir lenkiškai dainuojamos konkrečių tradicinių metų švenčių metu.

Ikikrikščioniškos kilmės Kalėdų-Advento dainos yra žinomos lietuviškojoje Dzūkijos krašto folklorinėje tradicijoje. Ten dar nėra kalbama apie kūdikėlio Jėzaus gimimą, nėra minimi ir kiti Biblijos siužetai. Poetiniai simboliai čia – gamtos objektai (devyniaragis elnias, povas, zuikelis, laputė, eglių šakos, pušų viršūnės ir pan.). Lenkiškojoje tradicijoje Kalėdų-Advento giesmės atsirado istoriškai vėlesnėje, jau krikščioniškosios pasaulėžiūros aplinkoje. Nei teksto, nei melodijų paralelių čia neaptikta.

Žinomos lietuviškų ir lenkiškų dainų poetinio teksto ir melodikos paralelės Užgavėnių persirengėlių (ubagų, žydų) giesmėse, t. y. religinių giesmių parodijose („Aš užgimiau prasčiokėlis“).

Bendrų bruožų turi lietuvių Velykų lalavimai ir lenkų kalendorinių apeigų dainų (*konopielki*) tekstai, simboliai (žaliasis vynas), melodijos.

Tyrinėjant lenkų liaudies dainų medžiagą kol kas nerasta lietuviškajai Rytų Aukštaitijos bei Dzūkijos folklorinei tradicijai giminingų pavasario sūpuoklinių, Jurginių, Sekminių, vasaros ir rudens švenčių kalendorinių apeigų dainų paralelių.

2.1. Užgavėnių dainos

2.1.1. „Aš užgimiau prasčiokėlis“

Ne visos kalendorinių apeigų dainos yra tolygiai sietinos lenkiškosios ir lietuviškosios tradicijų aspektu. Mažai ką čia galima pasakyti ir apie užgavėnių repertuarą. Aukštaitijoje ir Žemaitijoje žinomos užgavėnių persirengėlių („ubagų“) giesmės Lietuvos ir Lenkijos pasienio krašte nežinomos.

Tuo labiau netikėtas yra lietuviškajame Lenkijos Punsko krašte 1978 m. įrašytas išsamus (13 posmų) tokios giesmės variantas. Lietuviškai jį padainavo lenkišką pavardę turinti Stefanija Cybulska. Giesmės melodijos atitikmenų Lietuvoje nepavyko aptikti, tačiau ji atitinka

bendrus tokių giesmių melodikos bruožus. Tekstas – tradicinis, atitinka Aukštaitijoje ir Žemaitijoje žinomus giesmės variantus. Įdomi ir Lietuvoje retai pasitaikanti šios Punsko krašto užgavėnių „ubagų“ giesmės 5 eilučių eilėdara. Melodijos forma – AABBA¹, teksto – ABCDD:

AFT 5024(34)

The musical score is written on two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a time signature of 2/4. Above the staff, there is a tempo marking "[30"] and a note with a fermata and the text "♩ = 90". The melody consists of eighth and quarter notes, with some notes beamed together. The lyrics are written below the staff: "Aš už-gi-miau praš-čio-kė-lis, pa-si-li-kau u-ba-gė-liu, ai-nu per svie-". The second staff continues the melody, with lyrics: "tą mels-da-mas, ge-ra-dė-jus gar-bin-da-mas, ge-ra-dė-jus gar-bin-da-mas." The staff ends with a double bar line.

1. Aš užgimiau praščiokėlis,
Pasilikau ubagėliu,
Ainu per svietą melsdamas,
Geradėjus garbindamas.
2. Kad(a) manę žmonės nemato,
Aš tur(i)u gerą sveikatą,
Visi sūnar(i)ai yr tvirti,
Galiu dar ir darbą dirbti.
3. Kaip tik žmogų aš sutinku,
Klozuoti greitai užmintu.
Sermėgėlę turiu menką,
Ir kiek galint susilenkiu.
4. Su dviem lazdom aidams ramiuos,
Ir botagą dar vėl imu,
Su kur(i)uoj šunis inplaku,
Kai papuola aidams taku.

5. Gražūs mano pasamonai,
Užvydi man jų ir ponai,
Var(i)o sagtys spind(i) iš tolo,
Kaip žvaigždės nuo genarolo.
6. Tur(i)u tarbų didžią gaują,
Penkis senas, šešta nauja,
Senosios iš nuošukinių,
Naujoji yra šikšninė.
7. Tur(i)u dar ir vežimėlį,
Gražų arklį ir paršelį,
Kada nenor(i)u vaikščioti,
Galiu dailiai pavaž(i)uoti.
8. Kur į namus įvaž(i)avęs,
Ir lašinių brūsą gavęs,
Verdu skanią kankolinę,
Arba rūgštą roputinę.
9. Kaip vaikas tikrai štakus,
Šaukiu tikrai per jomarkus,
Dėkit bent duonos šmotelį
Į mano gražų maišelį.
10. Taip almužnos apsčiai gaunu,
Net pilnas terbas prikraunu,
Su duona arklį maitinu,
Ir paršelį atživinu.
11. Kai paršelį aš nuskerdžiu,
Š(i)upinį tirštą išverdu,
O aš an tų rieb(i)ų pietų
Daugel ubagų pakviečiu.
12. Pavalgęs galiu atgulti,
Nerūpi man art nei kulti,
Miegu, kiek tik širdis vadin,
Kol niekas manęs nežadin.
13. Teip man viskas gerai klojas,
Mergos manimi daboja,
Žadu vesti sau už pač(i)ą
Raudoną, gražią Agatą.

Įdomu tai, kad šį užgavėnių giesmės variantą lietuviškai įdainavo moteris, turinti lenkišką pavardę. Be abejo, ji gražiai kalbėjo lietuviškai. Kita vertus, nežinoma, ar galėjo mokėti šią giesmę giedoti lenkiškai.

Šiuo metu galime tik konstatuoti faktą, kad ne dzūkiskos ir ne suvalkietiškos (Lietuvos ir Lenkijos paribio) regioninės kilmės užgavėnių giesmė lietuviškai buvo padainuota lenkės pateikėjos Lenkijoje, lietuviškajame šios šalies Punsko krašte. Lenkiškų jos variantų nei Lietuvoje, nei Lenkijoje dar neaptikta.

2.2. Velykų lalavimai

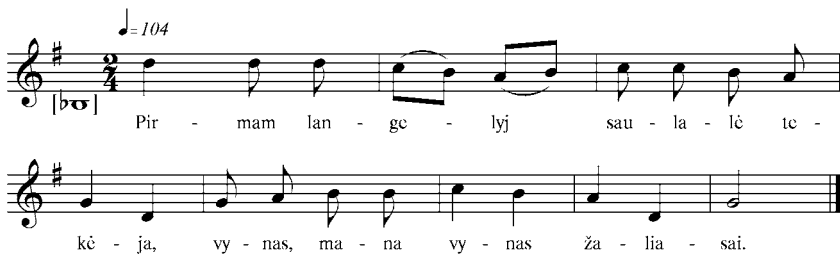
2.2.1. „(...) vynelis vyno žaliasai“

Pietų ir pietryčių Lietuvoje (Dzūkijoje ir Rytų Aukštaitijoje) gerai žinoma Velykų lalavimų folklorinė tradicija. Šioms apeigų giesmėms (lalinkos, laluškos, lalynės, lalavimai) būdinga aiški melodinė dviejų eilučių sandara, kur antroji eilutė – pastovus refrenas: „vynelis vyno žaliasai“, „vynelis mano žaliasai“, „vynas mana vynas žaliasai“, „vynas mano žaliasai“, „vynelis mūsų žaliasai“, „vynelis vynas žaliasai“, „ger-sim vyną žaliojį“ (ir t. t.):

KTR 143(9)

KTR 178(133)

KTR 146(28)

$\text{♩} = 68$

Kaip aš bu-vaу jau - nas dur - nas, vy - ne - lis ma - no ža - lia - siai.

Detailed description: Musical notation for KTR 146(28). The melody is written on a single staff in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The time signature is 3/4. The tempo is marked as quarter note = 68. The lyrics are: 'Kaip aš bu-vaу jau - nas dur - nas, vy - ne - lis ma - no ža - lia - siai.'

KTR 99(49)

Ir at - skri - do du kar - ve - liai, vy - nas ma - no ža - lia - sai.

Detailed description: Musical notation for KTR 99(49). The melody is written on a single staff in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The time signature is 4/8. The lyrics are: 'Ir at - skri - do du kar - ve - liai, vy - nas ma - no ža - lia - sai.'

KTR 107(11)

$\text{♩} = 88$

Oi, an dva - re - lio, oi, an di - džio - jo, vy - ne - lis mū - sų ža - lia - sai.

Detailed description: Musical notation for KTR 107(11). The melody is written on a single staff in treble clef with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The time signature is 4/4. The tempo is marked as quarter note = 88. The lyrics are: 'Oi, an dva - re - lio, oi, an di - džio - jo, vy - ne - lis mū - sų ža - lia - sai.'

KTR 139(90)

$\text{♩} = 104$

La - bas ry - tas, jau - na pa - ne - le, vy - ne - lis vy - nas ža - lia - sai.

Detailed description: Musical notation for KTR 139(90). The melody is written on a single staff in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The time signature is 4/4. The tempo is marked as quarter note = 104. The lyrics are: 'La - bas ry - tas, jau - na pa - ne - le, vy - ne - lis vy - nas ža - lia - sai.'

KTR 77(5)

$\text{♩} = 112$

Vaikš - čioj mer - ge - lė po di - dį dva - re - lį, ger - sim vy - ną ža - lio - jį.

Detailed description: Musical notation for KTR 77(5). The melody is written on a single staff in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The time signature is 4/4. The tempo is marked as quarter note = 112. The lyrics are: 'Vaikš - čioj mer - ge - lė po di - dį dva - re - lį, ger - sim vy - ną ža - lio - jį.'

Tiek Lenkijos, tiek ir Lietuvos pusėse tokie Velykų lalavimai („kopielki“) giedami ir lenkiškai. Būdingi jų antrosios melodijos eilutės refrenai yra tiesiogiai siejami su žaliuoju vynu: „winszujem winem zielonym“, „oi, wina wina, wina zielona“, „wino da wino ś wino zielono“, „wino, nasza wino zielona“ (Trakų raj. Aukštadvario, Šalčininkų raj. Dieveniškų apylinkės), „wino a winoż, wino zieleno“, „wino da wino

zielone“ (Lenkijos Baltstogės (Białystok), Vengoževo (Węgorzewo) apylinkėse):

KTR 178(129)

LTR 4562(24)

MFA KLF 1417(27)

LTR 4561(49)

AFT 3254(31)

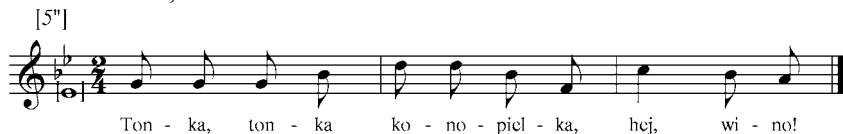

ZUSM I 1, s. 68

Tolėliau nuo Lietuvos pasienio esančiose Baltstogės ir Sokulkos (Sokółka) apylinkėse išlieka vyno įvaizdis, tačiau čia jis – nebūtinai žalias:

ZUSM I 1, s. 124

ZUSM I 1, s. 218

Pirmojoje prasminio teksto eilutėje dažniausiai dėstomas jaunimo-meilės siužetas. Lietuviškuose lalavimų tekstuose dažniausia pasitaiko šie siužeto elementai (motyvai):

1. Veiksmo vieta (dvaras, kriaušelė – *griūšėlė*, rūtelių darželis ir ten vainikėlį pinanti jauna mergelė:

Ant dvaro rūtelių darželis, daržely krėslelis. Sėdi mergelė, skina rūtelę, pina vainikėlį, deda ant galvelės [KTR 143(9), Varėnos raj., Nedzingė]. Ant dvarelio rūtų darželis. Ten eiti tik jaunai mergelei, takelis minti, rasele krėsti, rūtelę skinti, vainikėlį pinti [KTR 107(11), Varėnos raj., Jakėnai]. Vidury dvarelio stovi kriaušelė (griūšėlė), po ja – rūtų darželis. Ten vaikščioti tik jaunai mergelei. Rūtelę skin-

ti, vainikėlį pinti, ant galvelės užsidėti [KTR 139(90), Varėnos raj., Kaniava]. Vaikščioja mergelė po didį dvarelį. Rūteles skynė, vainikėlį pynė, ant galvelės dėjo, vandenėlio ėjo [KTR 77(5), Prienų raj., Jieznas]. Dvarely jauna panelė, vardu (...). – Pasikelki anksti rytą, nusiprauski baltai burną [KTR 146(28), Švenčionių raj., Šutai].

2. Nelaimė (vėjas nupučia vainikėlį):

Užpūtė šiaurus vėjelis, nupūtė rūtų vainikėlį gilan Dunojėlin [KTR 143(9), Varėnos raj., Nedzingė]. Išėjo šiaurus vėjas, nupūtė vainikėlį [KTR 146(28), Švenčionių raj., Šutai]. Ištiko šiaurys vėjelis, nupūtė vainikėlį į Nemunėlį [KTR 77(5), Prienų raj., Jieznas]. Mergelė paėmė šilkų neštuvėlius, nuėjo vandenėlio prie srauniojo Nemunėlio. Papūtė šiaurus vėjelis, nukrito vainikėlis [KTR 139(90), Varėnos raj., Kaniava]. Pirmam langely saulelė tekėjo, antram – gegulė kukavo, trečiam – mergelė stovėjo. Labai gailiai verkė, su manim kalbėjo [KTR 178(133), Trakų raj., Bražuolė].

3. Prašymas išvaduoti iš nelaimės (vainiko žūklavimas):

Atėjo trys ribokėliai, jauni bernužėliai. – Jūs man pagaukit rūtų vainikėlį [KTR 143(9), Varėnos raj., Nedzingė]. Atsiyrė trys ribokėliai. – Jūs žvejeliai, mano broleliai, pagaukite mano vainikėlį [KTR 139(90), Varėnos raj., Kaniava]. Jūs broleliai, balti dobilėliai, tai jūs išimkit mano vainikėlį iš Nemunėlio [KTR 77(5), Prienų raj., Jieznas]. Atjoja trys jauni berneliai, priduoja baltą rankelę [KTR 107(11), Varėnos raj., Jakėnai].

4. Užmokestis už pagalbą (trečiajam – pati teksiu):

– Ką mums [už ištrauktą iš Dunojaus vainiką] duosi? – Pirmam – aukselio irklelį, antram – aukselio žiedelį, su trečiu šliūban stosiu [KTR 143(9), Varėnos raj., Nedzingė]. – Ką mums dovanosi? – Pirmam – aukso žiedelis, antram – šilkinė skarelė, trečiam – aš pati jauna [KTR 178(133), Trakų raj., Bražuolė]. – Kas mums bus už dovanėlę? – Vienam – žiedelis, antram – vainikėlis, o už trečio – aš pati išeisiu [KTR 77(5), Prienų raj., Jieznas]. – Ką mums [už ištrauktą iš Dunojaus vainiką] atlyginsi? – Pirmam – aukselio irklelį, antram – aukselio žiedelį, su trečiu šliūban stosiu [KTR 143(9), Varėnos raj., Nedzingė]. – Ką mums duosi, ką dovanosi? – Pirmam – aukso žiedelis, antram – geltona kase-lė, trečiam – aš pati jauna [KTR 139(90), Varėnos raj., Kaniava].

Lenkiški teksto variantai yra įvairūs. Greta gana tolimų siužetų galima rasti ir lietuviškiems tekstams giminingų šio siužeto sekų, užfiksuotų toliau nuo Lietuvos esančiuose Lenkijos regionuose:

Graži graži lalinka. Dar gražesnė skaisčioji panelė. Povus gano, plunksnas renka, iš tų plunksnų vainiką pina. Pynė ir nupynė, ant galvelės užsidėjo. Staiga užėjo audros vėtros, nunešė vainikėlį į sraunų Dunojų. Dunojaus kraštelio – takelis, tuo takeliu – panelė. Sutiko tris žvejus, brolelius. Žvejeliai, broleliai, užmeskite šilkų tinklą ir sužukite panelės vainikėlį. Sužukite, išpinkite, brangų jos vainiką išgelbėkite. Kaip bus už tai atlyginta? Pirmajam – brangus (aukso) žiedas, antrajam – brangus vainikas, o trečiajam – pati jauna. Pati jauna, kaip šilo uogelė, kaip sodo vyšnėlė [ZUSM I 1, s. 124, w. Sofipol, pow. Białystok].

Tekėjo upelė per malūno kraštelį, į kitą Dunojaus pusę. Ten mergelė drobes skalbė, baltinius baltino, aukso žiedą paskandino. Lydekėlė žuvelė jį sugavo. Upės krantuėjo žvejai, trys broleliai. Žvejeliai, broleliai, užmeskite šilkų tinklą ir sužukite lydekėlę žuvelę. Sugavo lydekėlę, sužuklavo, aukso žiedą atėmė. Ką panelė už tai mums dovanos? Pirmajam – aukso vainikas, antrajam – aukso žiedas. Aukso vainikas greitai nuvys, aukso žiedas greitai nublanks. Trečiajam – pati jauna teksiu. Pati jauna, kaip šilo uogelė, kaip sodo vyšnėlė [ZUSM I 1, s. 218, w. Podzałuki, pow. Sokółki].

Kitas bendras lietuviškai ir lenkiškai giedamų lalavimų siužeto motyvas – sodelyje (darželyje) šiaurais vėjo nukrėsta sidabro (aukso) rasa. Mergelė patiesia skarelę, surenka rasą ir nuneša ją auksakaliui (*złoty*).

Palyginkime šiuos lalavimų siužetus. Lietuviškai:

Už marių, už mėlynų stovi naujas darželis. Tam daržely – žalia verbelė. Ant jos šakų – aukso rasa. Ten vaikščioti tik jaunai mergelei – takelius minti, žalią rūtą skinti. Nuėjo jauna Marytė, pamatė aukselio rasą. Pamojo šilko skarele, nukrėtė aukselio rasą. Nunešė auksakaliui (zlatnykui), padalino į tris gėrybes (ščėsčias): pirma ščėstis – (...) vainikas, antra – aukselio žiedas, trečia – jaunas bernelis (...) [KTR 32 (93), Trakų raj., Lieponys].

Ant dvarelio stovi žalia grūšėlė. Ant tos grūšelės – aukselio raselė. Išeina jauna mergelė, pakloja šilkelio skarelę, nukrečia aukselio raselę. Nuneša auksakaliui (zlotnykui): – Tu zlotnyke, jaunas kavolėli, nukalki aukselio žiedelį (...) [KTR 107(12), Varėnos raj., Jakėnai].

Lėkė du karveliai, nešė dvi gėleles. Išmetė rūtelių darželin, išdygo du ažuolėliai. Ant tų ažuolėlių – žali lapeliai, ant lapelių – aukselio raselė. Papūtė šiaurus vėjelis, nukrėtė aukso raselę. Išėjo jauna mergelė, paklojo šilkelio skarelę, surinko aukselio raselę. Nunešė auksakaliui (zolotnykui) [KTR 78(54), Trakų raj., Panošiškės].

Lenkiški lalavimų siužetai (kol kas aptikti tik lenkiškai kalbančiuose Lietuvos regionuose):

Žaliam daržely auksiniais žiedais žydi skasti rožė. Užėjo vėtros – audros, nukratė tuos aukso žiedus. Išėjo išbėgo jauna panelė, patiesė šilko skarelę, surinko aukso žiedus. Įdavė į rankas vyriausiam broliui, prašydama nunešti auksakaliui. Tegul šis nulieja tris gėrybes (džiaugsmus): pirmą – sidabrinę taurę, antrą – aukso žiedą. Sidabro taurė – vardadieniui, aukso žiedas – sužadėtuvėms. Garbė ir šlovė tai jaunai panelei – laikas išsirinkti jaunikį – seną ar jauną, o gal kurį nors iš mūsų (lalauninkų) [KTR 178(129), Trakų raj. Aukštadvario apyl.].

– Labas vakaras mielai panelei, šiuose namuose mylimiausiai. Prašom pasižiūrėti per langelį – kas ten auga darželyje? Darželyje auga trys medeliai. Ant tų medelių – sidabrinė rasa. Atskrido trys paukštelės, nutūpė ant šakelės, nukrėtė raselę. Išbėgo jauna panelė, patiesė šilko skarelę, surinko ir suvyniojo sidabro raselę. Liepė nunešti savo mielajam [LTR 4562(130), Trakų raj. Aukštadvario apyl.].

Šios lalavimų siužetinių linijų paralelės nekelia abejonių.

Trečias bendras lalavimų siužeto motyvas – prašymas, kad mergelė prieitų prie langelio (jį atvertų) ir paklaustų lalautojų naujienos.

Lietuviški šio motyvo variantai – retesni ir fragmentiškesni:

– Labas rytas jaunai panelei, prašom prieiti prie stiklo langelio. Parnešėm naujienėlę [KTR 139(90), Varėnos raj., Kaniava].

Lenkiški žinomi tiek Lietuvoje, tiek Lenkijoje – jie dažniau aptinkami ir labiau išplėtoti:

– Labas vakaras, panytėle – prašom atverti langelį. Pasakysime naujieną – tikėkis kiekvieną valandą, kiekvieną momentą namuose sulaukti svečio. Niekam nežinomo, užsieninio. Po juo – žirgas, vertas milijono, ne-

kantriai kanopomis kasantis žemę [MFA KLF 1417(27), Šalčininkų raj., Dieveniškų apyl.].

– Labas vakaras, panelyte. Prašom išeiti ant gonkelių, ant kiemelio – apžiūrėti mūsų lauktuves. Tas lauktuves atveža ponaitis. Iš savo namelių išvažiavo anksti rytą – pilkai apsirėdęs, su auksiniu laikrodžiu. Jo suknios (aprėdai) – prancūziški, karieta iš Krokuvos. Panelei veža dovanas: aukso taurę (kubką) – pasisveikinimui, aukso žiedas – sužadėtuvėms, vainiką – sutuoktuvėms [LTR 4561(49), Trakų raj. Aukštadvario apyl.].

(...) – Būk pasveikinta, panele – pasižiūrėk per langelį [LTR 4562(24) Trakų raj. Aukštadvario apyl.].

– Labas vakaras, panelytei. Prašom atverti mums langelį. Nesigėdink mūsų, panelyte, išeik ant gonkelių mūsų pasveikinti. Ieškojome tavęs ir Krokuvoje, ir Lvove – suradome Małynkoje [lalinkos užrašymo vietovė – R. S.], gulinčią perynuose. Išeik, išeik ant gonkelių, išnešk mums, išnešk ant lėkštelės dešimt porų kiaušinių (margučių), dešros rinkę, balto sūrio pridėjusi. Linkim tau, Marysia, gražiai užaugti, kitais meteliais gerai ištekėti. O mums – viso to sveikiems sulaukti ir vestuvėse į pulką pakviestiems būti [ZUSM I 1, s. 68, w. Małynka, pow. Białystok].

– Labas vakaras, panelytei. Prašom atverti mums langelį ir paklausti mūsų naujienos. Sumynėm savo kamašėlius, kol suradome (išklausėme) kelią pas panelytę [AFT 3254(31), pow. Węgorzewo].

Bendra arba bent jau pagrindiniais bruožais tapati Velykų lalavimų tradicija Lietuvoje ir Lenkijoje lemia ir tapačius tradicinių šios senosios pavasario šventės giesmių – lalavimų (lenk. *konopielki*) bruožus. Greta įvairių (vėliau – krikščioniškosios ideologijos gerokai paveiktų) Velykų laikotarpio kalendorinės-apeiginės tautosakos apraiškų, kurios skiriasi skirtingose lietuviškai ir lenkiškai kalbančiose abiejų šalių vietovėse, randame aiškių tam tikrų lalavimų melodikos, poetinių tekstų, jų simbolikos, siužetų tapatumų.

Lentelėse pateiktos lietuvių ir lenkų Velykų lalavimų poetinių įvaizdžių sąsajos:

Lietuviški siužetai

Lenkiški siužetai

Ant dvaro rūtelių darželis, daržely krėslėlis. Sėdi mergelė, skina rūtelę, pina vainikėlį, deda ant galvelės [KTR 143(9)] Ant dvarelio rūtų darželis. Ten eiti tik jaunai mergelei, takelis minti, rasele krėsti, rūtelę skinti, vainikėlį pinti [KTR 107(11)] Vidury dvarelio stovi kriaušėlė (griūšėlė), po ja – rūtų darželis. Ten vaikščioti tik jaunai mergelei. Rūtelę skinti, vainikėlį pinti, ant galvelės užsidėti [KTR 139(90)] Vaikščioja mergelė po didį dvarelių. Rūteles skynė, vainikėlį pynė, ant galvelės dėjo, vandenėlio ėjo [KTR 77(5)] Dvarely jauna panelė, vardu (...). – Pasielki anksti rytą, nusiprauski baltai burną [KTR 146(28)]	Žaliam daržely auksiniais žiedais žydi skaiti rožė. Užėjo vėtros, audros, nukratė tuos aukso žiedus. Išėjo išbėgo jauna panelė, patiesė šilko skarelę, surinko aukso žiedus. Įdavė į rankas vyriausiam broliui, prašydama nunešti auksakaliui. Tegul šis nulieja tris gėrybes (džiaugsmus): pirmą – sidabrinę taure, antrą – aukso žiedą. Sidabro taure – vardadieniui, aukso žiedas – sužadėtuviams. Garbė ir šlovė tai jaunai paneli – laikas išsirinkti jaunikį – seną ar jauną, o gal kurį nors iš mūsų (lalauninkų) [KTR 178(129), Trakų raj. Aukštadvario apyl.]
Užpūtė šiaurus vėjelis, nupūtė rūtų vainikėlį gilan Dunojėlin [KTR 143(9)] Išėjo šiaurus vėjas, nupūtė vainikėlį [KTR 146(28)] Ištiko šiaurys vėjelis, nupūtė vainikėlį į Nemunėlį [KTR 77(5)] Mergelė paėmė šilkų neštuvėlius, nuėjo vandenėlio prie srauniojo Nemunėlio. Papūtė šiaurus vėjelis, nukrito vainikėlis [KTR 139(90)]	– Labas vakaras mielai paneli, šiuose namuose mylimiausiai. Prašom pasižiūrėti per langeį – kas ten auga darželyje? Darželyje auga trys medeliai. Ant tų medelių – sidabrinė rasa. Atskrido trys paukštelės, nutūpė ant šakelės, nukrėtė rasele. Išbėgo jauna panelė, patiesė šilko skarelę, surinko ir suvyniojo sidabro rasele. Liepė nunešti savo mielaui. [LTR 4562(130), Trakų raj. Aukštadvario apyl.]

Atėjo trys ribokėliai, jauni bernužėliai. – Jūs man pagaukit rūtų vainikėlį [KTR 143(9)] Atsiyrė trys ribokėliai. – Jūs žvejeliai, mano broleliai, pagaukite mano vainikėlį [KTR 139(90)] Jūs broleliai, balti dobilėliai, tai jūs išimkit mano vainikėlį iš Nemunėlio [KTR 77(5)] Atjoja trys jauni berneliai, priduoda baltą rankelę [KTR 107(11)] Vainikėlis viršų plauko, bernelis vardu šaukia. Vainikėlį paskandinsiu, o bernelio nepažinsiu [KTR 146(28)]	– Būk pasveikinta, panele, su smalingu rimbu (botagu). Gražus ir mielas, sausas, gerai kvepiantis. Storas ir riebus (nutukęs), kaip kopūstų kubilas. – Būk pasveikinta, panele – pasižiūrėk per langelį [LTR 4562(24) Trakų raj. Aukštadvario apyl.]
– Ką mums [už ištrauktą iš Dunojaus vainiką] duosi? – Pirmam – aukselio irklelį, antram – aukselio žiedelį, su trečiu šliūban stosiu [KTR 143(9)] – Ką mums dovanosi? – Pirmam – aukso žiedelis, antram – šilkinė skarelė, trečiam – aš pati jauna [KTR 178(133)] – Kas mums bus už dovanėlę? – Vienam – žiedelis, antram – vainikėlis, o už trečio – aš pati išeisiu [KTR 77(5)] – Ką mums [už ištrauktą iš Dunojaus vainiką] atlyginsi? – Pirmam – aukselio irklelį, antram – aukselio žiedelį, su trečiu šliūban stosiu [KTR 143(9)] – Ką mums duosi, ką dovanosi? – Pirmam – aukso žiedelis, antram – geltona kaselė, trečiam – aš pati jauna [139(90)]	– Labas vakaras, panytėle – prašom atverti langelį. Pasakysime naujieną – tikėkis kiekvieną valandą, kiekvieną momentą namuose sulaukti svečio. Niekam nežinomo, užsieninio. Po juo – žirgas, vertas milijono, nekantriai kanopomis kasantis žemę [MFA KLF 1417(27), Šalčininkų raj., Dieveniškų apyl.]

Pirmam langely saulelė tekėjo, antram – gegulė kukavo, trečiam – mergelė stovėjo. Labai gailiai verkė, su manim kalbėjo [KTR 178(133)]	– Labas vakaras, panelyte. Prašom išeiti ant gonkelių, ant kiemelio – apžiūrėti mūsų lauktuves. Tas lauktuves atveža ponaitis. Iš savo namelių išvažiavo anksti rytą – pilkai apsirėdęs, su auksiniu laikrodžiu. Jo suknišos (aprėdai) – prancūziškos, karieta iš Krokuvos. Panelei veža dovanas: aukso taurę (kubką) – pasisveikinimui, aukso žiedas – sužadėtuvėms, vainiką – sutuoktuvėms [LTR 4561(49), Trakų raj. Aukštadvario apyl.]
Atskrido du karveliai, atsitūpė ant berželio, ant langelio, ant stalelio. Papylė aukso plunksnas [KTR 99(49)]	– Labas vakaras, panelytei. Prašom atverti mums langelį ir paklausti mūsų naujienos. Sumynėm savo kamašėlius, kol suradome (išklausėme) kelią pas panelytę [AFT 3254(31), pow. Węgorzewo, Polska]
Mergužėle (seserėle), išsirinki sau bernelį [KTR 99(49)]	– Labas vakaras, panelytei. Prašom atverti mums langelį. Nesigėdink mūsų, panelyte, išeik ant gonkelių mūsų pasveikinti. Ieškojome tavęs ir Krokuvoje, ir Lvove – suradome Małynkoje [lalinkos užrašymo vietovė – R. S.], gulinčią perynuose. Išeik, išeik ant gonkelių, išnešk mums, išnešk ant lėkštelės dešimt porų kiaušinių (margučių), dešros rinkę, balto sūrio pridėjusi. Linkim tau, Marysia, gražiai užaugti, kitais meteliais gerai ištekėti. O mums – viso to sveikiems sulaukti ir vestuvėse į pulką pakviestiems būti [ZUSM I 1, s. 68, w. Małynka, pow. Białystok, Polska]

– Labas rytas jaunai panelei, prašom prieiti prie stiklo langelio. Parnešėm naujienėlę [KTR 139(90)]	[tonka tonka konopielka] Dar labiau [tonka] gražioji panelė. Povus gano, plunksnas renka, iš tų plunksnų vainiką pina. Pynė ir nupynė, ant galvelės užsidėjo. Staiga užėjo audros vėtro, nunešė vainikėlį į sraunų Dunojų. Dunojaus krašteliu – takelis, tuo takeliu – panelė. Sutiko tris žvejus, brolelius. Žvejeliai, broleliai, užmeskite šilkų tinklą ir sužūkite panelės vainikėlį. Sužūkite, išpinkite, brangų jos vainiką išgelbėkite. Kaip bus už tai atlyginta? Pirmajam – brangus (aukso) žiedas, antrajam – brangus vainikas, o trečiajam – pati jauna. Pati jauna, kaip šilo uogelė, kaip sodo vyšnėlė [ZUSM I 1, s. 124, w. Sofipol, pow. Białystok, Polska]
Už marių, už mėlynų stovi naujas darželis. Tam daržely – žalia verbelė. Ant jos šakų – aukso rasa. Ten vaikščioti tik jaunai mergelei – takelius minti, žalią rūtą skinti. Nuėjo jauna Marytė, pamatė aukselio rasą. Pamojo šilko skarele, nukrėtė aukselio rasą. Nunešė auksakaliui (zalatnykui), padalino į tris gėrybes (ščėsčias): pirma ščėstis – (...) vainikas, antra – aukselio žiedas, trečia – jaunas bernelis. (...) [KTR 32(93)]	Tekėjo upelė per malūno kraštelį, į kitą Dunojaus pusę. Ten mergelė drobės skalbė, baltinius baltino, aukso žiedą paskandino. Lydekėlė žuvelė jį sugavo. Upės krantuėjo žvejai, trys broleliai. Žvejeliai, broleliai, užmeskite šilkų tinklą ir sužūkite lydekėlę žuvelę. Sugavo lydekėlę, sužūklavo, aukso žiedą atėmė. Ką panelė už tai mums dovanos? Pirmajam – aukso vainikas, antrajam – aukso žiedas. Aukso vainikas greitai nuvys, aukso žiedas greitai nublanks. Trečiajam – pati jauna teksiu. Pati jauna, kaip šilo uogelė, kaip sodo vyšnėlė [ZUSM I 1, s. 218, w. Podzałuki, pow. Sokółki, Polska]

Ant dvarelio stovi žalia grūšėlė. Ant tos grūšėlės – aukselio raselė. Išeina jauna mergelė, pakloja šilkelio skarelę, nukrečia aukselio raselę. Nuneša auksakaliui (zolotnykui): – Tu zolotnyke, jaunas kavolėli, nukalki aukselio žiedelį. (...) [KTR 107(12)]	
Lėkė du karveliai, nešė dvi gėleles. Išmetė rūtelių darželin, išdygo du ažuolėliai. Ant tų ažuolėlių – žali lapeliai, ant lapelių – aukselio raselė. Papūtė šiaurus vėjelis, nukrėtė aukso raselę. Išėjo jauna mergelė, paklojo šilkelio skarelę, surinko aukselio raselę. Nunešė auksakaliui (zolotnykui). [KTR 78(54)]	

3. VAIKŲ DAINOS

Vaikų dainos – bene paprasčiausios melodinės bei poetinio teksto sanklodos folklorinė medžiaga. Tiek jų melodijose, tiek tekstuose lengvai išryškėja lietuviškos ir lenkiškos liaudies dainų ypatybės. Tai puikiai matyti atlikus lopšinių tekstų ir melodijų lyginamuosius tyrimus.

Neatsargu būtų teigti, kad lietuvių ir lenkų folklorinė medžiaga kitose vaikų dainų žanrų apraiškose turi mažiau sąsajų. Tiesiog dar nepakankamai pažinti būdingiausi lenkų žaidimų, mylavimų, sūpavimų, kykavimų, maldymų, juokinių bruožai. Nepakankamai aptartas ir kitų vaikų dainelių (gyvūnijos apdainavimas, gyvūnų darbai, puotos, nuotyčiai, formulinės dainos), nesudėtingų smulkiosios tautosakos formų (vaikų erzinimai, pasišaipymai, pasityčiojimai) savitumas.

3.1. Lopšinės

3.1.1. „A-a a-a liūli (...)“

Tautų folklorines sąsajas bene lengviausia išvelgti paprasčiausio poetinio teksto ir melodikos dainelėse. Tokios yra vaikų dainos, visų pirma – lopšinės.

Lietuviškų lopšinių, žinomų Dzūkijoje, Aukštaitijoje, Žemaitijoje ir kituose etnografiniuose mūsų krašto regionuose, melodika yra gana nesudėtinga. Vyrauja diatoninės (kartais – ir anhemitoninės) mažatercinės ir kvartinės intonacijos:

ČtDzM 268a = KTR 122(21)

ČtDzM 270a = KTR 120(122)

♩ = 138 ① ② ③

Liú-li liú-li sa ber-ne - lj,

① 4, 6, 8, 11 ② 5, 6, 8 ③ 4-7, 10, 11 8, 9

$$\check{\text{CtDzM}}\ 269 = \text{KF}\ 5841(33)$$

Musical score for the song "A-a-pu-kas-tu-pu-su-pa?". The score is written for a single melodic line in 2/4 time, with a tempo marking of quarter note = 88. The melody is in G major (one sharp). The lyrics are: "A - a a - a pu - pu, kas tu pu - pu su - pa?". The score consists of two staves. The first staff contains the first line of the melody and the first part of the lyrics. The second staff contains the second line of the melody and the second part of the lyrics. The melody is simple and catchy, with a mix of eighth and quarter notes.

A - a a - a pu - pu, kas tu pu - pu su - pa?
 Su - pa té - tis ir ma - ma, ir ka - tu - kè mur - zi - na.

Neretai pasitaiko ir subkvarta:

ČtDzM 270b = KTR 120(121)

♩ = 96

①

Ly - lia ly - lia, ma - žu - tć, (...)

8. A - a a - a, ma - žu - tć - la, liu - li.

① 3, 5, 7

Rečiau – subtercija:

ČtDzM 271 = KF 3341(1)

$\text{♩} = 92$

A-a a-a liū - li. Šar-kos var-nos nu-liū-do, // Šar-kos var-nos
 ė vai-ke - lis ap-snū-do. // ė vai-ke - lis

krykš - čia, // Šar-kos var-nos nu-skri-do, ė vai-ke - lis až-mi-go.
 šnypš - čia.

Lenkiškai dainuojamų lopšinių melodika dažnai gali būti tapati lietuviškoms:

LTR 4561(10)

$\text{♩} = 72$

A-a, a-a, lu - li, lu - li, ma-lu - sień - ki, lu - li, drab-niu - sień - ki,
 a - a - a, sy - nu - nia, // cziu-czej, lu - lej, cziu - czej, mo-je ma-łe dzie-cko,
 a - a - a, ma - lut - ki,

lu - li, lu - li, lu - li, // a-a, a-a, lu - lu - ku, // lu-lu, lu-lu, lu - lu - ku.
 mo-je ma-łe płasz-ko, // a-a, a-a, spa - tın - ku,

Lygiai taip pat lenkiškų lopšinių melodikos mažatercines ir kvartinės intonacijas papildo svarbi subkvarta:

LTR 4562(133)

$\text{♩} = 96$

Lu - li, lu - li, lu - li, po - szedł kot po du - li,
a ko - tecz - ka po jabł - ki, od - ma - ro - zi - ła łąp - ki.

Detailed description: The musical notation is in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of two staves. The first staff contains the melody for the first line of lyrics, and the second staff contains the melody for the second line. The tempo is marked as quarter note = 96.

LTR 4562(132)

$\text{♩} = 96$

A - a, ko - ci dwa, sza - re, bu - re o - by - dwa,
je - den dziec - ko ko - ły - szy, a dru - gi śpi, nie sły - szy.

Detailed description: The musical notation is in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of two staves. The first staff contains the melody for the first line of lyrics, and the second staff contains the melody for the second line. The tempo is marked as quarter note = 96.

Tos pačios mažosios tercijos ribose lenkiškai gali būti giedama ir kitomis intonacijomis grįsta lopšinės melodija. Būtent aiškios mažatercinės dermės atramos leidžia pajusti to paties muzikinio mąstymo esmę:

KTR 86(47)

$\text{♩} = 88$

Oi, lu-liai lu-liai, pri- le - cie-li ku - ry.

Detailed description: The musical notation is in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of two staves. The first staff contains the melody for the first line of lyrics, and the second staff contains the melody for the second line. The tempo is marked as quarter note = 88. There are various musical markings such as ①, ②, ③, ④, ⑤, 2, 3, 4, 5, and 2, 3.

Kaip ir lietuvišioms lopšinėms, lenkišioms ypač būdingas improvizacinis melodijos pradai. Čia galima rasti ir platesnės apimties ma-

žorinio kvintakordo derminėmis atramomis grindžiamų melodijų su atramine subkvarta ir pereinamąja, pagalbine subtercija:

LTR 4562(35)

$\text{♩} = 134$

1. Lu - li, lu - li, dzia! - ki mo(je), lu - li, lu - li, ma - liut - kie mo(je),
 a - a, a - a, lu - lu-niu. // 2. Przyj - dzie ma - ma z po - la,
 przy - nie - sie kac - z - kę i ka - czo(ra), a ka - czo - ra
 a ka - czecz - ki
 1. zlot - nie pió - ra, lu - li, lu - li - lu, // 2. lu - liaj, lu - liaj.
 si - niec ocz - ki,

Dažnai iš esmės sutampa lietuviškų ir lenkiškų lopšinių poetinis įvaizdis, siužetinės linijos. Tapatūs yra jų veikėjai – mažiesiems gerai pažįstami gyvūnijos pasaulio atstovai – katelė (katukė, katinėlis), šarkos, varnos, vištelė, antelė ir t. t.

Lietuviškų lopšinių tekstai:

A-a a-a pupų, kas tų pupų supa? Supa tėtis ir mama, ir katukė murzina [ČtDzM 269; KF 5841(33), Varėnos raj., Žiūrai].

A-a a-a liūli, šarkos varnos nuliūdo, è vaikelis apsnūdo. Šarkos varnos krykščia, è vaikelis šnypščia. Šarkos varnos nuskrido, è vaikelis ažmigo [ČtDzM 271; KF 3341(1), Gervėčiai].

Lenkiški lopšinių tekstai:

A-a, koci dwa, szare, bure obydwa. Jeden dziecko kołyszysz, a drugi śpi, nie słyszy... (A-a, du kačiukai, abu pilki rainiukai. Vienas vaikelį supa, antras snaudžia, nebegirdi...) [LTR 4562 (132), Trakų raj., Aukštadvaris].

Luli, luli, luli, poszedł kot po duli, a koteczka po jabłki, odmaroziła łapki... (Liuli, liuli, liuli, išėjo katinėlis kriaušių, o katytė obuolių – nušalo letenytės...) [LTR 4562(133), Trakų raj., Aukštadvaris].

Oi, luliaj luliaj, przylecieli kury, da z wielkiej góry. Sieli na w(o)róty, i czerwone boty. Stali się katać się, nie ma im co dać się. Ni bobku koróbka, ni jęczmieniu żmęku... (Oi liūliaj liūliaj, atskrido vištelės, iš aukštos kalvelės. Nutūpė ant vartų su raudonais čebatais. Pradėjo supstis – nėra ką joms duoti. Nei pupų dėžutės, nei miežių saujelės...) [KTR 86(47), Trakų raj., Bražuolė].

Luli, luli, džiutki moje, luli, luli, maliutkie moje. A-a, a-a, lu-lu-niu, a-a, a-a, lu-lu-niu. Przyjdzie mama z pola, przyniesie kaczkę i kaczoza. A kaczoza złotnie pióra, luli, luli-liu, a kaczecki sinie oczki, luliaj, luliaj... (Liūli, liūli, vaikeliai mano, liūli liūli, mažieji mano. A-a, a-a, liu-liu-niu, a-a, a-a, liu-liu-niu. Sugrįš mama iš laukų, parneš antytę ir antinėį. Antinėlio aukso plunksnos, liūli liūli-liu, o antytės mėlynos akytės, liuliaj, liuliaj...) [LTR 4562(35), Trakų raj., Aukštadvaris].

Ryšios improvizacinio pobūdžio lietuviškų ir lenkiškų lopšinių tekstų paralelės, kur tyliai kalbamas su mažuoju vaikelio. Tokiose mažybinių epitetų kupinose lopšinėse saugiai gulintis vaikelis ramiai raginamas užmigti:

Lietuviško lopšinės teksto pavyzdys:

Liūli liūli sa bernelį, liūli liūli mažukucį, liūli liūli drabnukucį. Aš neduo-siu niekam sa mažo vaikelio, sa mažo paukštuko. Liūli liūli liūli, užmik užmik liūliuku, užmik užmik čiučiuliu. A-a a-a liūliai, liūliai liūliai liūliai... [ČtDzM 270a; KTR 120(122), Varėnos raj., Dubičiai].

Panašus improvizacinio pobūdžio lenkiškas tekstas:

A-a, a-a, luli, luli, maluseńki, luli, drobniuseńki. A-a-a, synunia, a-a-a, malutki. Cziuczej, lulej, cziuczej, moje mała dziecko. Luli, luli, luli, moje małe ptaszko. A-a, a-a, luluku, a-a, a-a, spatinku, lulu, lulu, luluku... (A-a, a-a, liūli, liūli, mažiulytį, liūli, smulkutį. A-a-a, sūnutį, a-a-a, mažiuką. Čiūčia liūlia, čiūčia, mano mažą vaikeluką. Liūli, liūli, liūli, mano mažą paukštelį. A-a, a-a, liūliuku, a-a, a-a, mažiukų, liūliu, liūliu, liūliuku...) [LTR 4561(10), Trakų raj., Aukštadvaris].

Sunku nustatyti, kurie lopšinių melodikos ar poetikos tapatumai yra lietuvių ir lenkų folklorinio prado paralelės. Gali būti, kad tam tikros intonacinės ir tekstinės jų formulės keliauja ne tik iš lūpų į lūpas, bet ir iš vienos tautos į kitas tautas plataus etninio, geografinio regiono ribose ne tik Europoje, bet ir už jos ribų. Kompleksiniai lyginamieji pasaulio tautų lopšinių savitų bruožų tyrimai yra perspektyvūs ir verti atskiros dėmesio.

4. JAUNIMO IR MEILĖS DAINOS

Jaunimo ir meilės dainos – viena gausiausių lietuvių ir lenkų liaudies dainų žanrinių grupių. Čia įvairių formų paralelės žinomos daugelio melodinių ir poetinio teksto tipų variantuose.

Ryškesniausiai šios sąsajos pastebimos populiarių, įvairiuose Lietuvos etnografiniuose regionuose dar ir šiais laikais gerai žinomų (dažnai net chrestomatiniais tapusių) dainų melodijose bei tekstuose (siužetuose), abiem kalbomis dainuojamuose tiek Lietuvos ir Lenkijos paribio apylinkėse, tiek ir atokesniuose abiejų pusių etnografiniuose regionuose.

Atkreipkime dėmesį į šių jaunimo ir meilės dainų tipus: „Oi jojau jojau, dūmojau“, „Anoj pusėj ežero“, „Bijūnėlis žalias“, „Už jurių marių, už vandenėlių“, „Ant kalno gluosnys“, „Kas subatos vakarėlį“, „Kai aš turėjau kaime mergelę“, „Kai aš jojau per žalią girelę“, „Tekėjo saulelė per debesėlį“ (ir t. t.).

4.1.1. „Oi, jojau jojau, dūmojau“

Dzūkijoje tai ypač populiarius jaunimo ir meilės dainų tipas. Šios dainos dažnai ir šiandien dainuojamas ne tik įvairiuose jaunimo susibūrimuose, bet ir vaišių, vestuvių metu. Pateikiame vieną būdingesnių šio tipo variantų, kuris užrašytas Varėnos rajono Kaniavos apylinkės Drucminių kaime:

KTR 151(105)

$\text{♩} = 108$

Vai, jo- jau jo- jau, dū- mo- jau, vai, jo- jau jo- jau, dū- mo- jau,

da- jo- jau dva- re- lį, da- jo- jau dva- re- lį, da- jo- jau dva- re- lį, su- sto- jau.

1. Vai jojau, jojau, dūmojau.
Dajojau dvarelį, dajojau dvarelį,
Dajojau dvarelį, sustojau.

2. Pririšau žirgelį prie tvoros.
Prie žalios rūtelės, prie žalios rūtelės,
Prie žalios rūtelės darželėlio.
3. Išgriovė žirgelis tvorelį, 2
O ir išmindžiojo, o ir išmindžiojo,
O ir išmindžiojo rūtelį.
4. Išėjo mergelė verkdamą,
Žalios rūtelės, žalios rūtelės,
Žalios rūtelės gailėdama.
5. – Neverk, mergela, rūtelės,
Aš tau dovanosiu, aš tau dovanosiu,
Aš tau dovanosiu žiedelį.
6. Palėsim rūtelį vyneliu,
Baltų lelijėlį, baltų lelijėlį,
Baltų lelijėlį vandenėliu.
7. Ataugo rūtelė iš šaknų,
Balta lelijėlė, balta lelijėlė,
Balta lelijėlė iš laiškų.
8. Žalia rūtelė bus žirgeliui šert,
Balta lelijėlė, balta lelijėlė,
Balta lelijėlė mergelai bart.
9. Žirgelį šerke, kad gražus būtų
Mergelį barke, mergelį barke,
Mergelį barke, kad gera būtų.

Pagrindinis šios dainos poetinio siužeto motyvas – bernelio ir mergelės dialogas. Bernelio žirgas išmindžiojo mergelės rūtų darželį, praverkė mergelę. Reikia už šią skriaudą atsimokėti. Mergelė atsisako priimti bernelio siūlomą žirgo balnelį, net ir patį žirgelį. Jai už viską brangesnės jos žaliosios rūtelės. Ji sutinka priimti tik bernelio aukselio žiedelį, taigi visam amželiui – ir patį bernelį.

Šiam dainos tipui būdinga gana pastovi melodika. Jos variantai keičiasi labai nedaug:

KTR 3(119)

Oi, jo - jau jo - jau, dū - mo - jau, oi, jo - jau jo - jau, dū - mo - jau,

 da - jo - jau dva - re - lį, da - jo - jau dva - re - lį, da - jo - jau dva - re - lį, su - sto - jau.

KTR 7(54)

Vai jo - jau jo - jau, dū - mo - jau, vai jo - jau

 jo - jau, dū - mo - jau, // da - jo - jau dva - re - lį, da - jo - jau dva -

 re - lį, da - jo - jau dva - re - lį, su - sto - jau.

KTR 126(125)

Oi, jo - jau jo - jau, dū - mo - jau, oi, jo - jau jo - jau,

 dū - mo - jau, štai ir pri - jo - jau, štai ir pri - jo - jau dva - re - lį.

KTR 221(64)

Oi, jo - jau jo - jau, dū - mo - jau, oi, jo - jau jo - jau, dū - mo - jau.

 Pri - jo - jau dva - re - lį, pri - jo - jau dva - re - lį, pri - jo - jau dva - re - lį, su - sto - jau.

Lenkijoje, Suvalkų apylinkėse, dar 1946 metais lygiai ta pačia melodija užrašyta lenkiškai dainuojama daina. Tuo tarpu jos poetinis tekstas nieko bendro su lietuviškais variantais neturi. Tai aiškus šeimos (marčios dalios) dainos atitikmuo. Jauna marti apdainuoja savo likimą: „Pražydo skaisti rožė – turiu girtuoklį (pijoką) vyrą. Jis nieko daugiau neveikia, tik geria ir, parėjęs namo, mane pačią muša. Vyrelį, nemušk manęs – išauginusi vaikus, keliausiu už Dunojaus. Sėsdama į laivą, mošuosiu balta skarele“:

ZUSM I 1, s. 226

[25"]

Za - kwit - ła ró - ža tro - ja - ka, za - kwit - ła ró - ža tro - ja - ka.

Mia - ła m ja mę - ža, mę - ža ja mia - ła m, mia - ła m ja mę - ža pi - ja - ka.

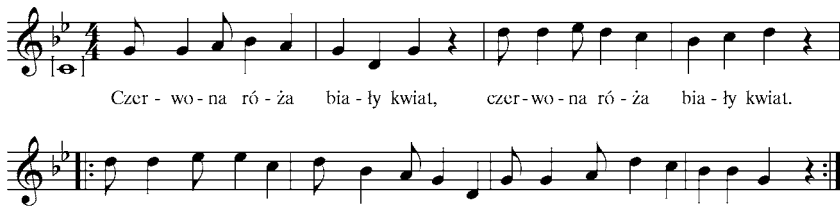
1. Zakwitła róža trojaka,
Zakwitła róža trojaka,
Miałam ja męża, męża ja miałam,
Miałam ja męża pijaka.
2. On nic nie robił, tylko pił,
On nic nie robił, tylko pił,
Przychodził do dom, przychodził do dom,
Przychodził do dom i mnie bił
3. – O, mężu, mężu, nie bij mnie,
O, mężu, mężu, nie bij mnie,
Wychowam dziecię, wychowam dziecię,
A sama pójdę za Dunaj.
4. A gdy na okręt wsiadała,
A gdy na okręt wsiadała,
Białą chusteczką, białą chusteczką,
Białą chusteczką machała.

Lietuviškajai šeimos (marčios dalios) poetikai šios dainos siužetas yra neįprastas. Mūsų marti skundžiasi savo girtuokliu (pįjoku, laidoku) vyru, o prie Dunojaus eina norėdama (arba bent jau grasindama) nusiskandinti. Tuo tarpu savo valia išplaukti (ir ne paprastu laiveliu: *okreť* – tai jau gana didelis laivas) lietuvių marčios savo dainose nedrįsta. Tuo labiau netikėtas sentimentalus atsiveikinimo motyvas – lietuvių dainose išplaukiant nemosuojama balta skarele. Pavieniais atvejais toks siužeto posūkis aptinkamas tik vėlesnio laikotarpio lietuvių dainuojamojoje tautosakoje – sentimentaliuose meilės romansuose.

Lenkijos teritorijoje užrašyta ir daugiau šia melodija dainuojamų dainų. Šiek tiek gali skirtis tik melodijos ritmika. Atsiranda lenkų liaudies dainų melodikai būdingesnių sinkopių:

ZUSM I 1, s. 127

[26"]

Czer - wo - na ró - ża bia - ły kwiat, czer - wo - na ró - ża bia - ły kwiat.

Wę - druj, dziew - czy - no, dziew - czy - no wę - druj, wę - druj, dziew - czy - no, ze mną w świat.

1. Czerwona róża, biały kwiat,
Czerwona róża, biały kwiat,
– Wędruj, dziewczyno, dziewczyno wędruj,
Wędruj, dziewczyno, ze mną w świat.
2. – A jak my będziemy wędrować,
A jak my będziemy wędrować,
Będą się ludzie, ludzie się będą,
Będą się ludzie dziwować.

3. – Niechaj się ludzię dziwują,
Niechaj się ludzię dziwują,
Że młodzi z sobą, że młodzi z sobą,
Że młodzi z sobą wędrują.
4. Przywędrowali w ciemny las,
Przywędrowali w ciemny las,
– Tutaj, Kasienko, tutaj, Kasienko,
Tutaj, Kasienko, nocleg nasz.
5. A któż nas tutaj obudzi,
A któż nas tutaj obudzi,
Tylko ten ptaszek, Tylko ten ptaszek,
Tylko ten ptaszek, co nuci.
6. – Cicho, ptaszkowie, nie nućcie,
Cicho, ptaszkowie, nie nućcie,
Mego Jasieńka, mego Jasieńka,
Mego Jasieńka nie budźcie.
7. Bom ja go tutaj ušpiła,
Bom ja go tutaj ušpiła,
Chustą jedwabną, chustą jedwabną,
Chustą jedwabną odkryła.
8. – Ty myslisz, Kasiu, że ja śpie,
Ty myslisz, Kasiu, że ja śpie,
Ja twoje myśli, ja twoje myśli,
Ja twoje myśli probuję.
9. – Kto moje myśli probuje,
Kto moje myśli probuje,
Niech tego ludzie, niech tego ludzie,
Niech tego ludzie szanują.

Šio, taip pat 1946 metais, bet jau toliau nuo Lietuvos – Baltstogės apylinkėse užrašyto dainos melodijos varianto poetinis tekstas lenkų folklore yra labai populiarus. Jis gali būti dainuojamas įvairiomis melodijomis. Tai sentimentalus meilės romansas. Raudona rožė – baltas žiedas. Vaikinas (Jasius) kviečia mergelę iškelti su juo į margą pasaulį (svietą). Ši (Kasiunė) dvejoja: „O kaip gi mes keliausime – juk

žmonės stebėsis (dyvydis)?“ Jasius drąsina: „Tegul žmonės stebisi – kas čia stebėtino, kad du jauni žmonės keliauja?“ Abu iškeldauja, prieina tamsų mišką. Jasius sako: „Čia, Kasiune, bus mūsų nakvynė“. Ji: „O kas mus ryte čia pažadins?“ Jis: „Tas paukštelis, kur gražiai čiulba“. Anksti ryte Kasiunė prašo paukštelį dar negiedoti – leisti jos Jasiuniui dar pamiegoti: „Aš čia jį užmigdžiau, vilnone skarele užklojau“. Jasius: „O aš visai nemiegu: aš tave, Kasiune, išbandyti ir tavo mintis pažinti norėjau!“ Kasiunė ramiai atsako: „Tegul nuo šiol žmonės gerbia ir myli tą, kuriam aš patikiu ir savo mintis, ir save pačią“.

Toks meilės romano poetinio teksto siužetas lietuvių tautosakoje nežinomas. Kita vertus, šis siužetas Lietuvoje gali būti gerai suprantamas, nes jo aplinka ir kontekstas yra priimtini lietuvių liaudies dainininkų mąstysenai, neprieštarauja jos logikai.

Kaip matome, lietuvių liaudies dainos tipo „Oi, jojau jojau, dūmojau“ melodika turi atitikmenų lenkų liaudies dainų melodijose. Tuo tarpu jų lietuviški ir lenkiški poetiniai tekstai skiriasi. Nei siužeto, nei teksto panašumų čia neižvelgiame.

4.1.2. „Anoj pusėj ežero“

Visuose Lietuvos etnografiniuose regionuose šiuo metu gerai žinoma šios dainos melodija:

KTR 153(84)

A - noj pu - sėj e - že - ra ža - lia lie - pa žy - dē - ja,
po ta lie - pe - lc, po ta ža - lio - ja trys paukš - te - liai čiul - bē - ja.

Dainos teksto siužetas taip pat gana pastovus: „Anoj pusėj ežero žalia liepa stovėjo (žydėjo). Po ta liepele, po ta žaliaja trys paukšteliai čiulbėjo. Ne paukšteliai čiulbėjo, trys berneliai (broleliai) kalbėjo – susikalbėjo, susidūmojo joti (eit) pas vieną mergelę (panelę). Vienas sakė,

kad mano, antras sakė, kad mano. O trečias sako: mergužėle mano, ko taip smūtna (liūdna) vaikščioji? – Ko aš smūtna nebūsiu, ko aš smūtna nevaikščiosiu: išvežė brolelį svetimon šalelėn – Dievas žino, ar begriš“.

Be čia pateiktos populiariausios šios dainos tipo melodijos, mažiau žinomi ir kiek kitomis melodijomis dainuojami šios dainos variantai:

KTR 86(12)

Musical notation for KTR 86(12) in G major, 4/4 time. The tempo is marked as quarter note = 100. The melody consists of two lines. The first line has a repeat sign at the beginning. The lyrics are: A - nam šo - ni c - že - ra, sto - vi ža - lia lie - pe - lė, po tuj lie-pe - li, po tu-jų ža-lio - ju trys paukš-te - liai čiul-bė - ja.

A - nam šo - ni c - že - ra, sto - vi ža - lia lie - pe - lė,
po tuj lie-pe - li, po tu-jų ža-lio - ju trys paukš-te - liai čiul-bė - ja.

KTR 132(4)

Musical notation for KTR 132(4) in G major, 4/4 time. The tempo is marked as quarter note = 112. The melody consists of three lines. The lyrics are: A - noj pu-sėj c - že - ra trys le - pe-liai sta-vė - ja, un tų le-pe - lių, un tų ža-lių - jų trys paukš-te - liai čiul-bė - ja, un tų le-pe - lių, un tų ža-lių - jų trys paukš - te - liai čiul - bė - ja.

A - noj pu-sėj c - že - ra trys le - pe-liai sta-vė - ja, un tų le-pe - lių,
un tų ža-lių - jų trys paukš-te - liai čiul-bė - ja, un tų le-pe - lių,
un tų ža-lių - jų trys paukš - te - liai čiul - bė - ja.

Šios dainos variantai dainuojami ir lenkiškai. Jie žinomi Lietuvoje ir Lenkijoje. Trakų rajono Aukštadvario apylinkėse užrašyta tokia lenkiškai dainuojama melodija:

LTR 4561(101)

Z tam-tej stro - ny je - zio - ra sto - i li - pa zie - lo - na, na tej li -
pień - cc, na toj ze - lo - neń - cc trzy ptaś - ko - wie śpic - wa - ją.

Tuo tarpu Lenkijos regionuose, kurie yra gana toli nuo Lietuvos (Lomžos apylinkės, Kurpių kraštas), populiarius ir kitas šios dainos melodinis tipas:

AFT 5015(8)

[29"] $\text{♩} = 76$

① Z tam-tej stro - ny je - zio - ra sto - i li - pa zie - lo - na, // a na tej

② li - pie są sze - ro - kie liś - cie, trzy ptaś - ko - wie sia - da - ly.

① 2-4 ② 1[♯], 2[♯], 3[♯], 4[♯]

SPH (p) 262

[18"] $\text{♩} = 83$

U mei ma-mi przed siä - nio sto - je li - pa zie - lo - na, a na tej

li - pje, są se - ro - kie liś - cie, trzech ptaś - ko - wie spic - wa - jö.

SPH (p) 263

[32"] ♩ = 73

U mei ma-my przed sią - nio sto-ję li - pa zie - lo - na,
a na tej li - pie są se-ro-kie liś-ćie, trzech ptaś-ko-wje spie - wa - jö,
a na tej li - pie są se-ro-kie liś-ćie, trzech ptaś-ko-wje spie - wa - jö.

Įdomu, kad Šilutės rajone, Ventės apylinkėse, dar 1954 metais užrašytas toks pat, mūsų krašte kol kas vienintelis žinomas lietuviškas šio lenkų melodinio tipo variantas:

KTR 5(38)

A - nam šo - ne c - że - ro bal - ta lie - pa sto - vė - jo.
O toj lie - pe - lėj, o toj bal - to - joj trys paukš - tu - kės čiul - bė - jo.

Taigi galima užčiuopti gana tolimas šio dainos melodinio tipo lietuviškas ir lenkiškas sąsajas. Tikėtina, kad tokių tapačių melodijų abiejose pusėse gali būti ir daugiau. Todėl paieškas verta tęsti.

Kol kas tarp lietuviškų dainų neaptikta šios Seinų apylinkėse užrašytos melodijos variantų:

AFT 5016(8)

[15"] ♩ = 132

Z tam- tej stro-ny je-zio-ra, je-zio-ra, sto-i lip-ka zie-lo-na,
 na tej fi-peń-ce, na tej zie-lo-nej trzy ptaś-ko-wie śpie-wa-ją.

Nerasta pas mus ir archyvinių Lenkijos Kurpių krašte užrašytų šios dainos melodijų:

SPH (p) 266

[30"] ♩ = 40

U mej ma-mi przed sie-nio trzi sie li-pi zie-lo-
 niem, a na tej lip-ie są se-ro-kie
 liś-ćie, trzech ptaś-ko-wje śpie-wa-ją.

Nuo lietuviškosios tradicijos kiek nutolusios šios minorinės dermės melodijos taip pat užrašytos Lenkijos Seinų ir Suvalkų krašte:

AFT 2351(2)

[16"] ♩ = 96

U mej ma-my we dwo-rze sto-i li-pa zie-lo-na, na tej li-
 peń-ce, na toj zie-lo-nej dwa ptaś-ko-wie śpie-wa-fi.

AFT 5019–4(4)

[14^m] ♩ = 78

Z tam-tej stro-ny je-zio-ra sto-i lip-ka zie-lo - na. Na tej li-
peń - ce, a - na tej zie - lo - nej trzy ptaś - ko - wie śpie - wa - ją.

AFT 5019–5(3)

[20^m] ♩ = 72

Z tam-tej stro-ny je-zio-ra, sto-i li-pa zie-lo - na. Na tej li-
peń - ce, na tej zie - lo - nej trzy ptasz - ko - wie śpie - wa - ły.

Šio Lietuvoje ir Lenkijoje populiaraus dainos tipo melodijų įvairovė leidžia manyti, kad ji atstovauja senosioms abiejų kraštų folklorinėms tradicijoms. Gausus įvairiais laikais užrašytų jos variantų skaičius leidžia aptarti melodikos ir poetinio teksto paraleles.

Poetinio teksto paralelės čia ypač ryškios. Nepaisant skirtingų melodijos variantų, dainos siužetas yra gana pastovus. Jis mažai kinta ir lenkiškuose tekstuose:

Anoj pusėj ežero stovi žalia liepa. Ant tos liepelės, ant žaliosios trys paukšteliai čiułba. Trys paukšteliai čiułba, trys jaunuoliai kalbasi. Susitarė joti pas skaisčią panelę. Vienas sako – tai mano. Antras sako – kaip Dievas duos. O trečias sako – mano mieliausioji, kodėl smūtna, nelinksma? – Kodėl turėčiau būti linksma – žada už seno išleisti. Nuliūdo mano širdelė, negaliu pralinksmėti. Po seklyčią vaikščiojau, taip lovelei kalbėjau: oi tu lovele, gražiai paklota, kas ant tavęs miegos? Jeigu senas miegos – geriau tegul nebeapsikelia, jeigu jaunas, gražus – kad jam Dievas sveikatos duotų [LTR 4561(101), Trakų raj., Aukštadvaris].

Anoj pusėj ežero stovi žalia liepa. Tos liepelės platūs lapeliai, ant jų trys paukšteliai tupėjo. Tai ne trys paukšteliai, o trys kavalierai. Susiruošė joti pas

skaisčią Marysį. Kuriam ji atiteks? Vienas sako – tai mano. Antras sako – kaip Dievas duos. O trečias sako – liūdnoji mergele, būk mano! – Kodėl turėčiau būti linksma – žada už seno išleisti. O aš esu jauna, skaisti mergelė, negaliu savo sielvarto paslėpti [AFT 5015(8), Wąsosz, woj. Łomża, Polska].

Anoj pusėj ežero, ežero stovi žalia liepa. Ant tos liepelės, ant tos žaliosios trys paukšteliai čiulbėjo. Trys paukšteliai čiulbėjo, čiulbėjo, trys jaunikiai kalbėjo. Susiruošę joti pas nusižiūrėtą mergele. Vienas sako – tai mano, tai mano. Antras sako – kaip Dievas duos, kaip Dievas duos. O trečias sako – mano mieliausioji, ko tokia liūdna, nelinksma? – Kaip turėčiau linksma būt, linksma būt – liepia už seno tekėti. Suakmenėjo mano širdužėlė, negaliu jos pralinksinti. Aš senajam įtiksiu, įtiksiu – jam akmenį pašonėn pakišiu, pakišiu. O jaunajam irgi įtiksiu – pūkų pagalvę paduosiu [AFT 5016(8), Smolany, woj. Suwałki, Polska].

Pas mano mamą kieme stovi žalia liepa. Ant tos liepelės, ant tos žaliosios du paukšteliai čiulbėjo. Du paukšteliai čiulbėjo – trys berneliai kalbėjo. Susikalbėjo, susiruošę joti pas nusižiūrėtą mergele. Vienas sako – tai mano. Antras sako – kaip Dievas duos. O trečias sako – širdužėlė mano, ko liūdna, nelinksma? – Kaip man būti linksmai – už seno liepia eiti. Oi tu lovele, baltai paklota, kas ant tavęs miegos? Jeigu jaunas miegos – Dieve, apipilk jį auksu, o jeigu senas senutėlis – duok, Dieve, kad jis nebepasikeltų [AFT 2351(2), Giby, woj. Suwałki, Polska].

Anoj pusėj ežero stovi žalia liepa. Ant tos liepelės, ant tos žaliosios trys paukšteliai čiulbėjo. Trys paukšteliai čiulbėjo – trys berneliai kalbėjo. Jie šnekėjo, jie kalbėjo apie nusižiūrėtą mergele. Vienas sako – tai mano. Antras sako – kaip Dievas duos. O trečias sako – liūdna, nelinksma – mano mergužėlė [AFT 2351(2), Krasnopol, woj. Suwałki, Polska].

Anoj pusėj ežero stovi žalia liepa. Ant tos liepelės, ant tos žaliosios trys paukšteliai čiulbėjo. Trys paukšteliai tupėjo, trys jaunuoliai kalbėjo. Išsikalbėjo apie savo meilę nusižiūrėtai mergelei. Vienas sako – tai mano. Antras sako – tai mano. O trečias sako – mano mieliausioji, esi labai nuliūdusi? – Kaip turėčiau linksma būt – liepia už seno tekėti. Nuliūdo mano širdužėlė, negaliu jos pralinksinti. Aš senajam įtiksiu – akmenį po pakaušiu pakišiu. O jaunajam jaunuolėliui – pūkų pagalvę [AFT 5019–5(3), Stary Folwark, woj. Suwałki, Polska].

Šių dainų poetiniai siužetai yra vientisi ir nuoseklūs. Įvairuoja tik veiksmo vieta (daugelyje variantų – „anoj pusėj ežero“, AFT 2351(2) –

„pas mano mamą kieme“) ir paukštelių skaičius (daugelyje variantų – trys, AFT 2351(2) – du).

Kai kurių variantų teksto pabaigoje minimas mergelės nusistatymas prieš būsimą savo išrinktąjį – seną senutėlį [LTR 4561(101); AFT 5016(8); AFT 2351(2); AFT 5019–5(3) ir t. t.] yra žinomas ir lietuviškuose dainos tekstuose:

(...) Po klėtelę vaikščiojau, sau dainelę dainavau: vai lova, lova, tu minkštai paklota, kas ant tavęs gult žada? Jei jaunas benužėlis – kad ramiai užmigtu, o jei senas, senasis našlėlis – kad jisai nepasikeltų [KTR 5(38), Šilutės raj., Ventė].

(...) Po seklyčią vaikščiojau, minkštos lovos ieškojau: oi lova lova, tu minkštai paklota, kas į tave atsiguls? Jeigu senis su sene, kad jiems Dievas nepadėtų. O jei bernelis su jauna mergele, tai kad jiems Dievulis padėtų [KTR 86(12), Trakų raj., Bražuolė].

Taigi šios dainos tipo melodinė bei poetinė tradicijos yra gyvos ir Lenkijos, ir Lietuvos dainuojamojoje tautosakoje. Tai, be abejo, dvi to paties folklorinio kamieno šakos. Tų šakų gali būti ir daugiau – derėtų jų paieškoti kitų gretimų tautų (visų pirma – slavų) liaudies dainų melodikoje, poetikoje.

4.1.3. „Bijūnėlis žalias“

Tai visuose Lietuvos etnografiniuose regionuose gerai žinomas liaudies dainos tipas, giminingas ir kai kurioms darbo (D 97, D 1428), vestuvinėms (V 108, V 498, V 858) ar šeimos (Š 498) dainoms:

LLD X 160 = LTR 3471(11)

1. Bijūnėlis žalias, Bijūnėlis gražus, Bijūnėlio žali lapai, Raudoni žiedeliai.	4. Bernužėlis jaunas, Bernužėlis gražus, Bernužėlio kaip bijūno Raudoni veideliai.
2. Bijūnėlį lenksiu, Gražius žiedus skinsiu, Bijūnėlio žiedų lapais Galvelę dabinsiu.	5. Ėjau per kiemelį, Pro rūtų darželį, Ir sutikau mergužėlį Rūtelių daržely.
3. Ėjau per kiemelį, Pro vyšnių sodnelį, Ir sutikau bernužėlį Vyšnelių sodnely.	6. Mergužėle jauna, Mergužėle graži, Mergužėlės melsvos akys, Raudoni veideliai.

1973 m. Aukštadvario apylinkėse užrašytas lenkiškai dainuojamas šio dainų tipo variantas:

KTR 178(56)

$\text{♩} = 92$

Že by ja wie - dzia - ła, že za mę - zem li - cha,

to by ja sie - dzia - ła to by ja sie - dzia - ła u ma - mu - ni ci - cho.

① 5 ② 2, 4, 5 ③ 5 ④ 2, 4 ⑤ 2, 4 ⑥ 2, 4

1. Że by ja wiedziałem,
Że za mężem licha,
To by ja siedziała, to by ja siedziała
U mamuni cicho.

2. Wolej u mamuni
Gorzka jabka jadła,
Nirzerli z nielubym, nirzerli z nielubym
Za stolikiem siadła.
3. Že by ja wiedzialem,
Že za mężem licha,
To by ja siedziała, to by ja siedziała
U mamuni cicho.
4. Wolej u mamuni
Gorzka piwa piła,
Ni za jakim lubym, ni za jakim lubym
Słodka przemuwiła.
5. Wyjda ja do kościoła,
Stana za kratami,
Spójrza na panienak, spójrza na panienak
Obliejem sie łzami.
6. Wy my panieneczki,
W rucianych wianeczkach,
A ja nieszczęśliwa, a ja nieszczęśliwa
W tulowym czepeczku.
7. Wyjda ja z kościoła,
Siąda na kamieniu,
Popuszcza ja włosy, popuszcza ja włosy
Po prawym ramieniu.
8. Włosy, moje włosy,
Czemu ż nie pliątacie,
Kawalery moje, kawalery moje,
Czemu ż nie kochacie.
9. Na co ż nam oplątać,
Kiedy rozczesana?
(...)

Melodija čia atpažįstama iš panašios keturių eilučių formos ABCD, to paties metroritminio piešinio (ypač A, B ir D eilutėse) ir identiškai

pasikartojančių kiekvienos frazės melodinių intonacijų. Melodinės šio lenkiško varianto sąsajos su lietuviškais variantais nekelia abejonių.

Tekstas čia jau kitoks. Atsižvelgiant į siužetą ir tematiką, jis priklauso šeimos dainų žanro marčios dalios pogrupiui. Dainuojama apie sunkią jos dalį: „Kad aš būčiau žinojus, kad už bernelio išėjus yra taip blogai – būčiau tykiai sėdėjusi pas močiutę. Geriau pas mamutę rūgštų obuolėlį valgyti, negu su nemielu berneliu už vieno stalo sėdėti. Geriau pas mamutę kartų alutį gerti, negu saldžiais bernuželio pažadais patikėti“. Nueisiu į bažnyčią, stosiu prie grotelių, pažvelgsiu į jaunas panytėles ir apsipilsiu ašaromis. Jūs, panytėlės – rūtomis vainikuotos, o aš, nelaiminga – jau nuometuota (su ištekęsios moters galvos apdangalu – kepuraite). Išėisiu iš bažnyčios, atsisėsiu ant akmenio ir paleisiu savo plaukus pro dešinių petį: „Plaukai mano, plaukeliai, kodėl niekas nenori jūsų pinti – kavalieriai jūs mano jaunieji, kodėl manęs nenorit mylėti?“ Šie atsako: „O kam juos pinti, jeigu jie ir taip paleisti?“

Marčios dalios skundas (geriau – pas močiutę) lietuvių liaudies dainose yra gerai žinomas ir suprantamas. Lietuvio dainininko poetinei simbolikai svetimas tolesnis siužetas, kur pasakojama apie ėjimą į bažnyčią, pavydžius žvilgsnius į jaunas paneles, savo plaukų pynimą ir (visiškai mums nepriimtina etika) siūlymąsi kavalieriams mylėti. Šie siužeto posūkiai greičiausiai yra vėlesni, lyginant su kukliais lietuviškais tekstais, todėl dėsningai yra paveikti sentimentaliosios lyrikos estetikos.

Kad šio dainų tipo tyrimai būtų tikslesni, praverstų kol kas neaptiktų kitų lenkiškų tekstų ir melodijų paieškos Lietuvoje ir Lenkijoje. Šiuo metu nežinoma, ar šis lietuviškų dainų tipas Lenkijoje yra užrašytas, jei taip, kiek jis ten paplitęs. Turima medžiaga kol kas leidžia daryti atsargias išvadas apie melodines lietuviškų šio tipo variantų sąsajas su Lietuvoje lenkiškai dainuojamais jo tekstais.

4.1.4. „Už jūrių marių, už vandenėlių“

Šio tipo dainos Lietuvoje gerai žinomos. Daugiausia jų užrašyta Aukštaitijoje, Suvalkijoje ir Dzūkijoje. Tai klasikinės meilės dainų ti-

pas, kur dainuojama apie smulkias uogeles už jūrių marių renkančią mergelę, kur ji pati sau viena ašarojo, liūdėjo. Atjoja bernelis, vilioja mergelę tolyn į mišką – ten daugiau uogų. Mergelė ginasi prašydama nuo jos atstoti – jau vakaras, o grįžti namo jos laukia tolimas kelias. Girios medeliai, drabni paukšteliai palydės ją pas močiutę.

Beje, mergelės ir bernelio vardai lietuviškuose šio tipo dainų tekstuose neminimi:

LT I 178 = LTR 404(94)

1. Už jūrių marių, už vandenėlių
Rinko mergelė, rinko jaunoji
Smulkias uogeles.
2. Ne tiek ji rinko, kiek ašarojo,
Pati sau viena, pati sau viena
Gailiai vaitojo
3. Atjoj bernelis per lygius laukus,
Artyn prijojo, toliau viliojo
Jauną mergelę.
4. – Eikš čia, mergele, toliau į mišką:
Toliau nueisi, daugiau pririnksi –
Didesnės uogos.
5. – Jei Dievą myli, atstok nuo manęs:
Saulytė leidžias, vakars netoli,
Tolimas kelias.

Pabradės apylinkėse 1959 m. užrašytas kol kas vienintelis gana išsamus šios dainos variantas lenkų kalba. Lenkijos archyvuose panašių dainų tekstų su melodijomis ar be jų kol kas neaptikta. Reikia tikėtis, kad ateityje tai pavyks padaryti.

Šio Pabradės varianto tekstas lenkų kalba užrašytas nelabai aiškiai. Yra ir visiškai nebesuprantamų teksto epizodų:

LTR 3208(55)

1. Och, tam za dworem,
Tam za jeziorem,
Zbiera dziewczyna, serca jedyna
[słodkie] jagody.
2. Przyjechał do niej
Kawaler młody,
Wabi dziewczynę, sercu jedyne
W dalsze jagody.
3. (...)
(...)
Schodzi [już] słońce, noc mnie nadchodzi,
Daleka droga.
4. Wy, góry, lasy,
Wstańcie przede mną,
Dzikie zwierzęta, [dzikie zwierzęta],
Wędrujcie ze mną.
5. Przywędrowali
Aż do miasteczka,
A w tym miasteczku, [a w tym miasteczku]
Ładna dziewczeczka.
6. – Ładna dziewczyna,
Proszę odemknąć,
Widzisz, że prosza, [widzisz, że proszę],
To okieneczko.
7. – Jeśli ja dójde
Do twego ciała –
Niech moja dusza, [niech moja dusza],
W piekło zgorzała.
8. Jeśli ja dójde
Do twej pościeli –
Niech moją duszę [niech moją duszę],
Wezmą Anieli.

Kadangi melodijos nėra, kalbėti galima tik apie šio tipo dainų poetinio teksto sąsajas.

Pirmoji dainos dalis lenkiškai dainuojama sekant lietuviškai atliekamos dainos siužetu. Saldžias uogeles mergelė renka taip pat toli – už dvaro, už ežero. Ją aplanko jaunas kavalierius, vilioja gilyn į miško tankumyną (paraidžiui – į tolimesnes uogas). Mergina atsisako – saulė jau leidžiasi, temsta naktelė, tolimas kelias. Prašo kalnelių, miškelių apsaugoti ją, laukinių žvėrių – palydėti ją. Tuo atitikmenys su šio dainos tipo lietuviškais teksto variantais baigiasi. Galėtų baigtis ir dainos tekstas, nes siužetas lyg ir „prašosi“ pabaigos (taip yra daugelyje lietuviško teksto variantų). Tuo tarpu čia aptariamas dainos variantas tęsiasi toliau. Atvažiavusi į miestelį (iš konteksto sunku suprasti, keliauja jie abu ar tik vienas vaikinąs), sutinka gražią merginą (dar vieną???). Jos vaikiną prašo atverti langelį. Dievagojasi, kad jeigu palies jos kūną, tegul jo siela sudega pragare. Jeigu ateis į jos patalą, tegul jo sielą pasiima angelai.

Toks siužeto tęsinys nebūdingas lietuviškiems šio dainos tipo variantams. Tai vėlyvesnės kilmės sentimentaliosios meilės lyrikos tekstas. Tikėtina, kad jis gali būti ir kontaminacijos būdu „priklijuotas“ prie senąja dainuojamosios tautosakos poetinė simbolika pasižyminčios pirmosios teksto dalies. Jeigu taip, tai lietuviški šio dainos tipo variantai yra vientisesni, rodo ankstyvąją mūsų dainininkų pasaulėžiūrą.

Taigi verta tęsti šio dainos tipo lenkiškų variantų paieškas tiek pačioje Lenkijoje, tiek ir Lietuvoje. Tada bus galima aiškiau nusakyti jų sąsajas su lietuviškaisiais atitikmenimis.

4.1.5. „Ant kalno gluosnys“

Tai visuose Lietuvos etnografiniuose regionuose gerai žinomas liaudies dainų tipas. Daugiausia jo variantų užrašyta Aukštaitijoje, Suvalkijoje ir Dzūkijoje.

Poetinio teksto sąsajos. Lietuviško dainos varianto poetinio teksto siužete lakoniškai minimas ant kalno augantis gluosnis (uosis, liepa, eglė, pušis, grūšia, verba, vyšnia, kviečiai, rasa, akmuo), pakalnėje – šulinys (vanduo, migla, rasa). Ten vaikščioja graži pana (mergužėlė) pati sau viena. Atjoja bernelis (kazokai) žirgo girdyti, prašo

jos sustoti ir duoti žirgui vandens. Pana atsako negalinti stovėti, su juo kalbėti – šalta rasa, ji basa, nušals kojeles. Bernelis siūlosi nupirksias kamašus (kurpeles, batelius, šiūbužę ar pan.), kurių ši atsisako, nes tėveliai (brolelis) vis tiek nupirks jai daugiau ar geriau.

Štai keletas lietuviškų šios dainos variantų:

LLD X 213 = LTR 3517(876)

1. Ant kalno gluosnys, Pakalnė šulnys, Ten vaikščiojo graži pana Pati sau viena.	4. – Te tau skuskužes, Vyniok kojužes, Duos Dievulis gerus metus, Pirksiu kurpužes.
2. Atjo kazokai Žirgo girdytie: – Sustok, palauk, graži pana, Duok žirgui vandens.	5. – Nepirk dėl manęs, Tik pirk dėl savęs: Da aš turu senus tėvus Nupirks ma dvejus.
3. – Negaliu stovėt, Su tavim kalbėt: Šalta rasa, o aš basa – Nušalsu kojas.	

LLD X 219 = LTR 3905(743)

1. Ant kalno akmuo, O klone vanduo, Ten vaikščioja mergužėlė Po lygius laukus.	3. – Nenoriu stovėt, Su tavim kalbėt: Šalta rasa, o aš basa – Kojas nušalsiu.
2. Bernelis arčiau, Mergelė toliau. – Eik šen, mergužėle, Kalbėsime abu.	4. – Te tau, mergele, Mano šinielius, Apsidėk, mergele, Kojas rankeles.

Lietuvos ir Lenkijos teritorijose užrašyta į lietuviškus tekstus panašių lenkiškų šio dainų tipo variantų. Reikia manyti, kad jie puikiai žinomi abiejų šalių lenkiškai kalbantiems tautosakos pateikėjams.

Baltstogės apylinkėse dar 1944 metais vaikai dainavo tokį dainos variantą:

ZUSM I 1, s. 107

1. Na polu wierzba, Pod wierzbą woda, Tam stojąła, wodę brała Kasieńka młoda.	5. Jeden kupuje, Drugi targuje, Trzeci mówi: to ja wezmę Dla żony mojej.
2. Kasia od wody, Jasio do wody: – Stój, poczekaj, Kasiu moja, Dasz koniom wody.	6. – Nie kupuj, nie daj, I nie będę brać, Bo ja jestem młodzusienska Nie umię robić.
3. – Jak że ja mam stać, Koniom wody dać? Zimna rosa, a ja bosa, Nie mogę wystać.	7. – Jest tam w polu wić, Nauczy robić, A tam stoi miotelecza Rano obudzić.
4. – Masz trzy huseńki, Owiń nożeńki, A ja skoczę do miasteczka, Kupię buciki.	

Didžioji šio varianto teksto dalis atitinka lietuviškuosius siužetus. Dainuojama apie ant kalno augantį gluosnį, po kalnu tekančią vandenį. Ten stovi jauna Kasiunė ir semia vandenį. Kasiunė (*Kasieńka*) – lenkiškose dainose dažnas merginos vardas, kaip lietuvių Marytė ar Onytė (Anytė), ypač dažnai aptinkamas vestuvinėse (mergvakario, jaunosios graudinimo), našlaičių, jaunimo, meilės dainose. Atjoja vaikinai – Jasius. Tai taip pat bene būdingiausias, vos ne bendrinis tapęs lenkų vaikinų vardas. Ypač dažnai lenkiškose dainose šie abu vardai minimi kartu – kur Kasia, ten ir Jasius. Panašus kaip ir lietuviškuose tekstuose dialogas. Palauk, Kasia, nepabėk, duok žirgui vandens. Ši ginasi negalinti stovėti ir žirgo girdyti – šalta rasa, ji basa. Jasius tiesia Kasiunei tris skareles ir prašo jomis apsivynioti kojeles. Jis žada greitai nujoti į miestelį ir nupirkti batelius. Penktasis aptariamo varianto posmas jau

nebūdingas lietuvių tekstams – ten detalizuojama batelių pirkimo scena: vienas nori pirkti, kitas dar derasi, o trečias (Jasius?) tiesiai sako perkąs batelius savo žmonai. Kasiunės vadinimas žmona nebūdingas lietuvių dainuojamajai tautosakai: lietuviai (ne tik po sutartuvių, bet ir po vestuvių) savo dainose ir toliau vienas kitą linkę vadinti berneliu ir mergele (bent jau panytėle). Kasiunės atsakymas atitinka lietuvių mergelės pasirinkimą – ji prašo niekur neįeiti, nieko nepirkti. Atsisakydama ji pasirenka šio tipo lietuvių dainoms nebūdingą motyvą: esu jauna, nemoku darbelių dirbti. Jasiaus atsakymas atskleidžia mums marčios dalios realybę: lauke auga rykštelė – išmokys dirbti; kampe laukia šluota – ji pakels martelę ankstų rytelių.

Pagrindinės šio varianto teksto paralelės su lietuviškais siužetais liudija artimas šio dainų tipo sąsajas lietuvių ir lenkų tautosakoje.

Lenkijos Kurpių krašte 1929 m. užrašytas dar vienas šio tipo dainos variantas:

SPK II 2(495)

1. Na polu lipa, pod lipą woda,
Tam stojąła dziwczyneczka, psiekna uroda.
2. Uno do wody, zołnirz od wody:
– Postój, postój, ma najnilso, das kuriom wody.
3. – Ni moge ja stać, kuriom wody dać,
Zimna rosa, a ja bosa, ni moge wytrwać.
4. – Dam ci chusteńki, obziń nózenki,
Zeźli my cie Bóg obzicoł, kupsie koreńki.
5. Kupsie, nie kupsie, musis mojo byc,
A dymbowe *betleisko* bendzie cie budzić.
6. – Jesce nimos nic, obiecujes bzić,
A bodajes nie doczekoł mojim menzem być.

Šis variantas taip pat panašus į lietuviškus. Ant kalno auga liepa. Tai žinoma ir mūsų dainose. Tekste neminimi mergelės ir bernelio vardai (nei Kasiunės, nei Jasiaus). Vaikinas čia – kareivis, žalnierius. Šio tipo lietuviškuose tekstuose kareivis neminimas, nors kitose jaunimo ir mei-

lės dainose – dažnai aptinkamas. Taip pat siūloma nuo rasos sušalusias kojeles apšildyti skarelėmis. Batelių ar kurpaičių žalnierius pirkti neskuba – pirksiu ar nepirksiu, vis tiek turėsi mano būti. O ažuolinė lazda (tai jau skaudžiau negu rykštelė!) prikels ankstų rytą. Mergina taip pat atsako griežtai: dar aš tau nepasižadėjau, o jau žadi mane mušti! Kad tu nesulauktum mano vyro būti!

Tokia ryški vyro ir žmonos (bernelio ir mergelės) gyvenimo priešprieša žinoma lietuvių šeimos (marčios dalios) dainose, bet visiškai nebūdinga jaunimo ir meilės dainoms. Tuo šis lenkiškas variantas skiriasi nuo lietuviškų.

Šio tipo dainų variantų lenkiškais poetiniais tekstais užrašyta ir Lietuvoje. Pateikiame 1973 m. Trakų rajono Aukštadvario apylinkėse užrašytą tekstą:

LTR 4561 (137)

1. Kasia od wody, Jasia do wody, – Stań, poczekaj, Kasiuleńka, Daj koniu wody.	5. – Kasiunia' ż miła, Nie chcesz moją być, – Jak mam twoją być, Nie umie robić.
2. – Ja nie mogę stać, Koniu wody dać, Zimna rosa, a ja bosa, Obmarzną nożki.	6. – Jest u mienia bicz, Nauczy robić, A zielona grozinieńka Rano obudzi.
3. – Zdejm, Kasia, chóstkę, Pokryj nożeńki, Kiedy da nam Pan Bóg z kosu, Kupim trzewiczki.	7. – Dosić, dosić, Jasiuleńka, Więcej z tobą żyć, Dosić, dosić, Jasiuleńka, Więcej z tobą żyć.
4. – Nie kup, Jaś, dla mnie, Kup sam dla siebie, Jest i u mnie tata, mama, To kupią dla mnie.	

Iš karto pradedama nuo Jasiaus ir Kasiunės dialogo, praleidžiant įžanginį peizažą (ant kalno auga gluosnis, pakalnėje čiurlena vanduo):

Kasia nuo vandens – Jasius prie vandens. Palauk, Kasiune, duok žirgui vandens. Ši negali stovėti, žirgo girdyti – šalta rasa, ji basa, nušals kojeles. Jasius siūlo Kasiunei jos pačios skarele (tai nebūdinga lietuviškiems dainos tekstams) užsidengti kojeles. Jeigu Dievas duos (kada nors), nupirks ir batelius. Kasiunia atsisako pateikdama lietuviškiems variantams būdingą pretekstą: „Nepirk, Jasiau, man – nusipirk pats sau. Turiu tėtį motušę – šie nupirks man“. Toliau veiksmas tęsiasi jau girdėta aptarto lenkiško varianto vaga: „Nenoriu tavo būti, nes nemoku darbelių dirbti“. „Turiu bizūną – išmokys tave dirbti. Žalia rykštelė (?) anksti prižadins“. „Jau gana, Jasiau, tokio su tavimi gyvenimo!“

Taigi tekstas iš esmės tapatus lietuviškiems šio tipo tekstams. Jis susijęs su Lenkijoje užrašytais lenkiškais tekstų variantais.

Varšuvos archyvuose pavyko rasti kitą šio dainos tipo poetinio teksto variantą, užrašytą dar 1928 m. Lenkijos Kurpių regione:

SPK II 1(323)

1. Hej z poza góry Jado Mazury. Jadzie, jadzie Mazureczek, Zirzie, ziezic z róż zioneczek, Z róż malinowych	4. – Naś ci chusteńki, Obziń kózeńki, Pojade jo do Warsiawy, Pojade jo do Warsiawy, Po trzeźiceńki.
2. Przyjechał w nocy, Choc o północy, Stuku, puku w okieneczko: – Wyjdź, wyjdź, kochanecko, Kuniom wody daj.	5. Jeden kupuje, Drugi turguje, Trzeci stoi za stolikiem, Trzeci stoi za stolikiem, To un mój bendzie.
3. – A jek jo mum wstac, Kuniom wody dać, Zimna rosa, a ja bosa, Zimna rosa, a ja bosa, Ni moge jo wstać.	

Šiame variante nėra peizažo su gluosniais. Neminimi nei Jasius, nei Kasiunia. Iš už kalno atjoja mozūrai, vienas jų atveža vainikėlį. Vėlų vidurnaktį beldžiasi į langą, kviečia išeiti į kiemą ir prašo pagirdyti žirgus. Pagrindinis šio dainos tipo siužeto akcentas – rasa ir basa mergi-

na (kaip ir lietuviškuose variantuose), kuri sako negalinti iškęsti šalčio (plg.: nušalti kojeles). Vaikinas (kaip ir lietuviškuose variantuose) tiesia savo skarelę, žada vykti į Varšuvą (tai jau nauja!) ir ten pirkti jai batelius. Mergina (neaišku kaip – gal vaizduotėje) mato Varšuvos turgų, kur trys vaikinai perka batelius. Vienas jau perka, kitas – derasi, o trečias – tik stovi už stalelio. Štai tas trečiasis (neskubantis pirkti?!) ir bus mano išrinktasis.

Lietuvoje, Trakų rajono Aukštadvario apylinkėse, 1973 m. užrašytas, be abejo, to paties tipo, tik labiau nutolęs dainos variantas kelia daugiau minčių:

LTR 4562 (120)

1. Oj, z góry, z góry, Jadą mazury. Jedzie, jedzie mazureczek, Wieżie, wiezie mnie wianeczek Na zaręczyny, Na zaręczyny.	5. Na dwór wjechali, Ludzie pytali: – Co to, co to za dziewczyna, Co to, co to za jedyna Z chłopcami jedzie, Z chłopcami jedzie?
2. Przyjechał w nocy, Na moje oczy, Puku, puku w okieneczko: – Otwóź, otwóź, panienczko, Daj koniu wody, Daj koniu wody.	6. Wjechał na pola, Swistnął na konia: – Obejrzy się dziewczynieńko, Obejrzy się, jedyneńko, Czy wszystko twoje, Czy wszystko twoje?
3. – Ja nie mogę wstać, Koniu wody dać, Zimna rosa, a ja bosa, Boję się mamy, Boję się mamy.	7. – Oj moje, moje, Ale nie wszystko, Zobaczyłem swego wieńca I złocistego pierścienia U mamy mojej, U mamy mojej.
4. – Mamy się nie bój, Siadaj na wóz mój, My pojedziem w cudze kraje, Tam, gdzie insze obyczaje, Malowany dwór, Malowany dwór.	

Kaip ir ankstesnioji, ši daina prasideda lietuviškiems variantams nebūdingu tekstu. Nuo kalno joja mozūrai (nei Jasius, nei Kasiunia čia neminimi), vienas veža merginai vainiką sutartuvėms. Atjoja naktį, beldžia į langą ir prašo duoti arkliams vandens. Mergina atsako mums jau žinomais žodžiais: „Negaliu stovėti, žirgų girdyti. Šalta rasa, o aš basa“. Ir vėl naujas siužeto posūkis. Pasirodo, kad ji bijo ne kojeles nušalti, o savo mamos. Vaikinas vilioja: „Mamos nebijok, sėskis į mano vežimą. Važiuosim į svetimus (tolimus) kraštus, kur kitokie papročiai (kitoks gyvenimas) ir naujas (maliavotas, naujai nudažytas) dvaras“. Tolesnis siužetas būdingas jau nebe jaunimo ir meilės, o vestuvinėms ar net šeimos (marčios dalios) dainoms, kalbama apie ten randamą naują marčios pasaulį: „Į kiemą įvažiavome, žmonės klausinėja – kas čia per mergina su vaikinais važiuoja? Kai važiavome į laukus, vaikinas sušvilpė arkliams ir klausia – apsižiūrėk, mergužėle, ar viskas tavo? Lyg ir viskas, bet ne visai – pamačiau savo vainikėlį ir aukso žiedelį savo mamos rankose“.

Akivaizdi vestuvinė šio varianto poetinė simbolika: vainikas, aukso žiedas, važiavimas pro dvarelį (kiemą, lauką) gerai žinomi lietuvių liaudies vestuvinėse ir šeimos dainose. Kita vertus, tai nebūdinga lietuviškiems čia aptariamo dainų tipo „Ant kalno gluosnys“ teksto variantams. Bene svarbiausias šio tipo siužetinis akcentas yra vaikinio ir mergelės dialogas, kai jis prašo pagirdyti arklius, o ji ginasi negalinti to padaryti, nes labai šalta rasa. Jis, kaip minėta, yra visiškai kitame – vestuvinio veiksmo kontekste.

Taigi verta toliau ieškoti tokio lenkiško siužeto varianto atitikmenų ne tik Lietuvos, bet ir Lenkijos liaudies dainų publikacijose, archyvuose šaltiniuose. Jei pavyktų rasti, galėtų paaiškėti įdomių šios dainos lietuviškų ir lenkiškų poetinio teksto variantų sąsają.

Tai, kad šio dainos tipo poetinių tekstų siužetinės variacijos gali būti gana įvairios, rodo ir Pabradės apylinkėse 1959 m. užrašytas variantas:

LTR 3208 (38)

1. Na polu olcha, Przy jej topoli, – Żeńsię, żeńsię, Jašku młody, Chociaż w nie doli.	5. Będą nam grali, Będą śpiewali, My obydwą młodziesienkie Będziem ślub brali.
2. Niedola' ż moja, A mnie żonka trzeba, My obydwą młodziesienkie, Zarobim chleba.	6. – Młode druszcзки, Dajcie chusteczki, Utrzeć swojej Zosiuniutej Błękitne oczki.
3. – Zosiunia moja, Komu rączkę dasz, I ten wianek lewandrowy, Co na głowie masz.	7. Ja jej wycieram, A ona płacze, Ja za tobą, moja miła, Konika tracę.
4. – Tobie, Jasiunia, Ty mój najmilszy, Jak my wstaniem na kobercu W kościele we mszy.	8. Jednego tracę, Jeszcze parę mam, Ja o tobie, moja miła, Jeszcze więcej dbam.

Skirtingai nuo aptartų lietuviškų ir lenkiškų šio tipo poetinių tekstų variantų, bendras jų siužeto akcentas yra ne šalta rasa ir kojeles bijanti sušalti mergelė, o pradinis, įvadinis peizažas. Lauke (ne ant kalno) auga alksnis, šalia jo – topoliai. Su ankstesniais variantais ši sieja Jasiaus personažas. Vietoje Kasiunės čia – Zosiunia (Zosė – lenkų dainuojamojoje tautosakoje dažnas merginos vardas). Visa kita – meilės ir jaunimo dainoms būdingas, sentimentalių mergystės svajų kupinas originalus siužetas, iš esmės nutolęs nuo aptariamo dainų tipo poetinių tekstų. Zosiunia prašo jaunąjį Jasių ją vesti, nors šis yra ir „nedalioje, nevalioje“. Šis savo nevalioje taip pat svajoja turėti žmoną ir tikisi, kad jie, abu jauni, sugebės užsidirbti duonos kąšniui. Jis klausia: „Zosiunia mano, kam duosi savo ranką? Kam duosi ir savo levendrų (ne rūtų!) vainikėlį, kurį ant galvelės nešioji?“ Ši atsako: „Tau, Jasiau mano mieliausias, kai tik stosim kartu prie altoriaus bažnyčioje“. Ten jiems gros, giedos, o jie, abu jaunuolėliai, ims šliubą. Jasius prašo lydinčių jos draugių: „Jau nosios draugelės, paduokite man skarelę (jau visai kitam reikalui): aš nušluostysiu savo Zosiunei apverttas akeles“. Jis šluosto jos veidelius,

o ši toliau verčia. Šitaip Jasius su savo mieliausia pražudo savo žirgelį. Galima būtų manyti, kad taip gražiai kalbama apie Lietuvoje taip pat žinomą bernystės pradžios simbolį (kaip ir mergelės rūtų vainikėlių), tačiau paskutinis dainos posmas verčia tuo abejoti: „Vieną pražudau, turiu dar porą kitų žirgelių. Su tavimi, mano mieliausia, dar daugiau jų prisigyvensiu“. Uždomina apie ne vieną, o daugiau vaikinų žirgelių yra arba vėlyvesnė kontaminacija, arba nieko bendro su bernystės pradžios simbolika nebeturintis siužeto vingis.

Melodinės sąsajos. Lietuviškiems šio dainų tipo melodiniams variantams būdinga keturių eilučių forma ABCB¹ arba ABCD. Pirmos dvi eilutės išdėstytos būdingomis ritminėmis sekomis, pabrėžiant baigiamuosius garsus (5-ą ir 10-ą teksto skiemenis):

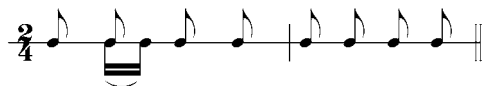
Lenkiški variantai yra tokie patys:

Trečia eilutė C ritmiškai skiriasi nuo pirmųjų. Ją sudaro ne 5, o 8 skiemenys. Eilutė sudaryta iš tolygių smulkesnių ritminių vienetų:

Lenkiškos melodijos būdinga panaši ritminė sandara:

Ketvirta, baigiamoji, eilutė melodiškai panaši į antrą (B') arba yra nauja (D), bet ritminė jos sandara visada atitinka penkiaskiemėnę antrą eilutę (B):

Lietuviško teksto melodijos:

Lenkiško teksto melodijos:

Melodinis kiekvienos melodijos kontūras gali būti gana įvairus, bet minėtos melodinės formos, metroritminio piešinio pastovumas leidžia

teigti, kad šio tipo lietuviškų ir lenkiškų dainų melodikos, be abejo, yra susijusios:

Lietuviški melodiniai variantai:

KTR 61(34)

$\text{♩} = 152$

Ant kal - no gluos - nys pa - kal - nėj šul - nys, // ten vaikš - čio - jo

gra - ži pa - na pa - ti sau vic - na.

KTR 131(48)

$\text{♩} = 100$

Ant kal - no gluos - nys, pa - kal - nėj šul - nys, // ten vaikš - čio - jo

gra - ži pa - na ap - link a - žc - rų.

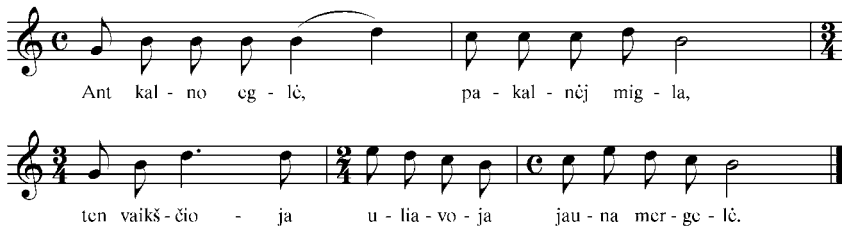
LLD X 213 = LTR 3517(876)

$\text{♩} = 80$

Ant kal - no gluos - nys, pa - kal - nėj šul - nys, // ten vaikš - čio - jo

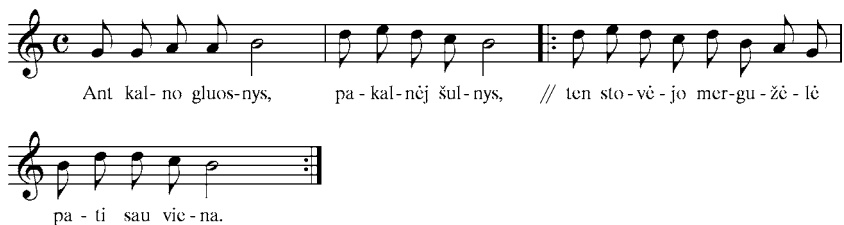
gra - ži pa - na pa - ti sau vic - na, // pa - ti sau vic - na.

LLD X 215 = LTR 647(38)

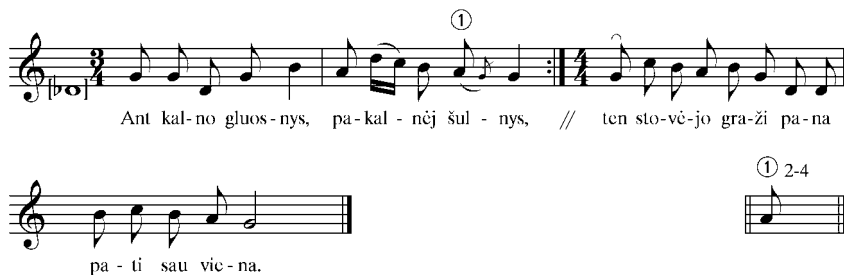
Ant kal - no eg - lė, pa - kal - nėj mig - la,
ten vaikš - čio - ja u - lia - vo - ja jau - na mer - ge - lė.

LLD X 216 = LTR 3651(76)

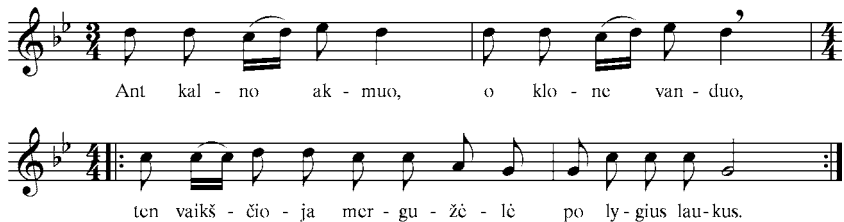
Ant kal - no gluos - nys, pa - kal - nėj šul - nys, // ten sto - vė - jo mer - gu - žė - lė
pa - ti sau vie - na.

LLD X 217 = LTR 1222(13)

Ant kal - no gluos - nys, pa - kal - nėj šul - nys, // ten sto - vė - jo gra - ži pa - na
pa - ti sau vie - na.

LLD X 219 = LTR 3905(743)

Ant kal - no ak - muo, o klo - ne van - duo,
ten vaikš - čio - ja mer - gu - žė - lė po ly - gius lau - kus.

Lenkiški melodiniai variantai:

ZUSM I 1, s. 107

[17"]

Na po - lu wie - rzba, pod wie - rzba wo - da,
tam sto - ja - ła, wo - dę bra - ła Ka - sień-ka mło - da.

SPK II 2(495)

Largo ♩ = 56

Na po - lu li - pa, pod li - pą wo - da,
tam sto - ja - ła dzi - wczy - ne - czka psie - kna u - ro - da.

LTR 4562(120)

♩ = 90

Oj, z gó-ry, z gó-ry, ja - dą ma-zu-ry. Je-dzie, je - dzie ma - zu - re - czek,
wie - zic, wie - zic mnic wia - ne - czek na za - rę - czy - ny, na za - rę - czy - ny.

Pateikti liaudies dainų tipo „Ant kalno gluosnys“ lietuviški ir lenkiški variantai liudija neabejotinas jų poetinio teksto ir melodikos sąsajas. Jos pastebimos plačioje tiek istorimėje, tiek ir geografinėje erdvėje.

4.1.6 „Kas subatos vakarėlį“

Tai populiarus, visoje Lietuvoje žinomas meilės dainų tipas. Daugiausia jo variantų užrašyta Aukštaitijoje. Dainuojama apie mergelę, kuri kas subatos vakarėlį pynė sau vainikėlį. Užsidėjo ant galvelės, ėjo vaikščioti su berneliu. Pakilo šiaurys vėjas, nupūtė vainikėlį į dunojėlį. Anoj pusėj dunojėlio stovi pulkas bernelių. Vienas žada plaukti vainiko. Vainikėlis plaukte plaukia, o bernelis balsu šaukia. Vainikėlis į kraštelį, o bernelis – į dugnelį. Vainikėlis ant galvelės, o bernelis – ant lentelės:

KTR 126(156)

1. Kas subatos vakarėlis, Oi oi oi, Pyniau rūtų vainikėlį, Oi oi oi oi, oi oi oi, Pyniau rūtų vainikėlį, Oi oi oi.	4. Vainikėlis plaukte plaukė, Oi oi oi, Bernužėlis balsu šaukė, Oi oi oi oi, oi oi oi, Bernužėlis balsu šaukė, Oi oi oi.
2. Nusipynus vainikėlį, Oi oi oi, Užsidėjus ant galvelės, Oi oi oi oi, oi oi oi, Užsidėjus ant galvelės, Oi oi oi.	5. Vainikėlis ant krantelio, Oi oi oi, Bernužėlis an dugnelio, Oi oi oi oi, oi oi oi, Bernužėlis an dugnelio, Oi oi oi.
3. Ir ištiko šiaurus vėjas, Oi oi oi, Ir nupūtė vainikėlį, Oi oi oi oi, oi oi oi, Ir nupūtė vainikėlį, Oi oi oi.	

Dainos melodija, nors ir gausu lietuviškų variantų, yra gana pastovi. Ji lengvai įsimenama meloritmiškai nuolat pabrėžiant refrenus „oi oi oi (...)“:

KTR 126(156)

$\text{♩} = 76$

Kas su - ba - tos va - ka - rė - līs, oi oi oi, py - niau rū - tų vai - ni - kė - lį,
oi oi oi oi, oi oi oi, py - niau rū - tų vai - ni - kė - lį, oi oi oi.

KTR 164(13)

$\text{♩} = 96$

Kas su - ba - tos va - ka - rė - lį, oi joj joj,
sky - niau rū - tų vai - ni - kė - lį, o joj joj jo joj,
sky - niau rū - tų vai - ni - kė - lį, o joj joj jo - joj.

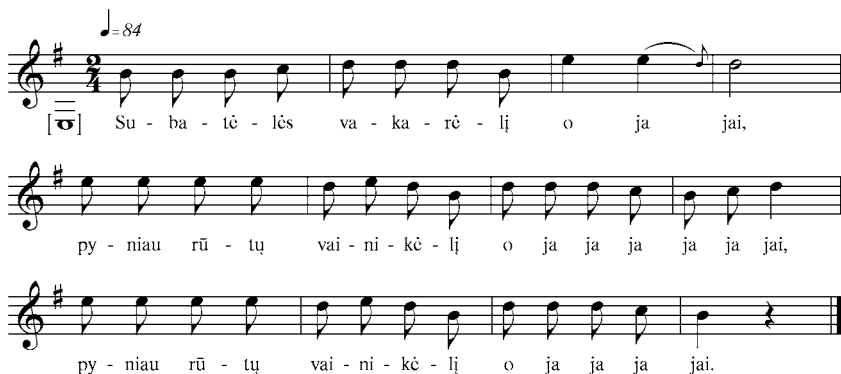
KTR 125(77)

$\text{♩} = 108$

Kas su - ba - tos va - ka - rė - lį, oi oi oi,
py - niau rū - tų vai - ni - kė - lį, oi oi oi oi oi oi oi, // oi.

KTR 175(5)

$\text{♩} = 84$

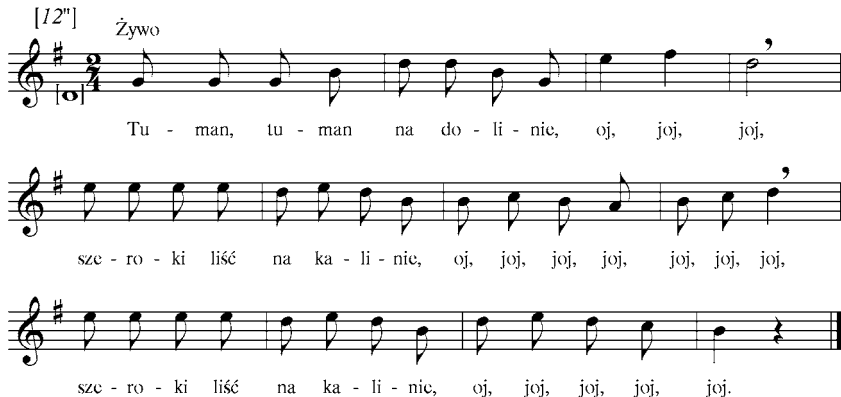

Su - ba - tē - lės va - ka - rė - lį o ja jai,
py - niau rū - tų vai - ni - kė - lį o ja ja ja ja ja jai,
py - niau rū - tų vai - ni - kė - lį o ja ja ja jai.

Lenkijoje užrašyta keletas panašių šios dainos melodijos variantų. Jų tekstai yra skirtingi ir su lietuviškais poetiniais tekstais neturi nieko bendra. Štai pokario metais netoli Lietuvos, Suvalkų apylinkėse, užrašytas toks dainos variantas:

ZUSM I 1, s. 230

[12ⁿ] Żywo

Tu - man, tu - man na do - li - nie, oj, joj, joj,
szc - ro - ki liść na ka - li - nie, oj, joj, joj, joj, joj, joj, joj,
szc - ro - ki liść na ka - li - nie, oj, joj, joj, joj, joj.

1. Tuman, tuman na dolinie,	2. Jeszcze szerszy na jaworze,
Oj, joj, joj,	Oj, joj, joj,
Szeroki liść na kalinie,	Gdzie Jasieńko pólko orze,
Oj, joj, joj, joj, joj, joj, joj,	Oj, joj, joj, joj, joj, joj, joj,
Szeroki liść na kalinie,	Gdzie Jasieńko pólko orze,
Oj, joj, joj, joj, joj.	Oj, joj, joj, joj, joj.

3. Orze, orze, ogląda się, Oj, joj, joj, Gdzie Kasieńka wołki pasie, Oj, joj, joj, joj, joj, joj, joj, Gdzie Kasieńka wołki pasie, Oj, joj, joj, joj, joj.	5. – Dałabym ci busi zaraz, Oj, joj, joj, Żebyś Jasiu wołki znalazł, Oj, joj, joj, joj, joj, joj, joj, Żebyś Jasiu wołki znalazł, Oj, joj, joj, joj, joj.
4. Pasła, pasła, pogubiła, Oj, joj, joj, Poszła szukać, zabłądziła, Oj, joj, joj, joj, joj, joj, joj, Poszła szukać, zabłądziła, Oj, joj, joj, joj, joj.	6. Poszedł Jasio ku gęstwinie, Oj, joj, joj, Znalazł wołki, dał dziewczynie, Oj, joj, joj, joj, joj, joj, joj, Znalazł wołki, dał dziewczynie, Oj, joj, joj, joj, joj.

Dainuojama apie klonyje pakilusį rūką ir plačiai išsikerojusius putino bei dar platesnius jovaro lapus. Šio poetinio peizažo tęsinys – Jasius, ariantis lauką. Jis aria ir vis dairosi, Kasiunė jautelius gano. O ši ganė, ganė juos ir kažkur praganė (matyt, mintys kitur klajojo...). Ėjo ieškoti – paklydo. Jasiau, pabučiuosiu tave, jeigu rasi mano jautelius. Jasius paliko savo žagrę, nuėjo į tankumyną, rado jaučius ir grąžino juos merginai.

Tokio ar panašaus nesudėtingo siužeto liaudies dainų tekstai yra gerai žinomi ir Lietuvoje. Pagrindinis skirtumas – jie dainuojami ne šio, o kitų tipų melodijomis.

Melodija, be abejo, tapati lietuviškiems jos variantams. Tai liudija tiek panašios melodinės sekos, tiek ir visiškai tapati metroritminė struktūra [KTR 126(156) – lietuviškas tekstas = ZUSM I 1, s. 230 – lenkiškas tekstas]:

Žinomas ir dar vienas lenkiškas šios melodijos tipo variantas. Poetinis dainos tekstas – dar kitoks. Su Kasia (Kasiune) čia jau susitinka ne Jasius (Jasiunė), o Janekas:

PPLP, p. 51

Sze - mrze de - szczyk po ol - szy - nie, o - jo - joj
kto nie ro - bi ma - rnie zgi - nie, o - jo - jo - jo - joj.

1. Szemrze deszczuk po olszynie, oj, oj, oj,
Kto nie robi, marnie zginie, oj, oj, oj.
2. A nasz Janek nic nie robi, oj, oj, oj,
Tylko chodzi koło wody, oj, oj, oj.
3. Chodzi sobie, pochodziuje, oj, oj, oj,
Drobne rybki połowuje, oj, oj, oj.
4. I zarzucił w pierwszą tonię, oj, oj, oj,
I wyłowil sobie żonę, oj, oj, oj.
5. I wyłowil sobie Kasię, oj, oj, oj,
Co w kołysce kołysa sie, oj, oj, oj.
6. – Zdejmij z rączek rękawiczki, oj, oj, oj,
Pomyj łyżki, talerzyki, oj, oj, oj.
7. Jak nie będziesz łyżek zmywać, oj, oj, oj,
To nie będziesz moją bywać, oj, oj, oj.

Tai lenkų meilės daina (turinti humoristinį atspalvį), kurioje dainuojama apie alksnyne šiurenantį lietutį. Idilišką peizažą čia nutraukia griežtas moralas: kas nedirba, pražus be jokios naudos. Mūsų Janekas nieko nedirba – tik vaikšto (marių, ežero ar kito vandens) pakrante, žuvelių kartais pagaudo, ir tiek. Užmetė į pirmą gelmę (sietuvą) ir susigavo sau žmoną – Kasią, kuri dykinėdama suposi sūpuoklėse. Janekas nieko nelaukęs liepia jai nusimauti pirštinaites ir suplauti šaukštus, lėkštes. Jei nesuplaus – nebus jo mieloji.

Šiame tekste nerasime nieko, kas sietųsi su lietuviška liaudies dainų poetinio teksto simbolika. Neįprasta mūsų dainose „sužvejoti“ sau pačias, matyti dykinėjančius vaikus ar merginas. Gal tik bendra baidgiamoji nuostata (nedirbanti darbelių mergina nebus miela berneliui) sietina su lietuvių pasaulėžiūra.

Ši melodija, galima teigti, yra lietuviška. Be to paties melodinio piešinio, tapačios metroritminės sekos, čia vienareikšmiškai aiški dvibalsė homofoninė aukštaičių melodija, kuriai būdinga tipiška kadencija (baidgiamoji intonacija iš 5 laipsnio į 3 laipsnį mažore). Tokios (ir apskritai dvibalsės homofoninės) melodijos visiškai nebūdingos lenkų liaudies dainų melosui ir gali pasitaikyti tik vienaip ar kitaip atkeliavusios iš Lietuvos. Taigi čia minimi melodijų tapatumo faktai yra jau nebe lenkų ir lietuvių liaudies dainų melodijų sąsajų rezultatas, o tikrai lietuviškosios melodikos užnaša, neturinti nieko bendro su vietinėmis lenkiškosios melodikos apraiškomis. Ar ji giliai įleidusi šaknis lenkiškojo muzikinio folkloro aplinkoje (apskritai, ar toleruojama pačių lenkų liaudies dainininkų)? Manytume, mažai tikėtina, gal net ir visai neįtikėtina.

Kita vertus, tam tikrų muzikinės formos sąsajų galima pastebėti ir Lietuvoje užrašytuose lenkiškai dainuojamuose šios dainos variantuose. Tikėtina, kad šis 1959 metais Pabradės apylinkėse užrašytas dainos tekstas (deja, be melodijos) taip pat yra čia aptariamo tipo variantas:

LTR 3208(12)

1. W ciemnym lesie ptaszek śpiewa, Och, och, och, Tam Kasiunia ziółka zbiera, Och, och, och.	3. – Rzucaj, Jasiu, sianko kosić, Och, och, och, Dopomóż Kasiej ziółka nosić, Och, och, och.
2. Ona żęła i zbierała, Och, och, och, I na Jasia z poglądała, Och, och, och.	4. Rzuć! Jasiu sianko kosić, Och, och, och, Poszedł Kasiej ziółka nosić, Och, och, och.

5. – Och ty, Jasia, balamucie, Och, och, och, Niestaw konia przy mej rócie, Och, och, och.	7. I połamie, i pobije, Och, och, och, Więcej ruta nie przeżyje, Och, och, och.
6. Bo twój konik z podkówkami, Och, och, och, Wyrwi rutę z korzenkami, Och, och, och.	8. I połamie, powyrywa, Och, och, och, Z tego świata pozbywa, Och, och, och.

Tai dar vienas Jasiaus ir Kasiunės meilės dainų siužeto variantas. Tamsioj girioj paukštelis gieda, ten Kasiunė žoleles (ne uogas, kas būtų artimiau lietuviškiems tekstams) renka. Renka ir į pievoje šienaujanti Jasių dairosi. Prašo: „Pamėšk šienauti, padėk man žoliauti!“. Šis taip ir daro. Kasiunia nuogaštaija: „Tu Jasiau, balamūtai, nestatyk (nerišk?) žirgo prie mano rūtų (darželio?). Tavo žirgas kaustytas, savo pasagomis išraus rūtas su šaknelėmis. Sulaužys jas, sumindys – nebeprigis daugiau rūtos!“. Šis ramiai atsako: „Ir sulaužys, ir sumindys, ir tave pačią iš tavo pasaulio (iš tėvų namų) paims“.

Nepaisant tam tikrų kalbinio pobūdžio neatitikimų, šis siužetas iš esmės atitinka lietuviškų meilės dainų stilistiką ir poetinę simboliką. Kad dainos melodija priklausotų aptariamam tipui „Kas subatos vakarėlį“, galime tarti beveik užtikrintai. Nors šio varianto melodija neužrašyta, tikėtina, kad ji turėtų atitikti visų aukščiau pateiktų melodijų bruožus. Apie tai leidžia spręsti tokia pati posmo sandara, toks pat skiemenų skaičius bei tapatūs pasikartojantys refrenai „och, och, och (...)“ (= oj oj...).

Lietuvių liaudies dainos „Kas subatos vakarėlį“ lenkiškai dainuojami melodinio tipo variantai Lietuvoje ir Lenkijoje liudija jo egzistavimą ne tik lietuvių, bet ir lenkų dainuojamosios tautosakos aplinkoje.

4.1.7. „Kai aš turėjau kaime mergelę“

Tai visoje Lietuvos teritorijoje plačiai paplitusi daina, dažnai dainuojama įvairių susibūrimų (vaišių, vestuvių, kelionių ir pan.) metu. Yra žinomos dvi šios dainos melodijos, kurios gali būti dainuojamos kartu (kiekviename posmelyje viena po kitos) arba atskirai:

LLD X 353 = LTR 3988(108)

(a)

$\text{♩} = 104$

Kai aš tu-rė - jau kai-mi mer-ge - lį, ė-jau lan-ky - ti kas va-ka-rė-lį,
oi ly-lia ly - lia, ram-ta dra-lia ly - lia, ė-jau lan-ky - ti kas va-ka-rė-lį.

LLD X 354 = LTR 3471(1632)

(b)

$\text{♩} = 78$

Kad aš tu - rie - jau kai-me pa - ne - lė, e - jau lun -
ky - ti kas va - ka - ric - lį, vuoj ly vuoj ly - lia, vuoj ly vuoj
ly - lia, e - jau lun - ky - ti kas va - ka - ric - lį.

Šiomis melodijomis dainuojamas mažai varijuojantis poetinis tekstas:

(a) 1. Kai aš turėjau kaimi mergelį, Ėjau lankyti kas vakarėlį, Oi lylia lylia, ramta dra lylia, Ėjau lankyti kas vakarėlį, 2. Kai aš nuvė(jau), ilgai stovėjau, Prikelt mergelės aš negalėjau, Oi lylia lylia, ramta dra lylia, Prikelt mergelės aš negalėjau.	(b) 1. Kad aš turiejau kaime panelė, Ejau lunkyti kas vakarielį, Vuoį ly vuoį lylia, vuoį ly vuoį lylia, Ejau lunkyti kas vakarielį. 2. Vuo kad aš nuejau, ėlgai stuoviejau, Prikelt panelės aš negaliejau, Vuoį ly vuoį lylia, vuoį ly vuoį lylia, Prikelt panelės aš negaliejau.

3. – Oi tu mergele, ko tu tylėjai, Gal įsileidus kitą turėjai, Oi lylija lylija, ramta dra lylija, Gal įsileidus kitą turėjai?	3. – Vuo tu paneli, kuo tu tylije, Ar įsileidus kitą turiejai, Vuo ly vuo ly lylija, vuo ly vuo ly lylija, Ar įsileidus kitą turiejai.
4. – Ne įsileidus kitą turėjau, Buvau nuvargus, miega norėjau, Oi lylija lylija, ramta dra lylija, Buvau nuvargus, miega norėjau.	4. – Ne įsileidus kitą turiejau, Nuvargus buvau, meiga noriejau, Vuo ly vuo ly lylija, vuo ly vuo ly lylija, Nuvargus buvau, meiga noriejau.
5. Žinau, kad buva mano bernelis, O aš miegojau saldų miegelį, Oi lylija lylija, ramta dra lylija, O aš miegojau saldų miegelį.	5. Aš atsikielčiau onksti rytelį, Randu sumintą keimi takelį, Vuo ly vuo ly lylija, vuo ly vuo ly lylija, Randu sumintą keimi takelį
6. Kai atsikielčiau anksti rytelį, Radau nukrėstą sodi raselą, Oi lylija lylija, ramta dra lylija, Radau nukrėstą sodi raselą.	6. Randu sumintą keimi takelį, Žinau, jog buva mona bernelis, Vuo ly vuo ly lylija, vuo ly vuo ly lylija, Žinau, jog buva mona bernelis.

[LLD X 353]

[LLD X 354]

Yra žinoma abiem šiomis melodijomis tik kitu tekstu dainuojama lenkiška daina:

PPLP, p. 59

Wersja I

$\text{♩} = 69$

1. Za ję-zio-re-ńkiem, za by-strą wo-dą zbie-ra-ła Ka - sia dro-bne ja-go-dy.
We li wej la la, wej li wej la la zbie-ra-ła Ka - sia dro-bne ja-go-dy.

Wersja II

$\text{♩} = 73$

1. Za ję-zio-re-ńkiem, za by-strą wo-dą zbie-ra-ła Ka - sia dro-bne ja-go-dy.
Oj li oj li la, oj li oj li la zbie-ra-ła Ka - sia dro-bne ja-go-dy.

1. Za jeziorońkiem, za bystrą wodą
Zbierała Kasia drobne jagody.
2. I nzbierała pełen fartuszek,
I nasypała w szklany dzbanuszek.
3. Przyjechał do niej Jasieniek młody,
Prosił on, prosił o te jagody.
4. Prosił on, prosił na litość Boga,
Ciemna nocońka, daleka droga.
5. Ciemnej nocońki ja nie boję się,
Mam ja konika, on mnie zaniesie.
6. Mam ja konika ostro kutego,
On mnie zaniesie do ojca mego.
7. Do ojca mego, do mojej matki,
Gdzie Kasia rośla. zrywała kwiatki.

Dainuojama apie Kasią, už ežerėlio, sraunių vandenėlių renkančią smulkias (drabnas) uogeles. Pririnko pilną prijuostėlę, pripylė pilną stiklainėlį. Pas ją atjojo jaunas Jasiunis, prašė tų uogelių, prašė susimylėti dėl Dievo meilės. Kasia ginasi – tamsi naktelė, ilgas kelelis. Jasius nebijo tamsios naktelės – turįs eiklų žirgą, šis ir nuneš jį pas savo tėvelį. Pas savo tėvelį, seną močiutę – ten, kur augo Kasia, kur skynė gėleles.

Tekstas šiek tiek mįslingas: nėra tradiciškai priešpriešinami toli vienas nuo kito esantys bernelio ir mergelės tėvų dvarai. Jasius joja pas savo tėvus ir liudija, kad ten pat augo ir Kasia. Gal ji jo sesuo? Kita vertus, vaikino prašymas duoti uogelių yra meilės simbolikos elementas, rodantis, kad jis yra (turėtų būti) jos bernelis, o ne brolelis.

Tokios poetinio teksto dviprasmybės lietuvių liaudies dainų poetikoje neaptinkamos. Pati siužeto aplinka ir jo karkasas – žinomas mūsų jaunimo, meilės, vestuvinėse, vaišių (ir kt.) dainose.

Čia aiškios dainų melodinės paralelės. Įdomu tai, kad cituojamame lenkų liaudies dainų rinkinyje vienas greta kito pateikiami abu Lietuvoje žinomi šios dainos melodijos tipai. Taigi melodinės sąsajos yra akivaizdžios. Gali būti ir taip: lenkų liaudies dainininkas kažkada nusiklausė lietuvišką melodiją, pritaikė savo lenkišką poetinį tekstą ir paleido tokią

dainą į gyvenimą. Kiek šia melodija dainuojamos dainos yra paplitusios Lenkijoje, dar nežinia. Vertėtų labiau pasidomėti ir Lietuvoje lenkiškai šiomis melodijomis dainuojamais variantais, kurių iki šiol neaptikta.

4.1.8. „Kai aš jojau per žalią girelę“

Tai visoje Lietuvoje puikiai žinoma liaudies daina, kurios daugiausia variantų užrašyta Aukštaitijoje. Būdingas poetinio teksto siužetas pateikiamas vaikino vardu: „Kai jojau per žalią girelę, aukštai švietė mėnulis. Nenujojau nė pusės kelelio – mergelė gražin mane atgalios. Jai nerami širdelė. Dėl ko? Žiūrėjo per stiklo langelį ir matė, kaip kalbėjau su kita“:

LT II 89

1. Kad aš jojau per žalią girelę, Aukštai švietė mėnulis, Liūliu liūliu, liūliu liūliu liūliu, Aukštai švietė mėnulis.	4. – Kodėl, dėl ko, jaunoji mergele, Tau širdelė nerami? Liūliu liūliu (...)
2. Nenujojau nė pusės kelelio – Gražin mane atgalios, Liūliu liūliu (...)	5. – Aš pro stiklo langelį žiūrėjau – Tu su kita kalbėjai, Liūliu liūliu (...)
3. – Sugrįžk, sugrįžk, jaunas bernužėli, Man širdelė nerami, Liūliu liūliu (...)	

Lenkijos Kurpių regione užrašyti 2 šios dainos variantai, kurių tekstai – lenkų kalba (vienas jų – su melodija). Dar vienas variantas (su melodija) užrašytas Lenkijos vakaruose – Poznanės vaivadijoje. Be to, ketvirtas šios dainos variantas lenkų kalba (be melodijos) užrašytas ir Lietuvoje, Pabradės apylinkėse.

Poetinio teksto sąsajos. Lenkiški šios dainos tekstai yra panašūs į lietuviškus, bet turi ir savitų siužeto versijų. Pateikiame abu tapačius Kurpių krašto tekstus:

SPK II 1 (215) = SPK II 1(213)

1. Jekiem jo sed do swoji dziwczyny
Sicioł niesiunc wysoko,
Una za mno okankiem wyjrzała
Cym nie used daleko.
2. Nie used jo na staje, na dwoje
Una za mno wyjrzała:
– Powróće sie pocieesenie moje
W cymem cie rozniewała.
3. – Rozgniewałaś, o moja dziwcyyno,
Sama nie zis, dla cego.
Jek jo jechoł pod twoim okonkiem
Toś ty niała jansygo.
4. Jekieem jo buł pod twoim okonkiem,
Pod jaworem zielunym,
Toś ty z jansym psila, rozmaziała,
A jo bułem zganiunym.

Čia vaikinai dainuoja: „Kai aš ėjau (ne jojau) pas savo mergelę (ne per žalią girelę), aukštai švietė mėnulis. Ji pro savo stiklo langelį žiūrėjo – ar aš jau toli nuėjau. Dar neišskeliavau, dar stoviu kiemelyje. Ji į mane pasižiūrėjo ir prašo grįžti atgalios – yra užpykusi. Užpykai, mergelė, – pati nežinai dėl ko. O aš, kai jojau pro tavo langelį, pro jievaro šakas mačiau – tu jau turėjai kitą. Su juo vaišinaisi, kalbėjai, o aš likau atstumtas“.

Dainos tekste pastebime tuos pačius vaizdinius – aukštai šviečiantį mėnulį, žiūrėjimą pro stiklo langelį, užpykimą (nerimą) pamačius savo mielą kalbant (geriant) su kitu ir t. t. Tik pats veiksmas vyksta kiek kita tvarka. Ne mergelė pastebi savo bernelį su kita kalbant, o bernelis mergelę. Viskas apsiverčia aukštyne kojomis – įžeistas (apgautas, išduotas) lieka bernelis.

Poznanės krašte užrašyta šiek tiek trumpesnė daina. Nepaisant melodijos nulemtų pavienių teksto eilučių pakartojimų, iš esmės ji yra tapati Kurpių variantams:

WPP 57

1. Jegem jechał
Od mojej kochanki,
Od mojej kochanki,
Świecił miesiąc wysoko,
Ona stała, okienkiem patrzała,
Ona stała, okienkiem patrzała,
Czym już uszed daleko.
2. Nie uszedłem,
Cztery staje drogi,
Cztery staje drogi,
Ona na mnie wołała
Wróc się, wróc się, pocieszenie moje,
Wróc się, wróc się, pocieszenie moje,
Czemżem cie rozgniewała.

Vieninteliai skirtumai čia yra tai, kad vaikinai dainos pradžioje važiuoja (joja?) iš savo mielosios, o ne pas ją eina (kaip Kurpių variante). Beje, lietuviškuose variantuose bernelis tiesiog joja žalia girele, todėl tik iš konteksto galima numanyti, kad jis joja arba šiaip sau, arba iš mergelės (ši kviečia jį sugrįžti). Kitas skirtumas – bernelis dar niekur neišėjo (neišėjo) – prieš jį tebesidriekia keturi keleliai. Tai naujas, anksčiau neminėtas poetinis vaizdinys, nežinomas lietuviškuose variantuose.

Lenkų kalba Pabradės apylinkėse užrašytas variantas iš esmės atitinka lenkiškus, o ne lietuviškus tekstus:

LTR 3208(7)

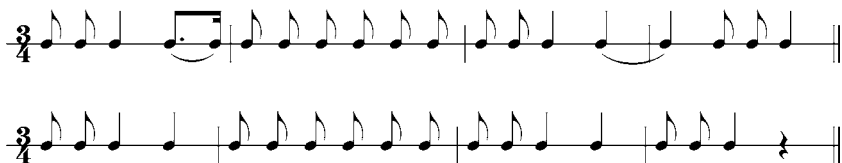
1. Jak ja jechał do swej luby, Świecił miesiąc wysoko, Ona z okna poglądała, Jak ja jechał z daleka.	3. – Och nie wróćę, och nie wróćę, Ja opowiem dla czego – Wczoraj byłem pod twym oknem, A ty miałaś innego.
2. Jak przejechał przez jej pola, Ona głosem wołała: – Wróc się, wróc się, mój kochany, Czym ja cię zagniewała?	4. – Stasiuniuta, chociaż miałam, Jemu wierna nie byłam, Ja o tobie, mój kochany Szczerym sercem myślałam.

Šis tekstas artimesnis Kurpių variantams, nes vaikinai važiuoja (joja?) pas savo mergeles, o ne iš jos. Be to, čia vaikinai taip pat mergelei priekaištauja, kad išleido kitą vaikiną. Naujas čia tik anksčiau negirdėtas suktas merginos atsakymas: „Stasiuni mano mielas, kad ir turėjau kitą – jam nebuvau ištikima. Visa širdimi galvojau apie tave (...)“.

Čia, beje, skirtingai nuo visų anksčiau aptartų lietuviškų ir lenkiškų šio dainos tipo variantų, minimas ir vaikinų vardas – Stasiunis. Lietuviškomis dainoms šis vardas nebūdingas, o lenkiškose yra žinomas, bet pasitaiko rečiau negu Jasius (Jasiunis).

Išvada: nepaisant tam tikrų siužeto vingių, lenkiški ir lietuviški šio dainų tipo poetiniai tekstai yra bendro kamieno variantai. Istorinė jų kilmė ir kalbinė raida lieka neišaiškinta – būtina atlikti specialų tyrimą.

Melodinės sąsajos. Kol kas žinomos dvi lenkiškų dainų melodijos yra savarankiškos, bet melodinėmis sekomis sietinos su lietuviams būdingomis melodijomis. Melodinės sąsajos čia pastebimos metroritminių sandaros paralelėse (ypač pirmojoje melodijos dalyje):

Melodinė forma – skirtinga, tačiau turi ir tam tikrą sąlyčio tašką. Lenkiškų melodijų savitumas – lietuviškomis melodijoms nebūdingi tam tikrų teksto eilučių pakartojimai:

Lietuviškos melodijos:

LT II 89

Iškilmingai

Lenkiškos melodijos:

SPK II 1(215)

Adagio ♩ = 108

Je-kiem jo sed do swo - ji dzi-wczy-ny si - ciol nie - siunc wy-so-ko,
u - na za mno o - kan-kiem wyj - rza - ła cym nie u - sed da-le-ko.

WPP 57

[30"] ♩ = 132

Je-gem je - chał od mo - jij ko-chan-ki, od mo-jij ko - chan - ki,
swie-cił mie - siąc wy-so-ko, // o - na sta - ła, o - kien-kiem pa - trza - ła,
o - na sta - ła, o - kien-kiem pa - trza - ła, czym już u - sied da-le-ko.

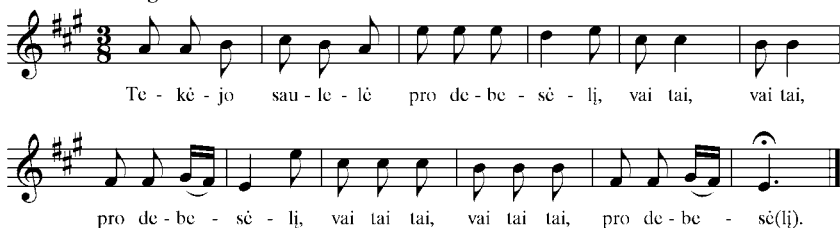
Nors melodinis piešinys ir skirtingas, negalima paneigti šių melodijų giminystės, ką liudija ir tapati mažorinė dėrmė. Tikėtina, kad jų visų kilmė turėtų būti lietuviška. Šią prielaidą leidžia daryti būdinga melodijų užbaiga iš 5 į 3 laipsnį, būdinga aukštaičių kilmės dvibalsėms homofoninėms dainų melodijoms ir visiškai nebūdinga lenkiškoms. Kaip šis lietuviškas liaudies dainų melodinis tipas pasiekė ne tik Lenkijos Kurpių kraštą, bet ir per visą šalį nukeliavo iki pat Poznanės – nežinia.

4.1.9. „Tekėjo saulelė pro debesėlį“

Tai visoje Lietuvoje dar iš mokyklinių vadovėlių žinomas liaudies dainų tipas. Jo melodija ir poetinis tekstas mažai varijuoja, jis pateiktas J. Čiurlionytės 1955 m. lietuvių liaudies melodijų rinktinėje:

ČLLD 87

Allegretto

1. Tekėjo saulelė pro debesėlį,
Vai tai, vai tai, pro debesėlį,
Vai tai tai, vai tai tai,
Pro debesėlį.
2. Ganėsi žirgeliai po pūdymėlį,
Vai tai, vai tai, po pūdymėlį,
Vai tai tai, vai tai tai,
Po pūdymėlį.
3. Jaunoji mergelė linelius rovē,
Vai tai, vai tai, linelius rovē,
Vai tai tai, vai tai tai,
Linelius rovē.
4. Atėjo bernelis viešu keleliu,
Vai tai, vai tai, viešu keleliu,
Vai tai tai, vai tai tai,
Viešu keleliu.
5. – Padėk, Die, mergele, linelius rauti,
Vai tai, vai tai, linelius rauti,
Vai tai tai, vai tai tai,
Linelius rauti.

6. – Berneli jaunasai, kur jodinėjį,
Vai tai, vai tai, kur jodinėjį,
Vai tai tai, vai tai tai,
Kur jodinėjį?
7. – Pas tavo tėvelį gėriau ir valgiau,
Vai tai, vai tai, gėriau ir valgiau,
Vai tai tai, vai tai tai,
Gėriau ir valgiau.
8. Man tave tėvelis jau pažadėjo,
Vai tai, vai tai, jau pažadėjo,
Vai tai tai, vai tai tai,
Jau pažadėjo.
9. – Netiesa, berneli, netiesą kalbi,
Vai tai, vai tai, netiesą kalbi,
Vai tai tai, vai tai tai,
Netiesą kalbi.
10. Mano tėvelio nei namie nėra,
Vai tai, vai tai, nei namie nėra,
Vai tai tai, vai tai tai,
Nei namie nėra.

Dainos pateikėjų metrikos nežinomos. Ji skelbta St. Šimkaus leidinyje „Mūsų dainos 4 mišriems balsams“ (Kaunas, 1921, Nr. 17) ir to paties autoriaus 5 sąsiuvinių rinkinyje „Lietuvių liaudies dainos 1, 2, 3 ir 4 balsams“ (Kaunas, 1937, IV sąs., Nr. 10). St. Šimkus ją yra harmonizavęs chorams, ypač dažna ji buvo saviveiklinių kolektyvų repertuare. Anksčiau „Tekėjo saulelė“ turėjo būti žinota kaip linarūtės daina.

Leidinyje „Pieśni i przyśpiewki ludowe Pogranicza, Suwalki, 1998“ (PPLP) paskelbtas tapatus (melodija ir poetinis tekstas) šios dainos lenkiškas variantas (PPLP p. 56).

Dainuojama apie pro debesėlį tekančią saulelę ir laukelyje linus raunančią mergelę. Šiuo lauku joja bernelis (kavaličius), prašo Dievo padėti mergelei rauti linelius. Mergelė klausia: „Tu, jaunas berneli, kur jodinėjį?“. Šis atsako: „Pas tavo tėvelius valgiau ir gėriau. Tavo tėveliai man tave pažadėjo“. Mergelė ginasi: „Netiesą kalbi, berneli! Mano

tėvelių šiandien namuose nėra. Jie yra išvažiavę į miestą nupirkti man suknią ir koralų vėrinį“.

PPLP, p. 56

1. Wschodziło słoneczko spoza obłoczków,
Oj tak tak, oj tak tak, spoza obłoczków.
2. Pod gajem dziewczyna tam lenek rwała,
Oj tak tak, oj tak tak, tam lenek rwała.
3. Przejeżdżał kawaler koło gaiku,
Oj tak tak, oj tak tak, koło gaiku.
4. – Szczęść Boże, dziewczyno, ci lenek rwając,
Oj tak tak, oj tak tak, ci lenek rwając.
5. – Ty młodu chłopaku, gdzie ty tak jeździsz?
Oj tak tak, oj tak tak, gdzie ty tak jeździsz?
6. – U twoich rodziców jadłem i piłem,
Oj tak tak, oj tak tak, jadłem i piłem.
7. A ciebie rodzice mnie obiecali,
Oj tak tak, oj tak tak, mnie obiecali.
8. – Nieprawda, chłopaku, nieprawdę mówisz,
Oj tak tak, oj tak tak, nieprawdę mówisz.
9. Bo moich rodziców dziś w domu nie ma,
Oj tak tak, oj tak tak, dziś w domu nie ma.

10. Do miasta rodzice dziś pojechali,
Oj tak tak, oj tak tak, dziś pojechali.
11. By suknię mi kupić i sznur korali,
Oj tak tak, oj tak tak, i sznur korali.

Ir dainos melodija (lenkiškame variante pateiktas šiai melodijai būdingas dvibalsis variantas, kur aiškiai pastebima lietuviška pritarimo antru balsu tradicija), ir poetinis tekstas yra tapatūs. Tik paskutinis lenkiškame variante pateiktas posmas (apie suknią ir koralų vėrinį perkančius tėvus) nežinomas tradicinėse lietuviškose dainose.

Dar nežinoma, kiek plačiai ši daina paplitusi Lenkijoje. Tikėtina, kad šis, kol kas vienintelis žinomas lenkiškas dainos teksto variantas yra gana nesenas vertinys iš lietuvių į lenkų kalbą. Čia nuopelnai turbūt tektų Šypliškių (Lietuvos ir Lenkijos pasienio) folkloro ansamblui „Pogranicze“, kuriam vadovauja lietuvių folkloru besidomtis Józef Mórąwski.

5. VESTUVINĖS DAINOS

Vestuvinės liaudies dainos – antras gausiausias dainuojamosios tautosakos žanras (po jaunimo ir meilės dainų) tiek Lietuvoje, tiek Lenkijoje. Čia taip pat galima išvelgti įvairiausių sąsajų tiek tarp atskirų dainų melodijų, tiek ir tarp poetinių tekstų variantų, jų epizodų ir kt. Verta atkreipti dėmesį į šių dainų lietuviškas ir lenkiškas paraleles:

- Piršlybų dainos: „Sėdžiu už stalelio“, „Susvartyk, ante!“ (ir kt.).
- Sutartuvių dainos: „Prajodžiau žirgelį“ (ir kt.).
- Jaunosios išvažiavimo dainos: „Sėskis, sesute, seskis, jaunoji“ (ir kt.).
- Sugrįžimo iš jungtinių dainos: „Oi tu sakal, sakalėli“ (ir kt.).
- Grįžtinių dainos: „O aš viena dukrelė“ (ir kt.).
- Vestuvinės baladės: „Oi ant kalno, ant aukštojo“ („Ulijona“).

Tikėtina, kad šių dainų tekstų ar melodijų paralelių galima išvelgti ir kitų (visų pirma slavų) tautų liaudies dainose.

5.1. Piršlybų dainos

5.1.1. „Sėdžiu už stalelio“

„Sėdžiu už stalelio, žiūriu pro langelį – lietus lyja, rasa krinta ant mano žirgelio. „Uošvi, uošveli, manasai tėveli – kad priėmei mane jauną, priimk ir žirgelį“. „Žente, ženteli, ženteli sūneli – nepastačiau naujų stainių tavo žirgeliui“. „Uošvi, uošveli, manasai tėveli – nepastačiau naujų dvarų (namelių) tavo dukrelei. Uošvi, uošveli – pasilaikyk sau savo gražiąją dukrelę nors šimtui metelių“ (ir pan.).

Šis siužeto epizodas dažnas lietuvių liaudies dainų poetiniuose tekstuose. Paprastai jis įkomponuojamas įvairių, visoje Lietuvos teritorijoje žinomų piršlybų dainų tekstuose.

Bene geriausiai tai atsiskleidžia pateikiamo dainos varianto tekste (aptariamas siužeto epizodas čia ir toliau išskirtas kursyvu):

LLD II 131 = LTR 630(225)

Kai aš bu - vou ma - žas, ma - žas ne - di - de - lis,

mar - goj vy - gėj gu - lė - da - mas, mic - go ne - no - rė - jau, // rė(jau).

1. Kai aš buvau mažas, Mažas nedidelis, Margoj vygėj gulėdamas, Miego nenorėjau.	7. Kad ir nežinojau, Aš pas ją nujojau, Prisirišau bėrą žirgą Prie rūtų darželio.
2. O kai aš paaugau Kai žmonių bernelis, Po stonėlę vaikščiodamas, Žirgeliais gėrėjais.	8. Išeina vuošvelė Balta kai gulbelė, Ėmė mane už rankelių, Vedė į pakajų.
3. – Vai tėvai tėveli, Tėveli širdele, Katrą duosi man žirgelį Jotie pas mergelę?	9. Veda į pakajų, Sodin už stalelio, Pasodino už stalelio, Užgėrė vyneliu.
4. – Vai sūnau sūneli, Sūneli vaikeli, Ko bėriausias, ko tikiausias, Tai tavo žirgelis.	10. Sėdžiu už stalelio, Žiūriu per langelį – Šalna šąla, gruodai bąla Ant mano žirgelio.
5. Ant žirgelio sėdau, Į kilpelę stojau, Kloniojaisi tėtuzėliui, Galvelę lenkdamas.	11. – Vai vuošvi vuošveli, Vuošveli tėveli, Kad priėmei mane jauną, Priimk ir žirgelį.
6. Oi oi oi oi oi oi, Dievulėliau mano, Aš nežinau, kur užaugo Mergužėlė mano.	12. – Vai žente ženteli, Ženteli sūneli, Nepastačiau naujų stonių Del tavo žirgelio.

13. – *Vai vuošvi vuošveli,
Vuošveli tėveli,
Leisk žirgelį į lankelę
Nor palydavotie:*

14. *Vai žente ženteli,
Ženteli sūneli,
Neužaugo dobileliai
Del tavo žirgelio.*

15. – *Vai vuošvi vuošveli,
Vuošveli tėveli,
Laikyk savo dukterėlę
Da šimtą metelių:*

16. *Vai žente ženteli,
Ženteli sūneli,
Tu per vartus – kits per antrus
Pas mano dukrele.*

Lenkijoje yra užrašytas lenkiškai dainuojamas panašaus siužeto dainos variantas:

PPLP, p. 48

1. Sic-dzę za sto-li-kie-m, pat-rzę przez o-kie-n-ko, desz-czyk pa-da,
ro-sa sia-da na me-go ka-re-go, // na me-go ka-re-(go).

1. Siedzę za stolikiem, patrzę przez okienko,
Deszczyczek pada, rosa siada na mego karego.
2. – Teściu, teściu, teściu, ojczu, ojczu,
Jeśliś przyjął mnie młodego, przyjmij konia mego.
3. – Zięciu, zięciu, zięciu syneńku,
Nie wystawił nowej stajni dla twego karego.
4. – Teściu, teściu, teściu, ojczu, ojczu,
Nie wystawił nowych pokoi dla twojej córeczki.
5. Teściu, teściu, teściu, ojczu, ojczu,
Trzymaj swoją ładną córkę chociaż sto lateniek.

Lietuviškas šios dainos teksto vertimas: „Sėdžiu už stalelio, žiūriu per langelį – lietus lyja, rasa krinta ant mano šyvojo (žirgelio). „– Uošvi, uošveli, uošvi, tėveli, jeigu priėmei mane jauną, priimk ir mano žirgelį.“ „– Žente, ženteli, žente, sūneli, nepastačiau naujų stanių tavo šyvajam žirgeliui.“ „– Uošvi, uošveli, uošvi, tėveli, nepastačiau naujų klėčių tavo dukrelei. Uošvi, uošveli, uošvi, tėveli, laikyk pas save (namuose) savo gražiąją dukrelę nors ir šimtą metelių“.

Nesunku pastebėti, kad šis lenkiškas tekstas beveik paraidžiui atitinka lietuvišką. Gali būti, kad tai visai nesenas tiesioginis vertimas iš lietuvių į lenkų kalbą.

Lietuviškos ir lenkiškos dainų melodijos – skirtingos (žr. šio dainos tipo lietuviškus pavyzdžius knygos prieduose). Tuo nereikėtų stebėtis, nes šis poetinio teksto siužetas dainuojamas įvairių melodinių tipų variantais. Mus labiau domina tik dainos teksto paralelės.

Siužeto kontekstas lietuvių kalba užrašytose dainose yra gana įvairus. Absoliuti lietuviškų tekstų dauguma prasideda ilgesne ar trumpesne įvairaus siužeto atkarpa, tik tada seka epizodas „Sėdžiu už stalelio“ (lenk. „Siedzę za stolikiem“). Vestuvinių lietuvių liaudies dainų kataloge (LLDK) nėra dainos tipo „Sėdžiu už stalelio“, nes jis nebūdingas tokių dainų pradžiai. Pateikiame dainų pradžių ir tęsinio siužetų variantus:

„Kai aš buvau mažas, mažas nedidelis, margoj vygėj gulėdamas miego nemiegojau. O kai aš paaugau kai žmonių bernelis, po stonelę vaikščiodamas, žirgeliais gėrėjau. „– Vai tėvai tėveli, tėveli širdele, katrą duosi man žirgelį joti pas mergele?“ „– Vai sūnau sūneli, sūneli vaikeli, ko bėriausias, ko tikiausias, tai tavo žirgelis.“ Ant žirgelio sėdau, į kilpelę stojau, kloniojau si tėtūželiui, galvelę lenkdamas. Oi oi oi oi oi oi, Dievulėliau mano, aš nežinau, kur užaugo mergužėlė mano. Kad ir nežinojau, aš pas ją nujojau, prisirišau bėrą žirgą prie rūtų darželio. Išėina uošvelė, balta kai gulbelė, ėmė mane už rankelių, vedė į pakajų. Veda į pakajų, sodin už stalelio, pasodino už stalelio, užgėrė vyneliu. *Sėdžiu už stalelio, žiūriu per langelį – šalna šlā, gruodai bāla ant mano žirgelio.* „– Vai uošvi uošveli, uošveli tėveli, kad priėmei mane jauną, priimk ir žirgelį.“ „– Vai žente ženteli, ženteli sūneli, nepastačiau naujų stonių dėl tavo žirgelio.“ „– Vai uošvi uošveli, uošveli tėveli, leisk žirgelį į lankelę nors pasiganyti.“ „– Vai žente ženteli, ženteli sūneli, neužaugo dobilėliai dėl tavo žirgelio.“ „– Vai uošvi uošveli, uošveli tėveli, laikyk savo dukterėlę dar šimtą metelių.“ „– Vai

žente ženteli, ženteli sūneli, tu per vartus – kits per antrus pas mano dukrelę.“ [LLD II 131 = LTR 630(225), Marijampolės raj. Medeliškiai].

„O kad aš buvau mažas nedidelis, vygužėlėj vyguodamas, miego nenorėjau. O kad aš užaugau didis bernužėlis, po stainelę vaikščiodamas, žirgeliais gėrėjaus. „– Tėvutėli mano, sengalvėli mano, katrą duosi man žirgelį išjoti į šalį?“ „– Sūnytėli mano, dobieleli mano, išsiskirk sau žirgelį iš viso pulkelio.“ O aš išsiskyriau sau bėrą žirgelį – iš galvelės kuo mandriausias, ant kojų greičiausias. O kad aš jojau per lygų laukelį, kur užstojau akmenėlį – ugnelė žėrėjo. O kad aš prijočiau prie margo dvarelio, šaukte šaukiau, šaute šoviau – nieks manęs negirdi. Išeina panelė iš margo dvarelio, sodina mane nuo žirgelio, veda į dvarelį. *Už stalo sėdėjau, rymską vyną gėriau – rymską vyną atsigėręs, per langą žiūrėjau. Per langą žiūrėjau į savo žirgelį – sninga lyja, migla krinta ant mano žirgelio.* „– Tėvutėli mano, sengalvėli mano, kad priėmei mane jauną, priimk ir žirgelį.“ „– Žentuzėli mano, dobieleli mano, dar nestačiau stainužėlės dėl tavo žirgelio.“ *Ėmiau kepurėlę,ėjau per aselę: „– Sudiev sudiev, panaitėle, daugiau nesugrįšiu.*“ [LLD II 132 = LTR 2224(13), Kėdainių raj., Ariogala].

„Kai aš pasirengiau pas mergelę joti, Dievas davė tykią dieną, šviesų vakarėlį. Dar aš neprijočiau prie didžio dvarelio – ir sulojo margi kurtai ant uošvio dvarelio. Dar aš neprijočiau prie vario vartelių – atrakino uošvytėlė man vario vartelius. Dar aš nepirrišau bėrojo žirgelio – ir išėjo uošvytėlis, veda į klėtėlę. Dar aš neįėjau į aukštą svirnelį – ir pastatė švogerkėlė man aukso krėslėlį. Dar aš neįsėdau į aukso krėslėlį – ir užgėrė mergužėlė man žalią vynelį. Gardus vynas gerti, gražus pažiūrėti – gaila gaila jaunystėlės čionai pažadėti. *Sėdžiu už stalelio, žiūriu per langelį – šalna šąla, gruodai bąla ant mano žirgelio.* „– Oi žente ženteli, tėvelio sūneli, nepastačiau naujų stonių dėl tavo žirgelio.“ „– Oi uošvi uošveli, mergelės tėveli, nepastačiau seklytėlės dėl tavo dukrelės“ [LLD III 179 = LTR 1266(106), Marijampolės raj., Puskelniai].

„– Oi žirge žirgeli, žirge juodbėrėli, ir ko gi tu nusižvengei vėlai vakarėlį? Ko taip nusižvengei vėlai vakarėlį – gal tu jauti, juodbėrėli, didžią kelionėlę? Vai žirge žirgeli, žirge juodbėrėli, kai prijosi uošvio dvarą, kelk aukštai galvelę.“ Ir dar neprijočiau nei uošvio dvarelio – ir sulojo margi šunys, sužvingo žirgeliai. „– Išeik, mergužėle, balta lelijėle, tildyk tildyk margus šunis, keiski į dvarelį. O jei netildysi margųjų šunelių, leisiu žirgą savo valioj – sulaužys tvorėlę.“ Išlaužys tvorėlę, išmindžios rūtelę – neprigydys seserėlę per šią vasarėlę. *Sėdžiu už stalelio, žiūriu per langelį – sninga, lyja, rasa krinta ant mano žirgelio.* „– Vai uošvi uošveli, senasai tėveli, jei

priėmei mane jauną, priimk ir žirgelį. “ „– *Vai žentai žentuli, žentuli sūneli, nepastačiau naujų stonių dėl tavo žirgelio.* “ „– *Vai uošvi uošveli, uošveli tėveli, nepastačiau naujos gryčios dėl tavo dukrelės* “ [LLD II 185 = LTR 3444(20), Varėnos raj., Panedingis].

„Pas rūtų darželį balnojau žirgelį, balnodamas kamanodamas su žirgu kalbėjau: „– *Vai žirge žirgeli, šyvas juodbėrėli, kai aš josiu pas mergele, kelk aukštai galvele.*“ Dar aš neprijojau nei pusė kelelio – ir pamynė šyvas žirgas rūtą po kojelėm. Dar aš neprijojau nei uošvio dvarelio – ir sulojo margi kurtai ant manęs bernelio. Išėjo uošvelė, sena motinėlė: „– *Sėsk, žentuli, nuo žirgelio, eiki į klėtėlę.*“ *Nuo žirgelio sėdau,ėjau į klėtėlę – sniegti lyja, rasa krinta ant mano žirgelio.* „– *Vai uošvi uošveli, senasai tėveli, kad priėmei mane jauną, priimk ir žirgelį. Duok žirgui abrako, čysto vandenėlio, o man jaunam bernužėliui – aukso sidabrėlio.* “ „– *Vai žentai žentuli, žentuli vaikeli, nepristačiau naujų stonių dėl tavo žirgelio, nepririnkau sidabrėlio dėl tavęs, bernelio.*“ [LLD II 187 = LTR 4745(18), Varėnos raj., Marcinkonys].

„Bijūnėlis gražus, bijūnas raudonas, bijūnėlio žali lapai, raudoni žiedeliai. Bijūnėlį lenkiau, šaltą rasą braukiau, nuo bijūno šalta rasa sau burnelę prausiau. Ant tėvelio dvaro balnojau žirgelį, balnodamas žabodamas su žirgu kalbėjau: „– *Oi žirge žirgeli, žirge juodbėrėli, kaip aš josiu pas mergele, kelk aukštai galvele.*“ O dar nenujojau nei pusės kelelio, ir išdygo žalia rūta žirgui po kojelėm. O kad aš nujojau pas uošvės dvarelį, ir pavyto žalia rūta žirgui po kojelėm. O kad aš nujojau į uošvės dvarelį, ir sulojo margi kurtai, sužvingo žirgeliai. „– *Vai uošve uošvele, uošve motinėle, tu išeiki iš svirnelio, nudrauski kurtelius. O kad tu neišeisi ir nenudraudysi, paleisiu bėrą žirgą į rūtų darželį. Išlaužys tvorelę, išmindžios rūtelę, neprigydys dukterėlė nė per tris metelius.*“ Ir išėjo uošvelė, balta kai gulbelė, o jos jaunos dukrelės dar už ją baltesnės. Ima už rankelių, veda į svirnelį, pasodina už stalelio, įpila vynelio. Gardus vynas gerti, gražus pažiūrėti, tik man jaunam jaunystėlės gaila palydėti. *Einu per svirnelį, žiūriu pro lange-lį – šalna šla, gruodai bąla žirgui po kojelėm.* „– *Vai uošvi uošveli, uošveli tėveli, kad priėmei mane jauną, priimk ir žirgelį.* “ „– *Vai žente ženteli, ženteli sūneli, nepastačiau naujų stonių dėl tavo žirgelio.* Nueik į girelę, po žalia eglele, ten tu rasi naujas stonias dėl savo žirgelio. “ „– *Vai uošvi uošveli, uošveli tėveli, nepastačiau naujų klėčių dėl tavo dukrelės. Nueik į darželį po žalia rūtelę, ten tu rasi naujas klėtis dėl savo dukrelės. Vai uošvi uošveli, uošveli tėveli, laikyk savo dukrelę nors šimtą metelių.* “ „– *Vai žente ženteli, ženteli sūneli, tu iš vartų, kits į vartus pas mano dukrelę.*“ [LLD II 192 = LTR 3517(75), Vilkaviškio raj., Čičkai].

„Saulutė tekėjo, lapeliai mirgėjo, o du broliai broliužėliai žirgelį balnojo. Žirgelį balnojo, su žirgu kalbėjo: „– Oi žirgeli juodbėrėli, josim pas mergelę.“ Per laukelį jojau – laukelis dundėjo, kur užgavo akmenėlį, ugnelė žėrėjo. Oi, ir prijojau uošvelės dvarelį – nauji vartai užrakinti auksiniais rakteliais. *Už stalo sėdėjau, pro langą žiūrėjau – sninga lyja, rasa krinta ant mano žirgelio.* „– Oi uošvi uošveli, senasis tėveli, kad priėmei mane jauną, priimk ir žirgelį.“ „– Oi žente ženteli, jaunasis berneli, nepastaciau naujų stonių dėl tavo žirgelio.“ „– Oi uošvi uošveli, senasis tėveli, tai laikyki dukterėlę nors šimtą metelių. [LLD II 215 = LTR 3486(12), Šakių raj., Griškabūdis].

„Saulelė tekėjo, lapeliai mirgėjo, mes du jaunu broliukėliu žirgelius balnojom. Žirgelį balnojau, su žirgu kalbėjau: „– Vai žirgeli juodbėrėli, josiu in mergelę.“ Per girelę jojau – dobilėlį roviau, šalia kelio ant krantelio žirgelį pašeriau. Dobilas nuvyto, žirgelis sukrito – Dievas žino, ar prijosiu šiandien į mergelę. Vai, kaip aš prijojau į uošvės dvarelį, uždaryta užrakinta variniai varteliai. „– Ai uošve uošvele, sena motinėle, atidaryki atrakinki varinius vartelius.“ „– Oi žente ženteli, ženteli vaikeli, atidarysiu atrakinsiu varinius vartelius.“ Einu per kiemelį, žiūriu ant kojelių – čerška barška pentinėliai ant mano kojelių. Einu per gonkeles, žiūriu ant rankelių – žiba tvaska cignotėliai (žiedeliai) ant mano rankelių. *Sėdžiu už stalelio, žiūriu pro langelį – sninga, lyja, rasa krinta ant mano žirgelio. Sėdžiu už stalelio, žiūriu pro langelį – išsivijo vijūnėlis rūtelių daržely.* „– Vai uošve uošvele, sena motinėle, kad priėmei mane jauną, priimk ir žirgelį.“ „– Vai žente ženteli, ženteli vaikeli, neišstačiau naujų stonių dėl tavo žirgelio.“ „– Vai uošve uošvele, sena motinėle, neišstačiau seklytėlės dėl tavo dukrėlės.“ Einu per dvarelį, žiūriu ant mergelės – verkia mano mergužėlė, kaip lietutis lieja. „– Cit, neverk, mergele, balta lelijėle, pirma eisim tanciavoti, paskui uliavoti“. Kai pradėjom šokti, labai gražiai šoka, kai paprašiau marškinių, pradėjo gailiai verkti. „– Cit, neverk, mergele, balta lelijėle, mes važiuosim į tą šalį, kur lineliai dera. Išarsim dirvelę, pasėsime linelius ir išausim marškinėlius balto valaknėlio.“ „– Oi berne berneli, baltas dobilėli, kad man duotų stuomenėlį, nemoku pasiūti.“ [LLD II 216 = LTR 3479(207), Prienų raj., Jieznas].

„Per medelį jojau – nieko negirdėjau, kaip išjojau lygian laukan, gaidelį užgirdau. Gaideliai gieda ir šuneliai loja, užrakinta užkabinta uošvelės dvarelis. „– Uošvele mano, sena motinėle, atrakinki atkabinki naująjį dvarelį.“ *Po langeliu sėdžiu, per langelį žiūriu – lietus lyja, migla krinta ant*

mano žirgelio. „– Uošvele mano, sena motinėle, kad priėmei mane jauną, priimk ir žirgelį.“ [LLD II 218 = LTR 1221(52), Gervėčiai, Baltarusija].

„Įjojau mylėlę – sukirtau žirgelį, kaip prijojau uošvio dvarą – stovi uošvis ant dvaro. Įėjau klėtėlėn – visa draugė miega, tiktai mana mergelė kasele šukuoja. Kasele šukuoja, glotniai jas glaudina, kad jau šilko kaspinėliais kaseles mastina (riša). *Sėdaus ant suolelio po stiklo langeliu – sniegti, lyja, miglos krinta ant mano žirgelio. „– Oi uošvi uošveli, senasai tėveli, kad priėmei mane jauną, priimk ir žirgelį.“ „– Oi žentui žentuli, svietojo sūneli, nepistačiau naujų stoinių dėl tavo žirgelio.“* [LLD II 220 = LTR 2690(19), Varėnos raj., Panočiai].

„Per šilėlį jojau, šile šieną pjoviau, ant juodo laivelio žirgelį pašėriau. Šienelis suvyto, žirgelis sukrito – nežinau, ar prijosiu uošvelio dvarelį. Prijojau dvarelį, rūtelių darželį ir pririšau bėrą žirgą prie rūtų darželio. Pririšau žirgelį prie rūtų darželio, o aš jaunas bernužėlis – klėtin už skomelių. *Sėdžiu už skomelių, žiūriu pro langelį – sninga, lyja, rasa krinta ant mano žirgelio. „– Oi uošvi uošveli, uošveli tėveli, kad priėmei mane jauną, priimk ir žirgelį.“ „– Oi žente ženteli, ženteli sūneli, nepastačiau naujų stonių dėl tavo žirgelio.“ „– Oi uošvi uošveli, uošveli tėveli, nepastačiau naujų klėčių dėl tavo dukrelės. Palaikyk dukrelę nors šimtą metelių, gal atjos bernužėlis nuo šimto margelių.“* [LLD II 222 = LTR 1080(209), Alytaus raj., Duselninkai].

„Per šilą jojau, šile šėką roviau, ir pašėriau bėrą žirgą po žalia eglele. Išeina uošvelis, uošvelis tėvelis, ima mane už rankelės, veda už stalelio. *Sėdžiu už stalelio, žiūriu pro langelį – sniegas byra, rasa krinta ant mano žirgelio. „– Oi uošvi uošveli, uošveli tėveli, kad priėmei mane jauną, priimk ir žirgelį.“* [LLD II 224 = LTR 3562(105), Telšių raj., Varniai].

„Per šilėlį jojau – dobilėlį roviau, šaly kelio ant krantelio žirgelį pašėriau. Vysta man šienelis, džiūsta man žirgelis, nežinau, ar prijosiu uošvelio dvarelį. O kai aš prijojau uošvelio dvarelį, patys vartai atsikėlė, durys atsidarė. Įėjau seklyčion – visa draugė miega, tik mano jauna mergužėlė galvelę šukuoja. Uošvelis pasikėlęs stiklėlį išgėrė – ojajajai, ką daryti, reiks ir man išgerti. Aš išgėriau pirmą, prisipyčiau pilną, o mergelė lelijėlė žvairai pažiūrėjo. Nors žvairai žiūrėjo, bet meiliai kalbėjo, iš tos meilios meilystėlės byra ašarėlės. *Sėdžiu po langeliu, žiūriu per langelį – sniegti lyja, miglos krinta ant mano žirgelio. „– Vai uošvi uošveli, senasai tėveli, kad priėmei mane jauną, priimk ir žirgelį.“ „– Vesk žirgą stonėlen,*

o mane klėtėlėn, duok žirgeliui avižėlių, man žalio vynelio.“ [LLD II 225
= LTR 3426(442), Trakų raj., Panošiškės]

[ir t. t.]

Tokia šios dainos poetinio teksto variantų gausa ir įvairovė lietuvių kalba liudija seną šio siužeto tradiciją daugelio mūsų krašto etnografi-
nių regionų dainuojamojoje tautosakoje.

Kita vertus, teigti, kad lenkiškoji tradicija žinoma bent kiek plačiau,–
dar per anksti. Tikėtina, kad čia minėtas vienintelis žinomas lenkiškas
teksto variantas greičiausiai yra autorinis vertimas iš lietuvių kalbos. Jis
lenkiškojoje tradicijoje turėtų būti paliudytas gausesniais užrašymais,
kurių dar nepavyko rasti.

5.1.2. „Susvartyk, ante!“

Tai gerai žinoma Dzūkų krašto vestuvinė piršlybų daina, skelbta kla-
siniais tapusiuose XX a. vidurio lietuvių liaudies dainų rinkiniuose:

ČLLD 135 = LTRn, p. 78

[= pa-gal-vok]

- (a)
1. – Pas’vartyk, antele,
Tykiai plūkaudama,
Pamislyk, mergele,
Už manęs eidama.

- (b)
1. – Pas’vartyk, antele,
Tykiai plūkaudama,
Pagalvok, mergele,
Už manęs eidama.

2. Ar tu moki verpti,
Ar tu moki austi,
Ar moki, mergele,
Kalne rugius pjauti?

3. – Nesiklausk, berneli,
Ar aš moku darbo,
Pirma pasiklauski,
Ar eisiu už tavęs.

4. – Nes'vartyk, anteile,
Tykiai plūkaudama,
Pamisyk, mergele,
Man atsakydama.

5. Nei aš pijokėlis,
Nei aš laidokėlis,
Tik tėvų sūnelis,
Žemės artojėlis. 2

(ČLLD 135)

2. Ar tu moki verpti,
Ar tu moki austi,
Ar moki, mergele,
Kalne rugius pjauti?

3. – Oi, neklausk, berneli,
Ar aš moku darbo,
Tik paklausk, berneli,
Ar eisiu už tavęs.

4. – Pas'vartyk, anteile,
Tykiai plūkaudama,
Pagalvok, mergele,
Taip atsakydama. 2

5. Nei aš girtuoklėlis,
Nei palaidūnėlis,
Tik tėvo sūnelis,
Žemės artojėlis.

(LTRn, p. 78)

Tautosakos archyvuose saugomų šio tipo liaudies dainų variantų poetiniai tekstai ir melodijos nedaug skiriasi nuo standartiniais tapusių aukščiau pateiktų variantų. Dažniausia čia varijuoja pirmasis teksto žodis (*pas'vartyk* – *pasvarstyk*; *pas'varcyk* – *pasvarstyk*; *sus'vartyk* – *sus'varcyk* ir t. t.):

LT I 282 = LTR 1036(4)

Sus - var - tyk, an - te - le, bis - trai plū - kau - da - ma,

pa - gal - vok, mer - ge - le, už ma - nęs ci - da - ma, // da(ma).

1. – Susvartyk, anteile, Bistrai plūkaudama, Pagalvok, mergele, Už manęs eidama.	4. – Susvartyk, anteile, Bistrai plūkaudama, Pagalvok, mergele, Taip atsakydama.
2. Ar mokėsi verpti, Ar mokėsi austi, Ar moki, mergele, Klony rugius pjauti?	5. Nei aš pijokėlis, Nei aš laidokėlis, Tėvelio sūnelis, Žemės artojėlis.
3. – Neklauski, berneli, Ar aš moku darbo, Pirma pasiklauski, Ar eisiu už tavęs.	

Trakų rajono Aukštadvario apylinkėse užrašyta lenkiška daina (be melodijos), kurios poetinis tekstas yra visiškai kitas, bet jos pateikėja sakosi dainuojanti ją „Pasvarstyk antela“ melodija:

LTR 4561(41)

1. Z koluszczego drzewa Ludzie płoty grodzą, Synowa swekrowei Nieczem nie dogodzi.	5. – Mamuniu, mamu, Jeszcze teg ^o nie rodzi[lysię], Kto do mamy syna Spacerem pszychodzi.
2. – Synowa synowa, Czyż ty nie wyspała? Stań, wypędź te krówki, Cu w dom nie przygnała.	6. – Synowa, synow[a], Nie otwieraj gęby, Bo jak porwie kamień, To wybije zęb[y].
3. – Mamunia, wiesz że, Ja krów nie miała, Na co swego syna Do mnie przysłała?	7. – Mamunia, mamunia, Ja mamy nie boja, Ja za twoim synem, Jak za murom stoj[e].
4. – Ni ja przysyła[ła], Ni o tym wiedziała, Ty do mego syna Sama przychodziła.	8. – Oi synia, synia, Strzymaj młoda żona, – Mamuniu, mamuniu, [Wiek kończysz, A nas młodych para Nie razłączysz].

Tekstas užrašytas gana padrikai. Matyt, pateikėja klydinėjo, abejojo, greičiausiai – tiesiog diktavo dainos tekstą nedainuodama. Tokiais atvejais tekstas dažnai būna nelabai patikimas ir suderinti jį su melodija nelengva.

Dainuojama apie nelengvą marčios dalį. Iš spygliuoto (dygaus) medžio žmonės tvoras tveria – marti anytai niekaip neįtinka. „Oi tu, marti, argi dar neišmiegojai? Kelkis ir greitai išgink karves, kurių namo neparginei!“ „Močia raganėle, aš tų karvių neturėjau. Kodėl savo sūnų pas mane atsiuntei?“ „Nei aš siunčiau, nei ką nors žinojau – tu pati pas mano sūnų lankeisi.“ „Močia motinėle, dar tokia (mergina?) negimė, kuri pas motinos sūnų tik taip sau pasivaikščiot ateitų.“ „Tu, marti, nepiktžodžiauk taip, nes paimsiu akmenį ir tau dantis išmušiu!“ „Močia motinėle, aš tamstos nebijau. Aš už tavo sūnaus kaip už mūro saugi jaučiuosi (...)“ Dainos pabaigoje motina kreipiasi į savo sūnų: „Oi sūnau sūneli, prilaikyk savo jauną žmoną (jos liežuvį, elgesį?)“. Sūnus atsako: „Mamyte brangioji, amžių nugyvensi, bet mus jaunus niekada neišskirsi!“

Toks kandus dialogas lietuvių liaudies dainų (tarp jų ir marčios dalios dainų) poetiniams tekstams nebūdingas. Lietuvė martelė tyliai sau (arba girios paukšteliams, medeliams) skundžiasi savo nelengva dalia, bet niekada nekelia balso, nepriešgyniauja. Ji visada nuolanki, paklūsta anytai. Dėl to panašumų su lietuvių liaudies dainų teksta čia ieškoti neverta.

Ar yra daugiau lietuviška (dzūkiška, minorinė) „Pas’vartyk, ante!“ melodija lenkiškai dainuojamų dainų? Kol kas jų neaptikta. Nežinoma ir lietuviškų bei lenkiškų šios dainos poetinių tekstų sąsają. Galima spėti, kad čia pateikto Lietuvoje užrašyto lenkiškos dainos teksto variantų gali būti Lenkijos archyvuose. Juos aptikus, bus galima kalbėti apie šios melodijos tekstų atsitiktinius ar dėsningus ryšius.

5.2. Sutartuvių dainos

5.2.1. „Prajodžiau žirgelį“

Tai Dzūkijos krašte kilęs dainų tipas, žinomas (kiek mažiau) ir greitimejo Suvalkijoje. Ypač populiarius jis Varėnos rajono Žiūrų kaimo etnografinio ansamblio repertuare. Užrašytas ir Lazdijų, Alytaus, Marijampolės, Šakių, Ignalinos, Švenčionių rajonuose:

LLD IV 233 = LTR 652(45)

Pa - il - sau žir - gc - lį, pa - il - sau ir ki - tų pa - sa - kyk, mer - gc - lc,
vai, kas bus iš ši - to, sa - kyk, mer - gc - lc, tie - sa - lį;
vai, ar bū - si ma - no, vai, ar ne, sa - ky - k, me - r - gc - lc,
tie - sa - lį; vai, a - r bū - si ma - no, vai, ar ne?

1. – Pailsau žirgelį,
Pailsau ir kitų –
Pasakyk, mergele,
Vai, kas bus iš šito,
Sakyk, mergele, tiesai,
Vai, ar būsi mano, vai ar ne?
2. – Vai, ką aš sakysiu,
Jaunas bernužėli,
Vai ką aš sakysiu,
Baltas dobilėli:
Pas mane pasogos tai nėra,
Ba aš jauna esu sirata.
3. – Vai mergele mano,
Balta lelijėle,
Vai mergele mano,
Balta lelijėle,
Tavo pasogas – tu pati,
Kai an dangaus žvaigždėlė šviesi.

4. – Dabar gi tu sakai –
Žvaigždėlė šviesioji,
O paskui sakysi –
Dalia negeroji,
Jei ne tu pats, tai motka:
Reikė, sakys, neimc sirata.

5. – Korok mani, Dieve,
An kojų rankelių,
Korok mani, Dieve,
An kojų rankelių,
Korok, Dievuli, nors ir čia,
Nors aš pamislytau apie tą.

LLD IV 232 = LTR 3517(1862)

$\text{♩} = 138$

Pra - jo - džiau žir - ge - lį, pra - jo - džiau ir ki - tą
pa - sakyk, pa - ne - le, man tie - se - lę ši(tą), pa - sa - kyk, pa -
ne - le, tie - se - lę: ar bū - si tu ma - no, oi, ar ne?

1. – Prajodžiau žirgelį,
Prajodžiau ir kitą –
Pasakyk, panele,
Man tieselę šitą,
Pasakyk, panele, tieselę,
Ar būsi tu mano, oi ar ne?
2. – Kaip aš tau, berneli,
Tieselę sakysiu,
Kaip aš tau, jaunasai,
Tieselę sakysiu,
Aš esu vargdienė mergelė
Ir neturiu jokios dalelės.

3. – Neieškau panelės,
Kad būtų turtinga,
Neieškau panelės,
Kad būtų turtinga, –
Kad būt išmintinga ir linksma,
Ir mano širdelei tinkama.
4. – Kas primys dalelę,
Jei ne tu, berneli,
Kas primys dalelę,
Jei ne tu, berneli,
Jei ne tu, berneli, tai mama,
Sakys – reikė vesti turtingą.
5. – Rytą vakarėlį
Sėdžiu prie langelio,
Ar ne mano mielas
Balnoja žirgelį.
Atjoja bernelis laukeliu,
Atneš vainikėlį rūtelių.

Lenkiškuose liaudies dainų rankraštytų rinkiniuose aptiktas 1929 m. Lenkijos Kurpių krašte užrašytas šios dainos teksto variantas (be melodijos):

SPK II 2(480)

1. W sadzie wziśnie, w sadzie, za sadani gaje,
Kochałem dziwcyne, teraz pokój daje.
2. Kochałem dziwcyne bez całe trzy lata,
Teraz pokój daje dla całego śwata.
3. – Idź, Janku, ode mnie, nie rób ni zawodu,
Śukaj sobdie insy, bogatsygo rodu.
4. Bo u mnie posogu to wcale nie bendzie,
Bo mnie bez posogu weznu ludzie wsendzie.
5. Jo od cie, dziwcyno, posogu nie zundam,
Tyło na cie patrze i na cie spoglundam.

6. Tylo ni, dziwcyno, sama posog jesteś,
Jak gzziabda na niebie, jaśniejszo jaśniejes.

Šio dainos varianto poetinis tekstas, be abejo, susijęs su aptariamo tipo lietuvių liaudies dainų tektais. Pradedama dainuoti lietuviškiems variantams nebūdingais vaikino žodžiais: „Sode vyšnios, už sodo gojus (miškelis). Mylėjau mergelę beveik tris metelius, dabar – duodu jai ramybę ir jai, ir visam svietui (visam pasauliui, visiems)“. Mergina, kurios vardo taip ir neišgirstame, ginasi nuo vaikino: „Eik sau (atstok), Janai (Joneli) nuo manęs, neturėk vilčių. Ieškok sau kitos – bagotesnės (turtingesnės) mergelės“. Čia prasideda lietuviškus variantus atitinkantis tekstas. Mergina sako: „Pas mane pasogos tai visai nėra, be pasogos manęs niekas nepaims“. Vaikinas: „Iš tavęs, mergele, pasogos nelaukiu (man tavo pasogos, mergele, nereikia), aš tik į tave žiūriu ir apie tave svajoju (į tave žiūrėdamas seilę varvinu (...)). Tu pati, mergele, esi geriausia pasoga – švieti, kaip ant dangaus šviesiausioji žvaigždėlė“.

Lenkiškas variantas tuo ir baigiasi. Dialogas nutrūksta ir mergelė (kaip lietuviškuose variantuose) nebepriekaištauja vaikinui už tai, kad dabar šis sakas – šviesioji žvaigždėlė, o paskui sakysiąs – negera dalelė. Jeigu ne jis pats, tai jo mama gali kada nors priminti, esą reikėjo vesti turtingą.

Minėtas epizodas liudija, kad aptariamo dainų tipo poetiniai tekstai yra susiję. Verta paieškoti daugiau lenkiškų šio tipo variantų tiek Lietuvoje (čia jų kol kas neaptikta), tiek ir pačioje Lenkijoje. Pageidautina – ir su melodijomis, apie kurių sąsajas kalbėti kol kas neįmanoma.

5.3. Jaunosios išvažiavimo dainos

5.3.1. „Sėskis, sesute, sėskis, jaunoji“

Viena žinomiausių vestuvinių jaunosios išvažiavimo dainų – „Sėskis, sesute, sėskis, jaunoji“. Bene labiausiai 1970–1980 metais ją išpopuliarino garsieji Kupiškėnų vestuvių etnografinio ansamblio dainininkai. Šios dainos variantai žinomi visoje Lietuvoje, daugiausia jų užrašyta Aukštaitijoje:

KTR 147(108)

Ruoš- kias, sa - sa - la, ruoš-kias, jau - no - ji, ruoš- kias, rū - tē - la,

ruoš-kias, ža - lio - ji. Jau žir-gė-liai su-kin-ky-ta, prie gon-ke-lio su-sta-ty-ta,

lai - kas va-žiuo-ti.

1. – Ruoškis, sasala,
Ruoškies, jaunoji,
Ruoškies, rūtela,
Ruoškies, žalioji:
Jau žirgeliai sukinkyta,
Prie gonkelio sustatyta,
Laikas važiuoti.
2. – Dar nesiruošiu,
Dar nevažiuosiu,
Savo mielai motinėlai
Padėkavosiu:
3. Ačiū, močiute,
Ačiū, senoji,
Kad sukrovei man kraitelį
Daugiau neberaiks.
4. – Ruoškis, sasala,
Ruoškies, jaunoji,
Ruoškies, rūtela,
Ruoškies, žalioji:
Jau žirgeliai sukinkyta,
Prie gonkelio sustatyta,
Laikas važiuoti.
5. – Dar nesiruošiu,
Dar nevažiuosiu,
Savo mielui tėvukeliui
Padėkavosiu:
6. Ačiū, tėveli,
Ačiū, senasai,
Kad paskyrei man dalalį
Daugiau neberaiks.
7. – Ruoškis, sasala,
Ruoškies, jaunoji,
Ruoškies, rūtela,
Ruoškies, žalioji:
Jau žirgeliai sukinkyta,
Prie gonkelio sustatyta,
Laikas važiuoti.
8. – Dar nesiruošiu,
Dar nevažiuosiu,
Savo mielai sesytelai
Padėkavosiu:

9. Ačiū, sasute,
Ačiū, jaunoji,
Kad nupynei vainikelį
Daugiau neberaiks.

10. – Ruoškis, sasala,
Ruoškies, jaunoji,
Ruoškies, rūtela,
Ruoškies, žalioji:
Jau žirgeliai sukinkyta,
Prie gonkelio sustatyta,
Laikas važiuoti.

11. – Dar nesiruošiu,
Dar nevažiuosiu,
Savo mielui broliukeliui
Padėkavosiu:

12. Ačiū, brolali,
Ačiū, jaunasis,
Kad iššėrei man žirgelį
Daugiau neberaiks.

Ilgas atsisveikinimo apeigas atkartojantis jaunosios ir vestuvinių dialogas šioje dainoje dar gali būti papildytas ištekančios mergelės noru padėkoti ir atsisveikinti ne tik su motina, tėvu, sesele, brolieliu, bet ir su visa giminėle (jaunimėliu), rūtų darželiu. Kiekviena dainos teksto šaka sudaryta iš trijų posmų, taigi visa daina išsitiesia (daug kartojimų) iki 18-os posmų.

Dainos melodijos variantai yra gana pastovūs, mažai vienas nuo kito skiriasi ir skirtinguose etnografiniuose regionuose:

KTR 149(67)

[Klaipėdos raj., Kretingalė]:

$\text{♩} = 108$

[#] Ruoš - kis, mer - ge - li, ruoš - kis, jau - no - ji, ruoš - kis, mer - ge - li, ruoš - kis, jau - no - ji:

jau žir - ge - liai su - kin - ky - ti, prie var - te - lių su - sta - ty - ti, siesk i va - žiuok.

KTR 117(134)

[Širvintų raj., Musninkai]:

$\text{♩} = 108$

Ruoš - kis, mer - ge - le, ruoš - kis, jau - no - ji, jau žir - ge - liai

su - kin - ky - ti ties var - te - liai su - sta - ty - ti ruoš - kis, mer - ge - la.

KTR 137(115)

[Varėnos raj., Dubičiai]:

$\text{♩} = 66$

Ai - ke, O - nu - la, ai - ke va - žuo - ke,
ba mu - mi gai - la, kad tu rau - do - ji. Jau žir - ge - liai
su - kin - ky - ci, prie gon - ke - lių su - sta - ty - ci, dėl ta - vi jau - nos.

Tam pačiam melodiniam tipui atstovauja ir Punsco krašte užrašyti lietuviški šios dainos variantai:

KTR 362(22)

[Punskas, Lenkija]:

$\text{♩} = 102$

Ran - kis, sa - su - te, ran - kis, jau - no - ji, nic - ko ne - gel - bės, kad tu rau - do - si.
Jau žir - ge - liai pa - kin - ky - ti, į var - te - lius at - grą - žy - ti, į šliū - bą va - žiuot.

Tiek lenkų kalba kalbančiuose Lietuvos kraštuose, tiek ir daugelyje Lenkijos regionų žinoma šios dainos variantų. Melodijos čia panašios į lietuviškąsias: įvairuoja melodinė linija, tačiau tapatus išlieka jos metroritmas ir savita posmo sandara.

Lietuvoje užrašyti lenkiškai dainuojami šios dainos melodijos variantai:

KTR 178(47)

[Trakų raj., Aukštadvaris]:

$\text{♩} = 96$

Po - wiedz, Ka - siu - nia, po - wiedz, ko - cha - na,
dla cze - go tak smzt - na i za - du - ma - na. Czy dla sta - nu
pa-niens-kie-go, czy dla ży-cia od-mien - ne-go nie wiesz, ko - cha - na?

Detailed description: The musical score is written on three staves in G major (one sharp) and 2/4 time. The tempo is marked as quarter note = 96. The melody is in the treble clef, and the lyrics are in Polish. The first staff ends with a repeat sign. The second staff also ends with a repeat sign. The third staff ends with a double bar line.

KTR 178(53)

[Trakų raj., Aukštadvaris]:

$\text{♩} = 100$

Sia - daj ka - siu - nia, sia - daj ko - cha - na,
nie nie - po - mo - rze two - je pla - ka - nie, już ko - ni - ki
za - lo - żo-nie pod ga - necek pod-re - dżo-ne sia-daj ko-su - nia.

Detailed description: The musical score is written on three staves in G major (one sharp) and 2/4 time. The tempo is marked as quarter note = 100. The melody is in the treble clef, and the lyrics are in Polish. The first staff ends with a repeat sign. The second staff also ends with a repeat sign. The third staff ends with a double bar line.

KTR 77(160)

[Trakų raj., Vievis]:

$\text{♩} = 96$

Sią-daj, Da - mu-nia, sią-daj, ko-cha-na, nie nie-po-mo-że two-je pla-ka-nie
już ko - ni - ki za - lo - żo-ne, pod ga - ne-czek pod-pę-dzo-ne sią-daj Da-mu-nia.

Detailed description: The musical score is written on two staves in G major (one sharp) and 2/4 time. The tempo is marked as quarter note = 96. The melody is in the treble clef, and the lyrics are in Polish. The first staff ends with a repeat sign. The second staff ends with a double bar line.

Lenkijoje žinomi melodijos variantai:

ZUSM I 1, s. 163 [Stare Juchy, pow. Ełk, Polska]:

[16"]

Oj, sia-daj, sia - daj, ko - cha - nie mo - ję, // Placz, żal
Nie nie po - mo - że, płą - ka - nie two - ję.

nie po-mo-że, wro-ne ko-nie sto-ją wwo-zie, po-za-kła-da - ne.

AFT 5017(23) [Smolany, pow. Sejny, woj. Suwałki, Polska]:

[14"]

Oj sia-daj sia - daj, ko - cha - nie mo - ję, // Nic płą - ka - nie
Nie nie-po - mo - że, płą - ka - nie two - ję.

nie po mo-że, wro-ne ko-ni sto-ją wwo-zie po-za - prze-ga - ne.

PKS 27 [?]

[30"]

Sia - daj, nie ga - daj, śli-cznie ko - cha - nie, nie ci nie
na - da two-ję płą - ka - nie, nie nie na - da, nie po - mo - że,
kę - dy ko - nie sto - ją wwo - zie, po - za - prze - ga - ne.

AFT 5020–5(14) [Stary Folwark, pow. Sejny, woj. Suwałki, Polska]:

[28^m] ♩ = 72

Oj sia-daj, sia-daj, ko-cha-nie mo-ję, // Żal ci cięż-ki
 Nic nie-po-mo-że, pła-ka-nie two-ję.

nie po-mo-że bo ko-ni-ki sto-ją w wo-zie po-za-przę-ga-ne.

AFT 2349(8) [Giby, pow. Sejny, woj. Suwałki, Polska]:

[24^m] ♩ = 102

Sia-daj, nie ga-daj, ślicz-nie ko-cha-nie, // Nic to to-bie
 Nic nie-po-mo-że two-ję pła-ka-nie.

nie po-mo-że, sto-ją ko-ni wro-ne w wo-zie, po-za-przę-ga-ne.

Bendras šių lietuviškų ir lenkiškų dainų poetinio siužeto bruožas – griežta daugiašakė dialogo forma: vestuvinių raginimas važiuoti ir jaunosios delsimas su kaskart kintančiu, bet nuosekliu atsisveikinimo motyvu. Lenkiškuose tekstuose šis dialogas taip pat ryškus.

Lietuvoje užrašyti lenkiškai dainuojami šios dainos siužetai:

- Sėskis, Damunia, sėskis, mieloji – tau nebegelbės tavo verkimas. Jau žirgeliai sukinkyti, prie gonkelių pastatyti – sėskis, Damunia.
- Dar aš su jumis nesisėsiu, aš dar **mamai** nepadėkojau: Dėkoju, ponია mama, kad auginai ramiai, švelniai – daugiau nebeauginai.
- Sėskis, (...)
- Dar aš su jumis nesisėsiu, aš dar **tėvui** nepadėkojau: Dėkoju, pone tėvai, kad auginai kaip auksuose – daugiau nebeauginai.
- Sėskis, (...)
- Dar aš su jumis nesisėsiu, aš dar **broliui** nepadėkojau: Dėkoju, pone broli, kad augome vienoje troboje – daugiau nebeaugsime.

– Sėskis, (...)

– Dar aš su jumis nesisėsiu, aš dar **seseriai** nepadėkojau: Dėkoju, panele sese, kad gyvenome aštriai (pykomės) – daugiau to nebus.

[LTR 4561(50), Trakų raj., Aukštadvaris]

– Sėskis, Damunia, sėskis, mieloji – tau nebegelbės tavo verkimas. Jau žirgeliai sukinkyti, prie gonkelių pastatyti – sėskis, Damunia.

– Dar aš su jumis nesisėsiu, aš dabar **mamai** turiu padėkoti: Dėkoju tau, mama, kad auginai dukrą švelniai – daugiau nebeauginsi.

– Sėskis, (...)

– Dar aš su jumis nesisėsiu, aš dabar **tėvui** turiu padėkoti: Dėkoju tau, tėveli, kad auginai dukrą švelniai – daugiau nebeauginsi.

– Sėskis, (...)

– Dar aš su jumis nesisėsiu, aš dabar **broliui** turiu padėkoti: Dėkoju tau, broleli, kad augome vienoje troboje – daugiau nebeaugsime.

– Sėskis, (...)

– Dar aš su jumis nesisėsiu, aš dabar **seseriai** turiu padėkoti: Dėkoju, panele sese, kad gyvenome aštriai (pykomės) – daugiau to nebus.

– Sėskis, (...)

[LTR 4561(50), Trakų raj., Aukštadvaris]

Lenkijoje užrašytų lenkiškų dainos tekstų vertimai:

– Oi sėskis, sėskis, mieloji mano – nieko nepadės verkimas tavo. Nieko verkimas nepadės, bėri žirgai stovi į vežimą pakinkyti.

– Dar su jumis nesėsiu – dar **motinėlei** nepadėkojau. Dėkui tau, miela motule, kad auginai mane švelniai – jau daugiau nebeauginsi.

– Oi sėskis, sėskis (...)

– Dar su jumis nesėsiu – dar **tėvuželiui** nepadėkojau. Dėkui tau, mielas tėveli, kad auginai mane gražiai – jau daugiau nebeauginsi.

– Oi sėskis, sėskis (...)

– Dar su jumis nesėsiu – dar **seserėlei** nepadėkojau. Dėkui tau, miela sesute, kad gyvenome aštriai (pykomės) – daugiau to nebus.

– Oi sėskis, sėskis (...)

– Dar su jumis nesėsiu – dar **broliukui** nepadėkojau. Dėkui tau, mielas broleli, kad išsaugojai mane skaisčią – daugiau taip nebus.

[AFT 5017(23), Smolany, pow. Sejny, woj. Suwałki, Polska]

Šie lenkiški tekstai, be abejo, yra tapatūs lietuviškiems. Kiek netikėtas lietuviškajai tradicijai lenkiškai dainuojamoje dainoje yra jaunamartės prisipažinimas, kad su seserimi jos dažnai pykosi. Lietuvių folklorinei tradicijai (ypač poetizuotuose liaudies dainų tekstuose) tai nebūdinga.

Jaunosios išvažiavimas – viena svarbiausių, labiausiai jaudinančių vestuvinių apeigų dalių. Tad logiška yra ir šios dainos sakralinė forma bei funkcija – kaip nors atitolinti šį išvažiavimo iš gimtųjų namų momentą. Kita vertus, žinodama, kad teks palikti tėvų namus, jaunoji dainoje nori nepamiršti atsisveikinti su visais artimaisiais – padėkoti brangiausiems savo jaunystės dienų žmonėms už visa tai, ką gero su jais yra patyrusi.

Greta šių su pačiomis rimčiausiomis ir labiausiai jaudinančiomis vestuvių apeigomis susijusių dainų variantų, lenkiškojoje tradicijoje žinomas ir kitas dainos tekstas:

– Oi sėskis, sėskis, mieloji mano – nieko nepadės verkimas tavo. Raudos, verkimas nepadės, bėri žirgai stovi į vežimą pakinkyti.

– Dar su jumis nesėsiu – dar **tėvams** nepadėkojau. Dėkui jums, tėveli, motule, kad auginote mane švelniai – jau daugiau nebeauginsite.

– Oi sėskis, sėskis (...)

– Dar su jumis nesėsiu – dar **[namų] slenksčiui** nepadėkojau. Dėkui tau, mano slenksti, kur vaikščiojo mano kojos – dabar nebevaikščios.

– Oi sėskis, sėskis (...)

– Dar su jumis nesėsiu – dar **krosniai** nepadėkojau. Dėkui tau, mano krosnie, kur aš šildžiau savo strėnas – dabar nebereiks šildyti.

– Oi sėskis, sėskis (...)

– Dar su jumis nesėsiu – dar **pečiui** nepadėkojau. Dėkui tau, mano pečiuk, kur aš šildžiau savo pečius – dabar nebereiks šildyti.

– Oi sėskis, sėskis (...)

– Dar su jumis nesėsiu – dar **[namų] kertėms** nepadėkojau. Dėkui tau, mano kertės – keturios sienos ir krosnis penkta – dabar nebebūsiu (...)

[ZUSM I 1, s. 163, Stare Juchy, pow. Ełk, Polska]

Peršasi išvada, kad šis jaunosios atsisveikinimo ritualas – unikalus senosios paprotinės teisės relikto atspindys. Juk teisinga atsisveikinti ne tik su artimiausiais tėvų šeimos nariais – motina, tėvu, seserimi, broliu, – bet ir su namų dvasiomis, kurioms atstovauja minėti simboliai.

Slenkstis (lenk. *progi*) – sakralinė namų riba, kurią peržengus, prasi-
deda kelias į kitus, vyro giminės namus. Krosnis, *pečius* (lenk. *komin*,
piec) – namų šilumos, jaukumo simbolis. Namų kertės (lenk. *kąty*) –
gyvenimo šiuose namuose pastovumo simboliai.

Lietuvos folklorinės medžiagos archyvuose, kur saugoma gana daug
šio dainos tipo teksto variantų, nieko panašaus aptikti nepavyko. Ar tai
reiškia, kad lenkiškoji šios dainos tipo šaknis yra archajiškesnė?

Viską aukštyn kojomis apverčia paskutinis šio dainos varianto
posmas:

(...) – Oi sėskis, sėskis (...)

– Dar su jumis nesėsiu – dar **deglai kiaulei** nepadėkojau. Dėkui tau, degla
kiaulyte, kas dabar tau jovalą užmaišys – aš jau to nebedarysiu. (! – R. S.)

Akivaizdu, kad tai aiškus dainos teksto, kartu ir visų sakralių jauno-
sios atsisveikinimo apeigų šaržas, parodija. Kaip tai suprasti?

Greičiausiai šis dainos posmas buvo pridėtas gerokai vėliau. Greta
archajiškų atsisveikinimo objektų atsirado ryškiai kontrastuojantis per-
sonažas – degla kiaulė.

Tokie nelaukti siužeto pasažai gali atsirasti kiekvienos dainos va-
riantuose – jos parodijose. Folklorinei tradicijai tie dalykai nesvetimi.

Išvada – lietuviškos ir lenkiškos folklorinės sąsajos šios vestuvinės
jaunosios išvažiavimo dainos melodikoje bei poetiniuose tekstuose yra
akivaizdžios ir glaudžios. Tai istoriškai atsiradusios bendros folklorinės
tradicijos apraiškos. Abiem kalbomis dainuojamų dainos variantų teks-
tai gali pateikti daug netikėtos informacijos apie daugialypę vestuvinių
liaudies dainų paralelių ir jų dėsnų sanklodą.

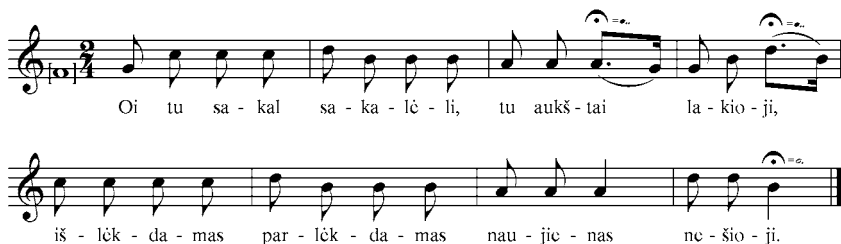
Taigi verta toliau rinkti medžiagą, domėtis šio vestuvinės dainos
tipo tekstų (ir melodijos) variantų raidos istorija. Jie turėtų būti žino-
mi ir daugelio kitų Europos tautų folklorinėje tradicijoje. Visų pirma
vertėtų pasidomėti kitų slavų tautų – baltarusių, ukrainiečių, čekų, slo-
vakų, bulgarų, slovėnų, kroatų, serbų (ir kt.) – vestuvinėmis liaudies
dainomis.

5.4. Sugrįžimo iš jungtuvių dainos

5.4.1. „Oi tu sakal sakalėli“

Įvairiuose Lietuvos etnografiniuose regionuose, ypač Dzūkijoje, gerai žinomos vestuvinės dainos apie aukštai skraidantį sakalą, kuris išlėkdamas ir parlėkdamas naujienas nešioja. Jis berneliui parneša žinę, kad mergelė išteka už kito. Bernelis skuba joti į miestelį, bažnyčioje mato „šliubą imančią“ pasipuošusią savo mergelę. Ši jam priekaištauja ir nežada sugrįžti:

LLD XI 198 = LTR 727(69)

1. – Oi tu sakal sakalėli, Tu aukštai lakioji, Išlėkdamas parlėkdamas Naujienas nešioji.	4. – Oi broliukai sakaliukai, Kinkykit žirgelius – Aš važiuosiu mergužėlės Šliūban pažiūrėti.
2. Ir parnešei navynėlę Dar nelabai gerą. – Oi, ar gerą, ar negerą, Bet aš pasakysiu.	5. Kai aš sėdau kariatėlėn, Karieta siūbavo, Kai važiauvau per žolelę Žolelė suvyto.
3. Oi, ar gerą, ar negerą, Bet aš pasakysiu, Kad jau tavo mergužėlė Šliūban išvažiavo.	6. Kai inėjau in bažnyčią, In tą bažnytėlę, Žiūriu – mano mergužėlė Stovi tarp brolelių.

7. – Atsigręžki, mergužėle, Aš tavo pirmesnis, O aukselio žiedelį Tu mano nešioji.	9. Neprašyki tu manęs Aukselio žiedelio, O uždės man motula Aukselio žiedelį.
8. – Nesiartink, bernužėli, Gana šidavoti, Šidavojai tu iš manęs, Kolei maža buvau.	

1973 m. Trakų rajono Aukštadvario miestelyje užrašytas šios dainos variantas lenkų kalba:

LTR 4561(54)

1. Ty sokole, ty sokole, Ty wysoko latasz, Nie jednemu, to drugiemu Nowiny powiad(asz).	4. A jak ona wysiadala, Ją pod ręczki wieli, Mnie młodego na koniku Co licha nie wziel(a).
2. Powiem tobie nowinienkę, Smutna nie wesola, Że już twoja śliczna dama Do ślubu gotow(a)	5. Postawili na kobierzec, Między różyczkami, Tak, jak jasny księżyc świecił Między gwiazdeczkami.
3. A ja poślę przyjaciela, I zaras pojedą, I zobacza, jak damunia Z pojazdu wysiad(a).	

Dainuojama apie sakalėlį, kuris aukštai lakioja ir naujienas nešioja. Atnešė jis ir man (berneliui) naujienėlę – liūdną, nelinksmą. Mano miela mergužėlė (panytelė) ruošiasi važiuoti šliūban. Greitai važiuoju pažiūrėti, kaip mano panytelė eis bažnytėlėn. Kaip ji lipo iš vežimo (karietėlės) – ją už rankelių vedė. O man, jaunam bernuželiui (raitojeliui), iš skausmo širdelė stojo. Nuvedė ją į bažnyčią, pastatė priešais altorių tarp skaisčių rožių. Ji savo grožiu švietė tarytum mėnesėlis tarp žvaigždelių.

Siužetas siejasi su lietuvių kalba dainuojamais variantais – bernuželis nebegali susigražinti prarastos mergelės. Jis tik iš tolo stebi jos sutuoktuves ir skaudama širdimi gėrisi jos grožiu.

Pabradės apylinkėse užrašytas ir kitas šio dainų tipo variantas lenkų kalba. Čia lygiai taip pat apdainuojama už kito vaikinio ištękanti mergelė. Tik žinęlę apie jos *šliūbą* berneliui atneša jau ne sakalas, o lakštingėlė:

LTR 3208(4)

1. Ty słowiczku, ty słowiczku,
Ty wysoko lataasz,
Nie jednemu, to drugiemu
Nowiny powiadasz.
2. Powiadam ci nowinieńkę
Smutną nie wesolą,
Że już twoja Michalina
Do ślubu gotowa.
3. Niechaj biorą, niechaj wiozą,
Niechaj ją prowadzą,
A ja poślę przyjacieli,
Jej ślubu nie dadzą.
4. Jak ja weszłem do kościoła,
Ona za krążami,
Jak spojrzałem na jej suknię,
Zalałem się łzami.
5. Na jej sukni jak na pani,
Lewędrowy wianek,
– Przypomni, ty moja miła,
Ja twój kochanek.

Šiame dainos variante dainuojama apie aukštai lakiojančią ir naujienas nešiojančią lakštingėlę (lakštingalėlį?). Ji (jis) man (berneliui) atneša liūdną, nelinksmą žinęlę, kad mano mergelė (minimas ir jos vardas – Mikalina) yra pasirengusi važiuoti į *šliūbą*. Tegul ima, tegul veža, tegul ją palydi. Nei aš, nei mano draugai nesutrukdysime jai ištękti.

(Važiavimo į miestelį, į bažnytėlę motyvas praleidžiamas). Kai įėjau į bažnyčią, – ji jau prie altoriaus. Kai pažvelgiau į jos (vestuvinę) suknia, – apsiliejau ašaromis. Su suknia ji – tikra ponია, su levendrų vainiku. Sušukau: „Prisimink, mano mieloji, – aš tavo mieliausias!“

Ir lietuvių kalba padainuotuose variantuose žinėlės nešioja ne tik aukštai skrajojantis sakalėlis, bet ir lakštingalėlė(-is). Štai Dzūkijoje žinomas tekstas:

LLD XI 223 = LTR 4669(212)

(e) 1. La-kš-tin - gė-la, tu paukš-te - la, tu to-li la - kio - ji,
i - š-lėk - da - ma par-lėk-da - ma nau-jie - nas ne - šio(ji).

1. Lakštingalėla, tu paukštela, Tu toli lakioji, Išlėkdama parlėkdama Naujienas nešio(ji).	5. Stovi mano mergužėlė Tarp jaunų mergelių Kaip ant dangau žarnyčėlė Tarp šviesių žvaigždelių.
2. Tu parnešei naujienėlę Tai nelabai gerą, Kad jau mano mergužėlė Šliūban išvažia(vo).	6. O kai ji mane pamatė, Kunigėlio prašė: – Neduok neduok, kunigėlia, Mumiems nūnai šliūbo.
3. Tegul eina mergužėlė, Tegu sau važiuoja, – Paskinkysiu šyvus žirgus Ir aš nuvažiuo(siu).	7. Neduok neduok, kunigėlia, Mumiems nūnai šliūbo, Kad nedavė man Dievulis Po misli bernelio.
4. Nuvažiavau Vilniaus mieste, Vidurin miestelio, Žiūrau – stovi mergužėlė Vidurin pulkelio.	8. Kad nedavė man Dievulis Po misli bernelio, Tėvas motka primusino, Mane pragaišino.

Ten pat, Dzūkijoje, žinoma ir aukštai lakiojanti, naujienas nešiojanti kregždėlė:

LLD XI 208 = LTR 2785(109)

1. – Tu skregždela mėlynoji, Tu aukštai lakioji, Vai, tu aukštai lakiodama Naujienas nešioji.	5. Davažiavau Vilniaus miestų, Lygiųjų rinkelių, Vai, dar mano mergučėlė Ponams skloniojas.
2. Vai, tu aukštai lakiodama Naujienas nešioji, Paporykie tu, skregždela, Kokių naujienėlių.	6. Vai, ant kalno koplytėlė Dar nemūravota – Stovi mano mergučėlė Dar nešliūbavota.
3. – Paporysiu naujienėlių Bet nelabai gerų, Kad jau tavo mergučėlė Šliūban išvažiavo.	7. Vai, kaip šviečia šviesus mėnuo Vidury žvaigždelių, Oi, taip šviečia ma mergelė Vidury mergelių.
4. – Vaigi testa ji važiuoja, Ir aš nuvažiuosiu: Susprašysiu sau brolalių Ir aš nuvažiuosiu.	

Pamario krašte (Rusnė, Šilutės rajonas) 1954 m. užrašytas dainos variantas, kur dainuojama ir apie naujienas nešiojančią žuvėdrėlę:

LLD XI 225 = LTR 2926(156)

1. – Oi žuvėdra žuvėdrėle, Tu baltas paukšteli, Kam parneši navynėlę Nuo mano mergelės?	4. Kaip ji ėjo per bažnyčią, Ji visa švytėjo, Kaip ji klaupė prie altoriaus, Mano širdis alpo.
2. – Nešte rods parnešiu, Ale ne nu gera: Šiandien tavo mergužėlė Venčiuvon važiavo.	5. – Mėlynasis balandėli, Ei, kur tu lakiojai, Geltonasis karosėli, Ei, kur tu plaukiojai?
3. – Skubink, broli, žabok žirgą, Josiu pažiūrėti, Pažiūrėti tą mergelę, Kų širdy turėjau.	6. Mėlynasis balandėlis – Po girių giružes, Geltonasis karosėlis – Po marių maružes.

Kadangi neturime lenkiškų dainos variantų melodijų užrašymų, galime kalbėti tik apie poetinių tekstų sąsajas. Įvairuojantis ir variantų gausus lietuviškų ir lenkiškų dainų siužetas leidžia daryti prielaidą, kad kalbama apie Lietuvoje jau gana seniai ir plačiai žinomą dvikalbį poetišio teksto tipą.

Kol kas dar nežinoma, kiek lenkų kalba dainuojami šios dainos variantai yra paplitę pačioje Lenkijoje. Tai dar teks išsiaiškinti. Reikia tikėtis, kad Lenkijos folkloro archyvuose artimiausiu laiku bus įmanoma aptikti ir šio tipo dainų melodijų užrašymų. Tokia lyginamoji medžiaga leistų nustatyti čia aptariamų lietuviškų ir lenkiškų dainos variantų sąsajas.

5.5. Grįžtusių dainos

5.5.1. „O aš viena dukrelė“ („Ir nudavė motulė“)

Poetinio teksto sąsajos. Tai viena poetiškiausių vestuvinių grįžtusių dainų, poetiniu turiniu artima šeimos (marčios dalios) dainoms. Labiau išplėtoti tekstai tampa vestuvinių baladžių variantais. Šio dainų tipo siužetas grindžiamas jaunos mergelės (martelės) skundu: motulė ją meiliai augino, tik labai jau toli nudavė už bernelio. Pabuvusi metelius ar antrus ji virsta gegute, įveikusi visas kliūtis skrenda tėvo (močiutės) sodelin, tupia vyšnios šakelėn. Broliukai (seselės) jos neatpažįsta, tik motulė sako: „Jeigu esi mūsų seselė – prašom už balto stalelio (baltų skobnelių). Jeigu girios gegelė – skrisk žalion girelėn“. Iš didžių vargų, didžio sielvarto gegelė skrenda į žalią mišką. Nutūpusi ant beržo (liepos ar pan.) šakelės kukuoja rytą vakarėlį, tik niekaip negali iškukuoti visų savo vargelių. Atvirsti jauna mergele jai jau nelemta.

Ši daina (poetinio teksto siužetas) yra baladinio pobūdžio: gana ilgas, dažnai net 20-ies (ir daugiau) posmų tekstas. Pateikiame trumpesnį (14 posmų) jos variantą:

BuAM 316

♩ = 90

1. Oi nu - da - ve nu - da - ve, to - li nu - ža - dė - ja,

oi pri - ba - re pri - sa - ke daž - nu ne - bu - vo - ti,

oi pri - ba - re pri - sa - ke daž - nu ne - bu - vo(ti).

1. Oi nudave nudave, Toli nužadėja, Oi pribare prisake Dažnu nebuvoti.	8. Aina trečias brolalis, Strielbą muštravoji, Aina trečias brolalis, Strielbą muštravoji. 2
2. Prabuvau aš metelius, Prabuvau aš antrus, O in trečių metelių Mislalą mislinau.	9. – Pavelyk man, motinėle, Tų gegutį šauti, Pavelyki, motinėle, Gegutėlį šauti.
3. In ketvirtų metelių Virsiu aš geguti, O in pinktų metelių Skrisiu in matulį	10. – Nevelysiu, vaikelį, Tos gegutes šauti, Nevelysiu, vaikuti, Gegutėles šauti.
4. Oi aš skridau tai skridau Per žalią girelę, Oi aš stosiu tai stosiu Į vyšnių sodelį.	11. Ti ne girias gegula, Ti jūsų sesula, Oi ką toli nuduota, Toli nužadėta.
5. Oi aš stosiu tai stosiu, Gailiai užkukuosiu, Oi budinsiu budinsiu Seną motinėlę.	12. – Jeigu mūsų sesula, Prašam pakajuosin, O jei girias gegula, Skriski sau miškuosin.
6. Musėt nėra motinėlės Naujojoj seklyčij, Ar ne mana motinėle Karčiamėlij geri?	13. Kai aš skridau per girelę, Girele palinka, Kai aš skridau per mareles, Mareles pildijau.
7. Aina pirmas brolalis, Motinėlę veda, Aina antras brolalis, Paduškėlę neša.	14. Oi pildinau pildinau Gailiom ašarėlem, Oi palinkau palinkau Sunkiais dūsuotėlijs.

Seinų pavieto Gibų kaime užrašytas toks dainos variantas lenkų kalba:

AFT 2349(12)

[13"] ♩ = 100

Wy - da - ła mnie ma - ma za bo - ry, za ła - sy, za wiel - kie wo - dy.

O za - ka - za - ła, za - po - wie - dzia - ła żeb więc nie by - ła.

① 4-6 ② 4-7 ③ 7 ④ 6 ⑤ 3, 6, 7

1. Wydała mnie mama za bory, za lasy,
Za wielkie wody.
O zakazała, zapowiedziała
Żeb więc nie była.
2. Nie była ja roczek, nie była ja drugi,
A już na trzeci,
A już na trzeci, a już na trzeci
Biorą mnie nudy.
3. To ja obróce się w siwo zieżiuleńko,
Polecę do nich.
Oj i przylecę do swej mamy sadu,
Siądę ja w sadzie.
4. Jak wezmę kuwać, jak wezmę kuwać,
Rozwesele.
Jak wezmę płakać, jak wezmę płakać,
Wysusze ziele.
5. Wyszła siostryczka, wyszła młodziotka,
W niedzielie rano,
– Czyś ty ptaszyno, czyś ty ziaziulia
W niedzielie?

6. – Oj dobrze tobie, siostryczko moja
U swej mamy być,
A mnie źle, a mnie tu niedobrze
W cudzej stronie być.
7. – Jeżeli ty jesteś siostryczko moje
Chodź do pokoju,
A jeżeli jesteś siwo zieziuleńko –
To leć do boru.

Panašiai kaip ir lietuviškuose šios vestuvinės dainos-baladės variantuose dainuojama apie jauną mergelę (martelę), kurią motulė nudavė už girių, miškų, gilių (didelių) vandenų. Prisakė daugiau negrįžti. Mergelė prabuvo už bernelio metelius, prabuvo ir antrus, o trečiaisiais sumanė pasiversti raiba (pilka) gegele ir skristi atgal pas tėvelius. Ji parskrenda ir nutupia ant medžio (neįvardinto vaismedžio) šakelės mamos sodelyje. Gailiai kukuoja, rypuoja, verkia – net žolynai pradeda džiūti (!). Nedėlios rytelį išaina ant dvaro jaunesnioji seselė ir klausia: „Ar tu tikra paukštelė? Ar tu tikra gegelė šį nedėlios rytelį?“ Gegulė (martelė) atsako: „Gera tau, mano sesele, pas močiutę būti. O man labai blogai, labai negerai svetimoj šaly būti“. Sesuo atsako: „Jeigu esi tikra mano seselė – eik į vidų (į pakajus). Jeigu esi raiba (pilka) gegelė – skrisk į beržynus (girią)“.

Lenkų kaba dainuojamo varianto tekstas tuo ir baigiasi. Čia trūksta pagrindinio siužeto posūkio – mergelė (gegelė) nebegali sėsti už vieno stalo su savo tėvų šeima. Ji turi lėkti tolyn nuo tėvų dvaro ir visą likusį gyvenimą svetur kukuoti apie savo vargelius.

Jei pavyktų rasti daugiau lenkiškų šio dainos tipo variantų, būtų galima išsamiau aptarti lietuviškų ir lenkiškų poetinių tekstų sąsajas.

Melodinių sąsajų čia nepastebėta. Lenkiškasis (Gibų k.) variantas įdainuotas Lietuvoje neužfiksuota šio tipo dainų melodija. Kol kas vienintelis užfiksuotas lenkiškas melodijos variantas turėtų būti papildytas gausesniais variantais, kurių tikėtina rasti Lenkijos folkloro archyvų rankraštynuose. Tada bus galima kalbėti apie jų melodikos sąsajas su lietuviškais atitikmenimis.

5.6. Vestuvinės baladės

5.6.1. „Oi ant kalno, ant aukštojo“

Viena žinomiausių išplėtoto poetinio teksto vestuvinių liaudies dainų yra baladė apie Ulijoną (Julijaną, Elenytę, Alenytę, Anytę), iš meilės vaikiniui (generolui, janarolui, vajavonui, puikiam ponui) nunuodijusią (nutrūčijusią) savo brolių. Ši baladė žinoma visoje Lietuvoje, vis dėlto labiausiai – Aukštaitijoje ir Dzūkijoje. Jos poetinio teksto variantai įvairuoja, būdingesni pradžios variantai: „Oi ant kalno, ant aukštojo (...)“, „Po Varšavos lygius laukus“ [KTR 58(140), KTR 15(34)], „Lygiam lauke anei arta, nei akėta“ [KTR 41(82)], „Šalia kelio, vieškelėlio“ [KTR 64(36)] ir t. t. Pagrindinis baladės bruožas – išplėtotas siužetas apie jaunos mergelės nelaimingą ir tragišką (nusikalstamą) meilę. Pateikiame vieną labiau išplėtotą (33 posmai) šios baladės variantų poetinio teksto siužetą:

Po Varšuvos lygius laukus uliojo Ulijona. Ir atjojo vajavonas, pasidaboją Ulijoną: „– Ulijona, graži pana, ar būsi mano žmona?“ „– Būčiau tavo žmona, bet aš turiu tikrą brolelį.“ „– Ulijona, graži pana, nutrūkyki (nunuodyki) savo brolių!“ „– Galėčiau nutrūcyti, tik nežinau tokių žolių.“ „– Ulijona, graži pana, tu išeiki žalian sodan, po kleveliu. Ten tu rasi drignią žolę – baltais žiedais išžieduotą, žaliais lapais išlapuotą. Nuraškyki baltą žiedą, įdėk į kvartukėlį (prijuostę), nuneški bravorėlin ir sudėki katilėlin. Išvirki katilėlį, supilk į stiklinėlę.“ Parjoja brolis iš kariuomenės, duoda sesei baltą ranką, o Ulijona jam – stiklinėlį: „– Broliukėli, kvetkiukėli, išgerk šitą stiklinėlę!“ „– Ulijona, sesuo mano, gerki tu su vyreliu!“ „– Broli mano, brolužėli, myliu tave iš širdelės, prašau gerti stiklinėlę!“ Brolis geria – kūnas ilsta, jau nestovi jis ant kojų: „– Ulijona, sesuo mano, klok man baltą patalėlį. Gal man mačys (padės) patalėlis, gal mačys pavilkėlis (pagalvėlės).“ „– Vai tu broli, brolužėli, tau nereikia patalėlio. Tau tik reikia sauso medžio balto grabo.“ „– Oi Dievuli, mano Dieve, kas man yra, kas pasidarė?“ „– Nutrūčijau brolių savo, ką aš dabar padarysiu?“ Ir atjoja bernaitėlis iš Varšuvos lygaus miesto. „– Vai, mano bernužėli, argi būsi mano vyras?“ „– Jei nutrūčijai brolelį – nutrūčysi ir mane jauną!“ „Oi, ką aš dabar darysiu, ką berneliui pasakysiu? Nei bernelio, nei brolelio – gal reiks eiti už čigono? (...)“ [KTR 58(140), Švenčionių raj., Pelaniai].

Baladės melodika – daugialypė. Ji neturi vienos – išskirtinės tradicinės melodijos:

KTR 58(140)

$\text{♩} = 96$

Pa Var-ša - va ly - gius lau - kus ten u - li - o - ja U - li - jo - na,
ten u - li - o - ja U - li - jo - na.

Detailed description: The musical score for KTR 58(140) is written on two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The tempo marking is quarter note = 96. The melody consists of eighth and quarter notes. The lyrics are written below the notes. The second staff continues the melody with a double bar line at the end.

KTR 15(34)

Po Var-ša - vos ly - gius lau - kus E - le - ny - tẽ u - lia - vo - jo
vai - ly, vai da - liu - ly E - le - ny - tẽ u - lia - vo(jo).

Detailed description: The musical score for KTR 15(34) is written on two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a common time signature. The melody consists of quarter and eighth notes. The lyrics are written below the notes. The second staff continues the melody with a double bar line at the end.

KTR 41(82)

$\text{♩} = 80$

Ly - giam lau - ki ly - giam lau - ki a - nei ar - ta,
a - nei ar - ta, nei a - kẽ - ta, nei ru - ge - liai ne - pa-sẽt(a).

Detailed description: The musical score for KTR 41(82) is written on two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The tempo marking is quarter note = 80. The melody consists of quarter and eighth notes. The lyrics are written below the notes. The second staff continues the melody with a double bar line at the end.

KTR 64(36)

$\text{♩} = 63$

Ša - lia ke - lio, vieš - ke - lẽ - lio ten vaikš - čio - jo
U - li - jo - na, ten vaikš - čio - jo U - li - jon'.

Detailed description: The musical score for KTR 64(36) is written on two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 6/8 time signature. The tempo marking is quarter note = 63. The melody consists of quarter and eighth notes. The lyrics are written below the notes. The second staff continues the melody with a double bar line at the end.

Tiek Lietuvoje, tiek ir Lenkijoje žinomos liaudies dainos-baladės, lenkiškai dainuojamos panašiais teksta:

– Mano mieloji Ulijana, juodame (neartame) lauke. Nunuodyk savo gimtą brolių, imk mane, Jasių, už savo mylimąją.“ „– Nežinau tokios žolės, kuria galėčiau nunuodyti savo brolių.“ „– Nueik į vyšnių sodą, rasi tokią žolę. Prisirink jos į prijuostę, išvirk iš jos arbatėlę.“ Sesuo brolių pasitinka, juodu vynu sveikina. Sesuo geria – rausta, o brolis ant žirgelio bala: „– Ulijana, sesuo mano – labai jau neskanius vynas tavo!“ „– Pas mane vakar svečiai vakarojo, tą juodą vyną gėrė ir tave, broleli, pavaišinti paliko.“ Sesuo geria pasigardžiuodama, o brolis ant žirgo jau kojų nebejaučia. Dar vyno nebaigė gerti, o jau savo sielą Dievui atidavė. Sesuo brolių palaidojo ir Jasiui laišką nusiuntė: „– Atvažiuok, Jasiau, jau nebėra mano brolio!“ „– Nunuodijai savo brolių, nunuodysi ir mane jauną!“ „– Kas man belieka dabar daryti – teks tekėti už elgetos. Elgeta prašinės duonos, o aš, jauna, jo terbas nešiosiu“ [LTR 3208(22), Molėtų raj., Arnionių apyl., Rapėjų k.].

Podolėje baltas akmuo, podolanka ant jo sėdi. Sėdi, vainikus pina – tai varšuvietės darbas. Atėjo pas ją podolietis: „– Podolanka – dovanok man savo vainiką!“ „Kad sesės nebijočiau, tau vainiką dovanočiau. Bijau ne tiek sesės, kiek brolio, nes brolis dar blogesnis (griežtesnis)“. „– Nueik į vyšnių sodą, rasi žaltį nunuodytą (negyvą). Pasiimk jį į prijuostę, išvirk iš jo juodą arbatą.“ „– Sese mano, kuo tu mane užgirdei, kad man taip galvą suskaudo?!“ „– Štai tau pūkinė pagalvėlė – kai išsimiegosi, nustos galvą skaudėti.“ „– Nunuodijai savo brolių, nunuodysi ir mane jauną!“ „– Elgeta prašinės duonos, o aš, jauna, jo terbas nešiosiu“ [LTR 3208(22), Molėtų raj., Arnionių apyl., Rapėjų k.].

Juodas, neartas laukas, ten vaikščiojo Julijana. „– Gerą dieną, Julijana, ką čia veiki, skaisčioji panele?“ „– Skinu gėles smulkiausias, pinu vainiką mažiausią.“ „– Nupink ir man nors vieną, turėsi sau mane jauną.“ „– Man nereikia tavęs jauno – turiu savo gimtą brolių.“ „– Nunuodyk savo gimtą brolių, turėsi sau mane jauną.“ „– Neturiu kuo nunuodyti savo gimtą brolių.“ „– Nusiek į vyšnių sodą, rasi ten žalią žolę. Prisirink jos į prijuostelę, iš prijuostelės į arbatos puodelį, iš puodelio į skleinyčią – ir pastatyk ant balto stalo.“ „– Sese mano greitoji, kas ten yra skleinyčioje?“ „– Pas mane vakar buvo svečiai, vyną gėrė ir tave, broleli, pavaišinti paliko.“ „– Sese mano, gersim ir mes abudu, ir gyvensim gerai sutardami.“ Sesuo geria, pro lūpas ant žemės pila, o brolelis dvasios nebeatgauna. „– Gerą dieną, Julijana, ką tu, prakeiktoji čia padarei?“ „– Vežu (laidoti) savo gimtą brolių – galėsiu da-

bar turėti tave jauną.“ „– Nunuodijai savo brolių, nunuodysi ir mane jauną!“
[KTR 119(72), Širvintų raj., Čiobiškio apyl., Pigonių k.].

Podolėje baltas akmuo, podolianka ant jo sėdi. Atėjo pas ją podolietis:
„– Podolianka – atiduok man savo vainiką!“ „Kad aš brolio nebijočiau,
tau vainiką dovanočiau“. „– Nunuodyk savo gimtą brolių, turėsi sau mane
jauną“ [AFT 2351(7), Giby, pow. Sejny, woj. Suwałki, Polska].

Podolėje baltas akmuo, podolianka ant jo sėdi. Atėjo pas ją podolietis:
„– Podolianka – atiduok man savo vainiką!“ „Kad brolio nebijočiau, tau
vainiką dovanočiau.“ „– Nunuodyk savo gimtą brolių – galėsi turėti sau mane
jauną.“ „– Nunuodyčiau savo brolių, bet nežinau tokios žolės, kuria galėčiau
tai padaryti.“ „– Nueik į vyšnių sodą, rasi žaltį užmuštą (negyvą). Įdėsi jį į
puodelį, išvirsi iš jo juodą arbatą. Įpilsį į skleinyčią ir nuneši ant balto stalo.“
Sesė įeina į svetainę, brolis grįžta iš karo. Brolis klausia, kaip sesės sveikata,
o ši brolių vynu sveikina. Neturiu dabar nei brolio, nei dvarišio – tekėsiu už
aklo elgetos. Elgeta nešios savo terbas, o aš prašysiu Dievo (kad žmonės jam
paaukotų)“ [AFT 5016(2), Smolany, pow. Sejny, woj. Suwałki, Polska].

Kaip minėta, baladės melodijos nėra tapačios, gali būti net labai
įvairios:

KTR 119(72)

AFT 2351(7)

AFT 5016(2)

[8"] ♩=144

The musical score is written on two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 3/4 time signature. The tempo is marked as 144 beats per minute. The melody consists of eighth and quarter notes. The lyrics are written below the notes. The second staff continues the melody and lyrics, ending with a double bar line.

Na Po - do - lu bia - ły ka - mić, Po - do - lan - ka

sic - dzi na nim, Po - do - lan - ka sic - dzi na n(im).

Nepaisant tarpusavyje nesusijusių baladės melodijų, nesunku įsiti-
kinti šių lietuviškų ir lenkiškų baladės tekstų tapatumu. Abiejų folklori-
nių tradicijų paralelės atsiskleidžia būtent baladės poetiniuose tekstuo-
se, jų panašiai plėtojamuose baladinio pobūdžio siužetuose.

Vertėtų pasidomėti ne tik lietuviškomis ir lenkiškomis šio tipo pa-
ralelėmis. Panašių siužetų galbūt galima aptikti ir kitų tautų liaudies
dainų poetiniuose tekstuose. Visų pirma reikėtų pasidomėti slavų tautų
(baltarusių, ukrainiečių, bulgarų, čekų, slovākų, slovėnų, kroatų) fol-
klorine medžiaga.

6. ŠEIMOS DAINOS

Senajo istorinio sluoksnio šeimos dainų žanrinė sandara lietuvių folklorinėje tradicijoje labiau išplėtotą negu lenkų. Lenkiškajai tradicijai būdingesni ekspresyvūs arba sentimentalūs romansai, atsiradę vėlesniu istoriniu laikotarpiu (XIX a. pabaigoje – XX a. pirmojoje pusėje). Daugeliui jų būdingi išplėtoti siužetai, dažnai jie gali būti vadinami baladėmis.

Lietuviškajai tradicijai būdingi santūresni senieji šeimos sanklodos elementai. Vyrauja šeimos pastovumo, nuolankumo, susitaikymo su sunkia gyvenimo kasdienybės dalia motyvai.

Lietuviškųjų ir lenkiškųjų folklorinių tradicijų paralelių galima įžvelgti šioje mūsų krašto šeimos dainų klasifikacijos sistemoje:

1. Vyras ir žmona: „Kukavo gegutė vyšnelių sodely“ (ir kt.).
2. Marčios dalios dainos: „Oi, aš vakar labai girta buvau“ (ir kt.).
3. Našlaičių dainos „Saulėlė raudona“ (ir kt.).

Šiems lyginamiesiems tyrimams naudojami lenkiškai dainuojamų dainų šaltiniai, užrašyti Lenkijoje ir lenkiškai kalbančioje Pietryčių Lietuvos dalyje (Vilniaus krašte).

6.1. Vyras ir žmona

6.1.1. „Kukavo gegutė vyšnelių sodely“

Tai Dzūkijoje ir Aukštaitijoje populiariausias, dabar jau ir kituose Lietuvos etnografiniuose regionuose paplitęs liaudies dainos tipas. Dainuojama apie vyšnelių sodely kukuojančią gegutę ir rūtelių daržely verkiančią mergele. Bernelis ją ramina, žadėdamas šitą rudenėlį ją paimti, paėmęs gražiai šenavoti (rūpintis ja, neskriausti). Namo parsivedęs – svirne paguldyti, iki pusrytelių migdyti. Savo pažado bernelis netesi. Dar kaitri saulėlė nespėjo užtekėti – jis jau budina mergele ir ragina eiti rugelių pjauti. Sunkūs darbeliai – tolesnis mergelės gyvenimas. Lig saulutę leidos, ji tris laukus nupjauna, lig saulutę teka – dar ir sunešioja:

LLD VII 333 = LTR 3449(2)

1. Kukuoja gegutė Vyšnelių sodely, Verkia mergužėlė Rūtelių daržely.	4. Nespėjo balandis Sparnelių pakelti, – Eina anytėlė Martelės budinti.
2. – Neverk, mergužėle, Aš tave paimsiu, Kaip rūtų šakelę Aš tave nuskinsiu.	5. – Kelkis, martužėle, Gana tau miegoti, Imki pjautuvėlį, Eik rugelių pjauti.
3. Aš tave nuvešiu, Svirne užmigdysiu, Lig sauletekėlio Tavęs nebudysiu.	6. No ankstyvo ryto Tris kapas supjoviau, O ik pusrytelio Pėdus sunešiojau.

LLD VII 332 = LTR 1218(31)

1. Užkukav gegutė Vyšnelių sodely, Verkė mergužėlė Rūtelių daržely.	4. Dar kaitri saulelė Nė neužtekėjo, – – Kelkis, mergužėle, Eik rugelių pjauti.
2. – Cit, neverk, mergele, Aš tave paimsiu, Kai rūtų šakelę Tave šėnavosiu.	5. Tamsa nuog tamsos Tris laukus nupjoviau, Ik saulutei tekant Jau ir sunešiojau.
3. Namo parsivedęs, Svirne paguldysiu, Iki pusrytelių Mergelę migdysiu.	

Pabradės apylinkėse užrašyta lenkiškai padainuota panašios poetinio teksto (ir posmų) sandaros daina (be melodijos). Galima būtų atsargiai manyti, kad tai šio tipo lietuviškos dainos lenkiškas variantas:

LTR 3208(54)

1. Jechałem przez bory – Leszczyna szumiała, Jechałem dwory – Dziewczyna płakała.	3. Przywiążę konika Do suchej leszczyny, A sam pójdę, powiem – – Dzień dobry, dziewczyna.
2. Na szum, leszczyńienka – Ty będziesz wycięta, Nie płacz, dziewczynienka – Ty będziesz wzięta.	4. Ona prędko wstała, Białą kączkę dała, Białą kączkę dała, Bo szczerze kochała.

Dainuojama apie vaikiną, jojantį pro lazdynų girelę, – lazdynai ūžė. Jojo pro dvarą – mergelė verkė. „Neūžkit, negauskit, lazdynų krūmeliai – aš jus nukirsiu. Neverk, mergužėle, aš tave paimsiu. Pririšiu žirgelį prie sauso lazdyno, o pats nueisiu ir pasakysiu – sveika, mergužėle!“ Mergelė greitai atsistojo, baltą skarelę (rankelę?) davė, nes labai mylėjo.

Siužetas artimas lietuviškiems variantams vienu pagrindinių epizodų: „Neverk, mergužėle, aš tave paimsiu“. Toliau apdainuojami įvykiai nebūdingi lietuviškiems variantams. Lietuvė mergelė nelinkusi atvirai rodyti savo jausmų.

Verta šio teksto variantų paieškoti Lenkijos archyvuose. Radus ne tik teksto, bet ir melodijų variantų, reikėtų juos palyginti su lietuviškomis šio tipo melodijomis:

LLD VII 332 = LTR 1218(31)

$\text{♩} = 80$

Už - ku - kav gė - gu - tė vyš - ne - lių so - de - ly,

ver - kė mer - gu - žė - lė rū - te - lių dar - žė - ly, // žė - ly.

LLD VII 333 = LTR 3449(2)

$\text{♩} = 80$

Ku - kuo - ja ge - gu - tē vyš - ne - lių so - de - ly,

1. ver - kia mer - gu - žė - lė rū - te - lių dar - žė - ly, // lių dar - žė(ly).

2.

LLD VII 334 = LTR 3613(58)

$\text{♩} = 68$

Ku-kuoj ge - gu - tē - le vyš-ne-lių so-de-ly, ver-kia mer-gu -

1. žė - le rū - te-lių dar - žė - ly, // rū - te-lių dar - žė(ly).

2.

LLD VII 336 = LTR 3012(237)

$\text{♩} = 68$

Ku - ka - vo ge - gu - tē vyš - ne - lių so - de - ly, ver - kē mer - gu -

1. žė - le rū - te - lių dar - žė - ly, // rū - te - lių dar - žė - ly.

2.

LLD VII 338 = LTR 4462(100)

$\text{♩} = 94$

Ku - ka - vo ge - gu - lė vyš - ne - lių so - de - lin,
ver - kė mer - gu - žė - lė rū - te - lių dar - žė - ly, // lių dar - žė(ly).

Jeigu pavyktų rasti daugiau tiesioginių šio dainos tipo poetinių tekstų ir melodijų paliudijimų lenkų tautosakos šaltiniuose, būtų galima kalbėti apie konkretesnes lietuviškų ir lenkiškų jų variantų sąsajas.

6.2. Marčios dalia

6.2.1. „Oi, aš vakar labai girta buvau“

Poetinio teksto sąsajos. Šio tipo liaudies dainose lietuviai dažniausiai apdainuoja mergelę (rečiau – bernelį), kuri vakar buvusi labai girta, šiandien atėjusi pagiriot. Po vyšnele kloja patalėlį, gula ramaus miegelio. Keliasi ankstų rytojaus rytą, eina vandenėlio, sutinka raibą antelę. Mano, kad tai raiba antelė, o iš tikrųjų – motulė. Ši klausia, kas dukrelę anksti rytą kėlė, kas siuntė vandenėlio? Dukrelė atsako, kad ją kėlė šešurėlis, vandenėlio siuntė anytėlė, mošėlė padavė viedrelius, o dieverėlis parodė kelelį [LLD XIII, p. 268–272]. Tokie lietuviški dainos teksto ir melodijos variantai užrašyti Varėnos, Lazdijų, Trakų, Alytaus rajonuose [LLD XIII 244, 245], Lenkijos Seinų apylinkėse [LLD XIII 246]:

LLD XIII 244 = LTR 2398(56)

1. Kai aš vakar labai girta buvau, O jau šiandie pagiriot atėjau.	2. O jau nūnais pagiriot atėjau, Po vyšnelį patalėlį klojau.

3. Po vyšneli patalėlį klojau, Ten aš jauna ramio miego guliau.	8. – Vai dukrela, vai jaunoji mano, Vai, kas tavi ankstų rytų kėlė?
4. Ten aš jauna ramio miego guliau, Ant rytojaus ankstų rytų kėliau.	9. Vai, kas tavi ankstų rytų kėlė, Vai, kas tavi vandenėlio siuntė?
5. Ant rytojaus ankstų rytų kėliau, Užsikėlus vandenėlio ėjau.	10. – Šešurėlis ankstų rytų kėlė, Anytėlė vandenėlio siuntė.
6. Užsikėlus vandenėlio ėjau, Ir sutikau raibojų antelį.	11. Anytėlė vandenėlio siuntė, O mošėlė viedrelius padavė.
7. Aš mislinau, kad raiba antelė, Ažna mano radnoji motulė.	12. O mošėlė viedrelius padavė, Dieverėlis kelelį parodė.

Kazimierave, Rimšės par., Braslavo apskr. (BTSR, dabar – Ignalinos raj.), J. Aidulis 1934 m. iš 82 m. amžiaus Viktorijos Bukauckienės užrašė šio liaudies dainų tipo varianto tekstą lenkų kalba „Da ja wczoraj pjany byłem“:

LTR 3610(2)

1. Da ja wczoraj pjany był[em], Fuł dur dam, Niepamiętam, co mówiłem, Fuł dur dam.	4. Nieszczęśliwe te poduszki, Fuł dur dam, Gdzie my jedli słodkie gruszki, Fuł dur dam.
2. Nieszczęśliwe te ganeczki, Fuł dur dam, Gdzie straciłem swój wianeczek, Fuł dur dam.	5. Trzeba było niejeść gruszki, Fuł dur dam, Niebolaló b tobie brzuszki, Fuł dur dam.
3. Trzeba było niechodzici, Fuł dur dam, Niepowidna tobie tam byci, Fuł dur dam.	6. Nieszczęśliwe te łóeczki, Fuł dur dam, Gdzie lieżeli my oboje, Fuł dur dam.

7. Trzeba było nie leżaci, Fuł dur dam, Trzeba było uciekaci, Fuł dur dam.	13. – A u żyda stara beczka, Fuł dur dam, Będzie tobie kołyszecza, Fuł dur dam.
8. Jak ja będę uciekała, Fuł dur dam, Ciemna nocka mnie zaśpiała, Fuł dur dam.	14. – Jak ja będę dziecka miała, Fuł dur dam, Gdzie ś ja będę nauczała? Fuł dur dam.
9. A u strachu swiatły oczy, Fuł dur dam, Swiatła droga u północy, Fuł dur dam.	15. – To oddamy do Warszawy, Fuł dur dam, Niechaj uczo aż dokuczo, Fuł dur dam.
10. – Jak ja będę dziecka miała, Fuł dur dam, Kim ja będę spawiała? Fuł dur dam.	16. – A u Warszawy dreny ludzie, Fuł dur dam, Będzie yczyć i dokuczyć, Fuł dur dam.
11. – A u żyda stare gaci, Fuł dur dam, Będzie tobie spawiwaci, Fuł dur dam.	17. – To oddamy to do wioski, Fuł dur dam, Niechaj hycel świnie pasie, Fuł dur dam.
12. – Jak ja będę dziecka miała, Fuł dur dam, Gdzie ja będę kołysaci? Fuł dur dam.	

Čia siužetas plėtojamas kitaip: „O aš vakar girta buvau, nepamenu, ką kalbėjau. Nelaimingos tos gonkelės, kur pamečiau vainikėlį. Reikėjo ten nebūti, nevaikščioti. Nelaimingos tos pagalvėlės, kur mes skanavome saldžias griūšeles (kriaušes). Reikėjo jų nevalgyti – neskaudėtų pilvelis. Nelaimingos tos lovelės, kur mes abu gulėjome. Reikėjo ne gulėti, o kuo greičiau pabėgti. O kaip aš būčiau galėjusi pabėgti – mane užmigdė tamsi naktelė. Kai aš turėsiu vaikelį, kuo jį apkamšysiu? Žydas turi senų kamšalų – tiks apkamšyti. Kai aš turėsiu vaikelį, kur jį pasūpuosiu? Žydas turi seną bačką (statinę) – tai bus lopšelis. Kai aš turėsiu vaikelį, kur aš jį į mokslus išleisiu? Atiduosim į Varšuvą, ten tegul mokina, kol įgris. Jeigu ne, atiduosim į kaimą, tegul jis, nenaudėlis, ten gano kiaules.

Nėra žinoma lietuviškų tokio humoristinio pobūdžio dainos teksto variantų. Kadangi neužrašyta dainos melodija, apie ją kalbėti negalime.

Žinomas tik vienas (aptartas) Lietuvoje užrašytas lenkiškas šios dainos teksto variantas. Jo lietuviškų atitikmenų neužfiksuota. Taigi daina nėra tiesioginis vertinys iš lietuvių į lenkų kalbą. Siekiant nustatyti tiesiogines šios dainos paraleles, visų pirma tikslinga pasidomėti jos lenkiškais variantais Lenkijoje.

Melodinės sąsajos. Prieduose pateikiami du lietuviškų, Lietuvoje užrašytų šio dainų tipo melodijų pavyzdžiai: LLD XIII 244 = LTR 2398(56); LLD XIII 245 = LTR 3805(122). Lenkiškais poetiniais tektais ar Lenkijoje užrašytų melodijų kol kas neaptikta, tad apie galimas melodines sąsajas kalbėti negalime.

6.3. Našlaičių dalia

6.3.1. „Saulelė raudona“

Tai visoje Lietuvoje žinomas dainos tipas, atskleidžiantis mūsų krašto našlaičių dainų estetiką, jų poetinę simboliką. Šio tipo dainos skelbtos ir chrestomatiniuose XX a. vidurio lietuvių liaudies dainynuose, tad išpopuliarėjo ne tik folklorinių ansamblių programose, bet dainuojamos ir mokyklose, kituose jaunimo sambūriuose:

LTRn, p. 143

$\text{♩} = 60$

Sau - le - lė rau - do - na, va - ka - ras ne - to - li,

lai - kas man jau gul - ti, dar mie - go ne - no - riu,

lai - kas man jau gul - ti, dar mie - go ne - no(riu).

1. Saulelė raudona, Vakaras netoli, Eičiau namo gulti, Dar miego nenoriu.	4. Sunku ažuolėliui Be žalių lapelių, Sunku našlaitėlei Be tikrų tėvelių.
2. Vargas akmenėliui Ant kelio gulėti, Sunkiau našlaitėlei Pasauly gyventi.	5. Ne tiek yr' ant dangaus Žibančių žvaigždelių, Kiek man išbyrėjo Gailių ašarėlių.
3. Vargas akmenėliui Per kurį važiuoja, Vargas našlaitėlei, Ant kurios meluoja.	

Pabradės apylinkėse 1959 m. užrašytas dainos tekstas lenkų kalba yra artimas šiam lietuviškų dainų tipui:

LTR 3208(19)

1. Świeci miesiąc, świeci, Świeci na około, Gdzie ja nie owrócę, Wszędzie mnie wesoło.	5. Ciężko kamieniowi, Jak koły targają, A mnie jeszcze ciężej, Jak ludzie gadają.
2. Świeci miesiąc, świeci, Na okoła gwiazdy, Kogo kocha jeden, A mnie kocha każdy.	6. Niechaj ludzie gadają, Niechaj obmawiają, Swoje dzieci mają, Tego doczekają.
3. Świeci miesiąc, świeci, A mnie nie pokrywa, Kogo los pomyślny, A mój nie szczęśliwy.	7. – Lu li, lu li, lu li, lu li, Ty mój miły zączku, Ja ciebie znalazłem W ogrodzie na maczku.
4. Ciężko kamieniowi, Przy drodze leżącej, A mnie jeszcze ciężej, Sieroty będącej.	

Daina pradedama dainuoti su lietuviškais variantais nesisiejančiu našlaitės tekstu: „Šviečia mėnuo, šviečia aplinkui. Kur bepažiūriu – vi-sur nelinksma. Šviečia mėnuo, šviečia, aplink jį – žvaigždelės. Kitas (paneles, mergeles) myli vienas (bernelis, vaikinai), o mane – kiekvienas (visi). Šviečia mėnuo, šviečia, bet manęs nešildo (neguodžia). Kitų (panelių) likimas geras, o mano – nelaimingas“. Tolesnis tekstas paraidžiui atitinka lietuviškus variantus: „Sunku akmenėliui, per kurį (ratai) važiuoja, o man dar sunkiau, kai žmonės (ant manęs) meluoja (neteisingai apkalba)“. Toliau – vėl originalus lenkiškas tekstas: „Tegul tie žmonės kalba, tegul ir apkalba. Juk ir savo vaikus turi – susilauks to paties“. Daina baigiama netikėta lopšine (pasirodo, kad našlaitė jau yra ir jauna mamytė): „Liuli, liuli, mano mielas (vaikeli?). Aš tave suradau darže ant aguonos stiebelio (...)“.

Pagrindinis argumentas, leidžiantis teigti, kad šis tekstas susijęs su aptariamuoju lietuvių liaudies dainų tipu, yra minėtas pakelėje gulinčio akmens ir našlaitės gyvenimo palyginimo poetinis įvaizdis. Be to, atitinka ir posmų eilėdara: kiekvienoje 6 skiemenų eilutėje – ketureilis. Kadangi neužrašyta šio lenkiško dainos teksto melodija, sunku nustatyti jos panašumą su lietuviškomis melodijomis, tačiau tokios sąsajos yra galimos. Radus daugiau lenkiškai dainuojamų šio dainų tipo variantų Lietuvoje ir pačioje Lenkijoje, bus galima spręsti tiksliau.

7. VAIŠIŲ DAINOS

Vaišių dainos lietuviškojoje ir lenkiškojoje folklorinėse tradicijose poetinių tekstų stilistika ir tematika artimos populiariausiems liaudies dainų žanrams – jaunimo ir meilės, taip pat vestuvinėms dainoms. Dažnai jos sietinos ir su humoristinėmis dainomis.

Šioje studijoje lietuviškų ir lenkiškų vaišių dainų tyrimai yra fragmentiški. Jei pavyktų susipažinti su gausesne lenkiškosios tradicijos folklorine medžiaga, jie galėtų būti išsamesni.

7.1.1. „Pan do pani gordej“

Trakų rajono Aukštadvario apylinkės Petrašiškių kaime 1973 m. užrašyta lenkiškai dainuotos vaišių dainos nuotrupa:

KTR 178(76)

♩ = 92

① ————— ② —————

Pan do pa - ni gor - dej bę - dzie fla - sza czwa - rta,

③ ————— ④ ————— ⑤ —————

o to pan, o to pan, to dob - ro - dziej na - szy.

① 2 4 ② 3 ③ 2, 3 ④ 3 ⑤ 2, 3

1.	Pan do pani gordej Będzie flasza czwarta, O to pan, o to pan, To dobrodziej naszy.	3.	Pan do pani (...) (?) Będzie flasza szósta, O to pan, o to pan, To dobrodziej naszy.
2.	Pan patrzy kątek Będzie flasza piąta, O to pan, o to pan, To dobrodziej naszy.		

Dainuojama apie vyriuką, kuris ateidamas pas moteriškaitę kaskart atsineša buteliuką karčiosios. Minimi keturi šeši buteliukai, tad galima spėti, kad pirmieji trys posmai neužrašyti. Tekstas gali būti ir nebaigtas, nes po šešto buteliuko veiksmas nesibaigia.

Poetinio teksto sąsajos. Žinoma daug lietuvių liaudies vaišių dainų tekstų, kuriuose iš eilės vardijamos čerkelės, buteliukai ar neįvardinti tostai (išgėriau pirmą (...), (...) antrą (...), (...) trečią (...) ir t. .). Tiesioginių teksto sąsajų su lietuvių šio žanro dainuojamąja tautosaka kol kas neaptikta nei Lietuvos, nei Lenkijos folkloro šaltiniuose, tačiau tikėtina, kad tokių paralelių turėtų būti.

Melodinės sąsajos. Pateikiama melodija labai populiari ir lietuvių, ir daugelio kitų Europos tautų liaudies dainų melodikoje. Ji žinoma ne tik kaip vaišių, bet ir kaip vaikų, ratelių-žaidimų, humoristinių, talalinių ir kitų neapeiginių dainų melodija. Bene populiariausias šios melodijos pavyzdys yra apie 1980-uosius metus jaunimo vakaronėse dažnai skambėjęs variantas:

Užrašė R. Sliužinskas, 1980

Sc - nis gai - dį pe - šė ir į tur - gų ne - šė,

put, put, put - put - put, ir į tur - gų ne - šė.

1. Senis gaidį pešė Ir į turgų nešė, Put, put, put put put, Ir į turgų nešė.	3. Ir nebrangiai prašė, Tik pusantro grašio, Put, put (...)
2. Ir į turgų nešė, Ir nebrangiai prašė, Put, put (...)	4. Už pusantro grašio Senis pirko tašė, Put, put (...)

5. Nusipirkęs tašę, Senis nusitašė, Put, put (...)	7. Už pamestą tašę Boba jį pritašė, Put, put (...)
6. Senis nusitašė, Ir pametė tašę, Put, put (...)	8. Boba jį pritašė, Senis nebeprašė, Put, put (...) (ir t. t.)

Tokių ar panašių šio melodinio tipo variantų (tapati melodinė forma, metroritmas, melodinė architektonika) turėtų būti gausu ne tik Lietuvos, bet ir Lenkijos folkloro archyvuose.

8. KARINĖS-ISTORINĖS DAINOS

Lietuvių ir lenkų karinės-istorinės dainos turi daug skirtingų bruožų. Lenkiškojoje tradicijoje vyrauja patriotinės, tautinės savigarbos jausmą skatinančios dainos. Jos dažniausia pakilios nuotaikos, dainuojamos žygio melodijomis. Tuo tarpu lietuviškojoje karinių-istorinių dainų tradicijoje vyrauja lyriškumas: bernelio išlydėjimo į tolimą karelę motyvai, ilgo laukimo, kol jis sugrįš, nuotaikos, liūdna žinia apie žūtį. Tokios visiškai priešingos ideologinės lietuvių ir lenkų karinių-istorinių liaudies dainų nuostatos neteikia didelių vilčių, kad bus rasta jų melodikos ar poetinių tekstų sąsajų.

Vis dėlto ir čia randame, nors ir pavienių, bet dėmesio vertų lietuviškai bei lenkiškai dainuojamų karinių-istorinių dainų melodikos ir teksto panašumo atvejų.

Verta atkreipti dėmesį į lietuviškajai folklorinei tradicijai atstovaujančių žygio dainos „Augo girioj ažuolėlis“ ir dainos apie karinę tarnybą carinės Rusijos kariuomenėje „Ateis Visų šventė“ pavienių variantų paraleles su lenkų dainomis.

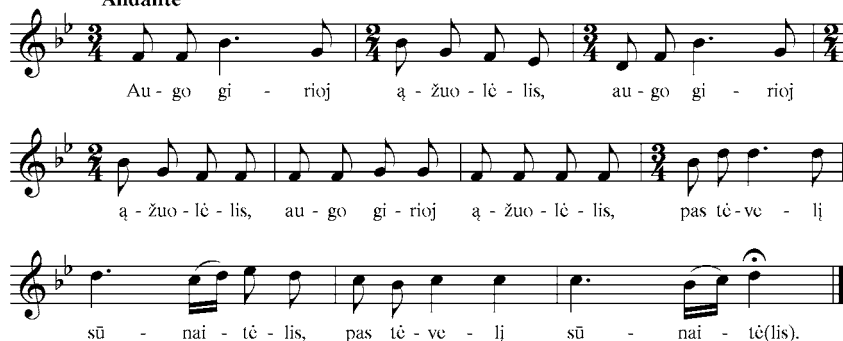
8.1. Žygio dainos

8.1.1. „Augo girioj ažuolėlis“

Tai visuose Lietuvos etnografiniuose regionuose paplitusi aukštaitiška daina, žinoma ne tik etninės muzikos žinovams, bet ir daugeliui su etnine kultūra nesusijusių žmonių. Dainuojama ne tik žygio metu, bet ir įvairiose sueigose – vaišių metu, kelionėje, per vestuves ir kt.:

LT II 323 = LTR 1030(26)

Andante

Au - go gi - rioj a žuo - lè - lis, au - go gi - rioj
a žuo - lè - lis, au - go gi - rioj a žuo - lè - lis, pas tē - ve - lį
sū - nai - tē - lis, pas tē - ve - lį sū - nai - tē(lis).

1. Augo girioj ažuolėlis, Augo girioj ažuolėlis, Augo girioj ažuolėlis, Pas tėvelį sūnaitėlis, Pas tėvelį sūnaitėlis.	5. – Man nereikia kareivėlio, Man nereikia kareivėlio, Man nereikia kareivėlio, Man tik reikia artojų, Man tik reikia artojų.
2. Rūpinosi tėvutėlis, Rūpinosi tėvutėlis, Rūpinosi tėvutėlis, Kad jo mažas sūnaitėlis, Kad jo mažas sūnaitėlis.	6. – Nenešiojęs mundurėlio, Nenešiojęs mundurėlio, Nenešiojęs mundurėlio, Nebus lauko artojų, Nebus lauko artojų.
3. – Nesirūpink, tėvutėli, Nesirūpink, tėvutėli, Nesirūpink, tėvutėli, – Užaugš tavo sūnaitėlis, Užaugš tavo sūnaitėlis.	7. Augo girioj liepužėlė, Augo girioj liepužėlė, Augo girioj liepužėlė, Pas motulę dukterėlė, Pas motulę dukterėlė.
4. Užaugš tavo sūnaitėlis, Užaugš tavo sūnaitėlis, Užaugš tavo sūnaitėlis, Bus Lietuvos kareivėlis, Bus Lietuvos kareivėlis.	8. Rūpinosi motinėle, Rūpinosi motinėle, Rūpinosi motinėle, Kad jos maža dukterėlė, Kad jos maža dukterėlė.

9. – Nesirūpink, motinėle,
Nesirūpink, motinėle,
Nesirūpink, motinėle,
Užaugo tavo dukterėlė,
Užaugo tavo dukterėlė.

10. Užaugo tavo dukterėlė,
Užaugo tavo dukterėlė,
Užaugo tavo dukterėlė,
Bus verpėja audėjėlė,
Bus verpėja audėjėlė.

Kituose variantuose tekstas tęsiamas, kol tolygiai išbaigiama ir antroji dainos šaka: „Man nereikia šokėjėlės, man tik reikia audėjėlės“. „Nepabuvus šokėjėle nebus gera audėjėlė“.

Dainos melodija – daugiabalsė (dvibalsė). Čia pateiktame variante užrašytas tik pirmasis balsas. Abu balsai dažniausia skamba taip:

Užrašė R. Sliužinskas, 1999 m.

$\text{♩} = 78$

Au-go gi-rioj a - žuo-lė - lis, au-go gi-rioj a - žuo-lė - lis, au-go gi-rioj
a - žuo-lė - lis, pas tė-ve-lį sū - nai-tė - lis, pas tė-ve-lį sū - nai - tė(lis).

Lenkų liaudies dainų rinkiniuose pateiktas lenkiškai dainuojamas šios melodijos variantas:

PPLP, p. 91–92

$\text{♩} = 72$

Tam na łą - ce, na zie-lo-nej, tam na łą - ce, na zie-lo-nej,
tam na łą - ce na zie - lo - nej przy stu-dzian - ce
mu - ro - wa - nej, przy stu-dzian - ce mu - ro - wa - nej.

Kaip ir lietuviškuose variantuose, dainuojama lenkiškajai tradicijai nebūdingu būdu – dviem balsais. Reikia manyti, kad ši melodija tiesiog perimta iš lietuviškosios dainavimo tradicijos.

Dainos tekstas – savarankiškas, neturi nieko bendro su lietuvių liaudies dainų poetiniais teksta:

1. Tam na łące, na zielonej
Przy studziance murowanej.
2. Stoi konik osiodłany
Przy nim jeździec zarąbany.
3. I przychodzi matka jego,
Rozpoczyna płacz za niego.
4. Przy żołnierzu matka klęczy
I nieswoim głosem jęczy.
5. Wy mateczki, co płaczecie,
Wy na wojnę nie pójdziecie.
6. Tam się biją szabelkami,
Krew się leje strumieniami.
7. A gdzie ta krew płynąć będzie,
Biała róża kwitnąć będzie.
8. Biała róża, fijołeczki,
Z Bogiem, z Bogiem aniołeczki.
9. Z Bogiem, z Bogiem, aż na wieczność,
Dziękujemy za waleczność.
10. Za waleczność, za zasługi
Wystrzelimy raz i drugi.

Tai taip pat karinė daina apie tai, kad ant lankelės, ant žaliosios, prie šalto (mūravoto?) šaltinėlio stovi pabalnotas žirgelis. Prie jo – užkapotas raitelis (lenkų žalnierius). Ateina jo motinėlė ir pradeda jį apraudoti. Klūpo prie žalnieriaus kūno ir nesavu balsu dejuoja (rauda). „Ko jūs, motušėlės raudate? Jūs gi į karą neisite. Ten kapojasi kardeliais, kraujas liejasi upeliais (srovelėmis)“. O kur tas kraujas tekės – ten balta rožė pražys. Balta rožė, neužmirštuolės, paties Dievo angeliukai. Su Dievu

visam laikui (amžinai), liekame dėkingi už drąsą (narsą). Už drąsą, už nuopelnus šūvių salve saliuuosime vieną ir kitą kartą.

Tiesioginių teksto atitikmenų karinėse lietuvių liaudies dainose nėra. Būdingas tik kraujo liejimosi upeliais ir ten pražystančių rožių motyvas, žinomas kito karinių lietuvių liaudies dainų tipo (K 320; „Visi bajorai į Rygą jojo“) teksto variantuose (melodijos sąsają nėra):

(...)
Kur kraujas bėga,
Rožės žydieja.
Kur kūns gulieja,
Meirūns kvepėja.

LLD III 434

(...)
Kur kraujo tiško,
Upė tekėjo, (...)
Ant upės kranto
Rožės žydėjo.

LLD III 435

(...)
Kur kraujai tiško,
Aukšas byrėjo,
Kur galva krito,
Rožė žydėjo.

LLD III 439 (ir t. t.)

Šio dainų tipo lietuviškos ir lenkiškos melodikos sąsajos yra aki-vaizdžios. Tekstai tiesiogiai nesusiję. Yra tik su kitų lietuvių karinių liaudies dainų tipų tekstais bendrą lenkiško teksto varianto poetinės simbolikos motyvų.

8.2. Dainos apie karinę tarnybą carinės Rusijos kariuomenėje

8.2.1. „Ateis visų šventė“

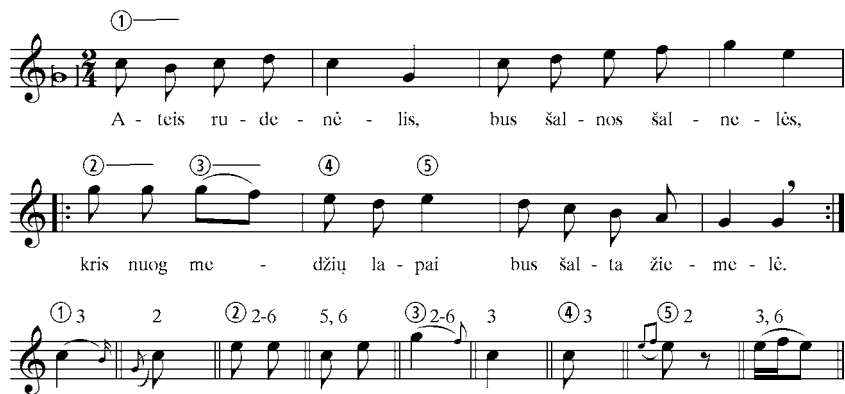
Tai gana žinomas (visų pirma Dzūkijoje ir Aukštaitijoje) karinių-istorinių dainų tipas (žr.: LLD IX 196–225). Pateikiame keletą lietuviškų šio tipo dainų pavyzdžių:

LLD IX 196 = LTR 31(67)

A - teis vi - sų šven - tė, reiks man iš - va - žiuo - ti,
nu - sto - kit, bro - liu - kai, dai - ne - les dai - nuo - ti, // nuo(tį).

1. Ateis visų šventė, Reiks man išvažiuoti, – Nustokit, broliukai Daineles dainuoti.	5. – Neverk, motinėle, Neliek ašarėlių, Gana gana kalbėtis Bus šitą česėlį.
2. Nedėlios rytėlį Žiūriu per langelį, Matau – kinko brolužėlis Del manęs žirgelį.	6. Atėjo tie čėsai, Kaip žmonės kalbėjo, Brolis veža brolių, Tėvas – sūnaitėlių.
3. Žada mane vežti Iš šito kraštelio, Žinau tikrai – negrįšiu Prie savo tėvelių.	7. Tėvas veža sūnų Šalia pasodinęs, Verkia sūnaitėlis, Tėvą apkabinęs.
4. Verkia motinytė Mane išleisdama, Suėmus galvelę Balsu raudodama.	8. – Neverk, sūnaitėli, Neliek ašarėlių: Šviečia šviečia saulelė Ir dėl žalnierėlių.

LLD IX 202 = LTR 4304(65)

1. Ateis rudenėlis, Bus šalnos šalnelės, Kris nuog medžių lapai – Bus šalta žiemelė.	2. Ateis Visos šventės, Reiks mums išvažiuoti, – Pameskit, broliukai Daineles dainuoti.

3. Verkia tėvelis, Sena motynėlė, O dar geriau verkia Jauna mergužėlė.	5. Aš tau atrašysiu Margą gromatėlį Ir ten inrašysiu Vardą pravardėlį.
4. – Cit, neverk, mergele, Balta lelijėla, Aš tau atrašysiu Margą gromatėlį.	6. – Kas man iš to vardo, Ir to pravardėlio, Kad nebus bernelio, Balto dobilėlio.

1959 m. Pabradės apylinkėse užrašytas ir variantas lenkišku poetiniu tekstu (be melodijos):

LTR 3208(10)

1. Przyjdą wszystkie święty, Trzeba już wyjeżdżać, Porzućcie, braciszki, Śliczne teksty śpiewać.	5. Kukawka kukuje, Aż słowiczek śpiewa, Aż gołązki szumią, Jak wiatry powiewa.
2. Porzućcie, braciszki Śliczne teksty śpiewać, Niedaleko wszystkie święto, Trzeba będzie wyjeżdżać.	6. Leci, gołąbeczek, Aż pod samo niebo, Niesie listek strakacony Od kochanka mego.
3. A mamunia płacze, Łzy wylewając, Smutno, nie wesoło, Syna wypuszczając.	7. A co napisano, Że pieniędzy prosi, A jak nie doczeka – Rwie swoje włosy.
4. W niedzielę na ranku Wyszłem na ganeczek, Załamam białe ręczki, Patrzac w ogródeczek.	8. Wezmę ja kociołek, I na to pokrycie A ja biedny chłopiec Za to tracą życie.

Poetinio teksto sąsajos. Lenkiškas šios dainos teksto variantas turbūt yra vėlyvesnės kilmės, nes ryškesnis sentimentaliojo romantizmo pradas. Čia, kaip ir lietuviškuose tekstuose, dainuojama apie Visų švenčių (t. y. Visų šventųjų šventės) atėjimą. Berneliui reikia išvažiuoti

(į karą). Jis prašo savo brolių nebedainuoti. Sūnelį išleisdama verkia motinėlė.

Toliau tekstas nutolsta nuo lietuviškų variantų, artimesnis sentimentalijai meilės lyrikai. Dainuojama mergelės vardu (tai nebūdinga lietuviškoms šio tipo dainoms) apie tai, kaip ji nedėlios rytą išeina ant gonkelių ir laužo savo baltas rankas (sielvartauja), žiūrėdama į darželį (manytime, savo rūtų darželį). Gegutė kukuoja, lakštingėlė gieda, balandžiai burkuoja, stiprus vėjas pučia. Skrisk, balandėli, į aukštą dangų, atnešk margą laiškėlį nuo mano mielo. Laiškelyje jis prašo pinigų (?!), jeigu nesulauks, – nusiraus plaukus (?!). Tai dar vėlyvesnis, net šaržuotas siužeto tęsinys. Pabaiga nebeaiški, gali būti klaidingai dešifruota. Aišku tik tiek, kad karys (vargšas, nelaimingas vaikinąs), kaip būdinga ne tik karo dainoms, bet ir sentimentaliesiems romansams, dėl to praranda gyvybę (neaišku, ar iš meilės, ar kare).

Ši dainos tipą reikėtų toliau tyrinėti Lenkijos archyvuose. Tikėtina, kad ten galima būtų rasti ir daugiau šių dainų poetinių tekstų (gal ir melodijų) variantų, išsiaiškinti čia pateikto Lietuvoje užrašyto lenkiško varianto teksto slėpinius.

9. LITERATŪRINĖS KILMĖS DAINOS

Literatūrinės kilmės lietuvių ir lenkų liaudies dainos dažnai yra priklausomos nuo abiejų tautų istorinio ir kultūrinio gyvenimo raidos. Lietuvių folklorinėje tradicijoje kol kas neteko aptikti, tarkim, Adomo Mickevičiaus tekstais dainuojamų dainų. Nežinoma, ar kam nors yra tekę rasti lenkiškai dainuojamų liaudies dainų, pavyzdžiui, Maironio ar Antano Vienažindžio tekstais.

Tuo tarpu lenkiškai yra dainuojami Silvestro Valiūno istorinės tematikos tekstai. Dainos apie kunigaikštienę Birutę („Ant marių kranto“) lenkiško varianto istorija yra verta atskiros studijos. Ji taip pat dar laukia išsamesnių tyrimų.

9.1.1. „Ant krašto marių“

Bene labiausiai Lietuvoje žinomos Silvestro Valiūno eilės yra liaudies daina tapusi jo poema apie kunigaikščio Kęstučio ir Birutės meilę. Iš lūpų į lūpas perduodamų šios dainos tekstų variantai pačių dainininkų dažnai perkuriami, tačiau juose visada lengva atsekti aiškius autorinio S. Valiūno teksto fragmentus. Pateikiame vieną iš gausių šio dainos tipo teksto ir melodijos variantų:

KTR 119(114)

♩ = 88

Ant kraš - ta ma - rių Pa - lan - gos mes - te - lyj,

tin, kur gy - ve - na bro - lij žc - mai - tē - lij, tin aukš - tas kal - nas,

Bi - ru - te va - din - tas, ža - liom pu - šc - lam vir - šus ap - sa - din - tas.

1. Ant krašta marių Palangos mestelyj,
Tin, kur gyvena brolij žemaitėlij,
Tin aukštas kalnas, Birute vadintas,
Žaliom pušelam viršus apsadintas.
2. Tin, kur laiminga buva žeme mūsų,
A kur buvam ponai ir gudų, ir prūsų,
Vežlyva, skaisti, kai rože ir rūta,
Kunigaikščiene gyvena Birute.
3. Nebuva jiji jokia karalaite,
Tik iš Palangos vargdienė mergaite,
Žemčiūgai brangūs ir auksa auskariai
Tesipušioja vaikščioja po marias.
4. Tinai medžioja karalis Keistutis,
Sutika ainunt pamarem Birutį,
Ir prakalbėja jai meilingų žodį,
Ar nesutiktų ji būtė jo žmona.
5. – Kad aš, meldama prie dieva Perkūna,
Priesiekiau, būsiu nekaltybėj kūna,
Bet kad yr tokia valia tava, pone,
Teišsipilda širdinga malone.
6. Tada karalius nulipa nu žirga
[Ir] prakalbėja jai meilingų žodį,
Tada Birute tapa numylėta,
Pagimde sūnų Vytautą ant svieta.

Lenkijoje, Seinų apylinkėse, 1978 metais užrašytas ir išsamus lenkiškas šios dainos variantas. Jo tekstas – tapatus S. Valiūno eilėms, melodija – taip pat artima lietuviškiems dainos variantams, ką rodo poetinio teksto eilėdaros sandara ir melodijos metroritmika:

AFT 5016(1)

[18"] ♩=105

The musical score is written on a single staff in G major (one sharp) and 2/4 time. It consists of three lines of music. The first line has a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked as 105 beats per minute. The lyrics are written below the notes. The second line continues the melody. The third line ends with a double bar line. There are some musical ornaments (trills) above certain notes. A circled number 1 is placed above the first note of the third line. Below the third line, there is a circled number 1 followed by the number 7, indicating a 7-measure repeat.

Nad brze-giem mo - rza, przy mieś-cie Po - łą - dze za - móż-na
nie - gdyś w bursz-tyń i pie - nią - dze jest ślicz-na gó - ra,
Bi - ru - ta sła - wio - na, zie - lo-ną sos - ną wo-kół ob - sa - dzo - na.

① 7

1. Nad brzegiem morza, przy mieście Połądze
Zamóżna niegdyś w bursztyn i pieniądze
Jest śliczna góra, Biruta sławiona,
Zieloną sosną wokół obsadzona.
2. Tam skromna świeża, jak róża i ruta,
W ukryciu długo mieszkała Biruta.
Nie królom ona swój początek winna,
Była to prosta z Połagi dziewczyna.
3. Swojej roboty płótnem się stroiła,
Króciuchną w pasy spódnicek nosiła.
Na białej szyji bursztyna sznureczek,
Na światłych włosach ruciany wianeczek.
4. Kiedy jej bracia o zarannej porze
Wyczły na ryby z łódkami na morze,
Siostra z obiadem gdy ku nim zmierzała,
Rycerza w zbroi na drodze spotkała.

5. A to byl Kejstut, sławny w polu bitwy,
Pan żywnej Żmudzi, i pan księżę Litwy.
Gdy ujrzał piękność długo cisze chował,
I wtem się do niej takie ozwał słowa:
6. – Czyliż ziemianka, czyliż mieszkasz w niebie,
Serce i rękę oddaje dla ciebie.
To usłyszawszy Biruta cnotliwa,
Piękna Biruta, piękna i cnotliwa.
7. Spuszcza w dół oczy, własnych uczuć bada,
Wzdycha głęboko i na twarz upada:
– Chociaż przysięgłam przed Bogiem wierności
Całe swe życie poświęcić w czystości.
8. Lecz skoro taka jest twa wola, Panie,
Niech ślub małżenski utwierdzi kochanie.
Biruta szczerze Kejstuta kochała,
Na świat mu syna Witolda wydała.

Be abejo, Punsko krašto lietuviai gerai žino ir su pagarba dainuoja šią istorinę praeitį liudijančią dainą. Reikia manyti, kad jie ją dainavo (ir dainuoja) savo tautinių švenčių ar kitų lietuvių susibūrimų metu. Galbūt gana gerai lietuvių kalbą mokantis lenkų vertėjas kažkada profesionaliai išvertė šį sudėtingą tekstą į lenkų kalbą. Pritaikius vertimui tinkamą lietuvišką melodiją, daina gražiai skamba ir lenkams. Nereikėtų pamiršti ir bendros istorinės lietuvių bei lenkų praeities: kadangi buvo tos pačios valstybės piliečiai, tiek vieni, tiek kiti dažnai kalbėjo, rašė ir dainavo būtent lenkiškai. Gali būti, kad dainos tekstas į lenkų kalbą buvo išverstas dar S. Valiūno laikais. Gal ir pats poetas žinojo vertimo istoriją, apie kurią dabar galime tik spėlioti. Bet kuriuo atveju – tai gražus istorinę praeitį poetizuojančių dainų kelionės nepaisant valstybių sienų pavyzdys.

10. LIETUVIŲ IR LENKŲ KALBOMIS DAINUOJAMŲ LIAUDIES DAINŲ PARODIJOS

Šis unikalus lietuviškų ir lenkiškų liaudies dainų mišinys liudija savitus interkultūrinius abiejų folklorinių tradicijų saitus. Jie atskleidžia subtilų dainininkų autoironijos ir humoro jausmą. Čia nesiekama sumenkinti kurios nors kalbos vertės. Niekas nėra pajuokiamas ar kaip nors kitaip įžeidžiamas. Kaip ir kiekviena parodija, – tai puiki proga lengvai šyptelėti, kitaip, netikėtai pažvelgiant į, rodos, iki tol labai rimtai vertintus folklorinio paveldo dalykus.

Šio žanro dainų variantų užrašymams vertėtų skirti daugiau dėmesio. Kol kas aptariami atsitiktiniai dvikalbių dainų – parodijų atvejai.

10.1. Lietuvių ir lenkų liaudies dainų parodijos

Greta aptartų apeiginių ar neapeiginių lietuvių ir lenkų liaudies dainų, kurių variantai yra šių lyginamųjų studijų objektas, verta paminėti dar vieną oficialiai neminimą dainų rūšį, žinomą abiem kalbomis bendraujančių Lietuvos ir Lenkijos artimesnio ar tolimesnio paribio pateikėjams. Tai specialiai sušaržuotos liaudies dainos, kurių atskiri fragmentai (paskiri žodžiai, dažniausia – viena ar kelios poetinio teksto eilutės) pakaitomis dainuojami tai viena, tai kita kalba. Dainuoti gali būti pradėdama tiek lietuviškai, tiek lenkiškai. Tokius tekstus supranta tik tie, kurie moka abi kalbas.

Šių dainų melodijos paprastai būna paprastos, lengvai įsimenamos, gerai žinomos daugeliui vietos žmonių, kurie save laiko tiek lenkais, tiek lietuviais.

10.1.1. „Oi tu Onyt, Onytėle“

Pateikiame keletą gana išsamių dvikalbių humoristinių liaudies dainų variantų. Pirmasis užrašytas Trakų rajono Vievio apylinkėse 1961 m., dainuoti pradėdama lietuviškai.

KTR 77(37)

$\text{♩} = 76$

Oi tu O - nyt, O - ny - tē - le, za - fun - duj mnie pi - wo,
o O - ny - tē pa - si - pū - tus pa - trzy na mnie ksz - wo.

1. – Oi tu Onyt, Onytėle,
Zafunduj mnie piwo, [pastatyk mums alaus]
O Onytė pasipūtus [žiūri į mane kreivai]
Patrzy na mnie krzywo.
2. Powiedz luba, powiedz moja, [pasakyk, mano mieloji]
Powiedz, širdis mano, [pasakyk (...)]
Ar neilgu tau be manęs,
Tu, mano kvietkele.
3. Oi kaip ilgu, božės mój, [(...) Dieve mano]
Negaliu kentėti,
Jak ja ciebie nie zobaczę – [kai aš tavęs nepamatau –]
Net man širdis skauda.
4. Oi tas alus alutėlis [iš miežių padarytas]
Z jęczmienia zrobionas,
Ir dėl žmonių palinksmybės [apynio pridėtas]
Chmieliu doložonas.
5. Šiandien gersim, baliavosim, [bus mums labai linksma]
Będzie nam wesoło,
Rytoj sirgsim, pagiriosim – [stversimės už galvos]
Wezmiem się za głowa.

Tokiose dainose nevengiama sušaržuoti (šiuo atveju – sulipdyti) atskirų žodžių, prie vienos kalbos žodžio šaknies „priklijuojant“ to paties žodžio, tik kitos kalbos priesagą ar galūnę. Taip yra šios dainos 4-ame posme: „zrobionas“ (lenk. *zrobiony* + liet. *padarytas*). Ten pat: „doložonas“ (lenk. *doložony* + liet. *pridėtas*).

10.1.2. „Ja siedziała w ogrodeczku“

Kitas pavyzdys – sušaržuotos dvikalbės dainos variantas, užrašytas 1996 m. Molėtų rajono Šešuolių apylinkėse. Pradedama dainuoti lenkiškai.

MFA A 48(14)

1. Ja sic - dzia - ła wo - gro - decz - ku terp ża - lių rū - te - lių,
roz-ma-wia - łem z dziew-czy - necz - ką daug mei-lių żo - de - lių, // del(ių).

1. Ja siedziała w ogrodeczku	[aš sėdėjau darželėly]
Terp żalių rūtelių,	
Rozmawiałem z dziewczyneczką	[kalbėjau su mergužele]
Daug meilių żodelių.	
2. – Oi mergyte, mergužele,	
Pójdźmy my na polu,	[eikim mes į lauką]
Pažiūrėsim, mergužele,	
Jaka twoja dolia.	[kokia tavo dalia]
3. Oi aluti, alutėli	
Z jęczmenia zrobiony,	[iš miežių padarytas]
O kad mes jo paragautum –	
Chmielu dołożony.	[apynio pridėtas]

Tokie dainuojamojo folkloro pavyzdžiai kol kas užrašyti tik dviem kalbomis kalbančioje Lietuvos pusėje. Jie liudija subtilų ir saviironišką šio regiono liaudies dainininkų požiūrį į vietines lietuvių ir lenkų šnek-tas, taip kalbančių žmonių tarpusavio santykius, savitą humoro jausmą.

Liaudies dainų parodijos vertos didesnio tautosakos rinkėjų dėme-sio, kol kas jų užrašymai, deja, yra fragmentiški, pabiri.

IŠVADOS

Pradėję kaupti medžiagą lyginamiesiems lietuvių ir lenkų liaudies dainų tyrimams, jautėme moralinę pareigą atiduoti duoklę ne tik lietuviškai folklorinei tradicijai, bet ir vaikystės laikais Trakų rajono Aukštadvario apylinkės Mičiūnų, Akuškonių, Gineitiškių, Alešiškių kaimuose girdėtai vietinei lenkų šnektai, tyrinėti abiem kalbomis (lenkiškai ir lietuviškai) dainuojamas dainas. Dėkojame visiems dviem kalbomis kalbantiems šio krašto liaudies dainų pateikėjams ir užrašinėtojų, kurie paliko mums vertingos folklorinės medžiagos garso įrašų, nemažai rankraštinės medžiagos.

Šios studijos – tik didelio darbo pradžia. Kadangi tyrimų medžiagos vis daugėja, be to, atsiranda galimybių naudotis užsienio šalių archyvuose saugoma rankraštine medžiaga, gausėja įvairių publikacijų. Kiekvienas naujas lietuviškai ar lenkiškai dainuojamos dainos garso įrašas šiems lyginamiesiems tyrimams suteikia vis daugiau informacijos. Susipažinus su nauja vienos tautos medžiaga, kyla reikmė ieškoti jos atitikmenų kitos tautos folklore. Procesą tęsiant ateityje bus galima padaryti išsamesnių mokslinių tyrimų išvadų. Šiame etape išvadas darome atsargiai – dažnai jos yra hipotetinio pobūdžio, taigi būtini išsamesni lyginamieji tyrimai.

1. Apeiginį ir neapeiginį lietuviškai ir lenkiškai dainuojamų dainų pobūdį, be abejo, nulėmė jų pateikėjų gyvensena, tradicijos, papročiai, sociokultūrinis šeimos, bendruomenės kasdienybės ir švenčių kontekstas.

2. Geografinės (arealo, regioninės) lenkiškų ir lietuviškų liaudies dainų paplitimo ribas nustatyti nelengva. Lietuvos pusėje – visų pirma lenkų arba dviem kalbomis (lietuviškai ir lenkiškai) kalbantys istorinio Vilnijos krašto apylinkės žmonės, Lietuvos ir Lenkijos pasienio kraštas. Kita vertus, nagrinėjant lietuvių ir lenkų liaudies dainų melodikos ar poetinio teksto sąsajas geografinis aspektas kartais gali būti ir nesvarbus – vienos jų užrašytos Lenkijos gilumoje, kitos – Lietuvos pusėje, toli nuo istoriškai persipynusių lietuvių ir lenkų etnografinių regionų.

3. Istorinis tiriamų lietuvių ir lenkų liaudies dainų ryšių, jų raidos laikotarpis – bene sudėtingiausia problema, kuriai nagrinėti reikia atlik-

ti papildomus istorinius ir etnografinius tyrimus. Šiuo aspektu svarbūs ir abiejų tautų gyvensenos sociokultūrinės antropologijos tyrimai.

4. Atlikti lietuvių ir lenkų liaudies dainų lyginamieji etnomuzikologiniai tyrimai leidžia pateikti šias išvadas:

- daugumai lietuvių ir lenkų liaudies dainų būdinga tapati jų pateiktųjų muzikinio mąstymo sistema;
- būdingos diatoninės dermės, aiški metroritminė melodijų sandara;
- abiejų tautų liaudies dainoms būdingi tie patys muzikinio variantiškumo ir invariantiškumo sistemos bruožai;
- dažnai sutampa lietuviškai ir lenkiškai dainuojamų liaudies dainų žanrinės sudėties (jų atlikimo socialinio konteksto) parametrai;
- atskirų melodinių tipų lietuviški ir lenkiški variantai gali būti tapatūs tiek ištisai, tiek ir epizodais – tam tikros melodinės intonacijos, motyvai ar frazės;
- tapačios melodijos kartais gali būti dainuojamos panašiais ir skirtingais poetiniais tekstais.

5. Lietuvių ir lenkų liaudies dainų poetinių tekstų, jų siužetų tapatumai taip pasireiškia:

- tapatūs ištisi tekstų siužetai (jų vertiniai), kai dainuojama panašiomis melodijomis;
- tapatūs ištisi tekstų siužetai (jų vertiniai), kai dainuojama skirtingomis melodijomis;
- tapatūs tam tikri poetinių tekstų epizodai, kurių dainų melodijos gali būti tapačios ir skirtingos;
- tapati bendro pobūdžio poetinio veiksmo aplinka, panašūs personažai;
- tapatūs atskiri poetiniai simboliai.

6. Dažnai būtina pratęsti lietuvių ir lenkų liaudies dainų melodikos bei poetinio teksto sąsajų tyrimus, lyginant juos su galima panašia kitų tautų (artimesnių ir tolimesnių) folklorine medžiaga. Visų pirma derėtų atkreipti dėmesį į slavų tautų (baltarusių, ukrainiečių, čekų, slovākų, bulgarų, slovėnų, kroatų ir kt.) liaudies dainų melodikos, poetinio teksto turinį. Tada atlikti lyginamuosius tyrimus, remiantis Skandinavijos, Vakarų ar Pietų Europos šalių muzikinio folkloro medžiaga.

LITERATŪRA

- Adamowicz K. 1998. Dzień folkloru polskiego na Lipówce (Vilnius) // *Kurier Wileński*, 5 marca, s. 5.
- Andrzejewski T. Europos masto unikumas [folkloro ansamblis „Cicha nowinka“, 5 metų minėjimas bei Čekoniškių kaimo (Vilniaus raj.) verbų ir buities seklyčios atidarymo iškilmės] // *Draugystė*, sausio 13–19, nr. 2, p. 1–3.
- [Anonim] 1898. *Obszar języka litewskiego w gubernii Wileńskiej*. Materiały antropologiczne-archeologiczne i etnograficzne. Krakow.
- [Anonim] 1898. *Obszar języka litewskiego w gubernii Wileńskiej*. Materiały antropologiczne-archeologiczne i etnograficzne. Krakow.
- Armon W. 1957. Zainteresowania O. Kolberga folklorem litewskim // *Lud*, t. 42, Wrocław, s. 432.
- Bartkowski B. 1987. *Polskie śpiewy religijne w żywej tradycji. Style i formy*. Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne.
- Polskie śpiewy religijne społeczności katolickich*. 1990. Studia i materiały, t. 1. Lublin: Redakcja naukowa Bolesław Bartkowski (...).
- Dainu balsai*. 1886–1889. *Melodien litauischer Volkslieder*, Vol. 1–2, Heidelberg.
- Christianas Bartschas. Dainų balsai*. 2000. Parengė J. Čiurlionytė, L. Burkšaitienė, V. Daniliauskienė. Vilnius.
- Bednarczuk L. Z. 1974. Pólnocno-wschodniej peryferii polszczyzny. *Język Polski*, t. 54, s. 326–332.
- Boiko M. 1992. Sledy sutartines v Latvii // *Pribaltijskij muzykovedtsheskij sbornik*, vol. 4. Vilnius, p. 61–81.
- Boiko M. 1992a. On the Interaction Between Styles in Baltic Folk Music: Sutartinės Polyphonie and East Baltic Refrain Songs // M. P. Baumann, A. Simon, U. Wegner (eds.). *European Studies in Ethnomusicology*. Historical Developments and Recent Trends. Wilhelmshaven: Florian Noetzel Verlag, p. 218–236.
- Boiko M. 1996. *Die litauischen Sutartinės. Eine Studie zur baltischen Volksmusik*. PhD dissertation. Hamburg: SVL. University of Hamburg.
- Boiko M. 2000. On the Interaction of Styles in the Baltic Traditional Music: Baltic Polyphony and East Baltic Refrain Songs // *Tiltai*, nr. 3. Klaipėda: Klaipėdos universitetas, p. 1–8.
- Bokszyś O. 1999. Baudouin de Courtenay i dainy // *Znad Wilii*, 1–15 kwietnia, nr. 7, s. 5.

- Brazys T. 1920. *Apie tautines lietuvių gaidas (melodijas)*. Tilžė.
- Brazys T. 1924. Lietuvių liaudies daina vestuvėse // *Tauta ir žodis*, t. 2. Kaunas, p. 190–238.
- Brensztein M., Otrębski J. 1927. *Dajny litewskie zapisane przez Adama Mickiewicza*. Wilno.
- Buch T. 1961. Litewskie nazwy miejscowe w powiatach Sejny i Suwałki. *Onomastica*, t. 7, s. 221–229.
- Buch T. 1964. Litewskie nazewnictwo osobowe w powiatach Sejny i Suwałki. *Onomastica*, t. 9, s. 312–320.
- Rytų Lietuva. *Istorinių bei etnografinių straipsnių rinkinys*. 1980. Suredagavo A. M. Budreckis. Chicago.
- Burkšaitienė L., Krištopaitė, D. 1990. *Aukštaičių melodijos*. Vilnius.
- Chomiński J. 1928–1933. *Mapa obszaru językowego litewskiego w Rzeczypospolitej polskiej*. Warszawa.
- Czekanowska A. 1987. *Etnomuzykologia współczesna. Refleksje metodologiczne*. Bydgoszcz.
- Czekanowska A. 1990. *Polish Folk Music: Slavonic Heritage, Polish Tradition, Contemporary Trends*. Cambridge Studies in Ethnomusicology. Cambridge: Cambridge University Press.
- Četkauskaitė G. (Sud.). 1981. *Dzūkų melodijos*. Vilnius.
- Čiurlionis M. K. 1910. Apie muziką // S. Čiurlionienė-Kymantaitė. *Lietuvoje*. Vilnius, p. 53–83.
- Čiurlionis M. K. 1960. Apie muziką // M. K. Čiurlionis. *Apie muziką ir daile*. Vilnius, p. 295–316.
- Čiurlionytė J. (Sud.). 1938 (1999). *Lietuvių liaudies melodijos*. Kaunas, 1938; II leid. Vilnius.
- Čiurlionytė J. 1955. *Lietuvių liaudies dainos*. Rinktinė. Vilnius.
- Čiurlionytė J. 1969. *Lietuvių liaudies dainų melodikos bruožai*. Vilnius.
- Dąbrowska G. 1980. *Taniec ludowy na Mazowszu*. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Muzyczne.
- Wesele kurpiowskie*. Opracowała Grażyna Dąbrowska. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1985.
- Dzieje Folklorystyki Polskiej 1864–1918*. 1982. Pod redakcją H. Kapeluś i Krzyżanowskiego. Warszawa.
- Falk K. O. 1963. Ze studiów nad sławizacją litewskich nazw miejscowych i osobowych. *Scando-Slawica*, t. 9. Copenhagen, s. 87–103.
- Gawrońska B. 1935. *Pieśni ludowe Ziemi Wileńskiej i Nowogródzkiej*. Wilno.
- Gloger Z. 1904. *Album etnograficzne*. Warszawa.
- Jakubowski J. 1912. *Studia nad stosunkami narodowościowymi na Litwie przed Unią Lubelską*. Warszawa.

- Jokimaitienė P., Kazlauskienė B. 1980. *Istorinės-socialinės dainos. Lietuvių liaudies dainų katalogas*, t. 4. Vilnius.
- Jotkiało H. 1996. Piękne święto polskiej kultury // *Kurier Wileński*, 23 kwietnia, s. 1, 5.
- Jotkiało H. 1997. Schylam przed wami głowę // *Kurier Wileński*, 29 kwietnia, s. 5.
- Jotkiało H. 1997a. Czerpanie ze skarbnicy muzyki i folkloru // *Kurier Wileński*, 2 maja, s. 9.
- Jotkiało H. V 1998. Festiwal Polskich Zespołów Folklorystycznych i Ludowych na Litwie // *Kurier Wileński*, 21 kwietnia, s. 7.
- [Jucewicz L.] 1846. *Litwa pod względem starożytnych zabytków, obyczajów i zwyczajów skreślona przez Ludwika z Pokiewia*. Wilno.
- Melodje ludowe litewskie, zebrane przez ś. p. księdza Antoniego Juskiewicza*. 1900. Cz. 1–4. Kraków.
- Juška A. 1990. *Vilniaus byla. 1323–1905*. Vilnius.
- Juška A. 1990. *Vilniaus byla. 1323–1905*. Vilnius.
- Juzala G. 2002. Musik des litauish-polnischen Grenzgebiets // *Ethnic Relations and Musical Folklore*. Ed. by R. Astrauskas. Vilnius, p. 97–102.
- Kamilewicz D. 2001. Jubileusz XX-lecia „Pogranicza“ (Polska) [Międzynarodowy Festywal Folkloru w Becejłach] // *Kurier Wileński*, 27 lipca, s. 3.
- Kazlauskienė B. 1976. *Vestuvinės dainos jaunosios pusėje. Lietuvių liaudies dainų katalogas*, t. 2. Vilnius.
- Kazlauskienė B. 1977. *Vestuvinės dainos jaunojo pusėje. Lietuvių liaudies dainų katalogas*, t. 3. Vilnius.
- Pieśni ludowe z Mazowsza północnego*. 1986. Zebrał i opisał Tadeusz Kiszcza. Kraków.
- Klimas P. 1917. *Lietuva, jos gyventojai ir sienos*. Vilnius.
- Kniūkšta P. 1990. *Vilniaus kraštas ir lietuvių kalba*. Vilnius.
- Kniūkšta P. 1990a. *Wileńszczyzna i język litewski*. Vilnius.
- Kolberg O. 1847. O pieśniach litewskich i melodie do pieśni litewskich zebrał i na fortepian ułożył (...) // *Dzwon Literacki*, t. 3, s. 1–2; 93–107.
- Kolberg O. 1879. Pieśni ludu litewskiego // *Zbiór wiadomości do antropologii krajowej*, t. 3. Kraków, s. 167–230.
- Kolberg O. 1961. *Pieśni ludu polskiego. Dzieła wszystkie*, t. 1. Wrocław–Warszawa.
- Kolberg O. 1964. *Mazowsze. Dzieła wszystkie*, t. 28. Wrocław–Warszawa.
- Zwyczaj. Obrzędy. Pieśni powszechne. 1966. // O. Kolberg. *Dzieła wszystkie*. Wrocław-Poznań: Polskie wydawnictwo muzyczne, t. 53. Litwa.
- Kołosowska I. 1998. Znów nad Solczą slychać pieśń [festyn folkloru polskiego, Šalčininkai] // *Nasza Gazeta*, 7–13 maja, nr. 19, s. 4.

- Litwa: starożytne dzieje, ustawy, język, wiara, obyczaje, pieśni, przysłowia, podania i t.d.* 1847. Przez J. I. Kraszewskiego, t. 1. Warszawa.
- Kraszewski J. J. 1919. *Dajny. Pieśni litewskie*. Wilno.
- Krivickas D. 1966. Vilniaus byla // *Lietuvių enciklopedija*, t. 34. Boston, p. 144–148.
- Krupowies M. 1995. Wypiewać tradycje Wielkiego Księstwa Litewskiego // *Znad Wilii*, 15–30 września, nr. 18, p. 1, 6.
- Krupowies M. 1998. Polskie pieśni na Litwie ne tle sytuacji socjolingwistycznej i etnokulturowej // *Kalbotyra*, nr. 46(2), p. 145–153.
- Krupoves M. 1999. Lenkų liaudies dainos Lietuvoje // *Tautosakos darbai*, t. 10(17). Vilnius, p. 217–232.
- Krupowies M. 1999. *Polska pieśń ludowa na Litwie. Analiza filologiczna i etnomuzykologiczna*. Antologia. Maszynopis pracy doktorskiej w Bibliotece Instytutu Sztuki PAN. Warszawa.
- Krupowies M. 2000. *Polskie pieśni ludowe na Litwie*. Warszawa: Ogólnopolski Klub Miłośników Litwy.
- Krupowies M. 2000a. Uroczę pieśni Ziemi Wileńskiej // *Nasza Gazeta*, 31 sierpnia – 6 września, nr. 36, s. 5.
- Kviklys B. 1964. *Mūsų Lietuva*. Krašto vietovių istoriniai, geografiniai, etnografiniai bruožai, t. 1 (Vilnija, Rytų Aukštaitija). Boston.
- Lach-Szyrma K. 1818. Dumki ze śpiewów ludu wiejskiego Czerwonej Rusi // *Dziennik Wileński*, t. 1, s. 486–496.
- Lewicki J. 1999. Przepiękna „Rudominianko“, słowicze glosy masz [ansamblui „Rudominianka“ – 10 metų] // *Kurier Wileński*, 17 lutego, p. 1, 6.
- Liaudies muzikos tyrinėjimais Varšuvoje. 1968. // *Kultūros barai*, nr. 7, p. 69.
- Lietuvių tautosaka. Dainos*. 1962. T. 1. Vilnius.
- Lietuvių tautosaka. Dainos, raudos*. 1964. T. 2. Vilnius.
- Lietuvių tautosakos rinktinė*. 1954. Red. K. Korsakas. Vilnius.
- Makauskas B. 1991. *Vilnijos lietuviai 1920–1939 metais*. Vilnius.
- Makowski B. 1986. *Litwini w Polsce 1920–1939*. Warszawa.
- Martinkėnas V. 1989. *Lenkinimas per Vilniaus vyskupijos bažnyčias 1897–1940 m.* Vilnius.
- Martinkėnas V. 1989a. *Vilniaus krašto lietuviškos mokyklos ir skaityklos 1919–1939 metais*. Vilnius.
- Martinkėnas V. 1990. *Vilniaus ir jo apylinkių čiabuviai*. Vilnius.
- Mažiulienė E. 1986. *Jaunimo dainos. Meilės dainos. Lietuvių liaudies dainų katalogas*, t. 6. Vilnius.
- Mincewicz J. 1992. *Pieśni Wileńszczyzny*. Olsztyn.
- Mincewicz G. J. 1995. Folklor podwileński, gdzie chmur drapacze // *Nasza Gazeta*, 25 kwietnia – 1 maja, nr. 17, s. 5.

- Mincewicz J. 1999. *Muzyka klasa VII*. Fundacja Pomocy Szkołom Polskim na Wschodzie. Lublin–Wilno.
- Mincewicz J. 1999a. *Muzyka klasa VIII*. Fundacja Pomocy Szkołom Polskim na Wschodzie. Lublin–Wilno.
- Mincewicz J. 2001. *Muzyka klasa VI*. Fundacja Pomocy Szkołom Polskim na Wschodzie. Lublin–Wilno.
- Misevičienė V. 1972. *Darbo dainos. Kalendorinių apeigų dainos. Lietuvių liaudies dainų katalogas*, t. 1. Vilnius.
- Misevičienė V. 1982. *Šeimos dainos. Lietuvių liaudies dainų katalogas*, t. 5. Vilnius.
- Muktupavels V. 2000. On some relations between kokles styles and contexts in the twentieth century // *Journal of Baltic Studies*, vol. 31, nr. 4, Winter, p. 388–405.
- Muktupavels V. 2001. Kokles in the 20th century: Tradition versus modernization // *Kankles of the Baltic sea nations: From a village house to a concert hall*. Vilnius: Institute of Ethnomusic Press, p. 35–37.
- Nesselmann G. H. F. 1853. *Litauische Volkslieder*. Berlin.
- Nowak T. 1997. Wileńszczyźnie przypisani: folklor nieznan [rozmowa z T. Nowakiem, muzykologiem z Uniwersytetu Warszawskiego] // *Znad Wilii*, 16–30 listopada, nr. 22, s. 3.
- Ochmański J. 1965. *Litewski ruch narodowo-kulturalny w XIX wieku*. Białystok.
- Ochmański J. 1967. *Historia Litwy*. Wrocław–Warszawa–Kraków.
- Ochmański J. 1967a. Ludność litewska we włości Obolce na Białorusi Wschodniej w XIV–XVI wieku. *Acta Baltico-Slavica*, t. 5, s. 147–158.
- Ochmański J. 1981. *Litewska granica etniczna na wschodzie od epoki plemennej do XVI w.* Warszawa.
- Ostrowska H. 1994. Z Rudomyny rodóm [apie folkloro ansambli „Rudominianka“, Vilniaus raj.] // *Magazyn Wileński*, nr. 3, s. 2, 10–11.
- Otrębska-Jabłońska A. 1969. Elementy litewskie w mitrotoponimii wschodniej Białostocczyzny. *Studia z filologii polskiej i słowiańskiej*, t. 8, s. 261–270.
- Otrębski J. 1931. Lituanizmy słownikowe w dialekcie polskim na Wileńszczyźnie // *Język polski*. Towarzystwo Miłośników Języka Polskiego, nr. 16. Wilno, s. 75–86.
- Otrębski J. 1963. Sławizacja litewskich nazw wodnych i miejscowych. *Z polskich studiów slawistycznych*. Seria 2: Językoznawstwo. Warszawa, s. 267–286.
- Petrauskas M. 1909. *Iš muzikos srities*. Chicago.
- Plieninis J. 1940. *Na rozdrożu. Odezwa Litwina do Polaków*. Wilno.
- Prapolonis K. 1913. *Polskie apostołstwo w Litwie*. Wilno.

- Przerembski Z. J. 1994. *Style i formy melodyczne polskich pieśni ludowych*. Instytut Sztuki PAN. Warszawa.
- Pukszto A. 2001. Kotwica polskiego statku. Kowieński jubileusz // *Kurier Wileński*, 9 maja, s. 8.
- Rainska J. 2001. Trakų kultūros namų sienas sudrebino „Stare Troki“ [jubilejinis koncertas] // *Galvė*, gegužės 18, p. 8.
- Razmukaitė J. 1976. Rytų džiukų (Adutiškio–Tverečiaus apylinkių) ir baltarusių dainų bendrumai ir skirtumai // *Menotyra*, nr. 6, p. 79–90.
- Rhesa L. 1825. *Dainos oder Lithauische Volkslieder*. Königsberg.
- Rhesa L. 1825a. Betrachtung über litthauischen Volkslieder // *Dainos oder Lithauische Volkslieder*. Königsberg.
- Ryngiewicz P. 2001. Wiosnę powitano pieśnią: „Pieśń znad Solczy“ po raz szósty // *Kurier Wileński*, 8 maja, s. 1, 7.
- Rozwadowski J. 1914. *Mapa języka litewskiego w gubernii Wilenskiej. Polska i Litwa w dziejowym stosunku*. Kraków, s. 335–339.
- Rudziński W. 1989. Błogosławiony folklor: Polski festyn w Niemenczynie // *Ruch muzyczny*, nr. 15, s. 14–15.
- Sabaliauskas A. 1911. *Apie žemių rytiečių lietuvių tautinę muziką ir muzikos instrumentus*. Vilnius.
- Sabaliauskas A. 1916. *Lietuvių dainų ir giesmių gaidos*. Helsinkai.
- Safarewicz J. 1947. *Rozmieszczenie nazw na -iszki na pograniczu słowiańsko-litewskim (z mapką)*. Sprawozdania Polskiej Akademii umiejętności, t. 48(2).
- Safarewicz J. 1956. *Litewskie nazwy miejscowe na -iszki*. Wrocław.
- Sielicki F. 1992. *Folklor dziecięcy i młodzieżowy na Wilejszczyźnie w okresie międzywojennym*. Acta Universitatis Wratislaviensis. Slavica Wratislaviensis, vol. 71. Wrocław.
- Sielicki F. 1992a. *Pieśni polskie śpiewane na Wilejszczyźnie w okresie międzywojennym*. Acta Universitatis Wratislaviensis. Slavica Wratislaviensis, vol. 73. Wrocław.
- Sielicki F. 1993. *Podania, legendy, anegdoty i przysłówia na Wilejszczyźnie w okresie międzywojennym*. Acta Universitatis Wratislaviensis. Slavica Wratislaviensis, vol. 78. Wrocław.
- Sielicki F. 1994. *Losy mieszkanców Wilejszczyzny w latach 1939–1946: okupacja sowiecka i niemiecka, wywózki, partyzantka, repatriacja*. Acta Universitatis Wratislaviensis. Slavica Wratislaviensis, vol. 82. Wrocław.
- Skakowska A. Jesteśmy sobie potrzebni // *Kurier Wileński*, 1997, 23 kwietnia, s. 3.
- Skierkowski W. 1928. *Puszcza Kurpiowska w pieśni*, cz. 1. Płock.
- Skierkowski W. 1933. Muzykalność ludu kurpiowskiego // *Kwartalnik Muzyczny*, nr. 17–18, s. 44–47.

- Skierkowski W. 1933a. *Wesele na Kurpiach*. Płock.
- Skierkowski W. 1928; 1933; 1934. *Puszcza Kurpiowska w pieśni*, cz. 2, zeszyt 1. Płock, 1928; zeszyt 2, 1933; zeszyt 3, 1934.
- Skierkowski W. 1936. O niektórych tancach kurpiowskich // *Polski Rocznik Muzykologiczny*, t. 2, s. 159–161.
- Slaviūnas Z. 1958–1959. *Sutartinės. Daugiabalsės lietuvių liaudies dainos*, t. 1–3. Vilnius.
- Sliužinskas R. 2003. *Anhemitonika lietuvių liaudies dainų melodikoje*. Klaipėda.
- Sliužinskas R. 2003a. Lietuvių ir lenkų liaudies dainų sąsajos: metodologiniai aspektai // *Daina mūsų gyvenime*. Šiauliai: Šiaulių universitetas, p. 57–68.
- Sliužinskas R. 2004. Lietuvių ir lenkų liaudies dainų sąsajos (istorinė mokslinių tyrimų problematika). Muzikologiniai diskursai: nuo choralo iki dodekatonikos. *Žurnalo „Tiltai“ priedas*, nr. 21, p. 75–82.
- Stanevičius S. 1829. *Dainos Žemaičių*. Vilniuje.
- Piosenki z Kurpiów*. 1955. Podal Jan Sześzewski. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Muzyczne.
- Sześzewski J. 1965. *Problematyka historyczna pieśni Kurpiowskich*. Disertacja doktorska. Zakład Historii i Teorii Muzyki Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk. Warszawa.
- Strykowski M. 1582. *Kronika polska, litewska, żmódzka i wszyskiej Rusi. Wybór Polskich pieśni ludowych*. 1955. T. 1. Redaktor T. Strumiłło. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Muzyczne.
- Szymańska J. 1992. Podlaskie pieśni włochebne // *Etnolingwistyka*, nr. 5, s. 97–134.
- Polskie koledy i pastoralki*. 1989. Wybrała i opracowała Anna Szwejkowska. Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne.
- Tyla A. 1988. Pietryčių Lietuvos etninės problemos. *Viltis* (Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio VVPI grupė), nr. 7. Vilnius.
- Tyszkiewicz K. 1871. *Wilnia i jej brzegi pod względem hydrograficznym, historycznym, archeologicznym i etnograficznym*. Drezno.
- Tracewicz L. 1997. Zespół „Suzaniana” (Vilniaus raj.) // *Nasza Gazeta*, 20–26 marcz, nr. 12, s. 3.
- Turska H. 1982. O powstaniu polskich obszarów językowych na Wileńszczyźnie. *Studia nad polszczyzną kresową*, t. 1. Polska Akademia Nauk, Pracę językoznawcze-98. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, s. 19–121.
- Turska H. 1983. Język polski na Wileńszczyźnie. *Studia nad polszczyzną kresową*, t. 2 Polska Akademia Nauk, Pracę językoznawcze-106. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, s. 15–23.

- Punsko ir Seinų krašte. Atsiminimai, tautosaka.* 1997. Sudarė E. Urbonas. Panevėžys.
- Punsko, Seinų krašto vestuvinės dainos.* 1994. Parengė A. Veverskytė ir A. Vaicekauskienė. Punksas.
- Werowska D. 1998. Dwie uroczystości: umowa i jubileusz [święto zespołu folklorystycznego „Suzaniana“, Sużionys, Wilniaus raj.] // *Kurier Wileński*, 11 sierpnia, s. 1–2.
- Wojciechowski R. 1969. Pieśni ludu białoruskiego w zbiorze Federowskiego a polska pieśń ludowa // M. Federowski. *Lud białoruski*, t. 7. Warszawa, s. 77–123.
- Wozaczynska A. 1956. *Pieśni kurpiowskie. Ich struktura i charakterystyka w świetle zbiorów W. Skierkowskiego.* Wrocław.
- Wileńszczyzny piękny kraj. Fundacja „Rozwój SGGW“.* 1998. Warszawa.
- Zawisza O. 1907. *Litwini w Litwie.* Wilno.
- Zdancewicz T. 1960. Litewskie elementy słownikowe w gwarach okolic Sejn // *Lingua Posnaniensis*, t. 8. Poznań, s. 333–352.
- Żerańska-Kominek S. 1990. Muzyka w przemianach tradycji etnicznej Litwinów w Polsce // *Kultura muzyczna mniejszości narodowych w Polsce. Litwini, Białorusini, Ukraińcy.* Warszawa: Uniwersytet Warszawski, Instytut Gospodarki przestrzennej.
- Zinkevičius Z. 1975. Dėl baltų substrato Baltstogės vaivadijoje (Lenkijoje) // *Baltistica*, t. 11(1), p. 149–153.
- Zinkevičius Z. 1989. Seniausi lietuvių kalbiniai kontaktai su slavais. Kalbų ryšiai ir sąveikos // *Lietuvių kalbotyros klausimai*, t. 28. Vilnius, p. 4–11.
- Zinkevičius Z. 1993. *Rytų Lietuva praeityje ir dabar.* Vilnius.
- Zumeris B. 1967. Vilniaus kraštas faktų ir atsiminimų šviesoje // *Lietuvių katalikų mokslo akademijos metraštis*, t. 3. Roma, p. 267.
- Веренич В. Л. 1982. Польские говоры в Швенченском районе Литовской ССР (в зоне литовско-белорусского пограничья). *Studia nad polszczyzną kresową*, t. 2. Polska Akademia Nauk, Prace językoznawcze-106. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, s. 25–29.

ŠALTINIŲ SANTRUMPOS

- AFT Archiwum Fonograficzne im. Mariana Sobieskiego Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk. Taśmy magnetyczne.
- AF ZUSM Archiwum Fonograficzne im. Mariana Sobieskiego Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk. Zapisy utworów słowno – muzycznych.
- BDB I–II *Dainu balsai. Melodieen litauischer Volkslieder*, vol. 1–2. Heidelberg, 1886–1889.
- BuAM *Aukštaičių melodijos*. Parengė L. Burkšaitienė ir D. Krištopaitė. Vilnius, 1990.
- ČLDMB Čiurlionytė J. *Lietuvių liaudies dainų melodikos bruožai*. Vilnius, 1969.
- ČLLD Čiurlionytė J. *Lietuvių liaudies dainos*. Rinktinė. Vilnius, 1955.
- ČLLM *Lietuvių liaudies melodijos*. Sudarė ir parengė J. Čiurlionytė. Kaunas, 1938; II leid. – Vilnius, 1999.
- ČtDM *Džukų melodijos*. Sudarė ir parengė G. Četkauskaitė. Vilnius, 1981.
- DFP 1982 *Dzieje Folklorystyki Polskiej 1864–1918*. Pod redakcją H. Kapeluś i Krzyżanowskiego. Warszawa, 1982.
- DTLM Dąbrowska G. *Taniec ludowy na Mazowszu*. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1980.
- KLLDL Krupoves M. Lenkų liaudies dainos Lietuvoje // *Tautosakos darbai*, nr. 10(17), Vilnius, 1999, p. 217–232.
- KLF Lietuvos muzikos akademijos Muzikologijos instituto Etnomuzikologijos skyriaus Muzikinio folkloro archyvas (iki 1991 m. – Lietuvos valstybinės konservatorijos Liaudies muzikos laboratorija). Garso įrašų fondas (iki 1993 m., vėliau – MFA KLF).
- KPLL Kolberg O. Pieśni ludu litewskiego // *Zbiór wiadomości do antropologii krajowej*, t. 3. Kraków, 1879, s. 167–230.
- KPPL Krupowies M. *Polskie pieśni ludowe na Litwie. Ogólnopolski Klub Miłośników Litwy*. Warszawa, 2000.
- KTR Lietuvos muzikos akademijos Muzikologijos instituto Etnomuzikologijos skyriaus Muzikinio folkloro archyvas (iki 1991 m. – Lietuvos valstybinės konservatorijos Liaudies muzikos laboratorija). Tautosakos rankraštyno rinkiniai.

- KZO Zwyczaje. Obrzędy. Pieśni powszechnie // O. Kolberg. *Dziela wszystkie*, t. 53: Litwa Wrocław-Poznań: Polskie wydawnictwo muzyczne, 1966.
- LLD I *Lietuvių liaudies dainynas. Vaikų dainos*, t. 1. Parengė P. Jokimaitienė. Vilnius, 1980.
- LLD II *Lietuvių liaudies dainynas. Vestuvinės dainos*, t. 2. *Piršlybų dainos*, kn. 1. Parengė B. Kazlauskienė. Vilnius, 1983.
- LLD III *Lietuvių liaudies dainynas*, t. 3. *Karinės-istorinės dainos*, kn. 1. Parengė P. Jokimaitienė. Vilnius, 1985.
- LLD IV *Lietuvių liaudies dainynas. Vestuvinės dainos*, t. 4. *Sutartuvių-jaunojo išleistuvių dainos*, kn. 2. Parengė B. Kazlauskienė ir B. Stundžienė. Vilnius, 1988.
- LLD IX *Lietuvių liaudies dainynas*, t. 9. *Karinės-istorinės dainos*, kn. 2. Parengė P. Jokimaitienė. Vilnius, 1995.
- LLD V *Lietuvių liaudies dainynas. Vestuvinės dainos*, t. 5. *Mergvakario ir jaunojo sutiktuvių dainos*, kn. 3. Parengė B. Kazlauskienė. Vilnius, 1989.
- LLD VI *Lietuvių liaudies dainynas. Darbo dainos*, t. 6. *Rugiapjūtės, avižapjūtės ir grikiųrovimo dainos*, kn. 1. Parengė V. Misevičienė. Vilnius, 1993.
- LLD VII *Lietuvių liaudies dainynas*, t. 7. *Šeimos dainos*, kn. 1. Parengė L. Sauka. Vilnius, 1994.
- LLD VIII *Lietuvių liaudies dainynas. Vestuvinės dainos*, t. 8. *Jaunosios ieškojimo-išvažiavimo į jungtuves dainos*, kn. 4. Parengė B. Kazlauskienė. Vilnius, 1994.
- LLD X *Lietuvių liaudies dainynas*, t. 10. *Jaunimo dainos. Meilės dainos*, kn. 1. Parengė N. Laurinkienė. Vilnius, 1995.
- LLD XI *Lietuvių liaudies dainynas. Vestuvinės dainos*, t. 11. *Sugrįžimo iš jungtinių-jaunosios apdovanojimo dainos*, kn. 5. Parengė N. Vėlius. Vilnius, 1996.
- LLD XII *Lietuvių liaudies dainynas. Darbo dainos*, t. 1. *Laukų ir namų darbų dainos*, kn. 2. Parengė V. Misevičienė. Vilnius, 1997.
- LLD XIII *Lietuvių liaudies dainynas*, t. 13. *Šeimos dainos*, kn. 2. Parengė L. Sauka, V. Juodpusis. Vilnius, 1998.
- LLD XIV *Lietuvių liaudies dainynas*, t. 14. *Šeimos dainos*, kn. 3. Parengė J. Ūsaitytė, D. Vaitkevičienė. Vilnius, 1998.
- LLD XV *Lietuvių liaudies dainynas. Dainos apie gamtą*, t. 15. Parengė G. Dringelis. Vilnius, 2000.

- LLD XVI Lietuvių liaudies dainynas. *Humoristinės-didaktinės dainos. Dainos apie girtuoklystę*, t. 16. Parengė J. Ūsaitytė. Vilnius, 2002.
- LLDK I Misevičienė V. *Darbo dainos. Kalendorinių apeigų dainos. Lietuvių liaudies dainų katalogas*, t. 1. Vilnius, 1972.
- LLDK II Kazlauskienė B. *Vestuvinės dainos jaunosios pusėje. Lietuvių liaudies dainų katalogas*, t. 2. Vilnius, 1976.
- LLDK III Kazlauskienė B. *Vestuvinės dainos jaunojo pusėje. Lietuvių liaudies dainų katalogas*, t. 3. Vilnius, 1977.
- LLDK IV Jokimaitienė P., Kazlauskienė B. *Istorinės-socialinės dainos. Lietuvių liaudies dainų katalogas*, t. 4. Vilnius, 1980.
- LLDK V Misevičienė V. *Šeimos dainos. Lietuvių liaudies dainų katalogas*, t. 5. Vilnius, 1982.
- LLDK VI Mažiulienė E. *Jaunimo dainos. Meilės dainos. Lietuvių liaudies dainų katalogas*, t. 6. Vilnius, 1986.
- LT I *Lietuvių tautosaka. Dainos*, t. 1. Vilnius, 1962.
- LT II *Lietuvių tautosaka. Dainos, raudos*, t. 2. Vilnius, 1964.
- LTR Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto (iki 1991 m. – Lietuvių kalbos ir literatūros instituto prie Lietuvos mokslų akademijos) Tautosakos rankraštyno rinkiniai.
- LTRF Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto (iki 1991 m. – Lietuvių kalbos ir literatūros instituto prie Lietuvos mokslų akademijos) Tautosakos rankraštyno garso įrašų fondas.
- LTRn *Lietuvių tautosakos rinktinė*. Red. K. Korsakas. Vilnius, 1954.
- MFA A Lietuvos muzikos akademijos Muzikologijos instituto Etnomuzikologijos skyriaus Muzikinio folkloro archyvas. Audio kasečių fondas.
- MFA KLF Lietuvos muzikos akademijos Muzikologijos instituto Etnomuzikologijos skyriaus Muzikinio folkloro archyvas. Magnetinių juostų fondas (nuo 1993 m.; iki tol – KLF).
- NLV Nesselmann G. H. F. *Litauische Volkslieder*. Berlin, 1853.
- PKS *Piosenki z Kurpiów*. Podal Jan Stęszewski. Polskie Wydawnictwo Muzyczne. Warszawa, 1955.
- PPLP *Pieśni i przyśpiewki ludowe Pogranicza*. Wydawnictwo ZF, Suwałki, 1998.
- PSKVD *Punsko, Seinų krašto vestuvinės dainos*. Parengė A. Veverskytė ir A. Vaicekauskienė. Punskas, 1994.
- RLD I Rėza L. *Lietuvių liaudies dainos*, t. 1. IV leid. Vilnius, 1958.

- RLD II Rėza L. *Lietuvių liaudies dainos*, t. 2. IV leid. Vilnius, 1964.
- SDŽ Stanevičius S. *Dainos Žemaičių*. Vilniuje, 1829. II leid. Vilnius, 1954.
- SIS I-III Slaviūnas Z. *Sutartinės. Daugiabalsės lietuvių liaudies dainos*, t. 1–3. Vilnius, 1958–1959.
- SMLK Skierkowski W. Muzykalność ludu kurpiowskiego // *Kwartalnik Muzyczny*, 1933, nr. 17–18, s. 44–47.
- SNTK Skierkowski W. O niektórych tancach kurpiowskich // *Polski Rocznik Muzykologiczny*, t. 2. 1936, s. 159–161.
- SPH Stęszewski J. *Problematyka historyczna pieśni Kurpiowskich*. Disertacja doktorska. Warszawa: Zakład Historii i Teorii Muzyki Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk, 1965.
- SPK I Skierkowski W. *Puszcza Kurpiowska w pieśni*, cz. 1. Płock, 1928.
- SPK II Skierkowski W. *Puszcza Kurpiowska w pieśni*, cz. 2, zeszyt 1. Płock, 1928; zeszyt 2, 1933; zeszyt 3, 1934.
- SWK Skierkowski W. *Wesele na Kurpiach*. Płock, 1933.
- WK *Wesele kurpiowskie*. Opracowała Grażyna Dąbrowska. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1985.
- WPK Wozaczynska A. *Oieśni kurpiowskie. Ich struktura i charakterystyka w świetle zbiorów W. Skierkowskiego*. Wrocław, 1956.
- WPP *Wybór Polskich pieśni ludowych*, t. 1. Redaktor Tadeusz Strumiłło. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1955.
- ZMLP Żerańska-Kominek S. Muzyka w przemianach tradycji etnicznej Litwinów w Polsce // *Kultura muzyczna mniejszości narodowych w Polsce. Litwini, Białorusini, Ukraińcy*. Uniwersytet Warszawski, Instytut Gospodarki przestrzennej. Warszawa, 1990.

PRIEDAI

1. DARBO DAINOS

1.1. Rugiapjūtės dainos

1.1.1. Pūtė vėjas

KTR 159 (99)

1. Pūtė vėjas

Tempo rubato

Pū-tė vė-jas, pū-tė vė-jas ū-žo - la, ū-žo - lė - lį.

① 3, 7, 8 4-6, 9, 10 ② 6-9

③ 3, 5, 8, 9 4

1. Pūtė vėjas, Pūtė vėjas ūžuola, Ūžuolėlį.	5. Ir lapeliai, Ir lapeliai ūžuolo Išbarscyta.
2. – Nepūsk, vėjas, Nepūsk, vėjas ūžuola, Ūžuolėlį.	6. Barė tėvas, Barė tėvas dukraį Nomieliausią.
3. Rasim rytoj, Rasim rytoj ūžuola, Išvarcytą.	7. – Nebark, tėve, Nebark, tėve, dukrelės Nomieliausios.
4. Ir šakelės, Ir šakelės ūžuolo Nulaužyta.	8. Rasim rytoj, Rasim rytoj dukraį Išvažiuta.

9. Ir skrynelės,
Ir skrynelės dukrelės
Išvežiota.

10. Ir rūtelės,
Ir rūtelės dukrelės
Išbarscyta.

Dainininkės pastaba. Kai rugius pjaudavo ir dainuodavo, vieną punktą išdainuodavo viena, paskui kita, tik paskutinį posmą – visos.

Užrašyta: Žuklių k., Tolkiškių apyl., Trakų r.

Padainavo: Zosė Čiupailaitė, g. 1927 m.

Įrašė: L. Burkšaitienė, D. Krištopaitė, 1972 m.

Tekstą šifravo: D. Krištopaitė, 1974 m.

Melodiją šifravo: R. Mikėnaitė, 1974 m.

KTR 77 (1)

2. Pūtė vėjas

$\text{♩} = 108$

Pū - tē vē - - - - - jas, pū - tē vē - jas

vē - je - lis a - žuo - lė - lin, a - žuo - lė - lin.

① 2, 4, 6 ② 2 3-6 ③ 3 ④ 3 ⑤ 7 ⑥ 2 ⑦ 3 3

5 6 7 8 ⑦ 2-6 7, 8

⑧ 7 5 6 ⑨ 6 7 8 ⑩ 6, 7

1. Pūtė vėjas, Pūtė vėjas, vėjelis, Ažuolėlin. [x 2]	5. Barė tėvas, Barė tėvas sūnelį Kuo jauniausią. [x 2]
2. – Nepūsk, vėjas, Nepūsk, vėjas, vėjelis, Ažuolėlin. [x 2]	6. – Nebark, tėvai, Nebark, tėveli, sūnelio Kuo jauniausio. [x 2]
3. Rasi rytoj, Rasi rytoj ažuolą, Išgriuvusį. [x 2]	7. Rasi rytoj, Rasi rytoj stoinelę Atdarytą. [x 2]
4. Ir mikliašias, Ir mikliašias šakelas Nulūžusias. [x 2]	8. Ir jauniausią, Ir jauniausią sūnelį Išjojantį. [x 2]

Užrašyta: Vaitkūnų k., Jiezno apyl., Prienų r.

Padainavo: Martynas Cikanavičius, 58 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: J. Burokaitė, R. Gučas, 1961 m.

Melodiją šifravo: G. Četkauskaitė, 1961 m.

KTR 54 (8)

3. Pūtė vėjas

$\text{♩} = 84$ ① —
 Pū - tē vė - jas pū - tē vė - jas a - žuo - lą,
 ③ 3
 a - žuo - lė - lį.
 ① 3 ② 3 3
 6 4 ③ 2, 3, 5, 6

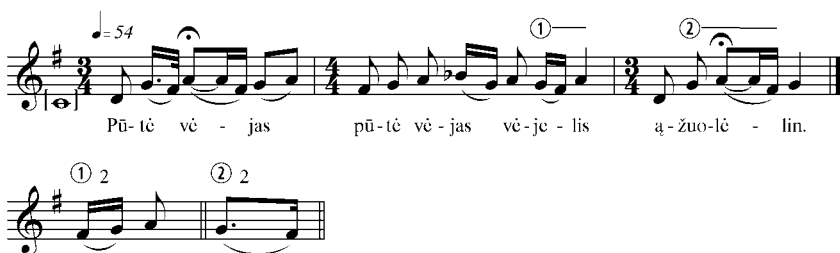
1. Pūtė vėjas, Pūtė vėjas ažuola, Ažuolėlį.	5. Barė tėvas, Barė tėvas sūnelį Sūnelėlį.
2. – Nepūsk, vėjeli, Nepūsk, vėjeli, ažuolo, Ažuolėlio.	6. – Nebark, tėvel, Nebark, tėvel, sūnelio, Sūnelėlio.
3. Ba nemoka, Ba nemoka ažuolas, Atsipūsti.	7. Ba nemoka, Ba nemoka sūnelis, Atsibarti.
4. Nei šakelėm, Nei šakelėm atlinguotie.	8. Nei žodelio, Nei žodelio atsakyti.

Dainininkės pastaba. Rugiapjūtės daina. Dainuojama kertant pirmąjį pradalį.

Užrašyta: Verbyliškių k., Jiezno apyl., Prienų r.
Padainavo: Izabelė Navickienė-Jatkonytė, 65 m.
Įrašė: G. Četkauskaitė, D. Krištopaitė, 1958 m.
Tekstą šifravo: D. Krištopaitė, 1958 m.
Melodiją šifravo: G. Četkauskaitė, 1958 m.

KTR 77 (68)

4. Pūtė vėjas

1. Pūtė vėjas, Pūtė vėjas, vėjelis, Ažuolėlin.	3. Rasim rytoj, Rasim rytoj ažuola, Išgriuvusį.
2. – Nepūsk, vėjas, Nepūsk, vėjas, vėjelis, Ažuolėlin.	4. Rasim rytoj, Rasim rytoj brolalį Išjojusį.

Dainininkės pastaba. Daugiau neatsimenu. Dainuoja rugius pjaunant.

Užrašyta: Čižiūnų k., Vievio apyl., Trakų r.

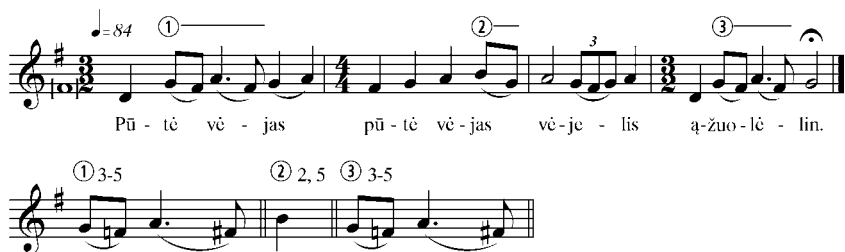
Padainavo: Michalina Simanavičienė-Simonavičiūtė, 65 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: G. Četkauskaitė, 1961 m.

Melodiją šifravo: K. Brundzaitė, 1961 m.

KTR 77 (119)

5. Pūtė vėjas

1. Pūtė vėjas, Pūtė vėjas, vėjelis, Ažuolėlin.	5. Graži mano, Graži mano mergelė, Mergužėlė.
2. Barė tėvas, Barė tėvas sūnelį, Sūnaitėlį.	6. Slaunios močios, Slaunios močios dukrelė, Dukružėlė.
3. Nepūsk, vėjau, Nepūsk, vėjau, vėjeli, Ažuolėlin.	7. Plonų drobių, Plonų drobių audėja, Audėjėlė.
4. Nebark, tėvel, Nebark, tėvel, tėveli, Sūnaitėlį.	8. Ir rugelių, Ir rugelių pjovėja, Pjovėjėlė.

Dainininkės pastaba. Dainuoja rugius pjaunant.

Užrašyta: Čižiūnų k., Vievio apyl., Trakų r.

Padainavo: Bronė Valickienė-Seikauskaitė, 53 m.

Įrašė: J. Burokaitė ir R. Gučas, 1961 m.

Tekstą šifravo: R. Gučas, 1961 m.

Melodiją šifravo: J. Burokaitė, 1961 m.

KTR 126 (1)

6. Dai skradžiojo

The musical score is written on a single staff in G major (one sharp) and 3/4 time. It begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a tempo marking of quarter note = 58. The melody consists of several phrases, some marked with circled numbers 1, 2, and 3. The lyrics are written below the staff, aligned with the notes. The first line of music corresponds to the first line of lyrics, and the second line of music corresponds to the second line of lyrics. The third line of music corresponds to the third line of lyrics, which includes triplets and a triplet of eighth notes.

Dai skra - džio - jo gra - ži, ma - ža pau - kšte - lė
po ly - gų lau - ke - lį, da skra - džio - jo.
1. 3 2. 3 3. 2 3

1. Dai skradžiojo Graži maža paukštelė Po lygų laukelį, Da skradžiojo.	3. – Kad aš nerasiu, Graži maža paukštelė, Tai savo vaikelį, Kad aš nerasiu.
2. Tai veizdėjo Graži maža paukštelė Del savo vaikelį, Tai veizdėjo.	4. Nubyrėkit, Grazios mano plūksnelės, Nuo mano galvelės, Nubyrėkit.

Užrašyta: Rimdžiūnų k., Gervėčių apyl., Astravo r., Baltarusija.

Padainavo: Uršulė Augulienė-Reketaitė, 72 m.

Įrašė: A. Venckus, O. Kiaušaitė ir J. Osis, 1970 m.

Tekstą šifravo: D. Krištopaitė, 1971 m.

Melodiją šifravo: L. Burkšaitienė, 1971 m.

KTR 126 (85)

7. Dai skredžiojo

The musical score is written in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a tempo marking of quarter note = 176. It consists of three staves. The first staff contains the first line of the melody with lyrics 'Dai skre - dzio - jo ma - ža gra - ži pau - kšte - lė,'. The second staff contains the second line of the melody with lyrics 'po ly - giu lau - ke - liu, dai skre - dzio - jo.' and a circled number 5 above the final note. The third staff contains a series of five rhythmic patterns, each marked with a circled number 1 through 5 and a sequence of numbers indicating fingerings or accents: 1. 2, 2. 2, 3, 3. 2, 3, 4. 3, 5.

1. Dai skredžiojo
Maža graži paukštelė
Po lygiu laukeliu,
Dai skredžiojo.
2. Tai veizdėja
Savo mažų vaikelių,
Po lygu laukeliu,
Tai veizdėjo.
3. – Ar neradot
Mano mažų vaikelių,
Po lygu laukeliu,
Ar neradot?

Užrašyta: Rimdžiūnų k., Gervėčių apyl., Astravo r., Baltarusija.

Padainavo: Ona Siečinskienė-Trepšytė, g. 1923 m.

Įrašė: K. Kuzmaitė, R. Katinas ir T. Šumskas, 1970 m.

Tekstą šifravo: D. Krištopaitė, 1971 m.

Melodiją šifravo: L. Burkšaitienė, 1971 m.

KTR 128 (39)

8. Dai skradžiojo

Poco rubato ≈ 160

Dai skra - džio - jo gra - ži ma - ža pau - kšte - lė po

ly - gų lau - ke - lį dai skra - džio - jo.

1. Dai skradžiojo
Graži maža paukštelė
Po lygų laukelį,
Dai skradžiojo.

4. Nubyrėkit,
Mano gražios plunksnelės,
Nuo mano galvelės,
Nubyrėkit.

2. Dai veizėjo
Graži maža paukštelė
Dai savo vaikelių,
Dai veizėjo.

5. Dai veizėkit,
Manos gražios plunksnelės,
Dai mano vaikelių,
Dai veizėkit.

3. – Kad aš nerasiu,
Graži maža paukštelė,
Dai savo vaikelių,
Kad aš nerasiu.

Dainininkės pastaba. Ruginė. Kai rugius pjaunam, tai tadu dainuojam.

Užrašyta: Rimdžiūnų k., Gervėčių apyl., Astravo r., Baltarusija.

Padainavo: Emilija Augulytė, 61 m.

Įrašė: S. Eidukonytė, K. Galnauskas ir J. Antanavičius, 1975 m.

Tekstą šifravo: V. Mickutė, 1975 m.

Melodiją šifravo: G. Četkauskaitė, 1975 m.

KTR 77 (149)

9. Vai toj varna

Vai toj var - na, vai toj var - na juo - da - spar - nė,
rū - la ža - lioj.

1. Vai toj varna, Vai toj varna juodasparnė, Rūta žalioj.	5. – Aš parnešiu, Aš parnešiu aukso žiedą, Rūta žalioj.
2. – Kur tu lėksi, Kur tu lėksi, kur tu tūpsi, Rūta žalioj.	6. Dėl sesutės, Dėl sesutės, dėl jaunosios, Rūta žalioj.
3. – Prūskon žemėn, Prūskon žemėn, už granyčios, Rūta žalioj.	7. Ji neturi, Ji neturi motinėlės, Rūta žalioj.
4. – Ką tin veiksi, Ką tin veiksi, kur nulėksi, Rūta žalioj.	

Dainininkės pastaba. Dainuoja avižas pjaunant.

Užrašyta: Čižiūnų k., Vievio apyl., Trakų r.

Padainavo: Ieva Zagorskienė-Ašmenytė, 75 m.

Įrašė: J. Burokaitė, R. Gučas ir L. Tamulytė, 1961 m.

Tekstą šifravo: J. Burokaitė, R. Gučas, 1961 m.

Melodiją šifravo: L. Tamulytė, 1961 m.

KTR 120 (42)

10. Jau nupjovēm

The musical score is written on three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 3/8 time signature. A tempo marking of quarter note = 168 and a first ending bracket are present. The melody consists of eighth and sixteenth notes. The lyrics 'Jau nu - - - pjo - vēm, jau nu - pjo - vēm' are written below the staff. The second staff continues the melody with a second ending bracket. The lyrics 'jū - sū ru - ge-lius ir su - ri - šēm pē - de - lius.' are written below. The third staff contains three distinct musical phrases, each marked with a circled number (1, 2, 3) and a '2' indicating a double bar line. The lyrics for these phrases are listed in the numbered list below.

1. Jau nupjovēm,
Jau nupjovēm
Jūsū rugelius
Ir surišēm pēdelius.
2. Ir sustatēm,
Ir sustatēm
Visus rugelius,
Ir sustatēm.
3. Jau suvežēm,
Ir suvežēm
In savo kluonus,
In savo kluonus vežēm.

Užrašyta: Bernotų k., Švenčionių r.

Padainavo: Juzė Radišackienė-Cibulskaitė, 67 m.

Įrašė: L. Sauka, 1962 m.

Tekstą šifravo: D. Krištopaitė, 1969 m.

Melodiją šifravo: L. Burkšaitienė, 1969 m.

AFT 5016 (11)

11. Powalęm żytko, powalęm

[18"] ♩ = 100 - 120

Po - wa - łem żyt - ko, po - wa - łem, po - wa - łem żyt - ko,
po - wa - łem, o swo - im pa - nem nied - ba - łem.

① 5, 9, 10 ② 6, 10 ③ 2-5, 7, 9, 10 ④ 9, 10 ⑤ 2-10 ⑥ 4-7, 9 ⑦ 10
⑧ 2-9 ⑨ 7 ⑩ 3 ⑪ 2, 4, 6, 10 3, 5, 7-9 ⑫ 3 ⑬ 2, 3, 5-10

1. Powalęm żytko, powalęm [x 2]
O swoim panem niedbałem.
2. A żeby nasz pan dobry był [x 2]
Dawno żyteńko w domu miał.
3. Ale że nasz pan niedbały [x 2]
O swoim żytku zapomniący.
4. Służyła Kasia we Lwowie, [x 2]
A Jasiuńek w Krakowie.
5. Kasia do Jasia tęskniła, [x 2]
Parę wianuszków uwiła.
6. Parę wianuszków uwiła, [x 2]
I na bystry Dunaj puściła.
7. Płyną wianuszki do młynu, [x 2]
A tam mój Jasiuńko przebywa.
8. Jasio koniki pojący [x 2]
Ujrzał wianuszki płynący.

9. To mojej Kasi robota, [x 2]
Parę wianuszków tęsknota.
10. To mojej Kasi żwijanie, [x 2]
Parę nocyńków niespanie.

Užrašyta: Smalėnų k. (*Smolany*), Seinų paviestas, Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Aniela Rudzińska, g. 1895 m.

Įrašė: P. Dahlig, M. Kapsa, 1978 m.

Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.

Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

AFT 5019-5 (7)

12. Powalēm żyto, powalēm

[21"] ♩ = 100 - 120

Po-wa-łēm ży-to, po-wa-łēm, po-wa-łēm ży-to, po-wa-łēm, za na-szem pa-nem
nie-dba - łēm.

1. Powalēm żyto, powalēm [x 2]
Za naszym panem niedbałem.
2. Żnijcie żniwiarze, nie stojcie, [x 2]
A Pana Boga się bojcie.
3. Nasze żniwiarze dobrze zną, [x 2]
Nasze sąsiady ledwie tchną.

Užrašyta: Senojo Folvarko k. (*Stary Folwark*), Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Agata Bogdanowicz, g. 1909 m.

Įrašė: P. Dahlig, M. Kapsa, 1978 m.

Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.

Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

AFT 5019-5 (2)

13. Powalęm żytko, powalęm

[23"] ♩ = 180-100

Po-wa-łem ży-tko, po-wa-łem, po-wa-łem ży-tko, po-wa-łem, za na-szym pa-nem

① 2, 3 ② 2

nie-dba - łem.

1. Powalęm żytko, powalęm [x 2]
Za naszym panem niedbałem.
2. A żeby nasz pan dobrze dbał, [x 2]
Dawno już żytko w gumnie miał.
3. Żnijcie żniwiarze, nie stojcie, [x 2]
A Pana Boga się bojcie.

Užrašyta: Senojo Folvarko k. (*Stary Folwark*), Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Agata Bogdanowicz, g. 1909 m.

Įrašė: P. Dahlig, M. Kapsa, 1978 m.

Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.

Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

AFT 5017 (41)

14. Powalę żytko, powalę

[19^m] ♩ = 100-120

Po - wa - łem żyt - ko, po - wa - łem, po - wa - łem żyt - ko,
po - wa - łem, po na - szem pa - nu nied - ba - łem.

1. Powalę żytko, powalę [x 2]
Po naszym panu niedbałem.
2. Bo żeby i nasz pan o to dbał, [x 2]
Dawno by żytko w domu miał.
3. Ale że nasz pan niedbały [x 2]
O swoim żytku zapomniący.

Užrašyta: Smalėnų k. (*Smolany*), Seinų pavietas, Suvalkų vaivadija, dabar –
Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.
Padainavo: Aniela Rudzińska, g. 1895 m.
Įrašė: P. Dahlig, M. Kapsa, 1978 m.
Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.
Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

AFT 2350 (18)

15. Do domu żytko w goscina

[16"] ♩ = 100-120

Do do - mu żyt - ko w gos-ci - na, do do-mu żyt - ko
w gos - ci - na, pój - dziesz na po - le na zi - ma.

1. Do domu żytko w goscina, [x 2]
Pójdiesz na pole na zima.
2. Niedługo będziesz gościować, [x 2]
Pójdiesz na zima zimować.
3. Do domu żytko snopami, [x 2]
Pójdiesz na pole korcami.

Užrašyta: Gibų k. (*Giby*), Seinų pavietas, Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Aniela Bednarska, g. 1879 m.

Įrašė: L. Bielawski, J. Stęszewski, 1957 m.

Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.

Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

KTR 178 (70)

16. Obudzała, obudzała tatuni

♩ = 108

O - bu - dza - ła o - bu - dza - ła ta - tu - ni
ra - niu - sień - ko.

① 2, 4, 5, 7, 8 ② 2, 4-8, 10 ③ 9 ④ 3, 5, 8 4 ⑤ 3 9, 10, 11 ⑥ 3, 9, 10, 11

1. Obudzała, Obudzała tatuni Raniusieńko.	7. Obudzała, Obudzała mamuni Raniusieńka.
2. Ustań, ustań, Ustań, ustań, tatunia, Raniusieńko.	8. Ustań, ustań, Ustań, ustań, mamunia, Raniusieńka.
3. Połącz, połącz, Połącz, połącz koniki, Które dla mnie.	9. Połącz, połącz, Połącz, połącz kroweńki, Które dla mnie.
4. Te koniki, Waronyje koniki To dla ciebie.	10. Bo nie wiek mnie, Bo nie wiek mnie z mamunią Wiekowaci.
5. Wyletała, Wyletała ptaszeńka Perapiołka.	11. Tylko jedna, Tylko jedna noczeńka Noczewaci.
6. Wybijała, Wybijała goteńka Skrzydełkami.	

Dainininkės pastaba. Rūgiapjūtės.

Užrašyta: Petrešiškių k., Aukštadvario apyl., Trakų r.

Padainavo: Konstancija Kovalevska, g. 1895 m.

Įrašė: A. Kraucevičiūtė ir J. Tamulionis, 1973 m.

Tekstą šifravo: O. Sotnikov, 1975 m.

Melodiją šifravo: R. Mikėnaitė, 1975 m.

LTR 4561 (48)

17. Wylatała, wylatała ptaszeńka

1. Wylatała, Wylatała ptaszeńka, Perepiołka.	8. Połącz, połącz, Połącz, połącz wołeczek, Który dla mnie.
2. Obudziała, Obudziała mamóniu Raniuseńko.	9. Wylatała, Wylatała ptaszeńka, Perepiołka.
3. – Wstawaj, wstawaj, Wstawaj, wstawaj, mamunia, Raniuseńko.	10. Obudziała, Obudziała braciszka Raniuseńko.
4. Połącz, połącz, Połącz, połącz krówieńka, Która dla mnie.	11. – Wstawaj, wstawaj, Wstawaj, wstawaj, braciszka, Raniuseńko.
5. Wylatała, Wylatała ptaszeńka, Perepiołka.	12. Połącz, połącz, Połącz, połącz koniczek Co dla ciebie.
6. Obudziała, Obudziała tatuniu Raniuseńko.	13. Poławyje, Poławyje koniki, (...)
7. – Wstawaj, wstawaj, Wstawaj, wstawaj, tatunia, Raniuseńko.	14. Woronyje, Woronyje koniki, Co dla ciebie.

Užrašinėtojos pastaba. Dainą pateikėjos vadina rugine. Dainuojama iš ryto. Sakė, kad visos nebeatsimena. Dainą veda V. Radvilavičienė. Dainininkės viena kitai trukdo dainuoti, klysta.

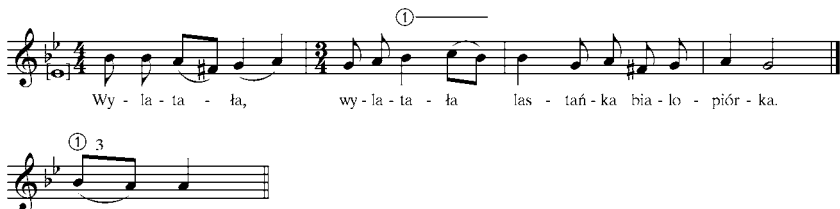
Užrašyta: Aukštadvario m., Trakų r.

Padainavo: Vladislava Radvilavičienė, 77 m. ir Ona Jablonskienė, 88 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: M. Juškaitė, 1973 m.

LTR 4562 (128)

18. Wylatała, wylatała lastańka

1. Wylatała,
Wylatała lastańka
Białopiórka.
2. Wybiwała,
Wybiwała skrzydełkami
Huścieńka.
3. To nie wiek mnie,
To nie wiek mnie z tobą
Wiekowaci.
4. Tylko jedną,
Tylko jedną noczeńku
Noczewaci.

Dainininkės pastaba. Čia dar ne visa (...)

Užrašyta: Aukštadvario m., Trakų r.

Padainavo: Ona Arleckienė-Važnevičiūtė, g. 1910 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: E. Dargytė, 1973 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1981 m.

1.1.2. Oi aš pjaunu, pjovėjėlė

ČtDzM 51 = KF 4343 (4)

19. Vai aš pjaunu rugelius

Tempo rubato ♩ = 63

Vai aš pja - nu ru - ge - lius ja - n kal -
ne - lio, an a - ukš - to - jo.

1. Vai aš pjaunu rugelius Jan kalnelio, An aukštojo.	6. Kap tu grėbsi šienelį, Lygioj lankoj Dobilėlį.
2. Jir atjojo bernelis, Baltas gražus Dobilėlis:	7. – Nor aš grėbsiu, Bet ne viena, Ne viena jauna –
3. – Padėk Dieve tau, mergela, Rugiai pjauce, Pjovėjėla.	8. Grėbs ir mano brolužėliai Tai devyni, Devyni jauni,
4. – Padės Dievas man, berneli, Ir be tavo Padėjimo.	9. O aš jauna jų sesulė Tai dešimta, Tai dešimta.
5. – Palūkėke, mergužėla, Aš atminsiu, Neužmiršiu,	10. – Palūkėke, mergužėla, Aš atminsiu, Neužmiršiu.

Užrašyta: Naujalyčio k., Varėnos apyl. ir r.

Padainavo: Marė Valickienė-Naujelytė, 64 m.

Įrašė: J. Burokaitė ir R. Mikėnaitė, 1963 m.

Tekstą ir melodiją šifravo: G. Četkauskaitė, 1963 m.

KTR 77 (85)

20. Jak ja będę żyta żała

The musical score is written on a single staff in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The tempo is marked as quarter note = 100. The melody consists of several phrases, each marked with a circled number (1-4). The lyrics are written below the notes. The first line contains measures 1-3, the second line contains measures 4-5, the third line contains measures 6-8, and the fourth line contains measures 9-12. The lyrics are: 'Jak ja bę - dę ży - ta ża - ła na tej gór - ze, na wy - so - kiej.' The notes are: 1. quarter, 2. quarter, 3. quarter, 4. quarter, 5. quarter, 6. quarter, 7. quarter, 8. quarter, 9. quarter, 10. quarter, 11. quarter, 12. quarter.

1. Jak ja będę Żyta żała Na tej górze, Na wysokiej.	3. – Bóg do pomóż, Dziewczyneńka Żyta żaci, Pożymaci.
2. I przyjechał Ładny chłopia Z pod tej gorzy, Z pod wysokiej.	4. – Niech mnie Pan Bóg Dopomorze, I bez ciebie, I bez ciebie.

Użrašyta: Čižiūnų k., Vievio apyl., Trakų r.

Padainavo: Leonora Staniulevičienė-Steponavičiūtė, 54 m.

Įrašė: G. Četkauskaitė, J. Širvinskas ir L. Burkšaitienė, 1961 m.

Tekstą šifravo: J. Širvinskas, 1961 m.

Melodiją šifravo: L. Burkšaitienė, 1961 m.

LTR 4562 (127)

21. Jak ja będę żytką żała

♩ = 74

① 3 ②

Jak ja będę żytką żała, na tej górze, na wyso - kiej.

① 2-5 ② 4 5

1. Jak ja będę Żytka żała Na tej górze, Na wysokiej.	4. – Kiedy mnie Bóg Dopomorze, Ja nie jedna, Ja nie jedna.
2. Ja[k] przyjedzie Mój kochany Z pod doliny, Z pod szerokiej.	5. Jest u mienia Dwa braciuszki, A ja trzecia, A ja trzecia.
3. – Bóg do pomóc, Dziewczyñońka Żytka żenci, Żytka żenci.	

Užrašyta: Aukštadvario m., Trakų r.

Padainavo: Ona Arleckienė-Važnevičiūtė, g. 1910 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: E. Dargytė, 1973 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1981 m.

1.1.3. Pabėk, bareli

AFT 2338 (4)

22. Oi tu, eglele

[12"] ♩ = 90

Oi tu, eg - le - le, oi tu, eg - le - le, tu siū - buo - nē - le.

① 2-4 ② 3

3

1. – Oi tu, eglele,
Oi tu, eglele,
Tu siūbuonėlė.
2. Tai tu siūbavai,
Tai tu siūbavai
Dieną, naktelį.
3. Kol i(š)siūbavai,
Kol i(š)siūbavai
Jauną dukrelį.
4. Jauną dukrelį,
Jauną dukrelį
Nuog motinėlės

Užrašyta: Vidugirių k. (*Widugierz*), Seinų pavietas, Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Ewa Wojlanis, g. 1885 m.

Įrašė: L. Bielawski, J. Stęszewski, 1957 m.

Tekstą ir melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

AFT 5021-7 (2)

23. Oi tu, rugeli

[20"] ♩ = 90

1. Oi tu, ru - ge - li, tu siū - buo - nė - li. 2. O ko pa - bo - jai, bal - tas ru - ge - li?

3, 6 ----- 4, 5, 7 -----
8-11 -----

① 9 ② 3, 6, 8-11 ③ 8, 9 ④ 7 ⑤ 4, 5 ⑥ 5

1. – Oi tu, rugeli, Tu siūbuonėli.	7. Š(i)os dienos darbo, Š(i)os dienos darbo.
2. O ko pabojai, Baltas rugeli?	8. Du šimtai kapų [x 2] Baltų rugelių.
3. Ar kirtėjėlio, Ar grėbėjėlės?	9. Trys šimtai kapų [x 2] Gelsvų kvietelių.
4. – Nei kirtėjėlio, Nei grėbėjėlės.	10. Leidos saulelė, [x 2] Vakarėliuose.
5. Tik aš pabojau Plieno dalgelės.	11. Atidyrėjo [x 2] Pusrytėliuose.
6. Klausė baralis, Klausė baralis.	

Užrašyta: Žagarių k. (Žegary), Seinų pavietas, Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (woj. Podlaskie), Lenkija.

Padainavo: Anna Chmielewska, g. 1901 m.

Įrašė: P. Dahlig, M. Kapsa 1978 m.

Tekstą ir melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

1.1.4. Pjauk rugius, pjauk

KTR 118 (65)

24. Nupjovēm rugius

♩ = 63

Nu - pjo - vēm ru - giūs, nu - pjau - sīm kvie - čius, ei - sīm pas po - nus

pa - ka - juos pa - čiuos. Pjauk ir i ru - giūs, pjauk kluo - nā krauk.

① 4, 6, 8, 12, 14 ② 5, 9, 11 ③ 5-14 ④ 8, 10, 12-14 ⑤ 2, 4-6, 8, 11-13 ⑥ 2-9, 11-13

⑦ 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 ⑧ 2, 6, 8-10 ⑨ 3

1.	Nupjovēm rugius, Nupjausim kviečius, Eisim pas ponus Pakajuos pačiuos. Pjauk rugius, pjauk Ir i kluonā krauk.	3.	Nupjovēm rugius Aži in aži, Mūsu ponutis Kažin ar žina? Pjauk rugius, pjauk Ir i kluonā krauk.
2.	O kad mes sveiki Visad pjautume, Kitų metelių Sulauktume. Pjauk rugius, pjauk Ir i kluonā krauk.	4.	O kad mes sveiki Visad pjautume, Kitų metelių Sulauktume. Pjauk rugius, pjauk Ir i kluonā krauk.

5. O kaip an dangaus Mėlynas juostas, Mūsų ponutis Šilkais apjuostas. Pjauk rugius, pjauk Ir į kluoną krauk.	10. O kad mes sveiki Visad pjautume, Kitų metelių Sulauktume. Pjauk rugius, pjauk Ir į kluoną krauk.
6. O kad mes sveiki Visad pjautume, Kitų metelių Sulauktume. Pjauk rugius, pjauk Ir į kluoną krauk.	11. O kaip an dangaus Mėnulis šviečia, Mūsų ponulis Pas save kviečia. Pjauk rugius, pjauk Ir į kluoną krauk.
7. O kaip an dangaus Šviesias žvaigždes, Nupjove rugius Jaunas mergeles. Pjauk rugius, pjauk Ir į kluoną krauk.	12. O kad mes sveiki Visad pjautume, Kitų metelių Sulauktume. Pjauk rugius, pjauk Ir į kluoną krauk.
8. O kad mes sveiki Visad pjautume, Kitų metelių Sulauktume. Pjauk rugius, pjauk Ir į kluoną krauk.	13. Negailėk, ponas, Bėra žirgelia, Atvežk, ponuti, Muzikantėlį. Pjauk rugius, pjauk Ir į kluoną krauk.
9. O kaip daržely Žydi gėles, Nupjove rugius Jaunas marteles. Pjauk rugius, pjauk Ir į kluoną krauk.	14. O kad mes sveiki Visad pjautume, Kitų metelių Sulauktume. Pjauk rugius, pjauk Ir į kluoną krauk.

Užrašyta: Musninkų m., Širvintų r.

Padainavo: Zofija Ališauskienė-Milkevičiūtė, g. 1905 m.; Zosė Vilkevičienė-Jurevičiūtė, g. 1895 m., Aleksandra Račkuvienė, g. 1925 m.

Įrašė: I. Mikulevičiūtė, D. Ūsaitė, 1969 m.

Tekstą šifravo: I. Mikulevičiūtė, 1969 m.

Melodiją šifravo: L. Burkšaitienė, 1969 m.

KTR 161 (27)

25. Nupjovėm rugių didžiausius barus

The musical score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The tempo is marked as quarter note = 84. The melody consists of three lines of music. The first line has measures 1 through 5, with lyrics 'Nu- pjo- vėm ru- gių di- džiau- sius ba- rus, ai- si- me na- mon'. The second line has measures 6 through 8, with lyrics 'tė- ve- lia dva- ran, vai- ni- kas mū- sų, vai- ni- kas gra- žus.'. The third line contains fingerings for each measure: 1 (2), 2 (6), 3 (2, 7), 4 (7), 5 (2), 6 (6), 7 (2, 6, 7), and 8 (2). The piece ends with a double bar line after the eighth measure.

1. Nupjovėm rugių didžiausius barus, Aisime namon tėvelia dvaran, Vainikas mūsų, Vainikas gražus.	5. Nupjovėm rugius iš visų laukų, Duok, Dieve, sulaukti metų mum kitų, Vainikas mūsų, Vainikas gražus.
2. Nupjovėm rugių didžiausius barus, Duok, Dieve, sulaukti ir metų kitų, Vainikas mūsų, Vainikas gražus.	6. Prašom pakinkyt žirgą drigantą, Prašom parvežt mums muzikantą, Vainikas mūsų, Vainikas gražus.
3. Prašom išsiųsti pilkų katelį, Prašom atdaryt plačiai vartelius, Vainikas mūsų, Vainikas gražus.	7. Nupjovėm rugius iš visų laukų, Duok, Dieve, sulaukti mum metų kitų, Vainikas mūsų, Vainikas gražus.
4. Prašom išeiti mūs šeimynikų, Prašom priimti rugių vainiką, Vainikas mūsų, Vainikas gražus.	

Užrašyta: Pociūniškių k., Gelvonų apyl., Širvintų r.

Padainavo: Stasė Pociūnienė-Kapsevičiūtė, 74 m.

Įrašė: E. Barkauskienė, M. Radeckytė, 1969 m.

Tekstą šifravo: E. Barkauskienė, 1969 m.

Melodiją šifravo: J. Tamulionis, 1969 m.

KTR 117 (150)

26. Pożali żyto

$\text{♩} = 104$

① — ② — ③ —

Po-ża-li ży-to, to chwa-ła Bo-gu, pój-dziem do pa-na dzię-ko-wać Bo-gu.

Plon ży - ta, plon ze wszyst - kich stron.

① 5 ② 3 8 ③ 8

1. Pożali żyto, To chwała Bogu, Pójdziem do pana, Dziękować Bogu, Plon żyta, plon Ze wszystkich stron.	5. – Nie żałuj, pani, Masła kropelki, Da Pan Bóg pani Ładne córeńki, Plon żyta, plon Ze wszystkich stron.
2. Pożali żyto Do samej miedzy, Nasze panowie O tym nie wiedzą, Plon żyta, plon Ze wszystkich stron.	6. Nie żałuj, pani, Białego sera, Da Pan Bóg pani Ładnego syna, Plon żyta, plon Ze wszystkich stron.
3. Pożali żyto, Pobrali kłosa, Puścili głośy Aż pod niebiosy, Plon żyta, plon Ze wszystkich stron.	7. Nie żałuj, pani, Konia dryganta, Posyłaj, pani, Po muzykanta, Plon żyta, plon Ze wszystkich stron.
4. Pożali żyto Aż do granicy, Pójdziem do pana, Do foliwarka, Plon żyta, plon Ze wszystkich stron.	8. Nie żałuj, pani, Konia ogiera, Posyłaj, pani, Do kawalera, Plon żyta, plon Ze wszystkich stron.

Užrašyta: Grinių k., Širvintų r.

Padainavo: Juzė Grinienė-Ališauskaitė, g. 1884 m.

Įrašė: L. Burkšaitienė, O. Servaitė, 1969 m.

Tekstą šifravo: O. Servaitė, 1969 m.

Melodiją šifravo: L. Burkšaitienė, 1969 m.

AF T 2350 (19)

27. Doželi žytka až do otlogu

[17"] ♩ = 112

Do-žė - li žyt - ka až do ot - lo - gu, po - dzien - ku - jė - my

Pa - nu Bo - gu. Plon ma - my, plon.

1. Doželi žytka až do otlogu,
Podzienkujemy Panu Bogu.
Plon mamy, plon.
2. Doželi žytka až do granicy,
Nie żałuj, panie, piwko szklanicy,
Plon mamy, plon.
3. Oj wyjdziej pani choć na ganeczek,
Przyjmij od nas ten złotny wianeczek,
Plon niesiem, plon.
4. Otwieraj pani szeroko wrota,
Bo idą gości co rok by (...)
[Plon niesiem, plon.]

Užrašyta: Gibų k. (*Giby*), Seinų pavietas, Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Aniela Bednarska, g. 1879 m.

Įrašė: L. Bielawski, J. Stęszewski, 1957 m.

Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.

Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

AF T 5021-7 (1)

28. Doželi żyto aż do otłogu

[13"] ♩ = 78

Do - że - li ży - to aż do ot - ło - gu, po - dzien - ku - je - my

Pa - ne - mu Bo - gu. Plon ma - my, plon.

① 4, 5, 7, 8 ② 3 ③ 2, 4, 6, 8 ④ 3, 7 ⑤ 2, 4, 6, 8 3, 5, 7 ⑥ 3 ⑦ 3-8

1. Doželi żyto aż do otłogu, Podzienkujemy Panemu Bogu, Plon mamy, plon.	5. A na dziedzincu skakali ogiery Doželi żyto młody kawalery, Plon mamy, plon.
2. Bodaj my zdrowy plonowali, Drugiego roku doczekali, Plon mamy, plon.	6. Bodaj my zdrowy plonowali, Drugiego roku doczekali, Plon mamy, plon.
3. Doželi żyto, doželi żerko, Nieżałuj panie piwo gorzałku, Plon mamy, plon.	7. A na dziedzincu skakali owieczki, Doželi żyto młode panienczki, Plon mamy, plon.
4. Bodaj my zdrowy plonowali, Drugiego roku doczekali, Plon mamy, plon.	8. Bodaj my zdrowy plonowali, Drugiego roku doczekali, Plon mamy, plon.

Užrašyta: Žagarių k. (*Żegary*), Seinų pavietas, Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Anna Chmielewska, g. 1901 m.

Įrašė: P. Dahlig, M. Kapsa 1978 m.

Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.

Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

ZUSM I 1, s. 88

29. Doželi žytka do odlogu

[16"]

Do-žę-li ży-tka do ot-ło-gu, po-dzię-kuj-my Pa-nu Bo-gu, Plon, nie-siem plon!

1. Doželi žytka do odlogu,
Podziękujmy Panu Bogu,
Plon, niesiem plon.
2. Dožęło žytka, dožniemy jarki,
Nieżaľuj panie słodkiej gorzalki,
Plon, niesiem plon.
3. Nie żaľuj panie siwego źrebca,
A jedź po piwo choć do Królewca,
Plon, niesiem plon.
4. Tam na podwórku latają owieczki,
Doželi žytka grzeczne panieneczki,
Plon, niesiem plon.
5. A nasza pani w wielkim kłopotcie,
Porozwieszała sukni po płocie,
Plon, niesiem plon.
6. Odczyniaj pani. odczymaj wrota,
Bo niesiem wieniec z samego złota,
Plon, niesiem plon.
7. Oj, wylieć, wylieć, siwa przepióreczko,
Już my nie przyjedziem na to poleczko,
Plon, niesiem plon.
8. Latają ptaszki pod samym niebem,
Dožęło žytka za starym chlebem,
Plon, niesiem plon.

Pateikėjos pastaba. *Dožynkowa* [rugiapjūtės pabaigtuvių – „dužinkų“].

Užrašyta: Rybnikų k. (*Rybniki*), Baltstogės pavietas, Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: (?) [*w Knyszyńskiej puszczy*].

Įrašė, tekstą ir melodiją šifravo: Jan Kawecki, 1944–1945 m.

LTR 4562 (22)

30. Wypuskaj, pani, szarego kota

Wy- pus- kaj, pa - ni, sza - re - go ko - ta, niech nam o - demk - ni

sze - ro - kie wro - ta. Plon, nie - sim plon, ze wszyst- kich stron.

1. – Wypuskaj, pani, Szarego kota, Niech nam odemkni Szerokie wrota. Plon, niesim plon, Ze wszystkich stron.	4. Bodaj my zdrowy Plonowali, Drugiego roku Doczekali. Plon, niesim plon, Ze wszystkich stron.
2. Bodaj my zdrowy Plonowali, Drugiego roku Doczekali. Plon, niesim plon, Ze wszystkich stron.	5. Nie żałuj, pani, Konia dryganta, Posyłaj, pani Po muzykanta. Plon, niesim plon, Ze wszystkich stron.
3. Nie żałuj, pani, Białego syra, Da Pan Bóg pani Pięknego syna. Plon, niesim plon, Ze wszystkich stron.	6. Bodaj my zdrowy Plonowali, Drugiego roku Doczekali. Plon, niesim plon, Ze wszystkich stron.

Dainininkės pastaba. Šitą dainuodavom, kai dužinkos būdavo. Kaip dainuoja, kur dvare kokia pusė šimto žmonių, tai kokius penkis kilometrus girdėt.

Užrašyta: Volnikų k., Aukštadvario apyl., Trakų r.

Padainavo: Marijona Kazlauskienė-Šadzevičiūtė, g. 1904 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: E. Dargytė, 1973 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1981 m.

MFA A 14 (40)

31. Požali žyta, pobrali kłosy

♩ = 84

① — ② — ③ —

Po - ža - li žy - ta, po - bra - li kło - sy, puš - či - li kło - sy

④ —

asz pod nie - bio - sy. Plon, ży - ta, plon, ze

① 2-5 ② 3 ③ 2 ④ 2

wszyst - kich stron.

1. Požali žyta, Pobrali kłosy, Pušėili kłosy Asz pod niebiosy. Plon, žyta, plon, Ze wszystkich stron.	4. Nie žaluj, pani, Ladnego syra, Da Pan Bóg, pani, Ladnego syna. Plon, žyta, plon, Ze wszystkich stron.
2. Požali žyta, Požali jarca, Pójdziem do pana, Do paliwarka. Plon, žyta, plon, Ze wszystkich stron.	5. – Wysylaj, pani, Bialego kota, Niechaj odmyka Szeroko wrota. Plon, žyta, plon, Ze wszystkich stron.
3. Bodaj my zdrowy Plonowali, Drugiego roku Doczekali. Plon, žyta, plon, Ze wszystkich stron.	

Šifruotojo pastaba. Lenkiška rugiapjūtės pabaigtuvių daina („dožynkowa“).

Užrašyta: Stuciūnų k., Zibalų apyl., Širvintų r.

Padainavo: Michalina Vinslovaitė, 81 m., g. Levaniškių k.

Įrašė: M. Liugienė, I. Bobenaitė, 1995 m.

Tekstą ir melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 2003 m.

LTR 4561 (46)

32. Pożali żyto aż do odłogu

1. Pożali żyto aż do otłogu,
Podziękujemy Panu Bogu,
Plon, niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
2. Pożali żyto aż do nieba,
Nasze panowie o tym nie wiedzą,
Plon niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
3. – Odmykaj, pani, szerokie wroty,
(...)
Plon niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
4. – Wysyłaj, panie, szarego kota,
Niech pan odmyka wiadnieje wrota,
Plon niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
5. Bodaj my [zdrowy] plonowali,
Drugiego roku doczekali,
Plon niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
6. – Daj Bóg wodeńko – kwitną gwoździki,
Związają żyto młode chłopczyki,
Plon niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
7. – (...)
Daj panowie [kieliszek(?)] wódki,
Plon niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
8. – Zaścielaj, pani, stoły i ławy,
Idzie do pani gość nie bywały,
Plon niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.

9. Bodaj my dzrowy plonowali,
Drugiego roku doczekali,
Plon niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
10. – Nie żałuj, pani, konia dryganta,
Posyłaj na dom po muzykanta,
Plon niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
11. – Nie żałuj, pani, sera i masła,
Da Pan Bóg, pani, kroweńki spaśla,
Plon niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
12. – Nie żałuj, pani, wina sklernicy,
(...)
Plon niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
13. – Nie żałuj, pani, pieczeń cielęca,
Da, pani, Pan Bóg pięknego zięcia,
Plon (...)
14. – [Prosze], wyjdź, pani, choć na ganeczek,
Prosze przyjmować złotny wianeczek,
Plon niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
15. Naszy wianeczek nie z ruty, nie z ziół,
Z całego złota niegdy (...),
Plon niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.

Užrašinėtojos pastaba. Dainą pateikėjos vadina rugiapjūtės pabaigtuvių daina. Dainuojama nešant pabaigtuvių vainiką. Trečioji strofa nuo galo juoston neįrašyta: prisiminė vėliau. Dainą veda V. Radvilavičienė.

Užrašyta: Aukštadvario m., Trakų r.

Padainavo: Vladislava Radvilavičienė, 77 m. ir Ona Jablonskienė, 88 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: M. Juškaitė, 1973 m.

LTR 4561 (4)

33. Zaczęli żyto od granicy

1. Zaczęli żyto od granicy,
Konczyli żyto aż do pszenicy,
Plon, niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
2. – Nie żałuj, pani, pieczeń cielęcą,
Da, pani, Pan Bóg pięknego zięcia,
Plon, niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
3. – Daj, Boże, my plonowali,
Drugiego roku doczekali,
Plon, niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
4. – Nie żałuj, pani, sera i masła,
Da Pan Bóg, pani, kroweńki spasała,
Plon, niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
5. – Nie żałuj, pani, pieczeń wołową,
Da Pan Bóg, pani, piękna synową,
Plon, niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
6. – Daj, Boże, my plonowali,
Drugiego roku doczekali,
Plon, niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
7. A jak na niebie jasne gwiazdeczki,
Daj, Boże, pani, piękne córeczki,
Plon, niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.
8. – Odmykaj, pani, szerokie wrota,
Wypuskaj, pani, szarego kota,
Plon, niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.

9. – Daj, Boże, my plonowali,
Drugiego roku doczekali,
Plon, niesiem, plon,
Ze wszystkich stron.

Dainininkės S. Didkevičienės pastabos. Rugių pabaigtuvių daina. Lenkiškai. Iš savo galvos gali pridėti. Su talkom ir dainos pasibaigė. Dabar traktoriai dainuoja.

Dainininkės M. Janonienės pastabos. Mes kaip išeinam į darbą, tai pradedam tuoj per pietus dainuot. Nu, tai viena plovėja, jau kuri gali, kartais geresnis balsas, stipresnis, jinai pradeda. Išrenka, kuri geriau jau dainuoja, tai ta prad[eda], bo čia labai yra sunku. Lauke ir prie darbo. Nu, tai ji dainuoja. Tai paskui (...) aš baigiu tą punktą, tai dabar praded[a] antra. (...) Ir perduoda trečiai. Trečioji irgi jau tą patį punktą irgi perd[uoda] ketvirtai. Ir taip penktai, šeštai, taip paskutinei. Tai i[r] dešimt, i[r] penkiolika, žmonių gi daug būna. Nu i[r] tada, kada jau baigia paskutinį punktą, ta jau gi, kur pradėjo, vėl pradeda antrą punktą. Dainuot, raiškia. Vėl antrą. Tai ji labai ilga išeina ta daina, kol visos merginos padainuos visą tą dainą, tai ji labai ilgai. Tai mum ir diena ta trumpesnė darosi. Prie darbo.

Užrašinėtojos pastaba. Dainą veda S. Didkevičienė.

Užrašyta: Aukštadvario m., Trakų r.

Padainavo: Sofija Didkevičienė, 62 m. ir Marijona Janonienė, 64 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: M. Juškaitė, 1973 m.

AF T 2351 (1)

34. Oj wyleć, wyleć

[19^m] ♩ = 96

Oj wy - leć, wy - leć jas - ne prze - pio-reń-ko,
już my nie pójdziem więc w te po - leń - ko,
plon, ma - my plon.

1. Oj wyleć, wyleć
Jasne przepioreńko,
Już my nie pójdziem więc
W te poleńko,
Plon, mamy plon.
2. Oj wyleć, wyleć
Siwy sokole,
Już my nie pójdziem więc
Więcej w te pole,
Plon, mamy plon.

Užrašyta: Gibų k. (*Giby*), Seinų pavietas, Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Aniela Bednarska, g. 1879 m.

Įrašė: L. Bielawski, J. Stęszewski, 1957 m.

Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.

Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

1.2. Avižapjūtės dainos

1.2.1. Išlėk, sakale

LLD VI 433 = LTR 1650 (19)

35. Oi, lėk, sakale, nesivėlinki

[16^v] ♩ = 108 (*Ekspessione*)

O - i, lėk, sa - ka - lė, ne - si - vė - lin - ki, //
in sa - va ge - gu - lį pa - si - sku - bin - ki,

o - i vė - lus vė - lus, vė - lus va - ka - rė(lis).

① 2, 4 3 ② 4
③ 2, 4 ④ 2

1. – Oi, lėk, sakale, Nesivėlinki, In sava gegužį Pasiskubinki, Oi, vėlus vėlus, Vėlus vakarėlis.	3. – Aš sava gegužį Terpu jų pažinsiu, Oi, vėlus vėlus, Vėlus vakarėlis.
2. Ba tava gegužį Sakalai apsėdį, Oi, vėlus vėlus, Vėlus vakarėlis.	4. Ba mana gegulas Reibojos plūksnelas, Oi, vėlus vėlus, Vėlus vakarėlis.

5. Ba mana gegulas Geltonas kojelas, Oi, vėlus vėlus, Vėlus vakarėlis.	10. Ba mana mergelas Raudoni veideliai, Oi, vėlus vėlus, Vėlus vakarėlis.
6. Ba mana gegulas Tai garsus balselis, Oi, vėlus vėlus, Vėlus vakarėlis.	11. Ba mana mergelas Mėlynas akelas, Oi, vėlus vėlus, Vėlus vakarėlis.
7. – Oi, jok, berneli, Nesivėlinki, In sava mergelą Pasiskubinki, Oi, vėlus vėlus, Vėlus vakarėlis.	12. Ba mana mergelas Geltonas kaselas, Oi, vėlus vėlus, Vėlus vakarėlis.
8. O tava mergelą Berneliai apsėdę, Oi, vėlus vėlus, Vėlus vakarėlis.	13. Ba mana mergelas Tai meilūs žodeliai, Oi, vėlus vėlus, Vėlus vakarėlis.
9. – Aš sava mergelą Terpu jų pažinsiu, Oi, vėlus vėlus, Vėlus vakarėlis.	14. Ba mana mergelas Tai gražus balselis, Oi, vėlus vėlus, Vėlus vakarėlis.

Pateikėjos pastaba. Rugiapjūtės daina, dainuojama saulei leidžiantis.

Užrašyta: Slabados k., Žaslių vls., Trakų aps.

Padainavo: Ona Grigaliūnienė, 40 m.

Tekstą užrašė ir šifravo: P. Vasiliauskas, 1938 m.

Melodiją šifravo: Z. Puteikienė, 1986 m.

LLD VI 434 = LTR 2944 (266)

36. Lēkie, sakale, tu nesibovykie

1. – Lēkie, sakale, Tu nesibovykie, Vai, vēlus vēlus, Vēlus vakarēl(is).	7. – Joki, berneli, Tu nesibovykie, Vai, vēlus vēlus, Vēlus vakarēl(is).
2. Tavo geguļi Paukšteliai aptūpi, Vai, vēlus vēlus, Vēlus vakarēl(is).	8. Tavo mergelī Berneliai apstojo, Vai, vēlus vēlus, Vēlus vakarēl(is).
3. – Testa aptūpi, Aš neškadavoju, Vai, vēlus vēlus, Vēlus vakarēl(is).	9. – Testa apstoja, Aš neškadavoju, Vai, vēlus vēlus, Vēlus vakarēl(is).
4. Savo geguļi Terpu jū pažinsiu, Vai, vēlus vēlus, Vēlus vakarēl(is).	10. Savo mergelī Tarpu jū pažinsiu, Vai, vēlus vēlus, Vēlus vakarēl(is).
5. Mano gegutēs Tai raibos plunksnelēs, Vai, vēlus vēlus, Vēlus vakarēl(is).	11. Mano mergelēs Tai skaistus veidelis, Vai, vēlus vēlus, Vēlus vakarēl(is).
6. Tai raibos plunksnelēs, Geltonos kojelēs, Vai, vēlus vēlus, Vēlus vakarēl(is).	12. Skaistus veidelis, Geltonos kaselēs, Vai, vēlus vēlus, Vēlus vakarēl(is).

13. Geltonos kaselės,
Mėlynos akelės,
Vai, vėlus vėlus,
Vėlus vakarėl(is).

Pateikėjos pastaba. Avižų pjūties daina.

Užrašyta: Žvirgždėnų k., Daugų vls., Alytaus aps.

Padainavo: Katrė Lučinskienė, 35 m.

Tekstą užrašė ir šifravo: J. Jurga, 1938 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1955 m.

LLD VI 435 = LTR 1498 (98)

37. Lėk, sakalėli, pasiskubyki

Lėk, sa - ka - lė - li, pa - si - sku - by - ki, vai, vė - lų vė - lų,
vė - lų va - ka - rė - lį, vai, vė - lų vė - lų, vė - lų va - ka - rėl(i).

1. – Lėk, sakalėli, Pasiskubyki, Vai, vėlų vėlų, Vėlų vakarėlį.	4. Margosios plunksnelės, Geltonos kojėlės, Vai, vėlų vėlų, Vėlų vakarėlį.
2. Rasi gegutę Terp kitų paukštelį, Vai, vėlų vėlų, Vėlų vakarėlį.	5. – Joki, broleli, Pasiskubinki, Vai, vėlų vėlų, Vėlų vakarėlį.
3. – Mano gegutės Margosios plunksnelės, Vai, vėlų vėlų, Vėlų vakarėlį.	6. Jau tavo mergelė Tarp kitų mergelių, Vai, vėlų vėlų, Vėlų vakarėlį.

7. – Mano mergelė Už visas gražiausia, Vai, vėlų vėlų, Vėlų vakarėlį.	9. Mėlynos akelės, Geltonos kaselės, Vai, vėlų vėlų, Vėlų vakarėlį.
8. Jos skautūs veideliai, Mėlynos akelės, Vai, vėlų vėlų, Vėlų vakarėlį.	10. O an jos galvelės Rūtų vainikėlis, Vai, vėlų vėlų, Vėlų vakarėlį.

Pateikėjos pastaba. Rugių talkos daina.

Užrašyta: Geranonių k., Vandžiogalos vls., Kauno aps.

Padainavo: Marė Rimienė, 50 m., kilusi iš Žiegždrių k., Aukštosios Pane-
munės vls.

Tekstą užrašė ir šifravo: J. Balita, 1938 m.

Melodiją užrašė: J. Čiurlionytė, 1939 m.

LLD VI 437 = LTR 1411 (25)

38. Išlėk, sakale, išlėk, pilkasai

♩ = 66

①

Iš - lėk, sa - ka - le, iš - lė - k, pil - ka - sai

② ③

vai, anks - ti a - nks - ti iš - lė - k, pil - ka - sai.

① 3 ② 3 ③ 2

1. Išlėk, sakale, Išlėk, pilkasai, Vai, anksti anksti, Išlėk, pilkasai.	2. Tavį gegulė Jau seniai laukia, Vai, anksti anksti, Jau seniai laukia.

3. Jau seniai laukia Vyšnelių sodi, Vai, anksti anksti, Vyšnelių sodi.	6. Jau seniai laukia Rūtelių darži, Vai, anksti anksti, Rūtelių darži.
4. Išjok, berneli, Išjok, jaunasai, Vai, anksti anksti, Išjok, jaunasai.	7. Rūtelių darži Rūtas skindama, Vai, anksti anksti, Rūtas skindama.
5. Tavį mergelė Jau seniai laukia, Vai, anksti anksti, Jau seniai laukia.	

Užrašyta: Gudžionių k., Aukštadvario vls., Trakų aps.

Padainavo: Marijona Lenkauskienė, 40 m., kilusi iš Skynimų k., Onušio vls.

Tekstą užrašė: S. Biziulevičius, 1938 m.

Melodiją užrašė: J. Čiurlionytė, 1939 m.

ČLLD 79 = LTR 1850 (1078)

39. Išjok, berneli, išjok, jaunasai

1. – Išjok, berneli, Išjok, jaunasai, Oi anksti, anksti, Išjok, jaunasai.	3. Tai seniai laukė, Ant gonkų stovėjo, Oi anksti, anksti, Ant gonkų stovėjo.
2. Tavęs mergelė Tai seniai laukė, Oi anksti, anksti, Tai seniai laukė.	4. Ant gonkų stovėjo, Aukso taurę turėjo, Oi anksti, anksti, Aukso taurę turėjo.

5.	O toj taurelėj Žalias vynelis, Oi anksti, anksti, Žalias vynelis.	8.	Tegu mano žirgas Po dvarą šoka, Oi anksti, anksti, Po dvarą šoka.
6.	– Išgerk, berneli, Išgerk, jaunasai, Oi anksti, anksti, Išgerk, jaunasai.	9.	Tegu mano mergelė Po vainikėliu verkia, Oi anksti, anksti, Po vainikėliu verkia.
7.	Jis vyno negėrė, Po žirgu išliejo, Oi anksti, anksti, Po žirgu išliejo.		

J. Čiurlionytės pastaba. Spausdinama iš rankraščio LTR 1850 (1078), pl. 954 (5). Dainuojama dzūkų krašte avižas pjaunant. Avižapjūtės dainos, taip pat kaip ir rugiapjūtės, turi pastovias melodijas. Čia pateikiama viena iš tradicinių melodijų.

LLD VI 436 = LTR 2542 (15)

40. Išlėk, sakale, išlėk, pilkasai

1.	– Išlėk, sakale, Išlėk, pilkasai, Vai, vėlu vėlu, Išlėk, pilkasai.	4.	Išjok, berneli, Išjok, jaunasai, Vai, vėlu vėlu, Išjok, jaunasai.	7.	O tam kupkely Žalias vynelis, Vai, vėlu vėlu, Žalias vynelis.
2.	Tavį gegulė Seniai laukia, Vai, vėlu vėlu, Seniai laukia.	5.	Tavį mergelė Jau seniai laukia, Vai, vėlu vėlu, Jau seniai laukia.		
3.	Vyšnelėj tupi, Plunksnelį laiko, Vai, vėlu vėlu, Plunksnelį turi.	6.	Ant gonkų stovi, Kupkelį turi, Vai, vėlu vėlu, Kupkelį turi.		

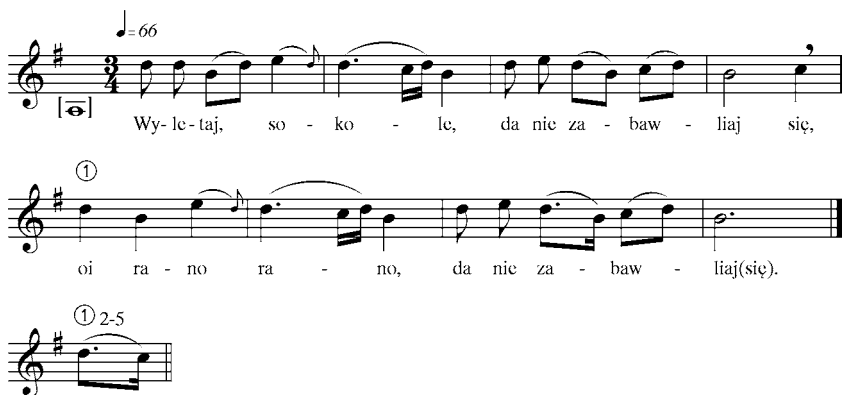
Užrašyta: Samninkėlių k., Onušio vls., Trakų aps.

Padainavo: Pranciška Saulanienė, 59 m.

Tekstą užrašė: H. Zakarevičius, 1938 m.

KTR 117 (121)

41. Wyletaj, sokole, da nie zabawliaj się

1. Wyletaj, sokole, Da nie zabawliaj się, Oi rano rano, Da nie zabawliaj się,	4. Bo twoją sokółką Sokoły obsiedli, Oi rano rano, Sokoły obsiedli,
2. Do swojej sokółki Prędzej pośpieszaj się, Oi rano rano, Prędzej pośpieszaj się.	5. – Niechaj obsiedają, Bo swojej nie mają, Oi rano rano, Bo swojej nie mają.
3. Bo twoja sokółka Zalatyje piórka, Oi rano rano, Zalatyje piórka	

Užrašyta: Musninkų m., Širvintų r.

Padainavo: Elena Burkauskienė-Ciburytė, 60 m.

Užrašė: L. Burkšaitienė, V. Rubanik, 1969 m.

Tekstą šifravo: V. Rubanik, 1969 m.

Melodiją šifravo: L. Burkšaitienė, 1969 m.

KTR 117 (151)

42. Wyletaj, sokole, da nie zabawliaj się

The musical score is written in G major (one sharp) and 3/4 time. It begins with a tempo marking of quarter note = 80. The melody is written on a single staff. The lyrics are in Lithuanian. The score includes first, second, and third endings, indicated by circled numbers 1, 2, and 3. A double bar line with repeat dots is used to separate the first ending from the second and third. A star symbol (*) is placed above the final note of the second ending. The lyrics are: Wy-le-taj, so - ko - le, da nie za - baw - liaj się, do swo-jej so - kół - ki prę-dzej poś - pie - szaj się, oi ra - no, ra - no, prę-dzej poś - pie - szaj(się).

Wy-le-taj, so - ko - le, da nie za - baw - liaj się,
do swo-jej so - kół - ki prę-dzej poś - pie - szaj się,
oi ra - no, ra - no, prę-dzej poś - pie - szaj(się).

① 3 ② 2, 3 ③ 2

* 2 ir 3 posmas baigiasi šioje vietoje

1. Wyletaj, sokole,
Da nie zabawliaj się,
Do swojej sokółki
Prędzej pośpieszaj się,
Oi rano, rano,
Prędzej pośpieszaj się.
2. Bo twojej sokółki
Sokóły osiadli,
Oi rano rano,
Sokóły osiadli,
3. – Niechaj osiadają,
Bo swojej nie mają,
Ja swoją sokółkę,
Między wsiach poznaju.

Užrašyta: Grinių k., Širvintų r.

Padainavo: Juzė Grinienė-Ališauskaitė, g. 1884 m.

Užrašė: L. Burkšaitienė, O. Servaitė, 1969 m.

Tekstą šifravo: O. Servaitė, 1969 m.

Melodiją šifravo: L. Burkšaitienė, 1969 m.

KTR 178 (128)

43. Wyleć, sokole, wyleć, sinięki

♩ = 76

Wy - leć, so - ko - le, wy - leć, si - nię - ki,
oi, ra - no ra - no, wy - leć si - nię - ki.

① 3, 6 7 ② 3, 5, 6 7 ③ 3, 6 ④ 3, 4, 8 ⑤ 2, 4
⑥ 6, 7 ⑦ 2-8 ⑧ 3, 4 ⑨ 3-8 ⑩ 6, 7

Pastaba: baigia dainuoti 1/2 tono aukščiau

1. Wyleć, sokole, Wyleć, sinięki, Oi, rano rano, Wyleć, sinięki.	4. Wyleć, Jasiunia, Wyleć, miłęki, Oi, rano rano, Wyleć, miłęki.
2. Ciebie ziaziula Dawno czekała, Oi, rano rano, Dawno czekała.	5. Ciebie Kasiunia Dawno czekała, Oi, rano rano, Dawno czekała.
3. W wiśniowym sadzie, Na winogradzie, Oi, rano rano, Na winogradzie.	6. Dawno czekała, Na ganeczku stała, Oi, rano rano, Na ganeczku stała.

7.	Na ganeczku stała, Złotni kubek miała, Oi, rano rano, Złotni kubek miała.	8.	A w tym kubeczku Zielona wino, Oi, rano rano, Zielona wino.

Užrašyta: Gudžionių k., Aukštadvario apyl., Trakų r.

Padainavo: E. Romaneckienė-Paulionkaitė, g. 1917 m.

Užrašė: D. Krištopaitė, V. Ciplijauskas, 1973 m.

Tekstą šifravo: O. Sotnikovas, 1975 m.

Melodiją šifravo: R. Mikėnaitė, 1975 m.

1.3. Naktigonių dainos

1.3.1. Žalioj lankoj, dobilynuos

Užrašė R. Sliužinskas, 1980 m.

44. Aukšti kalnai, kadagynai

1. Aukš - ti kal - nai, ka - da - gy - nai, ly - gios lan - kos, ža - lu - my - nai,
 ten Ka..., ten Ka..., tan Ka-siu - nė jau - čius ga - nė.

1. Aukšti kalnai, kadagynai, Lygios lankos, žalumynai, Ten Ka..., ten Ka..., Ten Kasiunė jaučius ganė. [2 x 2]	4. – Tava jaučiai abariuosi, Mes juos radom dobiluosi, Mes juos..., mes juos..., Mes juos radom dobiluosi. [2 x 2]
2. Ganydama sublūdijo, Šėmus jaučius patrotijo, Šėmus..., šėmus..., Šėmus jaučius patrotijo. [2 x 2]	5. – Aš tau duosiu du dorelių, Išleisk jaučius iš abarių, Išleisk..., išleisk..., Išleisk jaučius iš abarių. [2 x 2]
3. Ir sutiko šviesų Jasių, Klausinėjo šėmų jaučių, Klausi..., klausi..., Klausinėjo šėmų jaučių. [2 x 2]	6. – Man nereikia piningų, Aš bagotas iš namų, Aš ba..., aš ba..., Aš bagotas iš namų! [2 x 2]

Užrašyta: Kaišiadorių raj. apylinkėse, folklorinių vakaronių metu, 1980 m.

Užrašė, tekstą ir melodiją šifravo: Rimantas Sliužinskas, 1980 m.

AFT 5022-8 (6)

45. Ganė pana palšus jaučius

[10"] ♩ = 96

Ga - nė pa - na pal - šus jau - čius, ga - ny - da - ma ji už - mi - go,

ram ta ti - dra, ram ta ti - dra, ram ta ti - dra, ti - dra ra.

① 2, 4 3, 6 5 ② 4 ③ 2-6 ④ 2, 4, 6

1. Ganė pana palšus jaučius,
Ganydama ji užmigo,
Ram ta tidra, ram ta tidra,
Ram ta tidra, tidra ra.
2. Ganydama ji užmigo,
Miegodama pablūdijo,
Ram ta tidra, ram ta tidra,
Ram ta tidra, tidra ra.
3. Miegodama pablūdijo,
Palšus jaučius pražudino,
Ram ta tidra, ram ta tidra,
Ram ta tidra, tidra ra.
4. Ir ateina ponas Jasius:
– Ar nematei mano jaučių?
Ram ta tidra, ram ta tidra,
Ram ta tidra, tidra ra.
5. – Tavo jaučiai mano tėvo
Abar(i)uose uždaryti,
Ram ta tidra, ram ta tidra,
Ram ta tidra, tidra ra.
6. Abar(i)uose uždaryti,
Aukso raktais užrakyti,
Ram ta tidra, ram ta tidra,
Ram ta tidra, tidra ra.

Užrašyta: Oškinių k. (*Oszkinie*), Seinų pavietas, Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Stefania Cybulska, g. 1906 m.

Užrašė: P. Dahlig, M. Kapsa, 1978 m.

Tekstą ir melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

LTR 3208 (14)

46. Kasiuniuta woły pasła

1. Kasiuniuta woły pasła,
Až jej ciemna noczka zaszła,
W olszynie, w dolinie.
2. Pasła, pasła i straciła,
I tak sobie mówiła,
W olszynie, w dolinie.
3. – Kto by te mnie woły znalazł,
Dałaby busiaka zaraz,
W olszynie, w dolinie.
4. Wyszedł chłopiec Jaś na imię,
Znalazł woły na dolinie,
W olszynie, w dolinie.
5. – Pasiesz, Kasia, woły długo,
Wypłacaj się z tego długu,
W olszynie, w dolinie.
6. – Padni, Jasiu, na kolany,
Dam busiaka bez odmiany,
W olszynie, w dolinie.

Užrašyta: Rapėjų k., Juodenėnų apyl., Pabradės r.

Padainavo: Ieva Vaitkevičienė, 72 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: Franė Lazauskaitė, 1959 m.

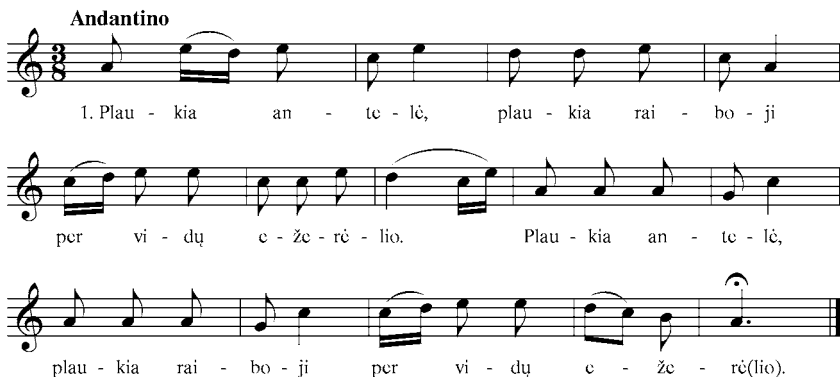
1.3. Medžioklės dainos

1.4.1. Plaukė pylėlė

ČLLD 173 = ČLLM 18

47. Plaukia antelė

Andantino

1. Plau - kia an - te - lė, plau - kia rai - bo - ji
per vi - dų e - žė - rė - lio. Plau - kia an - te - lė,
plau - kia rai - bo - ji per vi - dų e - žė - rė(lio).

1. Plaukia antelė, Plaukia raiboji [3 x 2] Per vidų ežerėlio	6. Plaukia antelė, Plaukia raiboji [3 x 2] Per vidų ežerėlio.
2. – Neplauk, antele, Neplauk, raiboji, [3 x 2] Per vidų ežerėlio.	7. – Neplauk, antele, Neplauk, raiboji, [3 x 2] Per vidų ežerėlio.
3. Užmesiu tinklą Raudono šilko, [3 x 2] Su aušra nepažinsi.	8. Užmesiu tinklą Baltojo šilko, [3 x 2] Su diena nepažinsi.
4. – Tinklą pakelsiu, Vaikus paleisiu, [3 x 2] O pati paskrydėsiu.	9. – Tinklą pakelsiu, Vaikus paleisiu, [3 x 2] O pati paskrydėsiu.
5. Tinklą maurynėn, Vaikus meldynan, [3 x 2] O pati karklynėlin.	10. Tinklą maurynėn, Vaikus meldynan, [3 x 2] O pati karklynėlin.

11. Plaukia antelė, Plaukia raiboji [3 x 2] Per vidų ežerėlio	14. – Tinklą pakelsiu, Vaikus paleisiu, [3 x 2] O pati paskrydėsiu.
12. – Neplauk, antelev, Neplauk, raiboji, [3 x 2] Per vidų ežerėlio.	15. Tinklą maurynėn, Vaikus meldynan, [3 x 2] O pati karklynėlin.
13. Užmesiu tinklą Juodojo šilko, [3 x 2] Su nakčia nepažinsi.	

Užrašyta: Kuksų k., Tverečiaus apyl., Ignalinos r.

Padainavo: Kristina Skrebutėnienė, 80 m.

Užrašė: J. Jurga ir J. Aidulis, 1934 m.

LTR 4562 (123)

48. Płyła utońka

♩ = 94

① Pły - ła u - toń - ka, pły - ła sie - ra - ja, z kry - ni - cy do je - zio -

② — ③ — ④ —

ra, z kry - ni - cy do je - zio - ra.

① 2, 7 ② 2-9 ③ 9, 10 ④ 2-10

1. Płyła utońka, Płyła sieraja, Z krynicy do jeziora. [x 2]	4. W Dunaj popływszy, W Dunaj popływszy, Niet czego żyrowaci. [x 2]
2. Sama nie znaju, Daj nie zgadaju, Jak mnie lepiej będzie. [x 2]	5. Na brzegu siewszy, Na brzegu siewszy, Niet czego papiwaci. [x 2]
3. Czy w Dunaj łyci, Czy w Dunaj łyci, Czy na brzegu sieści. [x 2]	6. Płaczy dziewczyna, Płaczy młoda, Od rana do wieczora. [x 2]

7.	Sama nie znaju, Daj nie zgadaju, Jak mnie lepiej będzie. [x 2]	9.	Za mąż paszouszi, Za mąż paszouszi, Biedna ja gałowieńka. [x 2]
8.	Czy za mąż iści, Czy za mąż iści, Czy panieńkaju byci. [x 2]	10.	Za mąż nie szouszi, Za mąż nie szouszi, Ludzką obmowieńka. [x 2]

Užrašyta: Aukštadvario m., Trakų r.

Padainavo: Ona Arleckienė-Važnevičiūtė, g. 1910 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: E. Dargytė, 1973 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1981 m.

2. KALENDORINIŲ APEIGŲ DAINOS

2.1. Užgavėnių dainos

2.1.1. Aš užgimiau prasčiokėlis

AF T 5024 (34)

49. Aš užgimiau prasčiokėlis

[30"] ♩ = 90

1. Aš už-gi-miau praš-čio-kė-lis, pa-si-li-kau u-ba-gė-liu, ai-nu per svie-

5— 6—

tą mels-da-mas, ge-ra-dė-jus gar-bin-da-mas, ge-ra-dė-jus gar-bin-da-mas.

① 2-13 ② 2-13 ③ 4, 5, 7-13 ④ 2-13 ⑤ 4, 7, 8, 10-13 ⑥ 5, 6, 9, 12, 13

1. Aš užgimiau prasčiokėlis, Pasilikau ubagėliu, Ainu per svieta melsdamas, Geradėjus garbindamas. [x 2]	4. Su dviem lazdom aidams ramiuos, Ir botagą dar vėl imu, Su kur(i)uoj šunis inplaku, Kai papuola aidams taku. [x 2]
2. Kad(a) manę žmonės nemato, Aš tur(i)u gerą sveikata, Visi sūnar(i)ai yr tvirti, Galiu dar ir darbą dirbti. [x 2]	5. Gražūs mano pasamonai, Užvydi man jų ir ponai, Var(i)o sagtys spind(i) iš tolo, Kaip žvaigždės nuo genarolo. [x 2]
3. Kaip tik žmogų aš sutinku, Klozuoti greitai užmintu. Sermėgėlę turiu menką, Ir kiek galint susilenkiu. [x 2]	6. Tur(i)u tarbų didžią gaują, Penkis senas, šešta nauja, Senosios iš nuošukinių, Naujoji yra šikšninė. [x 2]

7. Tur(i)u dar ir vežimėlį, Gražų arklį ir paršelį, Kada nenor(i)u vaikščioti, Galiu dailiai pavaž(i)uoti. [x 2]	11. Kai paršelį aš nuskerdžiu, Š(i)upinį tirštą išverdu, O aš an tų rieb(i)ų pietų Daugel ubagų pakviečiu. [x 2]
8. Kur į namus įvaž(i)avęs, Ir lašinių brūsą gavęs, Verdu skanią kankolinę, Arba rūgštą roputinę. [x 2]	12. Pavalgęs galiu atgulti, Nerūpi man art nei kultū, Miegu, kiek tik širdis vadin, Kol niekas manęs nežadin. [x 2]
9. Kaip vaikas tikrai šarkus, Šaukiu tikrai per jomarkus, Dėkit bent duonos šmotelį Į mano gražų maišelį. [x 2]	13. Teip man viskas gerai klojas, Mergos manimi daboja, Žadu vesti sau už pač(i)ą Raudoną, gražią Agatą. [x 2]
10. Taip almužnos apščiai gaunu, Net pilnas terbas prikraunu, Su duona arklį maitinu, Ir paršelį atživinu. [x 2]	

Užrašyta: Oškinių k. (*Oszkinie*), Seinų pavietas, Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Stefania Cybulska, g. 1906 m.

Užrašė: P. Dahlig, M. Kapsa, 1978 m.

Tekstą ir melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

2.2. Velykų lalavimai

2.2.1. (...) vynelis vyno žaliasai

KTR 143 (9)

50. Vai an dvaro

$\text{♩} = 108$

Vai a - n dva - ro, a - n di - džio - jo, vy - ne - lis vy - no ža - lia - sai.

① 4, 9, 11 5 6 13, 18, 19 ② 3-6, 9-15, 18 ③ 2, 5-8, 10, 11, 14-1

④ 5, 6, 9, 11, 18 8 14 ⑤ 2-6, 10, 11, 13-19 7, 12 ⑥ 2-6, 9-19 ⑦ 3-7, 9-19

lė - s a - n

8 ⑧ 2 3-5, 8, 9, 12-18 19

1. Vai an dvaro, An didžiojo, Vynelis vyno žaliasai.	5. Ji rūtelį skynė, Vainikėlį pynė, Vynelis vyno žaliasai.
2. Tenai aptverta Rūmelių darželis, Vynelis vyno žaliasai.	6. Vainikėlį pynė, An galvelės dėjo, Vynelis vyno žaliasai.
3. Tame daržely Aukselio krėslalis, Vynelis vyno žaliasai.	7. An galvelės, An gluodziuojos Vynelis vyno žaliasai.
4. An to krėslalio Sėdėjo mergelė, Vynelis vyno žaliasai.	8. An kaselės Geltonojos, Vynelis vyno žaliasai.

9. Oi, užpūtė Šiaurus vėjelis, Vynelis vyno žaliasai.	15. – Gauti pagausim, Tai ką mumi duosi? Vynelis vyno žaliasai.
10. Oi, ir nupūtė Rūtų vainikėlį, Vynelis vyno žaliasai.	16. – Pirmam duosiu Aukselio irklalį, Vynelis vyno žaliasai.
11. Oi, ir inpūtė Gilan dunojėlin, Vynelis vyno žaliasai.	17. Antram duosiu Aukselio žiedelį, Vynelis vyno žaliasai.
12. Oi, ir atėjo Trys ribokėliai, Vynelis vyno žaliasai.	18. O trečiam nestosiu, Su tuo šliūban stosiu, Vynelis vyno žaliasai.
13. – O jūs ribokėliai, Jauni bernužėliai, Vynelis vyno žaliasai.	19. O kuriam neteksiu, Pati jauna teksiu. Vynelis vyno žaliasai.
14. Jūs man pagaukit Rūtų vainikėlį, Vynelis vyno žaliasai.	

Užrašyta: Nedzingės m., Varėnos r.

Padainavo: Adelė Mackevičienė-Piščikaitė, 64 m.

Įrašė: G. Četkauskaitė, R. Breinerytė, 1970 m.

Tekstą šifravo: D. Krištopaitė, 1974 m.

Melodiją šifravo: G. Razmukaitė, 1974 m.

KTR 178 (133)

51. Pirmam langelyj

① 104

① ② ③

Pir - mam lan - ge - lyj sau - la - lė te -

④ ⑤ ⑥ ⑦

kė - ja, vy - nas, ma - na vy - nas ža - lia - sai.

① 4, 5 ② 5 ③ 5 ④ 4, 5 ⑤ 4, 5 ⑥ 2, 3, 5 ⑦ 2

1. Pirmam langelyj Saulalė tekėja, Vynas, mana vynas Žaliasai.	6. – Pasakyk, mergela, Ką mum dovanosi? Vynas, mana vynas Žaliasai.
2. Antram langelyj Gegulė kukava, Vynas, mana vynas Žaliasai.	7. – Pirmam berneliui – Aukša žiedelis, Vynas, mana vynas Žaliasai.
3. Trečiam langelyj Mergelė stovėja, Vynas, mana vynas Žaliasai.	8. Antram berneliui – Šilkinė skarelė, Vynas, mana vynas Žaliasai.
4. Mergelė stovėja, Labai gailij verkė, Vynas, mana vynas Žaliasai.	9. Trečiam berneliui – Aš pati jaunelė, Vynas, mana vynas Žaliasai.
5. Labai gailij verkė, Su manim kalbėja, Vynas, mana vynas Žaliasai.	

Užrašyta: Bražuolos k., Trakų r.

Padainavo: Ona Stepanavičienė-Sinkevičiūtė, g. 1896 m.

Irašė: D. Krištopaitė ir D. Venclovaitė, 1964 m.

Tekstą šifravo: D. Krištopaitė, 1964 m.

Melodiją šifravo: L. Burkšaitienė, 1964 m.

KTR 146 (28)

52. Kaip aš buvau jaunas durnas

$\text{♩} = 68$

Kaip aš bu - vai jau - nas dur - nas, vy - ne - lis ma - no ža - lia - siai.

① 4-16 ② 2, 3, 5-16 4 ③ 2-16 ④ 2 3-16 ⑤ 4, 5

1. Kaip aš buvau jaunas durnas, Vynelis mano žaliasai.	9. Kad nenori dovanoti, Vynelis mano žaliasai.
2. Visus miškus išvaikščiojau, Vynelis mano žaliasai.	10. Aisi su mum vandravoti, Vynelis mano žaliasai.
3. Tik tame vienam nedabuvau, Vynelis mano žaliasai.	11. Kaip išejo šiauras vėjas, Vynelis mano žaliasai.
4. Tam dvarely jauna panelė, Vynelis mano žaliasai.	12. Ir nupūtė vainikėlį, Vynelis mano žaliasai.
5. To panelė vardu Virgutė, Vynelis mano žaliasai.	13. Vainikėlis viršų plauko, Vynelis mano žaliasai.
6. Pasikelkie anksti ryto, Vynelis mano žaliasai.	14. O bernelis vardu šaukia, Vynelis mano žaliasai.
7. Pasiprauskie baltą burną, Vynelis mano žaliasai.	15. Vainikėlį paskandinsiu, Vynelis mano žaliasai.
8. Prašom prašom dovanoti, Vynelis mano žaliasai.	16. O bernelio nepažinciau, Vynelis mano žaliasai.

Dainininkės pastaba. Būdavo – Velykos, šventė, tai suveina visi, „Aleliu-jų“ gieda, tadu „lalinkas“. Tai kiaušinių duoda, ot, juokavoja, ir vis šite. Nuo savo dieduko išmokau.

Užrašyta: Laužėnų k., Šutų apyl., Švenčionių r.

Padainavo: Veronika Jurėnienė, 67 m.

Įrašė: Ž. Antanaitytė, V. Jeliniauskaitė, 1972 m.

Tekstą šifravo: D. Krištopaitė, 1974 m.

Melodiją šifravo: R. Astrauskas, 1974 m.

KTR 99 (49)

53. Ir atskrido du karveliai

1. Ir atskrido du karveliai, Vynas mano žaliasai.	5. Ir papylė aukso plunksnas, Vynas mano žaliasai.
2. Atsitūpė ant berželio, Vynas mano žaliasai.	6. Reniutėla sesiutėla, Vynas mano žaliasai.
3. Nuo berželio ant langelio, Vynas mano žaliasai.	7. Išsirinkie sau bernelį, Vynas mano žaliasai.
4. Nuo langelio ant stalelio, Vynas mano žaliasai.	8. Sau bernelį Tofilėlį, Vynas mano žaliasai.

Užrašyta: Juodgalvių k., Ignalinos r.

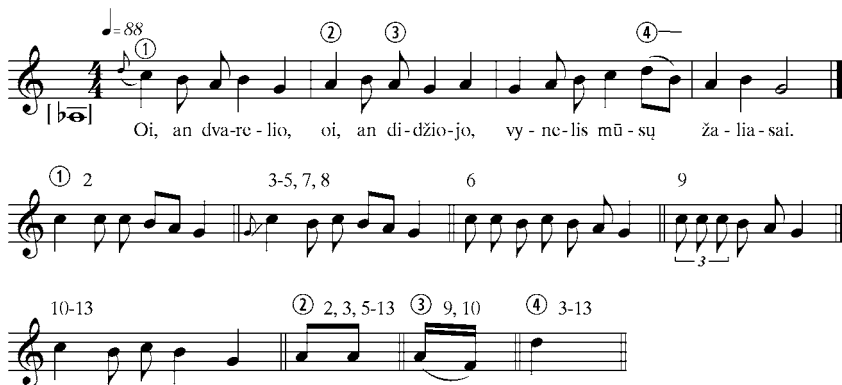
Padainavo: Stasė Aleščikienė, 40 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: R. Jakštas, 1968 m.

Melodiją šifravo: J. Jurgelėnaitė, 1968 m.

KTR 107 (11)

54. Oi, an dvarelis

1. Oi, an dvarelio, Oi, an didžiojo, Vynelis mūsų žaliasai.	8. Oi ir atjoja Trys jauni berneliai, Vynelis mūsų žaliasai.
2. An to dvarelio Stov rūtų darželis, Vynelis mūsų žaliasai.	9. Oi ir pridavė Baltų rankelį, Vynelis mūsų žaliasai.
3. Niekam neicia Da tana darželin, Vynelis mūsų žaliasai.	10. – Mergela mano, Balta lelijėla, Vynelis mūsų žaliasai.
4. O tiktai aicia Jaunai mergelai, Vynelis mūsų žaliasai.	11. Ką mumim duosi, Ką mum dovanosi? Vynelis mūsų žaliasai.
5. Takelis mincia, Ir raselė krėscia, Vynelis mūsų žaliasai.	12. Pirmam duosiu Rūtų vainikėlį, Vynelis mūsų žaliasai.
6. Ir raselė krescia, Ir rūtelė skincia, Vynelis mūsų žaliasai.	13. Antaram duosiu Aukselio žiedelį, Vynelis mūsų žaliasai.
7. Rūtelė skincia, Vainikėlis pincia, Vynelis mūsų žaliasai.	14. Ko nedateksiu, Pati jauna teksiu, Vynelis mūsų žaliasai.

Užrašyta: Aukštakalnio k., Jakėnų apyl., Varėnos r.

Padainavo: Pranė Žemaitienė-Streikauskaitė, 73 m.

Įrašė: S. Levinaitė, 1968 m.

Tekstą šifravo: K. Arombergaitė, 1968 m.

Melodiją šifravo: L. Burkšaitienė, 1968 m.

KTR 139 (90)

55. Labas rytas, jauna panele

♩ = 104

La-bas ry-tas, jau-na pa-ne-le, vy-ne-lis vy-nas ža-lia-sai.

① 2, 5 4 6, 16, 19, 20 10, 11 7

8 ② 12, 13 15, 17, 18, 20, 21 ③ 18-21

1. Labas rytas, Jauna panele, Vynelis vynas žaliasai.	7. Tiktai vaikščioja Jauna Marytė, Vynelis vynas žaliasai.
2. Prašom priaiti Prie stiklo langelio Vynelis vynas žaliasai.	8. Rūtėlį skina, Vainikėlį pina, Vynelis vynas žaliasai.
3. Mes parnešim Tau naujienėlę, Vynelis vynas žaliasai.	9. Ir uždeda An galvelės Vynelis vynas žaliasai.
4. Vidury dvarelį Stovi kriaušėlė Vynelis vynas žaliasai.	10. Ir pajėmė Šilkų naštuvėlius, Vynelis vynas žaliasai.
5. Po tuo kraušeli, Rūtų darželėlis, Vynelis vynas žaliasai.	11. Ir nuajo Vandenėlio, Vynelis vynas žaliasai.
6. Tan darželėlin Nieks nevaikščioja, Vynelis vynas žaliasai.	12. Prie sraunojo Nemunėlio, Vynelis vynas žaliasai.

13. Ir papūtė Šiaurus vėjelis, Vynelis vynas žaliasai.	18. – Ką tu mumi Už tai atlyginsi, Vynelis vynas žaliasai.
14. Ir nukrito Jos vainikėlis, Vynelis vynas žaliasai.	19. – Vienam ribokėliu – Aukso žiedelį, Vynelis vynas žaliasai.
15. Ir atsiyrė Trys ribokėliai, Vynelis vynas žaliasai.	20. Antram žvejeliu – Geltoną kaselį, Vynelis vynas žaliasai.
16. – Oi jūs žvejeliai, Jūs mano brolaliai, Vynelis vynas žaliasai.	21. O jau trečiam Pati jauna teksiu, Vynelis vynas žaliasai.
17. Pagaukite Ma vainikėlį, Vynelis vynas žaliasai.	

Užrašyta: Kaniavos k. ir apyl., Varėnos r.
Padainavo: Polikarpas Kavaliauskas, 90 m.
Įrašė: M. Urbaitis ir E. Vyčinas, 1971 m.
Tekstą šifravo: D. Krištopaitė, 1974 m.
Melodiją šifravo: J. Tamulionis, 1974 m.

KTR 77 (5)

56. Vaikščioj mergelė

$\text{♩} = 112$

①

Vaikš - čioj mer - ge - lė po di - dį dva - re - lį, ger - sim

vy - ną ža - lio - jį.

① 2, 5, 6, 8 3, 4, 9

1. Vaikščioj mergelė Po didį dvarelį, Gersim vyną žaliojį.	8. O, jūs broleliai, Balti dobilėliai, Gersim vyną žaliojį.
2. Rūteles skynė, Vainikėlį pynė, Gersim vyną žaliojį.	9. Tai jūs išimkit Rūtų vainikėlį, Gersim vyną žaliojį.
3. Vainikėlį pynė, An galvelės dėjo, Gersim vyną žaliojį.	10. Rūtų vainikėlį Iš Nemunėlio, Gersim vyną žaliojį.
4. An galvelės dėjo, Vandenėlio vėjo, Gersim vyną žaliojį.	11. Oi, kas mum bus Už dovanėlę, Gersim vyną žaliojį.
5. O ir ištiko Šiaurys vėjelis, Gersim vyną žaliojį.	12. Vienam žiedelį, Antram vainikėlį, Gersim vyną žaliojį.
6. O ir nupūtė Rūtų vainikėlį, Gersim vyną žaliojį.	13. O už šio trečio Aš pati išeisiu, Gersim vyną žaliojį.
7. Rūtų vainikėlį, In Nemunėlį, Gersim vyną žaliojį.	

Užrašyta: Vaitkūnų k., Jiezno apyl., Prienų r.

Padainavo: Martynas Cikanavičius, 58 m.

Įrašė: R. Mikėnaitė, 1961 m.

Tekstą šifravo: L. Šaltenis, 1961 m.

Melodiją šifravo: G. Četkauskaitė, 1961 m.

KTR 32 (93)

57. Oi už marių

♩ = 144

① Oi už ma - rių už mė - ly - nų vy - ne - li

④ — ⑤ mū - sų ža - lia - sai.

① 2, 3, 5, 7, 32

9, 10, 12, 21 ② 2, 3, 5, 7, 8, 20 17 ③ 9, 12, 13, 23, 24, 27, 30, 31

④ 7, 11, 12, 14-16, 19-21, 23, 25, 27 9, 22, 29, 31 8

1. Oi už marių, Už mėlynų, Vyneli mūsų žaliasai.	7. Takelius minti, Žalią rūtą skinti, Vyneli mūsų žaliasai.
2. Pas pasalmorus Stov naujas darželis, Vyneli mūsų žaliasai.	8. Oi ir nuvėjo Jauna Marytė, Vyneli mūsų žaliasai.
3. Tame daržely Stov žalia verbelė, Vyneli mūsų žaliasai.	9. Oi ir pamatė Aukselio rasų. Vyneli mūsų žaliasai.
4. An tos verbelės Aukso rasa, Vyneli mūsų žaliasai.	10. Oi ir pamojo Šilkelio skusku, Vyneli mūsų žaliasai.
5. Niekam ineiti Tame darželin, Vyneli mūsų žaliasai.	11. Oi ir nukrėtė Aukselio rasų, Vyneli mūsų žaliasai.
6. Tiktai aiti, Jaunai mergelai, Vyneli mūsų žaliasai.	12. Oi ir nunešė In zalatnykų, Vyneli mūsų žaliasai.

13. Oi ir padalino an trijų čėsčių, Vyneli mūsų žaliasai.	23. Dai jūs užmeskit Šilkelio tinklų, Vyneli mūsų žaliasai.
14. Pirmą čėstis – Palo vainikas, Vyneli mūsų žaliasai.	24. Oi jūs sugaukit Aukselio žiedų, Vyneli mūsų žaliasai.
15. Antrą čėstis – Aukselio žiedas, Vyneli mūsų žaliasai.	25. Ką mum duosi, Ką mum dovanosi? Vyneli mūsų žaliasai.
16. Trečią čėstis, Jaunas bernelis, Vyneli mūsų žaliasai.	26. Aukso sidabro Tai man an čėbatų, Vyneli mūsų žaliasai.
17. Oi ir nuais Jauna Marytė, Vyneli mūsų žaliasai.	27. Sklėnyčių medaus Tai mumi an glaso, Vyneli mūsų žaliasai.
18. In Dunojėlį Skuskelių velėti, Vyneli mūsų žaliasai.	28. Duosiu arielkos, Sūrį an torielkos, Vyneli mūsų žaliasai.
19. Skuskeles velėjo, Žiedelį nulaido, Vyneli mūsų žaliasai.	29. Ką mum duosi, Ką mum dovanosi? Vyneli mūsų žaliasai.
20. Žiedelį nulaido, Rankes apleido, Vyneli mūsų žaliasai.	30. Pirmam duosiu Aukselio žiedų, Vyneli mūsų žaliasai.
21. Oi ir pamatė Tris ribokėlius, Vyneli mūsų žaliasai.	31. Antram duosiu Šilkelio skuskų, Vyneli mūsų žaliasai.
22. Oi jūs broleliai, Didi ribokėliai, Vyneli mūsų žaliasai.	32. Katram nedateksiu, Pati jauna teksiu, Vyneli mūsų žaliasai.

Užrašyta: Kalnių k., Lieponių apyl., Trakų r.

Padainavo: M. Verseckas, 77 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: V. Narmontas, 1960 m.

Melodiją šifravo: G. Četkauskaitė, 1960 m.

KTR 107 (12)

58. Oi an dvarelis

♩ = 88

① — ② —

Oi, an dva - re - lio stov ža - lia grū - šc - lė,

vy - nc - lis mū - sų ža - lia - sai.

① 2 ② 3

1. Oi an dvarelis Stov žalia grūšelė, Vynelis mūsų žaliasai.	8. – Oi tu nukalke Aukselio žiedelį, Vynelis mūsų žaliasai.
2. An tos grūšelės Aukselio raselė, Vynelis mūsų žaliasai.	9. Oi ir atjoja Trys jauni berneliai, Vynelis mūsų žaliasai.
3. Oi ir išeicia Jaunai mergelai, Vynelis mūsų žaliasai.	10. – Oi mergela mano Jauna lelijėla, Vynelis mūsų žaliasai.
4. Oi ir paklocia Šilkelio skuskelė, Vynelis mūsų žaliasai.	11. Kų mumim duosi, Kų mum dovanosi? Vynelis mūsų žaliasai.
5. Oi ir nukrėscia Aukselio raselė, Vynelis mūsų žaliasai.	12. Oi tą duosiu Sūrį an torielkos, Vynelis mūsų žaliasai.
6. Oi ir nunešcia In zolotnykų, Vynelis mūsų žaliasai.	13. Sūrį an torielkos, Butelį arielkos, Vynelis mūsų žaliasai.
7. Tan zolotnyke Jaunas kavalėlis, Vynelis mūsų žaliasai.	14. Oi dar dadėsiu Kapų kiaušinių, Vynelis mūsų žaliasai.

15. Kapų – ne kapų
O bus, kad jau maža,
Vynelis mūsų žaliasai.

Užrašyta: Aukštakalnio k., Jakėnų apyl., Varėnos r.
Padainavo: Pranė Žemaitienė-Streikauskaitė, 73 m.
Įrašė: S. Levinaitė, 1968 m.
Tekstą šifravo: K. Arombergaitė, 1968 m.
Melodiją šifravo: L. Burkšaitienė, 1968 m.

KTR 78 (54)

59. Oi lėkė lėkė du karvelaičiai

$\text{♩} = 80$

Oi lė-kė lė-kė du kar-ve-lai-čiai vy-ne-lis vy-no ža-lia-sai.

① 2 3, 4, 8, 10, 11 5

6 7, 8, 9 ② 8, 10, 11

2, 4 5 6

4, 8, 10, 11 ③ 2 4, 8, 10, 11

1. Oi lėkė lėkė Du karvelaičiai, Vynelis vyno žaliasai.	3. Ir išmetė Rūtelių darželin, Vynelis vyno žaliasai.
2. Oi nešė nešė Dvi gėlaitės, Vynelis vyno žaliasai.	4. Ir išdygo Du ažuolėliai, Vynelis vyno žaliasai.

5. Ant tų ažuolaičių Žali lapeliai, Vynelis vyno žaliasai.	9. Oi ir išėjo Jauna mergelė, Vynelis vyno žaliasai.
6. Ant tų lapelių Aukselio raselė, Vynelis vyno žaliasai.	10. Ir paklojo Aukselio raselį, Vynelis vyno žaliasai.
7. Oi ir papūtė Šiaurus vėjelis, Vynelis vyno žaliasai.	11. Ir surinko Aukselio raselį, Vynelis vyno žaliasai.
8. Oi ir nukrėtė Aukselio raselį Vynelis vyno žaliasai.	12. Ir nunešė In zolotnykų, Vynelis vyno žaliasai.

Dainininkės pastaba. Lalautojų daina.

Užrašyta: Panošiškių k., Trakų r.

Padainavo: Ona Rutkauskienė-Aliukoniūtė, 70 m.

Įrašė: R. Gučas, 1961 m.

Tekstą šifravo: J. Burokaitė, 1961 m.

Melodiją šifravo: I. Kazlauskaitė, 1961 m.

KTR 178 (129)

60. W ogrodeńku zieloniękim

W o - gro - deń - ku zie - lo - nię - kim win - szu - jem wi - nem

zie - lo - nym.

1. W ogrodeńku Zieloniękim Winszujem winem zielonym.	2. Stoji róza Puchowieńka, Winszujem winem zielonym.

3. Na tej róże Złotnie bukiety, Winszujem winem zielonym.	12. Niech wyleje Trzy radości, Winszujem winem zielonym.
4. I nadeszli Wiatry bury, Winszujem winem zielonym.	13. Pierwsza radość – Srebrny kubek, Winszujem winem zielonym.
5. I postrzęsali Te złotne bukiety, Winszujem winem zielonym.	14. Druga radość – Złotni pierścień, Winszujem winem zielonym.
6. Wyszła wybiegła Młoda panienka, Winszujem winem zielonym.	15. Srebrny kubek – Da na imieniny, Winszujem winem zielonym.
7. I rozeszła Jedwabną chustenką, Winszujem winem zielonym.	16. Złotni pierścień – To na zaręczyny, Winszujem winem zielonym.
8. I pozbierała Te złotne bukiety, Winszujem winem zielonym.	17. Honor – sława Tej młodej panience, Winszujem winem zielonym.
9. Starszemu bratu W rączki podała, Winszujem winem zielonym.	18. Czas i pora Wybierać młodzieńca, Winszujem winem zielonym.
10. – Ty braciszku, Ty rodzony, Winszujem winem zielonym.	19. Ci starego, Ci młodego, Winszujem winem zielonym.
11. Proszę zaniesć Do złotniczka, Winszujem winem zielonym.	20. Albo iz nas Tu którego, Winszujem winem zielonym.

Užrašyta: Gudžionių k., Aukštadvario apyl., Trakų r.

Padainavo: E. Romaneckienė-Paulionkaitė, g. 1917 m.

Užrašė: D. Krištopaitė, V. Ciplijauskas, 1973 m.

Tekstą šifravo: O. Sotnikovas, 1975 m.

Melodiją šifravo: R. Mikėnaitė, 1975 m.

LTR 4562 (130)

61. Wieczór dobry, śliczna pani

1. Wieczór dobry, Śliczna pani, Winszuje winem zielonym.	8. Na te drzewki Posiedali Winszuje winem zielonym.
2. W tym domeczku Ukochana, Winszuje winem zielonym.	9. I tą rosę Potrzęsali, Winszuje winem zielonym.
3. Proszą spojrzeć W okieneczko, Winszuje winem zielonym.	10. Wyszła, wybiegła Młoda panienka, Winszuje winem zielonym.
4. Co tam rośnie W ogródeczku Winszuje winem zielonym.	11. I rozesłała Chustkę jedwabną, Winszuje winem zielonym.
5. W ogródeczku Trzy drzeweczki, Winszuje winem zielonym.	12. I uwinęła, Rosę związała, Winszuje winem zielonym.
6. Na tych drzewkach Srebrna rosa, Winszuje winem zielonym.	13. Swemu miłemu Zanieść kazała, Winszuje winem zielonym.
7. Przylecieli Trzy ptaszeczki, Winszuje winem zielonym.	

Dainininkės pastaba. Šią dainuodavo per Velykas. Sueidavo vyrai su armonika, su smuiku ir dainuodavo šeiminykui, kur yra merginų. Iš pradžių klausdavo: „Czy można ten dom poweselić?“ („Ar galima šiuos namus palinksminti“), [tada giedodavo] „Aleliuja“, o paskui šią dainą. Žmonės duodavo kiaušinių, kas ir pinigų, kas pavaišindavo.

Užrašyta: Aukštadvario m., Trakų r.

Padainavo: Ona Arleckienė-Važnevičiūtė, g. 1910 m.

Irašė ir tekstą šifravo: E. Dargytė, 1973 m.

LTR 4562 (24)

62. Dzień dobry, paniczu

The musical score is written on two staves in G major (one sharp) and 2/4 time. The tempo is marked as quarter note = 94. The melody consists of eighth and quarter notes. The lyrics are written below the notes. The first staff ends with a repeat sign, and the second staff continues the melody with a final double bar line. A circled '1' with '2, 3' below it indicates a first ending or a specific measure.

Dzień dob - ry, pa - ni - czu, na smo - la - nym bi - czu,
oi wi - na, wi - na, wi - na zie - lo - na.

1. Dzień dobry, paniczu,
Na smolany biczu,
Oi, wina, wina,
Wina zielona.
2. Piękny i śliczny,
Suchy, duchawiczny,
Oi, wina, wina,
Wina zielona.
3. Gruby i tłusty,
Kubel od kapusty,
Oi, wina, wina,
Wina zielona.
4. Dzień dobry, panieńku,
Spójrzy przez okieńko,
Oi, wina, wina,
Wina zielona.

Dainininkės pastaba. Šitą dainą per Velykas dainuodavo – lalinka. Lietuvišką tokią mokėjau, labai graži, ale pamiršau.

Užrašyta: Volnikų k., Aukštadvario apyl., Trakų r.

Padainavo: Marijona Kazlauskienė-Šadževičiūtė, g. 1904 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: E. Dargytė, 1973 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1981 m.

MFA KLF 1417 (27)

63. Dobry wieczór, panienczko

The musical score is written in G major (one sharp) and 4/8 time. It begins with a tempo marking of 150 and a first ending bracket. The melody is simple and folk-like. The lyrics are in Polish. The score includes a second ending bracket and a final cadence.

① — ② —

Dob - ry wie - czór, pa - nie - ncz - ko, wi - no da wi - no ś wi - no

① 2 ② 6

zie - lo - ne.

1. Dobry wieczór, panienczko, Wino da wino's wino zielone.	7. Nie znajomy nam ni komu, Wino da wino's wino zielone.
2. Proszę odemknąć okieneczko, Wino da wino's wino zielone.	8. Nie znajomy, zagraniczny, Wino da wino's wino zielone.
3. My powiemy co nowina, Wino da wino's wino zielone.	9. Pod nim konik mil(i)oniczny, Wino da wino's wino zielone.
4. Spodziewaj się co godzina, Wino da wino's wino zielone.	10. Pod nim konik gra nóżkami, Wino da wino's wino zielone.
5. Co godzina i momentek, Wino da wino's wino zielone.	11. Wyskakuje kopytami, Wino da wino's wino zielone.
6. Będiesz miała gościa w domu, Wino da wino's wino zielone.	

Dainininkės pastaba. Lenkiškas Velykų lalavimas („konopielka“).

Užrašyta: Rimdžiūnų k., Dieveniškų apyl., Šalčininkų r.

Padainavo: Vanda Smolevska-Raupuk, g. 1927 m. Tulankos k., Ivjės r., Baltarusija.

Užrašė: D. Urbanavičienė ir S. Palionytė, 1990 m.

Tekstą ir melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 2003 m.

LTR 4561 (49)

64. Dobry wieczór, panienczko

1. Dobry wieczór, panienczko,
Wino, nasze wino zielone.
2. Proszę spojrzeć [na ganeczko],
Wino, nasze wino zielone.
3. Proszę wyjdzieć na dziedziniec,
Wino, nasze wino zielone.
4. Proszę spojrzeć na gościnec,
Wino, nasze wino zielone.
5. Tym w gości nam panicz jedzie,
Wino, nasze wino zielone.
6. A ten panicz jest królewicz,
Wino, nasze wino zielone.
7. On dla panieńki podarunki wiezie,
Wino, nasze wino zielone.
8. W raneczku odjeżdżał od swojej bogdanki,
Wino, nasze wino zielone.
9. Szareńko ubrany, fizokim (?) zegarku,
Wino, nasze wino zielone.
10. Suknie sukna francuzkiego,
Wino, nasze wino zielone.
11. Kończy bogu (?) krakowskiego,
Wino, nasze wino zielone.

12. On dla panieńki podarunki wiezie,
Wino, nasze wino zielone.
13. Złoty kubek – to na przywitanie,
Wino, nasze wino zielone.
14. Złoty sygnet – to na zaręczyny,
Wino, nasze wino zielone.
15. Nicz to wianek – to na ślubowiny,
Wino, nasze wino zielone.

Užrašinėtojos pastaba. Pateikėja dainą vadina „laLinka“. Dainą veda V. Radvilavičienė.

Užrašyta: Aukštadvario m., Trakų r.

Padainavo: Vladislava Radvilavičienė, 77 m. ir Ona Jablonskienė, 88 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: M. Juškaitė, 1973 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1981 m.

AF T 3254 (31)

65. Dobry wieczór do panienczki

[5"] $\text{♩} = 160$ ① ② ③

Dob-ry wie - czór do pa-nie-necz - ki, wi-no a - wi - noż wi-no zie-le-no.

① 2-4 ② 2-4 ③ 4 ④ 5

1. Dobry wieczór do panienczki,
Wino a wino ż, wino zieleno.
2. Proszę otworzyć nam okieneczko,
Wino a wino ż, wino zieleno.
3. Proszę posłuchać naszej nowiny,
Wino a wino ż, wino zieleno.
4. Naszyje bociki potaptali się,
Wino a wino ż, wino zieleno.
5. Dokąd do panienczki dopytali się,
Wino a wino ż, wino zieleno.

Užrašyta: Piečarkų k. (*Pieczarki*), Vengoževo pavietas (*Węgorzewo*), Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Julia Sierżantowicz, g. 1893 m., Helena Sierżantowicz, g. 1926 m.

Įrašė: B. Krzyżaniak, J. Lisakowski, A. Pawlak, J. Lubomirski, 1973 m.

Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.

Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

ZUSM I 1, s. 68

66. Dobry wieczór panienczko

1. Dobry wieczór, panienczko, Wino da wino zielone.	10. Wynies, wynies na talerku, Wino da wino zielone.
2. Otwórz, otwórz okieneczko, Wino da wino zielone.	11. Dziesięć da dziesięć par jajeczek, Wino da wino zielone.
3. Panienczka, nie wstydź się, Wino da wino zielone.	12. I kielbasą okręciwszy, Wino da wino zielone.
4. Wyjdź na ganek, przywytaj się, Wino da wino zielone.	13. Białym serem przyłożywszy, Wino da wino zielone.
5. Szukaliśmy cię w Krakowie, Wino da wino zielone.	14. Żeb ty Maryś duża rośła, Wino da wino zielone.
6. I w Krakowie, i we Lwowie, Wino da wino zielone.	15. I za roczek za mąż poszła, Wino da wino zielone.
7. Znaleźliśmy cię w Małyńce, Wino da wino zielone.	16. A my zdrowy doczekali, Wino da wino zielone.
8. A w Małyńce na pierzynie, Wino da wino zielone.	17. Družbantami pojechali, Wino da wino zielone.
9. Wyjdź że, wyjdź że na ganeczek, Wino da wino zielone.	17.

Dainininko pastaba. Konopielka.

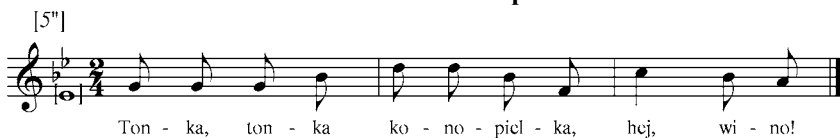
Užrašyta: Małyńkos k. (*Małyńka*), Baltstogės pavieta, Palenkės vaivadija (*voj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Mikołaj Juszcuk, 19 m.

Įrašė, tekstą ir melodiją šifravo: Jan Kawecki, 1946 m.

ZUSM I 1, s. 124

67. Tonka tonka konopielka

1. Tonka, tonka konopielka, hej, wino!
Jeszcze tonka krasna panna, hej, wino!
Pawy pasie, pióra zbiera, hej, wino!
Z tego pióra wianek wije, hej, wino!
5. Wiła, wiła i uwiła, hej, wino!
I do główki przyszpiliła, hej, wino!
Skąd się wzięli buri, wiatry, hej, wino!
I zanieśli w bystry Dunaj, hej, wino!
Kraj dunaju dróżka poszła, hej, wino!
10. A tą dróżką panna poszła, hej, wino!
Napotkała trzy rybacy, hej, wino!
– Trzy rybacy, rodni braci, hej, wino!
Wy zakińcie szołko niewad, hej, wino!
I złapajcie panny wienec, hej, wino!
15. Wy złapajcie, rozplątajcie, hej, wino!
Drogi wienec jej dostajcie, hej, wino!
– A cóż będzie za nagroda? hej, wino!
– A pierwszemu drogi pierścien, hej, wino!
A drugiemu drogi wianek, hej, wino!
20. A trzeciemu sama młoda, hej, wino!
Sama młoda jak jagoda, hej, wino!
Jak jagoda borowaja, hej, wino!
Jak wiszenka sadowaja, hej, wino!

Užrašyta: Sofipolio k. (*Sofipol*), Baltstogės pavietas, Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Henryk Kmita, 20 m.

Įrašė, tekstą ir melodiją šifravo: Jan Kawecki, 1946 m.

ZUSM I 1, s. 218

68. Ciekła rzeczka, kraj młyneczka

[8"]

Ciek - ła rzecz - ka, kraj mły - necz - ka, hej wi - no! Ciek - ła rzecz - ka,
kraj mły - necz - ka, wi - no!

1. Ciekła rzeczka, kraj młyneczka, hej wino!
Ciekła rzeczka, kraj młyneczka, wino!
2. A druhaja kraj dunaja, hej wino!
A druhaja kraj dunaja, wino!
3. Tam dziewczyna chusty prała, hej wino!
Tam dziewczyna chusty prała, wino!
4. Chusty prała, biel bieliła, hej wino!
Chusty prała, biel bieliła, wino!
5. Złoty pierścień uroniła, hej wino!
Złoty pierścień uroniła, wino!
6. Szczuka ryba uchapiła, hej wino!
Szczuka ryba uchapiła, wino!
7. I szli brzegiem rybaczenki, hej wino!
I szli brzegiem rybaczenki, wino!
8. – Rybaczenki, try brateńki, hej wino!
Rybaczenki, try brateńki, wino!
9. Oj wy chłopcy rybałowcy, hej wino!
Oj wy chłopcy rybałowcy, wino!
10. Oj, zakińcie szołkom niewod, hej wino!
Oj, zakińcie szołkom niewod, wino!
11. Oj, złapajcie szczuku, rybu, hej wino!
Oj, złapajcie szczuku, rybu, wino!

12. Oj, złapali, rozplątali, hej wino!
Oj, złapali, rozplątali, wino!
13. Złoty pierścień z niej dostali, hej wino!
Złoty pierścień z niej dostali, wino!
14. – Co nam panno za dar daci? hej wino!
Co nam panno za dar daci? wino!
15. – A jednemu złotny wianek, hej wino!
A jednemu złotny wianek, wino!
16. A drugiemu złotny pierścień, hej wino!
A drugiemu złotny pierścień, wino!
17. Złoty wianek prędko zwianie, hej wino!
Złoty wianek prędko zwianie, wino!
18. Złoty pierścień prędko zblaknie, hej wino!
Złoty pierścień prędko zblaknie, wino!
19. A trzeciemu sama młoda, hej wino!
A trzeciemu sama młoda, wino!
20. Sama młoda jak jagoda, hej wino!
Sama młoda jak jagoda, wino!
21. Jak jagodka borowaja, hej wino!
Jak jagodka borowaja, wino!
22. Jak wiszenka sadowaja, hej wino!
Jak wiszenka sadowaja, wino!

Užrašyta: Podzałuką k. (*Podzałuki*), Sokulkos pavietas (*Sokółka*), Palenkės vaivadija (woj. *Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Mikołaj Czepiel, 19 m.

Įrašė, tekstą ir melodiją šifravo: Jan Kawecki, 1952 m.

3. VAIKŲ DAINOS

3.1. Lopšinės

3.1.1. A-a, a-a liūli

ČtDzM 268a = KTR 122 (21)

69. A-a a-a sūnelį

A - a a - a sū - ne - li,

1. A-a a-a sūnelį,
A-a a-a piemenėlį,
A-a a-a artojėlį,
A-a a-a šienpjuvėlį,
A-a a-a gaspadorių.

Užrašyta: Pamerkių k., Jakėnų apyl., Varėnos r.
Padainavo: Marė Babraitienė-Matkevičiūtė, 68 m.
Įrašė ir tekstą šifravo: D. Krištopaitė, 1970 m.
Melodiją šifravo: G. Četkauskaitė, 1970 m.

ČtDzM 270a = KTR 120 (122)

70. Liūli liūli sa bernelį

Liū - li liū - li sa ber - ne - li,

1. Liūli liūli sa bernelį,
Liūli liūli mažukucį,
Liūli liūli drabnukucį,
Aš neduosiu niekam
Sa mažo vaikelio,
Sa mažo paukštuko,
Liūli liūli liūli,
Užmik užmik liūliuku,
Užmik užmik čiučiuliu,
A-a a-a liūliai,
Liūliai liūliai liūliai.

Dainininkės pastaba. Dainuojama supant vaiką.

Užrašyta: Dubičių k. ir apyl., Varėnos r.

Padainavo: Ona Čerpickienė-Joniūtė, 65 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: L. Sauka, 1969 m.

Melodiją šifravo: G. Četkauskaitė, 1969 m.

ČtDzM 269 = KF 5841 (33)

71. A-a a-a pupų

The musical score is written on two staves in 2/4 time. The tempo is marked as quarter note = 88. The key signature has one flat (B-flat). The melody consists of eighth and quarter notes. The lyrics are written below the notes. The first staff ends with a repeat sign. The second staff continues the melody and ends with a double bar line.

A - a a - a pu - pu, kas tų pu - pu su - pa?

Su - pa tė - tis ir ma - ma, ir ka - tu - kė mur - zi - na.

1. A-a a-a pupų,
Kas tų pupų supa? –
Supa tėtis ir mama
Ir katukė murzina.

Užrašyta: Žiūrų k., Marcinkonių apyl., Varėnos r.

Padainavo: Antanina Kalantienė-Speteliūnaitė, 34 m.

Įrašė, tekstą ir melodiją šifravo: G. Četkauskaitė, 1971 m.

ČtDzM 270b = KTR 120 (121)

72. Lylia lylia, mažutė

1. Lylia lylia, mažutė,
Liūli liūli, drabnutė,
Čiūčiuoj, mana dukrelė,
Ūcia lylia, mažutė,
Ūcia lylia, drabnutė,
Mana miela dukrytė,
Mana miela širdelė,
A-a a-a, mažutėla, liūli.

Dainininkės pastaba. Dainuoja vaiką supant.

Užrašyta: Ryžiškės k., Dietkauščiznos apyl., Ignalinos r.

Padainavo: Uršulė Dragūnienė-Lukauskaitė, 63 m.

Irašė, tekstą ir melodiją šifravo: G. Četkauskaitė, 1969 m.

ČtDzM 271 = KF 3341 (1)

73. A-a a-a liūli

$\text{♩} = 92$

A-a a-a liū - li. Šar-kos var-nos nu-liū-do, // Šar-kos var-nos
 ė vai-ke-lis ap-snū-do. // ė vai-ke-lis

krykš-čia, // Šar-kos var-nos nu-skri-do, ė vai-ke-lis až-mi-go.
 šnypš-čia.

1. A-a a-a liūli,
 Šarkos varnos nuliūdo,
 Ė vaikelis apsnūdo.
 Šarkos varnos krykščia,
 Ė vaikelis šnypščia,
 Šarkos varnos nuskrido,
 Ė vaikelis ažmigo. [2 x 2]

Užrašyta: Rimdžiūnų k., Gervėčių apyl., Astravo r., Baltarusija.

Padainavo: Liudvika Bazevičienė-Augulytė, 66 m.

Įrašė: J. Antanavičius, G. Četkauskaitė ir A. Kynaitė, 1960 m.

Tekstą ir melodiją šifravo: G. Četkauskaitė, 1960 m.

LTR 4561 (10)

74. A-a, a-a, luli

$\text{♩} = 72$

A-a, a-a, lu - li, lu-li, ma-lu - sieč-ki, lu - li, drab-niu - sieč-ki,

a - a - a, sy - nu - nia, // cziu-czej, lu - lej, cziu - czej, mo-je ma-ŧe dzic-cko,
 a - a - a, ma - lut - ki,

lu - li, lu-li, lu - li, // a-a, a-a, lu - lu - ku, // lu-lu, lu-lu, lu - lu - ku.
 mo-je ma-ŧe plasz-ko, // a-a, a-a, spa-tin - ku,

1. A-a, a-a, luli,
Luli, malusienki,
Luli, drobnusienki,
A-a-a, synunia,
A-a-a, malutki,
Cziuczej, lulej, cziuczej,
Moje małe dziecko,
Luli, luli, luli,
Moje małe ptaszko,
A-a, a-a, luluku,
A-a, a-a, spatinku,
Lulu, lulu, luluku.

Užrašyta: Aukštadvario m., Trakų r.

Padainavo: Sofija Didkevičienė, 62 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: M. Juškaitė, 1973 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1981 m.

LTR 4562 (133)

75. Luli, luli, luli

$\text{♩} = 96$

The musical score is written on two staves in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). The tempo is marked as quarter note = 96. The melody consists of eighth and quarter notes. The lyrics are written below the notes.

Lu - li, lu - li, lu - li, po - szedł kot po du - li,
a ko - tecz - ka do jabł - ki, od - ma - ro - zi - ła łąd - ki.

1. Luli, luli, luli,
Poszedł kot po duli,
A koteczka po jabłki,
Odmarożyła łąпки.

Užrašyta: Aukštadvario m., Trakų r.

Padainavo: Ona Arleckienė-Važnevičiūtė, g. 1910 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: E. Dargytė, 1973 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1981 m.

LTR 4562 (132)

76. A-a, koci dwa

$\text{♩} = 96$

A - a, ko - ci dwa, sza - re, bu - re o - by - dwa,
je - den dziec - ko ko - ły - szy, a dru - gi śpi, nie sły - szy.

The musical score is written on two staves in G major (one sharp) and 2/4 time. The tempo is marked as quarter note = 96. The melody is simple and repetitive, with lyrics in Polish. The first staff ends with a double bar line, and the second staff continues the melody.

1. A-a, koci dwa,
Szare, bure obydwa,
Jeden dziecko kołyszy,
A drugi śpi, nie słyszy.

Użrażyta: Aukštadvario m., Trakų r.
Padainavo: Ona Arleckienė-Važnevičiūtė, g. 1910 m.
Įrašė ir tekstą šifravo: E. Dargytė, 1973 m.
Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1981 m.

KTR 86 (47)

77. Oi, luliai luliai

$\text{♩} = 88$

Oi, lu-liai lu-liai, przy-le-cie-li ku-ry.

The musical score is written on two staves in G major (one sharp) and 2/4 time. The tempo is marked as quarter note = 88. The melody is simple and repetitive, with lyrics in Polish. The first staff ends with a double bar line, and the second staff continues the melody. There are numbered measures (1, 2, 3, 4, 5) and a circled 2 indicating a second ending.

1. Oi, luliai luliai, Przylecieli kury.	3. Sieli na woroty, I czerwone boty.
2. Przylecieli kury, Da z welikej góry.	4. Stali się kazać się Nie ma im co dać się.

5. Ni bobku korobka,
Ni jęczmienku żmęku (?).

Užrašyta: Bražuolos k., Trakų r.

Padainavo: Ona Stepanavičienė-Sinkevičiūtė, g. 1896 m.

Įrašė: D. Krištopaitė ir D. Venclovaitė, 1964 m.

Tekstą šifravo: D. Venclovaitė, 1963 m.

Melodiją šifravo: G. Četkauskaitė, 1964 m.

LTR 4562 (35)

78. Luli, luli, džiutki moje

1. Lu - li, lu - li, džiut - ki mo(je), lu - li, lu - li, ma - liut - kie mo(je),
a - a, a - a, lu - lu-niu. // 2. Przyj - dzie ma - ma z po - la,
przy - nie - sie kac - kę i ka - czo(ra), a ka - czo - ra
a ka - czecz - ki
1. złot - nie pió - ra, lu - li, lu - li - lu, // 2. lu - liaj, lu - liaj.
si - nie ocz - ki,

1. Luli, luli, džiutki moje, Luli, luli, maliutkie moje, A-a, a-a, luluniu, A-a, a-a, luluniu.	2. Przyjdzie mama z pola, Przyniesie kaczkę i kaczora, A kaczora złotnie pióra, Luli, luli, lu, A kaczečki sinie oczki, Luliaj, luliaj.

Užrašyta: Kruncikų k., Aukštadvario apyl., Trakų r.

Padainavo: Stanislava Jablonskienė-Švabauskaitė, g. 1906 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: E. Dargytė, 1973 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1981 m.

4. JAUNIMO IR MEILĖS DAINOS

4.1.1. Oj jojau jojau, dūmojau

KTR 3 (119)

79. Oi, jojau jojau, dūmojau

Oi, jo- jau jo- jau, dū- mo- jau, oi, jo- jau jo- jau, dū- mo- jau,

da- jo- jau dva- re- lį, da- jo- jau dva- re- lį, da- jo- jau dva- re- lį, su- sto- jau.

1. Oi, jojau jojau, dūmojau, Oi, jojau jojau, dūmojau, Dajojau dvarelį, dajojau dvarelį, Dajojau dvarelį, sustojau. [2 x 2]	4. Ein jauna mergelė verkdamą, Ein jauna mergelė verkdamą, Žaliosios rūtelės, žaliosios rūtelės, Žaliosios rūtelės gailėdamą. [2 x 2]
2. Pririšau žirgelį prie tvoros, Pririšau žirgelį prie tvoros, Prie žalios rūtelės, prie žalios rūtelės, Prie žalios rūtelės daržely. [2 x 2]	5. – Oi, tylėk, neverk, mergele, Oi, tylėk, neverk, mergele, Aš tau dovanosiu, aš tau dovanosiu, Aš tau dovanosiu žirgelį. [2 x 2]
3. Išvertė žirgas tvorelį, Išvertė žirgas tvorelį, O ir išmindžiojo, o ir išmindžiojo, O ir išmindžiojo rūtelį. [2 x 2]	6. Atžels tau rūtelė iš šaknų, Atžels tau rūtelė iš šaknų, O gelsva lelija, o gelsva lelija, O gelsva lelija iš laiškų. [2 x 2]

Užrašyta: Neravų k., Varėnos r.

Padainavo: Teofilė Krasauskienė, g. (?) m.

Tekstą užrašė: R. Nainytė, 1953 m.

Melodiją užrašė: D. Amolevičienė, 1953 m.

KTR 7 (54)

80. Vai jojau jojau, dūmojau

Vai jo - jau jo - jau, dū - mo - jau, vai jo - jau
jo - jau, dū - mo - jau, // da - jo - jau dva - re - lį, da - jo - jau dva -
re - lį, da - jo - jau dva - re - lį, su - sto - jau.

1. Vai jojau jojau, dūmojau,
Vai jojau jojau, dūmojau,
Dajojau dvarelį, dajojau dvarelį,
Dajojau dvarelį, sustojau. [2 x 2]
2. Pririšau žirgelį prie tvoros,
Pririšau žirgelį prie tvoros,
Prie tvoros tvorelės, prie tvoros tvorelės,
Prie žalios rūtelės garbuonėlės. [2 x 2]
3. Išvertė žirgas tvorelę,
Išvertė žirgas tvorelę,
O ir išmindžiojo, o ir išmindžiojo,
O ir išmindžiojo rūteles. [2 x 2]
4. Išaina mergelė verkdamą,
Išaina mergelė verkdamą,
Sa žalios rūtelės, sa žalios rūtelės,
Sa žalios rūtelės gailėdama. [2 x 2]
5. – Cit, neverk, mergele, jaunoji,
Cit, neverk, mergele, jaunoji,
Aš tau dovanosiu, aš tau dovanosiu,
Aš tau dovanosiu žiedelį. [2 x 2]

6. – Kas man iš žiedelio, berneli jaunasai,
Kas man iš žiedelio, berneli jaunasai,
Nei žalios rūtelės, nei žalios rūtelės,
Nei žalios rūtelės, garbuonėlės. [2 x 2]

7. Atžels tau rūtelė iš šaknų,
Atžels tau rūtelė iš šaknų,
O gelsva lelija, o gelsva lelija,
O gelsva lelija iš laiškų. [2 x 2]

Užrašyta: Mančiagirės k., Varėnos r.

Padainavo: V. Baublytė-Valentukienė, 70 m., P. Valentukaitė, 27 m.

Tekstą užrašė: G. Četkauskaitė, 1956 m.

Melodiją užrašė: L. Dutkevičiūtė, 1956 m.

KTR 126 (125)

81. Oi, jojau jojau, dūmojau

$\text{♩} = 92$

Oi, jo - jau jo - jau, dū - mo - jau, oi, jo - jau jo - jau,

dū - mo - jau, štai ir pri - jo - jau, štai ir pri - jo - jau dva - re - lj.

① 4 ② 4 ③ 2, 5 ④ 4 ⑤ 2

4 5 ⑥ 4 5 ⑦ 4, 5

1. Oi, jojau jojau, dūmojau, Oi, jojau jojau, dūmojau, Štai ir prijoju, Štai ir prijoju dvarelį.	2. Rišau žirgelį prie tvoros, Rišau žirgelį prie tvoros, Prie žalios rūtelės, Prie žalios rūtelės darželio.

3. Pakėlė žirgas galvelį, Pakėlė žirgas galvelį, Ir išmindžiojo, Ir išmindžiojo rūteles.	5. Neverk, mergela, rūtelių, Neverk, mergela, rūtelių, Aš tau dovanosiu, Aš tau dovanosiu, Aš tau dovanosiu žiedelį.
4. Ajau per kiemų šaukdama, Pas motinėlių gailėdama: Išrovė rūtų iš šaknių, Baltų lelijėlių iš laiškų.	

Užrašyta: Galčiūnų k., Gervėčių apyl., Astravo r., Baltarusija.

Padainavo: Anelė Petravičiūtė-Subatkevičienė, 65 m.

Užrašė: A. Lapinskas, A. Barkauskaitė, 1970 m.

Tekstą šifravo: D. Krištopaitė, 1971 m.

Melodiją šifravo: L. Burkšaitienė, 1971 m.

KTR 151 (105)

82. Vai, jojau jojau, dūmojau

$\text{♩} = 108$

Vai, jo - jau jo - jau, dū - mo - jau, vai, jo - jau jo - jau, dū - mo - jau,

da - jo - jau dva - re - lį, da - jo - jau dva - re - lį, da - jo - jau dva - re - lį, su - sto - jau.

1. Vai, jojau jojau, dūmojau,
Vai, jojau jojau, dūmojau,
Dajojau dvarelį, dajojau dvarelį,
Dajojau dvarelį, sustojau.
2. Pririšau žirgelį prie tvoros,
Pririšau žirgelį prie tvoros,
Prie žalios rūtelės, prie žalios rūtelės,
Prie žalios rūtelės darželėlio.
3. Išgriovė žirgelis tvorelį,
Išgriovė žirgelis tvorelį,
O ir išmindžiojo, o ir išmindžiojo,
O ir išmindžiojo rūtelį.
4. Išėjo mergelė verkdamą,
Išėjo mergelė verkdamą,
Žaliojos rūtelės, žaliojos rūtelės,
Žaliojos rūtelės gailėdama.
5. – Neverk, mergela, rūtelės,
Neverk, mergela, rūtelės,
Aš tau dovanosiu, aš tau dovanosiu,
Aš tau dovanosiu žiedelį.
6. Palėsim rūtelį vyneliu,
Palėsim rūtelį vyneliu,
Baltų lelijėlį, baltų lelijėlį,
Baltų lelijėlį vandenėliu.
7. Ataugš rūtelė iš šaknų,
Ataugš rūtelė iš šaknų,
Balta lelijėlė, balta lelijėlė,
Balta lelijėlė iš laiškų.
8. Žalia rūtelė bus žirgeliui šert,
Žalia rūtelė bus žirgeliui šert,
Balta lelijėlė, balta lelijėlė,
Balta lelijėlė mergelai bart.
9. Žirgelį šerke, kad gražus būtų,
Žirgelį šerke, kad gražus būtų,
Mergelį barke, mergelį barke,
Mergelį barke, kad gera būtų.

Užrašyta: Drucminių k., Kaniavos apyl., Varėnos r.

Padainavo: Uršulė Česnulevičiūtė-Nalivaikienė, 66 m.

Užrašė: G. Putrimaitė, A. Kraucevičiūtė, 1971 m.

Tekstą šifravo: V. Kligytė, 1974 m.

Melodiją šifravo: G. Razmukaitė, 1974 m.

KTR 221 (64)

83. Oi, jojau jojau, dūmojau

$\text{♩} = 102$

① Oi, jo-jau jo-jau, dū-mo-jau, ② oi, jo-jau jo-jau, dū-mo-jau.

③ Pri-jo-jau dva-re-lį, pri-jo-jau dva-re-lį, pri-jo-jau dva-re-lį, su-sto-jau.

① 2 ② 2 ③ 1

1. Oi, jojau jojau, dūmojau,
Oi, jojau jojau, dūmojau,
Prijojau dvarelių, prijojau dvarelių,
Prijojau dvarelių, sustojau. [2 x 2]
2. Pririšau žirgelį prie tvoros,
Pririšau žirgelį prie tvoros,
Prie žalių rūtelių, prie žalių rūtelių,
Prie žalių rūtelių darželio. [2 x 2]
3. Išgriovė žirgelis tvorelę,
Išgriovė žirgelis tvorelę,
Ir išmindžiojo, ir išmindžiojo,
Ir išmindžiojo rūteles. [2 x 2]
4. Išėjo mergelė verkdamą,
Išėjo mergelė verkdamą,
Žaliųjų rūtelių, žaliųjų rūtelių,
Žaliųjų rūtelių gailėdama. [2 x 2]
5. – Cit, neverk, mergela, rūtelių,
Cit, neverk, mergela, rūtelių,
Aš tau dovanosiu, aš tau dovanosiu,
Aš tau dovanosiu žiedelį. [2 x 2]

6. Laistysim rūteles vyneliu,
Laistysim rūteles vyneliu,
Baltas lelijėles, baltas lelijėles,
Baltas lelijėles – vandenėliu. [2 x 2]
7. Atžels rūtelės iš šaknų,
Atžels rūtelės iš šaknų,
Baltos lelijėles, baltos lelijėles,
Baltos lelijėles iš laiškų. [2 x 2]

Užrašyta: Gėliųnų k., Astravo r., Baltarusija.
Padainavo: Stasė Jadzevičiūtė-Juodaitienė, 40 m.
Užrašė: G. Četkauskaitė, 1960 m.
Tekstą šifravo: V. Daniliauskienė, 1977 m.
Melodiją šifravo: G. Razmukaitė, 1977 m.

ZUSM I 1, s. 226

84. Zakwitła róža trojaka

[25"]

1. Za - kwit - la ró - za tro - ja - ka, za - kwit - la ró - za tro - ja - ka.

Mia - lam ja mę - za, mę - za ja mia - lam, mia - lam ja mę - za pi - ja - ka.

1. Zakwitła róža trojaka,
Zakwitła róža trojaka,
Miałam ja męża, męża ja miałam,
Miałam ja męża pijaka.
2. On nic nie robił, tylko pił,
On nic nie robił, tylko pił,
Przychodził do dom, przychodził do dom,
Przychodził do dom i mnie bił

3. – O, mężu, mężu, nie bij mnie,
O, mężu, mężu, nie bij mnie,
Wychowam dziecię, wychowam dziecię,
A sama pójdę za Dunaj.
4. A gdy na okręt wsiadała,
A gdy na okręt wsiadała,
Białą chusteczką, białą chusteczką,
Białą chusteczką machała.

Užrašyta: Grauže Stare m., Suvalkų pavietas, Palenkės vaivadija (woj. *Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Anna Szymczyk, 20 m.

Užrašė tekstą bei melodiją: Jan Kawecki, 1946 m.

ZUSM I 1, s. 127

85. Czerwona róża, biały kwiat

[26"]

Czer - wo - na ró - ża bia - ły kwiat, czer - wo - na ró - ża bia - ły kwiat.

Wę - druj, dziew - czy - no, dziew - czy - no wę - druj, wę - druj, dziew - czy - no, ze mną w świat.

1. Czerwona róża, biały kwiat,
Czerwona róża, biały kwiat.
– Wędruj, dziewczyno, dziewczyno wędruj,
Wędruj, dziewczyno, ze mną w świat. [2 x 2]
2. – A jak my będziemy wędrować,
A jak my będziemy wędrować,
Będą się ludzie, ludzie się będą,
Będą się ludzie dziwować. [2 x 2]

3. – Niechaj się ludzię dziwują,
Niechaj się ludzię dziwują,
Że młodzi z sobą, że młodzi z sobą,
Że młodzi z sobą wędrują. [2 x 2]
4. Przywędrowali w ciemny las,
Przywędrowali w ciemny las.
– Tutaj, Kasienko, tutaj, Kasienko,
Tutaj, Kasienko, nocleg nasz. [2 x 2]
5. A któż nas tutaj obudzi,
A któż nas tutaj obudzi,
Tylko ten ptaszek, Tylko ten ptaszek,
Tylko ten ptaszek, co nuci. [2 x 2]
6. – Cicho, ptaszkowie, nie nućcie,
Cicho, ptaszkowie, nie nućcie,
Mego Jasieńka, mego Jasieńka,
Mego Jasieńka nie budźcie. [2 x 2]
7. Bom ja go tutaj uśpiła,
Bom ja go tutaj uśpiła,
Chustą jedwabną, chustą jedwabną,
Chustą jedwabną odkryła. [2 x 2]
8. – Ty myslisz, Kasiu, że ja śpie,
Ty myslisz, Kasiu, że ja śpie,
Ja twoje myśli, ja twoje myśli,
Ja twoje myśli probuję. [2 x 2]
9. – Kto moje myśli probuje,
Kto moje myśli probuje,
Niech tego ludzie, niech tego ludzie,
Niech tego ludzie szanują. [2 x 2]

Užrašyta: Teodorowo m., Baltstogės pavietas, Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Stanisław Kozikowski, 21 m.

Užrašė tekstą bei melodiją: Jan Kawecki, 1946 m.

4.1.2. Anoj pusėj ežera

KTR 153 (84)

86. Anoj pusėj ežera

$\text{♩} = 88$

A - noj pu - sėj e - žė - ra ža - lia lic - pa žy - dū - ja,
po ta lic - pe - lc, po ta ža - li - o - ja trys paukš - te - liai čiul - bė - ja.

① 2-4 ② 2-4 ③ 3 4 ④ 4 ⑤ 3 ⑥ 4 ⑦ 2

1. Anoj pusėj ežera Žalia liepa žydėja, Po ta liepele, po ta žalioja, Trys paukšteliai čiulbėja. [2 x 2]	3. Vienas saka, kad mana, Antras saka, kad mana, O trečias saka: mergužėle mana, Ko teip smūtna vaikščiojai? [2 x 2]
2. Ne paukšteliai čiulbėja – Trys broliukai kalbėja, Susikalbėja, susidūmoja Eit pas vieną mergelę. [2 x 2]	4. – Ko aš smūtna nebūsiu, Ko aš smūtna nevaikščiosiu, Išvežė brolių į svetimą šalį, Dievas žina, ar begriš. [2 x 2]

Užrašyta: Obelių m. Rokiškio r.

Padainavo: Stefa Povilavičienė-Dolmataitė, 72 m.

Tekstą šifravo: R. Breinerytė, 1972 m.

Melodiją šifravo: V. Mickutė, 1974 m.

KTR 86 (12)

87. Anam šoni ežera

$\text{♩} = 100$

A - nam šo - ni e - žė - ra, sto - vi ža - lia lie - pe - lė,

① po tuj lie - pe - li, po tu - juj ža - lio - ju trys paukš - te - liai čil - bė - ja.

① 2, 3

1. Anam šoni ežera Stovi žalia liepelė, Po tuj liepeli, po tujuj žalioju, Trys paukšteliai čilbėja. [2 x 2]	4. Po seklyčių vaikščiojau, Minkštos lovos ieškojau: – Oi, lova lova, tu minkštai paklota, Kas in tavi atsiguls? [2 x 2]
2. Trys paukšteliai čilbėja, Trys berneliai kalbėja, Susikalbėja trys jauni berneliai Jot in vienų mergelį. [2 x 2]	5. Jeigu senis su sene, Kad jiem Dievas nepadėt, O jeigu bernelis su jauna mergele, Kad jiem Dievulis tai padėt. [2 x 2]
3. Vienas sakė: „Bus mana“, Antras sakė: „Nežinau“, Trečias bernelis, tėvelia sūnelis: „Bus meiliausia tai mana“. [2 x 2]	

Užrašyta: Bražuolos k., Trakų r.

Padainavo: Ona Stepanavičienė-Sinkevičiūtė, g. 1896 m.

Įrašė: D. Krištopaitė ir D. Venclovaitė, 1964 m.

Tekstą šifravo: D. Venclovaitė, 1963 m.

Melodiją šifravo: G. Četkauskaitė, 1964 m.

KTR 132 (4)

88. Anoj pusėj ežera

A-noj pu-sėj e - že-ra trys le-pe-liai sta-vė-ja, un tų le-pe - lių,
 un tų ža-lių - jų trys paukš-te - liai čiul-bė-ja, un tų le-pe - lių,
 un tų ža-lių - jų trys paukš - te - liai čiul - bė - ja.
 ① 2-6 ② 2, 4, 6
 3 5 ③ 2-5 ④ 2-5

1. Anoj pusėj ežera Trys lepeliai stavėja, Un tų lemelių, un tų žaliųjų, Trys paukšteliai čiulbėja. [2 x 2]	4. Pa pakajų vaikščiojau, Un krėsralį dabojau, O tas krėsralis, gražiai maliaavotas, Šiam vakari sėdėti. [2 x 2]
2. Ne paukšteliai čiulbėja – Trys berneliai kalbėja, Susikalbėja, ir susidūmoja Jot un vienų panelį. [2 x 2]	5. Pa pakajų vaikščiojau, Un stalalį dabojau, O tas stalalis, gražiai risavotas, Su paneli rymoti. [2 x 2]
3. Vienas sake: čia mana, Kitas sake: Dievas žina, O trečias sake: panaitela mana, Kol teip smūtna vaikščioji? [2 x 2]	6. Pa pakajų vaikščiojau, Un laškelį dabojau, O ta laškela, gražiai užklota, Su paneli miegoti. [2 x 2]

Užrašyta: Kazimieravos k., Molėtų r.

Padainavo: Antanina Navikienė-Bareikytė, g. 1890 m.

Užrašė: D. Paulauskienė ir S. Urbonavičius, 1971 m.

Tekstą ir melodiją šifravo: D. Paulauskienė, 1972 m.

KTR 5 (38)

89. Anam šone ežero

The musical score is written on two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The melody consists of eighth and quarter notes. The second staff continues the melody, also in 2/4 time, and ends with a double bar line. Below the staves, the lyrics are written in Lithuanian, with syllables aligned under the corresponding notes.

A - nam šo - ne c - žc - ro bal - ta lie - pa sto - vė - jo.

O toj lie - pe - lėj, o toj bal - to - joj trys paukš - tu - kės čiul - bė - jo.

1. Anam šone ežero
Balta liepa stovėjo,
O toj liepelėj, o toj baltojoj,
Trys paukštukės čiulbėjo. [2 x 2]
2. Trys paukštukės čiulbėjo,
Trys berneliai stovėjo,
O tajai stovėjo, o tatai kalbėjo
Apie jauną mergele. [2 x 2]
3. Vienas sakė: „Bus mano“,
Antras sakė: „Nežinau“,
O trečias sakė: „Bus mano mieliausia,
Turės būti man miela“. [2 x 2]
4. Po klėtelę vaikščiojau,
Sau dainelę dainavau:
„Vai lova, lova, tu minkštai paklota,
Kas ant tavęs gult žada?“ [2 x 2]
5. Jei jauns bernuželis,
Kad ramiai užmigtų,
O jei jis senas, senasis našlelis,
Kad jisai nepaskeltų.

Užrašyta: Ventės m., Kintų apyl., Šilutės r.
Padainavo: Katrė Kašėtienė-Zubrickaitė, 42 m.
Užrašė: K. Lučinskas ir A. Pėželis, 1954 m.
Tekstą šifravo: K. Lučinskas, 1954 m.
Melodiją šifravo: A. Pėželis, 1954 m.

LTR 4561 (101)

90. Z tamtej strony jeziora

The musical score is written on three staves in G major (one sharp). The first staff contains the first line of the melody with lyrics 'Z tam- tej stro - ny je - zio - ra sto - i li - pa zie - lo - na, na tej li -'. Above the first measure is a circled '1' and above the eighth measure is a circled '*' with a slur. The second staff contains the second line of the melody with lyrics 'pień - ce, na toj ze - lo - neń - ce trzy ptasz - ko - wie śpie - wa - ją.'. Above the first measure is a circled '2', above the third measure is a circled '3' with a slur, and above the eighth measure is a circled '4' with a slur. The third staff shows four measures of the melody with lyrics '1 2-4 2 4-6 3 4-6 4 2, 4-6' written above them. To the right of this staff is the note '*) 4-6 posmuose 4-8 taktai kartojami'.

1. Z tamtej strony jeziora Stoi lipa zielona, Na tej lipieńce, na toj zieloneńce Trzy ptaszkowie śpiewają.	4. – Jak ja mam wesołą być, Każą za starego iść, Zasmuciło się serdeczko moje, I nie mogę rozweselić. [2 x 2]
2. Trzy ptaszkowie śpiewają, Trzy młodzieńce gadają. Oni gadają, oni rozmawiają Ob ta śliczna damunia.	5. Po pokoju chodziłem, Tak do łóżka mówiłem: – Oi łoża, łoża, ślicznie usłana, Ktoś na tobie będzie spał?
3. Jeden mówi: to moja, Drugi mówi: jak Bóg da, A trzeci mówi: to moja najmiłsza, Czemu smutna, niewesoła?	6. Jeż'li stary będzie spał, A bodaj i nie wstał, A jeż'li młody, ślicznej urody, Żeby jemu Bóg zdrowie dał. [2 x 2]

Užrašyta: Babrauninkų k., Aukštadvario apyl., Trakų r.

Padainavo: Stanislava Barkauskienė, 43 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: M. Juškaitė, 1973 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1981 m.

AF T 5015 (8)

91. Z tamtej strony jeziora

[29^m] $\text{♩} = 76$

Z tam-tej stro-ny je-zio-ra sto-i li-pa zie-lo-na, // a na tej

li - pie są sze-ro-kie liś - cie, trzy ptaś - ko - wie sia - da - ły.

① 2-4 ② 1, 2, 3, 4

1. Z tamtej strony jeziora
Stoi lipa zielona,
A na tej lipie są szerokie liście
Trzy ptaśkowie siadały. [2 x 2]
2. Nie były to ptaśkowie,
Tylko kawalerowie,
I zbierali się o jednej Marysi,
Któremu się dostanie? [2 x 2]
3. Jeden mówi: to moja,
Drugi mówi: jak Bóg da,
A trzeci mówi: smutna niewesoła,
Najmilejsza, bądź moja. [2 x 2]
4. – Jak ja mam wesołą być,
Za starego każą iść,
A ja(m) jest młoda, prześliczna uroda,
Nie mogę się utulić. [2 x 2]

Užrašyta: Vonsošo k. (*Wąsosz*), Lomžos vaivadija, dabar – Kujavijos-Pamaro vaivadija (*woj. Kujawsko-Pomorskie*), Lenkija.

Padainavo: Marianna Orlowska, g. 1902 m.

Įrašė: P. Dahlig, M. Kapsa, 1978 m.

Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.

Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

AF T 5016 (8)

92. Z tamtej strony jeziora, jeziora

[15"] $\text{♩} = 132$

Z tam-tej stro-ny jc-zio-ra, jc-zio-ra, sto-i lip-ka zic-lo-na,

na tej li-peń-ce, na tej zic-lo nej trzy płasz-ko-wie śpic-wa-ją.

① 3 ② 3 4, 5 ③ 5 ④ 3, 4 5

1. Z tamtej strony jeziora, jeziora,
Stoi lipka zielona,
Stoi lipka zielona,
Na tej lipieńce, na tej zelonej
Trzy ptaszkowie śpiewają. [2 x 2]
2. Trzy ptaszkowie śpiewają, śpiewają,
Trzej młodzieńcy gadają,
Trzej młodzieńcy gadają,
Rozmówili się, rozgadali się
O nadobnej dziewczynie. [2 x 2]
3. Jeden mówi: to moja, to moja,
Drugi mówi: jak Bóg da,
Drugi mówi: jak Bóg da,
A trzeci mówi: moja najmilejsza,
Czemu tak smutna, newesoła? [2 x 2]
4. – Jak ja mogę wesołą być, wesołą być,
Za starego każo iść,
Za starego każo iść,
Zakamieniała moje serdeńko,
Nie mogę go już rozweselić. [2 x 2]

5. Ja staremu dogodzę, dogodzę,
Pod bok kamień podłóżę,
Pod bok kamień podłóżę,
A ja młodemu tak że dogodzę,
Puchowenkę podłóżę,
A ja młodemu młodzusięńkiemu,
To puchowenkę podłóżę.

Užrašyta: Smalėnų k. (*Smolany*), Seinų pavietas, Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Aniela Rudzińska, g. 1895 m.

Užrašė: P. Dahlig, M. Kapsa, 1978 m.

Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.

Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

AF T 5019-4 (4)

93. Z tamtej strony jeziora

[14"] ♩ = 78

Z tam- tej stro- ny je- zio- ra sto- i lip- ka zie- lo - na. Na tej li-
peń - ce, a - na tej zie - lo - nej trzy ptaś - ko - wie śpic - wa - ją.

1. Z tamtej strony jeziora
Stoi lipka zielona,
Na tej lipieńce, a na tej zielonej
Trzy ptaśkowie śpiewają.

3. Jeden mówi: to moja,
Drugi mówi: jak Bóg da,
A trzeci mówi: smutna, newesoła,
Dziewczyneńka ta moja. [2 x 2]

Užrašyta: Krasnopolio k. (*Krasnopol*), Seinų pavietas, Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: (?) Lębowiczowa, g. 1883 m.

Užrašė: P. Dahlig, M. Kapsa, 1978 m.

Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.

Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

AF T 5019-5 (3)

94. Z tamtej strony jeziora

[20"] $\text{♩} = 72$

Z tam - tej stro - ny je-zio-ra, sto-i li-pa zie - lo - na. Na tej li -

peń - ce, na tej zie - lo - nej trzy ptasz - ko - wie śpie - wa - ły.

1 5 2, 3

1. Z tamtej strony jeziora Stoi lipa zielona, Na tej lipieńce, na tej zielonej Trzy ptaszkiwie śpiewały.	4. – Jak ja mam wesołą być, Za starego każo iść, Moje serduszko się zasmuciło, Rozweselić nie mogę.
2. Trzy ptaszkiwie śpiewały, Trzy młodzińce gadały. Rozmówili się o swoim kochaniu O nadobnej dziewczynie.	5. Ja staremu dogodzę, Kamień pod łeb podłożę, A młodemu, młodziusieńkiemu Poduszeńke puchowe.
3. Jeden mówi: to moja, Drugi mówi: to moja, A trzeci mówi: moja najmilejsza, Bardzo jest zasmucona.	

Užrašyta: Senojo Folvarko k. (*Stary Folwark*), Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Agata Bogdanowicz, g. 1909 m.

Įrašė: P. Dahlig, M. Kapsa, 1978 m.

Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.

Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

AF T 2351 (2)

95. U mej mamy we dworze

[16"] ♩ = 96

The musical score is written on two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. It contains the first line of the melody with lyrics underneath. The second staff continues the melody on a new line, also with lyrics underneath. The music is in a simple, folk-like style with eighth and quarter notes.

U mej ma-my we dwo-rze sto-i li-pa zie-lo - na, na tej li-
peń - ce, na toj zie - lo - nej dwa ptaś - ko - wie spie - wa - li.

1. U mej mamy we dworze Stoi lipa zielona, Na tej lipieńce, na toj zielonej Dwa ptaśkowie spiewali.	4. – Oj jak mnie wesołej być, Za starego każą iść, Oj, luża luża, białem uścielona, Kto na tobie będzie spał?
2. Dwa ptaśkowie spiewali, Trzy braciszki gadali. Rozgadali się, rozmówili się O nadobnej dziewczynie.	5. Jesli będzie młody spal, To daj Boże ozłociał, A jesli stary, stary starusieńki, To daj Boże on nie wstał.
3. Jeden mówi: to moja, Drugi mówi: jak Bóg da, A trzeci mowi: serduleńka moja, Czemuż smutna, newesoła?	

Užrašyta: Gibų k. (*Giby*), Seinų pavietas, Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Aniela Bednarska, g. 1879 m.

Įrašė: L. Bielawski, J. Stęszewski, 1957 m.

Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.

Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

SPH (p) 262

96. U mej mamī przed siānio

[18"] ♩ = 83

U mei ma-mi przed siā - nio sto-je li - pa zie-lo - na, a na tej

li - pje, są se-ro-kie liś - ċie, trzech ptaś - ko - wie spie - wa - jö.

1. U mej mamī przed siānio
Stoje lipa zielona,
A na tej lipje są serokie liście,
Trzech ptaśkowie spiewajö.

Užrašyta: Kurpių krašte (*Kurpie*), Lenkija.

SPH (p) 263

97. U mej mamy przed siānio

[32"] ♩ = 73

U mei ma- my przed siā - nio sto-je li - pa zie-lo - na,

a na tej li - pie są se-ro-kie liś - ċie, trzej ptaś-ko-wje spie - wa - jö,

a na tej li - pie są se-ro-kie liś - ċie, trzech ptaś-ko-wje spie - wa - jö.

1. U mej mamy przed siānio
Stoje lipa zielona,
A na tej lipje są serokie liście,
Trzej ptaśkowie spiewajö. [2 x 2]

Užrašyta: Bžozovų k. (*Brzozowy*), Kurpių krašte (*Kurpie*), Lenkija.

SPH (p) 266

98. U mej mamí przed sienio

[30"] ♩ = 40

The musical score is written on three staves in G major (one sharp) and 2/4 time. The tempo is marked as [30"] and the note value is ♩ = 40. The melody is simple and folk-like, with lyrics in Polish underneath. The first staff contains the first line of the song, the second staff the second line, and the third staff the third line. The lyrics are: 'U mej ma - mi przed sie - nio trzi sie li - pi zie - lo - niem, a na tej lip - ie są se - ro - kie liś - cie, trzech ptaś - ko - wje spie - wa - jō.'

U mej ma - mi przed sie - nio trzi sie li - pi zie - lo -
niem, a na tej lip - ie są se - ro - kie
liś - cie, trzech ptaś - ko - wje spie - wa - jō.

1. U mej mamí przed sienio
Trzi sie lipi zieloniem,
A na tej lipie są serokie liście,
Trzech ptaśkowje spiewajō.

Užrašyta: Didžiuų Žarnų k. (*Żarny Wielkie*), Kurpių krašte (*Kurpie*), Lenkija.

4.1.3. Bijūnėlis žalias

LLD X 160 = LTR 3471 (11)

99. Bijūnėlis žalias

♩ = 69

Bi - jū - nė - lis ža - lias, bi - jū - nė - lis gra - žus,
bi - jū - nė - lio ža - li la - pai, rau - do - ni žie - de - liai.

1. Bijūnėlis žalias, Bijūnėlis gražus, Bijūnėlio žali lapai, Raudoni žiedeliai. [2 x 2]	4. Bernužėlis jaunas, Bernužėlis gražus, Bernužėlio kaip bijūno Raudoni veideliai. [2 x 2]
2. Bijūnėlį lenksiu, Grazius žiedus skinsiu, Bijūnėlio žiedų lapais Galvelę dabinsiu. [2 x 2]	5. Ėjau pro kiemelį, Pro rūtų darželį, Ir sutikau mergužėlį Rūtelių daržely. [2 x 2]
3. Ėjau per kiemelį, Pro vyšnių sodnelį, Ir sutikau bernužėlį Vyšnelių sodnely. [2 x 2]	6. Mergužele jauna, Mergužele graži, Mergužėlės melsvos akys, Raudoni veideliai. [2 x 2]

Užrašyta: Kretingos m.

Padainavo: Ona Barakauskienė-Mickevičiūtė, 59 m.

Užrašė: S. Skrodenis ir R. Vasiliauskas, 1961 m.

Tekstą šifravo: R. Vasiliauskas, 1961 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1968 m.

LLD X 161 = LTR 3517 (698)

100. Bijūneli žalias

Bi - jū - ne - li ža - lias, bi - jū - ne - li gra - žus,
bi - jū - ne - lio ža - li la - pai, rau - do - ni žie - de - liai.

1. – Bijūneli žalias, Bijūneli gražus, Bijūnelio žali lapai, Raudoni žiedeliai. [2 x 2]	4. Bernužėlis jaunas, Bernužėlis gražus, Bernužėlio kaip bijūno Raudoni veideliai. [2 x 2]
2. Bijūnelį lenkiau, Grazų žiedą skyniau, Grazus žiedas bijūnelio – Galvelę dabinau. [2 x 2]	5. Ėjau per kiemelį, Pro rūtų darželį, Ir sutikau panytelę Rūtelių daržely. [2 x 2]
3. Ėjau per kiemelį, Pro vyšnių sodnelį, Ir sutikau bernužėlį Vyšnelių sodnely. [2 x 2]	6. Panytelė jauna, Panytelė graži, Panytelės gelsvos kasos, Mėlynos akelės. [2 x 2]

Užrašyta: Gražiškių k., Kalvarijos r.

Padainavo: Petronė Liutkevičiūtė, 72 m.

Užrašė: Z. Puteikis, R. Skominienė, S. Skrodenis, 1962 m.

Melodiją šifravo: V. Puteikis, 1968 m.

KTR 178 (56)

101. Że by ja wiedziała

Że by ja wie - dzia - ła, że za mę - żem li - cha,
to by ja sie - dzia - ła to by ja sie - dzia - ła u ma - mu - ni ci - cho.

1. Że by ja wiedziała,
Że za mężem licha,
To by ja siedziała, to by ja siedziała
U mamuni cicho. [2 x 2]
2. Wolej u mamuni
Gorzka jabłka jadła,
Niżeli z niełubym, niżeli z niełubym
Za stolikiem siadła. [2 x 2]
3. Żeby ja wiedziała,
Że za mężem licha,
To by ja siedziała, to by ja siedziała
U mamuni cicho. [2 x 2]
4. Wolej u mamuni
Gorzka piwa piła,
Ni za jakim lubym, ni za jakim lubym
Słodko przemówiła. [2 x 2]
5. Wyjdę ja do kościoła,
Stanę za kratami,
Spójrzę na panienek, spójrzę na panienek
Obleję się łzami. [2 x 2]

6. Wy my panieneczki,
W rucianych wianeczkach,
A ja nieszczęśliwa, a ja nieszczęśliwa
W tiulowym czepeczku. [2 x 2]
7. Wyjdę ja z kościoła,
Siądę na kamieniu,
Popuszczę ja włosy, popuszczę ja włosy
Po prawym ramieniu. [2 x 2]
8. Włosy, moje włosy,
Czemu'ż nie płąacie,
Kawalery moje, kawalery moje,
Czemu'ż nie kochacie. [2 x 2]
9. Na co'ż nam oplątać,
Kiedy rozczesana?
(...)

Užrašyta: Petrašiškį k., Aukštadvario apyl., Trakų r.

Padainavo: Marija Petrusevičienė-Kojataitė, g. 1905 m.

Užrašė: A. Kraucevičiūtė ir J. Tamulionis, 1973 m.

Tekstą šifravo: O. Sotnikov, 1975 m.

Melodiją šifravo: R. Mikėnaitė, 1975 m.

4.1.4. Už jūrių marių

LT I 178 = LTR 404 (94)

102. Už jūrių marių, už vandenėlių

L'etai

Už jū - rių ma - rių, už van - de - nė-lių, // rin - ko mer - ge - lė,

1. rin - ko jau - no - ji smul - kias uo - ge - les, 2. *rit.* smul - kias uo - ge - les.

1. Už jūrių marių, už vandenėlių, [x 2]
Rinko mergelė, rinko jaunoji
Smulkias uogeles. [2 x 2]
2. Ne tiek ji rinko, kiek ašarojo, [x 2]
Pati sau viena, pati sau viena
Gailiai vaitojo. [2 x 2]
3. Atjoj bernelis per lygius laukus, [x 2]
Artyn prijėjo, toliau viliojo
Jauną mergelę. [2 x 2]
4. – Eikš čia, mergele, toliau į mišką: [x 2]
Toliau nueisi, daugiau pririnksi –
Didesnės uogos. [2 x 2]
5. – Jei Dievą myli, atstok nuo manęs: [x 2]
Saulytė leidžias, vakars netoli,
Tolimas kelias. [2 x 2]

Užrašyta: Marijampolės m.

Padainavo: Jadvyga Racevičiūtė, (?) m.

Užrašė: J. Bendorius, apie 1933 m.

LTR 3208 (55)

103. Och, tam za dworem

1. Och, tam za dworem,
Tam za jeziorem,
Zbiera dziewczyna, serca jedyna
[Słodkie] jagody. [2 x 2]
2. Przyjechał do niej
Kawaler młody,
Wabi dziewczynie, sercu jedyne
W dalsze jagody. [2 x 2]
3. (...)
(...)
Schodzi [już] słońce, noc mnie nadchodzi,
Daleka droga. [2 x 2]
4. Wy, góry, lasy,
Wstańcie przede mną,
Dzikie zwierzęta, [dzikie zwierzęta],
Wędrujcie ze mną. [2 x 2]
5. Przywędrowali
Aż do miasteczka,
A w tym miasteczku, [a w tym miasteczku]
Ładna dziewczeczka. [2 x 2]
6. – Ładna dziewczyna,
Proszę odemknąć,
Widzisz, że proszę, [widzisz, że proszę],
To okieneczko. [2 x 2]
7. – Jeśli ja dojdę
Do twego ciała –
Niech moja dusza, [niech moja dusza],
W piekle zgorzała. [2 x 2]
8. Jeśli ja dojdę
Do twej pościeli –
Niech moją duszę, [niech moją duszę],
Wezmą Anieli. [2 x 2]

Užrašyta: Rapėjų k., Juodenėnų apyl., Pabradės r.

Padainavo: Ieva Vaitkevičienė, 72 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: Franė Lazauskaitė, 1959 m.

4.1.5. Ant kalno gluosnys

KTR 61 (34)

104. Ant kalno gluosnys

♩ = 152

Ant kal - no gluos - nys pa - kal - nėj šul - nys, // ten vaikš - čio - jo

gra - ži pa - na pa - ti sau vie - na.

1. Ant kalno gluosnys, Pakalnė šulnys, Ten vaikščiojo graži pana Pati sau viena. [2 x 2]	5. – Nepirk dėl manęs, Nusipirk dėl savęs, Dar aš turiu tėtę, mamą, Nupirks dėl manęs. [2 x 2]
2. Atjoj kazoks Žirgelio girdyt: – Sustok, palauk, graži pana, Duok žirgui vandens. [2 x 2]	6. – Turiu razumą, Rankoj bizūną, O ši trečia beržo šaka Darbo mokina. [2 x 2]
3. – Negaliu stovėt, Su tavim kalbėt, Šalta rasa, o aš basa, Šalta kojelėm. [2 x 2]	7. Dar aš ne tavo – Mušti ketini, Neduok, Dieve, visą amžių Su tavim būti. [2 x 2]
4. – Te tau šiūbužį, Vyniok kojeles, Duos Dievulis gerus metus, Pirksiu kamašus. [2 x 2]	

Pastaba: išmoko iš tėvelio Motiejaus Pacenkos, Kampuočių k., Punsko pa-rapija.

Užrašyta: Rudaminos m., Lazdijų r.

Padainavo: Anelė Pacenkaitė, 64 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: J. Kriščiūnas, 1961 m.

Melodiją šifravo: Br. Ambraziejus, 1964 m.

KTR 131 (48)

105. An kalno gluosnys

$\text{♩} = 100$

Ant kal- no gluos-nys, pa - kal - nėj šul - nys, // ten vaikš - čio - jo
gra - ži pa - na aplink a - že - rū.

1. Ant kalno gluosnys, Pakalnėj šulnys, Ten vaikščiojo graži pana Aplink ažerų. [2 x 2]	2. Atjoj bernelis Žirgo girdyti: – Sustok, palauk, mergužėle, Duok žirgui vandens. [2 x 2]

Užrašyta: Čižiūnų k., Valkininkų apyl. Varėnos r.
Padainavo: Agnė Špokienė-Tolvaišaitė, g. 1921 m.
Užrašė: E. Marčėnienė, J. Osis, 1969 m.
Tekstą šifravo: D. Krištopaitė, 1969 m.
Melodiją šifravo: Z. Žvirblytė, 1969 m.

KTR 174 (98)

106. Ant kalna akmuo

$\text{♩} = 60$

An kal- na ak-muo, pa - kal - nėj van-duo, an kal - na ak-muo,
pa - kal - nėj van-duo, // tén vaikš - čio - ja mer-gu - žė - la po tų van - de - nį.

1. Ant kalna akmuo, Pakalnėj vanduo, [2 x 2] Ten vaikščioja mergužėla Po tų vandenį. [2 x 2]	4. – Palauk, mergele, Palauk, jaunoja, [2 x 2] Duos Dievulis gerus metus, Pirksme kamašus. [2 x 2]
2. Bernelis artyn – Mergela talyn, [2 x 2] – Palauk, palauk, mergužėla, Mes pakalbėsma. [2 x 2]	5. – Neprašau tavi, Turėk del savi: [2 x 2] Turiu mielų tevutėli, Nupirks del manį. [2 x 2]
3. – Neturiu laika Kalbalas kalbėt, [2 x 2] Šalta rasa, o aš basa, Man kojam šalta. [2 x 2]	

Užrašyta: Skuolių k., Želvos apyl. Ukmergės r.

Padainavo: Zofija Keršienė-Žvinytė, g. 1903 m.; Emilija Keršienė-Petkevičiūtė, g. 1913 m.; Teresė Virbalienė-Virbalytė, g. 1911 m.; Adelė Virbalienė-Dapkutė, g. 1906 m.

Užrašė: G. ir M. Četkauskaitės, 1972 m.

Tekstą ir melodiją šifravo: G. Razmukaitė, 1976 m.

LLD X 213 = LTR 3517 (876)

107. Ant kalno gluosnys

$\text{♩} = 80$

Ant kal - no gluos-nys, pa - kal - nė šul-nys, // ten vaikš-čio - jo

gra - ži pa - na pa - ti sau vic - na, // pa - ti sau vic - na.

1. Ant kalno gluosnys, Pakalnė šulnys, Ten vaikščiojo graži pana Pati sau viena. [2 x 2]	2. Atjo kazokai Žirgo girdytie: – Sustok, palauk, graži pana, Duok žirgui vandens. [2 x 2]

3. – Negaliu stovėt, Su tavim kalbėt: Šalta rasa, o aš basa – Nušalsu kojas. [2 x 2]	5. – Nepirk dėl manęs, Tik pirk dėl savęs: Da aš turu senus tėvus Nupirks ma dvejus. [2 x 2]
4. – Te tau skuskužes, Vyniok kojužes, Duos Dievulis gerus metus, Pirksiu kurpužes. [2 x 2]	

Užrašyta: Karpiejų k., Gražiškių apyl. Kalvarijos r.

Padainavo: Petronė Klastaitienė-Birštonaitė, 78 m.

Užrašė: E. Mažulienė, L. Sauka, 1962 m.

Melodiją šifravo: Ž. Ramoškaitė, 1990 m.

LLD X 219 = LTR 3905 (743)

108. Ant kalno akmuo

1. Ant kalno akmuo, O klone vanduo, Ten vaikščioja mergužėlė Po lygius laukus. [2 x 2]	3. – Nenoriu stovėt, Su tavim kalbėt: Šalta rasa, o aš basa – Kojas nušalsiu. [2 x 2]
2. Bernelis arčiau, Mergelė toliau. – Eik šen, mergužėle, Kalbėsime abu. [2 x 2]	4. – Te tau, mergele, Mano šinielius, Apsidėk, mergele, Kojas rankes. [2 x 2]

Užrašyta: Gilūšio k., Kietaviškių par., Vilniaus-Trakų aps.

Padainavo: Ona Sinkevičiūtė, (?) m.

Užrašė ir tekstą šifravo: T. Brazys, apie 1918 m.

Melodiją šifravo: Ž. Ramoškaitė, 1990 m.

ZUSM I 1, s. 107

109. Na polu wierzba

[17"]

Na po - lu wie - rzba, pod wie - rzba wo - da,
tam sto - ja - ła, wo - dę bra - ła Ka - sień-ka mło - da.

1. Na polu wierzba, Pod wierzba woda, Tam stojała, wodę brała Kasienka młoda. [2 x 2]	5. Jeden kupuje, Drugi targuje, Trzeci mówi: to ja wezmę Dla żony mojej. [2 x 2]
2. Kasia od wody, Jasio do wody: – Stój, poczekaj, Kasiu moja, Dasz koniom wody. [2 x 2]	6. – Nie kupuj, nie daj, I nie będę brać, Bo ja jestem młodziesienka Nie umię robić. [2 x 2]
3. – Jak że ja mam stać, Koniom wody dać? Zimna rosa, a ja bosa, Nie mogę wystać. [2 x 2]	7. – Jest tam w polu wić, Nauczy robić, A tam stoi miotelecza Rano obudzić. [2 x 2]
4. – Masz trzy huseńki, Owiń nożeńki, A ja skoczę do miasteczka, Kupię buciki. [2 x 2]	

Užrašyta: Rybnikų k. (*Rybniki*), Baltstogės pavietas, Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Rybnikų mokyklos vaikai (*dzieci szkolne w Rybnikach, na boisku*).

Užrašė, tekstą ir melodiją šifravo: Jan Kawecki, 1944 m.

SPK II 2 (495)

110. Na polu lipa

Largo ♩ = 56

The musical score is written on two staves in G major (one sharp) and 2/4 time. The tempo is marked 'Largo' with a quarter note equal to 56 beats. The melody is simple and folk-like. The lyrics are written below the notes.

Na po - lu li - pa, pod li - pą wo - da,
tam sto - ja - ła dzi - wcy - ne - czka psie - kna u - ro - da.

1. Na polu lipa, pod lipą woda,
Tam stojała dziwczyneczka, psiekna uroda.
2. Uno do wody, żołnirz od wody:
– Postój, postój, ma najnilso, das kuniom wody.
3. – Ni moge ja stać, kuniom wody dać,
Zimna rosa, a ja bosa, ni moge wytrwać.
4. – Dam ci chusteńki, obziń nóżenki,
Zeżli my cie Bóg obzicoł, kupsie koreńki.
5. Kupsie, nie kupsie, musis mojo byc,
A dymbowe *betleisko** bendzie cie budzić.
6. – Jesce nimos nic, obiecujes bzić,
A bodajes nie doczekoł mojim menzem być.

**Betleisko* – *dębowy kij* („ažuolinė lazda“)

Užrašyta: Lachų apylinkėse (*Łachy*), Kurpių kraštas (*Kurpie*), Lenkija.

Padaينو: Rozalija Jerominek, 60 m.

Užrašė, tekstą ir melodiją šifravo: Władysław Skierkowski, 1929 m.

LTR 4562 (120)

111. Oj, z góry, z góry

① 3 – 5-6 taktai pralcidžiam

1. Oj, z góry, z góry, Jadą mazury. Jedzie, jedzie mazureczek, Wieżie, wiezie mnie wianeczek Na zaręczyny, Na zaręczyny.	5. Na dwór wjechali, Ludzie pytali: – Co to, co to za dziewczyna, Co to, co to za jedyna Z chłopcami jedzie, Z chłopcami jedzie?
2. Przyjechał w nocy, Na moje oczy, Puku, puku w okieneczko: – Otwóż, otwóż, panienczko, Daj koniu wody, Daj koniu wody.	6. Wjechał na pola, Świsnął na konia: – Obejrzy się dziewczyniśko, Obejrzy się, jedyniśko, Czy wszystko twoje, Czy wszystko twoje?
3. – Ja nie mogę wstać, Koniu wody dać, Zimna rosa, a ja bosa, Boję się mamy, Boję się mamy.	7. – Oj moje, moje, Ale nie wszystko, Zobaczyłem swego wieńca I złocistego pierścienca U mamy mojej, U mamy mojej.
4. – Mamy się nie bój, Siadaj na wóz mój, My pojedziem w cudze kraje, Tam, gdzie inne obyczaje, Malowany dwór, Malowany dwór.	

Užrašyta: Aukštadvario m., Trakų r.

Padainavo: Ona Arleckienė-Važnevičiūtė, g. 1910 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: E. Dargytė, 1973 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1981 m.

SPK II 1 (323)

112. Hej z poza góry

1. Hej z poza góry Jado Mazury. Jadzie, jadzie Mazureczek, Zirzie, ziezie z róż zioneczek, Z róż malinowych	4. – Naś ci chusteńki, Obziń kózeńki, Pojade jo do Warszawy, Pojade jo do Warszawy, Po trzeziceńki.
2. Przyjechał w nocy, Choc o północy, Stuku, puku w okieneczko: – Wyjdzij, wyjdzij, kochanecko, Kuniom wody daj.	5. Jeden kupuje, Drugi turguje, Trzeci stoi za stolikiem, Trzeci stoi za stolikiem, To un mój bendzie.
3. – A jek jo mum wstac, Kuniom wody dać, Zimna rosa, a ja bosa, Zimna rosa, a ja bosa, Ni moge jo wstać.	

Užrašyta: Lipowy Las k. (z *Lipowego Lasu*), Kurpių kraštas (*Kurpie*), Lenkija.

Padainavo: Kasia (?), 54 m.

Užrašė, tekstą ir melodiją šifravo: Władysław Skierkowski, 1928 m.

LTR 4561 (137)

113. Kasia od wody

1. Kasia od wody,
Jasia do wody,
– Stań, poczekaj, Kasiuleńka,
Daj koniu wody. [2 x 2]

2. – Ja nie mogę stać,
Koniū wody dać,
Zimna rosa, a ja bosa,
Obmarzną nóżki. [2 x 2]
3. – Zdejm, Kasia, chóstkę,
Pokryj nożeńki,
Kiedy da nam Pan Bóg z kosu,
Kupim trzewiczki. [2 x 2]
4. – Nie kup, Jaś, dla mnie,
Kup sam dla siebie,
Jest i u mnie tata, mama,
To kupią dla mnie. [2 x 2]
5. – Kasiunia'ż miła,
Nie chcesz moją być,
– Jak mam twoją być,
Nie umie robić. [2 x 2]
6. – Jest u mienia bicz,
Nauczy robić,
A zielona grozinienka [?]
Rano obudzi. [2 x 2]
7. – Dosyć, dosyć, Jasiuleńka,
Więcej z tobą żyć,
Dosyć, dosyć, Jasiuleńka,
Więcej z tobą żyć. [2 x 2]

Užrašyta: Aukštadvario m., Trakų r.

Padainavo: Kazimieras Venslauskas, 81 m., Anelė Venslauskienė, 76 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: M. Juškaitė, 1973 m.

LTR 3208 (38)

114. Na polu olcha

1. Na polu olcha,
Przy jej topoli,
– Żeńsię, żeńsię, Jašku młody,
Chociaż w nie doli. [2 x 2]
2. Niedola'ż moja,
A mnie żonka trzeba,
My obydwą młodziesienkie,
Zarobim chleba. [2 x 2]
3. – Zosiunia moja,
Komu rączkę dasz,
I ten wianek lewandrowy,
Co na głowie masz. [2 x 2]
4. – Tobie, Jasiunia,
Ty mój najmilszy,
Jak my wstaniem na kobiercu
W kościele we mszy. [2 x 2]
5. Będą nam grali,
Będą śpiewali,
My obydwą młodziesienkie
Będziem ślub brali. [2 x 2]
6. – Młode drusieczki,
Dajcie chusteczki,
Utrzeć swojej Zosiuniutej
Błękitne oczki. [2 x 2]
7. Ja jej wycieram,
A ona płacze,
Ja za tobą, moja miła,
Konika tracę. [2 x 2]
8. Jednego tracę,
Jeszcze parę mam,
Ja o tobie, moja miła,
Jeszcze więcej dbam. [2 x 2]

Užrašyta: Rapėjų k., Juodenėnų apyl., Pabradės r.

Padaĩnavo: Ieva Vaitkevičienė, 72 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: Franė Lazauskaitė, 1959 m.

4.1.6. Kas subatos vakarėlį

KTR 126 (156)

115. Kas subatos vakarėlis

$\text{♩} = 76$

Kas su-ba-tos va-ka-rė-lis, oi oi oi, py-niau rū-tų vai-ni-kė-lį,

oi oi oi oi, oi oi oi, py-niau rū-tų vai-ni-kė-lį, oi oi oi.

① 2-5 ② 2, 3, 5 ③ 2, 4, 5 ④ 4, 5 ⑤ 2-5

1. Kas subatos vakarėlis, Oi oi oi, Pyniau rūtų vainikėlį, Oi oi oi oi, oi oi oi, Pyniau rūtų vainikėlį, Oi oi oi.	4. Vainikėlis plaukte plaukė, Oi oi oi, Bernužėlis balsu šaukė, Oi oi oi oi, oi oi oi, Bernužėlis balsu šaukė, Oi oi oi.
2. Nusipynus vainikėlį, Oi oi oi, Užsidėjus ant galvelės, Oi oi oi oi, oi oi oi, Užsidėjus ant galvelės, Oi oi oi.	5. Vainikėlis ant krantelio, Oi oi oi, Bernužėlis an dugnelio, Oi oi oi oi, oi oi oi, Bernužėlis an dugnelio, Oi oi oi.
3. Ir ištiko šiaurus vėjas, Oi oi oi, Ir nupūtė vainikėlį, Oi oi oi oi, oi oi oi, Ir nupūtė vainikėlį, Oi oi oi.	

Užrašyta: Sabalčių k., Gervėčių apyl., Astravo r., Baltarusija.

Padainavo: Marija Miechno, 70 m.

Užrašė: A. Lapinskas ir A. Barkauskaitė 1970 m.

Tekstą šifravo: D. Krištopaitė, 1971 m.

Melodiją šifravo: L. Burkšaitienė, 1971 m.

KTR 175 (5)

116. Subatėlės vakarėlį

♩ = 84

① Su - ba - tės - lės va - ka - rė - lį o ja jai,

② py - niau rū - tų vai - ni - kė - lį o ja ja ja ja ja jai,

③ py - niau rū - tų vai - ni - kė - lį o ja ja ja jai.

① 2-5 ② 2 ③ 2 ④ 2 ⑤ 2

1. Subatėlės vakarėlį, O ja jai, Pyniau rūtų vainikėlį, O ja ja ja jai. [2 x 2]	4. Ir papūtė šiaurus vėjas, O ja jai, Ir nupūtė vainikėlį, O ja ja ja jai. [2 x 2]
2. Ir supynę nudabino O ja jai, Ir uždėję ant galvelės, O ja ja ja jai. [2 x 2]	5. Ir nupūtė vainikėlį, O ja jai, In gilųjį Dunojėlį O ja ja ja jai. [2 x 2]
3. Ir uždėjo ant galvelės, O ja jai, Ir nuėjo bažnyčelėn, O ja ja ja jai. [2 x 2]	

Užrašyta: Antakalnio k., Varėnos apyl. ir r.
Padainavo: Ona Gražulienė-Poškutė, g. 1986 m.
Užrašė: R. Mikėnaitė ir J. Burokaitė, 1963 m.
Tekstą šifravo: V. Daniliauskienė, 1975 m.
Melodiją šifravo: R. Mikėnaitė, 1975 m.

KTR 125 (77)

117. Kas subatos vakarėlį

$\text{♩} = 108$

Kas su - ba - tos va - ka - rė - lį, oi oi oi,

py - niau rū - tų vai - ni - kė - lį, oi oi oi oi oi oi, // oi.

① 6, 7 ② 2, 3, 6 ③ 2-4 ④ 2-7

1. Kas subatos vakarėlį, Oi oi oi, Pyniau rūtų vainikėlį, Oi oi oi oi, oi oi oi, Pyniau rūtų vainikėlį, Oi oi oi oi oi.	4. Ir nupūtė vainikėlį, Oi oi oi, In tų gilų dunojėlį, Oi oi oi oi, oi oi oi, In tų gilų dunojėlį, Oi oi oi oi oi.
2. Nusipynus vainikėlį, Oi oi oi, Ėjau vaikščiotsu berneliais, Oi oi oi oi, oi oi oi, Ėjau vaikščiotsu berneliais, Oi oi oi oi oi.	5. Anoj pusėj ežerėlio, Oi oi oi, Stov pulkelis bernužėlių, Oi oi oi oi, oi oi oi, Stov pulkelis bernužėlių, Oi oi oi oi oi.
3. Ir sutiko šiaurus vėjas, Oi oi oi, Ir nupūtė vainikėlį, Oi oi oi oi, oi oi oi, Ir nupūtė vainikėlį, Oi oi oi oi oi.	6. – Kas jaunesnis ir gražesnis, Oi oi oi, Kas paimste vainikėlį, Oi oi oi oi, oi oi oi, Kas paimste vainikėlį, Oi oi oi oi oi.

7. – Aš jaunesnis ir gražesnis,
Oi oi oi,
Aš paimsiu vainikėlį,
Oi oi oi oi, oi oi oi,
Aš paimsiu vainikėlį,
Oi oi oi oi oi.

Užrašyta: Girių k., Gervėčių aps., Astravo r., Baltarusija.

Padainavo: Paulina Lukšienė-Kuckaitė, 71 m.

Užrašė: D. Augaitytė ir V. Abarius, 1970 m.

Tekstą šifravo: D. Krištopaitė, 1971 m.

Melodiją šifravo: L. Burkšaitienė, 1971 m.

KTR 164 (13)

118. Kas subatos vakarėlį

The musical score is written in G major (one sharp) and 2/4 time. It begins with a tempo marking of quarter note = 96. The melody is on a single staff. The lyrics are written below the staff. There are three systems of music. The first system has two lines of music. The second system has two lines of music. The third system has two lines of music. The lyrics are: Kas su - ba - tos va - ka - rė - lį, oi joj joj, sky - niau rū - tų vai - ni - kė - lį, o joj joj jo - joj, sky - niau rū - tų vai - ni - kė - lį, o joj joj jo - joj. There are circled numbers 1 and 2 above the staff in the second and third systems, indicating different versions or endings. There are also circled numbers 1 and 2 above the staff in the third system, indicating different versions or endings. There are also circled numbers 1 and 2 above the staff in the third system, indicating different versions or endings.

Kas su - ba - tos va - ka - rė - lį, oi joj joj,

sky - niau rū - tų vai - ni - kė - lį, o joj joj jo - joj,

sky - niau rū - tų vai - ni - kė - lį, o joj joj jo - joj.

1. Kas subatos vakarėlį, Oi joi joi, Skyniau rūtų vainikėlį, O joi joi jojoi. [2 x 2]	2. Nusiskyniau, nusipyniau, Oi joi joi, Užsidėjau ant galvelės, O joi joi jojoi. [2 x 2]

Užrašyta: Mikų k., Judrėnų apyl., Šilalės r.

Padainavo: Ona Jankienė, 56 m.

Užrašė: G. Kazlauskaitė, 1960 m.

Tekstą šifravo: V. Daniliauskienė, 1975 m.

Melodiją šifravo: R. Mikėnaitė, 1975 m.

ZUSM I 1, s. 230

119. Tuman, tuman na dolinie

[12"] Žywo

Tu - man, tu - man na do - li - nie, oj, joj, joj,

sze - ro - ki liść na ka - li - nie, oj, joj, joj, joj, joj, joj, joj,

sze - ro - ki liść na ka - li - nie, oj, joj, joj, joj, joj.

1. Tuman, tuman na dolinie, Oj, joj, joj, Szeroki liść na kalinie, Oj, joj, joj, joj, joj, joj, joj, Szeroki liść na kalinie, Oj, joj, joj, joj, joj.	4. Pasła, pasła, pogubiła, Oj, joj, joj, Poszła szukać, zablądziła, Oj, joj, joj, joj, joj, joj, joj, Poszła szukać, zablądziła, Oj, joj, joj, joj, joj.
2. Jeszcze szerszy na jaworze, Oj, joj, joj, Gdzie Jasieńko półko orze, Oj, joj, joj, joj, joj, joj, joj, Gdzie Jasieńko półko orze, Oj, joj, joj, joj, joj.	5. Dałabym ci busi zaraz, Oj, joj, joj, Żebyś Jasiu wołki znalazł, Oj, joj, joj, joj, joj, joj, joj, Żebyś Jasiu wołki znalazł, Oj, joj, joj, joj, joj.
3. Orze, orze, ogląda się, Oj, joj, joj, Gdzie Kasieńka wołki pasie, Oj, joj, joj, joj, joj, joj, joj, Gdzie Kasieńka wołki pasie, Oj, joj, joj, joj, joj.	6. Poszedł Jasio ku gęstwinie, Oj, joj, joj, Znalazł wołki, dał dziewczynie, Oj, joj, joj, joj, joj, joj, joj, Znalazł wołki, dał dziewczynie, Oj, joj, joj, joj, joj.

Užrašyta: Kaletnykų k. (*od Kaletnika*), Suvalkų pavietas, Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Alfons Zdancewicz, 19 m.

Užrašė, tekstą ir melodiją šifravo: Jan Kawecki, 1946 m.

PPLP, p. 51

120. Szemrze deszczyk po olszynie

The musical score is written for a single melodic line in 2/4 time, with a tempo marking of quarter note = 76. The melody is in G major (one sharp). The lyrics are written below the notes. The first line of music ends with a repeat sign, and the second line of music ends with a double bar line and repeat dots.

♩ = 76

Sze - mrze de - szczyk po ol - szy - nie, o - jo - joj

kto nie ro - bi ma - rnie zgi - nie, o - jo - jo - jo - joj.

1. Szemrze deszczyk po olszynie, oj, oj, oj,
Kto nie robi, marnie zginie, oj, oj, oj.
2. A nasz Janek nic nie robi, oj, oj, oj,
Tylko chodzi koło wody, oj, oj, oj.
3. Chodzi sobie, pochodziuje, oj, oj, oj,
Drobne rybki połowuje, oj, oj, oj.
4. I zarzucił w pierwszą tonię, oj, oj, oj,
I wyłowił sobie żonę, oj, oj, oj.
5. I wyłowił sobie Kasię, oj, oj, oj,
Co w kołysce kołysa się, oj, oj, oj.
6. – Zdejmij z rączek rękawiczki, oj, oj, oj,
Pomyj łyżki, talerzyki, oj, oj, oj.
7. Jak nie będziesz łyżek zmywać, oj, oj, oj,
To nie będziesz moją bywać, oj, oj, oj.

Užrašyta: Lenkijoje [išsami dainos metrika nenurodyta].

LTR 3208 (12)

121. W ciemnym lesie ptaszek śpiewa

1. W ciemnym lesie ptaszek śpiewa, Och, och, och, Tam Kasiunia ziółka zbiera, Och, och, och.	5. – Och ty, Jasia, bałamucie, Och, och, och, Niestaw konia przy mej rucie, Och, och, och.
2. Ona żęła i zbierała, Och, och, och, I na Jasia spoglądała, Och, och, och.	6. Bo twój konik z podkówkami, Och, och, och, Wyrwi rutę z korzenkami, Och, och, och.
3. – Rzucaj, Jasiu, sianko kosić, Och, och, och, Dopomóż Kasiej ziółka nosić, Och, och, och.	7. I połamie, i pobije, Och, och, och, Więcej ruta nie przeżyje, Och, och, och.
4. Rzucił Jasiak sianko kosić, Och, och, och, Poszedł Kasiej ziółka nosić, Och, och, och.	8. I połamie, powyrywa, Och, och, och, Z tego świata pozbywa, Och, och, och.

Užrašyta: Rapėjų k., Juodenėnų apyl., Pabradės r.

Padainavo: Ieva Vaitkevičienė, 72 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: Franė Lazauskaitė, 1959 m.

4.1.7. Kai aš turėjau kaime mergele

LLD X 354 = LTR 3471 (1632)

122. Kad aš turiejau kaime panelė

The musical score is written in G major (one sharp) and 4/4 time. It begins with a tempo marking of quarter note = 78. The melody is on a single staff with lyrics in Lithuanian. The score includes a first ending bracketed section and a second ending marked with a circled '2'. The lyrics are: Kad aš tu - rie - jau kai - me pa - ne - lė, e - jau lun - ky - ti kas va - ka - rie - lį, vuoj ly vuoj ly - lia, vuoj ly vuoj ly - lia, e - jau lun - ky - ti kas va - ka - rie - lį.

1. Kad aš turiejau kaime panelė, Ejau lunkyti kas vakarieli, Vuojo ly vuojo ly lia, vuojo ly vuojo ly lia, Ejau lunkyti kas vakarieli.	4. – Ne įsileidus kitą turiejau, Nuvargus buvau, meiga noriejau, Vuojo ly vuojo ly lia, vuojo ly vuojo ly lia, Nuvargus buvau, meiga noriejau.
2. Vuo kad aš nuejau, ėlgai stoviejau, Prikelt panelės aš negalieju, Vuojo ly vuojo ly lia, vuojo ly vuojo ly lia, Prikelt panelės aš negalieju.	5. Aš atsikieliau onksti ryteli, Randu sumintą keimi tekeli, Vuojo ly vuojo ly lia, vuojo ly vuojo ly lia, Randu sumintą keimi tekeli.
3. – Vuo tu paneli, kuo tu tylije, Ar įsileidus kitą turiejai, Vuojo ly vuojo ly lia, vuojo ly vuojo ly lia, Ar įsileidus kitą turiejai?	6. Randu sumintą keimi tekeli, Žinau, jog buva mona bernelis, Vuojo ly vuojo ly lia, vuojo ly vuojo ly lia, Žinau, jog buva mona bernelis.

Užrašyta: Palangos m.

Padainavo: Monika Taurinskienė, 80 m.

Užrašė: L. Sauka, S. Skrodenis, 1961 m.

Tekstą šifravo: S. Skrodenis, 1961 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1969 m.

LLD X 353 = LTR 3988 (108)

123. Kai aš turėjau kaimi mergelį

$\text{♩} = 104$

Kai aš tu-rė - jau kai-mi mer-ge - lį, ė - jau lan-ky - ti kas va-ka-rė-lį,

oi ly-lia ly - lia, ram-ta dra-lia ly - lia, ė - jau lan-ky - ti kas va-ka-rė-lį.

① 2, 4-6 ② 3 ③ 3 5 ④ 2

1. Kai aš turėjau kaimi mergelį, Ėjau lankyti kas vakarėlį, Oi lylia lylia, ramta dra lia lylia, Ėjau lankyti kas vakarėlį,	4. – Ne įsileidus kitą turėjau, Buvau nuvargus, miega norėjau, Oi lylia lylia, ramta dra lia lylia, Buvau nuvargus, miega norėjau.
2. Kai aš nuvėjau, ilgai stovėjau, Prikelt mergelės grait negalėjau, Oi lylia lylia, ramta dra lia lylia, Prikelt mergelės grait negalėjau.	5. Žinau, kad buva mano bernelis, O aš miegojau saldų miegelį, Oi lylia lylia, ramta dra lia lylia, O aš miegojau saldų miegelį.
3. – Oi tu mergele, ko tu tylėjai, Gal įsileidus kitą turėjai, Oi lylia lylia, ramta dra lia lylia, Gal įsileidus kitą turėjai?	6. Kai atsikėliau anksti rytelį, Radau nukrėstą sodi raselą, Oi lylia lylia, ramta dra lia lylia, Radau nukrėstą sodi raselą.

Užrašyta: Jovydių k., Avilių apyl., Zarasų r.

Padainavo: Liucija Pupeikienė, 61 m.

Užrašė: L. Giedraitis, L. Sauka, 1968 m.

Tekstą šifravo: L. Sauka, 1968 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1971 m.

PPLP, p. 59

124. Za jezioreńkiem

a)

$\text{♩} = 69$

1. Za je-zio-re-ńkiem, za by-strą wo-dą zbie-ra-ła Ka - sia dro-bne ja-go-dy.
We li wej la la, wej li wej la la zbic-ra-ła Ka - sia dro-bne ja-go-dy.

b)

$\text{♩} = 73$

1. Za je-zio-re-ńkiem, za by-strą wo-dą zbic-ra-ła Ka-sia dro-bne ja-go-dy.
Oj li oj li la, oj li oj li la zbic-ra-ła Ka-sia dro-bne ja-go-dy.

1. Za jezioreńkiem, za bystrą wodą
Zbierała Kasia drobne jagody.
2. I nazbierała pełen fartuszek,
I nasypała w szklany dzbanuszek.
3. Przyjechał do niej Jasieniek młody,
Prosił on, prosił o te jagody.
4. Prosił on, prosił na litość Boga,
Ciemna nocenka, daleka droga.
5. Ciemnej nocenki ja nie boję się,
Mam ja konika, on mnie zanieś.
6. Mam ja konika ostro kutego,
On mnie zanieś do ojca mego.
7. Do ojca mego, do mojej matki,
Gdzie Kasia rosła, zrywała kwiatki.

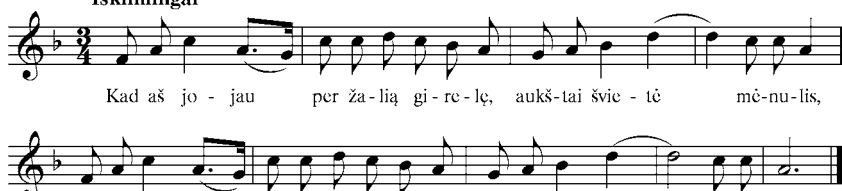
Užrašyta: Lenkijoje [išsami dainos metrika nenurodyta].

4.1.8. Kai aš jojau per žalią girelę

LT II 89

125. Kad aš jojau per žalią girelę

Iškilingai

Kad aš jo - jau per ža - lią gi - re - lę, aukš - tai švie - tė mė - nu - lis,
liū - liu liū - liu, liū - liu liū - liu liū - liu, aukš - tai švie - tė mė - nu - lis.

1. Kad aš jojau per žalią girelę,
Aukštai švietė mėnulis,
Liūliu liūliu, liūliu liūliu liūliu,
Aukštai švietė mėnulis.
2. Nenujojau nė pusės kelelio –
Gražin mane atgalios,
Liūliu liūliu, liūliu liūliu liūliu,
Gražin mane atgalios.
3. – Sugrįžk, sugrįžk, jaunas bernužėli,
Man širdelė nerami,
Liūliu liūliu, liūliu liūliu liūliu,
Man širdelė nerami.
4. – Kodėl, dėl ko, jaunoji mergele,
Tau širdelė nerami?
Liūliu liūliu, liūliu liūliu liūliu,
Tau širdelė nerami?
5. – Aš pro stiklo langelį žiūrėjau –
Tu su kita kalbėjai,
Liūliu liūliu, liūliu liūliu liūliu,
Tu su kita kalbėjai.

Užrašyta: Lietuvoje [išsami dainos metrika nenurodyta].

WPP 57

126. Jegem jechal od mojij kochanki

[30"] ♩ = 132

Je- gem je - chał od mo - jij ko - chan - ki, od mo - jij ko - chan - ki,
 swie- cił mie - siąc wy - so - ko, // o - na sta - ła, o - kien - kiem pa - trza - ła,
 o - na sta - ła, o - kien - kiem pa - trza - ła, czym juz u - szed da - le - ko.

1. Jegem jechał
 Od mojij kochanki,
 Od mojij kochanki,
 Swiecił miesiąc wysoko,
 Ona stała, okienkiem patrzyła,
 Ona stała, okienkiem patrzyła,
 Czym już uszed daleko.
2. Nie uszedłem,
 Cztery staje drogi,
 Cztery staje drogi,
 Ona na mnie wołała
 Wróc się, wróc się, pocieszenie moje,
 Wróc się, wróc się, pocieszenie moje,
 Czemu cię rozgniewała.

Užrašyta: Šamotulų m. (*Szamotuły*), Poznanės vaivadija, dabar – Didžiosios Lenkijos vaivadija (*woj. Wielkopolskie*), Lenkija.

Padainavo: Stanisław Orlik, g. 1891 m.

Užrašė, tekstą ir melodiją šifravo: [nėra duomenų].

SPK II 1 (215)

127. Jekiem jo sed

Adagio ♩ = 108

Je-kiem jo sed do swo-ji dzi-wczy-ny si-cioł nie-siunc wy-so-ko,
u-na za mno o-kan-kiem wyj-rza-ła cym nie u-sed da-le-ko.

1. Jekiem jo sed do swoji dziwczyny
Sicioł niesiunc wysoko,
Una za mno okankiem wyrzała
Cym nie used daleko.
2. Nie used jo na staje, na dwoje
Una za mno wyrzała:
– Powróćcie się pocieszenie moje
W cymem cie rozgniewała.
3. – Rozgniewałaś, o moja dziwcyno,
Sama nie zis, dla czego.
Jek jo jechoł pod twoim okonkiem
Toś ty niała jansygo.
4. Jekiem jo buł pod twoim okonkiem,
Pod jaworem zielunym,
Toś ty z jansym psila, rozmaziała,
A jo bułem zganiunym.

Užrašyta: Čarnų m. (z *Czarni*), Kurpių kraštas (*Kurpie*), Lenkija.

Padainavo: Marysia Chorążewicz, 30 m.

Užrašė, tekstą ir melodiją šifravo: Władysław Skierkowski, 1922 m.

SPK II 1 (213)

128. Jekiem jo sed

1. Jekiem jo sed do swoji dziwczyny
Sicioł niesiunc vysoko,
Una za mno okankiem wyjrzała
Cym nie used daleko.
2. Nie used jo na staje, na dwoje
Una za mno wyjrzała:
– Powróćże sie pocieesenie moje
W cymem cie rozgniewała.
3. – Rozgniewałaś, o moja dziwczyno,
Sama nie zis, dla cego.
Jek jo jechoł pod twoim okonkiem
Toś ty niała jansygo.
4. Jekiem jo buł pod twoim okonkiem,
Pod jaworem zielunym,
Toś ty z jansym psila, rozmaziała,
A jo bułem zganiunym.

Užrašyta: Charciejbaldos m. (z *Charciejbaldy*), Kurpių kraštas (*Kurpie*),
Lenkija.

Padainavo: Ewa Pokora, 28 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: Władysław Skierkowski, 1915 m.

LTR 3208 (7)

129. Jak ja jechał do swej luby

1. Jak ja jechał do swej luby, Świecił miesiąc vysoko, Ona z okna poglądała, Jak ja jechał z daleka.	3. – Och nie wróćę, och nie wróćę, Ja opowiem dla czego – Wczoraj byłem pod twym oknem, A ty miałaś innego.
2. Jak przejechał przez jej pola, Ona głosem wołała: – Wróć się, wróć się, mój kochany, Czym ja cię zagniewała?	4. – Stasiuniuta, chociaż miałam, Jemu wierna nie byłam, Ja o tobie, mój kochany Szczerym sercem myślałam.

Užrašyta: Rapėjų k., Juodenėnų apyl., Pabradės r.

Padainavo: Ieva Vaitkevičienė, 72 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: Franė Lazauskaitė, 1959 m.

4.1.9. Tekėjo saulelė pro debesėlį

ČLLD 87

130. Tekėjo saulelė

Allegretto

Te - kė - jo sau - le - lė pro de - be - sė - lį, vai tai, vai tai,
pro de - be - sė - lį, vai tai, tai, vai tai, tai, pro de - be - sė(lį).

1. Tekėjo saulelė pro debesėlį,
Vai tai, vai tai, pro debesėlį,
Vai tai tai, vai tai tai,
Pro debesėlį.
2. Ganėsi žirgeliai po pūdy mėlį,
Vai tai, vai tai, po pūdy mėlį,
Vai tai tai, vai tai tai,
Po pūdy mėlį.
3. Jaunoji mergelė linelius rovė,
Vai tai, vai tai, linelius rovė,
Vai tai tai, vai tai tai,
Linelius rovė.
4. Atjojo bernelis viešu keleliu,
Vai tai, vai tai, viešu keleliu,
Vai tai tai, vai tai tai,
Viešu keleliu.
5. – Padėk, Die, mergele, linelius rauti,
Vai tai, vai tai, linelius rauti,
Vai tai tai, vai tai tai,
Linelius rauti.
6. – Berneli jaunasai, kur jodinėjai,
Vai tai, vai tai, kur jodinėjai,
Vai tai tai, vai tai tai,
Kur jodinėjai?
7. – Pas tavo tėvelį gėriau ir valgiau,
Vai tai, vai tai, gėriau ir valgiau,
Vai tai tai, vai tai tai,
Gėriau ir valgiau.
8. Man tave tėvelis jau pažadėjo,
Vai tai, vai tai, jau pažadėjo,
Vai tai tai, vai tai tai,
Jau pažadėjo.
9. – Netiesa, berneli, netiesą kalbi,
Vai tai, vai tai, netiesą kalbi,
Vai tai tai, vai tai tai,
Netiesą kalbi.
10. Mano tėvelio nei namie nėra,
Vai tai, vai tai, nei namie nėra,
Vai tai tai, vai tai tai,
Nei namie nėra.

Užrašyta: Lietuvoje [išsami dainos metrika nenurodyta].

PPLP, p. 56

131. Wschodziło słoneczko

$\text{♩} = 210$

Wscho - dzi - ło sło - ne - czko spo - za o - bło - czków.

Oj tak, oj tak, spo - za o - bło - czków, // błocz - (ków).
Oj tak tak, oj tak tak, spo - za o - bło - czków, // błocz - (ków).

1. Wschodziło słoneczko spoza obłoczków,
Oj tak tak, oj tak tak, spoza obłoczków.
2. Pod gajem dziewczyna tam lenek rwała,
Oj tak tak, oj tak tak, tam lenek rwała.
3. Przejeżdżał kawaler koło gaiku,
Oj tak tak, oj tak tak, koło gaiku.
4. – Szczę Boże, dziewczyno, ci lenek rwając,
Oj tak tak, oj tak tak, ci lenek rwając.
5. – Ty młodu chłopaku, gdzie ty tak jeździsz?
Oj tak tak, oj tak tak, gdzie ty tak jeździsz?
6. – U twoich rodziców jadłem i piłem,
Oj tak tak, oj tak tak, jadłem i piłem.
7. A ciebie rodzice mnie obiecali,
Oj tak tak, oj tak tak, mnie obiecali.
8. – Nieprawda, chłopaku, nieprawdę mówisz,
Oj tak tak, oj tak tak, nieprawdę mówisz.
9. Bo moich rodziców dziś w domu nie ma,
Oj tak tak, oj tak tak, dziś w domu nie ma.
10. Do miasta rodzice dziś pojechali,
Oj tak tak, oj tak tak, dziś pojechali.
11. By suknię mi kupić i sznur koralu,
Oj tak tak, oj tak tak, i sznur koralu.

Użrašyta: Lenkijoje [išsami dainos metrika nenurodyta].

5. VESTUVINĖS DAINOS

5.1. Piršlybų dainos

5.1.1. Sėdžiu už stalelio

LLD II 131 = LTR 630 (225)

132. Kai aš buvau mažas

Kai aš bu - vou ma - žas, ma - žas ne - di - de - lis,
mar - goj vy - gėj gu - lė - da - mas, mic - go ne - no - rė - jau, // rė(jau).

1. Kai aš buvau mažas, Mažas nedidelis, Margoj vygėj gulėdamas, Miego nenorėjau.	5. Ant žirgelio sėdau, Į kilpelę stojau, Kloniojau si tėtuzėliui, Galvelę lenkdamas.
2. O kai aš paaugau Kai žmonių bernelis, Po stonele vaikščiodamas, Žirgeliais gėrėjaus.	6. Oi oi oi oi oi oi, Dievulėliau mano, Aš nežinau, kur užaugo Mergužėlė mano.
3. – Vai tėvai tėveli, Tėveli širdele, Katrą duosi man žirgelį Jotie pas mergele?	7. Kad ir nežinojau, Aš pas ją nujojau, Prisirišau bėrą žirgą Prie rūtų darželio.
4. – Vai sūnau sūneli, Sūneli vaikeli, Ko bėriausias, ko tikiausias, Tai tavo žirgelis.	8. Išeina vuošvelė Balta kai gulbelė, Ėmė mane už rankelių, Vedė į pakajų.

9. Veda į pakajų, Sodin už stalelio, Pasodino už stalelio, Užgėrė vyneliu.	13. – Vai vuošvi vuošveli, Vuošveli tėveli, Leisk žirgelį į lankelę Nor palydavotie.
10. Sėdžiu už stalelio, Žiūriu per langelį – Šalna šąla, gruodai bąla Ant mano žirgelio.	14. – Vai žente ženteli, Ženteli sūneli, Neužaugo dobilėliai Del tavo žirgelio.
11. – Vai vuošvi vuošveli, Vuošveli tėveli, Kad priėmė mane jauną, Priimk ir žirgelį.	15. – Vai vuošvi vuošveli, Vuošveli tėveli, Laikyk savo dukterėlę Da šimtą metelių.
12. – Vai žente ženteli, Ženteli sūneli, Nepastačiau naujų stonių Del tavo žirgelio.	16. Vai žente ženteli, Ženteli sūneli, Tu per vartus – kits per antrus Pas mano dukrelelę.

Užrašyta: Medeliškių k., Javaravo vls., Marijampolės aps.

Padainavo: Magdė Šačkuvienė, (?) m.

Užrašė, tekstą ir melodiją šifravo: V. Šlekys, 1934 m.

LLD II 132 = LTR 2224 (13)

133. O kad aš buvau

♩ = 96

① O kad aš bu - vai ma - žas ne - di - de - lis,

⑤ vy - gu - žė - lėj vy - giuo - da - mas, mic - ga ne - no - rė - jau.

① 2-5 ② 5 ③ 3-6 ④ 2, 4-6 3 ⑤ 3, 4 5, 6

⑥ 3 4 ⑦ 2, 5, 6 3 4 ⑧ 3, 5, 6 4 ⑨ 3 4-6

1. O kad aš buvau Mažas nedidelis, Vyguzėlėj vyguodamas, Miega nenorėjau.	8. Išaina panele Iš marga dvarelia, Sodin mani nuo žirgelia, Veda į dvarelį.
2. O kad aš užaugau Didis bernuželis, Po stainelę vaikščiodamas, Žirgeliais gėrėjau.	9. Už stalą sėdėjau, Rymską vyną gėriau, Rymską vyną atsigėręs, Per langą žiūrėjau.
3. – Tėvutėli mana, Sengalvėli mana, Katrą duosi ma žirgelį Išjoti į šalį?	10. Per langą žiūrėjau Į savo žirgelį – Sniegta lyja; migla krinta An mana žirgelis.
4. – Sūnytėli mana, Dobilėli mana, Išsiskirk sau žirgelį Iš visa pulkelia.	11. – Tėvutėli mana, Sengalvėli mana, Kad priėmei mani jauną, Priimk ir žirgelį.
5. O aš išsiskyriau Sau bėrą žirgelį – Iš galvelės ko mandriausias, Ant kojų greičiausias.	12. – Žentuzėli mana, Dobilėli mana, Dar nestačiau stainužėlės Dėl tavo žirgelia.
6. O kad aš jojau Par lygų laukelį, Kur užstojau akmenėlį, Ugnelė žerėjo.	13. Ėmiau kepurėlę, Ajau par aslėlę: – Sudiev sudiev, panaitėle, Daugiau nesugrįšiu.
7. O kad aš prijojau Prie marga dvarelia, Šaukte šaukiau, šaute šoviau – Nieks mani negirdi.	

Užrašyta: Kauno m.

Padainavo: Antanina Karpienė-Mockytė, 63 m., kilusi iš Ariogalos vls., Kėdainių aps.

Užrašė ir tekstą šifravo: Z. Slaviūnas, 1940 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1951 m.

LLD II 179 = LTR 1266 (106)

134. Kai aš pasirengiau

1. Kai aš pasirengiau Pas mergelę joti, Davė Dievas kaitrią dieną, Šviesų vakarėlį.	6. Dar aš neišėdau Į aukso krėslelį – Ir užgėrė mergužėlę Man žalią vynelį.
2. Dar aš neprijočiau Prie didžio dvarelio – Ir sulėjo margi kurtai Ant uošvio dvarelio.	7. Gardus vynas gerti, Gražus pažiūrėti – Gaila gaila jaunystėlės Čionai pažadėti.
3. Dar aš neprijočiau Prie vario vartelių – Atrakino uošvytėlė Man vario vartelius.	8. Sėdžiu už stalelio, Žiūriu per langelį – Šalna šąla, gruodai bąla Ant mano žirgelio.
4. Dar aš nepririšau Bėrojo žirgelio – Ir išėjo uošvytėlis, Veda į klėtėlę.	9. – Oi žente ženteli, Tėvelio sūneli, Nepastačiau naujų stonių Dėl tavo žirgelio.
5. Dar aš neįėjau Į aukštą svirnelį – Ir pastatė švogerkėlę Man aukso krėslelį.	10. – Oi uošvi uošveli, Mergelės tėveli, Nepastačiau seklytėlės Dėl tavo dukrėlės.

Užrašyta: Puskelnų k., Marijampolės aps.

Padainavo: Ona Klimaitė, (?) m.

Užrašė, tekstą ir melodiją šifravo: K. Lelešiūtė, 1937 m.

LLD II 185 = LTR 3444 (20)

135. Oi žirge žirgeli

O - i ži - r - ge žir - ge - li, ži - r - ge juo - d - bė - rė - li,
i - r ko gi tu nu - si - žven - gei vė - lai va - ka - rė - li?

1. Oi žirge žirgeli, Žirge juodbėrėli, Ir ko gi tu nusižvengei Vėlai vakarėlį?	6. O jei netildysi Margųjų šunelių, Leisiu žirgą savo valioj – Sulaužys tvorelę.
2. Ko taip nusižvengei Vėlai vakarėlį – Gal tu jauti, juodbėrėli, Didžią kelionėlę?	7. Išlaužys tvorelę, Išmindžios rūtelę – Neprigydys seserėlę Per šią vasarėlę.
3. Vai žirge žirgeli, Žirge juodbėrėli, Kai dajosi uošvio dvarą, Kelk aukštai galvelę.	8. <i>Sėdžiu už stalelio, Žiūrau per langelį – Sniegti lyja, rasa krinta Ant mano žirgelio.</i>
4. Ir dar neprijoju Nei uošvio dvarelėio – Ir sulojo margi šunes, Sužvingo žirgeliai.	9. – <i>Vai uošvi uošveli, Senasai tėveli, Jei priėmėi mane jauną, Priimk ir žirgelį.</i>
5. – Išeik, mergužėla, Balta lelijėla, Tildyk tildyk margus šunis, Leiskie į dvarelį.	10. – <i>Vai žentai žentuli, Žentuli sūneli, Nepastačiau naujų stonių Dėl tavo žirgelio.</i>

11. – *Vai uošvi uošveli,
Uošveli tėveli,
Nepastačiau naujos gryčios
Dėl tavo dukrelės.*

Užrašyta: Panedzingio k., Nedingės apyl., Varėnos r.

Padainavo: Zuzana Makarevičiūtė, 40 m.

Užrašė: B. Kerbelytė, E. Mažulienė, 1959 m.

Tekstą šifravo: B. Kerbelytė, 1959 m.

Melodiją šifravo: D. Kuzinienė, 1961 m.

LLD II 187 = LTR 4745 (18)

136. Pas rūtų daržalį

Lento ♩ = 48

Pas rū - tų dar - ža - lį ba - l-no - jau žir - gc - lį,
ba - l-no - da - mas kam' - no - da - mas su ži - r-gu ka-l - bė - jau, // bė - jau.

1. Pas rūtų daržalį
Balnojau žirgelį,
Balnodamas kam'nodamas
Su žirgu kalbėjau:

2. – Vai žirge žirgeli,
Šyvas juodbėrėli,
Kad aš josu pas mergelį,
Kelk aukštai galvelį.

3. Dar aš neprijojau Nei pusė kelalio – Jir pamynė šyvas žirgas Rūtą po kojėlėm.	7. – Vai uošvi uošveli, Sanasai tėvali, Kad priėmei mane jaunų, Prijemk ir žirgelį.
4. Dar aš neprijojau Nei uošvio dvaralio – Jir sulojo margi kurtai Jan mani bernelio.	8. Duok žirgui abrako, Čysto vandenėlio, O man jaunam bernužėliui Aukso sidabrėlio.
5. Išajo uošvelė, Sana motinėlė, – Sėsk, žantulė, nuog žirgelio, Aike in klėtėlį.	9. – Vai žantau žantuli, Žantuli vaikeli, Nepristatiau naujų stonių Dėl tavo žirgelio, Nepririnkau sidabrėlio Dėl tavį bernelio.
6. Na žirgelio sėdau, Ėjau in klėtėlį – Sniegci lyja, rasa krinta An mano žirgelio.	

Užrašyta: Marcinkonių k. ir apyl., Varėnos r.

Padainavo: Juozas Averka, 65 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: Z. Puteikienė, 1975 m.

Melodiją šifravo: Z. Puteikienė, 1979 m.

LLD II 192 = LTR 3517 (75)

137. Bijūnėlis gražus

Bi - jū - nė - lis gra - žus, bi - jū - nas rau - do - nas, bi - jū - nė - liu
ža - li la - pai, rau - do - ni žie - del'.

1. Bijūnėlis gražus, Bijūnas raudonas, Bijūnėlio žali lapai, Raudoni žiedel'.	2. Bijūnėlį lenkčia, Šaltą rasą braukiau, No bijūno šalta rasa Sau burnelę praus(iau).

3. Ant tėvelio dvaro Balnojau žirgelį, Balnodamas žabodamas Su žirgu kalbėjau.	11. Ir išėj uošvelė, Balta kai gulbelė, O jos jaunos dukrelės Da už ją baltesnės.
4. – Oi žirge žirgeli, Žirge juodbėrėli, Kaip aš josiu pas mergele, Kelk aukštai galvelę.	12. Ima už rankelių, Veda į svirnelį, Pasodina už stalelio, Įpila vynelio.
5. O da nenujojau Nei pusės kelelio, Ir išdygo žalia rūta Žirgui po kojelėm.	13. Gardus vynas gerti, Gražus pažiūrėti, Tik man jaunam jaunystėlės Gaila palydėti.
6. O kad aš nujojau Pas uošvės dvarelį, Ir pavyto žalia rūta Žirgui po kojelėm.	14. <i>Einu per svirnelį, Žiūriu pro langelį – Šalna šąla, gruodai bąla Žirgui po kojelėm.</i>
7. O kad aš nujojau Į uošvės dvarelį, Ir sulajo margi kurtai, Sužvingo žirgeliai.	15. – <i>Vai uošvi uošveli, Uošveli tėveli, Kad priėmėi mane jauną, Priimk ir žirgelį.</i>
8. – Vai uošve uošvele, Uošve motinėle, Tu išeiki iš svirnelio, Nudrauski kurtelius.	16. <i>Ženteli sūneli, Nepastačiau naujų stonių Dėl tavo žirgelio.</i>
9. O kad tu neišeisi Ir nendraudysi, Paleisiu bėrą žirgą Į rūtų darželį.	17. Nueik į girelę Po žalia eglele, Ten tu rasi naujas stonias Dėl savo žirgelio.
10. Išlaužys tvorelę, Išmindžios rūtelę, Neprigydys dukterėlę Nė per tris metelius.	18. – Vai uošvi uošveli, Uošveli tėveli, Nepastačiau naujų klėčių Dėl tavo dukrelės.

19. Nueik į darželį Po žalia rūtele, Ten tu rasi naujas klėtis Dėl savo dukrelės.	21. – Vai žente ženteli, Ženteli sūneli, Tu iš vartų, kits į vartus Pas mano dukrelę.
20. Vai uošvi uošveli, Uošveli tėveli, Laikyk savo dukrelę Nors šimtą metelių.	

Užrašyta: Vištyčio m., Kalvarijos r.

Padainavo: Marija Marcinkevičienė, 83 m., kilusi iš Čičkų k., Alvito vls.,
Vilkaviškio aps.

Užrašė: Z. Puteikienė, R. Skominienė, 1962 m.

Tekstą šifravo: R. Skominienė, 1962 m.

Melodiją šifravo: Z. Puteikienė, 1963 m.

LLD II 215 = LTR 3486 (12)

138. Saulutė tekėjo

1. Saulutė tekėjo, Lapeliai mirgėjo, O du broliai brolužėliai Žirgelį balnojo.	3. Per laukelį jojau – Laukelis dundėjo, Kur užgavo akmenėlį, Ugnelė žėrėjo.
2. Žirgelį balnojo, Su žirgu kalbėjo: – Oi žirgeli juodbėrėli, Josim pas mergele.	4. Oi, ir prijojau Uošvelės dvarelį – Nauji vartai užrakyti Auksiniais rakteliais.

5. Už stalo sėdėjau, Pro langą žiūrėjau – Sniega lyja, rasa krinta Ant mano žirgelio.	7. – Oi žente ženteli, Jaunasis berneli, Nepastačiau naujų stonių Dėl tavo žirgelio.
6. – Oi uošvi uošveli, Senasis tėveli, Kad priėmėi mane jauną, Priimk ir žirgelį.	8. – Oi uošvi uošveli, Senasis tėveli, Tai laikyki dukterėlę Nors šimtą metelių.

Užrašyta: Rygiškių k., Griškabūdžio apyl., Šakių r.

Padainavo: Marijona Naujokaitienė-Kazlauskaitė, 53 m.

Užrašė, tekstą ir melodiją šifravo: J. Kazlauskas, 1961 m.

LLD II 216 = LTR 3479 (207)

139. Saulelė tekėjo

$\text{♩} = 94$

Sau - le - lė te - kė - jo, la - pe - liai mir - gė - jo,

mes du jau - nu bro - liu - kė - liu žir - ge - lius bal - no - jom.

1. Saulelė tekėjo, Lapeliai mirgėjo, Mes du jaunu broliukėliu Žirgelius balnojom.	4. Dobilas nuvyto, Žirgelis sukrito – Dievas žino, ar dajosiu Šiandien į mergelę.
2. Žirgelį balnojo, Su žirgu kalbėjo: – Vai žirgeli juodbėrėli, Josiu in mergelę.	5. Vai, kap aš dajojau In uošvės dvarelį, Uždaryta užrakyta Variniai varteliai.
3. Per girelę jojau – Dobilėli roviau, Šalia kelio ant krantelio Žirgelį pašėriau.	6. – Ai uošve uošvele, Sena motinėla, Atdaryke atrakyke Varinius vartelius.

7. – Oi žente ženteli, Ženteli vaikelį, Atdarysiu atrakysiu Varinius vartelius.	14. – <i>Vai uošve uošvela,</i> <i>Sena motinėla,</i> <i>Neišstačiau seklytėlės</i> <i>Dėl tavo dukrelės.</i>
8. AINU per kiemelį, Žiūrau ant kojelių – Čerška barška pentinėliai Ant mano kojelių.	15. EINU per dvarelį, Žiūrau ant mergelės – Verkia mano mergužėlė, Kaip lietutis lieja.
9. AINU per gonkeles, Žiūrau ant rankelių – Žiba tvaska cignotėliai Ant mano rankelių.	16. – Cit, neverk, mergela, Balta lelijėla, Pirma eisim tanciavote, Paskui uliavote.
10. <i>Sėdžiu už stalelio,</i> <i>Žiūrau pro langelį –</i> <i>Sniegti lyja, rasa krinta</i> <i>Ant mano žirgelio.</i>	17. Kai pradėjom šokte, Labai gražiai šoka, Kai paprašiau marškinių, Pradėj gailiai verkti.
11. <i>Sėdžiu už stalelio,</i> <i>Žiūrau pro langelį –</i> <i>Išsivijo vijūnėlis</i> <i>Rūtelių daržely.</i>	18. – Cit, neverk, mergela, Balta lelijėla, Mes važiuosim į tą šalį, Kur lineliai dera.
12. – <i>Vai uošve uošvela,</i> <i>Sena motinėla,</i> <i>Kad priėmėi mani jauną,</i> <i>Priimk ir žirgelį.</i>	19. Išarsim dirvelą, Pasėsime linelius Ir išausim marškinėlius Balto valaknėlio.
13. – <i>Vai žente ženteli,</i> <i>Ženteli vaikelį,</i> <i>Neišstačiau naujų stonių</i> <i>Dėl tavo žirgelio.</i>	20. – Oi berne berneli, Baltas dobilėli, Kad man duotų stuomenėlį, Nemoku pasiūti.

Užrašyta: Verbyliškių k., Jiezno apyl., Prienų r.

Padainavo: Vincas Grigonis, 75 m.; Uršulė Grigonienė, 65 m.

Užrašė: D. Krištopaitė, A. Kunigonytė, D. Stašaitytė, 1958 m.

Tekstą šifravo: D. Krištopaitė, 1958 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1958 m.

LLD II 218 = LTR 1221 (52)

140. Per medelį jojau

Vivo

Per me - de - lį jo - jau nie - ko ne - gir - dè - jau,
kaip iš - jo - jau ly - gian lau - kan, gai - de - lį už - gir(dau).

1. Per medelį jojau –
Nieko negirdėjau,
Kaip išjojau lygian laukan,
Gaidelį užgirdau.
2. Gaideliai gieda
Ir šuneliai loja,
Ažrakinta ažkabinta
Vuošvelės dvarelis.
3. – Vuošvele mano,
Sena mocinėle,
Atrakinke atkabinke
Naująjį dvarelį.
4. *Po lungeliu sėdžiu,
Per lungelį žiūriu –
Lietus lyja, migla krinta
Un mano žirgelio.*
5. – *Vuošvele mano,
Sena mocinėle,
Kad priėmei mani jaunu,
Priimk ir žirgelį.*

Užrašyta: Gėliųų k., Gervėčių vls., Vilniaus-Trakų aps.

Padainavo: Marcisija Laurinavičienė, 76 m.

Užrašė, tekstą ir melodiją šifravo: J. Jurga, 1937 m.

LLD II 220 = LTR 2690 (19)

141. Injojau myląį

$\text{♩} = 108$

In - jo - jau my - la - įį su - kir - tau žir - ge - lį,

kaip da - jo - jau uoš-vio dva - rą stov uoš - vis ant dva - ro, // dva(ro).

① 2, 3 ② 2, 3 ③ 1 ④ 2 3 3

1. Injojau myląį – Sukirtau žirgelį, Kaip dajojau uošvio dvarą – Stov uošvis ant dvaro.	4. Sėdaus ant suolalio Po sciklo langeliu – Sniegc ir lyja, miglos krinta Ant mano žirgelio.
2. Įvėjau klėtėlėn – Visa draugė miegci, Cikta mana mergele Kaselį šukuoja.	5. – Oi uošvi uošveli, Senasai tėveli, Kad priėmei mani jaunu, Priimk ir žirgelį.
3. Kaselį šukuoja, Glotniai jas glaudzina, Kad jau šilko kaspinėliais Kaselas mascina.	6. – Oi žentui žentuli, Svietoj sūneli, Nepristačiau naujų stoinių Del tavo žirgelio.

Užrašyta: Panočių k., Rudnios vls., Varėnos aps.

Padainavo: J. Jekelevičienė, 60 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: J. Jekelevičiūtė, 1948 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1959 m.

LLD II 222 = LTR 1080 (209)

142. Per šilelį jojau

1. Per šilelį jojau, Šile šieną pjoviau, Ant juodo laivelio Žirgelį pašėriau.	6. – <i>Oi uošvi uošveli, Uošveli tėveli, Kad priėmei mane jauną, Priimk ir žirgelį.</i>
2. Šienelis suvyto, Žirgelis sukrito – Nežnu, ar dajosiu Uošvelio dvarelį.	7. – <i>Oi žente ženteli, Ženteli sūneli, Nepastačiau naujų stonių Dėl tavo žirgelio.</i>
3. Dajojau dvarelį, Rūtelių darželį Ir pririšau bėrą žirgą Prie rūtų darželio.	8. – <i>Oi uošvi uošveli, Uošveli tėveli, Nepastačiau naujų klėčių Dėl tavo dukrelės.</i>
4. Pririšau žirgelį Prie rūtų darželio, O aš jaunas bernužėlis Klėtin už skomelių.	9. <i>Palaikyk dukrelę Nor šimtą metelių, Mažam atjos bernužėlis Nuo šimto margelių.</i>
5. <i>Sėdžiu už skomelių, Žiūrau pro langelį – Sniegti lyja, rasa krinta Ant mano žirgelio.</i>	

Užrašyta: Duselninkų k., Alytaus vls. ir aps.

Padainavo: Marijona Bardzilauskienė, 32 m.

Užrašė, tekstą ir melodiją šifravo: V. Bardzilauskas, 1937 m.

LLD II 224 = LTR 3562 (105)

143. Per šilą juojau

Pe - r ši - lą juo - jau, ši - le šie - ką ruo - viau

ir pa - šie - riau bie - rą žir - gą puo - ža - lia eg - le - le, // le(le).

1. Per šilą juojau,
Šile šieką ruoviau
Ir pašieriau bierą žirgą
Puo žalia eglele.
2. Išaina uošvelis,
Uošvelis tievelis,
Ima mani ož rankelis,
Veda ož staleli.
3. *Siedžio ož stalelio,
Žiūrio pruo longelį –
Sniegas byra, rasa krinta
Ant mona žirgeli.*
4. – *Oi uošvi uošveli,
Uošveli tieveli,
Kad priiemei mani jauną,
Priimk ir žirgeli.*

Užrašyta: Nevardėnų k., Gardiškės apyl., Varnių r.

Padainavo: Ona Ralienė, 47 m., kilusi iš Určiniškės k., Kaltanėnų apyl.

Užrašė ir tekstą šifravo: N. Vėlius, 1962 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1962 m.

LLD II 225 = LTR 3426 (442)

144. Per šilalį jojau

$\text{♩} = 68$

Per ši - la - lį jo - jau, ši - li šie - kū ro - viau,
ša - ly ke - lio an kran - te - lio žir - ge - lį pa - šė - riau.

1. Per šilalį jojau – Šili šiekų roviau, Šaly kelio an krantelio Žirgelį pašeriau.	6. Aš išgėriau pirmų, Prisipyliau pilnų, O mergelė lelijėlė Žvairai pažiūrėjo.
2. Vysta ma šienelis, Dziūsta ma žirgelis, Nežnu nežnu, ar dajosiu Uošvelio dvarelį.	7. Nors žvairai žiūrėjo, Bet meiliai kalbėjo, Jiš tos meilės meilystėlės Byra ašarėlės.
3. O kaip aš dajojau Uošvelio dvarelį, Patys vartai atsikėlė, Duryš atsidarė.	8. <i>Sėdžiu po langeliu, Žiūrau per langelį – Sniegci lyja, miglos krenta An mano žirgelio.</i>
4. Inėjau sveklyčion – Visa draugė miega, Tik ma jauna mergužėlė Galvelį šukuoja.	9. – <i>Vai uošvi uošveli, Senasai tėveli, Kad priėmei mani jaunų, Priimk ir žirgelį.</i>
5. Uošvelis paskėlįs Stiklalį išgėrė – Ojajajai, ką daryti, Reiks ir man išgerti.	10. <i>Vesk žirgų stonelėn, O mani klėtėlėn, Duok žirgeliui aviželių, Man žalio vynelio.</i>

Užrašyta: Grumblių k., Šilutės r.

Padainaldo: Juzė Saulėnienė-Linkevičiūtė, 65 m., kilusi iš Panošiškių k.,
Trakų r.

Užrašė: K. Grigas, L. Sauka, 1960 m.

Tekstą šifravo: L. Sauka, 1960 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1960 m.

PPLP, p. 48

145. Siedzę za stolikiem

♩ = 120

1. Siedzę za sto - li - kiem, pat - rzę przez o - kien - ko, desz - czyk pa - da,
ro - sa sia - da na me - go ka - re - go, // na me - go ka - re - (go).

1. Siedzę za stolikiem, patrzę przez okienko,
Deszczyk pada, rosa siada na mego karego.
2. – Teściu, teściu, teściu, ojczu, ojczu,
Jeśliś przyjął mnie młodego, przyjmij konia mego.
3. – Zięciu, zięciu, zięciu synu, synu,
Nie wystawił nowej stajni dla twego karego.
4. – Teściu, teściu, teściu, ojczu, ojczu,
Nie wystawił nowych pokoj dla twojej córki.
5. Teściu, teściu, teściu, ojczu, ojczu,
Trzymaj swoją ładną córkę chociaż sto lat.

Użrażyta: Lenkioje [išsami dainos metrika nenurodyta].

5.1.2. Susvartyk, anteile

ČLLD 135

146. Pas'vartyk, anteile

Pas' - var - tyk, an - te - le, ty - kiai plū - kau - da - ma,
pa - mis - lyk, mer - ge - lc, už ma - nęs ei - da - ma,
[= pa-gal-vok]
pa - mis - lyk, mer - ge - lc, už ma - nęs ei - da(ma).

1. – Pas'vartyk, anteile,
Tykiai plūkaudama,
Pamisyk, mergele,
Už manęs eidama. [2 x 2]
2. Ar tu moki verpti,
Ar tu moki austi,
Ar moki, mergele,
Kalne rugius pjauti? [2 x 2]
3. – Nesiklausk, berneli,
Ar aš moku darbo,
Pirma pasiklauski,
Ar eisiu už tavęs. [2 x 2]
4. – Nes'vartyk, anteile,
Tykiai plūkaudama,
Pamisyk, mergele,
Man atsakydama. [2 x 2]
5. Nei aš pijokėlis,
Nei aš laidokėlis,
Tik tėvų sūnelis,
Žemės artojėlis. [2 x 2]

Užrašė: J. Čiurlionytė, apie 1950 m.

LT I 282 = LTR 1036 (4)

147. Susvartyk, ante!

The musical score is written in 3/8 time, indicated by a treble clef and a 3/8 time signature. The tempo is marked with a quarter note and the number 88. The melody is in B-flat major, with one flat (B-flat) on the staff. The lyrics are in Lithuanian and are written below the notes. The first staff contains the first line of the song, and the second staff contains the second line, which includes a first ending (1.) and a second ending (2.).

Sus - var - tyk, an - te - le, bis - trai plū - kau - da - ma,

pa - gal - vok, mer - ge - le, už ma - nęs ci - da - ma, // da(ma).

1. – Susvartyk, ante,
Bistrai plūkaudama,
Pagalvok, mergele,
Už manęs eidama.
2. Ar mokėsi verpti,
Ar mokėsi austi,
Ar moki, mergele,
Klony rugius pjauti?
3. – Neklauski, berneli,
Ar aš moku darbo,
Pirma pasiklauski,
Ar eisiu už tavęs.
4. – Susvartyk, ante,
Bistrai plūkaudama,
Pagalvok, mergele,
Taip atsakydama.
5. Nei aš pijokėlis,
Nei aš laidokėlis,
Tėvelio sūnelis,
Žemės artojėlis.

Užrašyta: Kazimieravo k., Varėnos vls., Alytaus aps.

Padainavo: Ieva Makselienė, 50 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: V. Martinaitytė, (?) m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius.

LTR 4561 (41)

148. Z koluszczezo drzewa

1. Z koluszczezo drzewa Ludzie płoty grodzą, Synowa swekrowei Nieczem nie dogodzi. [2 x 2]	5. – Mamuniu, mamu, Jeszcze teg' nie rodzi[ty się], Kto do mamy syna Spacerem pszychodzi. [2 x 2]
2. – Synowa synowa, Czyż ty nie wyspała? Stań, wypędź te krówki, Co w dom nie przygnała. [2 x 2]	6. – Synowa, synow[a], Nie otwieraj gęby, Bo jak porwie kamień, To wybije zęb[y]. [2 x 2]
3. – Mamunia, wiesz że, Ja krów nie miała, Na co swego syna Do mnie przysłała? [2 x 2]	7. – Mamunia, mamunia, Ja mamy nie boja, Ja za twoim synem, Jak za murem stoj[ę]. [2 x 2]
4. – Ni ja przysylała, Ni o tym wiedzia[ła], Ty do mego syna Sama przychodziła. [2 x 2]	8. – Oi synia, synia, Ztrzymaj młoda żona, – Mamuniu, mamuniu, [Wiek kończysz, A nas młodych para Nie rozłączysz].

Pateikėjos pastaba: melodija kaip „Pasvarstyk, antela“.

Užrašyta: Aukštadvario m., Trakų r.

Padaĩnavo: Monika Koščicĩenė, 74 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: M. Juškaitė, 1973 m.

5.2. Sutartuvių dainos

5.2.1. Prajodžiau žirgelį

LLD IV 233 = LTR 652 (45)

149. Pailsau žirgelį

Pa - il - sau žir - ge - lį, pa - il - sau ir ki - tų pa - sa - kyk, mer - ge - le,
vai, kas bus iš ši - to, sa - kyk, mer - ge - le, tic - sa - lį:
vai, ar bū - si ma - no, vai, ar ne, sa - ky - k, me - r - ge - le,
tic - sa - lį: vai, a - r bū - si ma - no, vai, ar ne?
① 2 ② 2 ③ 2 ④ 2 ⑤ 2 ⑥ 2
⑦ 2 ⑧ 2 ⑨ 2 ⑩ 2 ⑪ 2

1. – Pailsau žirgelį,
Pailsau ir kitų –
Pasakyk, mergele,
Vai, kas bus iš šito,
Sakyk, mergele, tiesai,
Vai, ar būsi mano, vai ar ne? [2 x 2]

2. – Vai, ką aš sakysiu,
Jaunas bernužėli,
Vai ką aš sakysiu,
Baltas dobilėli:
Pas mane pasogos tai nėra,
Ba aš jauna esu sirata. [2 x 2]
3. – Vai mergele mano,
Balta lelijėle,
Vai mergele mano,
Balta lelijėle,
Tavo pasogas – tu pati,
Kai an dangaus žvaigždėlė šviesi. [2 x 2]
4. – Dabar gi tu sakai –
Žvaigždėlė šviesioji,
O paskui sakysi –
Dalia negeroji,
Jei ne tu pats, tai motka:
Reikė, sakys, neimc sirata. [2 x 2]
5. – Korok mani, Dieve,
An kojų rankelių,
Korok mani, Dieve,
An kojų rankelių,
Korok, Dievuli, nors ir čia,
Nors aš pamislytau apie tą. [2 x 2]

Užrašyta: Guobinių k., Leipalingio vls. Seinų aps.

Padainavo: Antosė Balčiūtė, 33 m.

Užrašė: A. Navarackas, 1935 m.

Tekstą šifravo: J. Jurga, 1950 m.

Melodiją šifravo: Z. Puteikienė, 1983 m.

LLD IV 232 = LTR 3517 (1862)

150. Prajodžiau žirgelį

Pra - jo - džiau žir - ge - lį, pra - jo - džiau ir ki - tą,
pa - sa-kyk, pa - nc - le, man tie - se - lę ši(tą), pa - sa-kyk, pa -
nc - le, tie - se - lę: ar bū - si tu ma - no, oi, ar ne?

1. – Prajodžiau žirgelį,
Prajodžiau ir kitą –
Pasakyk, panele,
Man tieselę šitą,
Pasakyk, panele, tieselę,
Ar būsi tu mano, oi ar ne? [2 x 2]
2. – Kaip aš tau, berneli,
Tieselę sakysiu,
Kaip aš tau, jaunasai,
Tieselę sakysiu,
Aš esu vargdienė mergelė
Ir neturiu jokios dalelės. [2 x 2]
3. – Neieškau panelės,
Kad būtų turtinga,
Neieškau panelės,
Kad būtų turtinga, –
Kad būt išmintinga ir linksma,
Ir mano širdelei tinkama. [2 x 2]

4. – Kas primys dalelę,
Jei ne tu, berneli,
Kas primys dalelę,
Jei ne tu, berneli,
Jei ne tu, berneli, tai mama,
Sakys – reikė vesti turtingą. [2 x 2]
5. – Rytą vakarėlį
Sėdžiu prie langelio,
Ar ne mano mielas
Balnoja žirgelį.
Atjoja bernelis laukeliu,
Atneš vainikėlį rūtelių. [2 x 2]

Užrašyta: Radiškės k. ir apyl., Kalvarijos r.
Padainavo: Petronė Kvietkauskienė, 49 m.
Užrašė: R. Skominienė, Z. Puteikienė, 1962 m.
Tekstą šifravo: Z. Puteikienė, 1968 m.
Melodiją šifravo: V. Puteikis, 1968 m.

SPK II 2 (480)

151. W sadzie wzięnie

1. W sadzie wzięnie, w sadzie, za sadani gaje,
Kochałem dziwcyne, teraz pokój daje.
2. Kochałem dziwcyne bez całe trzy lata,
Teraz pokój daje dla całygo śwata.
3. – Idź, Janku, ode mnie, nie rób ni zawodu,
Śukaj sobdie insy, bogatsygo rodu.
4. Bo u mnie posogu to wcale nie bendzie,
Bo mnie bez posogu weznu ludzie wsendzie.
5. Jo od cie, dziwcyne, posogu nie zundam,
Tylo na cie patrze i na cie spoglundam.
6. Tylo ni, dziwcyne, sama posog jesteś,
Jak gzziazda na niebie, jaśniejso jaśniejjes.

Užrašyta: Serafino m. (*Serafin*), Kurpių kraštas (*Kurpie*), Lenkija.
Padainavo: [18 m. mergina].
Užrašė ir tekstą šifravo: Władysław Skierkowski, 1929 m.

5.3. Jaunosios išvažiavimo dainos

5.3.1. Sėskis, sesute, sėskis, jaunoji

KTR 153 (14)

152. Ruoškis, sesiula, ruoškis, jaunoja

$\text{♩} = 108$

Ruoš - kis, se - siu - la, ruoš - kis, jau - no - ja: jau žir - ge - liai su - kin - ky - ti,
pre - gon - ke - lių su - sta - ty - ti, čė - sas va - žuo - ti.

① 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 ② 4 9, 11, 12 ③ 2, 11, 14 3 ④ 2, 11, 14
⑤ 3, 4, 10, 11, 13, 14 ⑥ 2, 4, 5-8, 12, 13, 15 ⑦ 2 ⑧ 3, 6, 9, 12 8, 11, 14, 15 ⑨ 2, 3, 5
3, 6, 8, 9, 12, 14, 15 ⑩ 2, 3, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 14, 15 ⑪ 4, 7, 13 10

1. – Ruoškis, sesiula, Ruoškis, jaunoja, [2 x 2] Jau žirgeliai sukinkyti, Pre gonkelių sustatyti Čėsas važuoti.	3. Dėkui, motute, Dėkui, senute, [2 x 2] Kad sukrovei man kraitelį, Daugiau nekrausi.
2. – Do aš nesėsiu, Do nevažiuosiu, [2 x 2] Do aš sava matinėlai Padėkavosiu.	4. – Ruoškis, sesiula, Ruoškis, jaunoja, [2 x 2] Jau žirgeliai sukinkyti, Pre gonkelių sustatyti Čėsas važuoti.

5. – Do aš nesėsiu, Do nevažiuosiu, [2 x 2] Do aš sava tėvutėliui Padėkavosiu.	11. Do aš nesėsiu, Do nevažiuosiu, [2 x 2] Do aš sava sesutėlai Padėkavosiu.
6. Dėkui, tėveli, Dėkui, senasai, Kad paskyrei man dalalį, Daugiau neskirsi.	12. Dėkui, sesiula, Dėkui, jaunoja, Kad nupynei vainikėlį, Daugiau nepinsi.
7. – Ruoškis, sesiula, Ruoškis, jaunoja, [2 x 2] Jau žirgeliai sukinkyti, Pre gonkelių sustatyti Čėsas važuoti.	13. Ruoškis, sesiula, Ruoškis, jaunoja, [2 x 2] Jau žirgeliai sukinkyti, Pre gonkelių sustatyti Čėsas važuoti.
8. – Do aš nesėsiu, Do nevažiuosiu, [2 x 2] Do aš sava bralužėliui Padėkavosiu.	14. Do aš nesėsiu, Do nevažiuosiu, [2 x 2] Do aš sava giminėlam Padėkavosiu.
9. Dėkui, braliukai, Dėkui, jaunasai, Kad atskyrei man žirgelį, Daugiau neskirsi.	15. Dėkui, gimines, Dėkui, gimines, Kad atajat man išlaisti, Daugiau nelaistat.
10. Ruoškis, sesiula, Ruoškis, jaunoja, [2 x 2] Jau žirgeliai sukinkyti, Pre gonkelių sustatyti Čėsas važuoti.	

Užrašyta: Antanošės k., Obelių apyl., Rokiškio r.
Padainavo: Ona Radžiūnienė-Garbuškaitė, g. (?) m.
Įrašė: V. Raupėnaitė, L. Anenburgas, 1972 m.
Tekstą šifravo: V. Žilinskaitė, 1974 m.
Melodiją šifravo: G. Razmukaitė, 1974 m.

KTR 362 (22)

153. Rankis, sesute, rankis, jaunoji

$\text{♩} = 102$

Ran-kis, sa-su - te, ran-kis, jau-no-ji, nie-ko ne-gel - bės, kad tu rau-do-si.

Jau žir - ge - liai pa - kin - ky - ti, į var - te - lius at - grą - žy - ti, į šliū - bą va - žiuot.

① 3-6 ② 4 ③ 4-6 ④ 2, 3 ⑤ 4-6 ⑥ 2 ⑦ 4, 5 ⑧ 2 3-6 ⑨ 4-6

1. – Rankis, sasute, rankis, jaunoji, Nieko negelbės, kad tu raudosi, Jau žirgeliai pakinkyti, Į vartelius atgrąžyti Į šliubą važuoti. [3 x 2]	4. Ačiū sesutėm mano jaunojom, Ačiū sesutėm mano jaunojom, Ačiū mielom seserėlėm, Kad nupynėt vainikėlį, Daugiau nepinsit. [3 x 2]
2. – Dar nesirangsiu, dar nevažuosu, 5. Savo tėveliam padėkavosu: Ačiū senajam tėveliui, Kad paskyrei man dalelę, Daugiau neskirsi. [3 x 2]	5. Ačiū broliukam mano jauniejiem, Ačiū broliukam mano jauniejiem, Ačiū mieliejiem broleliam, Kad nušerėt man žirgelį, Daugiau nešersit. [3 x 2]
3. Ačiū motulei mano mylimai, Ačiū motulei mano mylimai, Ačiū mielai motinėlei, Kad sukrovei man kraitelį, Daugiau nekrausi. [3 x 2]	6. Ačiū jaunimui mano mylimam, Ačiū jaunimui mano mylimam, Ačiū mielam jaunimėliui, Kad aplankėt mane jauną, Daugiau nelankysit. [3 x 2]

Užrašyta: Punsko m., Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Kotryna Šliaužienė-Stanelytė, g. 1920 m. Vaitakiemio k., Punsko vls.

Įrašė: V. Baranauskienė, V. Daniliauskienė, 1989 m.

Tekstą šifravo: V. Daniliauskienė, 1992 m.

Melodiją šifravo: V. Baranauskienė, 1992 m.

KTR 137 (115)

154. Aike, Onula, aike, važuoke

♩ = 66

① ② ③

Ai - ke, O - nu - la, ai - ke va - žuo - ke,

④ ⑤ ⑥ ⑦

ba mu - mi gai - la, kad tu rau - do - ji, jau žir - gc - liai

⑧ ⑨ ⑩ ⑪ — ⑫

su - kin - ky - ci, prie gon - ke - lių su - sta - ty - ci, dėl ta - vį jau - nos.

① 4-6, 8-10 ② 2, 7-9 4 ③ 2-10 ④ 4, 8, 10 ⑤ 9 ⑥ 6, 8-10 ⑦ 8

2, 6 ⑧ 2, 4, 6, 8-10 ⑨ 6 ⑩ 8 ⑪ 3 8 ⑫ 8

1. – Aike, Onula, Aike, važuoke, Ba mumi gaila Kad tu raudoji, Jau žirgeliai sukinkyci, Prie gonkelių sustatyci, Del tavi jaunos. [3 x 2]	3. – Aike, Onula, Aike, važuoke, Ba mumi gaila Kad tu raudoji, Jau žirgeliai sukinkyci, Prie gonkelių sustatyci, Del tavi jaunos. [3 x 2]
2. – Dar nesisėsiu, Dar nevažuosiu, Savo motulai Padėkavosiu: O tai dėkui ma motulai, Kad sukrovei man šarvelį Daugiau nekrausi. [3 x 2]	4. – Dar nesisėsiu, Dar nevažuosiu, Sava seserėlėm Padėkavosiu: O tai dėkui seserėlėm, Kad nupynėt vainikėlį Daugiau nepinsit. [3 x 2]

5. – Aike, Onula, Aike, važuoke, Ba mumi gaila Kad tu raudoji, Jau žirgeliai sukinkyci, Prie gonkelių sustatyci, Del tavį jaunos. [3 x 2]	8. – Dar nesisėsiu, Dar nevažuosiu, Savo tavorškelėm Padėkavosiu: O tai dėkui tavorškelėm, Kad suskynė man rūtelių, Daugiau neskinsit. [3 x 2]
6. – Dar nesisėsiu, Dar nevažuosiu, Savo broliam Padėkavosiu: O tai dėkui ma brolaliu, Kad pakinkė ma žirgelį Daugiau nekinkys. [3 x 2]	9. – Aike, Onula, Aike, važuoke, Ba mumi gaila Kad tu raudoji, Jau žirgeliai pakinkyci, Prie gonkelių sustatyci, Del tavį jaunos. [3 x 2]
7. – Aike, Onula, Aike, važuoke, Ba mumi gaila Kad tu raudoji, Jau žirgeliai pakinkyci, Prie gonkelių sustatyci, Del tavį jaunos. [3 x 2]	10. – Dar nesisėsiu, Dar nevažuosiu, Savo susiedėliu Padėkavosiu: Vai tai dėkui susiedėliu, Kad suvejot...

Užrašyta: Kriokšlio k., Dubičių apyl., Varėnos r.

Padainavo: Janė Čekročienė-Sereičkaitė, 60 m.

Įrašė: J. Širvinskas, Ch. Lifšicas, 1969 m.

Tekstą ir melodiją šifravo: D. Paulauskienė, 1974 m.

KTR 117 (134)

155. Ruoškis, mergele, ruoškis, jaunoji

$\text{♩} = 108$

Ruoš - kis, mer - ge - le, ruoš - kis, jau - no - ji, jau žir - ge - liai

su - kin - ky - ti ties var - te - liai su - sta - ty - ti ruoš - kis, mer - ge - la.

① 2-6 ②

1. – Ruoškis, mergele, ruoškis, jaunoji, [x 2]
Jau žirgeliai sukinkyti,
Ties gonkeliais sustatyti,
Ruoškis, mergela.
2. – Dar nesiruošiu, dar ne laikelis,
Dar nedėkojau savo tėveliui:
Dėkui senam tėvuželiui,
Kų man skyrei dalužėlį,
Daugiau neskirsi.
3. – Ruoškis, mergele, ruoškis, jaunoji, [x 2]
Jau žirgeliai sukinkyti,
Ties gonkeliais sustatyti,
Ruoškis, mergela.
4. – Dar nesiruošiu, dar ne laikelis,
Dar nedėkojau savo motutei:
Dėkui, sena motinėla,
Kų sukrovei kraitužėlį,
Daugiau nekrausi.

5. – Ruoškis, mergele, ruoškis, jaunoji, [x 2]
Jau žirgeliai sukinkyti,
Ties gonkeliais sustatyti,
Ruoškis, mergela.
6. – Dar nesiruošiu, dar ne laikelis,
Dar nedėkojau savo seselei:
Dėkui, miela sesutėle,
Kų nupynei vainikėli,
Daugiau nepinsi.
7. – Ruoškis, mergele, ruoškis, jaunoji, [x 2]
Jau žirgeliai sukinkyti,
Ties gonkeliais sustatyti,
Ruoškis, mergela.
8. – Dar nesiruošiu, dar ne laikelis,
Dar nedėkojau savo brolaliui:
Dėkui mielam brolužėliui,
Kų lydėjai laukužėliu,
Daugiau nelydės(i).

Užrašyta: Paširvinčio k., Musninkų apyl., Širvintų r.

Padainavo: Rozalija Motiejūnienė-Sabaliauskaitė, g. 1896 m.

Įrašė: D. Krištopaitė, V. Rubanik, 1969 m.

Tekstą šifravo: V. Rubanik, 1969 m.

Melodiją šifravo: D. Krištopaitė, 1969 m.

KTR 149 (67)

156. Ruoškis, mergeli, ruoškis, jaunoji

$\text{♩} = 108$

[#C] Ruoš-kis, mer-gė-li, ruoš-kis, jau-no-ji, ruoš-kis, mer-gė-li, ruoš-kis, jau-no-ji:

jau žir-gė-liai su-kin-ky-ti, prie var-tė-lių su-sta-ty-ti, siesk i va-ži-uok.

① 2, 3, 5-10 ② 6 ③ 5, 7, 8, 10-12 ④ 5 ⑤ 5, 11 ⑥ 5, 11 ⑦ 6

⑧ 2, 5, 7, 8, 10-12 ⑨ 1, 2, 6 ⑩ 1, 3, 7 ⑪ 10 ⑫ 2, 3, 5, 6, 8, 9, 11, 12 ⑬ 10

10 12 ⑭ 2, 3, 5, 6, 8, 9, 11, 12

*) 2, 3, 5, 6, 8, 9, 11, 12 posmuose šis taktas praleidžiamas

1. – Ruoškis, mergeli, Ruoškis, jaunoji, [2 x 2] Jau žirgeliai sukinkyti, Pri vartelių sustatyti Siesk ir važiuok. [3 x 2]	4. – Ruoškis, mergeli, Ruoškis, jaunoji, [2 x 2] Jau žirgeliai sukinkyti, Pri vartelių sustatyti Siesk ir važiuok. [3 x 2]
2. – Dar nesiruošiu, Dar nevažiuosiu, [2 x 2] Sava mylemai močiutei Padiekavuosiu: [2 x 2]	5. – Dar nesiruošiu, Dar nevažiuosiu, [2 x 2] Sava mylemam tieveliui Padiekavuosiu: [2 x 2]
3. Diekou, muočiuti, Diekou, diekou tau, [2 x 2] Kad sukluojai man kraitelį, Diekou, diekou tau. [2 x 2]	6. Diekou, tieveli, Diekou, diekou tau, [2 x 2] Kad paskyrei man dalelį, Diekou, diekou tau. [2 x 2]

7. – Ruoškis, mergeli, Ruoškis, jaunoji, [2 x 2] Jau žirgeliai sukinkyti, Pri vartelių sustatyti Siesk ir važiuok. [3 x 2]	10. – Ruoškis, mergeli, Ruoškis, jaunoji, [2 x 2] Jau žirgeliai sukinkyti, Pri vartelių sustatyti Siesk ir važiuok. [3 x 2]
8. – Dar nesiruošiu, Dar nevažiuosiu, [2 x 2] Sava mylemam bruoleliui Padiekavuosiu. [2 x 2]	11. – Dar nesiruošiu, Dar nevažiuosiu, [2 x 2] Sava mylemai seselei Padiekavuosiu. [2 x 2]
9. Diekou, bruoleli, Diekou, diekou tau, [2 x 2] Ka pakinkei joudbierėlį, Diekou, diekou tau. [2 x 2]	12. Diekou, seseli, Diekou, diekou tau, [2 x 2] Ka nupynei vainikelį, Diekou, diekou tau. [2 x 2]

Užrašyta: Trušių k., Kretingalės apyl., Klaipėdos r.

Padainavo: Magdalena Kęstulienė-Krikštaite, g. 1906 m.

Įrašė: E. Vyčinas, 1971 m.

Tekstą šifravo: Z. Kelmickaitė, 1974 m.

Melodiją šifravo: G. Razmukaitė, 1974 m.

KTR 147 (108)

157. Ruoškies, sasala, ruoškies, jaunoji

Ruoš- kies, sa - sa - la, ruoš-kies, jau - no - ji, ruoš- kies, rū - te - la,
 ruoš- kies, ža-lio-jį. Jau žir-ge-liai su-kin-ky-ta, prie gon-ke-lio su-sta-ty-ta,
 lai - kas va-žiuo - ti.
 9 2-12 3 9, 12 4 3-8, 10, 11 5 2-6, 8, 9, 11 12

1. – Ruoškies, sasala, Ruoškies, jaunoji, Ruoškies, rūtela, Ruoškies, žalioji: Jau žirgeliai sukinkyta, Prie gonkelio sustatyta, Laikas važiuoti. [3 x 2]	7. – Ruoškies, sasala, Ruoškies, jaunoji, Ruoškies, rūtela, Ruoškies, žalioji: Jau žirgeliai sukinkyta, Prie gonkelio sustatyta, Laikas važiuoti. [3 x 2]
2. – Dar nesiruošiu, Dar nevažiuosiu, [2 x 2] Savo mielai motinelai Padėkavosiu: [2 x 2]	8. – Dar nesiruošiu, Dar nevažiuosiu, [2 x 2] Savo mielai sesytelai Padėkavosiu: [2 x 2]
3. Ačiū, močiute, Ačiū, senoji, [2 x 2] Kad sukrovei man kraitelį, Daugiau neberaiks. [2 x 2]	9. Ačiū, sasute, Ačiū, jaunoji, [2 x 2] Kad nupynei vainikėlį, Daugiau neberaiks. [2 x 2]
4. – Ruoškies, sasala, Ruoškies, jaunoji, Ruoškies, rūtela, Ruoškies, žalioji: Jau žirgeliai sukinkyta, Prie gonkelio sustatyta, Laikas važiuoti. [3 x 2]	10. – Ruoškies, sasala, Ruoškies, jaunoji, Ruoškies, rūtela, Ruoškies, žalioji: Jau žirgeliai sukinkyta, Prie gonkelio sustatyta, Laikas važiuoti. [3 x 2]
5. – Dar nesiruošiu, Dar nevažiuosiu, [2 x 2] Savo mielui tėvukeliui Padėkavosiu: [2 x 2]	11. – Dar nesiruošiu, Dar nevažiuosiu, [2 x 2] Savo mielui broliukeliui Padėkavosiu: [2 x 2]
6. Ačiū, tėveli, Ačiū, senasai, [2 x 2] Kad paskyrei man dalą, Daugiau neberaiks. [2 x 2]	12. Ačiū, brolali, Ačiū, jaunasis, [2 x 2] Kad iššėrei man žirgelį, Daugiau neberaiks. [2 x 2]

Užrašyta: Svilionių k., Adutiškio apyl., Švenčionių r.

Padainavo: Juzefa Kairytė, g. 1907 m. ir Bronė Kairytė, g. 1912 m.

Įrašė: Ž. Ramoškaitė ir R. Motiejūnas, 1972 m.

Tekstą šifravo: N. Markauskaitė, 1974 m.

Melodiją šifravo: G. Razmukaitė, 1974 m.

LTR 4561 (50)

158. Siadaj, Damunia, siadaj, kochana

1. – Siadaj, Damunia, Siadaj, kochana, Nic nie pomoże Twoje płkanie. Już koniki założone, Pod ganeczek popędzone, Siadaj, Damunia.	5. – Siadaj, Damunia, Siadaj, kochana, Nic nie pomoże Twoje płkanie. Już koniki założone, Pod ganeczek popędzone, Siadaj, Damunia.
2. – Jeszcze ja z wami Nie będę siadać, Jeszcze ja mamie Nie dziękowała: Dziękuję, pani matko, Zachowałeś cicho, gładko, Więcej nie będziesz.	6. – Jeszcze ja z wami Nie będę siadać, Jeszcze ja bratu Nie dziękowała: Dziękuję, panie bracie, Że my żyli w jednej chacie, Więcej nie będziem.
3. – Siadaj, Damunia, Siadaj, kochana, Nic nie pomoże Twoje płkanie. Już koniki założone, Pod ganeczek popędzone, Siadaj, Damunia.	7. – Siadaj, Damunia, Siadaj, kochana, Nic nie pomoże Twoje płkanie. Już koniki założone, Pod ganeczek popędzone, Siadaj, Damunia.
4. – Jeszcze ja z wami Nie będę siadać, Jeszcze ja ojcu Nie dziękowała: Dziękuję, panie ojczu, Zachowałeś córkę w złocie, Więcej nie będziesz.	8. – Jeszcze ja z wami Nie będę siadać, Jeszcze ja siostrze Nie dziękowała: Dziękuję, pani siostru, Że my żyli z tobą ostro, Więcej nie będziem.

Užrašinėtojos pastaba. Dainą pateikėjos vadina vestuvine. Dainuojama važiuojant į vyro pusę. Dainą veda V. Radvilavičienė.

Užrašyta: Aukštadvario m., Trakų raj.

Padainavo: Vladislava Radvilavičienė, 77 m. ir Ona Jablonskienė, 88 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: M. Juškaitė, 1973 m.

LTR 3208 (119)

159. Siadaj, Kasiunia, siadaj, kochana

1. – Siadaj, Kasiunia,
Siadaj, kochana,
Nic nie pomoże
Żal i płkanie. [2 x 2]
2. – Jak że ja będę
Z wami siadała,
Kiedy mamuni
Nie dziękowała. [2 x 2]
3. – Wychoć ze stoła,
Przeproś każdego,
Starych i małych
Co do rzadnego. [2 x 2]
4. Żeby cię błogosławili,
Do kościoła wypuścili
W szczęśliwą drogę,
W szczęśliwą drogę. [2 x 2]
5. – A gdzie pojedziesz,
Kasia kochana?
– Do kościoła na przysięgę,
Że ja ciebie kochać będę. [2 x 2]
6. Ścielą kobierzec pod twoje nogi,
Że będzie wędnieć wianeczek drogi.
– Komu przysięgasz, Kasia kochana,
A komu wierzysz, moja Kasiunia? [2 x 2]
7. – Tylko najwyższemu Bogu,
I tobie, Jasiuniu drogi,
Więcej nikomu,
Więcej nikomu. [2 x 2]

Dainininkės pastaba. *Weselna piesnia, jak jadą do szluby* (vestuvinė daina, važiuojant į šliubą).

Užrašyta: Rapėjų k., Juodenėnų apyl., Pabradės r.

Padainavo, užrašė ir tekstą šifravo: Franė Lazauskaitė, 16 m., 1959 m.

KTR 178 (53)

160. Siadaj, Damunia, siadaj, kochana

♩ = 100

Sia - daj, Da - mu - nia, sia - daj, ko - cha - na,

nie nie po mo - rze two - je pła - ka - nie, już ko - ni - ki

za - lo - żo - ne pod ga - ne - czek pod - pę - dzo - ne, sia - daj, Da - mu - nia.

① 5-9 ② 2, 4, 8 5, 9 ③ 2-4, 7-9 ④ 4, 8, 9 ⑤ 8 ⑥ 6

1. – Siadaj, Damunia, siadaj, kochana,
Nic nie pomorze twoje płkanie,
Już koniki założone,
Pod ganeczek podpędzone,
Siadaj, Damunia. [3 x 2]
2. – Jeszcze'ż ja z wami nie będę siadać,
Jeszcze'ż ja mamie dziękować będę:
– Dziękuję tobie, matko,
Że chowała córkę gładko,
Więcej nie będiesz. [3 x 2]
3. – Siadaj, Damunia, siadaj, kochana,
Nic nie pomorze twoje płkanie,
Już koniki założone,
Pod ganeczek podpędzone,
Siadaj, kochana. [3 x 2]

4. – Jeszcze'ż ja z wami nie będę siadać,
Jeszcze'ż ja tatu dziękować będę,
– Dziękuję tobie, tatku,
Że chowałeś córkę gładko,
Więcej nie będiesz. [3 x 2]
5. – Siadaj, Damunia, siadaj, kochana,
Nic nie pomorze twoje płkanie,
Już koniki założone,
Pod ganeczek podpędzone,
Siadaj, kochana. [3 x 2]
6. – Jeszcze'ż ja z wami nie będę siadać,
Jeszcze'ż ja bratu dziękować będę,
– Dziękuję tobie, bracie,
Że my żyli w jednej chacie,
Więcej nie będziemy. [3 x 2]
7. – Siadaj, Damunia, siadaj, kochana,
Nic nie pomorze twoje płkanie,
Już koniki założone,
Pod ganeczek podpędzone,
Siadaj, kochana. [3 x 2]
8. – Jeszcze się z wami nie będę siadać,
Jeszcze'ż ja siostrze dziękować będę,
– Dziękuję tobie, siostro,
Że my żyli z tobą ostro,
Więcej nie będziemy. [3 x 2]
9. – Siadaj, Damunia, siadaj, kochana,
Nic nie pomorze twoje płkanie,
Już koniki założone,
Pod ganeczek podpędzone,
Siadaj, kochana. [3 x 2]

Dainininkės pastaba. Vestuvinė.

Užrašyta: Petrašiūkių k., Aukštadvario apyl., Trakų r.
Padainavo: Marija Petrusevičienė-Kojataitė, g. 1905 m.
Įrašė: A. Krancevičiūtė ir J. Tamulionis, 1973 m.
Tekstą šifravo: O. Sotnikov, 1975 m.
Melodiją šifravo: R. Mikėnaitė, 1975 m.

KTR 178 (47)

161. Powiedz, Kasiunia, powiedz, kochana

The musical score is written in G major (one sharp) and 2/4 time. It begins with a tempo marking of quarter note = 96. The melody is presented on a single staff with lyrics in Polish below it. The score is divided into five lines of music. The first line contains the first two measures, with circled numbers 1 and 2 above the first two notes. The second line contains measures 3 through 6, with circled numbers 3, 4, 5, and 6 above the corresponding measures. The third line contains measures 7 through 9, with circled numbers 7, 8, and 9 above the corresponding measures. The fourth line contains measures 10 through 12, with circled numbers 1, 2, and 3 above the first three measures. The fifth line contains measures 13 through 15, with circled numbers 4, 5, 6, 7, 8, 9 above the corresponding measures. The lyrics are: Po - wiedz, Ka - siu - nia, po - wiedz, ko - cha - na, dla cze - go tak smut - na i za - du - ma - na. Czy dla sta - nu pa - niens - kie - go, czy dla ży - cia od - mien - ne - go nie wiesz, ko - cha - na?

Po - wiedz, Ka - siu - nia, po - wiedz, ko - cha - na,
dla cze - go tak smut - na i za - du - ma - na. Czy dla sta - nu
pa - niens - kie - go, czy dla ży - cia od - mien - ne - go nie wiesz, ko - cha - na?

1. Powiedz, Kasiunia, powiedz, kochana,
Dlaczego tak smutna i zadumana,
Czy dla stanu panińskiego,
Czy dla życia odmiennego
Nie wiesz, kochana? [3 x 2]
2. Nie wiesz, Kasiunia, nie wiesz, kochana,
Nie wiesz, Kasiunia, nie wiesz, kochana,
Albo lepsze życie miała,
Albo tego żałowała,
Nie wiesz, kochana? [3 x 2]

3. Wyjdź, Kasiunia, ze stołu swego,
Przepróż każdego, do najmniejszego,
Żeby cię błogosławili,
Do kościoła wypuścili,
Szczęśliwie jechać. [3 x 2]
4. Wiezie jej Jasiak na posłuszeństwo,
Wieżę jej Jasiak na posłuszeństwo,
A już teraz zapłac grzewnie,
Nie odmieni słowa pewnie,
Aż do wieczności. [3 x 2]
5. Weszła do kościoła, klękała we progu,
Bili się piersi, dali cześć Bogu:
Błogosław, Boże w dniu dzisiejszym,
Nie odmienisz najpiękniejszym,
W ostatniej chwili. [3 x 2]
6. Weszła do kościoła, siadła do ławki,
Koło jej družki, jak olokawki (?),
A już świece zapalają,
We nich zaty (?) zaśpiewają,
Ksiądz z organistą. [3 x 2]
7. Ksiądz z organistą pięknie śpiewają,
Wielki ból na sercu, kiedy ślub dają.
Wielki ból na moim sercu,
Kiedy ksiądz związuje ręce
Aż do wieczności. [3 x 2]
8. Nikt nie rozwiąże, a nie rodna mać,
Nie raz zapłacze ona w swojej chacie,
Będzie płacił alimentu,
Nie powrócą dni – momentu,
Aż do wieczności. [3 x 2]

Użrašyta: Petrašiškų k., Aukštadvario apyl., Trakų r.
Padainavo: Marija Petrusevičienė-Kojaitė, g. 1905 m.
Įrašė: A. Krancevičiūtė ir J. Tamulionis, 1973 m.
Tekstą šifravo: O. Sotnikov, 1975 m.
Melodiją šifravo: R. Mikėnaitė, 1975 m.

ZUSM I 1, s. 163

162. Oj, siadaj, siadaj, kochanie moje

[16"]

Oj, sia - daj, sia - daj, ko - cha - nie mo - je, // Płacz, żal
Nic nie po - mo - że, płą - ka - nie two - je.

nie po - mo - że, wro - ne ko - nie sto - ją w wo - zie, po - za - kła - da - ne.

1. – Oj, siadaj, siadaj,
Kochanie moje,
Nic nie pomoże
Płkanie twoje.
Płacz, żal nie pomoże,
Wrone konie stoją w wozie,
Pozakładane.
2. – Jeszcze nie będę
Z wami siadała,
Jeszcze ja ojcom
Nie dziękowała:
Dziękuję ci ojcie, matko,
Żeście mnie chowali gładko –
Więc nie będziecie.
3. – Oj, siadaj, siadaj,
Kochanie moje,
Nic nie pomoże
Płkanie twoje.
Płacz, żal nie pomoże,
Wrone konie stoją w wozie,
Pozakładane.

4. – Jeszcze nie będę
Z wami siadała,
[Jeszcze ja progom
Nie dziękowała:]
Dziękuję wam moje progi,
Co chodziły moje nogi –
Teraz nie będę.
5. – Oj, siadaj, siadaj,
Kochanie moje,
Nic nie pomoże
Płkanie twoje.
Płacz, żal nie pomoże,
Wrone konie stoją w wozie,
Pozakładane.
6. – Jeszcze nie będę
Z wami siadała,
[Jeszcze kominu
Nie dziękowała:]
Dziękuję ci mój kominie,
Co ja grzała swoje wymię –
Teraz nie będę.
7. – Oj, siadaj, siadaj,
Kochanie moje,
Nic nie pomoże
Płkanie twoje.
Płacz, żal nie pomoże,
Wrone konie stoją w wozie,
Pozakładane.
8. – Jeszcze nie będę
Z wami siadała,
[Jeszcze ja piecam
Nie dziękowała:]
Dziękuję wam moje piecy,
Co ja grzała swoje plecy –
Teraz nie będę.

9. – Oj, siadaj, siadaj,
Kochanie moje,
Nic nie pomoże
Płkanie twoje.
 Płacz, żal nie pomoże,
 Wrone konie stoją w wozie,
 Pozakładane.
10. – Jeszcze nie będę
Z wami siadała,
[Jeszcze ja kątam
Nie dziękowała:]
 Dziękuję wam moje kąty,
 Cztery ściany i piec piąty –
 Więcej nie będę.
11. – Oj, siadaj, siadaj,
Kochanie moje,
Nic nie pomoże
Płkanie twoje.
 Płacz, żal nie pomoże,
 Wrone konie stoją w wozie,
 Pozakładane.
12. – Jeszcze nie będę
Z wami siadała,
[Jeszcze ja świnią
Nie dziękowała:]
 Dziękuję ci świnią łysa,
 Kto ci teraz pług namiesza –
 Ja już nie będę.

Dainininkės pastaba. *Weselna* (vestuvinė).

Užrašyta: Senųjų Juchų k. (*Stare Juchy*), Elko pavietas (*Elk*), Lenkija.

Padainavo: Stanisława Gronek, 30 m.

Irašė, tekstą ir melodiją šifravo: Jan Kawecki, 1961 m.

AF T 5020-5 (14)

163. Oj siadaj, siadaj, kochanie moje

[28^m] ♩ = 72

Oj sia-daj, sia - daj, ko - cha - nie mo - je, // Żal ci cięż - ki
 Nic nie - po - mo - że, płą - ka - nie two - je.

nie po mo - że bo ko - ni - ki sto - ją w wo - zie po - za - prze - ga - ne.

1. – Oj siadaj, siadaj, kochanie moje,
 Nic nie pomoże płkanie twoje.
 Żal ci ciężki nie pomoże,
 Bo koniki stoją w wozie,
 Pozaprzęgane.
2. – Jeszcze nie będę
 Z gośćmi siadała (...)
 (...)

Użrażyta: Senojo Folvarko k. (*Stary Folwark*), Suwałkę vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Agata Bogdanowicz, g. 1909 m.

Įrašė: P. Dahlig, M. Kapsa, 1978 m.

Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.

Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

KTR 77 (160)

164. Siadaj, Damunia, siadaj, kochana

♩ = 96

Sią-daj, Da - mu-nia, sią-daj, ko - cha-na, nie nic-po-mo-że two-je pla-ka-nie

już ko - ni - ki za - lo - żo - ne, pod ga - ne - czek pod - pę - dzo - ne sią-daj Da-mu-nia.

②

1. Siądaj, Damunia, Siądaj, kochana, Nic nie pomoże Twoje płkanie, Już koniki założone, Pod ganeczek podpędzone, Siądaj Damunia.	2. Jeszcze nie będę Z wami siadała, Bo jeszcze ojcu Nie dziękowała. (...) (...)

Užrašyta: Čižiūnų k., Vievio apyl., Trakų r.

Padainavo: Ieva Zagorskienė-Ašmenytė, 75 m.

Įrašė: J. Burokaitė ir R. Gučas, 1961 m.

Tekstą ir melodiją šifravo: A. Šenderovas, 1961 m.

PKS 27

165. Siądaj, nie gadaj, ślicznie kochanie

[30"]

The musical score is written on three staves in 2/4 time. The melody is in G major (one sharp). The lyrics are written below the notes. The first staff contains the first line of the song. The second staff contains the second line, with a repeat sign at the beginning of the second measure. The third staff contains the third line, also with a repeat sign at the end.

Sia - daj, nie ga - daj, śli - cznie ko - cha - nie, nic ci nie
na - da two - je pla - ka - nie, nic nie na - da, nie po - mo - że,
kę - dy ko - nie sto - ją w wo - zie, po - za - przę - ga - ne.

1. – Siądaj, nie gadaj, ślicznie kochanie,
Nic ci nie nada twoje płkanie.
Nic nie nada, nie pomoże,
Kędy kónie stoją w wozie,
Pozaprzęgane. [3 x 2]

Užrašyta: Lenkijoje [išsami dainos metrika nenurodyta].

AF T 2349 (8)

166. Siadaj, nie gadaj, ślicznie kochanie

[24"] ♩ = 102

The musical score is written on two staves in G major (one sharp) and 2/4 time. The tempo is marked as 102 beats per minute. The first staff contains the first line of the melody with lyrics in Polish. The second staff continues the melody. The lyrics are: 'Sia - daj, nie ga - daj, ślicz - nie ko - cha - nie, // Nic to to - bie' and 'Nic nie - po - mo - że two - je płą - ka - nie.' followed by 'nie po - mo - że, sto - ją ko - ni wro - ne w wo - zie, po - za - prze - ga - ne.'

Sia - daj, nie ga - daj, ślicz - nie ko - cha - nie, // Nic to to - bie
Nic nie - po - mo - że two - je płą - ka - nie.
nie po - mo - że, sto - ją ko - ni wro - ne w wo - zie, po - za - prze - ga - ne.

1. – Siadaj, nie gadaj, ślicznie kochanie,
Nic nie pomoże twoje płkanie.
Nic to tobie nie pomoże,
Stoją koni wrone w wozie,
Pozaprzęgane. [3 x 2]

Užrašyta: Gibų k. (*Giby*), Seinų pavieta, Suvalkų vaivadija (dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Aniela Bednarska, g. 1879 m.

Įrašė: L. Bielawski, J. Stęszewski, 1957 m.

Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.

Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

5.4. Sugrįžimo iš jungtinių dainos

5.4.1. Oi tu sakal, sakalėli

LLD XI 198 = LTR 727 (69)

167. Oi tu sakal sakalėli

1. – Oi tu sakal sakalėli, Tu aukštai lakioji, Išlėkdamas parlėkdamas Naujienas nešioji.	6. Kai inėjau in bažnyčią, In tą bažnytėlę, Žiūriu – mano mergužėlė Stovi tarp brolelių.
2. Ir parnešei navynėlę Dar nelabai gerą. – Oi, ar gerą, ar negerą, Bet aš pasakysiu.	7. – Atsigręžki, mergužėle, Aš tavo pirmesnis, O aukselio žiedelį Tu mano nešioji.
3. Oi, ar gerą, ar negerą, Bet aš pasakysiu, Kad jau tavo mergužėlė Šliūban išvažiavo.	8. – Nesitartink, bernužėli, Gana šidavoti, Šidavojai tu iš manęs, Kolei maža buvau.
4. – Oi broliukai sakaliukai, Kinkykit žirgelius – Aš važiuosiu mergužėlės Šliūban pažiūrėti.	9. Neprašyki tu manęs Aukselio žiedelio, O uždės man motulą Aukselio žiedelį.
5. Kai aš sėdau kariatėlėn, Karieta siūbavo, Kai važiauvau per žolelę Žolelė suvyto.	

Užrašyta: Bukaučiznos k., Seirijų apyl., Lazdijų r.

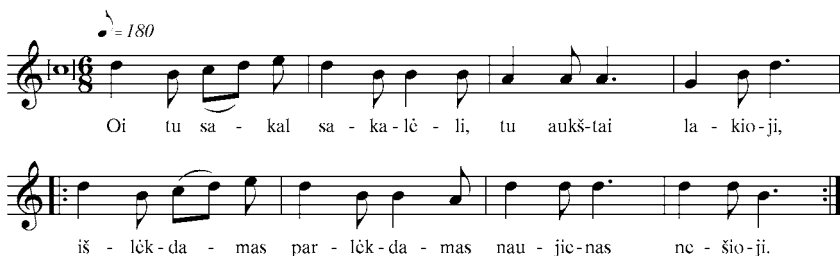
Padainavo: Marė Vaitonienė, 75 m.

Tekstą užrašė: J. Dovydaitis, 1928 m.

Melodiją užrašė: S. Šimkus, 1935 m.

LLD XI 201 = LTR 443 (81)

168. Oi tu sakal sakalėli

1. – Oi tu sakal sakalėli, Tu aukštai lakioji, Išlėkdamas parlėkdamas Naujienas nešioji. [2 x 2]	4. Išvijokit išvijokit Šitą kalne rožę, Šliūbavokit, šliūbavokit Mano mergužėlę. [2 x 2]
2. Ir parnešė naujienėlę Labai nemalonią. Kad jau mano mergužėlę Rytoj šliūban stoja. [2 x 2]	5. Ženkli saulė, ženklus mėnuo Tarp trijų žvaigždelių, Ženkli mano mergužėlę Tarp trijų porelių. [2 x 2]
3. Tegul stoja, tegul stovi, Tegul šliūbavoja, Pabalnosiu sau žirgelį Ir aš ten nujosiu. [2 x 2]	6. Eina mano mergužėlė Žemai klonydama, O man jaunam širdį sopa Ant jos žiūrėdamam. [2 x 2]

Užrašyta: Migonių k., Kietaviškių prp., Trakų aps.

Padainavo: Emilija Gudeliauskaitė.

Tekstą ir melodiją užrašė: T. Brazys apie 1918–1919 m.

LLD XI 208 = LTR 2785 (109)

169. Tu skregždela mėlynoji

1. – Tu skregždela mėlynoji,
Tu aukštai lakioji,
Vai, tu aukštai lakiodama
Naujienas nešioji.
2. Vai, tu aukštai lakiodama
Naujienas nešioji,
Paporykie tu, skregždela,
Kokių naujienėlių.
3. – Paporysiu naujienėlių
Bet nelabai gerų,
Kad jau tavo mergužėlė
Šliūban išvažiavo.
4. – Vaigi testa ji važiuoja,
Ir aš nuvažiuosiu:
Susprašysiu sau brolalių
Ir aš nuvažiuosiu.
5. Davažiavau Vilniaus miestų,
Lygiųjų rinkelių,
Vai, dar mano mergužėlė
Ponams skloniojas.
6. Vai, ant kalno koplytėlė
Dar nemūravota –
Stovi mano mergužėlė
Dar nešliūbavota.
7. Vai, kaip šviečia šviesus mėnuo
Vidury žvaigždelių,
Oi, taip šviečia ma mergelė
Vidury mergelių.

Pateikėjos pastaba. Veseilinė (vestuvinė) daina.

Užrašyta: Čižiūnų k., Valkininkų vls., Varėnos aps.

Padainavo: Antanina Alekūnaitė, 63 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: E. Karaliūtė, 1950 m.

Melodiją šifravo: J. Jurga, 1950 m.

LLD XI 223 = LTR 4669 (212)

170. Lakštingėla, tu paukštela

(c) La - kš - tin - gė - la, tu paukš - te - la, tu to - li la - kio - ji,
 i - š - lėk - da - ma par - lėk - da - ma nau - jie - nas ne - šio(ji).

1. Lakštingėla, tu paukštela, Tu toli lakioji, Išlėkdama parlėkdama Naujienas nešio(ji).	5. Stovi mano mergužėlė Tarp jaunų mergelių Kaip ant dangau žarnyčėlė Tarp šviesių žvaigždelių.
2. Tu parnešei naujienėlę Tai nelabai gerą, Kad jau mano mergužėlė Šliūban išvažia(vo).	6. O kai ji mane pamatė, Kunigėlio prašė: – Neduok neduok, kunigėlia, Mumiem nūnai šliūbo.
3. Tegul eina mergužėlė, Tegu sau važiuoja, – Paskinkysiu šyvus žirgus Ir aš nuvažiuo(siu).	7. Neduok neduok, kunigėlia, Mumiem nūnai šliūbo, Kad nedavė man Dievulis Po misli bernelio.
4. Nuvažiavau Vilniaus mieste, Vidurin miestelio, Žiūrau – stovi mergužėlė Vidurin pulkelio.	8. Kad nedavė man Dievulis Po misli bernelio, Tėvas motka primusino, Mane pragaišino.

Užrašyta: Puvočių k., Marcinkonių apyl., Varėnos aps.

Padainavo: Rožė Sabaliauskienė, 70 m.

Irašė ir tekstą šifravo: Rožė Sabaliauskienė, 1970 m.

Melodiją šifravo: B. Ambraziejus, 1984 m.

LLD XI 225 = LTR 2926 (156)

171. Oi žuvėdra, žuvėdrėle

Oi žu - vėd - ra žu - vėd - rė - le, tu bal - tas paukš - te - lis,

kam par - ne - ši na - vy - nė - lę nuo ma - no mer - ge - lės?

1. – Oi žuvėdra žuvėdrėle, Tu baltas paukštelis, Kam parneši navynėlę Nuo mano mergelės? [2 x 2]	4. Kaip ji ėjo per bažnyčią, Ji visa švytėjo, Kaip ji klaupė prie altoriaus, Mano širdis alpo. [2 x 2]
2. – Nešte rods parnešiu, Ale ne nu gerą: Šiandien tavo mergužėlė Venčiuvon važiavo. [2 x 2]	5. – Mėlynasis balandėli, Ei, kur tu lakiojai, Geltonasis karosėli, Ei, kur tu plaukiojai? [2 x 2]
3. – Skubink, broli, žabok žirgą, Josiu pažiūrėti, Pažiūrėti tą mergelę, Ką širdy turėjau. [2 x 2]	6. Mėlynasis balandėlis – Po girių giružes, Geltonasis karosėlis – Po marių maružes. [2 x 2]

Užrašyta: Rusnės m., Šilutės r.

Padainavo: Elena Grikšaitienė, 67 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: J. Dovydaitis, 1954 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, (?) m.

LTR 4561 (54)

172. Ty sokole, ty sokole

1.	Ty sokole, ty sokole, Ty wysoko lataasz, Nie jednemu, to drugiemu Nowiny powiad(asz).	4.	A jak ona wysiadała, Ją pod rączki wieli, Mnie młodego na koniku Co licha nie wziął(o).
2.	Powiem tobie nowinienkę, Smutną, nie wesołą, Że już twoja śliczna dama Do ślubu gotow(a)	5.	Postawili na kobierzec, Między różyczkami, Tak, jak jasny księżyc świecił Między gwiazdeczkami.
3.	A ja poślę przyjaciela, I zaraz pojedą, I zobaczą, jak damunia Z pojazdu wysiad(a).		

Užrašyta: Aukštadvario m., Trakų raj.

Padainavo: Monika Koščicienė, 74 m.

Įrašė ir tekstą šifravo: M. Juškaitė, 1973 m.

LTR 3208 (4)

173. Ty słowiczku, ty słowiczku

1.	Ty słowiczku, ty słowiczku, Ty wysoko lataasz, Nie jednemu, to drugiemu Nowiny powiadasz. [2 x 2]	4.	Jak ja weszłem do kościoła, Ona za krążami (?), Jak spojrziałem na jej suknię, Zalałem się łzami. [2 x 2]
2.	Powiadam ci nowiniętkę Smutną, nie wesołą, Że już twoja Michalina Do ślubu gotowa. [2 x 2]	5.	Na jej sukni jak na pani, Lewądrowy wianek, – Przypomni, ty moja miła, Ja twój kochanek. [2 x 2]
3.	Niechaj biorą, niechaj wiozą, Niechaj ją prowadzą, A ja poślę przyjacieli, Jej ślubu nie dadzą. [2 x 2]		

Užrašyta: Rapėjų k., Juodenėnų apyl., Pabradės r.

Padainavo: Ieva Vaitkevičienė, 72 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: Franė Lazauskaitė, 1959 m.

5.5. Grįžtuvių dainos

5.5.1. O aš viena dukrelė

BuAM 316

174. Oi nudave nudave

♩ = 84

① ② ③ ④

Oi nu - da - ve nu - da - ve, to - li nu - ža - dè - ja,

⑤ ⑥ ⑦ ⑧

oi pri - ba - re pri - sa - ke daž - nu ne - bu - vo - ti,

⑨ ⑩ ⑪

oi pri - ba - re pri - sa - ke daž - nu ne - bu - vo(ti).

① 5 ② 2-14 ③ 3, 12 ④ 5 ⑤ 2-14 ⑥ 6, 9, 13 ⑦ 9

⑧ 2 13 ⑨ 2-14 ⑩ 6, 9, 13 ⑪ 3

1. Oi nudave nudave, Toli nužadėja, Oi pribare prisake Dažnu nebuvoti. [2 x 2]	3. In ketvirtų metelių Virsiu aš geguti, O in pinktų metelių Skrisiu in matulį [2 x 2]
2. Prabuvau aš metelius, Prabuvau aš antrus, O in trečių metelių Mislalą mislinau. [2 x 2]	4. Oi aš skridau tai skridau Per žalią girelę, Oi aš stosiu tai stosiu Į vyšnių sodelį. [2 x 2]

5. Oi aš stosiu tai stosiu, Gailiai užkukuosiu, Oi budinsiu budinsiu Seną motinėlę. [2 x 2]	10. – Nevelysiu, vaikeli, Tos gegutes šauti, Nevelysiu, vaikuti, Gegutėles šauti. [2 x 2]
6. Musėt nėra motinėlės Naujojoj seklyčij, Ar ne mana motinėle Karčiamėlij geri? [2 x 2]	11. Ti ne girias gegula, Ti jūsų sesula, Oi ką toli nuduota, Toli nužadėta. [2 x 2]
7. Aina pirmas brolalis, Motinėlę veda, Aina antras brolalis, Paduškėlę neša. [2 x 2]	12. – Jeigu mūsų sesula, Prašam pakajuosin, O jei girias gegula, Skriski sau miškuosin. [2 x 2]
8. Aina trečias brolalis, Strielbą muštravoji, Aina trečias brolalis, Strielbą muštravoji. [2 x 2]	13. Kai aš skridau per girelę, Girele palinka, Kai aš skridau per mareles, Mareles pildijau. [2 x 2]
9. – Pavelyk man, motinėle, Tų gegutį šauti, Pavelyki, motinėle, Gegutėlį šauti. [2 x 2]	14. Oi pildinau pildinau Gailiom ašarėlem, Oi palinkau palinkau Sunkiais dūsuotėlijs. [2 x 2]

Užrašyta: Bagaslaviškio m., Gelvonų apyl., Širvintų r.

Padainavo: Zosė Krūminienė-Ramaškevičiūtė, 68 m.

Užrašė: E. Barkauskienė, M. Radeckytė, 1969 m.

Tekstą šifravo: D. Krištopaitė, 1969 m.

Melodiją šifravo: L. Burkšaitienė, 1969 m.

AF T 2349 (12)

175. Wydała mnie mama

[13"] ♩ = 100

Wy - da - ła mnie ma - ma za bo - ry, za la - sy, za wiel - kie wo - dy.

O za - ka - za - ła, za - po - wie - dzia - ła żeb więc nie by - ła.

① 4-6 ② 4-7 ③ 7 ④ 6 ⑤ 3, 6, 7

1. Wydała mnie mama za bory, za lasy,
Za wielkie wody.
O zakazała, zapowiedziała
Żeb więc nie była.
2. Nie była ja roczek, nie była ja drugi,
A już. na trzeci,
A już na trzeci, a już na trzeci
Biorą mnie nudy.
3. To ja obróce się w siwo zieziuleńko,
Polecę do nich.
Oj i przylecę do swej mamy sadu,
Siądę ja w sadzie.
4. Jak wezmę kuwać, jak wezmę kuwać,
Rozwesełę.
Jak wezmę płakać, jak wezmę płakać,
Wysusze ziele.
5. Wyszła siostryczka, wyszła młodziutka,
W niedzielie rano,
– Czyś ty ptaszyno, czyś ty ziaziulia
W niedzielie?

6. – Oj dobrze tobie, siostryczko moja
U swej mamy być,
A mnie źle, a mnie tu niedobrze
W cudzej stronie być.
7. – Jeżeli ty jesteś siostryczko moje
Chodź do pokoju,
A jeżeli jesteś siwo zieziuleńko –
To leć do boru.

Užrašyta: Gibų k. (*Giby*), Seinų pavietas, Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Aniela Bednarska, g. 1879 m.

Įrašė: L. Bielawski, J. Stęszewski, 1957 m.

Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.

Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

5.6. Vestuvinės baladės

5.6.1. Oi ant kalno, ant aukštojo

KTR 58 (140)

176. Pa Varšava lygius laukus

Pa Var-ša-va ly-gius lau-kus ten u-li-o-ja U-li-jo-na,
ten u-li-o-ja U-li-jo-na.

1. Pa Varšava lygius laukus Ten ulioja Ulijona. [x 2]	9. Tu išeiki žalian sodan, Žalian sodan po kleveliu. [x 2]
2. Iš Varšava lygaus lauka Ir atjoja vajavonas. [x 2]	10. Ten tu rasi drignią žolę, Drignią žolę žolytėlę. [x 2]
3. Ir atjoja vajavonas, Pasdaboja Ulijoną. [x 2]	11. Baltais žiedais išžieduota, Žaliais lapais išlapuota. [x 2]
4. – Ulijona, graži pana, Argi būsi žmona mana? [x 2]	12. Nuraškyki baltą pyvą Ir indėk į kvartukėlį. [x 2]
5. – Roda būti tavo žmona, Bet aš turiu tikrą brolių. [x 2]	13. Ir nuneški bravorėlin, Ir sudėki katilėlin. [x 2]
6. – Ulijona, graži pana, Nutručyke brolių sava. [x 2]	14. Ir išvirki katilėlį, Ir supilk in stiklainėlį. [x 2]
7. Roda būčia nutručyti, Tik nežinau tokių žolių. [x 2]	15. Brolis joj iš kariuomenės, O sesutė in seklyčią. [x 2]
8. – Ulijona, graži pana, Tu išeiki žalian sodan. [x 2]	16. Brolis duoda baltų rankų, O sesytė stiklainėlį. [x 2]

17. – Ulijona, sesuo mana, Pasveikinki brolių sava. [x 2]	26. Tau tik reikia sausa medžia, Sausa medžia, balta graba. [x 2]
18. – Broliukėli, kvetkiukėli, Išgerk šitą stiklinėlį. [x 2]	27. – Oi Dievuli, mana Dieve, Kas man yra, kas pasdarė? [x 2]
19. – Ulijona, sesuo mana, Gerkie tujei su vyreliu. [x 2]	28. Nutručijau brolių sava, Ką aš dabar padarysiu? [x 2]
20. – Broli mano, broliukėli, Myliu tavi iš širdelės. [x 2]	29. Ir atjoja bernaitėlis Iš Varšavo lygaus miesto. [x 2]
21. Prašau gerti stiklinėlį, Prašau gerti, broliukėli. [x 2]	30. – Vaji, mana berniukėli, Argi būsi mana vyras? [x 2]
22. Brolis geria, kūnas ilsta, Jau nestovi jis ant kojų. [x 2]	31. – Jei nutručijai broliui, O aš jaunas nėra kokis. [x 2]
23. – Ulijona, sesuo mana, Klok man baltą patalėlį. [x 2]	32. – Oi, ką aš dabar darysiu, Ką berniuiam pasakysiu? [x 2]
24. Maž man mažys patalėlis, Maž man mažys pavilkėlis. [x 2]	33. Nei berniui, nei broliui, Kiba eisiu už cigono? [x 2]
25. – Vai tu broli, broliukėli, Tau nereikia patalėlia. [x 2]	

Užrašyta: Pelenių k., Linkmenų apyl., Ignalinos r.

Padainavo: Marijona Bilaišienė-Bubulytė, 62 m.

Užrašė: D. Venclovaitė, A. Tumėnaitė, J. Antanavičius, 1960 m.

Tekstą šifravo: D. Venclovaitė, A. Tumėnaitė, 1960 m.

Melodiją šifravo: J. Antanavičius, 1960 m.

KTR 15 (34)

177. Po Varšavos lygius laukus

1. Po Varšavos lygius laukus Elenytė uliavojo, Vai ly, vai daliuly, Elenytė uliavojo.	7. Parjoj brolis nuo vainelės: – Duok, sesyte, vandenėlio. Vai ly, vai daliuly, Duok, sesyte, vandenėlio.
2. Ir atjojo genarolas, Genarolas gražus ponas, Vai ly, vai daliuly, Genarolas gražus ponas.	8. Vai sesule, seserėle, Klok man minkštą patalėlį. Vai ly, vai daliuly, Klok man minkštą patalėlį.
3. – Elenyte, graži pana, Ženykimės mes abudu, Vai ly, vai daliuly, Ženykimės mes abudu.	9. Dar saulutė nenusileido, Jau brolelį kalnan leido. Vai ly, vai daliuly, Jau brolelį kalnan leido.
4. – Generole, gražus pone, Nevelija man brolelis. Vai ly, vai daliuly, Nevelija man brolelis.	10. – Generole, gražus pone, Ženykimės mes abudu. Vai ly, vai daliuly, Ženykimės mes abudu.
5. – Elenyte, graži pana, Tu nueiki vyšnių sodan. Vai ly, vai daliuly, Tu nueiki vyšnių sodan.	11. – Elenyte, graži pana, Nunuodijai sav brolelį. Vai ly, vai daliuly, Nunuodijai sav brolelį.
6. Prisiskinki tokių žolių, Juodom uogom, baltais žiedais, Vai ly, vai daliuly, Juodom uogom, baltais žiedais.	12. Nunuodijai sav brolelį, Nunuodysi mane jauną. Vai ly, vai daliuly, Nunuodysi mane jauną.

13. Vaije, je-je, Dieve mano,
Jau naima generolas.
Vai ly, vai daliuly,
Jau naima generolas.

14. Jau naima generolas,
Reikės eiti už žebroko.
Vai ly, vai daliuly,
Reikės eiti už žebroko.

15. Reikės jaunai ubagauti,
Už brolelį poteriauti.
Vai ly, vai daliuly,
Už brolelį poteriauti.

Užrašyta: Vaitakarčio k., Valkininkų apyl., Varėnos r.

Padainavo: Elena Varanauskienė, 40 m.

Tekstą užrašė: A. Kinaitė, 1953 m.

Melodiją užrašė: E. Kiškytė, 1953 m.

KTR 41 (82)

178. Lygiam lauki

$\text{♩} = 80$

Ly - giam lau - ki ly - giam lau - ki a - nei ar - ta,

a - nei ar - ta, nei a - kė - ta, nei ru - ge - liai ne - pa - sėt(a).

① 10, 11 ② 4-11, 13, 14

1. Lygiam lauki,
Lygiam lauki anei arta,
Anei arta, nei akėta,
Nei rugeliai nepasėta.

2. Tin vaikščiojo,
Tin vaikščiojo Julijana,
Julijana, graži pana,
Julijana, graži pana.

3. Ir atėjo,
Ir atėjo Julijonas,
Julijonas, gražus ponas,
Julijonas, gražus ponas.

4. – Julijana,
Julijana, graži pana,
Ženykimės mes abudu,
Ženykimės mes abudu.

5. – Aš ženytaus, Aš ženytaus, da ir labai, Yra mano brolužėlis, Labai didis vajuūnikas.	10. Parjoj brolis, Parjoj brolis nuog vainelės, Ir pastiko seserėlės Su arbatos skėlinyčėle.
6. – Julijona, Julijona, graži pana, Darodysiu tau rodelį, Nūtrūcykie sa brolalį.	11. Gėrė brolis, Gėrė brolis arbotėlį, Nuog sesutės lelijėlės, Nuog sesutės lelijėlės.
7. Tu nuveikia, Tu nuveikia vyšnių sodan Ir pastokie po vyšnele, Ir pastokie po vyšnele.	12. Krito lašas, Krito lašas ant žirgelio, Klupo žirgas ant kojelių, Klupo žirgas ant kojelių.
8. Kur saulūtė, Kur saulūtė neužšviečia, Ir mėnulis neužėina, Ir mėnulis neužėina.	13. – Julijonai, Julijonai gražus ponai, Ženykimės mes abudu, Ženykimės mes abudu.
9. Tu priskinkie, Tu priskinkie žolynėlių Privirk broliui arbatėlės, Privirk broliui arbatėlės.	14. – Aš ženytaus, Aš ženytaus da ir labai, Nūtrūcijai sa brolalį, Nūtrūcysi mani jaunų.

Užrašyta: Paručio k., Jakėnų apyl., Varėnos r.

Padainavo: Rožė Cesikienė-Neveiriūtė, apie 65 m.

Tekstą užrašė: R. Mikėnaitė, 1957 m.

Melodiją užrašė: J. Burokaitė, 1957 m.

KTR 64 (36)

179. Šalia kelio, vieškelėlio

Ša - lia ke - lio, vieš - ke - lė - lio ten vaikš - čio - jo

U - li - jo - na, ten vaikš - čio - jo U - li - jon'.

1. Šalia kelio, vieškelėlio, Ten vaikščiojo Ulijona. [x 2]	9. Prašys brolis atkelt vartus, Tai tu kelki kuo greičiausia. [x 2]
2. – Ulijona, graži pana, Priimk mane už bernelį. [x 2]	10. Jau brolelis arti prijojo, Ulijona gatavoja. [x 2]
3. – Roda būčiau ir priimčiau, Kad brolelio nebijočiau. [x 2]	11. – Gerk, broleli, už stalelio, Aš tau duosiu arbatėlės. [x 2]
4. Ulijona, graži pana, Nutrotyki savo brolių. [x 2]	12. Dar nė pusės neišgėrė, Nuo žirgelio griūt pradėjo. [x 2]
5. – Roda būčiau nutrotyčiau, Kad žinočiau tokią žolę. [x 2]	13. Kai tik puselę išgėrė, Jau rankes pasidėjo. [x 2]
6. – Nueik į vyšnių sodelį, Ten tu rasi tokią žolę. [x 2]	14. – Ulijona, sesuo mana, Paklok manei baltą lovą. [x 2]
7. Ir pririnki į puodelį, Ir išvirk arbatėlės. [x 2]	15. – Tau nereikia baltos lovos, Tau tik reikia šešių lentų, Šešių lentų naujo grabo.
8. Parjos brolis iš vaiskelės, Pasitiki ant vartelių. [x 2]	16. Jau brolelis ant lentelės, Ulijona lauž rankes. [x 2]

17. Jau brolelį ded į grabą, Ulijona gaudžiaai verkia. [x 2]	21. – Nutrotijai savo brolių, Nutrotysi mane jauną. [x 2]
18. Jau brolelį lyd laukeliu, Ulijoną – raštavoja. [x 2]	22. – Velik būčiau žebravojus, Negu brolių pakavojus. [x 2]
19. Jau brolelį ded į duobę, Ulijoną – į turmelį. [x 2]	23. Pasiimsiu aš klamoką Ir išeisiu pas žebroką. [x 2]
20. Ulijona tam turmely Rašo laišką tam berneliui. [x 2]	

Užrašyta: Strėvininkų k., Vievio apyl., Trakų r.

Padainavo: Stefanija Mielasytė, 69 m.

Tekstą užrašė: I. Kazlauskaitė, D. Vainauskaitė, 1963 m.

Melodiją užrašė: B. Ambraziejus, 1963 m.

LTR 3208 (22)

180. Moja miła Ulijana

1. – Moja miła Ulijana, [x 2]
Czarna pola, nie orana. [x 2]
2. Otruj brata rodzonego, [x 2]
Weż mnie, Jasia kochanego. [x 2]
3. – Nie mam ziela takowego, [x 2]
Otruć brata rodzonego. [x 2]
4. – Schoć do sadu wiśniowego, [x 2]
Znajdziesz ziela takowego. [x 2]
5. I nabierz go [do] fartuszka, [x 2]
I zgotujesz czarną juszkę. [x 2]
6. Siostra brata spotykała, [x 2]
Czarnym winem trachtowała. [x 2]
7. Siostra pije, czerwonieje, [x 2]
A brat na koniku mdleje. [x 2]
8. – Ulijana, siostra moja, [x 2]
Jak nie smaczne wino twoje. [x 2]

9. – U mnie wczoraj goście byli, [x 2]
I to czarne wino pili. [x 2]
10. I to czarne wino pili, [x 2]
I dla brata zostawili. [x 2]
11. Siostra pije i smakuje, [x 2]
A brat siedząc nog nie czuje. [x 2]
12. Brat tego wina nie pił, [x 2]
Ale Bogu duszę oddał. [x 2]
13. Siostra brata pochowała, [x 2]
Do Jasiunia list posłała. [x 2]
14. Do Jasiunia list posłała, [x 2]
– Przyjedź Jasiu, nie ma brata. [x 2]
15. – Struś brata rodzonego, [x 2]
I otrujesz mnie młodego. [x 2]
16. – Cóż ja pocznę nieboraczka, [x 2]
Chociaż wyjdę za żebraczka. [x 2]
17. Żebak będzie chleba prosić, [x 2]
A ja, młoda, torby nosić. [x 2]

Užrašyta: Rapėjų k., Juodenėnų apyl., Pabradės r.

Padainavo: Ieva Vaitkevičienė, 72 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: Franė Lazauskaitė, 1959 m.

LTR 3208 (125)

181. Na Podole biały kamień

1. Na Podole biały kamień, [x 2]
Podolanka siedzi na nim. [x 2]
2. Ona siedzi, wije wianki, [x 2]
To robota warszawianki. [x 2]
3. Przyszedł do niej Podoleniec, [x 2]
– Podolanko, daruj wieniec. [x 2]
4. – Żeby siostry nie bojała, [x 2]
To ci wieniec darowała. [x 2]

5. Nie tak siostry, a jak brata, [x 2]
Bo brat gorszy jest od kata. [x 2]
6. – Pójdź do sadu wiśniowego, [x 2]
Znajdziesz węża otrutego. [x 2]
7. Włóżysz go ty [do] fartuszka, [x 2]
Ugotujesz czarną jużkę. [x 2]
8. – Siostra miła, co mi dała, [x 2]
Że mi główka zaboląa. [x 2]
9. – Weź poduszkę, weź puchową, [x 2]
Jak prześni się – przejdzie głowa. [x 2]
10. – Ty otrułaś brata swego, [x 2]
I otrujesz mnie młodego. [x 2]
11. – Nie mam brata ni dworaka, [x 2]
Muszę iść ja za żebraka. [x 2]
12. Żebak będzie chleba prosić, [x 2]
A mnie, młodej, torby nosić [x 2]

Užrašyta: Rapėjų k., Juodenėnų apyl., Pabradės r.

Padainavo ir užrašė: Franė Lazauskaitė, 16 m., 1959 m.

KTR 119 (72)

182. Czarna rola

$\text{♩} = 88$

① — ② ③

Czar-na ro - la, czar-na ro - la, nie o - ra - na, tam cho - dzi - ła

④ — ⑤

Ju - li - ja - na, tam cho - di - ła Ju - li - ja(na).

① 2-18 ② 13 ③ 2 ④ 12, 14, 17, 18 ⑤ 4-8, 9-15, 17

1. Czarna rola,
Czarna rola, nie orana,
Tam chodziła Julijana. [x 2]
2. – A dzień dobry,
A dzień dobry, Julijana,
Co ty robisz, grzeczna dama? [x 2]
3. – Zbieram kwiatki,
Zbieram kwiatki drobnusieńkie,
Wiję wianki malusieńkie. [x 2]
4. – Zwij ty dla mnie,
Zwij ty dla mnie choć jednego,
Będziesz miała mnie młodego. [x 2]
5. – Mnie nie trzeba,
Mnie nie trzeba cię młodego,
Mam ja brata rodzonego. [x 2]
6. – Otruj brata,
Otruj brata rodzonego,
Będziesz miała mnie młodego. [x 2]
7. – Oi ja nie mam,
Oi ja nie mam ja takiego
Otruć brata rodzonego. [x 2]
8. – Schodź do sadu,
Schodź do sadu wiśniowego,
Znajdziesz ziela zielonego. [x 2]
9. I zgarnij je,
I zgarnij je do fartuszka,
Od fartuszka do garnuszka. [x 2]
10. A z garnuszka,
A z garnuszka do szklenicy,
I zaniesiesz do piwnicy. [x 2]
11. Jechał bratek,
Jechał bratek z wajewnicy
I zjechał do piwnicy. [x 2]
12. – Siostra moja,
Siostra moja wajewnica,
Co tu stoi w tej szklenicie? [x 2]

13. – Goście byli,
Goście byli, wino pili,
Dla braciszka zostawili. [x 2]
14. – Siostra moja,
Siostra moja, będziem pili,
Będziem pili po połowie,
Będziem żyli my w rozmowie. [x 2]
15. Siostra pije,
Siostra pije, z gęby leje,
A braciszek duszę chwieje. [x 2]
16. – A dzień dobry,
A dzień dobry, Julijana,
Co ty robisz, ty pogana? [x 2]
17. – Wiozę brata,
Wiozę brata rodzonego,
Będę miała cię młodego. [x 2]
18. – Otrułaś ty,
Otrułaś ty brata swego,
Otrujesz ty mnie młodego. [x 2]

Užrašyta: Pigonų k., Čiobiškio apyl., Širvintų r.

Padainavo: Felicija Paškevičienė-Penkauskaitė, 75 m.

Tekstą užrašė: V. Abarius, 1969 m.

Melodiją užrašė: L. Burkšaitienė, 1970 m.

AF T 2351 (7)

183. Pod Podolem biały kamień

[15"] ♩=90

Pod Po-do-lem bia-ły ka-mień, pod Po-do-lem bia - ły ka-mień,

po-do-lan - ka sie - dzi na nim, po-do-lan - ka sie - dzi na n(im).

① 4 ② 3, 4 ③ 3, 4

1. Pod Podolem biały kamień, [x 2]
Podolanka siedzi na nim. [x 2]
2. Przyszedł do niej Podolieniec: [x 2]
– Podolanko, daj mnie wienec. [x 2]
3. Żeb ja brata nie bojała, [x 2]
To by wienec darowała. [x 2]
4. (U)otruj, (u)otruj brata swego, [x 2]
Będziesz miała mnie młodego. [x 2]

Užrašyta: Gibų k. (*Giby*), Seinų pavietas, Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Aniela Bednarska, g. 1879 m.

Įrašė: L. Bielawski, J. Stęszewski, 1957 m.

Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.

Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

AF T 5016 (2)

184. Na Podolu biały kamień

[8ⁿ] ♩=144

The musical score is written on two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 3/4 time signature. It contains three measures of music. The second staff continues the melody and includes a double bar line at the end. The lyrics are written below the notes.

Na Po - do - lu bia - ły ka - mięń, Po - do - lan - ka
sie - dzi na nim, Po - do - lian - ka sie - dzi na n(im).

1. Na Podolu biały kamień,
Podolanka siedzi na nim. [x 2]
2. Przyszedł do niej Podolieniec:
– Podolanko, daj mnie wienec. [x 2]
3. – Bym ja wienec darowała.
Żebym brata nie bojała, [x 2]
4. – Otruj brata rodzonego,
Będziesz miała mnie młodego. [x 2]

5. – Bym otrula brata swego,
Nie znam ziela takowego. [x 2]
6. – Idź do sadu wiśniowego,
Znajdziesz węża zabitego. [x 2]
7. Włóżysz jego do garnuszka,
Ugotujesz czarno juskę. [x 2]
8. I nalejesz do szklanicy,
I zanesiesz do piwnicy. [x 2]
9. Siostra wchodzi do piwnicy,
Brat przyjeżdża z bojownicy. [x 2]
10. [Już] brat siostrę zdrowie pyta,
Siostra brata winem wita. [x 2]
11. Nie mam brata, ni dworaka,
Teraz pójde za żebraka. [x 2]
12. –Żebrok będzie torby nosić,
A ja będę Boga prosić. [x 2]

Užrašyta: Smalėnų k. (*Smolany*), Seinų pavietas, Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.

Padainavo: Aniela Rudzińska, g. 1895 m.

Įrašė: P. Dahlig, M. Kapsa, 1978 m.

Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.

Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

6. ŠEIMOS DAINOS

6.1. Vyras ir žmona

6.1.1. Kukavo gegutė vyšnelių sodely

LLD VII 332 = LTR 1218 (31)

185. Užkukav gegutė vyšnelių sodely

The musical score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The tempo is marked as quarter note = 80. The melody consists of two lines of music. The first line has a circled '1' above the final measure. The second line has two endings, labeled '1.' and '2.', with a repeat sign before the first ending. The lyrics are written below the notes.

UŽ - ku - kav ge - gu - tė vyš - ne - lių so - de - ly,

ver - kė mer - gu - žė - lė rū - te - lių dar - žė - ly, // žė - ly.

① 2

1. Užkukav gegutė Vyšnelių sodely, Verkė mergužėlė Rūtelių daržely. [2 x 2]	4. Dar kaitri saulelė Nė neužtekėjo, – – Kelkis, mergužėle, Eik rugelių pjauti. [2 x 2]
2. – Cit, neverk, mergele, Aš tave paimsiu, Kai rūtų šakelę Tave šėnavosiu. [2 x 2]	5. Tamsa nuog tamsos Tris laukus nupjoviau, Ik saulutei tekant Jau ir sunešiojau. [2 x 2]
3. Namo parsivedęs, Svirne paguldysiu, Iki pusrytėlių Mergelę migdysiu. [2 x 2]	

Užrašyta: Paverknių k., Jiezno vls., Alytaus aps.

Padainavo: Pranė Ginkienė-Zavistanavičiūtė, 38 m., kilusi iš Darsūniškio bžnk.

Užrašė ir tekstą šifravo: S. Juodeikaitė, 1937 m.

Melodiją šifravo: J. Čiurlionytė, 1939 m.

LLD VII 333 = LTR 3449 (2)

186. Kukuoja gegutė vyšnelių sodely

$\text{♩} = 80$

Ku - kuo - ja ge - gu - tė vyš - ne - lių so - de - ly,
ver - kia mer - gu - žė - lė rū - tė - lių dar - žė - ly, // lių dar - žė(ly).

1. Kukuoja gegutė Vyšnelių sodely, Verkia mergužėlė Rūtelių daržely. [2 x 2]	4. Nespėjo balandis Sparnelių pakelti, – Eina anytėlė Martelės budinti. [2 x 2]
2. – Neverk, mergužėle, Aš tave paimsiu, Kaip rūtų šakelę Aš tave nuskinsiu. [2 x 2]	5. – Kelkis, martužėle, Gana tau miegoti, Imki pjautuvėlį, Eik rugelių pjauti. [2 x 2]
3. Aš tave nuvešiu, Svirne užmigdysiu, Lig sauletekėlio Tavęs nebudysiu. [2 x 2]	6. No ankstyvo ryto Tris kapas supjoviau, O ik pusrytelio Pėdus sunešiojau. [2 x 2]

Užrašyta: Švenčionėlių m., Švenčionių r.

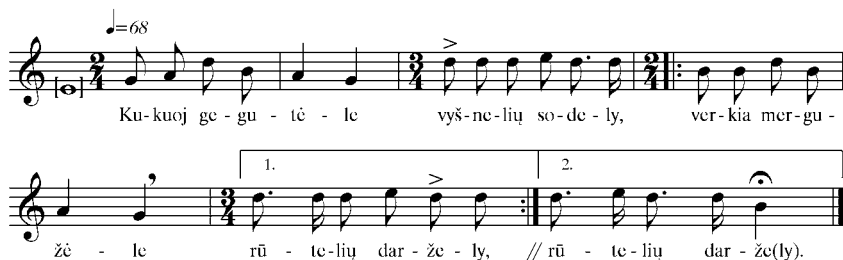
Padainavo: Veronika Duksienė, 51 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: B. Kazlauskienė, 1960 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius, 1968 m.

LLD VII 334 = LTR 3613 (58)

187. Kukuoj gegutėle vyšnelių sodely

1. Kukuoj gegutėle Vyšnelių sodely, Verkia mergužėle Rūtelių daržely. [2 x 2]	6. – Kelkis, mergužėle, Gana tau miegoti, Imki rankon dalgelį, Eik rugelių pjauti. [2 x 2]
2. – Cit, neverk, mergele, Aš tave paimsiu, Kaip žalią rūtelę Aš tave nuskinsiu. [2 x 2]	7. Aš, vėlai atskėlus, Tris kapas supjoviau, Lig saulutei tekunt Pėdus sunešiojau. [2 x 2]
3. Nama parsivesiu, Svirmi paguldysiu, Lig saulutei tekunt Aš tave migdysiu. [2 x 2]	8. Pamačiau – atjoja Jaunas bernužėlis, Vienoj rankoj kardas, Kitoj – šautuvėlis. [2 x 2]
4. Paprašyč gegutį Ant stoga kukuoti, Kad mana mergelei Būt ramiau miegoti. [2 x 2]	9. – Mielas bernužėli, Ar tu mani šausi, Ar tu mani šausi, Ar meilesnę gausi? [2 x 2]
5. Nespėja gegutė Sparnelių pakelti – Eina bernužėlis Mergužėlės kelti. [2 x 2]	

Užrašyta: Vieteikių k., Pakalnių apyl., Utenos r.

Padaainavo: Ona Sakalienė, 59 m.

Užrašė: K. Aleksynas ir K. Viščinis, 1963 m.

Melodiją šifravo: Ž. Ramoškaitė, 1975 m.

LLD VII 336 = LTR 3012 (237)

188. Kukavo gegutė vyšnelių sodely

$\text{♩} = 68$

Ku - ka - vo ge - gu - tē vyš - ne - lių so - de - ly, ver - kē mer - gu - žė - lc rū - te - lių dar - žė - ly, // rū - te - lių dar - žė - ly.

1. Kukavo gegutė Vyšnelių sodely, Verkė mergužėle Rūtelių daržely. [2 x 2]	6. Tik tu nomainyk Sa meilų žodelių, Cikta nekalbyk Sau kitų bernelių. [2 x 2]
2. – Cit, neverk, mergela, Močiutės dukrela, Aš tave paimsiu Šitam rudenėly. [2 x 2]	7. – Oi berneli mano, Baltas dobilėli, Oi, aš neviliosiu Jau kitų bernelių. [2 x 2]
3. Aš tave paimsiu, Gražiai šėnavosiu, Kaip žalių rūtelių Rankelėj nešiosiu. [2 x 2]	8. Ateina bernelis Per lygų laukelį, Vienoj rankoj kardas, Kitoj – šautuvėlis. [2 x 2]
4. Aš tave nebarsiu, Gailiai nevirkdysiu, O kas kermošėlis Kermošėlin laisiu. [2 x 2]	9. – Oi berneli mano, Baltas dobilėli, Kai mane nušausi, Kur meilesnį gausi? [2 x 2]
5. Oi mergela mano, Balta lelijėle, Tik tu nomainyk Sa meilų žodelių. [2 x 2]	10. – Oi mergele mano, Balta lelijėle, Už trijų savaitių Dar meilesnį gausiu. [2 x 2]

Užrašyta: Valkininkų k., Varėnos r.

Padainavo: Veronika Andriejauskaitė, 33 m., kilusi iš Genionių k., Dusmenų par.

Užrašė: P. Bieliauskas, apie 1949–1955 m.

LLD VII 338 = LTR 4462 (100)

189. Kukavo gegulė vyšnelių sodelin

$\text{♩} = 94$ ①

Ku - ka - vo ge - gu - lė vyš - ne - lių so - de - lin,

②

ver - kė mer - gu - žė - lė rū - tc - lių dar - žc - ly, // lių dar - žc(ly).

③ 1 2

① 5 ② 3-8 ③ 3, 5

1. Kukavo gegulė Vyšnelių sodelin, Verkė mergužėlė Rūtelių daržely. [2 x 2]	5. Anksti atskėlus, Tris kapas nupjoviau, Lig tekės saulutė, Pėdus sunešiojau. [2 x 2]
2. – Cit, neverk, mergele, Aš tave paimsiu, Lig užtekės saulutė – Saldžiai išmigdysiu. [2 x 2]	6. Žiūrau – ir ataina Mano bernužėlis, Vienoj rankon dalgis, Antron – šautuvėlis. [2 x 2]
3. Nespėjo paukšteliai Sparnelių pakeltie, Žiūrau – ir ataina Anytėlė keltie. [2 x 2]	7. – Oi berneli mano, Už ką mani šausi, Ar kitą mergele, Sau meilesnę gausi? [2 x 2]
4. – Oi kelkis, martela, Jau gana miegotie, Imke pjautuvėlį, Aik rugelių pjaucie. [2 x 2]	8. – Oi mergela mano, Aš tavį nešausiu, Tiktai aš padėsiu Tau rugelių pjaucie. [2 x 2]

Užrašyta: Marcinkonių k. ir apyl., Varėnos r.
Padainavo: Marija Gaidienė-Petrušytė, 61 m.
Užrašė: Z. Puteikienė, 1973 m.
Melodiją šifravo: V. Puteikis, 1974 m.

LTR 3208 (54)

190. Jechałem przez bory

1. Jechałem przez bory –
Leszczyna szumiała,
Jechałem dwory –
Dziewczyna płakała.
2. Nie szum, leszczynienka –
Ty będziesz wycięta,
Nie płacz, dziewczynienka –
Ty będziesz wzięta.
3. Przywiążę konika
Do suchej leszczyny,
A sam pójdę, powiem –
– Dzień dobry, dziewczyna.
4. Ona prędko wstała,
Białą kączkę(?) dała,
Białą kączkę(?) dała,
Bo szczerze kochała.

Užrašyta: Rapėjų k., Juodenėnų apyl., Pabradės r.

Padainavo: Ieva Vaitkevičienė, 72 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: Franė Lazauskaitė, 1959 m.

6.2. Marčios dalios dainos

6.2.1. Oi, aš vakar labai girta buvau

LLD XIII 244 = LTR 2398 (56)

191. Kai aš vakar labai girta buvau

Kad aš va - kar la - bai gir - ta bu - vau, o jau šian - die

pa - gi - riot a - tẽ - jau.

1. Kai aš vakar labai girta buvau,
O jau šiandie pagiriot atėjau.
2. O jau nūnais pagiriot atėjau,
Po vyšneli patalėlį klojau.
3. Po vyšneli patalėlį klojau,
Ten aš jauna ramio miego guliau.
4. Ten aš jauna ramio miego guliau,
Ant rytojaus ankstų rytų kėliau.
5. Ant rytojaus ankstų rytų kėliau,
Užsikėlus vandenėlio ėjau.
6. Užsikėlus vandenėlio ėjau,
Ir sutikau raibojų antelį.
7. Aš mislinau, kad raiba antelė,
Ažna mano radnoji motulė.
8. – Vai dukrela, vai jaunoji mano,
Vai, kas tavi ankstų rytų kėlė?
9. Vai, kas tavi ankstų rytų kėlė,
Vai, kas tavi vandenėlio siuntė?

10. – Šešurėlis ankstų rytų kėlė,
Anytėlė vandenėlio siuntė.
11. Anytėlė vandenėlio siuntė,
O mošelė viedrelius padavė.
12. O mošelė viedrelius padavė,
Dieverėlis kelelį parodė.

Užrašyta: Matuizų k., Varėnos par., Trakų aps.

Padainavo: Sofija Tarailaitė, 20 m.

Užrašė, tekstą ir melodiją šifravo: P. Bieliauskas, 1933 m.

LLD XIII 245 = LTR 3805 (122)

192. Oi, aš vakar labai girta buvau

Oi, aš va - kar la - bai gir - ta bu - vau,

*)
oi, aš va - kar la - bai gir - ta bu - vau.

*) 3 p. 5–7 taktai kartojami

1. Oi, aš vakar labai girta buvau,
Oi, aš vakar labai girta buvau.
2. O jau nūnai pagirioc atėjau,
O jau nūnai pagirioc atėjau.
3. Po vyšneli patalėlį klojau,
Ir pasklojus ramo miego guliau.
4. Ir pasklojus ramo miego guliau,
Užsikėlus vandenėlio ėjau.
5. Užsikėlus vandenėlio ėjau,
Ir sutikau sierųj antelį.
6. Aš mislinau, kad siera antelė,
Ažna mano radnoji motulė.

7. – Oi dukrelė, oi viešnelė mano,
Oi, kas kėlė ankstų rytelį?
8. Oi, kas kėlė ankstų rytelį,
Oi, kas siuntė vandenėlio semtį?
9. – Oi močiute, oi širdelė mano,
Šešurėlis ankstų rytų kėlė.
10. – Šešurėlis ankstų rytų kėlė,
Anytėlė vandenėlio siuntė.
11. Tai išbarė be žodelio mane,
Tai išmušė be rykštelės mane.

Užrašyta: Aukštakalnio k., Jakėnų apyl., Varėnos r.

Padainavo: Pranė Žemaitienė-Steikauskaitė, 72 m.

Užrašė: V. Juodpusis, K. Viščinis, 1966 m.

Melodiją šifravo: B. Uginčius 1969 m.

LTR 3610 (2)

193. Da ja wczoraj pjany byłem

1. Da ja wczoraj pjany był[em], Fuł dur dam, Niepamiętam, co mówiłem, Fuł dur dam.	5. Trzeba było niejeść gruszki, Fuł dur dam, Niebolało'b tobie brzuszki, Fuł dur dam.
2. Nieszczęśliwe te ganeczki, Fuł dur dam, Gdzie straciłem swój wianeczek, Fuł dur dam.	6. Nieszczęśliwe te łózcunki, Fuł dur dam, Gdzie leżeli my oboje, Fuł dur dam.
3. Trzeba było niechodzici, Fuł dur dam, Niepowidna tobie tam byci, Fuł dur dam.	7. Trzeba było nie leżaci, Fuł dur dam, Trzeba było uciekaci, Fuł dur dam.

4. Nieszczęśliwe te poduszki, Fuł dur dam, Gdzie my jedli słodkie gruszki, Fuł dur dam.	8. Jak ja będę uciekała, Fuł dur dam, Ciemna nocka mnie zaśpiała, Fuł dur dam.
9. A u strachu swiatły oczy, Fuł dur dam, Swiatła droga u północy, Fuł dur dam.	14. – Jak ja będę dziecka miała, Fuł dur dam, Gdzie's ja będę nauczala? Fuł dur dam.
10. – Jak ja będę dziecka miała, Fuł dur dam, Kim ja będę spawiwala? Fuł dur dam.	15. – To oddamy do Warszawy, Fuł dur dam, Niechaj uczą aż dokuczo, Fuł dur dam.
11. – A u żyda stare gaci, Fuł dur dam, Będzie tobie spawiwaci, Fuł dur dam.	16. – A u Warszawy dreny(?) ludzie, Fuł dur dam, Będzie uczyć i dokuczyć, Fuł dur dam.
12. – Jak ja będę dziecka miała, Fuł dur dam, Gdzie ja będę kołysaci? Fuł dur dam.	17. – To oddamy to do wioski, Fuł dur dam, Niechaj hycel świnie pasie, Fuł dur dam.
13. – A u żyda stara beczka, Fuł dur dam, Będzie tobie kołyszeczka, Fuł dur dam.	

Užrašyta: Kazimieravo k., Rimšės par., Braslavo aps. (BT SR). Dabar – Ignalinos r.

Padainavo: Viktorija Bukauckienė, 82 m.

Užrašė: J. Aidulis, 1934 m.

6.3. Našlaičių dainos

6.3.1. Saulelė raudona

LTRn, p. 143

194. Saulelė raudona

$\text{♩} = 60$

Sau - le - lė rau - do - na, va - ka - ras ne - to - li,
lai - kas man jau gul - ti, dar mie - go ne - no - riu,
lai - kas man jau gul - ti, dar mie - go ne - no(riu).

1. Saulelė raudona, Vakaras netoli, Laikas man jau gulti, Dar miego nenoriu. [2 x 2]	4. Sunku ažuolėliui Be žalių lapelių, Sunku našlaitėlei Be tikrų tėvelių. [2 x 2]
2. Vargas akmenėliui Ant kelio gulėti, Sunkiau našlaitėlei Pasauly gyventi. [2 x 2]	5. Ne tiek yr' ant dangaus Žibančių žvaigždelių, Kiek man išbyrėjo Gailių ašarėlių. [2 x 2]
3. Vargas akmenėliui Per kurį važiuoja, Vargas našlaitėlei, Ant kurios meluoja. [2 x 2]	

Užrašyta: Noreikiškių k., Utenos aps. (r.).

Padainavo: (?)

Užrašė: (?) 1932 m.

Melodija: MD 14, p. 18.

LTR 3208 (19)

195. Świeci miesiąc, świeci

1. Świeci miesiąc, świeci,
Świeci na około,
Gdzie ja nie owrócę,
Wszędzie mnie wesoło. [2 x 2]
2. Świeci miesiąc, świeci,
Na okoła gwiazdy,
Kogo kocha jeden,
A mnie kocha każdy. [2 x 2]
3. Świeci miesiąc, świeci,
A mnie nie pokrywa,
Kogo los pomyślny,
A mój nie szczęśliwy. [2 x 2]
4. Ciężko kamieniowi,
Przy drodze leżącej,
A mnie jeszcze ciężej,
Sieroty będącej. [2 x 2]
5. Ciężko kamieniowi,
Jak koły targają,
A mnie jeszcze ciężej,
Jak ludzie gadają. [2 x 2]
6. Niechaj ludzie gadają,
Niechaj obmawiają,
Swoje dzieci mają,
Tego doczekają. [2 x 2]
7. – Lu li, lu li, lu li, lu li,
Ty mój miły zaczątku,
Ja ciebie znalazłam
W ogrodzie na maczku. [2 x 2]

Užrašyta: Rapėjų k., Juodenėnų apyl., Pabradės r.

Padainavo: Ieva Vaitkevičienė, 72 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: Franė Lazauskaitė, 1959 m.

7. VAIŠIŲ DAINOS

7.1.1. Senis gaidį pešė

196. Senis gaidį pešė

Sc - nis gai - dį pe - šė ir į tur - gų ne - šė,

put, put, put - put - put, ir į tur - gų ne - šė.

① 2-4, 6

1. Senis gaidį pešė Ir į turgų nešė, Put, put, put-put-put, Ir į turgų nešė.	5. Nusipirkęs tašę, Senis nusitašė, Put, put, put-put-put, Senis nusitašė.
2. Ir į turgų nešė, Ir nebrangiai prašė, Put, put, put-put-put, Ir nebrangiai prašė.	6. Senis nusitašė, Ir pametė tašę, Put, put, put-put-put, Ir pametė tašę.
3. Ir nebrangiai prašė, Tik pusanthro grašio, Put, put, put-put-put, Tik pusanthro grašio.	7. Už pamestą tašę Boba jį pritašė, Put, put, put-put-put, Boba jį pritašė.
4. Už pusanthro grašio Senis pirkė tašę, Put, put, put-put-put, Senis pirkė tašę.	8. Boba jį pritašė, Senis nebeprašė, Put, put, put-put-put, Senis nebeprašė.

Užrašyta: Vilniaus m., jaunimo folklorinių vakaronių metu.

Užrašė, tekstą ir melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1980 m.

KTR 178(76)

197. Pan do pani gordej

$\text{♩} = 92$

①

Pan do pa - ni gor - dej bę - dzie fla - sza cza - rta,

②

③

o to pan, o to pan, to dob - ro - dziej na - szy.

④

⑤

① 2 4 ② 3 ③ 2, 3 ④ 3 ⑤ 2, 3

1. Pan do pani gordej,
Będzie flasza czwarta,
O to pan, o to pan,
To dobrodziej naszy.
2. Pan patrzy kątek,
Będzie flasza piąta,
O to pan, o to pan,
To dobrodziej naszy.
3. Pan do pani... (?)
Będzie flasza szósta,
O to pan, o to pan,
To dobrodziej naszy.

Pateikėjos pastaba. Dainuodavom už stalo.

Užrašyta: Petrašiškių k., Aukštadvario apyl., Trakų r.

Padainavo: Konstancija Kovalevska, g. 1895 m.

Užrašė: A. Kraucevičiūtė ir J. Tamulionis 1973 m.

Tekstą šifravo: O. Sotnikov, 1975 m.

Melodiją šifravo: R. Mikėnaitė, 1975 m.

8. KARINĖS-ISTORINĖS DAINOS

8.1. Žygio dainos

8.1.1. Augo girioj ažuolėlis

LT II 323 = LTR 1030 (26)

198. Augo girioj ažuolėlis

Andante

Au - go gi - rioj a - žuo - lė - lis, au - go gi - rioj
a - žuo - lė - lis, au - go gi - rioj a - žuo - lė - lis, pas tė - ve - lj
sū - nai - tė - lis, pas tė - ve - lj sū - nai - tė(lis).

1. Augo girioj ažuolėlis, Augo girioj ažuolėlis, Augo girioj ažuolėlis, Pas tėvelį sūnaitėlis, Pas tėvelį sūnaitėlis.	4. Užaugo tavo sūnaitėlis, Užaugo tavo sūnaitėlis, Užaugo tavo sūnaitėlis, Bus Lietuvos kareivėlis, Bus Lietuvos kareivėlis.
2. Rūpinosi tėvutėlis, Rūpinosi tėvutėlis, Rūpinosi tėvutėlis, Kad jo mažas sūnaitėlis, Kad jo mažas sūnaitėlis.	5. – Man nereikia kareivėlio, Man nereikia kareivėlio, Man nereikia kareivėlio, Man tik reikia artojėlio, Man tik reikia artojėlio.
3. – Nesirūpink, tėvutėli, Nesirūpink, tėvutėli, Nesirūpink, tėvutėli, – Užaugo tavo sūnaitėlis, Užaugo tavo sūnaitėlis.	6. – Nenešiojęs mundurėlio, Nenešiojęs mundurėlio, Nenešiojęs mundurėlio, Nebus lauko artojėlis, Nebus lauko artojėlis.

7. Augo girioj liepužėlė, Augo girioj liepužėlė, Augo girioj liepužėlė, Pas motulę dukterėlė, Pas motulę dukterėlė.	9. – Nesirūpink, motinėle, Nesirūpink, motinėle, Nesirūpink, motinėle, Užaugo tavo dukterėlė, Užaugo tavo dukterėlė.
8. Rūpinosi motinėle, Rūpinosi motinėle, Rūpinosi motinėle, Kad jos maža dukterėlė, Kad jos maža dukterėlė.	10. Užaugo tavo dukterėlė, Užaugo tavo dukterėlė, Užaugo tavo dukterėlė, Bus verpėja audėjėlė, Bus verpėja audėjėlė.

Užrašyta: Antazavės apyl., Zarasų r.

Padainavo: (?)

Užrašė: J. Dugnas, 1936 m.

PPLP, p. 91–92

199. Tam na łące

$\text{♩} = 72$

Tam na łą - ce, na zie - lo - nej, tam na łą - ce, na zie - lo - nej,

tam na łą - ce na zie - lo - nej przy stu - dzian - ce

mu - ro - wa - nej, przy stu - dzian - ce mu - ro - wa - nej.

1. Tam na łące, na zielonej [x 3]
Przy studziance murowanej. [x 2]
2. Stoi konik osiodłany [x 3]
Przy nim jeździec zarąbany. [x 2]
3. I przychodzi matka jego, [x 3]
Rozpoczyna płacz za niego. [x 2]

4. Przy żołnierzu matka klęczy [x 3]
I nieswoim głosem jęczy. [x 2]
5. Wy mateczki, co płaczecie, [x 3]
Wy na wojnę nie pójdziecie. [x 2]
6. Tam się biją szabelkami, [x 3]
Krew się leje strumieniami. [x 2]
7. A gdzie ta krew płynąć będzie, [x 3]
Biała róża kwitnąć będzie. [x 2]
8. Biała róża, fijołeczki, [x 3]
Z Bogiem, z Bogiem aniołeczki. [x 2]
9. Z Bogiem, z Bogiem, aż na wieczność, [x 3]
Dziękujemy za waleczność. [x 2]
10. Za waleczność, za zasługi [x 3]
Wystrelimy raz i drugi. [x 2]

Užrašyta: Lenkijoje [išsami dainos metrika nenurodyta].

8.2. Dainos apie karinę tarnybą carinės Rusijos kariuomenėje

8.2.1. Ateis visų šventė

LLD IX 202 = LTR 4304 (65)

200. Ateis rudenėlis

① —

A - teis ru - de - nė - lis, bus šal - nos šal - ne - lės,

② — ③ — ④ ⑤

kris nuog me - džių la - pai bus šal - ta žic - me - lė.

① 3 2 ② 2-6 5, 6 ③ 2-6 3 ④ 3 ⑤ 2 3, 6

1. Ateis rudenėlis, Bus šalnų šalnelės, Kris nuog medžių lapai – Bus šalta žiemelė. [2 x 2]	4. – Cit, neverk, mergele, Balta lelijėla, Aš tau atrašysiu Margą gromatėlį. [2 x 2]
2. Ateis Visos šventės, Reiks mums išvažiuoti, – Pameskit, broliukai Dainėles dainuoti. [2 x 2]	5. Aš tau atrašysiu Margą gromatėlį Ir ten inrašysiu Vardą pravardėlį. [2 x 2]
3. Verkia tėvelis, Sena motynėlė, O dar geriau verkia Jauna merguželė. [2 x 2]	6. – Kas man iš to vardo, Ir to pravardėlio, Kad nebus bernelio, Balto dobilėlio. [2 x 2]

Užrašyta: Balčiškių k., Varenavo r., Gardino sritis, Baltarusija.

Padainavo: Juozas Ramoška, 59 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: Norbertas Vėlius, 1971 m.

Melodiją šifravo: Bronius Uginčius, 1972 m.

LLD IX 196 = LTR 31 (67)

201. Ateis visų šventė

1. Ateis visų šventė, Reiks man išvažiuoti, – Nustokit, broliukai Dainelės dainuoti. [2 x 2]	5. – Neverk, motinėle, Neliek ašarėlių, Gana gana kalbėtis Bus šitą česėlį. [2 x 2]
2. Nedėlios rytelį Žiūriu per langelį, Matau – kinko broliuželis Del manęs žirgelį. [2 x 2]	6. Atėjo tie čėsai, Kaip žmonės kalbėjo, Brolis veža brolių, Tėvas – sūnaitelį. [2 x 2]
3. Žada mane vežti Iš šito kraštelio, Žinau tikrai – negrįšiu Prie savo tėvelių. [2 x 2]	7. Tėvas veža sūnų Šalia pasodinęs, Verkia sūnaitėlis, Tėvą apkabinęs. [2 x 2]
4. Verkia motinytė Mane išleisdama, Suėmus galvelę Balsu raudodama. [2 x 2]	8. – Neverk, sūnaitėli, Neliek ašarėlių: Šviečia šviečia saulelė Ir dėl žalnierėlių. [2 x 2]

Užrašyta: Velykūnų k., Leliūnų vls., Utenos aps.

Padainavo: Anelė Šinkūnienė, g. (?) m.

Užrašė: J. Strolia, 1930 m.

LTR 3208 (10)

202. Przyjdą wszystkie święty

1. Przyjdą wszystkie święty, Trzeba już wyjeżdżać, Porzućcie, braciszki, Śliczne teksty śpiewać.	5. Kukawka kukuje, Aż słowiczek śpiewa, Aż gałązki szumią, Jak wiatry powiewa.
2. Porzućcie, braciszki Śliczne teksty śpiewać, Niedaleko wszystkie święto, Trzeba będzie wyjeżdżać.	6. Leci, gołąbeczek, Aż pod samo niebo, Niesie listek strakacony(?) Od kochanka mego.
3. A mamunia płacze, Łzy wylewając, Smutno, nie wesoło, Syna wypuszczając.	7. A co napisano, Że pieniędzy prosi, A jak nie doczeka – Rwie swoje włosy.
4. W niedzielę na ranku Wyszłem na ganeczek, Załamam białe rączki, Patrzac w ogródeczek.	8. Wezmę ja kociółek, I na to pokrycie A ja biedny chłopiec Za to tracą życie.

Užrašyta: Rapėjų k., Juodenėnų apyl., Pabradės r.

Padainavo: Ieva Vaitkevičienė, 72 m.

Užrašė ir tekstą šifravo: Franė Lazauskaitė, 1959 m.

9. LITERATŪRINĖS KILMĖS DAINOS

9.1. Silvestras Valiūnas

9.1.1. Ant krašto marių

KTR 119 (114)

203. Ant krašto marių

Ant kraš - ta ma - rių Pa - lan - gos mes - te - lyj,
tin, kur gy - ve - na bro - lij žc - mai - tē - lij, tin aukš - tas kal - nas,
Bi - ru - te va - din - tas, ža - liom pu - šc - lam vir - šus ap - sa - din - tas.

1. Ant krašta marių Palangos mestelyj,
Tin, kur gyvena brolij žemaitėlij,
Tin aukštas kalnas, Birute vadintas,
Žaliom pušėlam viršus apsadintas.
2. Tin, kur laiminga buvo žeme mūsų,
A kur buvam ponai ir gudų, ir prūsų,
Vežlyva, skaisti, kai rožė ir rūta,
Kunigaikštienė gyvena Birute.
3. Nebuvo jį jokia karalaite,
Tik iš Palangos vargdiene mergaitė,
Žemčiūgai brangūs ir auksa auskariai
Tesipušioja vaikščioja po marias.

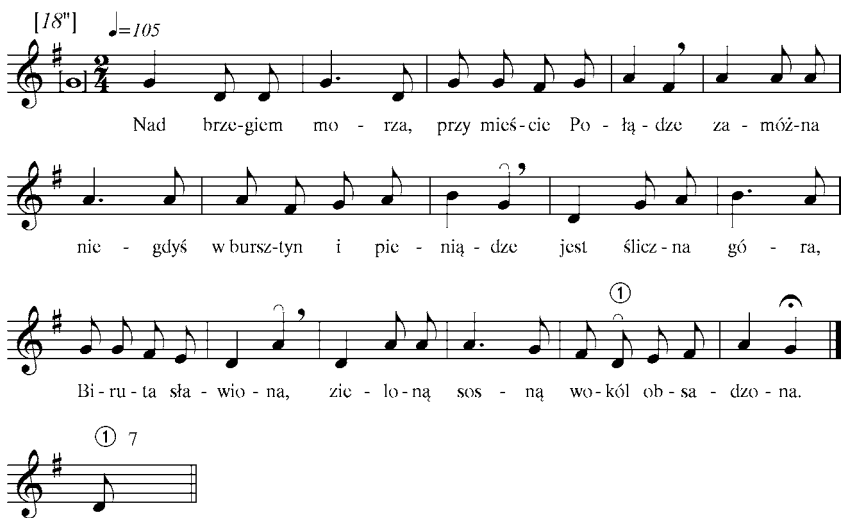
4. Tinai medžioja karalis Keistutis,
 Sutika ainunt pamarem Birutį,
 Ir prakalbėja jai meilingų žodi,
 Ar nesutiktų ji būtė jo žmona.
5. – Kad aš, melsdama prie dieva Perkūna,
 Prisiečiau, būsiu nekaltybėj kūna,
 Bet kad yr tokia valia tava, pone,
 Teišsipilda širdinga malone.
6. Tada karalius nulipa nu žirga
 [Ir] prakalbėja jai meilingų žodi,
 Tada Birute tapa numylėta,
 Pagimde sūnų Vytautą ant svieta.

Užrašyta: Migonių k., Čiobiškio apyl., Širvintų r.
Padainavo: Felicija Paškevičienė-Penkauskaitė, 75 m.
Užrašė ir tekstą šifravo: V. Abarius, 1969 m.
Melodiją šifravo: L. Burkšaitienė, 1970 m.

AFT 5016 (1)

204. Nad brzegiem morza

[18"] ♩=105

Nad brze-giem mo - rza, przy mieś-cie Po - tą - dze za - móż-na
nie - gdyś w bursz-tyń i pie - nią - dze jest ślicz-na gó - ra,
Bi - ru - ta sła - wio - na, zie - lo - ną sos - ną wo - kół ob - sa - dzo - na.

① 7

1. Nad brzegiem morza, przy mieście Połędzie
Zamóżna niegdyś w bursztyn i pieniądze
Jest śliczna góra, Biruta sławiona,
Zieloną sosną wokół obsadzona.
2. Tam skromna świeża, jak róże i ruta,
W ukryciu długo mieszkała Biruta.
Nie królom ona swój początek winna,
Była to prosta z Połagi dziewczyna.
3. Swojej roboty płotnem się stroiła,
Króciuchną w pasy spódniczkę nosiła.
Na białej szyji bursztyna sznureczek,
Na światłych włosach ruciany wianeczek.
4. Kiedy jej bracia o zarannej porze
Wyczły na ryby z łódkami na morze,
Siostra z obiadem gdy ku nim zmierzała,
Rycerza w zbroi na drodze spotkała.
5. A to był Kejstut, sławny w polu bitwy,
Pan żywniej Żmudzi, i pan księżę Litwy.
Gdy ujrzał piękność długo cisze cował,
I wtem się do niej takie ozwał słowa:
6. – Czyliż ziemianka, czyliż mieszkasz w niebie,
Serce i rękę oddaje dla ciebie.
To usłyszawszy Biruta cnotliwa,
Piękna Biruta, piękna i cnotliwa.
7. Spuszcza w dół oczy, własnych uczuć bada,
Wzdycha głęboko i na twarz upada:
– Chociaż przysięgłam przed Bogiem wierności
Całe swe życie poświęcić w czystości.
8. Lecz skoro taka jest twa wola, Panie,
Niech ślub małżeński utwierdzi kochanie.
Biruta szczerze Kejstuta kochała,
Na świat mu syna Witolda wydała.

Užrašyta: Smalėnų k. (*Smolany*), Seinų pavietas, Suvalkų vaivadija, dabar – Palenkės vaivadija (*woj. Podlaskie*), Lenkija.
Padainavo: Aniela Rudzińska, g. 1895 m.
Įrašė: P. Dahlig, M. Kapsa, 1978 m.
Tekstą šifravo: M. Litwinowicz, 1995 m.
Melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 1995 m.

10. PARODIJUOJANČIOS DAINOS

KTR 77 (37)

205. Oi tu Onyt, Onytėle

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of three staves. The first staff has a tempo marking of quarter note = 76 and two first endings marked with circled 1s. The second staff continues the melody and includes the lyrics 'o O-ny - tē pa - si - pū - tus pa - trzy na mnie krzy - vo.' The third staff shows two second endings marked with circled 2s.

Oi tu O - nyt, O - ny - tē - le, za - fun - duj mnie pi - wo,
o O-ny - tē pa - si - pū - tus pa - trzy na mnie krzy - vo.

1. – Oi tu Onyt, Onytėle, Zafunduj mnie piwo, O Onytė pasipūtus Patrzy na mnie krzywo. [2 x 2]	4. Oi tas alus alutėlis Z jęczmienia zrobionas, Ir dėl žmonių palinksmybės Chmielu določonas [2 x 2]
2. Powiedz luba, powiedz moja, Powiedz, širdis mano, Ar neilgu tau be manęs, Tu, mano kvietkele. [2 x 2]	5. Šiandien gersim, baliavosim, Będzie nam wesoło, Rytoj sirgsim, pagiriosim – Wezmiem się za głowę. [2 x 2]
3. Oi kaip ilgu, božeš mój, Negaliu kentėti, Jak ja ciebie nie zobaczę – Net man širdis skauda [2 x 2]	

Užrašyta: Čižiūnų k., Vievio apyl., Trakų r.

Padainavo: Monika Jurevičienė-Simonavičiūtė, g. 1921 m.

Įrašė, tekstą ir melodiją šifravo: K. Brundzaitė, 1961 m.

MFA A 48 (14)

206. Ja siedziała w ogradecku

Ja sie- dzia - ła wo - gro - decz - ku terp ża - lių rū - te - lių,
roz-ma-wia - łem z dziew - czy - necz - ką daug mei-lių žo - de - lių, // del(ių).

1. Ja siedziała w ogradecku
Terp žalių rūtelių,
Rozmawiałem z dziewczyneczką
Daug meilių žodelių. [2 x 2]
2. – Oi mergyte, mergužėle,
Pójdźmy my na polu,
Pažiūrėsim, mergužėle,
Jaka twoja dola. [2 x 2]
3. Oi aluti, alutėli
Z jęczenia zrobiony,
O kad mes jo paragautum –
Chmielu dołożony. [2 x 2]

Užrašyta: Mišniūnų k., Šešuolių apyl., Molėtų r.

Padainavo: Veronika Mackevičienė-Stundytė, g. 1905 m.

Įrašė: I. Glinskaitė, 1996 m.

Tekstą ir melodiją šifravo: R. Sliužinskas, 2003 m.

RIMANTAS SLIUŽINSKAS

THE LINKS BETWEEN
LITHUANIAN AND POLISH
FOLK SONGS

Summary

Over the last decades, the Lithuanian science of ethnomusicology has made significant achievements in the studies of the peculiarities of musical folklore in different ethnographic regions of Lithuania. Regretfully, serious comparative ethnomusicological studies of Lithuanian folklore and the folklore of the neighbouring countries have not really started yet. Nevertheless, it is specifically the comparative studies that best contribute to the tracing of the sources of the traditional native melodic outlook, of diverse historical and regional influences, and ultimately, of the relationship of the local uniqueness and international qualities of the native folk music compositions.

In 1995, I was invited to visit the musical folklore archives of the Institute of Musicology at the Polish Academy of Sciences in Warsaw. I became absorbed in the collections of folk songs recorded in the *Suwalki* Province in 1959. Some songs were recorded in Polish, others in Lithuanian. The Lithuanian ones stayed on the tapes undecoded for almost 40 years. I put down the lyrics and melodies of several hundred Lithuanian folk songs on paper and translated the texts into Polish. It was then that, together with Professor Ludwig Bielawski, Director of the Archives, Professor Anna Czekanowska and Piotr Dahlig, Doctor of Art Studies, I started thinking of comparative studies of Lithuanian and Polish folk songs that would be topical for both countries. Having been given permission to take home the copies of the recordings and my decodings of the Polish and Lithuanian songs, I promised to continue with their studies. That was the starting point of the present monograph that could be considered to be an introduction to potentially huge and possibly boundless research.

The research into the history of Lithuanian and Polish musical folklore may be the most complicated part of studies of the links between the folk song tunes of our tradition and the ones of all the rest, more or less genetically and historically interrelated, nations and cultures. The comprehensive disclosure of the said links shall ask for vast researches hopefully to be undertaken by the Lithuanian and Polish ethnomusicologists of a younger generation. I believe they will get increasingly more involved into joint research projects and will become interested in more active and consistent co-operation and optimal exchange of the research results in the common space of the European Union. That is the necessary precondition for the exhaustive comparative ethnomusicological research, and I can see all the necessary prerequisites for it in terms of the scientific potential.

The topicality of the subject of the present monograph is determined by a demand for comparative studies of the ethnic music of Lithuania and its neighbouring nations. The search for parallels between the Lithuanian – Polish

(and, incidentally, between the Lithuanian – Latvian, Lithuanian – Byelorussian, Lithuanian – Russian, and other) folk songs is a must for the development of our music studies that has been badly neglected up to the present time. The subject of the monograph is Lithuanian and Polish folk songs, their poetic texts and melodies. The method of the research is comparative, and simultaneously it presents a holistic analytical approach to the research object with its stable and mobile elements both in terms of time (a historical aspect) and geography (regional distribution). Of great importance is also the social aspect that allows the researcher to perceive the fundamentals of the folk song performers' national self-consciousness, as well as the subordination and co-ordination of the singers' perception of aesthetical values in the context of the ethnic culture development of both nations. The sources of the research are variants of melodies and poetic texts of Lithuanian and Polish folk songs, stored in the folklore archives of Lithuania and Poland and published in different research papers of both countries.

The innovative aspect of the research: for the first time in the history of Lithuanian and Polish ethnomusicology, examples of texts and melodies of related folk songs of both nations have been found, juxtaposed, and thoroughly analysed, and links of different types between them have been established, to provide the basis for further studies of the common historical sources of their origin and development. Consequently, the aim of the research is to work out the methodological basis for the comparative studies of Lithuanian and Polish folk songs, to find things in common in their historical development, and to elaborate the guidelines for further studies of the links between the musical folklore of both countries. The tasks of the research is to compile lists of the genre types of the related songs, to establish the boundaries of the parallels of the known variants and versions of the said types, and leave room for the newly established scientific facts. Another important task of the research is to perceive the depth of the newly started comparative studies, the manifold character of the parallels and links observed, as well as a complex sociocultural totality of their development.

I am sincerely grateful to the Heads and the staff of Lithuanian and Polish institutions who made it possible for me to get acquainted with the materials stored in the archives, first and foremost, to Prof. Anna Czekanowska (Institute of Musicology, Warsaw University, Poland), Prof. Ludwig Bielawski, Dr. Piotr Dahlig, Dr. Ewa Dahlig-Turek, Dr. Zbigniew Przerembski, Prof. Sławomira Żerańska-Kominek (Institute of Musicology, Polish Academy of Sciences), Povilas Krikščiūnas, Dr. Rūta Žarskienė, Dr. Austė Nakienė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore, Vilnius), Dr. Dalia Urbanavičienė, Dr. Gaila Kirdienė (Department of Ethnomusicology at Institute of Musicol-

ogy, Lithuanian Academy of Music and Theatre) and many other colleagues. I would also like to thank St. Bator Foundation (Warsaw) that sponsored my researches at Warsaw University and at the Musicology Institute of the Polish Academy Sciences in 1994. It was a special pleasure for me to work together with Malgorzata Litwinowicz, student of Warsaw University at that time, whom I would like to thank for the transcriptions of the Polish texts of a number of songs.

I would particularly like to thank the researchers of different other institutions of education and science in Lithuania and Poland, including Prof. Jan Stęszewski (Musicology Institute of Poznan University), Assoc. Prof. Laima Burkšaitienė, Dr. Rimantas Astrauskas (Lithuanian Academy of Music and Theatre), and Prof. Habil. Dr. Romualdas Apanavičius (Vytautas Magnus University, Kaunas), for their help, advice, and insight. My thanks to my former student, Vida Staskelunas from the Lithuanian-speaking Pusk Region in Poland, for her competent advice in the translation of Polish texts.

Historical Parallels between the Publication and Studies of Lithuanian and Polish Folk Songs

Lithuanian and Polish folk songs represent significant integral part of the musical folklore of those nations. They reflect common national and regional features of the world outlook and the mode of artistic expression of the folklore performers in different countries. Both Lithuanian and Polish folk songs have been published in different publications starting with the 18th century, and from the 19th century, they started appearing in reputable many-volume collections of songs. Those were abundant, diverse, and manifold folklore materials that have been an independent object of research for several centuries. However, comparative studies of folk songs of both nations, of their lyrics and melodies, represent a totally new field of study.

The present situation has been caused by objective historical reasons. The history of the science of musicology in Lithuania is comparatively young. The early folk song collections and researches of the 1st half of the 19th century (Rėza 1825; Stanevičius 1829) were not yet ripe for comparative studies. Their value lies in the publication of the factographical material and the beginning of the studies of general properties of the poetic texts and melodic lines of folk songs. The translation of the texts into German in the publications of the mid- and late 19th century (Nesselmann 1853; Bartsch 1886–1889, and others) can not yet be called comparative studies. The publications are of considerable significance, as they allowed folklore researchers of other European nations to get acquainted with the Lithuanian folk songs. The research into the local peculi-

arities of the melodic lines and poetics texts of Lithuanian folk songs started as late as the 1st half of the 20th century (Čiurlionis 1910; Petrauskas 1909; Brazys 1920, 1924; Sabaliauskas 1911, 1916; later Slaviūnas 1958–1959; Čiurlionytė 1938, 1955, 1969, and others). Over the second half of the 20th century, Lithuanian ethnomusicologists achieved a lot in the disclosure of the unique peculiarities of the folk songs of the Dzūkai (Southern Lithuanians) (Četkauskaitė 1981), the Aukštaičiai (Highlanders) (Burkšaitienė & Krištopaitė 1990), the Žemaičiai (Lowlanders), Suvalkiečiai, or Lietuvininkai from Lithuanian Minor. On the other hand, no preparations were made for the comparative studies with the neighbouring countries' folk songs. In my opinion, that was caused by a shortage of scientific potential and of the possibilities to get acquainted with non-Lithuanian materials. The research into Lithuanian-Belarusian songs was of an episodic character (Razmukaitė 1976), although the folk song collections of that region had been well known in Lithuania. In the Soviet years, there was no active co-operation with the established Belarusian ethnomusicologists (L. S. Mucharinskaja, Z. Možeiko, and others), and at present, the possibilities of working together with the Eastern neighbours are getting even more problematic. Comparative studies of Lithuanian – Latvian songs, more frequently conducted by Latvian, but not Lithuanian, researchers (Muktupavels 2000, 2001; Boiko 1992, 1992a, 1996, 2000), are of a similar episodic character. The comparative researches into the Lithuanian – Russian, Ukrainian, Czech, Slovak, and many other national folk songs are still waiting for their turn.

The historical links between the publication and studies of Lithuanian folk songs and the works of Polish historians or other cultural workers are of an exclusive character. The historical contacts of the nations and countries offered numerous testimony to the fact. The Polish historical sources provided some of the earliest information about the Lithuanian folk songs and their peculiarities. Of great significance were the notes of J. Dlugosz (1415–1480) on the historical songs of Lithuanians (Yotvings) in his *History of the Poland* (“*Historia Polonica*”, see Kraszewski 1847: 294). In the work *Treatise on Sarmatian Chiefs* (“*Tractatus de duabus Sarmatiis*”), published in Krakow in 1517, M. Mechovita (1456–1523) mentioned that Lithuanians in his time would sing “a sad song” about the murder of Great Lithuanian Duke Žygimantas in 1440 (Čiurlionytė 1969: 7–8). Another work of significance for the studies of Lithuanian folk songs was the historical *Chronicles* by M. Strykowski (1547–1586) (Strykowski 1582, see: Čiurlionytė 1969: 8), which, next to some valuable materials on the past of Lithuania, presented information about historical Lithuanian folk songs important for the folklore studies. He mentioned the fact of Lithuanian peasants having sung about Duke Gurdas Gentvilaitis-Giedraitis who had distinguished himself in the defence of Kaunas Castle from the Cru-

saders. Strykowski quoted a couple of lines from that song in Polish: "I am not as sorry about the castle as I am about the brave knights and noblemen perishing in the flames" (Strykowski 1582, quoted after Čiurlionytė 1969: 8). As Strykowski had picked up some Lithuanian and was able to communicate with Lithuanian peasants, in the *Chronicle*, he described the rites during which songs were performed, some musical instruments, and also the custom of meeting and greeting Dukes with songs (Čiurlionytė 1969: 8).

J. Čiurlionytė made a pointed remark that "(...) in the 16th century, historical sources were little interested in different other Lithuanian folk songs. Of greatest interest were political events, especially the Lublin Union with Poland (1569) that was strongly opposed by the majority of Lithuanian feudals. To justify their right to the state autonomy, they encouraged the studies of the historical past of Lithuania in every possible way. (...) After the Union with Poland was concluded, the interest in Lithuanian history and folklore decreased. Lithuanian landowners, having been granted the same privileges as the Polish gentry, started imitating Polish habits and soon yielded to the influence of the foreign culture" (Čiurlionytė 1969: 8–9).

Up to the early 19th century, the level of Lithuanian national consciousness was defined as dangerously low. Simultaneously, the study of folklore links with Poland did not offer any novelties. It is only worth noting that both the Polish and Lithuanian gentry exploited the peasants, supported the Czar government, and were strongly opposed to the fight for the abolition of serfdom. Only when the movement of national liberation became stronger, the interest in Lithuania's past, language, and folklore was reborn. In Lithuania Great, the strongest liberation movement was observed in Vilnius. It was specifically Vilnius University, closely related to the Polish culture at the time, that became an important centre of interest in the Lithuanian cultural heritage. Ethnographical field works were organized with the participation of the intellectuals of Vilnius University, both Lithuanians and people of Polish descent. The historical past of Lithuania and its folklore became the source of inspiration for writers and poets, such as A. Mickiewicz, J. Kraszewsky, W. Syrokomla, and others. The cultural ties between Lithuanians and Poles were manifest, and the Lithuanian folklore studies were propagated both in the Lithuanian and in Polish languages. As J. Čiurlionytė noticed, after the failure of the rebellion of 1831 and the closedown of Vilnius University, "(...) its graduates continued in different fields of studies, and produced valuable works on history, ethnography, folklore, and mythology. In the periodicals, translations of Lithuanian folk songs into Polish started appearing again, with Lithuanian originals often placed next to them. In 1844, K. Brzozowski's collection *Songs of Nemunas Coast People from Aleksotas Environs* ("Pieśni ludu nadniemeńskiego z okolic Aleksoty"),

was published in Poznań; it presented 51 songs translated into Polish, including 8 songs with Lithuanian texts and scores (Čiurlionytė 1969: 28). In the same 1844, P. Zatorski published a great part of the songs from L. Rėza's collection of 1825, translated into Polish, in his book *Vytautas on the Vorksla River* ("Witold nad Worklą") (Čiurlionytė 1969: 28).

The works of L. Jucevičius (1813–1846), who was also known under the pseudonym of *Ludwik z Pokiewia*, in the fields of folklore and ethnography, published in Polish, should be remembered as well. The most significant work of his was *Lithuania, its Ancient Monuments, Daily Routine and Customs* (Juciewicz 1846; quoted after Čiurlionytė 1969: 28–29). The author had accumulated abundant information on ethnography, presented detailed descriptions of wedding traditions, customs, songs and dances, as well as of musical instruments, and included examples of songs.

In the Polish magazine of *Athenaeum*, published in Vilnius, a work of a famous Polish author J. Kraszewski *Dainos. Pieśni litewskie* ('Lithuanian Songs') appeared in 1844. The author presented significant conclusions on the subject of qualities of Lithuanian folklore, and emphasized the importance of comprehensive folklore studies related to the historical development of the national culture (Čiurlionytė 1969: 29).

After the suppression of the peasants' revolt of 1863, already in 1864, the Czarist government banned Lithuanian press in Latin script in Lithuania-Major. For four decades, up to the abolition of the ban in 1904, Lithuanian books were published abroad, secretly transported to Lithuania, and distributed in it. In the publishing houses of Poland, a number of important works on the late 19th century musical folklore was published at the time. In Krakow Academy of Science, the melodies of the Lithuanian folk song collection of brothers A. and J. Juška were published in 1900 (and the lyrics in Kazan, in 1880–1883), with the text of the first stanza under the score (Juszkiewicz 1900; quoted after Čiurlionytė 1969: 29–35). The melodies were prepared for publishing with the participation of outstanding Polish scholars O. Kolberg, I. Kopernicki, and Z. Noskovski. The preface of the collection, that reflected, beside the enthusiasm of the editors and their admiration of the Lithuanian tunes, also their great sense of responsibility and a serious view of the work, was offered not only in Polish, but also in German. Regretfully, there was not a single Lithuanian word in it.

In the late 19th century, the interest in the Lithuanian folklore increased greatly. Simultaneously with the increase in the printed materials of the song repertoire, the scope of folklore studies expanded. Not only Polish, but also Russian, Czech, and other scholars took an interest in the Lithuanian folk songs.

A long-time-publisher of the *Lud* ('Folk') periodical and an outstanding Polish folklore scientist-musicologist O. Kolberg (1814–1890) worked suc-

cessfully in the field of studies of the Lithuanian folklore. In the 22 volumes of the periodical, folklore and ethnographic materials of different nations were published. O. Kolberg took an interest also in Lithuanian folk songs and devoted several of his works to them. Having made use of the songs previously published by P. Zatorski and K. Brzozowski, as well as of songs received from several other persons, he published his first small collection of Lithuanian folk songs in 1847 (Kolberg 1847; quoted after Čiurlionytė 1969: 37). It consisted of 15 folk melodies, 11 texts for the melodies in Lithuanian and Polish, and also introductory and final commentaries. As Kolberg did not know the Lithuanian language (Armon 1957: 432, quoted after Čiurlionytė 1969: 37), he mainly paid attention to melodies. He tried to characterize the melodies by emphasizing their certain alleged similarity with Polish, Slavonic, and German tunes, and even with the Italian cantilena. Those characteristics of the Lithuanian folk song melodies appeared due to the fact that, at the time, Kolberg knew just a few songs of a very accidental character which did not have the qualities typical of the Lithuanian melodic lines (Čiurlionytė 1969: 37).

To quote Čiurlionytė: "In 1856, in J. Javorsky's *Calendar*, O. Kolberg published 4 texts and 3 melodies of Lithuanian folk songs. To get better acquainted with folk melodies, in 1860, he went to the Augustaw (later Suwalki) Province which at the time was part of Poland. The trip resulted in a folk song collection, published in 1879, which presented 76 song texts in Lithuanian and Polish and 59 melodies (see: Kolberg 1879). The majority of the melodies in the collection (41), as laid down in the preface, were personally recorded by the compiler in 18 different villages. Consequently, he recorded only one or two songs, their lyrics and melody, in each of the places. Understandably, with a rather scanty scope of melodies, Kolberg could not do any deeper analysis or make reliable generalizations. Therefore, in the said collection, he confined himself to short commentary on melodies and basically focussed on the texts which at the time presented the most widely published folklore material. In Kolberg's opinion, Lithuanian folk melodies were characterized by moderate tempo, with three-part metre typical of most of them, and some melodies were not unlike minuet or polonaise in character. Part of the melodies, as Kolberg noted, must have come from Poland, Russia (Krivichi), or Germany" (Čiurlionytė 1969: 37–38).

Kolberg could be named as the first scholar who employed the comparative method in the analysis of the peculiarities of Lithuanian and some other national folk songs. From the present point of view, his conclusions might seem not sufficiently precise or not completely correct; however, from the point of view of the development of the science of folklore studies, J. Čiurlionytė characterised his merits in the field as follows: "Even if Kolberg's commentary on

the melodies is not of great significance, his characteristics of the lyrics of the songs are of scientific value. A connoisseur of folklore of a number of nations, he employed a comparative method in his work. He made use of different collections of Lithuanian folk songs (ones by Rėza, Nesselman, Daukantas, Jucevičius, and others), translated their lyrics into foreign languages, and, by comparing the themes and traditional artistic images of the Lithuanian folklore to the folklore of other nations, especially Slavonic ones, indicated their parallels, interrelationships, and loans" (Čiurlionytė 1969: 38).

Kolberg's merits in the field of Lithuanian folklore studies of the mid- and late 19th century were great. In terms of his works, he could be deservedly compared to L. Rėza, Ch. Bartsch, and other outstanding researchers of Lithuanian folk songs of that period.

Another work worth mentioning is an article of Polish scholar and composer. Z. Noskowski (1846–1909) published in the introductory part to A. Juška's collection of Lithuanian folk melodies (Juszkiewicz 1900). According to J. Čiurlionytė, it presented a concise characteristics of Lithuanian folk melodies in which, next to the definitions of their harmonies, rhythm, and metre, some new details appeared. When comparing the melodies of the Lithuanian and Polish folk songs, Noskovski noted that the rhythms of the the latter ones were significantly richer, however, Lithuanian folk melodies surpassed the Polish ones by the diversity of harmonies. In Noskovsky's opinion, a specific quality of Lithuanian folk melodies was a three-part rhythm (metre) that occasionally affected the structure of a melody in such a way as to shape it in three-bar-lines, which, to his mind, were exceptionally rare in folk music (Čiurlionytė 1969: 61). In the majority of cases, Noskowski's conclusions were not true. Noskowski was right in his notes on the diversity of the harmonious structure of Lithuanian folk songs, but he was wrong in the definition of rhythmic formations of the Lithuanian melodic lines. The three-part rhythm and metre was undoubtedly typical of the Polish melodies, however, the rhythm of Lithuanian folk songs by no means confined itself to the three-part metre. In them, one could find three-part, two-part, or four-part, as well as mixed and variable, rhythmic sequences of diverse components.

In 1910, a large article *On Music* by M. K. Čiurlionis (1875–1911) was published (Čiurlionis 1910): in it, the author sought to justify the significance of folk music for the development of national professional music. One could also observe manifestations of comparative analysis of Lithuanian and Polish folk songs in the article. According to J. Čiurlionytė, when comparing the folk melodies of Lithuanians and other nations, Čiurlionis noticed the existence of some "travelling melodies" that could often be heard sung not only in Lithuanian, but also in German, Polish, Ukrainian, or Russian. They were not

numerous, however, they spread fast and became popular with folk singers in different countries. M. K. Čiurlionis criticized his contemporaries – young composers who did not know the Lithuanian folk melodies – in a rather sharp manner. As he was well acquainted with the Polish, Russian, German, and Italian popular music, he remarked that in Lithuanian folk songs, “(...) the influence of the Polish *bürgerlich* (non-folk) salon music, popular patriotic song, or religious hymns, was particularly undesirable and dangerous” (Čiurlionytė 1969: 66). By quoting specific examples of Polish romance and patriotic song loans, Čiurlionis proved that they did not comply with the general character of Lithuanian folk songs or their essential qualities.

As one example of such loans, M. K. Čiurlionis offered a Lithuanian folk song with Maironis’ lyrics, the beginning of which was identical to the melody of the Polish patriotic song *Jeszcze Polska nie zginęła*. He indicated the typical cadences of folk song melodies influenced by the Polish urban environment and emphasized the dotted rhythm and melodic sequences (Čiurlionis 1910: 312; quoted after Čiurlionytė 1969: 66).

In his article, Čiurlionis proposed the young musicians to sing all of the items in A. Juška’s four volume collection of Lithuanian folk songs with melodies, published by Krakow Academy of Sciences as early as 1900 (Juszkiewicz 1900), from beginning to end. He thought “(...) that would make them feel the meaningfulness of folk songs and their essence, and also comprehend Z. Noskowski’s editing inexactitudes.” (Čiurlionytė 1969: 67). J. Čiurlionytė summarized: “While appreciating the huge efforts of the outstanding Polish professional musician (and his teacher) in the preparation of A. Juška’s confusing melody recordings for publishing, Čiurlionis was simultaneously critical of his editing of the melodies in the collection. The imprecise metrical division of melodies, as well as rather strange cadences that seemed to him having been invented by the editor, were pointed out correctly” (Čiurlionytė 1969: 67). Čiurlionis was objective in his comment of the situation, and he understood too well that “(...) it happened not due to the absence of good will, but due to the fact that none of the editors [the Poles O. Kolberg and Z. Noskovski – R. S.] knew (...) Lithuanian songs, or even our language...” (Čiurlionis 1910; quoted after Čiurlionytė 1969: 67).

Later, in the early 20th century (up to 1940), there was no active co-operation between Lithuanians and Poles in the field of musical folklore studies. Similarly, the data on the professional contacts of Lithuanian ethnomusicologists with their Polish colleagues during the Soviet years (1940–1990) were scanty.

The ties between Lithuanian and Polish ethnomusicologists were newly established at the beginning of the restoration of Lithuania’s independence, starting with 1990. With the fall of the *Iron Curtain*, Lithuanian scholars started

receiving invitations to participate in the conferences held by different international organizations engaged in the studies of ethnic music (International Council for Traditional Music (ICTM), European Seminar for Ethnomusicology (ESEM), etc.). That contributed to the communication, and simultaneously co-operation, with the closest neighbours – Polish ethnomusicologists whose activities over the fifty years had been little known in Lithuania. The most outstanding contemporary Polish ethnomusicologists, such as Prof. Anna Czekanowska, Prof. Jan Stęszewski, Prof. Ludwig Beliański, are interested in the works of Lithuanian ethnomusicologists, are willing to share their research experience, and welcome Lithuanian colleagues to the famous archives of Polish musical folklore, as well as their folklore study and research centres in Warsaw, Poznań, Lublin, and others. The younger generation of Lithuanian ethnomusicologists (R. Apanavičius, R. Astrauskas, A. Motuzas, R. Ambrazevičius, D. Račiūnaitė-Vyčiniienė, R. Sliužinskas, D. Urbanavičienė, G. Kirdienė, A. Nakienė, R. Žarskienė, and others) have established direct contacts with the colleagues from the Musicology Institute of Warsaw University (P. Dahlig), the Ethnomusicology Department of the Arts Institute at the Polish Academy of Sciences (E. Dahlig-Turek, Z. Przeremski, S. Żeranska-Kominek), the Lublin Kres Foundation, the Musicology Department of Poznań University (J. Stęszewski, B. Muszkalska), and others.

Methodological Provisions for the Studies of Lithuanian and Polish Folk Songs

Presently, the comparative studies of the Lithuanian and Polish folk songs are at the beginning of a long and hard road. To make the work productive and beneficial both for the Lithuanian and Polish sciences of ethnomusicology and musical folklore studies, it is not suffice to have a theoretical and practical possibility to get acquainted with the materials stored in the musical folklore archives of both countries or with the publications on the subject. It would be necessary to form a joint working group of Lithuanian and Polish scholars interested in the subject, and to agree about the tasks, the aims, and the scope of the project, its duration and other details. After the elaboration of a substantial research programme and the receipt of funds for the project, it would be necessary to design a detailed work schedule of the group, and to start consistent and well-planned search for comparative materials. It would be good for the participants of the working group to know, at least minimally, both the Lithuanian and Polish languages and to have sufficient education in musicology and folklore studies (in the studies of poetic texts of songs).

The comparative studies of Polish and Lithuanian folk songs should start after having established certain methodological provisions.

1. Local Classification of Folk Song Recordings

One of the most important criteria of classification of both Lithuanian and Polish folk songs is the accurate establishment of the place of their recording. In the archives of the Lithuanian musical folklore, the village, the rural administrative district, the district (or a settlement / town) where the specific song was recorded shall be indicated. The exact place of birth of the performer, or the year of their transfer to a new place of residence, shall also be indicated. In such a way, the ethnographic region whose tradition is represented by the folk singer shall be defined. The Polish folklore archives have identical requirements. Provided the songs are recorded in strict compliance with the requirements, no problems appear.

Not only the recordings of Lithuanian folklore in Lithuania and of Polish folklore in Poland are significant. Quite a number of Lithuanian folk songs were recorded on the Polish territory (in the environs of Punks, Seiny, and other, see Veverskytė & Vaicekauskienė 1994). From the point of view of recorders and archivists, such recordings fall into two groups. On the one hand, such folklore materials recorded and brought home by Lithuanian folklorists can be juxtaposed with the song tradition of the Lithuanian regions of Dzūkija or Suvalkija and added to the folklore treasures stored in our national archives. On the other hand, in some cases, the same Lithuanian folklore materials recorded on the territory of Poland shall be also stored in Polish archives. In such cases, it is necessary for the scholars of both countries to co-operate and to share the materials, as well as to make them accessible to wide audiences. Lithuanian ethnomusicologists could take care of the translation of texts of Lithuanian materials and their explication to the Poles in Polish. Polish scholars and archivists could in their turn show good will and allow to take the copies of such recordings to Lithuania. The copies, stored in Lithuanian archives, should preserve the signatures of the originals in Polish archives.

In Lithuania, folk songs with the Polish lyrics have been recorded, too. Those recordings came from the Vilnija Region, i.e. the districts of Vilnius, Trakai, Šalčininkai and other, with the population historically speaking a local dialect of Polish, irrespective of their official choice of citizenship (Polish or Lithuanian). Most of the recordings have been stored in the folklore archives of the Department of Ethnomusicology, Institute of Musicology at the Lithuanian Academy of Music and Theatre. The Polish songs, as well as Byelorussian, Russian, Jewish ones, etc., have been catalogued as autonomous divisions and

are still expecting the attention of both Lithuanian and Polish scholars. Those are mainly recordings of an accidental character, that nevertheless designate potential areas for joint Lithuanian – Polish folklore field works (before it is too late). It would be necessary to undertake the organization of such expeditions, and to accumulate and store the recorded materials and their copies in the archives of both countries.

The local classification of Lithuanian and Polish folk songs, of their poetic texts and melodies, is an important step in the attempts to systematize the recordings of folklore materials stored in the archives of both countries. On the other hand, the classification clearly witnesses the fact that the folklore tradition ignores any state borders established at one or other historical period. The local peculiarities of the Lithuanian or Polish folk songs can be defined in the maps of both states and their borderlands exclusively on the basis of the area of the spread of a specific folklore tradition.

2. Parallels in the Folk Song Genre Classification

An important aspect in the classification of folk songs is the diversity of their genre composition. All the recordings of both Polish and Lithuanian songs can be divided into groups in accordance with their genre, and within those groups, they split into different types of melodies or poetic texts. Folk song genres, their groups and sub-groups, depend on the totality of historical and social situations, whose development serves as a background for a specific folklore tradition.

The way of life, daily routines, crafts, beliefs, moral attitudes, and simultaneously folklore traditions of the Polish and Lithuanian people are similar, and sometimes even identical. Due to those objective reasons, structurally, the genre composition of Lithuanian and Polish folk songs is similar and reflects the following fields of the ritual and non-ritual folklore:

<i>Lietuvių</i>	<i>Polskie</i>	<i>English</i>
Vaikų	– dziecięce	– children's songs
Lopšinės	– kołysanki	– lullabies
Kalendorinių apeigų	– kalendarno-obrzędowe, doroczne	– calendar-ritual songs
Kalėdinės	– kolędy	– Christmas songs

Pavasario	– wiosenne	– spring songs
Užgavėnių	– zapustne	– Lent songs
Sūpuoklinės	– huśtawkowe	– the swinging songs
Lalavimai	– łąlynki, konopielki, włoczebne	– Easter songs
Darbo	– robocze, przy robocie	– work songs
Laukų darbų	– polne	– field work songs
Piemenų	– pasterskie	– shepherds' songs
Rugiapjūtės	– żniwne	– harvesting songs
Rugiapjūtės pabaigtuvių	– dożynkowe	– harvesting end songs
Šienapjūtės	– przy sianokosach	– hay making songs
Linų darbų	– przy lnu	– flax pulling songs
Namų darbų	– domowe	– home work songs
Vestuvinės	– weselne	– wedding songs
Vestuvių apdainavimai	– przyśpiewki weselne	– wedding characteristics
Meilės	– miłosne (zalatne, powszednie)	– love songs
Meilės romansai	– romansy miłosne	– love romances
Jaunimo	– młodzieżowe	– youth songs
Šeimos	– rodzinne	– family songs
Krikštyną	– chrzinowe	– baptizing songs
Našlaičių	– sieroce	– orphan songs
Vaišių	– balowe (pijackie, biesiadne)	– drinking, party songs
Lyrinės	– liryczne	– lyric songs

Apie gamtą	– o przyrodzie	– songs about nature
Baladės	– ballady	– ballads
Karinės	– żołnierskie	– war (military) songs
Rekrūtų	– rekruckie	– recruits' songs
Patriotinės	– patriotyczne	– patriotic songs
Emigrantų	– emigrantów	– emigrants' songs
Jumoristinės	– humorystyczne	– joking songs
Šokių	– korowodowe	– dance songs
Žaidimų	– przy zabawach	– games
Raudos	– lamenty, lamentowe	– laments
Laidotuvių	– pogrzebowe	– funeral songs
Religinės	– kościelne	– religious songs
Ubagų	– żebrackie – dziadowskie	– beggars' songs
Literatūrinės kilmės	– literaturne	– songs of literary origin
Parodijos	– parodie	– parodies

Essentially identical genre groups of Lithuanian and Polish folk songs are conducive to the studies of the folklore tradition parallels. Analogous rites of winter and spring calendar festivals, of weddings, of family lives, or of field and house works, are accompanied by the manifestations of folk songs with similar artistic and poetic conceptions, where in some cases the melodic parallels, and in other cases the parallels of different levels of the poetic texts and their plots (personages, action, dialogues, etc.), can be observed. Coincidences in the texts of Lithuanian and Polish songs are not surprising, and they lead to the assumption of the common historical roots and analogous developmental processes of such types of songs.

3. The Problem of Identity of National Origin and Loans

Upon discovering the obvious cases of identity of Lithuanian and Polish folk songs, their melodies or poetic texts, it is first and foremost necessary to establish to what degree the fact is of a regular (or accidental) character. In case

of a sufficient number of variants of the same song type, recorded in a strictly defined local area of the two countries in both languages, the next step is a detailed study of the variants with the aim of proving different ways of their coming into being.

Those may be:

- a) manifestations of the Lithuanian tradition in the context of the Polish folk song tradition;
- b) manifestations of the Polish tradition in the context of the Lithuanian folk song tradition;
- c) common manifestations of the Lithuanian and Polish tradition that remained in the totality of the folk song artistic expression of both countries in the course of history.

In the first two cases, we record the fact of the transfer of the folklore material from the environment of the ethnic traditions of one country to the other at some or other time. I would consider the term of a folklore ‘loan’, frequently used in similar cases, to be imprecise and unethical. This is not a loan to be paid back sooner or later. In different historical periods and under favourable conditions, the Lithuanian folk song melody could have been taken over by Polish singers, or the Polish melody might have appealed to Lithuanians. In the same way, the singers who knew both languages might have simply translated song texts from one language to the other. More singers of the non-native country, after having heard and learnt those variants, might have distributed them in a new area, within the borders of a new folklore tradition. Such cases have also been known to happen at the present time. In a small town of Szypłiszki, Suwalki Province, close to the border of Lithuania, the repertoire of the Polish folklore ensemble *Pogranicze* (leader J. Móraski) includes not only a number of ancient Polish folk songs of the area, but also some translations of Lithuanian folk songs, initiated by the leader of the ensemble, and performed in Polish. The songs are performed with specific interpretation of the two-voice – three-voice homophone major mode typical of the performance of Lithuanian folk songs, no equivalent of which has been discovered by Polish ethnomusicologists in the ancient traditions of their country. How should that be termed – is it a legal or illegal activity, plagiarism or a new form of artistic expression?

The author of folklore works is the people, i.e. a community defined in terms of history and geography, united by common social interests and properties of the artistic world outlook. In the context of permanent appearance of new folklore material variants, the people are the essential pre-requisite for the existence of folklore (in other words, for the totality of its both sta-

ble and constantly changing elements). The community naturally accepts or rejects constant innovations offered by the representatives of either the local or neighbouring, close or distant, communities. In the process of folklore innovation, the factor of outstanding artistic individualities is very important, as it significantly influences the local folklore tradition. Even the most unusual innovation will be easier accepted within the boundaries of the local tradition, provided it is approved, or even encouraged, by the leaders of that tradition. In the context of artistic expression of such individual and communal rudiments, new individual works are born, that become part of folklore after their wide distribution within the boundaries of the local tradition (and later possibly in other localities as well). In precisely the same way, the local community of the renders of the local tradition accept what they consider to be good translations of folk songs from other languages and reject the ones that, again in their opinion, are of inferior quality. Therefore, in the case of Szypliszki, the innovations of the Lithuanian origin are, and shall be, viable as much and as long as they are acceptable to the renders of the local folklore tradition. Their future, from the historical point of view, can develop in three possible directions. In the first case, it is further continuation and extension of the tradition of Lithuanian translations, in the second case, it is their rejection and neglect after a certain period of time. The third case means the revival of the already forgotten tradition. From the geographical point of view, it is only time that will show whether the new Polish translations of Lithuanian songs will spread in other ethnographic regions of Poland or will stay an exclusive phenomenon of Szypliszki. No state, political, or cultural institutions may influence that natural process of the folklore life.

No one should be surprised by the melody variants of Polish songs recorded with Lithuanian texts in Lithuania, and, similarly, by Lithuanian translations of the poetic texts or plots of Polish songs recorded in Lithuania. That is a natural process to be recorded, recognized, and evaluated by scholars without trying to influence its development.

4. The Problem of the Boundaries of the Song Link International Distribution

Just like the manifestations of the musical folklore of any other nation, neither Lithuanian nor Polish folk songs can be considered unique art works that exist within the boundaries of a closely-knit folklore community. By discrete elements of their melodies or poetic texts, or by their totality, they are related to the qualities of other, closer or more distant, local traditions. The links between one local and the neighbouring local traditions are not homogeneous, and they

form an intricate complex of some or other peculiarities of the folklore artistic expression. One of the trickiest problems in the sciences of ethnomusicology and folklore studies is the definition of the areal distribution boundaries of the links between the local folklore traditions with other traditions. With the increasing accumulation of new scientific facts, this particular aspect frequently steps over the borders of a nation or a state and becomes an object of international ethnic music studies.

The studies of the variants of the local folk song tradition start with the analysis of several variants of the same song performed by the same singer. The next step is the analysis of a variant of the local tradition of the song as sung by another singer. Further steps are the studies of the same song performed by singers from a neighbouring village, then of other neighbouring localities, then by the representative of a folklore tradition of a more distant locality, and finally, by the representatives of a different Lithuanian ethnographic region and of a different dialect. Further, the borders of the language, of the national culture and of the state are stepped over. It is possible to trace variants of the melody or the poetic text of the song that are sung in the national languages by folklore performers of the neighbouring, and even by more distant, countries. That means the transfer to an international, and in separate cases, to a global level of studies of the song distribution.

Thus, it would not be safe to define the established links between the Lithuanian and Polish folk songs as folklore material parallels of exclusively those two nations. It is highly possible that the variants of the melody or the poetic text of one or another song (or at least some separate artistic expression elements) are more or less known in the folklore of other nations (most likely to the Byelorussians, Ukrainians, Czechs, Slovaks, Slovenes, Croatians, Bulgarians, Russians, and others).

International studies at that level may be boundless. In each case, it is only possible to record just a certain moment of a permanently historically and geographically changing process. There may be a limitless number of the manifestations of such links, and only the most general of them can reflect the specificity of cultural relationships of a larger or smaller group of nations.

On the other hand, each case study of the links between folklore materials of different nations presents a modest, but a very significant, contribution to the global treasury of the information accumulated by the sciences of ethnomusicology and folklore studies. It also serves as a prerequisite for further studies of the manifestations of links with the folklore of other nations.

5. The Problem of Perception of Poetic Song Texts of Other Nations

The recordings of Lithuanian folk songs of an accidental character stored in the Polish folklore archives have not been actually studied by the Polish folklorists, mainly because they do not know the Lithuanian language and can not understand the texts of the songs. Lithuanian archives store a significantly greater number of the recordings of songs performed in Polish and the transcriptions of their poetic texts and melodies. That is a historically justified situation: there are relatively more Polish speakers on the Lithuanian territory than Lithuanian-speaking people in Poland. The items of Polish folklore recorded in certain regions (e.g., the Vilnija Region, Trakai and Jonava districts, and others) have received signatures of folklore archives and have been entered in the inventory. According to the processing traditions of archival materials, the collections of the folklore manuscript department often present transcribed poetic texts and their melodies. However, it is at this point that an elementary technical problem arises: not all the transcriptions of folk songs can be trusted unconditionally. The transcriptions of the Polish texts were made by transcribers whose Polish seems to have been poor, and they were not always able to correctly get the meaning of the song texts. Thus, instead of “*W tamtej stronie jeziora*” (Lith.: ‘on the other side of the lake’), “*W tamtej stronie jeździł raz*” (Lith.: ‘on the other side I was riding once’) appeared, etc. The transcriptions in which the signature of the sound recording is indicated can be heard again, and mistakes of that type corrected. However, problems arise when the texts of songs are only written down on paper, without the sound recording equipment. The performers who recorded the songs may be dead; then a difficult task remains to try to record new versions of the disputable song from other performers of the present time who may find it hard to remember an analogous version of the old song.

The Links of the Melodica and Poetic Texts between Lithuanian and Polish Folk Songs

The links between Lithuanian and Polish folk songs happen to be of a different qualitative and quantitative character. Identical parallels of their melodic lines and poetic texts are comparatively rare. Much more frequently, analogies of certain melody parallels, or those of the plot or its episodes, can be observed. In the present study, the primary attention is focussed on the disclosure of the said links and the juxtaposition of comparable variants. That is the first stage of comparative studies. It is not easy at present to detect the possible

chronologic links, therefore, it is only cautious conclusions of a hypothetical character that can be made. Similarly, on the basis of the totality of the material that is being accumulated, the issue of the originality of the Lithuanian or Polish folklore tradition demands individual attention. In each separate case, in theory, two versions are possible: either the influence of the Lithuanian folk song tradition on the Polish one can be traced, or vice versa. Another possibility is also the archaic cases of a common historical tradition that later split into separate fields of national folk music composition.

The melodic line links are mostly observed in the following versions:

- a) folk songs with identical melodies and different Lithuanian and Polish poetic texts;
- b) folk songs with identical melodies and identical Lithuanian and Polish poetic texts;
- c) identical episodes of the melodies of songs: melody intonations, motifs, or phrases.

It has to be noted that absolutely identical melodies of Lithuanian and Polish folk songs are seldom encountered. This is a natural law of melody types of a live folklore tradition and of numerous variants of the said types. In such a case, it is important to detect common elements of those melodies: metro-rhythmical sequences, identical musical forms, analogies of the melody line, and others, that make up a homogeneous totality of the variants of the same melody type both within the boundaries of an individual national folklore tradition and in the comparative studies of the melodic lines of both nations' folk songs.

The parallels of the poetic texts of songs can be recorded on the following levels:

- a) identical texts of songs performed both in Lithuanian and Polish, with identical versification prosody forms preserved (the identical stanza structure, the same number of syllables in the line, and the same sequences of stressed-unstressed syllables);
- b) identical Lithuanian and Polish texts (plots of songs) and differences in the versification prosody forms of a poetic text;
- c) identical episodes of the plot;
- d) elements of the poetic text of a common character (identical names, poetic symbols, analogous actions, or rites) met in the texts of songs of different structural types.

Another prospect that is especially topical for the comparative studies of both the Lithuanian and Polish folklore materials is the search for links in

the folk music treasures of neighbouring and more distant countries. First of all, it is the variants of the melodic lines and poetic texts of folk songs of the Slavonic nations related to the Polish tradition (the Byelorussians, Ukrainians, Russians, Czechs, Slovacs, Bulgarians, Slovenes, Croatians, Serbs, and others), that should attract the researchers' attention. Both Lithuanian and Polish ethnomusicologists and folklore scientists should be interested in the studies of the characteristics of their own national folk songs as compared to those of Germanic, Romance, and Finno-Ugrian nations.

The point of departure for such comparative studies could be the links between the melodic lines and poetic texts of the Lithuanian and Polish folk songs as disclosed in the present study.

As I started to accumulate materials for the comparative studies of Lithuanian and Polish folk songs, I felt it was my moral duty to pay homage not only to the studies of the Lithuanian folklore tradition, but also to the local Polish dialect that I heard as a child in the villages of Mičiūnai, Akuškonys, Gineitiškės, and Alešiškės around Aukštadvaris, Trakai district, and to the studies of songs that I remember being sung there in both languages. I greatly appreciate the efforts of all bilingual performers and collectors of folk songs of the region who left us piles of manuscripts and numerous sound recordings of priceless folklore materials.

The present initial studies present just the beginning of a huge task. The scope of the material to be studied is increasing, as the possibilities open up to make use of the manuscripts stored in the folklore archives abroad, and increasingly more publications of different character keep appearing. Each new sound recording of a song sung in Lithuanian or Polish provides more information for comparative studies. The acquaintance with new materials of one nation serves as a stimulus for looking for the equivalents in the manifestations of folklore of another nation. This is an endless process that will contribute to much more thorough and profound research conclusions in the future.

At this stage, I am cautious with my conclusions, as in many cases they are of a hypotheticalal character and demand for more exhaustive comparative studies:

1. Songs of both ritual and non-ritual character, performed in Lithuanian and Polish, are undoubtedly determined by the way of life of their performers, by traditional rites, and all the social-cultural context of daily routines and festivals of their families and communities.

2. It is not easy to establish the boundaries of geographical (areal, regional) distribution of the Polish and Lithuanian folk songs identical in some of their characteristics. In Lithuania, those would be, first and foremost, Polish-speak-

ing or bilingual (Lithuanian-Polish) historical territories of the Vilnija Region and the borderlands of Lithuania and Poland. On the other hand, the links between the melodic or the poetic texts of individual Lithuanian and Polish folk songs can be totally unrelated geographically, with some of them being recorded in the heart of Poland, and others on the Lithuanian side, far away from the historically related Lithuanian-Polish ethnographic regions.

3. The chronology of the contacts of Lithuanian and Polish songs in question and of their development is possibly the most complex problem that asks for additional historical and ethnographic studies. Socio-cultural anthropological studies of the way of life of both countries are also very topical at this point.

4. The comparative ethnomusicological studies of Lithuanian and Polish folk songs have resulted in the following conclusions:

- most Lithuanian and Polish folk songs can be characterized by the identical musical thinking systems of their performers;
- the typical folk song features include diatonic harmonies and a clear metrorhythmical structure of the melodies;
- analogous qualities of the system of musical variant or invariant forms are typical of the folk songs of both nations;
- in a number of cases, the parameters of the genre composition (the social context of the performance) of folk songs, sung both in Lithuanian and Polish, are identical;
- the Lithuanian and Polish variants of separate melodic types can be identical both in complete melodies or their episodes, within the boundaries of individual melodic intonations, motifs, or phrases.
- in some cases, identical melodies can be performed both with analogous and with totally different poetic texts.

5. The identity of poetic texts and plots of Lithuanian and Polish folk songs manifests itself in the following forms:

- the complete plots of the texts (their translations) are identical, and they are sung with analogous melodies;
- the complete plots of the texts (their translations) are identical, and they are sung with different melodies;
- some episodes of the poetic texts are identical, and they are sung both with analogous and different melodies;
- the general setting of the poetic action is identical, and the characters analogous;
- individual poetic symbols are identical.

6. In a number of cases, it is necessary to continue with the studies of the links between the melodic lines and poetic texts of the Lithuanian and Polish folk songs, and simultaneously juxtapose them with possibly analogous folklore materials of the neighbouring and more distant nations. First of all, it is worth paying attention to the contents of the melodic and poetic texts of the folk songs of Slavonic nations (Byelorussians, Ukrainians, Czechs, Slovaks, Bulgarians, Slovenians, Croatians, and others) Later, comparative studies with the folklore materials of Scandinavian and different Western and Southern European countries might follow.

Vertė Laimutė Servaitė

RIMANTAS SLIUŽINSKAS

ZWIĄZKI MIĘDZY
LITEWSKIMI I POLSKIMI
PIEŚNIAMI LUDOWYMI

Streszczenie

W ciągu ostatnich dziesięcioleci etnomuzykologia litewska poczyniła znaczne postępy w badaniach nad właściwościami folkloru muzycznego poszczególnych regionów etnograficznych Litwy. Natomiast badania porównawcze litewskiej twórczości ludowej oraz folkloru narodów sąsiednich nie zdobyły jeszcze popularności. A przecie jedynie w taki sposób możliwe jest poznanie źródeł melosu własnego kraju, jego procesu rozwojowego, różnych wpływów historycznych i regionalnych, wreszcie – stosunku między lokalną unikalną twórczością ludową kraju a uniwersalnymi właściwościami folkloru.

W 1995 roku zostałem zaproszony do zbadania zasobów archiwum folkloru muzycznego Zakładu Muzykologii Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Zapoznałem się wtedy z nagranyymi w 1959 roku w Województwie Suwalskim zbiorami pieśni ludowych. Jedne były śpiewane po polsku, inne – po litewsku. Litewskie już od prawie 40 lat były nagrane na taśmach magnetofonowych, jednak nie odszyfrowane. Przepisałem wtedy teksty oraz melodie kilkuset litewskich pieśni ludowych, przetłumaczyłem ich fabułę na język polski. Podczas tego pobytu wraz z dyrektorem archiwum, profesorem Ludwikiem Bielawskim, profesor Anną Czekanowską oraz historykiem sztuki, doktorem Piotrem Dahligiem, zastanowiliśmy się nad potrzebą podjęcia aktualnych dla obu krajów studiów porównawczych pieśni ludowych. Po otrzymaniu zezwolenia na przewiezienie na Litwę kopii nagrań oraz tekstów wszystkich opracowanych przez siebie pieśni polskich oraz litewskich, obiecałem kontynuowanie badań. Niniejsza monografia, będąca wynikiem wieloletnich poszukiwań naukowych, jest jedynie początkiem tej ogromnej pracy.

Historia litewskiego oraz polskiego folkloru muzycznego – to bodajże najbardziej skomplikowana część związków melosu ludowego naszego kraju z melosem wszystkich innych mniej lub bardziej pokrewnych i wzajemnie powiązanych narodów i kultur. W celu ukazania tych wszechstronnych związków przyjdzie przygotować jeszcze wiele publikacji naukowych, których autorami (mam nadzieję) będą etnomuzykolodzy polscy i litewscy młodego pokolenia. Wierzę, że będą ich łączyć wspólne projekty badawcze, że we wspólnej przestrzeni Unii Europejskiej będą zainteresowani bardziej aktywną i konsekwentną współpracą, wzajemną wymianą wyników badań. Jest to warunek konieczny dogłębnych porównawczych studiów etnomuzykologicznych. Dostrzegam istnienie wszelkich koniecznych ku temu przesłanek.

Aktualność tematyki niniejszej monografii naukowej wiąże się z koniecznością podjęcia studiów porównawczych nad litewską muzyką etniczną oraz folklorem narodów sąsiednich. Poszukiwanie paraleli w pieśniach ludowych litewskich i polskich (jak też litewskich i łotewskich, litewskich i białoruskich, litewskich i rosyjskich itd.) jest nieuniknioną koniecznością rozwoju

naszej muzykologii. Do dziś poświęcono temu znikomą uwagę. Przedmiotem pracy są pieśni ludowe litewskie i polskie, ich teksty oraz melodie. Jako metoda badawcza została obrana metoda porównawcza, jednocześnie został dokonany całościowy analityczny ogląd przedmiotu badania z jego elementami stałymi oraz zmiennymi, zarówno w aspekcie czasowym (historycznym), jak i regionalnym (rozmieszczenia geograficznego). Ważny jest też aspekt socjalny, pozwalający na poznanie podstaw świadomości narodowej wykonawców wspomnianych pieśni, ich rozumienia wartości estetycznych w kontekście rozwoju kultury etnicznej obu narodów. Źródłem badań były przechowywane w archiwach folkloru Litwy i Polski oraz ogłoszone w różnych publikacjach naukowych w obu krajach melodie oraz teksty litewskich i polskich pieśni ludowych.

Nowatorstwo pracy polega na tym, że po raz pierwszy w historii etnomuzykologii Litwy i Polski znaleziono, porównano i szczegółowo omówiono przykłady tekstów oraz melodii pokrewnych pieśni ludowych obu narodów, różnorodne związki zachodzące między nimi, które pozwalają na dalsze poszukiwania wspólnych historycznych źródeł ich pochodzenia oraz rozwoju. Z tym bezpośrednio powiązany jest cel pracy – budowanie podstaw metodologicznych do badań porównawczych litewskich i polskich pieśni ludowych, znalezienie wspólnych punktów styczności między ich rozwojem historycznym, ustalenie wytycznych do dalszych poszukiwań związków, zachodzących w folklorze muzycznym obu narodów. Zadaniem badawczym jest opracowanie rodzajów gatunkowych pieśni wykazujących podobieństwa, ustalenie granic podobieństwa między znanymi wariantami bądź wersjami pieśni, pozostawiając otwartą przestrzeń nowo rejestrowanym faktom naukowym. Ważnym zadaniem badawczym jest też zrozumienie wagi rozpoczętych studiów porównawczych, wielopłaszczyznowości wszystkich możliwych paraleli bądź związków oraz złożonego całokształtu socjokulturowego ich rozwoju.

Za stworzenie doskonałych warunków do zapoznania się ze gromadzonymi w archiwach Litwy i Polski zbiorami folkloru składam serdeczne podziękowania wszystkim kierownikom oraz pracownikom naukowym tych instytucji. Szczególne wyrazy wdzięczności kieruję do prof. Anny Czekanowskiej (Instytut Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego, Polska), prof. Ludwika Beliańskiego, dr. Piotra Dahliga, dr. Ewy Dahlig-Turek, dr. Zbigniewa Przerembskiego, prof. Sławomiry Żerańskiej-Kominek (Zakład Muzykologii Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk), Povilasa Krikščiūnasa, dr. Rūty Žarskienė, dr. Austė Nakienė (Instytut Literatury Litewskiej i Folkloru, Wilno), dr. Dali Urbanavičienė, dr. Gailį Kirdienė (Zakład Etnomuzykologii Instytutu Muzykologii Litewskiej Akademii Muzycznej) oraz wielu innych osób. Dziękuję też Fundacji Stefana Batorego w Polsce (Warszawa), która w 1994 r. finansowała

moje badania na Uniwersytecie Warszawskim oraz w Zakładzie Muzykologii Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk. Mile wspominam kontakt z ówczesną studentką Uniwersytetu Warszawskiego, Małgorzatą Litwinowicz, której jestem wdzięczny za transkrypcje tekstów wielu pieśni.

Za cenne uwagi osobno wyrażam podziękowanie wielu innym naukowcom z różnych instytucji naukowych i badawczych Litwy i Polski: prof. Janowi Stęszewskiemu (Zakład Muzykologii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu), doc. Laimie Burkšaitienė, doc. dr Rimantasowi Astrauskasowi (Litewska Akademia Muzyczna), prof. dr. hab. Romualdasowi Apanavičiusowi (Uniwersytet Witolda Wielkiego w Kownie). Za konsultowanie w sprawach związanych z przekładami tekstów polskich dziękuję swojej byłej studentce Vidzie Staskelunas, pochodzącej z Ziemi Puńskiej.

Paralele historyczne między ogłaszaniem a badaniami litewskich i polskich pieśni ludowych

Litewskie i polskie pieśni ludowe – to jedna z najważniejszych części składowych folkloru muzycznego obu narodów. Odzwierciedlają one zarówno ogólnonarodowe, jak i lokalne formy wyrazu artystycznego oraz cały światopogląd informatorów z tych krajów. Zarówno litewskie, jak i polskie pieśni ludowe już od XVIII w. były ogłaszane w różnych wydawnictwach, od XIX w. – wydawane w postaci wielotomowych śpiewników. Jest to bogaty, różnorodny i wielowarstwowy materiał folklorystyczny, badany już od kilku stuleci. Studia porównawcze pieśni ludowych obu narodów, ich tekstów oraz melodii – to z kolei nowa dziedzina.

Podobna sytuacja jest uwarunkowana obiektywnymi przyczynami historycznymi. Litewska etnomuzykologia jest stosunkowo młoda. Zbiory pieśni ludowych oraz badania z pierwszej połowy XIX w. (Rêza 1825; Stanevičius 1829) nie urastają do rangi prac porównawczych. Ich wartość polega na ogłoszeniu materiału faktograficznego oraz zapoczątkowaniu procesu poznawania cech ogólnych tekstów oraz melodyki pieśni ludowych. Przekładów tekstów na język niemiecki oraz ich publikowania, poczynając od drugiej połowy XIX w. (Nesselmann 1853; Bartsch 1886–1889 i in.), też jeszcze nie można uznać za studia porównawcze. Znaczenie tych publikacji polega na stworzeniu możliwości zapoznania się z litewskimi pieśniami ludowymi naukowcom-folklorystom z innych krajów Europy. Początki badań nad lokalnymi właściwościami melodyki oraz poetyki pieśni przypada dopiero na pierwszą połowę XX wieku (Čiurlionis 1910; Petrauskas 1909; Brazys 1920, 1924; Sabaliauskas 1911, 1916; później – Slaviūnas 1958–1959; Čiurlionytė 1938, 1955, 1969 i in.). W drugiej połowie XX w. dokonania litewskich muzykologów w ukazy-

waniu swoistych właściwości pieśni ludowych Dzuków (Četkauskaitė 1981), Żmudzinów, mieszkańców Aukštoty (Burkšaitienė i Krištopaitė 1990), Suwalszczyzny czy Małej Litwy są szczególnie duże. Z drugiej strony, badania porównawcze między folklorem litewskim a ludowym melosem narodów sąsiednich w owym czasie jeszcze nie były prowadzone. Uważam, że do tego zabrakło nie tylko potencjału naukowego, ale też realnych możliwości głębszego poznania materiału Nielitewskiego. Badania pieśni ludowych litewskich i białoruskich do dziś pozostają fragmentaryczne (Razmukaitė 1976), mimo iż na Litwie są dobrze znane zbiory śpiewów ludowych tego kraju. W okresie sowieckim nie została podjęta współpraca ze znanymi białoruskimi etnomuzykologami (L. S. Mucharinskaja, Z. Možeiko i in.), obecnie zaś możliwości utrzymywania kontaktów ze wschodnimi sąsiadami stają się jeszcze bardziej problematyczne. Podobnie fragmentaryczne są badania porównawcze pieśni litewskich i łotewskich. Częściej publikacje przygotowują łotewscy, nie zaś litewscy naukowcy (Muktupavels 2000, 2001; Boiko 1992, 1992a, 1996, 2000). Na swoją kolej czekają też badania pieśni ludowych litewskich i rosyjskich, ukraińskich, czeskich, słowackich oraz wielu innych narodów.

Związki między ogłaszaniem oraz badaniem litewskich pieśni ludowych a pracami polskich historyków i działaczy kultury mają charakter wyjątkowy. Historyczne kontakty obu narodów oraz krajów warunkowały podobną sytuację. Polskie źródła historyczne dostarczają jednych z najwcześniejszych informacji o litewskich pieśniach ludowych oraz ich właściwościach. Warto wspomnieć uwagi J. Długosza (1415–1480) dotyczące litewskich (jaćwińskich) pieśni historycznych, zawarte w dziele „Historia Polonica” (zob. Kraszewski 1847: 294). M. Miechowita (1456–1523) w książce „Tractatus de duabus Sarmatiis”, wydanej w 1517 r. w Krakowie, pisze że w jego czasach Litwini śpiewali „smutną pieśń” o zamordowaniu w 1440 roku wielkiego księcia litewskiego Zygmunta (Čiurlionytė 1969: 7-8). Duże znaczenie dla badań litewskich pieśni ludowych ma historyczne dzieło M. Strykowskiego (1547–po 1586) „Kronika” (Strykowski 1582, zob.: Čiurlionytė 1969: 8), w którym obok cennych materiałów dotyczących przeszłości Litwy zawarte są ważne dla folklorystyki informacje o historycznych litewskich pieśniach ludowych. Autor wspomina, że litewscy chłopcy śpiewali pieśń o księciu Gurdzie Gentvilaitisie Giedraitisie, który odznaczył się w 1362 r. broniąc przed Krzyżakami zamku kowieńskiego. Strykowski znał język litewski i mógł porozumieć się z litewskimi chłopami, dlatego w „Kronice” opisał obrzędy, w których rozbrzmiewały pieśni, niektóre instrumenty muzyczne, a także zwyczaj witania książąt śpiewami (Čiurlionytė 1969: 8).

J. Čiurlionytė trafnie zauważa, że “(...) w źródłach historycznych XVI w. mało jest zainteresowania innymi litewskimi pieśniami ludowymi. Najbardziej

pobudzały wydarzenia polityczne, zwłaszcza Unia Lubelska z Polską (1569), przeciwko której była wrogo nastawiona duża część szlachty litewskiej. W celu udowodnienia swoich praw do państwowej samodzielności, na wszelkie sposoby pobudzała ona do badania historycznej przeszłości Litwy. (...) Po zawarciu unii z Polską, zmalało zainteresowanie historią Litwy oraz twórczością ludową. Litewscy bojarzy, po otrzymaniu takich samych przywilejów jak szlachta polska, zaczęli naśladować polskie zwyczaje i szybko poddali się wpływowi obcej kultury.” (Čiurlionytė 1969: 8–9).

Poziom litewskiej świadomości narodowej do początku XIX w. określany jest jako niebezpiecznie niski. Związki folklorystki z Polską również nie wyróżniły się niczym szczególnym. Można podkreślić jedynie fakt, że zarówno szlachta polska, jak i litewska, uciskająca chłopów, działała wspólnie z władzami carskimi i tłumiała walkę o zniesienie pańszczyzny. Dopiero po umocnieniu się ruchu wyzwolenia narodowego ponownie odrodziło się zainteresowanie przeszłością Litwy, językiem, etnografią i folklorem. Na terenie Wielkiej Litwy najsilniejsze przejawy tego ruchu miały miejsce w Wilnie. Ważnym centrum zainteresowania litewskim dziedzictwem kulturalnym stał się w owym czasie ściśle związany z polską kulturą Uniwersytet Wileński. Zaczęto organizować ekspedycje krajoznawcze, w których razem z Litwinami brała udział również inteligencja polska z uniwersytetu – profesorowie i studenci. Przeszłość historyczna Litwy, folklor stały się źródłem twórczości pisarzy i poetów: A. Mickiewicza, J. I. Kraszewskiego, Wł. Syrokomli. Litewsko-polskie związki kulturalne stały się dość ściśle, popularyzowano litewską folklorystykę zarówno w języku litewskim, jak i polskim. J. Čiurlionytė zauważa, że po nieudanym powstaniu 1831 r., zamknięciu w 1832 r. przez władze carskie Uniwersytetu Wileńskiego, “(...) jego wychowankowie dalej pracowali w różnych dziedzinach nauki, pozostawiając cenne badania z historii, etnografii, folkloru, mitologii. W prasie periodycznej znowu zaczęły ukazywać się przekłady litewskich pieśni ludowych na język polski, często były zamieszczane również oryginały. W 1844 r. w Poznaniu w opracowaniu K. Brzozowskiego ukazał się zbiór “Pieśni ludu nadniemeńskiego z okolic Aleksoty”, zawierający 51 pieśń, przetłumaczoną na język polski (w tym 8 pieśni z litewskimi tekstami i melodiami (Čiurlionytė 1969: 28). W tym samym roku P. Zatorski w swojej książce “Witold nad Worklą” ogłosił dużą część zbioru pieśni L. Rėzy z 1825 r., w przekładzie na język polski (Čiurlionytė 1969: 28).

Wspomnieć należy też prace folklorystyczne oraz etnograficzne L. Jucewicza (1813–1846), znanego jako Ludwik z Pokiewia, ogłoszone w języku polskim. Najważniejszą z nich jest “Litwa pod względem starożytnych zabytków, obyczajów i zwyczajów” (Jucewicz 1846; cyt. za: Čiurlionytė 1969: 28–29). Praca zawiera wiele informacji etnograficznych, drobiazgowo opisy obrzędów

weselnych, obyczajów, tańców i zabaw, instrumentów muzycznych, przykłady pieśni.

W wydawanym w Wilnie piśmie „Athenaeum” w 1844 r. została opublikowana praca J. I. Kraszewskiego „Dainos. Pieśni litewskie”. Autor zawarł w niej istotne spostrzeżenia dotyczące folkloru litewskiego, podkreślił wagę wszechstronnych badań folklorystycznych, wiążąc je z rozwojem historycznym kultury narodu (Čiurlionytė 1969: 29).

Po stłumieniu powstania 1863 r., w 1864 r. rząd carski w Wielkiej Litwie wydał zakaz druku pism litewskich czcionką łacińską. Przez cztery dziesięciolecia, do zniesienia zakazu w 1904 roku książki litewskie wydawano za granicą, tajnie dostarczano na Litwę i tu rozpowszechniano. W tym okresie w drukarniach Polski zostało wydanych wiele ważnych prac z zakresu litewskiej folklorystyki muzycznej końca XIX w. Tak np. w Akademii Umiejętności w Krakowie w 1900 r. Antoni i Jan Juszkiewiczowie ogłosili litewskie melodie ludowe (teksty ukazały się w Kazaniu, w l. 1880–1883), z tekstem pierwszej strofy pod nutami (Juszkiewicz, 1900; cyt. za: Čiurlionytė, 1969, s. 29–35). W pracy nad wydaniem melodii wzięli udział wybitni polscy naukowcy: O. Kolberg, I. Kopernicki, Z. Noskowski. Przedmowa do zbioru, w której poza niezwykłym entuzjazmem redaktorów oraz fascynacją litewskimi melodiami, odbiło się poczucie odpowiedzialności i poważne podejście do pracy, została zamieszczona nie tylko w języku polskim, ale też niemieckim. Po litewsku, niestety, ani słowa.

W drugiej połowie XIX w. notuje się znaczny wzrost zainteresowania litewską twórczością ludową. Wraz z ukazującym się coraz bogatszym materiałem repertuarowym pieśni, zwiększał się również zakres badawczych prac naukowych, poświęconych folklorystyce. Litewskimi pieśniami ludowymi zaczęli interesować się nie tylko polscy naukowcy, ale też rosyjscy, czescy i in.

W dziedzinie litewskiej folklorystyki duże osiągnięcia ma wieloletni wydawca pisma „Lud”, wybitny polski folklorysta i muzykolog Oskar Kolberg (1814–1890). W 22 tomach wspomnianego wydawnictwa został zamieszczony materiał folklorystyczny i etnograficzny różnych narodów. Kolberg zainteresował się również litewskimi pieśniami ludowymi, poświęcił im kilka swoich prac. Wykorzystując pieśni opublikowane wcześniej przez P. Zatorskiego i K. Brzozowskiego, a także te, które otrzymał od kilku innych osób, w 1847 roku ogłosił pierwszy zbiorek litewskich pieśni ludowych (Kolberg 1847; cyt. za: Čiurlionytė 1969: 37). Składa się na niego 15 melodii, 11 tekstów w języku litewskim i polskim, uwagi wstępne i końcowe. Kolberg nie znał języka litewskiego (Armon 1957: 432, cyt. za: Čiurlionytė 1969: 37), dlatego najwięcej uwagi poświęcił melodiom. Próbował dokonać ich charakterystyki, podkreślając pewne rzekome ich podobieństwo z melodiami polskimi, słowiański-

mi, niemieckimi, a nawet włoską cantileną. Podobna charakterystyka pojawiła się dlatego, że w owym czasie Kolberg znalazł zaledwie kilka przypadkowych pieśni, pozbawionych cech, właściwych dla melodyki litewskiej (Čiurlionytė 1969: 37).

J. Čiurlionytė pisze: “W kalendarzu J. Jaworskiego z 1856 r. O. Kolberg ogłosił 4 teksty litewskich pieśni ludowych oraz 3 melodie. Chcąc dogłębniej zapoznać się z melodiami ludowymi, w 1860 r. udał się do Gubernii Augustowskiej (później – Suwalskiej), która w owym czasie wchodziła w skład Polski. Wynikiem tej wyprawy był wydany w 1879 r. zbiór śpiewów ludowych, w którym zamieszczono teksty 76 pieśni w języku litewskim i polskim oraz 59 melodii [zob.: Kolberg 1879]. Większa część melodii zamieszczonych w tym zbiorze (41), jak podkreślono w przedmowie, została zapisana przez samego zbieracza w 18 wsiach. W taki sposób w poszczególnych miejscowościach zapisał jedynie po jednej lub dwie pieśni z melodią. Zrozumiałe jest, że posiadając tak niewielką liczbę melodii, Kolberg nie mógł dokonać głębszej ich analizy ani uogólnienia. Dlatego w danym zbiorze ograniczył się jedynie do pewnych uwag, dotyczących melodii, całą uwagę skupiając na tekstach, które były najczęściej wówczas ogłaszanym materiałem folklorystycznym. Zdaniem Kolberga, litewskie pieśni ludowe mają zwolnione tempo; dla wielu z nich charakterystyczne jest metrum 3/4, niektóre przypominają menuety czy polonezy. Część melodii, jak podkreśla Kolberg, przyszła z Polski, Rosji (od Krywiczów) oraz Niemiec.” (Čiurlionytė 1969: 37–38).

Oskara Kolberga możemy nazwać pierwszym naukowcem, który metodą porównawczą badał właściwości litewskich pieśni ludowych oraz pieśni innych narodów. Mimo nie dość dokładnych i trafnych, z dzisiejszego punktu widzenia, wniosków, jego uwagi są cenne w historycznym aspekcie rozwoju folklorystyki. J. Čiurlionytė tak ocenia zasługi naukowca: “Jeżeli uwagi Kolberga dotyczące melodii nie mają większego znaczenia, to wypowiedzi dotyczące tekstów pieśni mają wartość naukową. Jako znawca folkloru wielu narodów w swojej pracy stosował metodę porównawczą. Wykorzystując zbiory litewskich pieśni ludowych (Rėzy, Neselmana, Daukantasa (Dowkonta), Jucewicza i in.), przetłumaczonych na języki obce, Kolberg porównywał folklor litewski, tradycyjne obrazy artystyczne z folklorem innych narodów, zwłaszcza słowiańskich, ukazując paralele, wzajemne związki i zapożyczenia” (Čiurlionytė 1969: 38).

Zasługi O. Kolberga dla litewskiej folklorystyki drugiej połowy XIX w. są niezwykle duże. Jego prace zasłużenie mogą być porównywane z dokonaniami L. Rėzy, Ch. Barčasa, innych wybitnych badaczy folkloru litewskiego danego okresu.

Należy też wspomnieć artykuł jeszcze jednego polskiego naukowca i kompozytora, Z. Noskowskiego (1846–1909), zamieszczony we wstępie do zbioru melodii pieśni ludowych A. Juskiewicza (Juskiewicz 1900). Zdaniem J. Čiurlionytė, jest to zwięzła charakterystyka litewskich melodii ludowych, w której obok określenia zestrojów, rytmiki i metrum znajdujemy też nowe elementy. Porównując melodie litewskich i polskich pieśni ludowych, Noskowski zauważa, że rytmika tych ostatnich jest znacznie bogatsza, podczas gdy litewskie pieśni ludowe przewyższają polskie pod względem różnorodności zestrojów. Specyficzną cechą litewskich pieśni ludowych, zdaniem Noskowskiego, jest rytm 3/4, który niekiedy tak wpływa na strukturę melodii, że układa się ona w trzytaktowe jednostki rytmiczne jego zdaniem, niezwykle rzadko pojawiające się w muzyce ludowej (Čiurlionytė 1969: 61). Podobne wnioski Z. Noskowskiego w wielu wypadkach nie są prawdziwe. Słusznie zauważa różnorodność struktury zestrojów litewskich pieśni ludowych, myli się jednak, charakteryzując rytmiczne sekwencje litewskiej melodyki. Metrum 3/4 jest niewątpliwie właściwe dla polskiego melosu, podczas gdy rytmika litewskich pieśni ludowych w żadnym wypadku nie ogranicza się do niego. Znane są zarówno trzyczęściowe, jak i dwu czy cztero, jak i mieszane i zmienne sekwencje rytmiczne o najprzeróżniejszych elementach składowych.

W 1910 roku ukazał się obszerny artykuł M. K. Čiurlionisa (1875–1911) „Apie muziką” (*O muzyce*) (Čiurlionis 1910), w którym autor dążył do uzasadnienia znaczenia muzyki ludowej w rozwoju narodowej muzyki zawodowej. Tu również dostrzegamy elementy analizy porównawczej litewskich i polskich pieśni ludowych. Według J. Čiurlionytė, porównując litewskie melodie ludowe z melodiami innych narodów, Čiurlionis zauważył, że istnieją melodie „wędrujące”, które nie jest trudno usłyszeć w śpiewach nie tylko litewskich, ale też niemieckich, polskich, ukraińskich czy rosyjskich. Nie są one liczne, jednak szybko się rozprzestrzeniają i są lubiane przez śpiewaków ludowych różnych krajów. Ostrej krytyki M. K. Čiurlionisa doczekała się ówczesna twórczość młodych kompozytorów, nie znających melosu litewskich pieśni ludowych. Dobrze zapoznany z polską, rosyjską, niemiecką, włoską muzyką popularną, zauważa, że “(...) szczególnie niepożądany i niebezpieczny jest wpływ polskiej mieszczańskiej (nie ludowej) salonowej, popularnej pieśni patriotycznej, a także pieśni religijnych” (Čiurlionytė 1969: 66). Przytaczając konkretne zapożyczenia z polskich romansów i pieśni patriotycznych, Čiurlionis pokazuje, że zupełnie nie przystają one do ogólnego charakteru litewskich pieśni ludowych oraz istotnych ich właściwości.

Jako przykład podobnego zapożyczenia M. K. Čiurlionis podaje litewską pieśń do słów Maironisa, której początek przypomina melodię polskiej pieśni patriotycznej “Jeszcze Polska nie zginęła”. Przytacza on charakterystyczne ka-

dencje melodyczne pieśni ludowych powstałych w polskim środowisku mieszczańskim, zwracając uwagę na punktowany rytm i takie sekwencje melodyczne (Čiurlionis 1910: 312; cyt. za: Čiurlionytė 1969: 66).

W swoim artykule Čiurlionis proponuje młodszym muzykom wyśpiewanie od początku do końca całego czterotomowego zbioru litewskich pieśni ludowych A. Juskiewicza z melodiami (Juskiewicz 1900). Twierdzi, że “(...) pozwoli to odczuć sensowność pieśni ludowych i ich istotę, a także zrozumieć nieścisłości redakcyjne Z. Noskowskiego.” (Čiurlionytė 1969: 67). J. Čiurlionytė uogólnia: “Wysoko oceniając ogromny trud tego wybitnego polskiego muzyka zawodowego (swojego nauczyciela) włożony w przygotowanie do druku zawitych zapisów melodii dokonanych przez A. Juskiewicza, Čiurlionis jednocześnie wyraża krytyczne uwagi dotyczące ich redakcji. Trafnie wskazuje niedokładny podział metryczny melodii, a także dziwne kadencje końcowe, które wydają mu się wymyślone przez samego redaktora.” (Čiurlionytė 1969: 67). Čiurlionis obiektywnie ocenia tę sytuację, rozumie, że “(...) stało się tak nie dlatego, że nie istniały dobre chęci, ale dlatego, że żaden z owych redaktorów [Polacy O. Kolberg i Z. Noskowski – R. S.] nie znali (...) pieśni litewskich, naszego języka też przecie nie znali...” (Čiurlionis 1910; cyt. za: Čiurlionytė 1969: 67).

W okresie późniejszym, w pierwszej połowie XX w. (do 1940 r.) w związkach folklorystyki muzycznej polskiej i litewskiej nie dostrzegamy faktów aktywnej współpracy. Podobnie niewiele danych posiadamy o kontaktach zawodowych litewskich etnomuzykologów z polskimi kolegami w okresie sowieckim (1940-1990).

Związki litewskich i polskich etnomuzykologów na nowo zaczęły kształtować się po odzyskaniu przez Litwę niepodległości, po roku 1990. Po odsłonięciu „żelaznej kurtyny” litewscy naukowcy zaczęli otrzymywać zaproszenia do uczestnictwa w konferencjach organizowanych przez różne międzynarodowe organizacje, zajmujące się badaniem muzyki etnicznej (International Council for Traditional Music, ICTM; European Seminar for Ethnomusicology, ESEM; etc.). Wytworzyły się obiektywne warunki do współpracy, w tym z najbliższymi sąsiadami – polskimi etnomuzykologami, których prace w ciągu całego półwiecza były na Litwie słabo znane.

Najwybitniejsi współcześni polscy etnomuzykolodzy – prof. Anna Czekanowska, prof. Jan Stęszewski, prof. Ludwik Beliański – wyrażają zainteresowanie pracami litewskich etnomuzykologów, chętnie dzielą się swoim doświadczeniem w pracy naukowej, zapraszają litewskich etnomuzykologów do badań zbiorów największych archiwów folkloru muzycznego w Polsce, odwiedzania ośrodków badawczych oraz naukowych w Warszawie, Poznaniu, Lublinie, innych miastach. Litewscy etnomuzykolodzy młodszego poko-

lenia (G. Kirdienė, R. Sliužinskas, R. Astrauskas, D. Račiūnaitė-Vyčinienė, R. Ambrazevičius, D. Urbanavičienė, A. Nakienė, R. Žarskienė i in.) nawiązali bezpośrednie kontakty z pracownikami Instytutu Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego (P. Dahlig), Zakładu Etnomuzykologii Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk (E. Dahlig-Turek, Z. Przerembski, S. Żeranska-Kominek), lubelskiej Fundacji Kresy, Katedry Muzykologii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu (J. Stęszewski, B. Muszkalska) itd.

Założenia metodologiczne badań litewskich i polskich pieśni ludowych

Badania porównawcze litewskich i polskich pieśni ludowych są dopiero u początku długiej i skomplikowanej drogi. By praca ta była produktywna i pożyteczna zarówno dla litewskiej, jak i polskiej etnomuzykologii oraz folklorystyki muzycznej, nie wystarcza jedynie teoretyczna i praktyczna możliwość zapoznania się z materiałem przechowywanym w archiwach folkloru muzycznego obu krajów oraz z ogłoszonymi już materiałami. W tym celu należałoby stworzyć wspólną grupę roboczą, złożoną z litewskich i polskich naukowców, porozumieć się co do zadań roboczych, celów, zakresu, długotrwałości badań oraz innych szczegółów. Po przygotowaniu poważnego programu naukowego i otrzymaniu wsparcia finansowego do jego realizacji, należałoby stworzyć szczegółowy plan pracy podobnej grupy roboczej i dopiero wtedy rozpocząć konsekwentne, planowe działania w zakresie poszukiwania materiału porównawczego. Byłoby rzeczą wspaniałą, gdyby członkowie takiej grupy roboczej przynajmniej w stopniu minimalnym znali oba języki – litewski i polski, mieli odpowiednie wykształcenie etnomuzykologiczne bądź folklorystyczne.

Studia porównawcze litewskich i polskich pieśni ludowych można rozpocząć po określeniu stanowisk metodologicznych.

Lokalna klasyfikacja pieśni ludowych

Jednym z najważniejszych kryteriów klasyfikacji zarówno litewskich, jak i polskich pieśni ludowych jest dokładne określenie miejscowości, w której zostały zapisane. W litewskich archiwach folkloru muzycznego zawsze jest wskazywana wieś, okręg, rejon (lub miasteczko, miasto), w którym zostały zapisane poszczególne pieśni. Wskazywane jest też dokładne miejsce urodzenia informatora z podkreśleniem, w którym roku przeniósł się na nowe miejsce zamieszkania. W ten sposób określany jest region etnograficzny, którego tradycję reprezentuje dany śpiewak ludowy. W polskich archiwach folklorystycz-

nych obowiązują te same zasady. Dla osób zapisujących pieśni, które ściśle trzymają się powyższych wskazówek, problemy nie wynikają.

Rejestrowany jest nie tylko folklor litewski na Litwie oraz polski w Polsce. Wiele litewskich pieśni ludowych zostało zapisanych na terytorium Polski (w okolicach Puńska, Sejnu i in., zob.: Veverskytė, Vaicekauskienė, 1994). Ze względu na osoby zapisujące oraz sposób archiwizacji stanowią one dwie grupy. Materiał folklorystyczny, zapisany przez litewskich folklorystów w Polsce i przywieziony na Litwę, może być porównywany z tradycją pieśniową litewskiej Dzikiej czy Suwalszczyzny oraz stanowić uzupełnienie gromadzonych w archiwach naszego kraju zasobów folkloru. Z drugiej strony taki sam materiał folklorystyczny zapisany na terytorium Polski w poszczególnych przypadkach jest przechowywany również w polskich archiwach. Rodzi się więc obustronna konieczność współpracy naukowców, pozwalająca na optymalną wymianę informacji. Litewscy etnomuzykolodzy mogą zatroszczyć się o przekład tekstów litewskich na język polski oraz objaśnienia do nich. Polscy naukowcy i archiwariusze na zasadzie dobrej woli mogliby zezwolić na przywiezienie na Litwę kopii podobnych zapisów. Kopie przechowywane w archiwach litewskich powinny wtedy zachować sygnatury oryginałów, przechowywanych w archiwach w Polsce.

Na Litwie zostały zapisane również pieśni ludowe z tekstami polskimi. Zapisy zostały dokonane na Wileńszczyźnie – w rejonach wileńskim, trockim, solecznickim i in., historycznie zamieszkałych przez ludność mówiącą miejscową odmianą języka polskiego, niezależnie od tego, jaką narodowość (litewską czy polską) oficjalnie wybrali członkowie danej społeczności. Większość tych zapisów jest przechowywana w archiwach Instytutu Literatury Litewskiej i Folkloru oraz Zakładu Etnomuzykologii Instytutu Muzykologii Litewskiej Akademii Muzycznej. Polskie (podobnie jak białoruskie, rosyjskie, żydowskie i in.) pieśni w katalogach są umieszczone w osobnych działach, czekają na uwagę zarówno litewskich, jak i polskich naukowców. Są to najczęściej zapisy o charakterze przypadkowym. Mogą stanowić wskazówki odnośnie miejscowości, do których możliwe jest zorganizowanie ekspedycji folklorystycznych naukowców z Litwy i Polski (dopóki nie jest za późno). Należałoby jak najszybciej zatroszczyć się o organizację podobnych wypraw, zaś zapisany materiał oraz jego kopie złożyć w archiwach obu krajów.

Lokalna klasyfikacja tekstów oraz melodii litewskich i polskich pieśni ludowych jest istotna, jeżeli się dąży do usystematyzowania zapisów materiału folklorystycznego, przechowywanego w archiwach Litwy i Polski. Z drugiej strony, jasno pokazuje ona, że tradycja folklorystyczna nie uwzględnia ustalonych w tym lub innym okresie historycznym granic państwowych. Lokalne

właściwości litewskich czy polskich pieśni ludowych na mapach obu państw oraz ich obszarów przygranicznych mogą być określane jedynie w oparciu o granice arealów występowania konkretnej tradycji folklorystycznej.

Podobieństwa gatunkowe pieśni ludowych

Ważnym aspektem klasyfikacji pieśni ludowych jest ich różnorodność gatunkowa. Wszystkie zapisy zarówno polskich, jak i litewskich pieśni są dzielone na grupy gatunkowe, zaś w ich obrębie – na poszczególne typy melodii lub tekstu. Podział gatunkowy pieśni ludowych, ich grup, podgrup jest uwarunkowany sytuacją historyczną oraz społeczną, w obrębie rozwoju której mieści się konkretna tradycja folklorystyczna.

Sposób życia, byt, zajęcia, wierzenia, zasady moralne, a zatem również tradycje folklorystyczne zarówno Polaków, jak i Litwinów są sobie bliskie, a często nawet identyczne. Dzięki tym obiektywnym przyczynom skład gatunkowy litewskich i polskich pieśni ludowych jest zbliżony i odzwierciedla następujące dziedziny folkloru obrzędowego i nieobrzędowego:

<i>Lietuvių</i>	<i>Polskie</i>
Vaikų	– dziecięce
Lopšinės	– kołysanki
Kalendorinės-apeiginės	– doroczno-obrzędowe
Kalėdinės	– kolędy
Pavasario	– wiosenne
Užgavėnių	– zapustowe
Sūpuoklinės	– huśtawkowe
Lalavimai	– łałynki, konopielki, włóczębne
Darbo	– robocze, przy robocie
Laukų darbų	– polne
Piemenų	– pasterskie
Rugiapjūtės	– żniwne
Rugiapjūtės pabaigtuvių	– dożynkowe
Šienapjūtės	– przy sianokosach
Linų darbų	– przy lnie
Namų darbų	– domowe
Vestuvinės	– weselne
Vestuvių apdainavimai	– przyśpiewki weselne
Meilės	– miłosne (zalatne, powszednie)

Meilės romansai	– romansy miłosne
Jaunimo	– młodziężowe
Šeimos	– rodzinne
Krikštyną	– chrzcinowe
Našlaičių	– sieroce
Vaišių	– balowe (pijackie, biesiadne)
Lyrinės	– liryczne
Apie gamtą	– o przyrodzie
Baladės	– ballady
Karinės	– żołnierskie
Rekrūtų	– rekruckie
Patriotinės	– patriotyczne
Emigrantų	– emigrantów
Jumoristinės	– humorystyczne
Šokių	– korowodowe
Žaidimų	– przy zabawach
Raudos	– lamenty, lamentowe
Laidotuvių	– pogrzebowe
Religinės	– kościelne
Ubagų	– żebrackie – dziadowskie
Literatūrinės kilmės	– literackie
Parodijos	– parodie

Zasadnicze podobieństwo grup gatunkowych litewskich i polskich pieśni ludowych stwarza sprzyjające warunki do przeprowadzania paraleli między tradycjami folklorystycznymi. Analogicznym obrzędom związanym ze świętami zimowymi oraz wiosennymi, weselnymi, rodzinnymi, dotyczącymi prac polowych oraz domowych towarzyszą podobne pod względem wyrazu artystycznego pieśni ludowe. W jednych przypadkach zauważane są podobieństwa ich melodyki, w innych – tekstów, wątków (bohaterów, procesów, dialogów itp.), zachodzące na różnych poziomach. Nie dziwią zdarzające się również stosunkowo duże zbieżności tekstów pieśni litewskich i polskich, co pozwala wyciągać wnioski, dotyczące podobieństwa ich pochodzenia historycznego oraz wspólnych dróg rozwoju.

Kwestia zbieżności pochodzenia pieśni ludowych oraz ich przekładów

Odkrycie wyraźnych zbieżności między litewskimi i polskimi pieśniami ludowymi, ich melodiami czy tekstami, skłania przede wszystkim do wyjaśnienia, na ile ten fakt jest prawidłowością, a na ile przypadkiem. Jeżeli istnieje wystarczająca ilość wariantów pieśni danego typu, zapisanych w określonym lokalnym areale w obu krajach, zarówno w jednym, jak i drugim języku, celowe jest szczegółowe ich zbadanie, które może ukazać różne drogi ich pochodzenia. Mogą to być:

- a) elementy litewskiej tradycji w kontekście tradycji polskich pieśni ludowych;
- b) elementy polskiej tradycji w kontekście tradycji litewskich pieśni ludowych;
- c) elementy wspólnej litewskiej i polskiej tradycji, które w biegu historycznym przetrwały w tradycji folklorystycznej obu narodów.

W pierwszych dwóch przypadkach rejestrujemy fakt wcześniejszego lub późniejszego przeniesienia materiału folklorystycznego z tradycji etnicznych jednego kraju do tradycji kraju drugiego. Często używany w takich przypadkach termin „zapożyczeń” folklorystycznych uważalibyśmy za nieściśły i niejasny. Nie jest to żadna pożyczka, którą wcześniej czy później należałoby zwrócić. W różnych okresach historycznych przy sprzyjającej sytuacji, melodia litewskiej pieśni ludowej może zostać przejęta przez polskich wykonawców, lub polska melodia spodobać się Litwinom. Podobnie wykonawcy, znający oba języki, mogli po prostu przełożyć teksty pieśni z jednego języka na inny. Wykonawcy z drugiego kraju, po „złowieniu” takich wariantów mogą rozpowszechniać je w nowym areale, w granicach nowej tradycji folklorystycznej. Takie przypadki są znane również dzisiaj. Do repertuaru polskiego zespołu folklorystycznego „Pogranicze” (kier. J. Móraski) z miasteczka Szypliszki, położonego przy samej granicy z Litwą w Województwie Podlaskim należy nie tylko szereg starych pieśni ludowych z danej miejscowości, ale też przekłady litewskich pieśni ludowych, śpiewanych w języku polskim, co było inicjatywą samego kierownika. Są one wykonywane interpretując na swój sposób dwu- lub trzygłosową homofoniczną tonację durową, napotykaną w litewskich pieśniach ludowych, której odpowiedników polscy etnomuzykolodzy w starych tradycjach folklorystycznych kraju nie znajdują. Czy jest to prawne czy niezgodne z prawem, plagiat czy nowa forma wyrazu artystycznego?

Autorem utworów folklorystycznych jest lud, tj. określona pod względem historycznym oraz geograficznym wspólnota, połączona wspólnymi interesa-

mi społecznymi oraz światopoglądem artystycznym. W kontekście stałej wariantowości folkloru jest ona istotną przesłanką jego istnienia (innymi słowy – całokształtu jego elementów stałych oraz zmiennych). Ta wspólnota w sposób naturalny przyjmuje bądź odrzuca innowacje, których mogą dostarczać zarówno przedstawiciele wspólnot lokalnych, jak też społeczności bliższych lub dalszych. W procesie odnawiania się folkloru bardzo istotnym czynnikiem są indywidualności artystyczne, znacznie wpływające na miejscową tradycję folklorystyczną. Nawet niezwykle innowacja w granicach tradycji lokalnej jest łatwiej przyjmowana, jeżeli ją popierają lub nawet propagują jej liderzy. W takim kontekście indywidualnego wyrazu artystycznego lub opartego na zasadach wspólnotowych rodzą się nowe indywidualne utwory, które stają się elementem folkloru dopiero po ich szerszym rozpowszechnieniu się w granicach tradycji lokalnej (później – możliwe też w innych miejscowościach). Podobnie lokalna wspólnota nosicieli danej tradycji folklorystycznej przyjmuje, jej zdaniem, warte uwagi przekłady pieśni ludowych z innych języków i odrzuca (znowuż – według własnego uznania) niepełnowartościowe. W przypadku Szypliszek innowacje litewskiego pochodzenia są i będą żywe dopóty, dopóki będą do przyjęcia dla nosicieli miejscowej tradycji folklorystycznej. Dalszy ich los historycznie może być trojaki. W pierwszym przypadku – dalsza kontynuacja i rozwijanie wariantów litewskich, w drugim – ich odrzucenie i zapomnienie w pewnym momencie. Trzecia możliwość – ponowne ożywienie już zapomnianej tradycji. Jeżeli chodzi o geografie rozprzestrzeniania się to też jedynie czas pokaże, czy nowe polskie przekłady pieśni litewskich rozpowszechnią się w innych miejscowościach etnograficznych w Polsce, czy też pozostanie to jedynie fenomenem Szypliszek. Żadne instytucje państwowe, polityczne czy kulturalne na ten naturalny proces życia folklorystycznego nie mogą mieć żadnego wpływu.

Nikogo nie powinny dziwić również warianty melodii pieśni polskich, zapisane z tekstami litewskimi na Litwie. Podobnie na Litwie są rejestrowane litewskie przekłady tekstów pieśni polskich lub ich wątków. Jest to naturalny proces, który naukowcy powinni odnotować, poznać i ocenić, nie próbując na niego wpłynąć.

Kwestia granic międzynarodowego funkcjonowania pieśni

Ani litewskie, ani polskie pieśni ludowe, podobnie jak folklor muzyczny dowolnego innego narodu, nie mogą być uznawane za unikalne jednostki twórczości artystycznej, istniejące jedynie w granicach zamkniętego kręgu danej wspólnoty folklorystycznej. Poszczególne elementy ich melodii czy tekstów lub też całościowo powiązane są z cechami innych, bliższych lub dalszych,

tradycji lokalnych. Związki między tradycją lokalną a sąsiednimi tradycjami nie są jednorodne, tworzą złożony zespół cech, charakterystycznych dla folkloru. Jedną z najbardziej skomplikowanych kwestii w etnomuzykologii i folklorystyce jest określenie granic arealów występowania związków między lokalną tradycją folklorystyczną a innymi tradycjami. Coraz większa ilość nowych faktów naukowych sprawia, że ta kwestia często przekracza granice poszczególnych narodów czy państw i staje się przedmiotem badań między-narodowych.

Badanie wariantowości miejscowej tradycji folklorystycznej rozpoczyna się już w momencie analizy kilku wariantów tej samej pieśni, zaśpiewanych przez jednego informatora. Na inny poziom wchodzimy, badając wersję tej pieśni w wykonaniu innego śpiewaka, należącego do danej tradycji. Kolejne poziomy – analiza tej samej pieśni, śpiewanej przez wykonawców z sąsiedniej wsi, następnie – z sąsiednich miejscowości, następnie – przedstawiciela innej tradycji folklorystycznej z innej (dalszej) miejscowości, wreszcie – przez śpiewaków z innego regionu etnograficznego Litwy, o zupełnie odmiennej gwarze. Następnie przekraczane są granice języka, kultur narodowych oraz państw. Mogą zostać odnalezione warianty melodii lub tekstu pieśni, śpiewane w swoich językach przez przedstawicieli narodów sąsiednich, a następnie też – wykonawców z krajów bardziej odległych. W taki sposób następuje przejście na międzynarodowy, a w poszczególnych przypadkach – też globalny poziom badania występowania jakiegoś typu pieśni.

Nieostrożnością byłoby zatem obserwowane związki, zachodzące między litewskimi i polskimi pieśniami ludowymi określać jako paralele pomiędzy materiałem folklorystycznym jedynie tych dwóch narodów. Możliwe jest, że warianty (lub przynajmniej jakieś poszczególne elementy) melodii lub tekstu jakiejś pieśni (lub jej typu) są w większym lub mniejszym stopniu znane również w folklorze innych narodów (najprawdopodobniej – białoruskim, ukraińskim, czeskim, słowackim, słoweńskim, chorwackim, bułgarskim, rosyjskim itp.).

Badania międzynarodowe na takim poziomie mogą być nieskończone. W każdym przypadku możliwe jest zarejestrowanie jedynie określonego momentu procesu, ulegającego ciągłym zmianom historycznym i geograficznym. Mogą istnieć nieskończone ilości takich związków i jedynie najogólniejsze z nich mogą odzwierciedlać specyfikę więzi kulturowych, zachodzących między większą lub mniejszą grupą narodów.

Z drugiej strony, każdy zbadany przypadek związków między folklorem poszczególnych narodów – to niech nawet skromny, jednak bardzo ważny wkład we wzbogacenie powszechnego skarbcza wiedzy z dziedziny etnomuzykologii i folklorystyki. Stwarza to przesłanki do dalszych badań nad związkami z folklorem innych narodów.

Kwestia rozumienia tekstów pieśni innych narodów

Przechowywane w polskich archiwach folklorystycznych zapisy litewskich pieśni ludowych o przypadkowym charakterze nie są w zasadzie badane przez polskich folklorystów. Tak się dzieje przede wszystkim dlatego, że nie znają oni języka litewskiego i nie mogą zrozumieć tekstów. W archiwach litewskich przechowywanych jest znacznie więcej nagrań pieśni w języku polskim, transkrypcji ich tekstów oraz melodii. Jest to sytuacja uwarunkowana historycznie. Na terytorium Litwy mieszka stosunkowo więcej osób mówiących po polsku, niż w Polsce – po litewsku. Przykłady polskiego folkloru, zapisane w poszczególnych miejscowościach (Wileńszczyzna, okolice rejonu trockiego, janowskiego i in.) otrzymały sygnatury archiwów folklorystycznych, są inwentaryzowane. Zgodnie z tradycją porządkowania materiałów w tych archiwach, rękopiśmienne zbiory folklorystyczne często zawierają transkrybowane teksty oraz melodie pieśni. Jednak właśnie tu pojawia się podstawowy problem techniczny. Nie wszystkie transkrypcje tekstów są wiarygodne – wiele jest w nich podstawowych błędów. Transkrypcji polskich tekstów dokonywały osoby słabo znające język polski, zatem nie wszędzie potrafiły one prawidłowo zrozumieć sens tekstów. Tak np. zamiast “W tamtej stronie jeziora” (lit. “anoj pusėj ežero” pojawia się “W tamtej stronie jezdil raz” (lit. “anoj pusėj važiavau kartą ...”) itp. Transkrypcje, na których wskazana jest sygnatura nagrania, można poprawić po ponownym przesłuchaniu nagrania. Gorzej jest z tekstami pieśni posiadanymi jedynie w wersji papierowej, bez nagrania. Informatorzy, którzy śpiewali te pieśni przed czterdziestu – pięćdziesięciu laty już nie żyją. Czeką więc ciężka praca dokonania prób zapisu nowych wariantów tych tekstów od innych, dzisiejszych informatorów, którzy wątpliwe że pamiętają analogiczne warianty dawnych pieśni.

Podobieństwa melodyki oraz tekstów litewskich i polskich pieśni ludowych

Związki, zachodzące między litewskimi i polskimi pieśniami ludowymi mogą mieć różnorodny charakter zarówno w aspekcie jakościowym, jak i ilościowym. Identyczność ich melodyki oraz tekstów spotykana jest stosunkowo rzadko. Znacznie częściej zauważamy podobieństwo poszczególnych melodii czy analogi tematycznych tekstów oraz ich fragmentów. Główna uwaga w niniejszym studium jest poświęcona ukazaniu tych związków oraz zestawieniu porównywalnych wariantów. Jest to pierwszy etap badań porównawczych. Znaleźnienie regionalnych oraz chronologicznych granic tych związków obecnie nie jest łatwe, dlatego możliwe są jedynie bardzo ostrożne wnioski o cha-

rakterze hipotetycznym. Podobnie w oparciu o zebrany dotychczas materiał osobnych studiów wymaga kwestia pierwszeństwa litewskiej czy polskiej tradycji folklorystycznej. W każdym osobnym przypadku teoretycznie możliwe są związki obustronne: zarówno wpływ litewskiej tradycji pieśni ludowych na polską, jak i polskiej – na litewską. Możliwe są również archaiczne przypadki istnienia wspólnej tradycji historycznej, która następnie podzieliła się na poszczególne narodowe dziedziny ludowej twórczości muzycznej.

Związki między melodykami najczęściej napotyka się w następujących postaciach:

- a) ta sama melodia, jednak pieśni mają odmiennie litewskie i polskie teksty;
- b) pieśni ludowe śpiewane na tę samą melodię, mają takie same litewskie i polskie teksty;
- c) identyczne poszczególne fragmenty melodii – intonacje melodyczne, motywy, frazy.

Należy podkreślić, że identyczne melodie litewskich i polskich pieśni ludowych spotykane są rzadko. Jest to naturalne prawo rodzajów melodycznych oraz wielowariantowości tych rodzajów w żywej tradycji folklorystycznej. W tym przypadku ważne jest odnalezienie wspólnych elementów melodii – struktur metrycznych, identycznej formy muzycznej, podobieństwa linii melodycznej (itd.), stanowiących jednolitą całość wariantu melodii tego rodzaju zarówno w granicach narodowej tradycji folklorystycznej, jak i w studiach porównawczych poświęconych melodyce pieśni ludowych obu narodów.

Podobieństwa tekstów pieśni mogą być rejestrowane na następujących poziomach:

- a) identyczne teksty pieśni ludowych śpiewanych po litewsku i po polsku, zachowujące jednakowe formy wersyfikacyjne (jednakowa struktura strofy, liczba sylab w wersie, następstwa sylab akcentowanych i nieakcentowanych);
- b) identyczne litewskie oraz polskie teksty (fabuły pieśni), przy różnej formie wersyfikacyjnej tekstu;
- c) identyczne fragmenty fabularne tekstu;
- d) elementy poetyki o charakterze ogólnym (jednakowe imiona, symbole poetyckie, analogiczne działania, rytuały), napotykane w tekstach pieśni o różnej strukturze.

Osobną i szczególnie aktualną perspektywą badań porównawczych zarówno litewskiego, jak i polskiego materiału folklorystycznego jest poszukiwanie dalszych jego związków w pokładach ludowej twórczości muzycznej naro-

dów sąsiednich i dalszych. Przede wszystkim należałoby zainteresować się wariantami melodyki oraz tekstów pieśni ludowych narodów słowiańskich, pokrewnych polskiej tradycji (Białorusinów, Ukraińców, Rosjan, Czechów, Słowaków, Bułgarów, Słoweńców, Chorwatów, Serbów itd.). Zarówno litewscy, jak i polscy etnomuzykolodzy oraz folklorysty powinni też wyrazić zainteresowanie badaniami porównawczymi cech własnych pieśni ludowych z folklorem narodów niemieckiego, romańskiego czy ugrofińskiego.

Punktem wyjścia dla takich studiów porównawczych mogłyby być też ukazane w niniejszej pracy związki między melodyką i tekstami litewskich i polskich pieśni ludowych.

Kiedy zacząłem zbierać materiał do badań porównawczych litewskich i polskich pieśni ludowych, poczułem obowiązek spłacenia długu moralnego nie tylko wobec badań nad litewską tradycją folklorystyczną, ale też badań nad słyszaną w czasach mojego dzieciństwa we wsiach Mičiūnai, Akuškonys, Gineitiškės, Alešiškės w rejonie trockim, w okolicach Wysokiego Dworu (Aukštadvaris) miejscową polską mową, śpiewanymi tam w obu językach – zarówno polskim, jak i litewskim pieśniami. Nisko kłaniam się również wszystkim dwujęzycznym informatorom z tego regionu oraz osobom zapisującym, które pozostawiły nam nagrania materiału folklorystycznego o bezcennej wprost wartości oraz wiele materiału rękopiśmiennego.

Niniejsze studium ma charakter wstępny – jest to jedynie początek dużej pracy. Pokłady materiałów badawczych ciągle rosną – otwierają się możliwości wykorzystania przechowywanego w zagranicznych archiwach folklorystycznych materiału rękopiśmiennego, zwiększa się ilość publikacji różnego rodzaju. Każde nowe nagranie pieśni śpiewanej po litewsku czy polsku dostarcza coraz więcej informacji do badań porównawczych. Po zapoznaniu się z nowym materiałem jednego narodu, rodzi się potrzeba poszukiwania podobieństw w folklorze innego. Jest to nieskończony proces, który w przyszłości pozwoli na wyciągnięcie bardziej wyczerpujących i głębszych wniosków. Na danym etapie z wnioskami zmuszony jestem obchodzić się ostrożnie – w wielu wypadkach mają one charakter hipotetyczny, wymagają bardziej wyczerpujących studiów porównawczych:

1. Charakter pieśni zarówno obrzędowych, jak i nieobrzędowych, śpiewanych po litewsku czy po polsku jest niewątpliwie uwarunkowany trybem życia, tradycyjnymi zwyczajami informatorów, całym kontekstem socjokulturowym ich rodzin oraz życia codziennego i świąt całej wspólnoty.

2. Określenie geograficznych granic (arealu, regionu) występowania identycznych pod jakimikolwiek względami polskich i litewskich pieśni ludowych nie jest proste. Po stronie litewskiej są to przede wszystkim polskojęzyczne lub

dwujęzyczne (litewsko-polskie) okolice historycznej Wileńszczyzny, region pogranicza litewsko-polskiego. Z drugiej strony, związki zachodzące między melodyką czy tekstem poszczególnych litewskich i polskich pieśni ludowych mogą być niepowiązane pod względem geograficznym – jedne z nich zostały zapisane w głębi Polski, inne – po stronie litewskiej, w dużej odległości od historycznie powiązanych litewsko-polskich regionów etnograficznych.

3. Kwestia okresu historycznego związanego z występowaniem kontaktów między litewskimi i polskimi pieśniami ludowymi oraz ich rozwojem – to bodajże najbardziej złożony problem, wymagający dodatkowych badań historycznych oraz etnograficznych. W celu jego rozwiązania konieczne jest również zbadanie przez antropologię socjokulturową trybu życia obu narodów.

4. Etnomuzykologiczne badania porównawcze litewskich i polskich pieśni ludowych pozwalają na sformułowanie następujących wniosków:

- większość litewskich i polskich pieśni ludowych odznacza się jednokowym systemem myślenia muzycznego ich informatorów;
- charakterystyczne są dla nich diatoniczne zestroje, wyraźna metryczna struktura melodii;
- pieśni ludowe obu narodów charakteryzują analogiczne cechy systemu wariantywności i inwariantywności muzycznej;
- w wielu przypadkach identyczne są parametry składu gatunkowego pieśni ludowych śpiewanych po litewsku i polsku (kontekstu ich wykonania);
- litewskie i polskie warianty poszczególnych typów melodii mogą być identyczne zarówno całościowo, jak i fragmentarycznie – w granicach poszczególnych intonacji, motywów czy fraz;
- identyczne melodie w poszczególnych przypadkach mogą być śpiewane zarówno do analogicznych, jak i całkowicie różnych tekstów;

5. Identyczność tekstów oraz fabuł litewskich i polskich pieśni ludowych przybiera następujące formy:

- identyczne fabuły tekstów (ich warianty), śpiewane na identyczne melodie;
- identyczne fabuły tekstów (ich warianty), śpiewane na różne melodie;
- identyczne poszczególne fragmenty tekstów, śpiewane zarówno na identyczne, jak i różne melodie;
- identyczne tło wydarzeń poetyckich o charakterze ogólnym, analogiczni bohaterowie;
- identyczne poszczególne symbole poetyckie.

6. W wielu wypadkach konieczne jest kontynuowanie badań związków między melodyką i tekstami litewskich i polskich pieśni ludowych, ich porównywanie z możliwie analogicznym materiałem folklorystycznym innych narodów, sąsiednich i dalszych. Przede wszystkim należałoby zwrócić uwagę na melodykę oraz teksty pieśni ludowych narodów słowiańskich (Białorusinów, Ukraińców, Czechów, Słowaków, Bułgarów, Słoweńców, Chorwatów i in.). Następnie zaś należałoby przeprowadzić studia porównawcze nad materiałem folkloru muzycznego Skandynawii, różnych krajów Europy Zachodniej oraz Południowej.

Vertė Teresa Dalecka

Pavardžių rodyklė

(nurodomas puslapis)

Aidulis J. – 189
Ambrazevičius Rytis – 22
Apanavičius Romualdas – 13
Astrauskas Rimantas – 13, 22
Barčas Christianas (*Bartsch Christian*) – 14, 19
Batoras Steponas (*Batory Stefan*) – 13
Bieliavskis Liudvikas (*Bielawski Ludwig*) – 11, 13, 22, 23
Boiko Martins – 15
Brazys Teodoras – 14
Bukauckienė Viktorija – 189
Burkšaitienė Laima – 13, 15
Bžozovskis Konstantinas (*Brzozowski Konstantyn*) – 17, 18
Chmielevska Ana (*Chmielewska Anna*) – 50
Cybulska Stefanija – 69
Čekanovska Ana (*Czekanowska Anna*) – 11, 13, 22, 23
Četkauskaitė Genovaitė – 15
Čiurlionis Mikalojus Konstantinas – 14, 20, 21, 22, 48
Čiurlionytė Jadvyga – 15, 16, 17, 19, 20, 21, 55, 65, 140
Dahlig Piotr – 11, 13, 22, 23
Dahlig-Turek Ewa – 13, 22
Daukantas Simonas – 19
Daumantas (kunigaikštis) – 16
Dlugošas Janas (*Dlugosz Jan*) – 15
Gentvilaitis Giedraitis Gurdas (kunigaikštis) – 16
Grigaliūnienė Ona – 55
Javorskis J. (*Javorskij J.*) – 19
Jucevičius Liudvikas (*Jucewicz Ludwik*) – 17, 19
Juška Antanas – 18, 20, 21
Juška Jonas – 18
Kirdienė Gaila – 13, 22
Kolbergas Oskaras (*Kolberg Oskar*) – 18, 19, 22
Kopernickis I. (*Kopernicki I.*) – 18
Kraševskis Janas Ignacijus (*Kraszewski Jan Ignacyj*) – 17
Krikščiūnas Povilas – 13
Litvinovič Malgožata (*Litwinowicz Malgorzata*) – 13
Maironis – 21, 205

- Mechovita Motiejus (*Mechovita Maciej*) – 15
Mickevičius Adomas (*Mickiewicz Adam*) – 17, 205
Možeiko Zinaida – 15
Mucharinskaja Lidija Semionovna – 15
Muktupavels Valdis – 15
Muravskis Juzefas (*Mórawski Józef*) – 29, 143
Muškalska Božena (*Muszkalska Bożena*) – 22
Nakienė Austė – 13, 22
Neselmanas Georgas Frydrikas Heinrichas (*Nesselmann Georg Friedrich Heinrich*) – 14, 19
Noskovskis Zygmuntas (*Noskowski Zygmunt*) – 18, 20, 21, 22
Petrauskas Mikas – 14
Pšerembskis Zbignievas (*Przerembski Zbigniew*) – 13, 22
Račiūnaitė-Vyčinienė Daiva – 22
Razmukaitė Joana – 15
Rėza Liudvikas – 14, 17, 19
Rimienė M. – 55
Sabaliauskas Adolfas – 14, 15
Sirokomlė Vladislavas (*Syrokomla Władysław*) – 17
Slaviūnas Zenonas – 15
Sliužinskas Rimantas – 13, 22, 195, 199
Stanevičius Simonas – 14
Staskelunas Vida – 13
Stenševskis Janas (*Stęszewski Jan*) – 13, 22
Strykovskis Motiejus (*Strykowski Maciej*) – 16
Šimkus Stasys – 141
Urbanavičienė Dalia – 13, 22
Valiūnas Silvestras – 205, 206, 208
Vienažindis Antanas – 205
Vytautas (kunigaikštis) – 17, 206
Voilanis Eva (*Wojlanis Ewa*) – 49
Zatorskis P. (*Zatorski P.*) – 17, 18
Žeranska-Kominek Slavomira (*Żerańska-Kominek Sławomira*) – 13, 22
Žarskienė Rūta – 13, 22
Žygimantas (kunigaikštis) – 15

Vietovardžių rodyklė

(nurodomas puslapis)

Adutiškis, apyl. – 402

Akuškonys, k. – 212

Aleksotas, apylinkės – 17

Alešiškės, k. – 212

Alytus, apskr. – 269, 382, 387, 438

Alytus, raj. – 151, 155, 188

Alytus, vls. – 382

Alvitas, vls. – 377

Antakalnis, k. – 354

Antanošė, k. – 394

Antazavė, apyl. – 453

Ariogala, vls. – 371

Ariogala, mstl. – 148

Arnionys, apyl. – 181

Astravas, raj. (*Островец*) [Baltarusija] – 234, 235, 236, 312, 319, 322, 353, 356

Augustavas, gubernija (*Augustów*) – 19

Aukštadvaris, apyl. – 39, 48, 59, 60, 66, 73, 78, 79, 80, 81, 82, 89, 90, 99,
103, 106, 115, 117, 154, 163, 166, 170, 244, 259, 262, 264, 276, 299, 301,
315, 329, 340, 406, 408, 451

Aukštadvaris, mstl. – 245, 246, 249, 282, 300, 304, 313, 314, 351, 388, 403, 420

Aukštadvaris, vls. – 271

Aukštakalnis, k. – 290, 297, 446

Aukštoji Panemunė, vls. – 270

Aviliai, apyl. – 361

Babrauninkai, k. – 329

Bagaslaviškis, mstl. – 422

Balčiškės, k. – 455

Baltstogė, pavietas (*pow. Białystok*) – 52, 74, 75, 77, 79, 82, 83, 97, 113, 258,
305, 306, 324, 347

Bernotai, k. – 238

Bražuolė, k. – 76, 90, 105, 287, 315, 326

Breslauja, apskr. (*Браслав*) [Baltarusija] – 189, 447

Bukaučizna, k. – 415

Bžozovai, k. (*Brzozowy*) – 335

Charciejbalda, mstl. (*Charciejbalda*) – 366

Čarnai, mstl. (*Czarni*) – 365

Čičkai, k. – 149, 377

- Čiobiškis, apyl. – 182, 435, 459
Čižiūnai, k. – 233, 237, 248, 344, 413, 417, 461
Daugai, vls. – 269
Didžioji Lenkija, vaivadija (*woj. Wielkopolskie*) – 364
Didžiosios Žarnos, k. (*Żarny Wielkie*) – 336
Dietkauščizna, apyl. – 311
Dieveniškės, apyl. – 73, 79, 81, 302
Drucminai, k. – 92, 320
Dubičiai, apyl. – 162, 310, 397
Dubičiai, k. – 90, 310
Duselninkai, k. – 151, 382
Dusmenys, prp. – 441
Elkas, pavietas (*pow. Elk*) – 164, 167, 411
Galčiūnai, k. – 319
Gardinas, sritis (*Гродно*) [Baltarusija] – 455
Gardiškė, apyl. – 383
Gelvonai, apyl. – 254, 422
Genionys, k. – 441
Geranionys, k. – 270
Gervėčiai, apyl. [Baltarusija] – 42, 89, 151, 234, 235, 236, 312, 319, 353, 356
Gervėčiai, vls. – 380
Gėliūnai, k. [Baltarusija] – 322, 380
Gibai, k. (*Giby*) – 104, 165, 176, 182, 243, 256, 265, 334, 414, 424, 436
Gineitiškės, k. – 212
Girios, k. (*Гирьы*) [Baltarusija] – 356
Gražiškės, apyl. – 346
Gražiškės, mstl. – 338
Griniai, k. – 51, 53, 256, 274
Griškabūdis, apyl. – 150, 378
Grumbliai, k. – 384
Gudžionys, k. – 271, 276, 299
Guobiniai, k. – 390
Ignalina, raj. – 155, 189, 281, 289, 311, 426, 447
Yvija, raj. (*Ивье*) [Baltarusija] – 302
Jakėnai, apyl. – 75, 76, 77, 290, 297, 309, 429, 446
Javaravas, vls. – 370
Jieznas, apyl. – 76, 150, 231, 232, 293, 379
Jieznas, vls. – 438
Jonava, raj. – 31
Jovydziai, k. – 361

- Judrėnai, apyl. – 356
Juodenėnai, apyl. – 279, 342, 352, 359, 366, 404, 420, 432, 433, 443, 449, 457
Juodgalviai, k. – 289
Kaišiadorys, apyl. – 277
Kaišiadorys, raj. – 277
Kaletnykai, k. (*Kaletniki*) – 357
Kalniai, k. – 295
Kaltanėnai, apyl. – 383
Kalvarija, raj. – 338, 346, 377, 392
Kampuočiai, k. – 343
Kaniava, apyl. – 76, 78, 92, 292, 320
Kaniava, k. – 292
Karpiejai, k. – 346
Kaunas, apskr. – 270
Kaunas, m. – 16, 141, 371
Kazanė, m. (*Казань*) – 18
Kazimieravas, k. – 189, 327, 387, 447
Kėdainiai, aps. – 371
Kėdainiai, raj. – 148
Kietaviškės, prp. – 416
Kintai, apyl. – 328
Klaipėda, m. – 13
Klaipėda, raj. – 161, 401
Knyšynai, giria (*Knyszyńska puszcza*) – 258
Krasnopolis, k. (*Krasnopol*) – 104, 333
Kretinga, m. – 337
Kretingalė, apyl. – 161, 401
Kriokšlys, k. – 397
Krokuva, m. (*Kraków*) – 15, 18, 21, 45, 79
Kruncikai, k. – 315
Kujavija-Pamarys, vaivadija (*woj. Kujawsko-Pomorskie*) – 330
Kuksai, k. – 281
Kupiškis, raj. – 159
Kurpiai, regionas (*Kurpie*) – 100, 102, 114, 116, 135, 136, 137, 138, 139, 158, 335, 336, 348, 350, 365, 366, 392
Lachai, apylinkės (*Łachy, okolice*) – 348
Laužėnai, k. – 288
Lazdijai, raj. – 155, 188, 343, 415
Leipalingis, vls. – 390
Leliūnai, vls. – 456

- Levaniškės, k. – 260
Lieponys, apyl. – 77, 295
Linkmenys, apyl. – 426
Lipovy Las, k. (*Lipowy Las*) – 350
Liublinas, m. (*Lublin*) – 16, 22
Lomža, vaivadija (*woj. Łomża*) – 100, 104, 330
Lvovas (*Lviv*) – 45, 79
Malynka, k. (*Małynka*) – 79, 82, 305
Mančiagirė, k. – 318
Marcinkonys, apyl. – 310, 375, 418, 442
Marcinkonys, k. – 149, 375, 442
Marijampolė, apskr. – 370, 372
Marijampolė, m. – 341
Marijampolė, raj. – 148, 155
Matuizos, k. – 445
Medeliškiai, k. – 148, 370
Mičiūnai, k. – 212
Migonys, k. – 416, 459
Mikai, k. – 356
Mišniūnai, k. – 462
Molėtai, raj. – 181, 211, 327, 462
Musninkai, apyl. – 59, 161, 399
Musninkai, mstl. – 253, 273
Naujalytis, k. – 247
Nedzingė, apyl. – 374
Nedzingė, mstl. – 75, 76, 286
Nerava, k. – 316
Nevardėnai, k. – 383
Noreikiškės, k. – 448
Obeliai, apyl. – 394
Obeliai, mstl. – 325
Onuškis, vls. – 271, 272
Oškiniai, k. (*Oszkinie*) – 278, 284
Pabradė, apyl. – 64, 109, 118, 130, 137, 171, 186, 192, 203, 279, 404
Pabradė, raj. – 342, 352, 359, 366, 420, 432, 433, 443, 449, 457
Pakalniiai, apyl. – 440
Palanga, m. – 206, 360
Palenkė, vaivadija (*woj. Podlaskie*) – 240, 241, 242, 243, 250, 251, 256, 257, 258, 265, 278, 284, 304, 305, 306, 308, 323, 324, 332, 333, 334, 347, 357, 395, 412, 414, 424, 436, 437, 460

- Pamerkiai, k. – 309
Panedzingis, k. – 149, 374
Panočiai, k. – 151, 381
Panošiškės, k. – 78, 152, 298, 384
Parutis, k. – 429
Paširvintis, k. – 399
Paverkniai, k. – 438
Pelaniai, k. – 179, 426
Petrašiškės, k. – 194, 244, 340, 406, 408, 451
Piečarkai, k. (*Pieczarki*) – 304
Pigonys, k. – 182, 435
Pociūniškės, k. – 254
Podzalukai, k. (*Podzałuki*) – 77, 83, 308
Poznanė, m. (*Poznań*) – 17, 22, 139
Poznanė, vaivadija (*woj. Poznań*) – 364
Prienai, raj. – 76, 150, 231, 232, 293, 379
Punskas, mstl. (*Puńsk*) – 24, 63, 69, 70, 72, 162, 208, 395
Punskas, prp. (*Puńsk*) – 343
Punskas, vls. (*Puńsk*) – 395
Puskelniai, k. – 148, 372
Puvočiai, k. – 418
Radiškė, apyl. – 392
Radiškė, k. – 392
Rapėjai, k. – 181, 279, 342, 352, 359, 366, 404, 420, 432, 433, 443, 449, 457
Rimdžiūnai, k. [Baltarusija] – 234, 235, 236, 302, 312
Rimšė, prp. – 189, 447
Rybnikai, k. (*Рыбники*) – 258, 347
Ryga, m. – 201
Rygiškės, k. – 378
Ryžiškė, k. – 311
Rokiškis, raj. – 325, 394
Rudamina, mstl. – 343
Rudnia, vls. – 381
Rusnė, mstl. – 173, 419
Sabalčiai, k. [Baltarusija] – 353
Samninkėliai, k. – 272
Seinai, apyl. – 39, 48, 51, 53, 101, 102, 188, 206
Seinai, apskr. – 24, 390
Seinai, pavietas (pow. Sejny) – 164, 165, 166, 176, 182, 240, 242, 243, 250, 251, 256, 257, 265, 278, 284, 332, 333, 334, 414, 424, 436, 437, 460

- Seirijai, apyl. – 415
Senasis Folvarkas, k. (*Stary Folwark*) – 104, 165, 240, 241, 333, 412
Senieji Grauzai, mstl. (*Stare Grauże*) – 323
Senieji Juchai, k. (*Stare Juchy*) – 164, 167, 411
Serafinas, mstl. (*Serafin*) – 392
Skynimai, k. – 271
Skuoliai, k. – 345
Slabada, k. – 267
Smalėnai, k. (*Smolany*) – 104, 164, 166, 182, 240, 242, 332, 437, 460
Sofipolis, k. (*Sofipol*) – 77, 83, 306
Sokulka, pavietas (*Sokółka*) – 75, 77, 83, 308
Strėvininkai, k. – 431
Stuciūnai, k. – 260
Suvalkai, gubernija – 19
Suvalkai, pavietas (*pow. Suwałki*) – 39, 95, 102, 323, 357
Suvalkai, vaivadija (*woj. Suwałki*) – 11, 22, 29, 104, 127, 141, 164, 165, 166, 182, 240, 241, 242, 243, 250, 251, 256, 257, 258, 265, 278, 284, 332, 333, 334, 395, 412, 414, 424, 436, 437, 460
Svilionys, k. – 402
Šakiai, raj. – 150, 155, 378
Šalčininkai, raj. – 25, 73, 79, 81, 302
Šamotulai, mstl. (*Szamotuły*) – 364
Šešuoliai, apyl. – 211, 462
Šilalė, raj. – 356
Šilutė, raj. – 101, 105, 173, 328, 384, 419
Širvintos, raj. – 51, 53, 54, 59, 161, 182, 253, 254, 256, 260, 273, 274, 399, 422, 435, 459
Šypliškės, mstl. (*Szypliszki*) – 29, 30, 143
Šutai, apyl. – 76, 288
Švenčionėliai, mstl. – 439
Švenčionys, raj. – 76, 155, 179, 238, 288, 402, 439
Telšiai, raj. – 151
Teodorovas, mstl. (*Teodorowo*) – 324
Tolkiškės, apyl. – 230
Trakai, apskr. – 267, 271, 416, 445
Trakai, raj. – 25, 31, 39, 46, 51, 54, 59, 66, 73, 76–82, 89, 90, 99, 103, 105, 115, 117, 152, 154, 163, 166, 170, 188, 194, 209, 212, 230, 233, 237, 244, 246, 248, 249, 259, 262, 264, 272, 277, 287, 295, 298, 299, 300, 301, 304, 313, 314, 315, 326, 329, 340, 351, 384, 388, 403, 406, 408, 413, 420, 431, 451, 461

- Trušiai, k. – 401
Tulanka, k. [Baltarusija] – 302
Tverečius, apyl. – 281
Ukmergė, raj. – 345
Určiniškė, k. – 383
Utena, aps. – 448, 456
Utena, raj. – 440
Vaitakarčmis, k. – 428
Vaitakiemis, k. (*Wojtokieme*) – 395
Vaitkūnai, k. – 231, 293
Valkininkai, apyl. – 344, 428
Valkininkai, mstl. – 441
Valkininkai, vls. – 417
Vandžiogala, vls. – 270
Varenavas, raj. (*Вороново*) [Baltarusija] – 455
Varėna, apyl. – 247, 354
Varėna, apskr. – 381, 417, 418
Varėna, prp. – 445
Varėna, raj. – 46, 75, 76, 77, 78, 89, 90, 92, 149, 151, 155, 162, 188, 247, 286, 290, 292, 297, 309, 310, 316, 318, 320, 344, 354, 374, 375, 397, 428, 429, 441, 446
Varėna, vls. – 387
Varniai, mstl. – 151
Varniai, raj. – 383
Varšuva, m. (*Warszawa*) – 13, 22, 116, 117, 179, 190
Velykūnai, k. – 456
Vengožėvas, pavietas (*Węgorzewo*) – 74, 79, 82, 304
Ventė, mstl. – 101, 105, 328
Verbyliškės, k. – 232, 379
Vidugiriai, k. (*Widugierzy*) – 48, 250
Vieteikiai, k. – 440
Vievis, apyl. – 46, 163, 209, 233, 237, 248, 413, 431, 461
Vilkaviškis, apskr. – 377
Vilkaviškis, raj. – 149
Vilnius, m. – 16, 17, 23, 25, 31, 55, 450
Vilnius-Trakai, apskr. – 380
Vištytis, mstl. – 377
Volnikai, k. – 259, 301
Vonsošas, k. (*Wąsosz*) – 104, 330
Vorksla, upė (*Worksla*) – 17

Zarasai, raj. – 361, 453
Zibalai, apyl. – 260
Žagariai, k. (*Žegary*) – 48, 251, 257
Žasliai, vls. – 267
Želva, apyl. – 345
Žiegždriai, k. – 270
Žiūrai, k. – 89, 155, 310
Žuklijai, k. – 230
Žvirgždėnai, k. – 269

Dainų pateikėjų pavardžių rodyklė

(nurodomas knygos prieduose pateikiamos dainos numeris)

Alekūnaitė Antanina – 169
Aleščikienė Stasė – 53
Ališauskienė-Milkevičiūtė Zofija – 24
Andriejauskaitė Veronika – 188
Arleckienė-Važnevičiūtė Ona – 18, 21, 48, 61, 75, 76, 111
Augulienė-Reketaitė Uršulė – 6
Augulytė Emilija – 8
Averka Juozas – 136
Babraitienė-Matkevičiūtė Marė – 69
Balčiūtė Antosė – 149
Baranauskienė-Mickevičiūtė Ona – 99
Bardzilauskienė Marijona – 142
Barkauskienė Stanislava – 90
Bazevičienė-Augulytė Liudvika – 73
Bednarska Aniela – 15, 27, 34, 95, 166, 175, 183
Bilaišienė-Bubulytė Marijona – 176
Bogdanowicz Agata – 12, 13, 94, 163
Bukauckienė Viktorija – 193
Burkauskienė-Ciburytė Elena – 41
Cesikienė-Neveriūtė Rožė – 178
Chmielewska Anna – 23, 28
Chorążewicz Marysia – 127
Cikanavičius Martynas – 2, 56
Cybulska Stefania – 45, 49
Czepiel Mikołaj – 68
Čekročienė-Sereičikaitė Janė – 154
Čerpickienė-Joniūtė Ona – 70

Čiupailaitė Zosė – 1
Didkevičienė Sofija – 33, 74
Dragūnienė-Lukauskaitė Uršulė – 72
Duksienė Veronika – 186
Gaidienė-Petrušytė Marija – 189
Ginkienė-Zavistanavičiūtė Pranė – 185
Gražulienė-Poškutė Ona – 116
Grigaliūnienė Ona – 35
Grigonienė Uršulė – 139
Grigonis Vincas – 139
Grikšaitienė Elena – 171
Grinienė-Ališauskaitė Juzė – 26, 42
Gronek Stanisława – 162
Gudeliauskaitė Emilija – 168
Jablonskienė Ona – 17, 32, 64, 158
Jablonskienė-Švabauskaitė Stanislava – 78
Jankienė Ona – 118
Janonienė Marijona – 33
Jekelevičienė J. – 141
Jerominek Rozalija – 110
Juozaitienė-Jadzevičiūtė Stasė – 83
Jurevičienė-Simonavičiūtė Monika – 205
Jurėnienė Veronika – 52
Juszczuk Mikołaj – 66
Kairytė Bronė – 157
Kairytė Juzefa – 157
Kalantienė-Speteliūnaitė Antanina – 71
Karpienė-Mockytė Antanina – 133
Kašėtienė-Zubrickaitė Katrė – 89
Kavaliauskas Polikarpas – 55
Kazlauskienė-Šadzevičiūtė Marijona – 30, 62
Keršienė-Petkevičiūtė Emilija – 106
Keršienė-Žvinytė Zofija – 106
Kęstulienė-Krikšaitė Magdalena – 156
Klastaitienė-Birštonaitė Petronė – 107
Klimaitė Ona – 134
Kmita Henryk – 67
Koščicienė Monika – 148, 172
Kovalevska Konstancija – 16, 197
Kozikowski Stanisław – 85

Krasauskienė Teofilė – 79
Krūminienė-Ramaškevičiūtė Zosė – 174
Kvietkauskienė Petronė – 150
Laurinavičienė Marcisija – 140
Lazauskaitė Franė – 159, 181
Lenkauskienė Marijona – 38
Lębowiczowa (?) – 93
Liutkevičiūtė Petronė – 100
Lučinskienė Katrė – 36
Lukšienė-Kuckaitė Paulina – 117
Mackevičienė-Piščikaitė Adelė – 50
Mackevičienė-Stundytė Veronika – 206
Makarevičiūtė Zuzana – 135
Makselienė Ieva – 147
Marcinkevičienė Marija – 137
Miechno Marija – 115
Mielasytė Stefanija – 179
Motiejūnienė-Sabaliauskaitė Rozalija – 155
Nalivaikienė-Česnulevičiūtė Uršulė – 82
Naujokaitienė-Kazlauskaitė Marijona – 138
Navickienė-Jatkonytė Izabelė – 3
Navikienė-Bareikytė Antanina – 88
Orlik Stanisław – 126
Orłowska Marianna – 91
Pacenkaitė Anelė – 104
Paškevičienė-Penkauskaitė Felicija – 182, 203
Petrusevičienė-Kojataitė Marija – 101, 160, 161
Pociūnienė-Kapsevičiūtė Stasė – 25
Pokora Ewa – 128
Povilavičienė-Dolmataitė Stefa – 86
Pupeikienė Liucija – 123
Racevičiūtė Jadvyga – 102
Račkovienė Aleksandra – 24
Radišackienė-Cibulskaitė Juzė – 10
Radvilavičienė Vladislava – 17, 32, 64, 158
Radžiūnienė-Garbuškaitė Ona – 152
Ralienė Ona – 143
Ramoška Juozas – 200
Rimienė Marė – 37
Romaneckienė-Paulionkaitė E. – 43, 60

Rudzińska Aniela – 11, 14, 92, 184, 204
Rutkauskienė-Aliukoniūtė Ona – 59
Sabaliauskienė Rožė – 170
Sakalienė Ona – 187
Saulanienė Pranciška – 40
Saulėnienė-Linkevičiūtė Juzė – 144
Siečinskienė-Trepšytė Ona – 7
Sierzantowicz Julia – 65
Sierzantowicz Helena – 65
Simanavičienė-Simonavičiūtė Michalina – 4
Sinkevičiūtė Ona – 108
Skrebutėnienė Kristina – 47
Smolevska-Raupuk Vanda – 63
Staniulevičienė-Steponavičiūtė Leonora – 20
Stepanavičienė-Sinkevičiūtė Ona – 51, 77, 87
Subatkevičienė-Petravičiūtė Anelė – 81
Szymczyk Anna – 84
Šačkuvienė Magdė – 132
Šinkūnienė Anelė – 201
Šliaužienė-Stanelytė Kotryna – 153
Špokienė-Tolvaišaitė Agnė – 105
Tarailaitė Sofija – 191
Taurinskienė Monika – 122
Vaitkevičienė Ieva – 46, 103, 114, 121, 129, 173, 180, 190, 195, 202
Vaitonienė Marė – 167
Valentukaitė P. – 80
Valentukienė-Baublytė V. – 80
Valickienė-Naujelytė Marė – 19
Valickienė-Seikauskaitė Bronė – 5
Varanauskienė Elena – 177
Venslauskas Kazimieras – 113
Venslauskienė Anelė – 113
Verseckas M. – 57
Vilkevičienė-Jurevičiūtė Zosė – 24
Vinslovaitė Michalina – 31
Virbalienė-Dapkutė Adelė – 106
Virbalienė-Virbalytė Teresė – 106
Wojlanis Ewa – 22
Zagorskienė-Ašmenytė Ieva – 9, 164

Zdancewicz Alfons – 119

Žemaitienė-Streikauskaitė Pranė – 54, 58, 192

Dainų užrašinėtojų pavardžių rodyklė
(nurodomas knygos prieduose pateikiamos dainos numeris)

Abarius V. – 117, 182, 203

Aidulis J. – 47, 193

Aleksynas Kostas – 187

Amolevičienė D. – 79

Anenburgas L. – 152

Antanaitytė Ž. – 52

Antanavičius Juozas – 8, 73, 176

Augaitytė D. – 117

Balita J. – 37

Baranauskienė Virginija – 153

Bardzilauskas V. – 142

Barkauskaitė A. – 81, 115

Barkauskienė Elena – 25, 174

Bendorius J. – 102

Bielawski Ludwig – 15, 22, 27, 34, 95, 166, 175, 183

Bieliauskas P. – 188, 191

Biziulevičius S. – 38

Bobenaitė I. – 31

Brazys Teodoras – 108

Breinerytė R. – 50, 86

Brundzaitė Konstancija – 205

Burkšaitienė Laima – 1, 20, 26, 41, 42, 182

Burokaitė Jūratė – 2, 5, 9, 19, 116, 164, 178

Ciplijauskas Vytautas – 43, 60

Četkauskaitė Genovaitė – 3, 4, 20, 50, 71–73, 80, 83, 106

Četkauskaitė Marija – 106

Čiurlionytė Jadvyga – 39, 146

Dahlig Piotr – 11–14, 23, 28, 45, 49, 91–94, 163, 184, 204

Daniliauskienė Vida – 153

Dargytė E. – 18, 21, 30, 48, 61, 62, 75, 76, 78, 111

Dovydaitis Jurgis – 171

Dugnas J. – 198

Dutkevičiūtė Laima – 80

Eidukonytė S. – 8
Galnauskas K. – 8
Giedraitis Liudvikas – 123
Glinskaitė I. – 206
Grigas Kazys – 144
Gučas Rimantas – 2, 5, 9, 59, 164
Jakštas R. – 53
Jekelevičiūtė J. – 141
Jeliniauskaitė V. – 52
Juodeikaitė S. – 185
Juodpusis Vaclovas – 192
Jurga J. – 36, 47, 140
Juškaitė M. – 17, 32, 33, 64, 74, 90, 113, 148, 158, 172
Kapsa M. – 11–14, 23, 28, 45, 49, 91–94, 163, 184, 204
Karaliūtė E. – 169
Katinas R. – 7
Kawecki Jan – 29, 66–68, 84, 85, 109, 119, 162
Kazlauskaitė G. – 118
Kazlauskaitė I. – 179
Kazlauskas J. – 138
Kazlauskienė Bronė – 186
Kerbelytė Bronė – 135
Kiaušaitė O. – 6
Kynaitė A. – 73
Krancevičiūtė A. – 16, 82, 101, 160, 161, 197
Kriščiūnas J. – 104
Krištopaitė Danutė – 1, 3, 43, 51, 60, 69, 77, 87, 139, 155
Krzyżaniak B. – 65
Kunigonytė A. – 139
Kuzmaitė K. – 7
Lapinskas Anatolijus – 81, 115
Lazauskaitė Franė – 46, 103, 114, 121, 129, 159, 173, 180, 181, 190, 195, 202
Lelešiūtė K. – 134
Levinaitė S. – 54, 58
Lifšicas Chaimas – 154
Lisakowski J. – 65
Liugienė M. – 31
Lubomirski J. – 65
Lučinskas K. – 89
Marčėnienė E. – 105

Martinaitytė V. – 147
Mažulienė Elena – 107, 135
Mickutė Virginija – 86
Mikėnaitė Rima – 19, 56, 116, 178
Mikulevičiūtė Irena – 24
Motiejūnas R. – 157
Nainytė R. – 79
Narmontas V. – 57
Navarackas A. – 149
Osis Janis – 6, 105
Palionytė S. – 63
Paulauskienė D. – 88
Pawlak A. – 65
Pėželis Adeodatas – 89
Puteikienė Zofija – 136, 137, 150
Puteikis Z. – 100, 189
Putrimaitė G. – 82
Radeckytė M. – 25, 174
Ramoškaitė Živilė – 157
Raupėnaitė V. – 152
Rubanik V. – 41, 155
Sabaliauskienė Rožė – 170
Sauka Leonardas – 10, 70, 107, 122, 123, 144
Servaitė O. – 26, 42
Skierkowski Władysław – 110, 112, 127, 128, 151
Skominienė R. – 100, 137, 150
Skrodenis Stasys – 99, 100, 122
Slaviūnas Zenonas – 133
Sliužinskas Rimantas – 44, 196
Stašaitytė D. – 139
Stęszewski Jan – 15, 22, 27, 34, 95, 166, 175, 183
Strolia J. – 201
Širvinskas Jonas – 20, 154
Šlekys V. – 132
Šumskas Tadas – 7
Tamulionis Jonas – 16, 101, 160, 161, 197
Tamulytė Loreta – 9
Tumėnaitė A. – 176
Urbaitis Mindaugas – 55
Urbanavičienė Dalia – 63

Urbonavičius S. – 88
Ūsaitė Danutė – 24
Vainauskaitė D. – 179
Vasiliauskas P. – 35
Vasiliauskas R. – 99
Venckus Antanas – 6
Venclovaitė D. – 51, 77, 87, 176
Vėlius Norbertas – 143, 200
Viščinis K. – 187, 192
Vyčinas Evaldas – 55, 156
Zakarevičius H. – 40

Dainų tekstų transkribuotojų pavardžių rodyklė
(nurodomas knygos prieduose pateikiamos dainos numeris)

Abarius V. – 182, 203
Aidulis J. – 47, 193
Aleksynas Kostas – 187
Arombergaitė K. – 54, 58
Balita J. – 37
Bardzilauskas V. – 142
Barkauskienė Elena – 25
Bendorius J. – 102
Bieliauskas P. – 188, 191
Biziulevičius S. – 38
Brazys Teodoras – 108, 168
Brundzaitė Konstancija – 205
Burokaitė Jūratė – 2, 9, 59
Četkauskaitė Genovaitė – 4, 19, 71–73, 80
Čiurlionytė Jadvyga – 39, 146
Daniliauskienė Vida – 83, 116, 118, 153
Dargytė E. – 18, 21, 30, 48, 61, 62, 75, 76, 78, 111
Dovydaitis Jurgis – 167, 171
Dugnas J. – 198
Gučas Rimantas – 2, 5, 9
Jakštas R. – 53
Jekelevičiūtė J. – 141
Juodeikaitė S. – 185
Juodpusis Vaclovas – 192
Jurga J. – 36, 47, 140, 149

Juškaitė M. – 17, 32, 33, 64, 74, 90, 113, 148, 158, 172
Karaliūtė E. – 169
Kawecki Jan – 29, 66–68, 84, 85, 109, 119, 162
Kazlauskaitė I. – 179
Kazlauskas J. – 138
Kazlauskienė Bronė – 186
Kelmickaitė Zita – 156
Kerbelytė Bronė – 135
Kinaitė A. – 177
Kligytė Virginija – 82
Kriščiūnas J. – 104
Krištopaitė Danutė – 1, 3, 6, 7, 10, 50–52, 55, 69, 81, 105, 115, 117, 139, 174
Lazauskaitė Franė – 46, 103, 114, 121, 129, 159, 173, 180, 181, 190, 195, 202
Lelešiūtė K. – 134
Litwinowicz Małgorzata – 11–15, 27, 28, 34, 65, 91–95, 163, 166, 175, 183, 184, 204
Lučinskas K. – 89
Markauskaitė N. – 157
Martinaitytė V. – 147
Mickutė Virginija – 8, 86
Mikėnaitė Rima – 178
Mikulevičiūtė Irena – 24
Nainytė R. – 79
Narmontas V. – 57
Paulauskienė D. – 88, 154
Puteikienė Zofija – 136, 150
Puteikis V. – 189
Razmukaitė Giedrė – 106
Rubanik V. – 41, 155
Sabaliauskienė Rožė – 170
Sauka Leonardas – 70, 123
Servaitė O. – 26, 42
Skierkowski Władysław – 110, 112, 127, 128, 151
Skominienė R. – 137
Skrodenis Stasys – 122
Slaviūnas Zenonas – 133
Sliužinskas Rimantas – 22, 23, 31, 44, 45, 49, 63, 196, 206
Sotnikov Oleg – 16, 43, 60, 101, 160, 161, 197
Strolia J. – 201
Šaltenis Liudas – 56

Šenderovas Anatolijus – 164
Širvinskas Jonas – 20
Šlekys V. – 132
Tumėnaitė A. – 176
Vainauskaitė D. – 179
Vasiliauskas P. – 35
Vasiliauskas R. – 99
Venclovaitė D. – 77, 87, 176
Vėlius Norbertas – 143, 200
Viščinis K. – 187, 192
Zakarevičius H. – 40
Žilinskaitė V. – 152

Dainų melodijų transkribuotojų pavardžių rodyklė
(nurodomas knygos prieduose pateikiamos dainos numeris)

Ambraziejus Bronius – 104, 170, 179
Amolevičienė D. – 79
Antanavičius Juozas – 176
Astrauskas Rimantas – 52
Baranauskienė Virginija – 153
Bardzilauskas V. – 142
Bendorius J. – 102
Bieliauskas P. – 188, 191
Brazys Teodoras – 168
Breinerytė R. – 86
Brundzaitė Konstancija – 4, 205
Burkšaitienė Laima – 6, 7, 10, 20, 24, 26, 41, 42, 51, 54, 58, 81, 115, 117,
174, 182, 203
Burokaitė Jūratė – 5, 178
Četkauskaitė Genovaitė – 2, 3, 8, 19, 56, 57, 69–73, 77, 87
Čiurlionytė Jadvyga – 37–39, 146, 185
Dugnas J. – 198
Dutkevičiūtė L. – 80
Jurga J. – 47, 140, 149, 169
Jurgelėnaitė J. – 53
Kawecki Jan – 29, 66–68, 84, 85, 109, 119, 162
Kazlauskaitė I. – 59
Kazlauskas J. – 138
Kiškytė E. – 177

- Krištopaitė Danutė – 155
Kuzinienė Danutė – 135
Lelešiūtė K. – 134
Mikėnaitė Rima – 1, 16, 43, 60, 101, 116, 118, 160, 161, 197
Paulauskienė D. – 88, 154
Pėželis Adeodatas – 89
Puteikienė Zofija – 35, 136, 137, 149
Puteikis V. – 100, 150, 189
Ramoškaitė Živilė – 107, 108, 187
Razmukaitė Giedrė – 50, 82, 83, 106, 152, 156, 157
Skierkowski Władysław – 110, 112, 127
Sliužinskas Rimantas – 11–15, 22, 23, 27, 28, 31, 34, 44, 45, 49, 63, 65,
91–95, 163, 166, 175, 183, 184, 196, 204, 206
Strolia J. – 201
Šenderovas Anatolijus – 164
Šimkus Stasys – 167
Šlekys V. – 132
Tamulionis Jonas – 25, 55
Tamulytė Loreta – 9
Uginčius Bronius – 18, 21, 30, 36, 48, 62, 64, 74–76, 78, 90, 99, 111, 122,
123, 133, 139, 141, 143, 144, 147, 171, 186, 192, 200
Žvirblytė Z. – 105

Monografijoje autorius pateikia lietuvių ir lenkų liaudies dainų (poetinių tekstų ir melodijų) lyginamųjų tyrimų rezultatus. Remiantis Lietuvos ir Lenkijos folkloro archyvuose saugoma bei publikuota medžiaga pateikiama išsami konkrečių liaudies dainų žanrų, melodijų ir teksto tipų, jų variantų, aptinkamų lietuvių ir lenkų liaudies dainose, analizė. Publikuojama istorinė šio pobūdžio mokslinių tyrimų apžvalga Lietuvos ir Lenkijos etnomuzikologų darbuose, metodologinių šio darbo krypčių panorama, mokslinių sampratų įvairovės, jų reikšmių aiškinimo visuma. Išdėstyta autoriaus pozicija etnomuzikologijos, muzikinės folkloristikos, dainuojamosios tautosakos (poetikos tyrimų) ir muzikinės antropologijos mokslų požiūriais. Nurodytos gairės tolesniems lietuvių ir lenkų ar kitų kaimyninių tautų muzikinio folkloro apraiškų lyginamiesiems tyrimams.

Išvadose pateikiama prielaida, kad didelė lietuvių ir lenkų liaudies dainų dalis atskleidžia giminingas jų siužetų, poetinių tekstų, eilėdaros sandaros istorines ištakas. Gimininga gali būti ir pavienių dainų melodinių tipų, jų formų, metroritmikos, intonacinių sekų visuma, žinoma tiek Lietuvos ir Lenkijos paribio, tiek ir tolimesnių etnografinių regionų lietuviškai arba lenkiškai dainuojamų liaudies dainų melodikoje.

Knyga skirta Lietuvos, Lenkijos ir kitų užsienio šalių mokslininkams – etnomuzikologams, muzikologams, tautosakininkams, folkloristams. Kartu ir visiems tradicinės muzikinės kultūros tyrėjams, propaguotojams, besidomintiems lietuvių ir kitų tautų tradicinių muzikinių kultūrų lyginamųjų tyrimų problematika. Tam skirtas ir prieduose pateiktas išsamus giminingų lietuvių ir lenkų liaudies dainų rinkinys.

Klaipėdos universiteto leidykla

Rimantas Sliužinskas

Lietuvių ir lenkų liaudies dainų sąsajos

Monografija

Klaipėda, 2006

Redagavo Vilma Urbonavičiūtė

Dailininkas Algis Kliševičius

Maketavo Danguolė Stepukonienė

SL 1335. 2006 11 17. Apimtis 33 sąl. sp. I. Tiražas 500 egz.

Klaipėdos universiteto leidykla, Herkaus Manto g. 84, 92294 Klaipėda

Tel. (8~46) 39 88 91, el. paštas: leidykla@ku.lt

Spausdino spaustuvė „Petro ofsetas“, Žalgirio g. 90, Vilnius

